SİSTEM YAYINCILIK

YARIN SAVAŞTA BENİ DÜŞÜN

Javier Marías

roman

İspanyolca'dan çeviren:
Pınar Savaş

Kitabın Kazandığı Ödüller:

1995 Fastenrath, Almanya

1995 Romulo Gallegos, İspanya

1996 Arzobispo Juan de San Clemente, İspanya

1996 Prix Femina Etranger, Fransa

1998 Mondello Citta di Palermo, İtalya

"Javier Marías hayatta olan edebiyatçıların en önemlilerinden biridir. Onun yeteneğinde başka bir yazarın adını söylemem istense Gabriel Garcia Marquez derim."

Marcel Reich-Ranicki

"Yarın savaşta beni düşün Marías'ın çağdaş yazarlar arasındaki haklı yerini kanıtlıyor. Olağanüstü iyi yazılmış bir roman."

Guillermo Altares-El Paris

"Olağanüstü tasarlanmış, sürükleyici, entrikalarla dolu, okuyucuya büyük zevk veren bir roman. Kulağa tümüyle gerçek gelen çok güzel anlatılmış özel bir öykü."

J.A. Masoliver Rodenas-La Vanguardia

JAVIER MARÍAS

1951 yılında Madrid'de doğdu. İlk romanı "Los domingos del lobo" dur. Diğer eserleri ve kazandığı ödüller şöyledir: "Travesia del horizonte", "El monarca del tiempo", "El siglo", "El hombre sentimental", "Todas las almas" (Ciudad barcelona ödülü 1989), "Corazon tan blanco" (1993 Critica, 1993 Prix Poeil et la lettre, 1997 IMPAC International Dublin Literary Award), elinizdeki kitap "Mañana en la batalla piensa en mi" ve "La negra espalda del tiempo".

Bir çok öykü kitabı da bulunan Javier Marías'ın ayrıca Faulkner ve Nabakov anısına yazdığı iki eseri de 1997 Nelly Sach, Almanya ve 1998 Comunidad de Madrid, İspanya ödüllerine layık bulunmuştur. İngiliz klasiklerinden pek çoğunu İspanyol diline kazandırmış olan Marías'ın Thomas Hardy, Robert Louis Stevenson, Joseph Conrad, W. B., Yeats ve Laurence Sterne çevirileri dikkati çeker. 1979 yılında yaptığı Tristram Shandy çevirisiyle, 1979 Ulusal Çevirmenler Ödülü'nü kazanmıştır.

İngiltere'de Oxford ve A.B.D.'de Wellesley College'de öğretim görevlisi olan Marías'ın eserleri pek çok yabancı dile çevrilmiştir.

JAVIER MARÍAS

Yarın savaşta beni düşün

İspanyolca'dan çeviren: **Pınar Savaş**

SİSTEM YAYINCILIK

Sistem Yayıncılık: 221
Edebiyat Dizisi

Yarın savaşta beni büşün
Javier Marías

Kitabın Özgün Adı
Mañana en la batalla piensa en mi

İspanyolca'dan çeviren: **Pınar Savaş**

© Javier Marías and Editorial Anagrama S.A., 1994
© Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akçalı Ajans aracılığıyla **Sistem Yayıncılık A.Ş.**'ye aittir. Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Birinci Basım: Kasım 1999/İstanbul
ISBN: 975-322-135-5

Dizgi: Ebru Öner-İffet Yılmaz
Montaj: Kurtiş Matbaacılık Ltd.Şti.
Kapak Tasarımı: Murat Efe
Kapak Baskı: Volkan Matbaası
Basım: Kurtiş Matbaacılık Ltd.Şti.
Cilt: Güven Mücellithanesi

Yayın ve Dağıtım
SİSTEM YAYINCILIK VE MAT.SAN.TİC.A.Ş.
Tünel, Nergis Sokak, Sistem Apartmanı, No:4 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (212) 293 83 72-pbx Fax: (212) 245 66 14
e-posta: sistem@sistem.com.tr
http://www.sistem.com.tr

ANKARA
BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ
Bilim Sanat Konur Sok.
No: 17/6 Kızılay/ANKARA
Tel/Fax: (312) 418 75 22

İZMİR
BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ
859 Sok. No: 5/A
Konak/İZMİR
Tel: (232) 446 27 29
Fax: (232) 441 97 24

KONYA
BÖLGE TEMSİLCİLİĞİ
Çizgi Kitabevi Mimar
Muzaffer C. Koyuncu Pasajı
74/P21 KONYA
Tel/Fax: (332) 353 10 22

Bakio tümcesini söylediğimi duyan ve
benim için saklayan
Mercedes López-Ballesteros için...

Yarın savaşta beni düşün

Hiç kimse bir gün kollarının arasında bir kadının ölüsünü tutacağını, bir daha asla göremeyeceği bu kadının adını ne zaman ansa, yüzünün gözlerinin önüne geleceğini aklından geçirmez. Üstelik bu insanın en uygunsuz zamanda ve önceden sezemeyeceğimiz bir biçimde hem de yanı başımızda öleceğini hiç düşünemeyiz. Ölüm, gözlerden uzak gerçekleşmelidir. Ölen ve onun yanıbaşındakiler ölümün geldiğinin farkındaysalar, ne biçimde geleceği, öldükten sonra nasıl görüneceği ve hatta ölümün yeri ve nedeni için bile kaygılanırlar. Deniz ürünlerinden kaynaklanan bir zehirlenme, uykuya dalarken çarşafların, daha da kötüsü yünlü bir battaniyenin üzerine düşen sigara, duşta ayağın kayması, -ense üstü-, ve banyonun kilidi sıkışmış kapısı; geniş bir bulvarda üzerine yıldırım düşen yaşlı bir ağacın yıkılırken bir yayayı, belki de bir yabancıyı ezmesi; kısa konçlu çorapları ayağındayken ölmek, veya bir berber dükkânında, bir genelevde veya dişçi koltuğunda; balık yerken boğaza takılan bir kılçık yüzünden ölmek; tıpkı annesi yanında olmadığı ve boğazına kaçan kılçığı parmağını sokarak kusturup çıkartmadığı için ölen bir çocuk gibi; tam tıraş olurken ve bir yanağı köpükle kaplı ölmek ve estetik

gerekçelerle birisi gelip de tıraşı tamamlayana kadar öylece biçimsiz bir sakalla kalakalmak; ve hatta yaşamın en rezil, en gizli, ergenlikten çıktıktan sonra üzerinde asla konuşulmayan anlarından birinde ölmek (çünkü ergenlikten çıktıktan sonra bunlara geri dönmenin bir anlamı yoktur ve eğer birileri bu konuları şakaya vurmaya kalkarsa, bu olsa olsa gülünç bile olamayan tatsız bir şakadan ibarettir). Bazı ölümlerden, "Ama bu korkunç bir ölümdü." diye bahsederiz; bazıları için ise kahkahalar arasında "İşte bu çok gülünç bir ölümdü." deriz. Kahkahaların nedeni, azılı bir düşmanın ölüp nihayet yok olması ya da ölenin çok uzaktan tanınması olabilir. Kendisine gülünen ölü, yaşamı boyunca, gülenlerin onurlarını kırıp onları küçük düşürmüştür. Belki de bu ölümü gülünesi kılan bizim yaşamadığımız uzak bir geçmişe ait olmasıdır. Bir Roma İmparatoru, bir büyükbüyükbaba ya da bir despot. Biçimsiz ve gülünç bu ölüm adaletin yerine gelmesi şeklinde yorumlanır. Aslında herkes için için onun ölümünü diliyordur. İşte bu tür ölümlere bir yandan ağlanıp sızlanılırken, diğer yandan bunlar gizli gizli neşeyle kutlanılır. Bazen öleni tanımamız bile gerekmemektedir böyle neşe ve kahkaha için. Sefillik ve düşkünlüğünü gazetelerden takip ettiğimiz birisi olması yeterlidir. "Zavallı" denilir kahkahalar arasında; ölümü bir gösteri, seyirlik bir oyundur, tıpkı herkesin okuduğu, dinlediği ve birbirine anlattığı bir tiyatro eseri gibi. Bütün bu duyduklarımızda her zaman bir gerçek dışılık vardır. Sanki bu konuda, eğlenip yorum yapan hiç kimsenin başından böyle tatsız bir olay geçmemiştir.

Böyle bir şeyi yaşamış ve onu asla unutmamış olsak bile... Onu asla unutamayacak olsak bile...

Benim başıma gelen olayda da biraz gerçek dışılık vardı. Anlatırken hangi zamanı kullanmam gerektiğine henüz karar verebilmiş değilim. Klasik anlatı zamanı olan geçmiş zamanı mı kullanmalıyım acaba? Oysa henüz hiçbir şey sona ermedi. Şimdi bile bu konudan bahsederken içimden gülmek geliyor. Bu dürtüye inanamıyorum çünkü benim kollarımda gerçekleşen ölümün üzerinden henüz pek az bir süre geçti, bu ölü geçmişin derinliklerinde oturuyor, ne bir düşman, ne de ölümüyle ilahi adalete inancımı perçinleyen bir despot, üstelik kollarımda öldüğü zaman hakkında pek az şey bilmeme rağmen -şimdi daha fazla bilgiye sahibim. Bir yabancı olduğunu söylemem de kuşkusuz mümkün değil. Henüz tam olarak çıplak olmamasının benim için bir şans olduğunu düşünüyorum. Hani şu hiçbir şey önceden tasarlanmamış da kendiliğinden gelişmiş gibi rol yapılan, olası suçluluk duygusundan kurtularak kaçınılmaz olanı yaşamak için sanki olmakta olan her şey bir alın yazısıymış ve bizi yöneten gizli bir sihir varmış gibi davranılan o ilk gecelerde adet olduğu üzere birbirimizi soymaya henüz girişmiştik. Hani eğer her şey ters gidince "ne aradım bunu, ne de istedim" denilir, sonradan pişman olunur ve insan kendi kendini hırpalar ya... "Bunu ne aradım, ne de istedim." Kollarımda son derece zamansız ve beni çok az tanırken öldü ve ölümüne tanık olmaya katlanmak zorunda kaldım. "Ne aradım, ne de istedim bunu", kimse bana inanmayacak, inanmamaları da umurumda değil. Öyküyü anlatan ben olacağım ve beni dinleyecekler veya dinlemeyecekler. Hepsi bundan ibaret. Yine de "ne istedim bunu, ne de aradım" diyorum ve o, artık ne bunu ne de başka bir şeyi söyleyemez. Üstelik beni yalanlayamaz bile. Son sözleri: "Aman tanrım, çocuk" oldu. İlk sözleri ise "Kendimi iyi hissetmiyorum, bana ne olduğunu bilmiyorum". Ölmeden

önce yatağına henüz ulaşmıştık, yarı yarıya giyiniktik ve oynaşmaya yeni yeni başlamıştık. Aniden kendini geriye çekti. Onu öpmem için dayanılmaz bir istek duyuyormuş, fakat buna engel olmak istiyormuş gibi dudaklarımı elleriyle sıkıca örttü. Sanki ellerinin arasından hiçbir şeyin geçmesine izin vermek istemiyormuş gibi. Elinin tersiyle beni yanından yavaşça uzaklaştırarak kendini yatağa bıraktı ve sırtını döndü. "Ne oldu?" diye sorduğumda sadece "Kendimi iyi hissetmiyorum, bana ne oldu bilmiyorum." diye cevap verdi. Birden daha önce hiç görmemiş olduğum ensesini gördüm. Siyah ve yapış yapış olmuş saçları biraz dağılmış, biraz karışmış ve havanın hiç sıcak olmamasına karşın ter içindeydi. Saçlar, on dokuzuncu yüzyıl kadın portrelerine aitmiş gibi görünen ensesinden aşağıya doğru sütunlardaki yivler gibi akıyor, kurumaya yüz tutmuş kan veya çamura benziyordu. Tam da duşta ayağı kayıp düşen, ama düşmeden önce musluğu kapatmaya fırsat bulan birisinin ensesiydi bu. Birdenbire hastalandı ve hiçbir şey yapmaya zaman kalmadı: Ne bir doktor çağırmaya (zaten daha yemek saati gelmeden önce çoktan evlerine çekilmiş doktorlardan hangisini sabaha karşı saat üçte çağıracaktım), ne bir komşuya haber vermeye (zaten hiçbirini tanımadığım komşulardan hangisine haber verebilirdim ki, kendi evimde değildim ve daha önce davet edildiğim şimdi ise bir kaçak olarak bulunduğum bu eve, hatta bu sokağa ilk kez geliyordum, bu semtten bile sadece birkaç kez ve çok zaman önce geçmiştim), ne kocasına haber vermeye (iş gezisinde olan ve adını bile doğru dürüst bilmediğim bir kocaya nasıl haber verebilirdim), ne çocuğu uyandırmaya (uyuması için o kadar uğraştığımız çocuğu uyandırmanın ne anlamı olabilirdi), ne de ona yardım etmeye. Birdenbire kendini kötü hissetmişti ve düşündü veya düşündük

ki bu hissin nedeni sık sık kesmek zorunda kalarak yediğimiz yemek olabilirdi. Veya düşündüm ki belki de bunalmış, pişman olmuş, korkmuş veya bu üçü birleşerek kendini iyi hissetmemesine ve hastalanmasına yol açmıştı: korku, bunaltı ve pişmanlık üçlüsü. Ama üzerine bir kâbus gibi çöken esas pişmanlık olmalıydı. Ya da üçü birden. "Bir evet, bir hayır, bir belki" arasına sıkışıp kalmıştı herhalde. Her şey böylesine hızla gelişirken, henüz hiçbir şeyden emin olamadan harekete geçmiş olmanın verdiği rahatsızlık, ve o daha yavaş gitmek isterken itekleyen zamanın baskısı onu hasta etmişti belki de. İsteyip istemediğini bilmeden karar vermek ve davranmak, kendine engel olamadan en ortak, en bilinen rezaletin içine sürüklenmek, ardından gelecek olanı öngörmek başkalarının gözünde önemli bir yüz karası olmasa da yaşayanı utandıran sıradan bir rezaletin içine düşmek onu rahatsız etmişti belki de. Eğer birisi bir şeye alışırsa, bu bir düşkünlük bile olsa onu fazla önemsemeden yaşar. Kendini kötü hissediyordu ve ben bunu bir türlü adlandıramıyordum. İsmi Marta, soyadı Téllez'di. Bir rahatsızlık hissettiğini söyledi. Ona "ama ne tür bir rahatsızlık, midende mi, başında mı?" diye sordum. "Bilmiyorum." dedi. "Bilmiyorum, korkunç bir rahatsızlık. Bütün vücuduma yayılıyor, öldüğümü hissediyorum." Bu sözler ellerimin üzerinde henüz gezinmeye başladığı bedeninden gelmişti. Ellerim henüz hoşlarına gittiğini bile anlayamadan, tüm bu bedende dolaşıyor, bastırıyor, okşuyor, araştırıyor, (ve aynı zamanda vuruyor, ama bu istemeyerek olmuştu, farkına varmamış olmalıydım), mekânik hareketlerle, bu bedeni derinliğine yokluyordu. O da aslında öleceğine inanmıyordu elbet. Bana gelince, daha çok "Bana ne olduğunu bilmiyorum." cümlesi önemliydi, bu nedenle sorular sormakta ısrar ettim. Aslında "sormak" "yapmaktan"

kaçınmanın bir yoludur. Sadece "sormak" değil, "konuşmak" ve "anlatmak" da öpücüklerden, darbelerden, çareler bulmaktan ve beklemekten kaçınmanın birer yoludur. Üstelik soru sormaktan başka ne yapabilirdim, her şeyden önce neyin olup neyin olmaması gerektiğine ilişkin kurallar, -bazen çiğnenen kurallar- gereği bu sadece geçici bir evre olacaksa. "Kusmak mı istiyorsun?" Sesli cevap vermek ona çok acı veriyormuşcasına yarı kurumuş kan veya çamurla kaplı boynuyla hayır anlamına gelen bir işaret yaptı. Yerimden kalktım ve yatağın etrafından dolaşarak yüzünü görebilmek için yanına diz çöktüm, bir elimle kolunu tuttum (Dokunmak avutur, tıpkı bir doktorun eli gibi.). Henüz söndürmediğimiz gece lambasının (aslında benim söndürmeyi düşünmüş, fakat henüz zamanlamasına karar verememiş, çünkü hoşuma gideceğinden emin olduğum bedenini görebilmek için biraz daha yanması gerektiğine karar vermiş olduğum lambanın) cılız ışığı sanki ona zarar veriyormuş gibi gözleri sımsıkı kapalıydı. Kirpikleri uzundu. Lambayı yanık bıraktım çünkü içinde bulunduğu durumu gözleyebilmem açısından yararı olacaktı: Hastalık mı? Depresyon mu? Korku mu? Pişmanlık mı? "Bir doktor çağırmamı ister misin?" Bunu sorarken gitmemiz mümkün olmayan acil servisleri, insanın beyninde sanrılar yaratan telefon rehberini düşündüm. Tekrar bir baş hareketiyle reddetti. "Neren ağrıyor?" diye sordum. Bir eliyle isteksizce belirli bir noktayı işaret etmeden göğsünü, miğdesini, ve daha aşağıları; başı, el ve ayakları hariç tüm bedenini gösterdi. Karnı henüz örtülüydü fakat göğüsleri pek de öyle sayılmazdı. Askısız sutyeni hâlâ üzerinde olmasına rağmen kopçaları açıktı. Tıpkı bir bikini üstüne benziyordu, biraz küçük ve eskiceydi, belki de mahsus bu sutyeni takmıştı çünkü bu gece beni bekliyordu ve beni onun evlilik

yatağına getiren her şey (şu anda içinde bulunduğumuz duruma rağmen) aslında önceden incelikle tasarlanmış olmalıydı. (Bazı kadınların göğüslerini olduğundan büyük ve dik göstermek için kendilerine bir beden ufak gelen sutyen taktıklarını biliyordum.) Kopçalarını ben açmıştım, fakat sutyen yatağa düşmemişti, çünkü Marta, sanki henüz çıkartmak istemiyormuş gibi koltuk altlarına sıkıca kıstırmıştı. " Geçiyor mu?" diye sordum. Henüz zayıflamaya başlamamış ama çektiği acı ya da kederden kısılmış bir sesle "Hayır, bilemiyorum, geçtiğini zannetmiyorum." diye cevap verdi Marta Téllez. Aslında acı çekip çekmediğini bilmiyordum. "Biraz bekle, neredeyse konuşamıyorum." diye ekledi. Kendini kötü hissetmek insanı uyuşuk yapar. Yine de bir şey söylemişti. Demek ki kendini benim varlığımı unutacak kadar kötü hissetmiyordu, ya da her ne şart altında olursa olsun, hatta ölüyorken bile çok düşünceli birisiydi. (Ne yazık ki o sırada gerçekten ölmekte olduğunu ikimiz de bilmiyorduk.) "Zavallı." dedi, "Bunu asla tahmin edemezdin, ne korkunç bir gece." Geceden hiçbir beklentim yoktu aslında. Belki de onun umduğu ne ise sadece onu umuyordum. Gece pek o kadar korkunç geçmemişti bana kalırsa. Evet belki biraz sıkıcıydı ama "korkunç" derken neyi kastettiğini anlamıyordum. Acaba başına gelecek olanı mı kastetmekteydi yoksa bir türlü uykusu gelmeyen çocuğu uyutabilmek için harcadığımız zamanı mı? Kalktım ve yeniden yatağın çevresinde dolanarak önceden yattığım yere, onun soluna uzandım (bu defa hareketsiz boynu sanki soğuktan büzüşmüş gibi kırış kırıştı). "Belki de hiç soru sormadan beklemeli, onu kendi haline bırakmalı, cevap vermesi ya da kendisini dinleyerek daha mı iyi, yoksa daha mı kötü olduğunu değerlendirmesi için onu zorlamamalıyım, çünkü bir hastalık üzerine ne kadar çok düşünürsen hastalık o kadar şiddetlenir."

Önceden etkileyici ve mahcup, şimdi ise sanki kötü bir davranış nedeniyle horlanmış da büzülmüş gibi duran bu kadının beni elimden tutarak getirdiği ve kendisine bakmaktan dönüp hiç ilgilenmediğim yatak odasını incelemeye koyuldum. Yatağın ayak ucunda, hani şu otel odalarındakilere benzeyen ve odayı garipleştiren geniş bir ayna vardı (Demek ki bu çift yatağa girmeden ve dışarı çıkmadan önce böyle bir aynaya bakmaktan hoşlanıyor.). Odanın geri kalanı ise evli bir çiftin tipik yatak odasıydı. Benim baş ucumdaki komodinin (her gece ve her sabah aynı mekânik hareketlere maruz kalmaktan cilâsı aşınmış bir komodinin) üzerinde bir kocanın varlığının izleri vardı: bir hesap makinesi, bir mektup açacağı, uçaklarda parlak okyanus ışığını boğmak için kullanılan bir göz bandı, bozuk paralar, kirli bir küllük ve radyolu çalar saat, içinde sadece bir paket kalmış olan sigara kartonu, bu kocaya belki de yanımda yatan Marta tarafından geçmiş bir doğum gününde hediye edilmiş olan gayet erkeksi görünüşlü bir şişe Loewe marka losyon, yine hediye edilmiş olması olası iki adet kitap (Belki de hediye edilmemişlerdir ama ben kendimi bunların hiçbirisini satın alırken düşünemiyordum.), bir tüp Redoxon, seyahate çıkmadan önce mutfağa bırakılması unutulmuş boş bir bardak, bir gazetenin yolculukta olduğu için seyredilmesi mümkün olmayan televizyon için verdiği program eki. Televizyon yatağın ayak ucundaki büyük aynanın tam yanındaydı, ve, bir an, huzurlu insanların gönül rahatlığıyla seyretmek istedim. Uzaktan kumanda Marta'nın tarafında olan öbür komodinin üzerindeydi, ve uzanıp alabilmek için ya yatağın etrafında tekrar bir tur atmam ya da Marta'yı üzerinden kolumu uzatarak rahatsız etmem gerekiyordu ve eğer şu anda içinde bulunduğu durum bir depresyon veya korku krizi ise Marta böyle bir

hareketi nasıl değerlendirecekti? Yine de uzandım ve uzaktan kumandayı aldım. Marta gömleğimin kolu hafifçe saçlarına süründüğü halde farkına bile varmadı. Sağ taraftaki duvarda Bartolomeo da Venezia'nın iyi tanıdığım zevksiz bir reprodüksiyonu asılıydı. Bir elinde defne dalı, diğer elinde değişik çiçeklerden oluşan sefil bir demet tutan, zayıf lülelerini açıkta bırakan bir şapka ve alnına abes bir taç takmış, göğsü çıplak (neredeyse dümdüz) "Frankfurt'lu Bir Kadının Portresi". Portrenin sağ tarafında ise aynen duvarlar gibi beyaza boyanmış gömme dolaplar vardı. İçlerinde seyahate giden kocanın yanına almadığı giysileri olmalıydı. Bu seyahat kısa süreceğinden elbiselerinin çoğu bu dolapta asılıydı. Bunu bana karısı Marta yemek esnasında söylemişti; Londra'ya kısa bir iş gezisi. Dolabın yakınında duran iki iskemlenin üzerlerinde Marta'ya ait, komodininin üzerindeki lambanın zayıf ışığında pek seçemediğim ya kirli, ya da henüz yıkanmış ama ütülenmemiş oldukları için dolaplara asılmamış elbiseler vardı. İskemlelerden birinin üzerinde erkek giysileri gördüm. İskemlenin arkalığına asılmış bir ceket, üzerinde iri tokalı kemeriyle bir pantolon (bütün çıkartılmış pantolonlar gibi fermuarı açıktı), düğmeleri çözülmüş açık renkli bir gömlek. Sanki koca şu anda omzumun altında olan yastıktan başını biraz önce kaldırmış, bu odadan henüz çıkmış ve Marta ütülemeyi reddettiği için aceleyle pantolonunu değiştirmiş gibi... Eşyalarının üzerinde hâlâ kokusunun durduğundan emindim. Diğer iskemlenin üzeri ise kadın giysileriyle doluydu: koyu renkli bir naylon çorap ve Marta Téllez'in bu gece giymekte olduğundan farklı stillerde iki eteğini gördüm. Onları ben kapıyı çalmadan hemen önce kararsız bir şekilde deniyor olmalıydı. Hiç kimse böyle hafifmeşrep randevular için gerektiği gibi giyindiğinden emin olamaz (benim

böyle bir sorunum olmamıştı çünkü bunun romantik bir buluşma olup olmadığını bilmiyordum, üstelik gardrobum da epeyce tekdüzeydi). Seçmiş olduğu etek yattığı pozisyon yüzünden inanılmaz şekilde buruşmuştu. Marta neredeyse iki kat olmuş, başparmaklarını diğer parmaklarıyla kavramış, bacaklarını, sanki yaptıkları basıncın sakinleştirici bir etkisi varmışcasına, midesine ve göğsüne sıkıca bastırmıştı. Bu yatış şekli külodunu açıkta bırakıyor ve tıpkı sutyeni gibi biraz küçük olan külodu kaba etlerini gözler önüne seriyordu. Eteğini aşağı çekip eteğini daha fazla buruşmasın diye düzeltmeyi düşündüysem de gördüğümün hoşuma gitmesine engel olamıyor, ve eğer Marta biraz düzelmezse görmeye devam edebileceğim de şüpheli olduğundan düzeltmeye yanaşmıyordum. Marta öylece, belki de daha önce kırışmaya başlamış eteği yukarı sıvanmış yatıyordu. Bu tür ilk gecelerde yeni ve henüz tanınmayan bedenlere saygı gösterilse bile, giyim eşyalarının paylarına bu saygıdan, ne aceleyle çıkartılırken ne de kişilerin üzerinde iğreti bir biçimde kalırken pek bir şey düşmez. Belki Marta da bu nedenle eteğini ütülememişti, çünkü bu gece giydiği eteği ertesi gün ütülemek zorunda kalacağını biliyordu. Hangi etek seçilmiş olursa olsun, benimle buluştuğu gece mutlaka buruşacak, lekelenecek, ona kötü davranılacak ve geçici bir süre için bir işe yaramayacaktı.

Televizyonu açmadan önce onu rahatsız etmemek için sesini tamamen kıstım. Beklediğim sessiz görüntüler ekranda belirdi. Marta, odanın içindeki ışık miktarının bir anda artmasının farkına bile varmadı. Ekranda Fred MacMurray'in rol aldığı alt yazılı bir gece yarısı sonrası filmi oynuyordu. Kanalları şöyle bir taradıktan sonra MacMurray'in siyah beyaz filminde ve hafif aptal gözüken suratında karar kıldım. Asla yazdığımız veya anlattığımız

zaman sıraya koyduğumuz gibi düzenli olamayan düşüncelerime gömüldüm. Ne yapıyorum burada? Tanımadığım bir evdeyim, hayatımda hiç görmediğim ve hakkında karısının kaçınılmaz ve doğal olarak akşam yemeği boyunca ve sonrası telâffuz ettiği isminden başka hiçbir şey bilmediğim bir yabancının yatak odasındayım. Ayrıca bu oda tabii ki sadece iki haftadır tanıdığım, ve hayatımda üçüncü kez gördüğüm, bazı elbiselerini çıkartıp biraz dokunduğum bu kadının da yatak odası. Bu koca, daha iki üç saat önce, ben onun evinde yemek yerken telefon etti ve Londra'ya sağ salim ulaştığını, "Bombay Brasserie" de akşam yemeğini yediğini, kendisini hemen otelindeki yatağına atacağını, ne de olsa kısa bir iş seyahatinde olduğunu bildirdi. Ve karısı, Marta, benim burada ve yemek yemekte olduğumdan ona bahsetmedi. Bu bende çocuk hâlâ uyanık ve ortalıkta olmasına rağmen romantik bir yemek yiyormuşuz havasını yarattı. Koca, kuşkusuz çocuğu sordu ve Marta iyi olduğunu söyledi ve koca "bana çocuğu ver de iyi uykular dileyeyim" dedi; çünkü Marta "vermesem daha iyi, çok uykusu geldi, eğer seninle konuşursa daha da huysuzlanacak ve onu uyutması gereken benim" diyerek onu tersledi. Bütün bunlar benim bakış açımdan son derece saçmaydı, çünkü henüz iki yaşlarında olan çocuk neredeyse anlaşılmaz bir dil konuşuyordu ve onu anlayabilmem için Marta'nın tercümanlığını yapması gerekiyordu. Anneler henüz "dil" haline dönüşmemiş sözcükler yumağını ilk çözen ve dünyaya tercüme eden, dil olmayan bu dili, çocuğun hareketlerini, abartılı davranışlarını, sözcüklerin dışlandığı ya da birbirine dolandığı ağlayışları ilk yorumlayanlardır. Nadiren babalar da bunu yapabilir. Babası belki bu nedenle telefonun ağzında bir emzikle bölük pörçük konuşmaya çabalayan bu çocuğa verilmesini istiyordu. Bir

ara Marta birkaç dakikalığına mutfağa gittiğinde, aynı zamanda yemek odası da olan salonda çocukla yalnız kaldık. Ben masada kucağımda bir peçeteyle, o kanepede elinde bodur bir oyuncak tavşanla, ikimiz de televizyon seyrediyorduk, o doğrudan, ben göz ucuyla. "Ağzındaki emzik yüzünden seni anlayamıyorum." dedim. Çocuk emziği bir süre eline alıp (diğer eliyle hâlâ bodur tavşanı tutuyordu) önceden söylemek istediğini ve söylemekte olduğunu sabırla tekrar anlatmasına rağmen yine de hiçbir şey anlayamadım. Ama Marta Téllez'in telefonu çocuğa ısrarla vermemesinden bu çocuğun yarım yamalak ve anlaşılmaz konuşmasıyla bile Londra'da yemek yiyen bir adama her şeyi anlatabileceğini düşündüm. Çocuğun telâffuz edebildiği pek az kelime vardı ve ikiden fazla heceden oluşan kelimelerin sadece son hecelerini, onları da yarım bir şekilde söylediğini keşfettim. ("Araba" için "aba", "kravat" için "vat", hatta "bıyık" için "ı-yık" ve "fileto" için "i-lo": Ekrana bıyıklı bir belediye başkanı çıkmıştı, benim bıyığım yoktu, ve Marta yemek olarak sığır filetosu hazırlamıştı.) Bu keşiften sonra bile çocuğun ne dediğini tam olarak çözmek neredeyse imkânsızdı, ama baba bu duruma alışmış ve hatta bu ilkel dilin yakında onu unutacak olan bu tek kullanıcısı babanın yorumlama yeteneğini keskinleştirmiş olabilirdi. Çocuk henüz pek az yüklem kullanabiliyor, bu nedenle neredeyse hiç cümle kuramıyor, konuşurken genellikle isimleri ve bildiği birkaç sıfatı her zaman haykırarak söylüyordu. Yatmamak için direniyor ve ben yemek yesek de yemesek de artık Marta'nın sık sık mutfağa gitmelerinin kesilmesini ve masaya dönüp çocuğa gösterdiği özenli sabrı bırakmamasını diliyordum. Anne, belki ekrandaki renkler ve gölgeler yüzünden çocuk uyuklamaya başlar diye bir çizgi film videosu -ben hayatımda ilk defa görüyordum-

koydu. Ama çocuk tetikte bir şekilde yatağa gitmeyi reddediyor, dünya hakkındaki iğreti bilgisi ya da bilgisizliğiyle, yine de benden daha fazlasını bilerek, annesini ve bu evde daha önce hiç görmediği bu yabancıyı gözleyerek babanın yerini koruyordu. Pek çok defa çıkıp gitmek istedim. Kendimi bir davetliden ziyade bu eve gizlice sızmış bir kaçak gibi hissediyor, çocuğun, tıpkı kediler gibi bu buluşmanın ahlâksız bir buluşma olduğunu sezdiğinden gittikçe daha fazla emin oluyordum ve bu da kendimi daha fazla istenmeyen kişi, "kaçak" gibi hissetmeme neden oluyordu. Çocuk olacağını sezdiğini engellemek için bütün varlığı ile savaşıyor, uyku gözlerinden aktığı halde uykuya direniyor, kanepede hiçbir şey anlamadığı çizgi filmin karşısında öylece inatla oturuyor, zaman zaman, sadece bazı karakterleri tanıdığında, işaret parmağıyla ekranı göstererek çığlık atıyordu ve ağzındaki emziğe rağmen ne dediğini anladığımda ben de dönüp bakıyor ve onun gördüğünü ben de görüyordum: "Tenten" diye bağırıyordu veya "Kaptan". Anne benimle ilgilenmeyi bir anlık kesiyor ve çocuğa dönerek bu değerli ilk başlangıç sözcüklerini kutlamasız ve yankısız bırakmamak için ona bir şey tercüme ediyor veya söylediği şeyi tatlılıkla onaylıyordu: "Evet, bunlar Tenten ve Kaptan hayatım." Ben küçükken Tenten'i büyük ve resimli kitaplardan okumuştum. Zamane çocukları ise hepsini tanıdığım bu çizgi kahramanları ve bildiğim öykülerini hareket halinde ve komik bir sesle konuşurken izliyorlar. Bu nedenle çeşitli vesilelerle pek çok kez kesilen bu yemeğin bölük pörçük sohbetleri üzerine yoğunlaşamıyor, ve oturduğum yerde hafifçe kaykılarak aslında istemeden ama gizlice video seyrediyordum.

Çocuğun uyumamak konusunda bu kadar direnmesi yemeğin sonunda beni bekleyenin ne olduğuna daha fazla

inanmamı sağlıyordu (sonunda o uyursa ve ben de istersem)... Çocuğun bizi böyle garip bir içgüdüyle gözetlemesi ve kuşkulanmasıydı bana annenin niyetini ihbar eden. Ayrıca Londra ile konuşmasını mümkün olduğu kadar kısa kesip sessizliğini koruması (sessizlik belki de benim varlığıma duyduğu saygıdandı), veya sıradan bir akşamüstü için fazla süslü, fazla makyajlı ve yanakları utançtan al al bir halde olmasıydı (nerede ise ışık saçıyordu). Korkunun belli edilmesi korkutana yeni fikirler verir. Henüz gerçekleşmemiş olanı engellemeye çalışmak onun devamını getirir. Kuşkular neyin çözümlenemediğini belirleyip bu çözümlenememe sürecini işletmeye başlar. Kaygı, güvensizlik ve umarak bekleyiş kendileri yüzünden meydana gelen dolambacı daha da karmaşıklaştırır. Ve nihayet korkunun yok edilmesi veya korkulanın başa gelmesi için mutlaka bir şeyler yapılması gerekir. Çocuk kışkırtıcı bir biçimde uyumamakta ısrar ediyor, anne de gösterdiği aşırı hoşgörü yüzünden kendisini suçluyordu (başından beri böyle barışçıl olmayı planlamış, bir öfke nöbetine tutulursa her şey baştan berbat olacakmış gibi). Aslında bu davranış biraz da ilk gecelerin oldukça zorlama olduğunu örtbas etmek içindi. Eğer her şey tepetaklak olursa "bunu ne aradım, ne de istedim" denilebilsin. "Ne istedim bunu, ne de aradım." Ben de kendimi suçlu hissediyordum, sadece çocuğun uyumamak ve teslim olmamak için harcadığı çabaya sabırsızlık gösterdiğim için değil, aynı zamanda bana bakışları ve davranışları yüzünden: Bana asla yaklaşmadı ve hep inanmazlık içinde ama "acaba güvenebilir miyim" endişesini gidermek için baktı. Özellikle bu sonuncusu kendi yaşında biri için inanılmaz derecede iktidar sahibi, hayret nidalarıyla yüklü, anlaşılmaz ve yalıtılmış sesiyle benimle konuştuğunda ortaya çıkıyordu. Bana pek az şeyini

gösterdi ve elinde tuttuğu bodur tavşanına asla dokundurtmadı. "Çocuk haklı ve iyi yapıyor." diye düşündüm. "Uykuya dalar dalmaz kısa bir süre için, sadece çok kısa bir süre için, babasının alışmış olduğu yerini alacağım." O, bunu seziyor ve dünyada kendi yerini de garanti eden bu yeri korumak için şeffaf korkusuyla beni engellemeye ve farkına varmadığım ipuçlarını göstererek beni uyarmaya çalışıyordu. O, her şeye rağmen ve hiçbir şey bilmeden annesini benden daha iyi tanıyordu, çünkü onun dünyası annesiydi ve bu dünya onun için sır değildi. Sayesinde artık bocalamıyordum ve evet, sadece kısa bir süre için, bana ait olmayan bu yeri "istiyordum". Yavaş yavaş uykuya yenik düşerek oturduğu yerde hafifçe kaykılmaya başladı ve sonunda kanepenin üzerine uzanıverdi. Bu kocaman eşyanın üzerinde minicik duruyordu, tıpkı kocaman ve boş bir pudra kutusuna düşmüş karınca gibi, ama karıncalar her zaman kımıl kımıldır. Yanağını yastıklara yaslayarak videosunu izlemeye devam ediyordu; hâlâ ağzında tuttuğu emziği sanki ne kadar küçük olduğu gösteren bir amblem gibiydi, bacaklarını uykuyla barış yapmışcasına hafifçe bükmüş, hâlâ faltaşı gibi açık gözlerinin kapanmasına bir saniye bile izin vermeden öylece yatıyordu. Annesi zaman zaman oturduğu iskemleden kaykılarak çocuğun uyuyup uyumadığını kontrol ediyor ve aslında hayatı olan bu yaratığın bir an önce gözünün önünden gitmesini diliyordu; zavallı, bir süre benimle yalnız kalmayı bekliyordu. Sadece bir süre, kısacık bir süre ve asla daha uzun değil. (Şu anda "zavallı" diyorum, bunu daha önce düşünmemiştim ama belki de düşünmüş olmalıyım). Ben sabırsız veya vicdansız görünmemek için hiçbir şey sormuyordum ama o çocuğa doğru her eğilip baktığında "gözleri hâlâ faltaşı gibi açık" diyerek beni bilgilendiriyordu. Aslında iyi huylu ve çok huzurlu ve

bir çocuk olmasına ve hemen hemen hiç can sıkmamasına rağmen bu çocuğun varlığı her şeye baskın çıkıyordu. Bizi yalnız bırakmasını, ortadan yok olmasını, kendi başına odasına gitmesini ve şu anda tıpkı çocuğu gibi yatağın üzerinde büzülmüş olan annesinin gözünün önünden çekilmesini istiyordum. Çocuk yorgunluğa, anne hastalığa ya da korkuya ya da depresyona ya da pişmanlığa karşı koymaya çalışıyordu ve kendi evlilik yatağında çocuğunun kanepede olduğu gibi pek de minicik gözükmüyordu. Yalnız da değildi üstelik, çünkü yanında elimdeki televizyon kumandasıyla ne yapacağını kestiremeyen ben vardım. "Gitmemi ister misin?" diye sordum. "Hayır, biraz daha kal, herhalde geçecek, beni bırakma." diye cevap verdi Marta Téllez, ve başını bana doğru çevirmek istedi ama bu bir davranıştan ziyade bir niyet gibiydi. Beni göremedi çünkü başını yeteri kadar çevirememişti. Birden görüş alanına Marta'yı, şu anda gerçekleşeni veya gerçekleşmeyeni ama kesinlikle planlanmış olanı düşünürken zihnimde kocasıyla özdeşleştirmeye başladığım Fred MacMurray'ın budala suratı girdi. Neden bir türlü uyku tutmamış olan koca şu anda aramıyordu? Eğer telefon çalsa ve Marta cevap verip kırık bir sesle kendisini çok kötü hissettiğini ve ne olduğunu anlayamadığını söylese o kadar ferahlayacaktım ki! Koca uzakta olmasına rağmen davranacak ve ben sorumluluktan ve olana şahit olmaktan kurtulacaktım. O, bir doktora, bir komşuya, bir kardeşe, bir kayınbiradere haber verebilir ve onlar gece yarısı telefonun sesiyle uykularından fırlayarak uyanıp hasta karısına yardım edebilmek için buraya koşarlardı (onları tanıyan oydu ve onlar 'onunkilerdi', 'benimkiler' değil). Ve ben, bu esnada çekip gidebilir ve eğer mümkün olursa "ilk defa" oyunlarına katlanmanın gerekmeyeceği bir başka gece, ve hatta ertesi gün, biraz daha geç ve

çocuğun uyumuş olduğundan emin olduğum bir saatte gelebilirdim. Koca, bu evde istediği vakitte insanları uykularından uyandırabilirdi, ama ben yapamazdım.

Marta'ya "kocana telefon etmek ister misin?" diye sordum. "En azından onunla konuşmak ve iyi olmadığını bilmesi seni biraz olsun sakinleştirir." Bir sıkıntımız olduğunda bizi rahatlatan kişilerin bundan haberi olmamasına tahammül edemeyiz. Daha fazla mutlu veya mutsuz olduğumuzda bunun farkına varmamalarına dayanamayız. Hayatımızda beş, altı kişi vardır ki, başımıza bir şey geldiği anda hemen haberdar olmalıdırlar. Bu kişilerin bizi eğer dul kalmışsak evli, eğer öksüzsek analı babalı, eğer terk edilmişsek çift, eğer hastaysak sağlıklı sanmaları kabul edilemez hatalardır.... Eğer ölmüşsek canlı sanmaları..... Bu gece çok garip, özellikle Marta Téllez için kuşkusuz hayatının en acayip gecesiydi. Marta başını bir parça daha çevirdi ve kısacık bir an yüzünü gördüm. O da benimkini görmüş olmalıydı. Uzunca bir süredir gitgide gerilen ve terleyen boynuna, solup birbirlerine dolanarak bir çamur yığınına dönüşen taraz taraz olmuş saçlarına bakıyordum... Ve eskisinden farklı görünmeyen çıplak omzuna... Tamamen döndüğünde gözleri öylesine kaymıştı ki aslında bir şey göremediğini o zaman anladım. Upuzun kirpikleri sanki gözlerinin içine batmış gibiydi ve gözleri, o ürkütücü gözleri, sanki beni geçici olarak unutmuş ya da hiç hatırlamıyor ve sorularımı hiç duymamış, ve kesin olarak hayatında kendini asla şu andaki gibi hissetmemişçesine bomboştu. O anda anladım ki gerçekten ölüyordu ve ben farkına bile varmamıştım. Zaten ölmekte olan birisinin yanında olup bunu fark etmek ve ona yardım etmek, insanlık için henüz çok yeni bir kavram. "Deli misin?" dedi, "Onu nasıl arayabilim, beni öldürür." Döndüğü zaman isteyerek ya

da istemeyerek koltuk altlarına kıstırmış olduğu sutyen yastığın üzerine düştü ve ortaya çıkan çıplak göğüslerini saklamaya çalışmadı, kesinlikle ölüyor olmalıydı ve ben farkında bile değildim. "Yoksa televizyonu mu açtın? Zavallım çok sıkılıyorsun değil mi, lütfen sesini de aç, ne seyrediyorsun?" Bana bunları söylerken (sanki bedeninin derinliklerinden bilinmez bir yerden gelen boğuk bir sesle konuşuyordu) bir elini, tamamına erdirmesi mümkün olmayan bir okşama arzusunu belirtir gibi bacağıma koydu ama hemencecik geri çekip eski yatış biçimine döndü. Ufacık bir kız çocuğunun, tıpkı kendi odasında onun ve benim farkımızda olmadan uyuyan çocuğun yatışına benzeyen eski biçimine. Çocuk bir beşikte yatıyor olmalı diye düşündüm. Emin değildim. Neredeyse iki yaşına gelmiş çocukların büyükler gibi normal yataklara yatırıldıklarında düşme tehlikelerinin olup olmadığı hakkında bir fikrim yoktu. Sorusuna "Fred MacMurray'ın eski bir filmini seyrediyorum." diye cevap verdim (o bana göre çok gençti ve MacMurray'ın kim olduğunu bildiğini sanmıyordum). "Ama aslında pek de seyretmiyorum." Hiçbir şeyin, özellikle de benim varlığımın farkında olmayan koca Londra'da rahatça uyuyor olmalıydı. Neden birdenbire yüreği daralarak sıkıntıyla uyanmıyor ve avunmak için evini, Madrid'i aramıyor, ve bizi kurtarmıyordu, kendisininkinden çok daha kaygılı bir sesi, karısının kendi iç sıkıntısını unutturacak kadar kaygılı sesini neden duymuyordu. Bu gece yarısında tüm kişi ve çehreler için her şey sanki alışılmış düzenindeydi: Çok yakınımızda, kendi çatısının altında olan bitenden haberi olmadan uyuyan çocuk, uzak bir adada sakin uykusunu sürdüren koca, bu sürgit hareketli ve uyumanın hayli zor olduğu şehirde (bir intikam hissi nedeniyle ama asla alışkanlıktan değil) soyut bir geleceği

düşleyerek uyuyan kardeş ve kayınbiraderler, eğer kâbuslarla dolu uykusundan uyandırılırsa bir hayat kurtarabilecek olan yorgunluktan tükenmiş bir doktor, bu binada yaşayan ve uykularında yaklaşan sabahı, yeniden aynaya bakacaklarını, dişlerini fırçalayacaklarını, radyoyu açacaklarını ve -ne şans- yine sıradan bir güne daha başlayacaklarını düşünen komşular. Sadece ben ve Marta için ortada düzenden eser yoktu. Ne yazık ki olanın farkında değilmiş gibi yaparak kendimi uykuya teslim edemiyordum. Çok geç olmuştu. Önceden her şeyin çok hızlı geliştiğini söylediğimi hatırlıyorum. Aslında öyleydi de ama şimdi düşününce zaman sanki çok yavaş geçiyor gibi geliyordu ya da böyle bir olayı ancak ağır ağır hatırlayabiliyorum. Zamanın geçtiğini biliyordum ve saatlere (Marta'nın baş ucundaki komodinin üzerindeki ve benim bileğimdeki saatlere) bakınca çok ağır ağır da olsa geçtiğini görüyordum, yine de zamanın her yeni cümleden veya hareketten sonra duraklamasını istiyor ama bunu sağlayamıyor, her cümlemle hareketim, her hareketimle cümlem arasında neredeyse bir an geçiyor olmasına rağmen bana uzun dakikalar geçmiş gibi geliyordu. Şehrin diğer bölgelerinde de mutlaka bir şeyler yaşanıyordu, ama düzenli ama düzensiz, pek yoğun olmamalıydılar. Bulunduğumuz sokak biraz sapa olmasına rağmen trafiğin uzaktan uzağa sesi duyuluyordu, sokağın adı Conde de Cimera'ydı. Biliyordum ki bu sokakta çok yakınlarda adı "La Luz" olan bir hastane vardı, ve bu hastanede, başlarını yumrukları sıkılı ellerine dayamış, kaba dikişli beyazımtırak çoraplı bacaklarını ileri doğru uzatmış uyuklayan nöbetçi hemşireler vardı (devrilmemek için mümkün olduğu kadar az düş görerek uyuyan hemşireler), ve üst katta ertesi günün sınavı için anlaşılmaz bir hukuk veya fizik veya ecza kitabı okuyan şişe dibi gözlüklü

öğrenci de boş yere uyanıktı. Boş yere çünkü nasıl olsa ezberlediği her şeyi sınavdan çıkar çıkmaz daha koridorda unutacaktı. Biraz daha yukarıda, uzak bir bölgede, "Hermanos Bécquier" yokuşunun hemen bitiminde, soğuk bir salı gecesinde giyilebilecek en şatafatlı giysileri içinde yapayalnız bir fahişe müşteri bekliyor, her araba geçtiğinde veya kırmızı ışıkta durduğunda, geniş caddeye doğru umut ve kuşkuyla birkaç adım atıyor ve sadece alışkanlıktan sık sık yüksek topuklu ayakkabılarını birbirine sürtüyor olmalıydı. O kadar genç bir fahişe ki, henüz yorgunluktan ve hastalıktan mor varisleri pırtlamış bir köke dönüşmemiş bacaklarının üzerinde dikilebiliyordu ve henüz kimseyi hiçbir yere götürmeyen arabaların içinde yaptığı yolculuklar yüzünden karmaşık, kaderci ve kırılgan düşüncelere gömülmeye başlamamıştı bile. Birkaç sevgili, biri bitkin durumda, diğeri capcanlı, yine de her birinin yalnız başına yatağına döneceği saati geciktirmeye çalışarak kapıların önünde hâlâ veda öpücükleriyle oyalanıyor olmalıydılar (giden kadın da olabilir adam da). Bu durumda ya kadın ya da adam geceleri avare gezen kiracılar dışında kimsenin çağırmadığı bu saatte hareketsiz ve bomboş duran asansörü bekler gibi yapıyor, gidenin ve kalanın öpücükleri dünün ve ertesi günün öpücüklerine karışıyordu. "İlk gece", oburca üst üste yığılan haftalardan ve aylardan sonra yalnızca soluk bir iz olarak hatıralarında kalmış olmalıydı. Ve belki, köşenin birinde çıkan bir kavgada, biri, havada uçan bir şişeyi tıpkı bir hançer sapı gibi boğazından kavrayarak kendisine kötü davrananın masasına çalıyordu. Kırılan, şişe yerine masanın camı. Köpüklü bira havada sidik damlacıkları gibi uçuşuyor, ve bir cinayet işleniyordu; aslında cinayet değil sadece bir öldürme çünkü önceden planlanmamış. Bir tartışma, bir darbe, yırtıcı bir çığlık; olan bitenin

aniden bilince ulaşması, öğrenmek, işitmek, ölüyü görmek ve tanımak, öldürmenin bazen onaylanması, ama genellikle cahillikten veya usanç verici bir iğrenme duygusu nedeniyle reddedilmesi, bu konuyu düşünmenin başka bir güne ertelenmesi ve her iki durumda da verilecek en iyi cevabın "bilmiyorum, farkında değildim, ne olacağını göreceğiz bakalım" olması. Gerçekten de bu gibi durumlarda beklemek ve görmek gerekir ve aslında hiç kimse için; öldüren, karar veren, başa gelene katlanmak zorunda kalan için farkeden bir şey olmayacaktır. Bu durumun içindeki gerçek dışılığın her saniye artmasıyla olan biten her şey -er ya da geç- seyrelecek, aslında olayların tanığı olması gereken günlerin hatta saniyelerin geçişiyle her şey gitgide solacak ve yok olacaktır: Hemşirenin kibirli rüyası, öğrencinin boşa giden sabahlaması, fahişenin, belki de kılık değiştirmiş zayıf ve hastalıklı eşcinselin, karşısındakini küçümseyerek kendini kayıtsızlıkla sunuşu, sevgililerin beraber geçen birkaç ayın veya haftanın sonunda hiç farkına varılmadan sinsi bir tiksintiye dönüşen öpüşmeleri ve her şeyin bittiği son gecenin gelişi, rahatlatan veya acı veren vedalaşmalar; kavga gecesi üzerindeki sigara dumanı bulutuna karışarak dağılan masa camının değiştirilmesi, kötünün her şeye rağmen kötülük yapmaya devam edecek olması; katilin veya öldürenin unutulmaya yüz tutmuş ya da kararlılıkla hatırlanan, ya henüz planlanma aşamasında ya da planlanmış da işlenmesinden vazgeçilmiş tüm cinayetlere sanki önemsiz ve yüzeysel bir bağlılık yemini etmiş gibi davranması (nasıl olsa cinayet çoktur). Tam bu sırada Londra'da ve tüm dünyada Marta'yla benim ne olduklarını kesinlikle bilmeyeceğimiz ve ikimizi de hiç ilgilendirmeyen pek çok olay yaşanmaktaydı. Belki bir saat kadar önce, adada bir türlü uyku tutmayan koca, öğleden sonra zenci bir hizmetçinin

temizlediği, gidenlerin yataklarını yeni gelecekler fakat henüz gelmemiş olanlar için değiştirdiği odasının penceresinden, yarısından fazlası karanlık olan Wilbraham Place'in kış manzarasını seyrediyordu -sürgülü bir pencereydi bu ve Wilbraham Hotel'di otelin adı. Arada gözü ön taraftaki binaların camlarına, veya otelin meydandan görünmesine engel olarak birbiriyle dik açı yapan iki yan binasının pencerelerine takılıyor, zenci hizmetçiyi kendi kırma tavanlı odasında -otellerin en üst katında evi olmayanların kaldığı basık tavanlı iç karartıcı odalardır bunlar- yorucu bir günün sonunda soyunurken, saç filesini, ayakkabılarını, naylon çoraplarını, önlüğünü ve üniformasını çıkartırken; yüzünü ve koltuk altlarını lavaboda yıkarken görüyordu. Belki evinden uzaktaki bu koca da -tıpkı benim karısını gözetlediğim gibi-, İngilizlere özgü, kiracıların tuvalete gitmek ya da yıkanmak için koridorlara çıkıp banyoyu diğer kiracılarla paylaşmak zorunda oldukları sefil lavabolu odalara bölünmüş evlerden birinde yaşayan yarı çıplak bir kadını gözetliyordu. Benden farkı Deán'ın kadına hiç dokunmamış, hiç sarılmamış, ve onunla hiçbir ilişkisinin olmamış olmasıydı. Bilmiyorum, emin değilim, göreceğiz ya da bunları hiçbir zaman öğrenemeyeceğiz. Aynı gece benim yanımda ölmekte olan Marta, kocasının geri döndüğünde kendisine anlatmaya karar verdiği ve büyük bir olasılıkla uydurma olan öyküsünü dinlemek için hazır olamayacaktı. Her şey, sadece bir kez yaşanan, ya da gündelik ve rahat tekrarlar halinde yaşamımızda yer alan her şey, kendi hiçliğinde yitmeye yazgılıdır ve pek az şey yüreğimizde gerçek bir sızıyla hatırlanır.

Conde de la Cimera Sokağı'na böylesine garip bir gecede yaptığım bu ziyaretin hangi kategoriye girdiğini bile bilmiyordum. Benim açımdan gerçekten şanssızlıktı,

gidebilir ve tekrar dönmeyebilirdim. Ya da ertesi gün, yani saatlere göre bugün, dönebilirdim. Ama dönsem de dönmesem de buradan çıkıp güne karıştığım anda bu ilk geceden hiçbir iz kalmayacağını, ve tek tük kırıntıların da yok olacağını biliyordum. "Buradaki varlığım sabah olur olmaz yok olacak" diye düşündüm. Marta kendine geldiğinde üzerlerine kurumuş yemek artıkları yapışmış tabakları yıkayacak, eteğini ütüleyecek, kullanmamış olmamıza rağmen çarşafları havalandıracak ve ne bir gece önceki kaprislerini ne de başarısızlığını hatırlamak bile istemeyecekti. Kocasının Londra'dan dönüyor olması onu rahatlatacak, ortalığı toplayıp dünyasına çekidüzen verirken -elinde düne ait henüz boşaltmadığı bir kül tablası- bir an pencereden bakacak ve bu bakışla birlikte gözlerindeki birkaç öpücüğümün sebep olduğu yoldan çıkmışlık, günah, korku ve pişmanlık dolu ifade de uçup gidecekti. Sanki duruyormuş gibi gelen zaman, açık bırakılmış bir musluktan akan suyun süzülüp gitmesi gibi eninde sonunda mutlaka bu geceyi de tüketecek ve sabah olur olmaz şu anda bu mekândaki son derece belirgin varlığım bir baş hareketiyle reddedilecek, ve ben yeni başlayan günle birlikte, belki de daha bile erken henüz gün doğmadan, bu evden çıkıp Reina Victoria Sokağı'nı geçecek ve bir taksiye binmeden önce sanki olan biten çok doğalmış gibi yaparak biraz rahatlamak için General Rodrigo'da gezinecektim. "Marta uyuyakaldığında buradan çıkıp gidecek bahane de hazır olur." diye düşünüyordum ki Marta'nın "Bir kez uyudu mu top atsan uyanmaz, yine de içim rahat olsun diye kapıyı tamamen kapatmıyorum." diyerek eğer çocuk uyanırsa duyabilsin diye aralık bıraktığı odanın kapısı açılıverdi. Elinden hiç bırakmadığı bodur tavşanı, ve ağzında emziğiyle belki de bundan sonraki hayatının lânetlendiğini hissettiği için

garip bir biçimde, hiç ağlamadan uyanan çocuk pijamalarının içinde eşikte duruyordu. Bana ve annesine, çocuksu ve basit düşlerin arasından yarı uyur yarı uyanık bakıyordu. Ben aceleyle kendime çeki düzen vermeye ve (Marta'nın açmış olduğu, o anda bana sonsuz düğmesi varmış gibi gelen) gömleğimi iliklemeye giriştim. Gecenin bir yarısında ve biz böyle münasebetsiz bir durumdayken yatak odasına giren çocuğunu fark etmeyen Marta Téllez gerçekten çok hasta olmalıydı. Bir an çocuğun ne yapacağını kestiremedim. Acaba çığlıklar atarak annesinin yanına, yatağa mı tırmanacaktı, yoksa annesinin -şu anda sadece kendi varlığına ve artık hükmedemediği bedenine yoğunlaşmış- dikkatini çekebilmek için avaz avaz ağlamaya mı başlayacaktı? Çocuğun gözleri bir an televizyona takıldı ve MacMurray ile rol arkadaşı olan düzenbaz suratlı, sevimsiz Barbara Stanwyck'ı gördü. Ya siyah beyaz ve sessiz görüntüler onu hayal kırıklığına uğrattığı, ya da Tenten, Kaptan ve tanıdığı diğer çizgi film kahramanları yerine MacMurray ve Stanwayck'ın suratlarını gördüğü için bir ekran karşısında anında büyülenen diğer çocuklar gibi davranmadı ve hemen annesine döndü. Benim yüzümden annesini çıplak -gereğinden fazla çıplak -çünkü sutyeni düşmüştü ve Marta'nın göğüsleri ortadaydı- gördüğü için utanç duydum. Belki de çok küçük olduğu için anne ve babasının çıplaklıklarının henüz farkına varamıyordu. Ya da onun ebeveynleri de çocuklarının yanında çıplaklıklarını sergilemeyi bir özgürlük ve sağlık ifadesi olarak görenlerden olduğu için bu duruma alışıktı. Tüm bu olasılıklara rağmen son derece utanarak Marta'nın göğüslerini örtmek için yastığın altında bir paçavra gibi duran sutyenine uzandıysam da, eğer Marta uyuyorsa bu kumaş parçası tenine değdiğinde uyanacağı, oysa eğer çocuk ağlamaya başlamaz

veya annesine dokunmazsa onun bizi bu durumda görmüş olduğunu Marta'nın bilmemesinin daha doğru olacağı düşüncesiyle elim havada asılı kaldı. Demek ki çocuk bir beşikte uyumuyordu. Ya da sadece uykusunda dönerken düşmemesini sağlayan, fakat ihtiyaç duyduğunda kalkmasını engellemeyen çok alçak parmaklıkları olan bir beşikte uyuyordu. Elimde bu sahibine küçük gelen sutyenle öylece kalakaldım. Sutyen başarılı olamayan bir fetih hareketinin simgesi olan kokuşmuş ve soluk bir ganimete benziyordu, aslında Marta'nın ve benim anlamsız kapris ve düşkırıklığımızın simgesinden başka bir şey de değildi. Çocuk gözleri açık bir şekilde eşikte öylece dikildiğine göre mutlaka uyanıktı ama uyuyormuş gibi görünüyordu ya da ben ayakta uyuduğunu düşünmek istiyordum. Elimde asılı kalan sutyene baktığını gördüğüm anda elimi hızla indirdim ve sutyeni avucumda posasını çıkartmak istediğim yumuşak bir meyva varmış gibi sıkarak gizlemeye çalıştım. Beni tam olarak hatırladığından emin değildim ama yüzümün ona çocuk videolarındaki kahramanlar, düşlerindeki köpek yavruları gibi uzaktan uzağa bir şeyler çağrıştırdığından emindim. Bana henüz bir isim takmamıştı. Belki Marta'nın yemek boyunca pek çok kez tekrarladığı ismimi biliyor ama o sırada uykuyla mücadele ettiğinden hatırlayamıyordu. Hiçbir şey söylemiyordu ve gözlerinde büyüklerin adlandırabileceği cinsten -tereddüt, yanılsama, korku, kayıtsızlık, kızgınlık- hiçbir ifade yoktu. Yüzündeki hafif somurtkan ifade kararsızlığından ve ani uyanmasından kaynaklanıyor olmalıydı, ya da ben böyle olduğuna inanmak istiyordum. Yerimden kalktım, hafifçe gülümseyerek yavaşça yanına gittim, çok kısık bir sesle, nerede ise fısıldayarak "Uyumalısın Eugenio, çok geç, hadi yatağına dönelim." dedim. Bir elimi omzuna koydum, diğerinde kullanılmış bir

peçeteye benzeyen sutyeni sıkmaya devam ediyordum. Kendisine dokunmama sesini çıkartmadı ve küçücük eliyle kolumu tuttu. Aceleci, kısa ve söz dinler adımlarla koridor boyunca ilerleyerek odasına doğru gitti. Odasının kapısında duraklayarak kendisine eşlik etmemi ister gibi bana baktı. Yattığını görecek, uykuya daldığına şahitlik edecek birisine ihtiyacı varmış gibi. Gürültü çıkarmamaya özen göstererek, hâlâ ayağımda olan ve çıkaracağımı zannetmediğim ayakkabılarımın ucunda yürüyerek odasına girdim. Işığını yakmamıştı, belki de nereden yanacağını bile bilmiyordu, panjurları açık pencerelerden -kanatlı pencereler, sürgülü değil- gecenin sarı kızıl ışığı içeriye sızdığı halde oda basbayağı karanlıktı. Kendisine eşlik ettiğimi görünce elinden tavşanını hiç bırakmayarak beşiğine (tahta bir beşik, demir değil ve düşündüğüm gibi gibi alçak parmaklıkları olanlardan) yattı. Marta'nın odasından çıkarken ve geri döndüğümde saate bakmadığım halde sanıyorum ki orada bir süre, tekrar uykuya daldığından emin olana dek kaldım. Nefesini dinlemek için yüzüne doğru eğildiğimde başım canımı acıtmayan bir şeye çarptı. Gölgeler arasında, çocuğun tam yatağının üstünde ama uzanamayacağı bir mesafede tavana misinalarla asılmış oyuncak uçaklar gördüm. Kapıya doğru gerileyerek, tıpkı onun annesinin odasının önünde duralayarak içeriye girmeye cesaret edemediği gibi eşikte durup koridordan sızan hafif ışıkta uçaklara baktım. Çok fazlaydılar, karton ve metal olanlar vardı, belki de boyanmış maketlerdi ama kesin olan hepsi de çok eski ve pervaneliydiler. Belli ki Londra'da olan babanın geçmiş çocukluğundan kalmaydılar ve bir erkek çocuğa sahip olup da ait oldukları yere, onun odasına asılana dek tozlu kutularda özenle saklanmışlardı. Bir Spitfire, bir Messerscmitt 109, çift kanatlı bir Nieuport ve

Camel, bu topraklarda süren İç Savaş sırasında adlandırıldığı gibi Rus yapımı bir Mig Rata, Japon bir Zero, bir Lancaster ve belki burnunun iki tarafında gülümseyen köpekbalığı dişleri resmedilmiş bir P-51 Mustang, Fokker olması gereken kırmızı bir üçkanatlı -bu durumda Baron Von Richthofen'in uçağı olmalıydı- bizim İç Savaşımızla ve Kore savaşıyla karışmış olan Birinci ve İkinci Dünya Savaşlarında kullanılan avcı uçaklar ve bombardıman uçakları gördüm. Benim de çocukken bir iki uçağım vardı fakat bu kadar çok değildi ve daha fazlasına sahip olanlara özenirdim. Belki de bu yüzden hepsini tanıyordum, hatta çocukluğumda bazılarını uçarken görmüş bile olabilirdim. Başımı çarptığım için hâlâ sallanan uçağı durdurdum. Bu uçaklara can vermek için bir an pencereyi açıp odaya rüzgârın dolmasını arzu ettim çünkü ne kımıldıyor ne de sallanıyorlardı. Yine de, ince bir misinanın ucuna asılı bütün çok hafif nesnelerin kaderi olduğu üzere, inceden inceye bir salınım içindeydiler -neredeyse durgun ve kutsal bir salınım-; sanki uyuyan çocuğun başının ve gövdesinin üzerinde tembelce, dermansız, minik ve hayali bir gece çarpışmasına hazırlanıyorlardı. Geçmişte pek çok kez yapmış oldukları gibi. Belki de her gece, anne, baba ve çocuk, her biri diğer ikisinin ağırlığı altında ezilerek uykuya daldıkları zaman yaptıkları gibi. "Yarın savaşta beni düşün" diye geçirdim içimden; ya da daha doğrusu, ben onu düşünecektim...

O gece hiçbirinin alıştıkları gibi kesintisiz uyuduğunu düşünmüyordum: Anne yarı çıplak bir biçimde, yarım yamalak tanıdığı bir adam başında beklerken, çocuk üstü başı açık üşüyerek (beşiğine tek başına yatmıştı ve ben minyatür çarşaf ve battaniyelerini üstüne örtmeye cesaret edememiştim), baba kimbilir kimlerle yediği yemekten sonra nerede ve nasıl uyuyordu acaba? Marta telefonu kapadıktan sonra düşünceli ve hafif kıskanç bir sesle, şakağını kaşıyarak -kendisi de yalnız olmamasına karşın her gece olduğu gibi yine Conde de la Cimera Sokağındaydı- "Bombay Brasserie adlı bir Hint Lokantasında harika bir yemek yemiş, bildiğin bir yer mi?" diye sormuştu. Evet bildiğim ve çok hoşuma giden bir mekândı. Saygılı garsonların hizmet ettiği, muazzam tavanlarında yeldeğirmeni kanadına benzeyen pervanelerin yaz kış çalıştığı, kolonyal tarzda dekore edilmiş devasa salonlarında smokinli bir piyanistin çaldığı müziğin eşliğinde birkaç kez yemek yemiştim. Görkemli ve İngiltere için bile epeyce pahalı bir lokantaydı. Genellikle kutlama amaçlı dost yemekleri ya da iş yemekleri için gidilirdi. Bu olağanüstü mekândan çabucak etkilenecek ve birkaç Hint birasıyla gülünç bir biçimde sarhoş

olacak, toy genç kadınlar veya alt sınıftan bir kızla başbaşa ve çapkın yemekler için uygun olmasa da; eğer böyle biriyle beraberseniz Bombay Brasserie'de yenen acı ve baharatlı bir yemeğin ardından onu başka bir yere davet etmeye gerek görmeden bir taksiye atlayıp doğruca bir otel odasına veya dairenize götürebilir, pek fazla bir şey konuşmaya gerek duymadan onu öpüp okşayarak soyabilir, ona dokunabilir, tıpkı bir taç giyme törenindeymiş veya onu boğmak istermiş gibi bir hareketle satın alınmış ama yine de kırılgan başını ellerinizin arasına alabilirdiniz. Galiba Marta'nın ani hastalığı beni böyle uğursuz düşüncelere boğmuştu. Çocuğun gölgeler içindeki odasında uçaklara bakarak kendimi daha iyi hissettiğim ve belli belirsiz kendi uzak geçmişimi hatırlamaktan memnun olduğum halde, Marta'nın yanına dönmem gerektiğini düşündüm. Nasıl olduğuna bakmalı, biraz yardım etmeyi denemeli, belki de onu soymalı -ama sadece yatağına yatırmak için- üstünü örtmeli ve gitmeliydim. Bu kısa yokluğum esnasında mutlaka uyumuş olmalıydı.

Hiç de öyle olmadı. Odaya girer girmez bulanık ve kaymış gözleriyle bana baktığını gördüm. Aynı büzülmüş biçimde ve kımıltısız yatıyordu. Tek değişiklik utançtan ya da üşüdüğü için kollarını vücuduna sararak çıplaklığını bir nebze olsun gizlemiş olmasıydı. "Seni yatağına yerleştirmemi ister misin? Böyle üşüyeceksin." diye sordum. "Hayır yalvarırım beni kımıldatma, beni bir milimitre bile yerimden oynatma." dedi ve "Neredeydin?" diye ekledi. "Tuvalete gitmiştim. Bak bu böyle geçmeyecek, acil servisi arayacağım". Ama o ne ısrarcı ne de dalgın bir şekilde kımıldatılmak istemediğini tekrarladı ("Hayır, şimdilik bir şey yapma, lütfen bir şey yapma, sadece bekle."). Çevresinde ne ses ne de hareket istiyordu. O kadar kararsızlık

içindeydi ki yaşanan anın donmasını arzuluyor ve en azından içinde henüz yaşamakta olduğu durumun ve şeklin değişmesi gibi bir risk almak istemiyor, anlık ve iğreti dengesini, şaşırtıcı dinginliğini bozmak düşüncesi bile paniğe kapılmasına neden oluyordu. Panik paradoksal bir şekilde kötü durumda veya tehlikede olan insanda sanki tehlikede değilmiş duygusu yaratır. Bu yüzden panik içinde olanlar her zaman yitirmeye mahkûmdur: Siperdeki asker biraz sonra saldırıya uğrayacağını bildiği halde, çok sessiz ve nerede ise nefes almaktan ürkerek siperde oturmaya devam eder; gecenin bir saatinde karanlık ve terk edilmiş bir sokakta yürüyen kişi kendisini izleyen ayak seslerini duyduğu zaman koşmaya başlamaz; fahişe bindiği arabanın tüm kilitleri otomatik olarak kilitlenince ve arabadaki yabancının fazlasıyla büyük elleri olduğunu fark edince yardım istemek için çığlıklar atmaz (belki de yardım istemeye hakkı olmadığını düşünür); yıldırım düşmüş ağacın üzerine doğru devrildiğini fark eden yabancı kaçmak yerine geniş bulvarın ortasında öylece durarak ağacı izler; barda dikilen adam karşı taraftan üzerine gelen sustalıyı görünce ne kımıldar ne de kendini savunur; bu sustalının yönünün kendi böğrü veya bağırsakları olacağını düşünmez, çünkü bu tür şeyler hep başkalarının başına gelir; kuyruğunun ucunda düşman avcı uçağını gören pilot son şansını kullanarak akrobatik bir hareketle kaçmaya yeltenmez, düşman mutlaka hedefi ıskalayacaktır çünkü bu kez *kendisi* hedeftir.

"Yarın savaşta beni düşün ve at kör kılıcını elinden."

Marta da korkunç bir panik duygusuyla geçen her saniyeye sıkıca tutunuyor ve hepsini sayıyor olmalıydı. Devamlılığa tutunmak bize sadece hayat vermekle kalmaz, hayatı duyumsamamızı da sağlar. "Eger düşünmeyi,

konuşmayı, okumayı, bir film seyretmeyi, bir yudum bira içmeyi, çapraz bulmacanın bir sütununu daha tamamlamayı, bakmayı, kişi ve nesneleri ayırt edebilmeyi -bir Japon, bir hostes- sürdürüyorsam demek ki bindiğim uçak henüz düşmedi veya yaktığım sigarayı bitirebilir ve bir tane daha yakabilirim çünkü her şey devam ettiğine göre bu devamlılığa zaten karşı gelemem, kendimi de öldüremem, ne kendimi öldürmek istiyorum, ne de öldüreceğim." Bu nedenle fahişe elleri kocaman adamın boynunu okşayacağını, belki biraz haşince, belki biraz canını yakarak, şakaklarında ve boğazında nasırlı ellerin -tıpkı bir tuğla gibi sert ellerinin- gezineceğini düşünmeyi tercih eder ve kendini zamanın akışına bırakır; arkasında duyduğu adımların belki de savunmasız ve hızlı yürüyemeyecek kadar yaşlı birine ait olduğunu varsayan yaya, bir vitrinin önünde durmayı ve ihtiyara yol vermeyi düşünse de, zamana tutunmanın ve bu ürkütücü adım seslerini duyarak yürümenin belki de hayatını kurtaracağını düşünür, zamanın akışına paralel biçimde durmadığı, yürümeye devam ettiği sürece adım sesleri sürgit arkasında kalacaktır; birahanedeki adam gizlice eline aldığı bıçağa güvenir, bıçak elinde olduğu sürece kendini koruyabilecektir; dışarıda ayazda açık havada kasketinin tam örtmediği kulakları donarak içen sarhoş üzerine doğru gelen sustalı hedefine ulaşana dek birasından bir yudum daha içer, sonra bir yudum daha ve bir yudum daha, çünkü yaşadığı zaman boyunca içebileceğini bilmektedir; devrilen ağaç belki de yabancının üzerine düşmeyecek hatta dalları bile kafasını sıyırıp geçmeyecektir çünkü tam da ağacın devrildiği anda belki de ne o yerde, ne de o şehirde olacaktır; Spitfire uçağındaki savaş pilotu düşürülme korkusu ya da endişesi duymaksızın manzarayı seyrederken gelecek için planlar yapar, çünkü kuyruğunun ucundaki

Messerschmitt'in açtığı ateş henüz ona ulaşmadığından savaşı düşünmemektedir ve mermiler ona ulaşana dek yaşayacağını bilir. Sanırım zavallı Marta da zamanın akışını kımıltısız kalarak duyumsadığı sürece yaşayacağını, televizyondan yayılan ışığı ve tekrar yanına dönen adamın sıcaklığını hissedebileceğini düşünüyordu: "Benim yanımda kaldığı sürece ölmeyeceğim. Yeter ki burada kalsın. Hiçbir şey yapmasın. Hiç kimseyi çağırmasın. Hiçbir şey değişmesin. Beni biraz ısıtsın ve belki bir parça sarılsın, ölmemek için rahat bırakılmaya ve zamanı hissetmeye ihtiyacım var. Eğer geçen her saniye bir öncekinin eşiyse, ve tıpkı önceden olduğu gibi durağansa odanın ve sokağın lambaları yanmaya ve televizyonda Fred MacMurray'ın eski bir filmi oynamaya devam ediyorsa ben nasıl herhangi bir değişikliğe uğrayabilir ve ölebilirim? Bütün her şey ve herkes eskisi gibiyken ve televizyonda bir film oynamaya devam ederken ben nasıl artık var olmayabilirim? Eteklerim şuradaki iskemlenin üzerinde capcanlı dururken ve kitaplarım raflarında nefes alırken, bileziklerim, küpelerim, yüzüklerim kutularında bir daha hiç gelmeme ihtimali olan takılma sıralarını beklerken ve bugün öğleden sonra aldığım diş fırçam daha kullanılmadan çöpe gidecekken, ve herkesin hayatı boyunca biriktirdiği gibi biriktirdiğim ufak tefek şeylerim ya toptan atılacak ya da neden aldıklarını bile bilemeyen birileri tarafından paylaşılacak ve kalanlarsa kutuların dibinde unutulacakken, nasıl ölebilirim? Hiç kimse bu tür çerçöp için -eğer bir vasiyet düzenlemiyorsa- kayıt tutmayı akıl etmez ve ben de vasiyet düzenlememin gerekli olabileceğini düşünememiştim. Bir vasiyet düzenlemeyi akıl etmemiştim çünkü hem bırakacak pek bir şeyim yoktu hem de daha önce ölümü hiç düşünmemiştim. Demek ki ölüm aniden her şeyi değiştirebiliyor; bir kimse

yaşarken gerekli olanı gereksiz, anlamlı olanı anlamsız kılabiliyormuş. Sahibi öldükten sonra kimse, bir resmin veya kıyafetin ne zaman, nerede, hangi yolculukta alındığını, küçük bir broşu kimin hediye ettiğini, bir çanta veya eşarbın gerçekleşmeyen hangi olayın avunması, hangi gönül fethinin umudu ya da elçisi olduğunu; ne tür bir vicdan azabını susturmak görevi yüklendiğini bilemiyor; kısaca ölüm kendisinden önce var olan tüm anlamları bir anda yok edebiliyor, bütün her şeyi kaskatı, geçmişinden ve kaynağınından uzak, ruhsuz bırakabiliyormuş. Herhalde biri tüm eşyalarımı istifleyecek, plastik çantalara doldurmadan önce kardeşlerim veya arkadaşlarım kendilerine birer hatıra seçsinler diye onlara gösterecek, broşumu da büyüdüğü zaman büyük bir olasılıkla henüz doğmamış olan sevgilisine vermesi için oğluma ayıracaktı. Şüphesiz hiç kimsenin istemeyeceği eşyalarım da olacaktı: Cımbızlarım, açılmış kolonya şişem, iç çamaşırlarım, bornozum ve banyo süngerim, pabuçlarım, Eduardo'nun nefret ettiği hasır iskemlelerim, losyonlarım, ilaçlarım, güneş gözlüklerim, defterlerim, oradan buradan kesip sakladığım kırpıntılarım ve benden başka kimsenin okumadığı kitaplarım, deniz kabuğu koleksiyonum, antika plaklarım, çocukluğumdan beri sakladığım oyuncak bebeğim ve küçük aslanım. Belki bunların ortadan yok edilmesi için para ödemeleri bile gerekecek çünkü artık eşeklerin çektiği yaysız arabalarıyla sokakları kateden, haris veya şakacı ama kimseye trafiği tıkamaktan başka bir zararı dokunmayan çocukluğumun eskicileri kalmadı artık. Bu eskicileri hatırlıyor olmamı garipsiyorum çünkü hâlâ çok gencim. Oysa Londra'dakilerden tek farkı mavi renkleri ve sağdan gitmemeleri olan üstü açık ve iki katlı otobüslerin yüksekliğine erişen, gerçek dışı gibi gözüken yükleriyle yanımızdan geçerlerdi.

Zayıf ve yorgun bir eşeğin çektiği -hepsinin ismini sallangaç koymuştuk- arabanın üzerindeki süprüntü ganimeti (patlak buzdolapları, karton yığınları, kutular, kırık bir sandalye, lime lime olmuş bir halı) arttıkça araba bel vermeye başlar, süprüntülerin tam tepesinde ise tıpkı bu yığınının kraliçesi veya Kutsal Meryem'iymiş gibi bacaklarını iki yana sallandırarak oturan ve altındaki yükü bir sihirbaz gibi dengeleyen kirli ve sarışın çingene kızı her adımda yerinden hoplatırdı. Çingene kız ulaştığı yüksekliğin, ya da kendi zirvesinin üzerinden etrafı seyreder, her sabah ve her akşamüstü yanından geçen otobüsün ikinci katında, üzerlerimizde uniformalarımız, gocuklarımıza sarılmış, ciklet çiğneyerek okula giden ve okuldan dönen bizlere bakardı. Karşılıklı birbirimize özenirdik: Biz maceraya, o güvene, biz rüzgârın çocuğu olmaya, o kolay hayata. Otobüsün ikinci kat camlarını kamçılayan ve bana neredeyse kaldırımlardan doğrularak sanki hızımızı protesto etmek ve içeri girerek bizi parçalamak ister gibi gelen ağaç dallarından kendini nasıl sakındığını merak ederdim. Onu koruyan hiçbir şey yoktu. Öylece en tepede, havada asılıydı. Arabası çok yavaş gittiği için dalları gördüğünü ve böylece başını eğecek zaman bulabildiğini; yırtık pırtık fermuarlı yün kazağının uzun kollarından arada bir görünen kirden kararmış elleriyle dalları tutarak savuşturduğunu tahmin ediyordum. Ölünce sadece nesnelerin ufak tefek öyküleri değil, onları tanımak ve öğrenmekle geçirdiğim zaman, tıpkı ufak tefek şahsi eşyalarım gibi benden başka hiç kimsenin işine yaramayacak olan anılarım, gördüklerim -iki katlı otobüs, eskiciler, çingene kız, benden başka kimse için bir anlamı olmayan binlerce ayrıntı- ama en önemlisi ben, zavallı Marta yok olacaktım. Kimi yerleri büyük bir özen ve sabırla dokunmuş, kimi yerleri yamalarla dolu bölük pörçük bir

kumaşa, çok uzun zamandır giymediğim, çünkü giymekten sıkıldığım şanjanlı eteklerime, anında kırışan narin ipekli bluzlarıma benzeyen belleğim de yok olacaktı. Bütün bunların bu anda olacak olması, ne geçtiğimiz ne de gelecek anda değil, bugün, bu ay, bu hafta, ocak ayının bir salısı, eylülün bir pazarı gibi sevimsiz, kimsenin iradesiyle seçmediği ama atlayamadığı ve istemeyerek yaşadığı bir günde olması çok garipti. Kimbilir belki de bu anı isteyerek seçiyorduk. Belki de yoruluyor ve kendi rızamızla teslim oluyorduk. Hiçbir şeyi istemiyor, hiçbir şeyi istememeyi istiyor; hastalığa ve bizi sarıp sarmalayan acıya sığınıyor; etrafımızdaki her şeyi ve herkesi kovuyor, uzaklaştırıyor, hani bir şeyi düşünme ve tasarlama süreci vardır ya; benzer bir süreç içinde yaşama veda ediyorduk. Elveda gülücükler, elveda hakaretler ve günahlar. Sizi bir daha görmeyeceğim. Siz de beni bir daha göremeyeceksiniz. Elveda taşkınlık. Elveda anılar."

İstediğine uydum, bekledim, ne bir şey yaptım ne de birini aradım, yataktaki yerime, aslında benim olmayan ama bu gecelik bana ayrılan yere döndüm, yanına uzandım. Beni görmeden ve bana doğru dönmeden "Tut beni, tut, lütfen tut beni." dedi. "Sarıl bana" demek istediğini düşünerek kollarımı onun kollarının üzerinden doladım sırtına sarıldım. Göğsüm kaygan ve sıcacık tenine değdi. Kendisininkilerle birlikte dört kol ve dört el onu sarmalıyordu ama bunun yetersiz kaldığını hissediyordum. Televizyondaki sessiz ve siyah beyaz film bizi hiç umursamadan oynayıp duruyordu; bir gün mutlaka bu filmi yeniden izlemem gerektiğini düşündüm. Baştan sona, siyah beyaz ve sesli. "Lütfen tut beni." demişti. "Lütfen"; dilimize bu kadar güçlü kök salmış olan "lütfen". Hiç kimse alıştığı kelimeleri, dilini, lehçesini değiştiremez. Ne umutsuzken, ne

kızgınken ve hatta ne de ölüyorken. Bir süre daha ona sarılarak, ama planladığım şekilde değil, yanında yatmaya devam ettim. Hem bu eve girdiğimde hem de daha önce bu buluşmayı tasarlarken o evde buluşmam konusunda ısrar ettiğinde sanki olacak içime doğmuştu. Özellikle dışarıda buluşmamamız için neredeyse yalvardığında. Ona sarılışım önceden tasarlanması ya da sezilmesi olanaksız bir şeydi. Daha önce düşünmeme izin vermediğim ya da ne düşüneceğimi bilemediğim şeyi artık düşündüğümü hissettim: Biliyordum ki başına gelen her neyse geçici değildi. Tam tersine son noktaydı. Sebebi ne pişmanlık, ne depresyon, ne de korkuydu. Aniydi. Kollarımın arasında ölüyordu ve sanki bana hareketsizliğini, susuntusunu, ölmek konusundaki kararlılığını bulaştırmıştı. Buradan çıkıp gitme umudumun söndüğünü hissettim. Daha fazla direnemeyeceğini, ölüme yenileceğini hissettim. Ona sarıldıktan birkaç dakika sonra -bir, iki, üç, veya dört- bir şey daha söylediğini duydum: "Aman tanrım, çocuk." ve bir an, dışarıdan bakan birinin asla sezemeyeceği kadar zayıf ve ani kımıldadı. Ben fark ettim çünkü ona yapışık bir durumdaydım. Başını hafifçe, yalandan ve bedeninin algılayamayacağı kadar ruhsuzca geriye itmişti sanki, kaçak ve soğuk bir tepke. Fiziksel bir durumdan kurtulmak için yapılmış bir hareketten ziyade insanın düş görürken yüksek bir yerden düşüyor ve kendini yere çakılıyor zannettiğinde irkilmesi gibi hafif bir hareket; yeri ıskalayan hafif bir bacak darbesi, düşme, baş dönmesi, sersemlik (hızla hareket eden bir asansör), düşüş, yerçekimi ve ağırlık, (darmadağan olan bir uçak, köprüden ırmağa atlayan bir beden); sanki bir saniye kadar Marta kalkıp çocuğun yanına gitmek istemiş ama bunu sadece düşüncesi ve ürpertisiyle denemişti. Bir dakika sonra -veya beş, altı- zaten hiç kımıldamamasına

rağmen daha da durgunlaştı gibi geldi. Sıcaklığının azaldığını fark ettim ve bedeninin sanki beni iten, sanki benim içime girerek kendi çektiği acıdan kaçıp kurtulabilecekmiş gibi insani olmayan bir değişimi, gizemli bir dönüşümü istercesine benim göğsüme bastıran gerginliğinin yok olduğunu hissettim. Sırtını göğsüme, poposunu karnıma, baldırlarının arka kısmını benimkilerin önüne, kan veya çamur kaplı ensesini boynuma, sol yanağını sağ yanağıma, çenesini çeneme, ve şakaklarını şakaklarıma, -benim ve onun zavallı şakaklarımızı-, kollarını sanki sarılışım ona yetmiyormuş gibi kollarıma, çıplak ayaklarını ayakkabılarımın üzerine bastırıyordu ve naylon çorapları pabuç bağlarıma sürünüyordu -baldırlarının yarısına kadar gelen ve demode görüntüsünden hoşlandığım için çıkartmadığım siyah naylon çorapları-, bütün gücünü benim bedenimin içine yayılmak ister gibi geriye vermiş, vücutları sanki birbirlerini hiç görmemeleri ya da sadece göz ucuyla görebilmeleri için yapışık doğmuş siyam ikizleriymişiz gibi bana yapışmıştı. Sonra birden bütün bunlar sona erdi ve kımıltısız, ürkütücü bir biçimde hareketsiz kalakaldı. Hiçbir basınç hissetmiyordum, hatta bana dayandığını bile; sırtımın terlediğini hissettim, ona sarılmaya devam ederken sanki doğaüstü eller alnımda ve bedenime yapışmış gömleğimin üzerinde sarımtırak, su gibi izler bırakarak gezindiler. Ölmüş olduğunu biliyordum ama yine de onunla konuştum, adını söyledim: "Marta, beni duyuyor musun?" Ve kendi kendime "öldü" dedim, "Bu kadın kollarımın arasında öldü, buradayım ve ona bakıyorum. Ölmesine engel olmak için hiçbir şey yapamadım, ve şimdi birini çağırmak için çok geç ve hiç kimse bu yaşadığımı benimle paylaşamaz." Ölmüş olduğundan emin olduğum ve bunu kendi kendime devamlı tekrarladığım halde ondan ayrılmak ve o istediği

için bedenine doladığım kollarımı çözmek için hiç acele etmedim. Etmedim çünkü bu durum hoşuma gidiyordu - belki de öncesinden daha fazla- yarı çıplak bedeninin yatış biçiminde bir değişiklik olmamıştı: Ölü vücudu tıpkı canlıymış gibiydi, daha huzurlu ve endişesiz, artık acı çekmiyor da dinleniyormuşcasına daha yumuşaktı. Bir kez daha göz kenarlarında düğüm olan ve eskisinden farklı olmayan uzun kirpiklerine, yarı açık ağzına; konuşmuş, gülmüş, gülümsemiş, sigara içmiş, beni öpmüş ve hâlâ öpülesi olan ağzına baktım. Ama daha ne kadar süre için öpülesi. "İkimizde aynı yerde ve aynı biçimde yatıyoruz, bunun farkındayım, hiçbir şey değişmedi ve şüphesiz her şey değişti, bunu biliyorum, ama anlayamıyorum. Neden benim yaşamaya devam ettiğimi onun öldüğünü, bu iki durumun birbirinden farkını anlayamıyorum. Canlı ve ölü. Bu tanımlamaların şu anda birbirinden hiçbir farkı yok." Ve uzun saniyelerin -belki dakikaların; bir, iki, üç dakikanın- sonunda yavaş, çok yavaş, sanki bedeninden sıyrılırken ona zarar verebilirmişim veya sanki olana benimle birlikte şahit olmuş biri varmış da onunla konuşurken onu uyandırmaktan korkuyormuşum denli yavaş kendimi bedeninden çözdüm. Var olmayan bu şahitle sanki işbirliği etmişcesine esrarengiz şeyler meydana geldiğinde konuşulduğu gibi fısıltıyla; -eğer ortamda acı ve ağıtlar yoksa tabii, çünkü acı ve ağıtlar varsa sessizlik olamaz-, yumuşacık bir fısıltıyla konuşuyordum.

"Yarın savaşta beni düşün, ve at kör kılıcını elinden: Umutsuzluğa kapıl ve öl."

Hem suskunluğu bozmamak için hem de ne olduğunu kestiremediğim aptalca bir nedenle henüz televizyonun sesini yükseltmeye cesaret edememiştim: Aniden parmak izi

bırakmamak için ne uzaktan kumandaya ne de başka bir şeye dokunmamam gerektiğini düşündüm, parmak izlerimi her yerde bırakmış olduğum üstelik de kimsenin onları aramayacağını bildiğim halde. Kendisi yaşamaktayken birinin öldüğüne şahit olan kişi kısa bir an kendini bir cani gibi hisseder. Yine de benim durumum biraz farklıydı: Marta öldükten sonra benim, hemen hemen bir yabancının, hangi sebeple burada, belki öldüğü için artık kendisine bile değil sadece kocasına ait olan bu odada sabahlamış olduğumu, hangi dalaverelerin döndüğünü ve neden bu eve özellikle kocanın yokluğunda davet edildiğimi, hatta davet edilip edilmediğimi bile açıklayamazdım. Marta'nın ölümüyle bana şahitlik edecek kimse de kalmamıştı. Yataktan aceleyle fırladım. Fiziksel olmayan zihinsel bir telâş içinde olduğumu fark ettim. Düşünmem gerekenler, yapmam gerekenlerden daha fazlaydı. Gece boyunca, şarabın, beklentinin, öpücüklerin, utangaçlığın, hayallerin, şaşkınlığın ve tedirginliğin körelttiği duygularıma -bu sırayla mıydı bilemiyorum- bir yön verip düşünmem gerekiyordu; aslında biraz da avunabilmek için. "Kimse burada olduğumu bilmiyor ve bilmesi de gerekmiyor, üstelik kimseyi de uyarmak zorunda değilim." diye düşündüm. La Luz Hastanesi'ne kadar koşup uyuklayan hemşireyi hafif ve değerli uykusundan uyandırmaya, sabahlayan öğrencinin canını sıkmaya, vedalaşan, belki de birbirlerinden kurtulmak için acele eden aşıkların doymuş öpücüklerini bölmeye niyetim yoktu. Kimse Marta Téllez'in öldüğünü bilmiyordu ve henüz öğrenmelerine de gerek yoktu. Ne polise isimsiz bir ihbarda bulunacak, ne komşulara haber verecek ne de nöbetçi eczaneye gidip vefat belgesi alacaktım. Marta, ister burada, ister Londra'da, ister uyuyor ister uykusuzlukla boğuşuyor olsunlar, kendisini tanıyan herkes için gece

boyunca yaşamaya devam edecekti. Ne herhangi bir şey yapmaya ve bu haberi duyurmaya, ne de kimseyle konuşmaya niyetim vardı. Ölmemiş olsaydı bile ne bugün, ne yarın ne de gelecekte kimsenin bu gece burada olduğumu bileceğini sanmıyordum, üstelik Marta öldüğüne göre bu sırrı çok daha iyi saklayabilecekti. "Çocuk, aman tanrım, çocuk!" Birkaç dakika sonra, belki iki, belki üç dakika sonra, aklıma başka bir fikir geldi: "Belki de biraz utangaç ve biraz şen bir ruh haliyle, ertesi gün her şeyi kardeşine veya bir arkadaşına anlatacaktı. Belki de çoktan birilerine anlatmıştı bile. Benim geleceğimden, duyduğu fiziksel arzudan, kararsızlığından, umudundan bahsetmişti; hatta tam ben kapıdan girmeden önce telefonda bu konuyu konuşuyordu ve zil sesini duyunca aceleyle telefonu kapatmıştı." Kimse zili çalmadan bir saniye önce gireceği evde nelerin yapılmakta olduğunu tahmin edemez. Marta'nın, elleri henüz narin ve kıvrakken çözdüğü gömleğimin düğmelerini ilikledim, pantalonumu giydim, ceketimin yemek ve oturma odası olarak kullanılan odada bir iskemlenin arkalığında asılı olduğunu biliyordum ama kabanımın, atkımın, eldivenlerimin nerede olduğundan haberim yoktu. Marta kapıdan girerken almıştı ve nereye koyduğuna dikkat etmemiştim. Bütün bunlar bekleyebilirdi. Salona (ya da yemek odasına) gitmekten, ayak seslerimin henüz uyumuş olan çocuğu uyandırmasından korkuyordum. Ayrıca odasının önünden geçmek, adımlarımın uçakları titretmesi, hayatının, tüm hayatının değişmiş olduğundan habersiz uyuyor olması yüreğimi burkuyordu. Belki de hayatının sadece bir dönemi sona ermişti. İki senelik bir dönem. Kısa bir süre sonra bir annesi olduğunu ve onun öldüğünü unutacaktı, sanki hiç var olmamışcasına annesine ait hiçbir anıyı hatırlamayacaktı. İki yaşında bir çocuğun hafızasından

ne beklenebilir? Durduğum yerden Marta'ya baktım. Dimdik ayakta olan bir adamın kıvrılıp kalmış birine bakışıydı bu. Ufacık külodundan fırlayan yuvarlak ve sert kalçalarını, yukarı sıyrılmış eteğini gördüm. Göğüsleri hâlâ kollarıyla sarılıydı. Artık bir kalıntıdan başka bir şey değildi. Kurtulunması gereken -yakılacak veya gömülecek olan- bir cüruftu. Artık işe yaramaz, üstelik çürüyüp kokuşacağı için de saklanması mümkün olmayan bir nesneydi: Armut kabuğu, bozuk balık, enginarın ilk birkaç yaprağı, kızartılmış tavuğun atılan derisi, sığır filetosunun yağı, -tıpkı yatak odasına gelmeden önce Marta'nın tabaklarımızdan çöpe boşalttığı artıklar gibi- işe yaramaz bir şey. Devinimsiz, yararsız bir kadın üstelik ne üstü başı örtülü ne de yatağının içinde. O artık bir kalıntıydı ama benim için eskisinden pek farklı değildi: Pek değişmemişti ve onu tanıyordum. Onu giydirmem gerektiğini düşündüysem de hemen caydım. Bu zor ve tehlikeli olabilirdi, örneğin nerede olduğunu göremediğim bluzunu giydirirken bir kolunu kırabilirdim. En doğrusu yatağı açıp içine yatırmaktı. Zavallı Marta. Artık ona her şey yapılabilirdi: Yönetebilir, kımıldatabilir, yerini değiştirilebilir, en azından çarşaflarına sarıp sarmalayabilirdim.

Birkaç saniye boyunca hareketsiz kaldım. Zihinsel telâş insanın birbirine zıt şeyler düşünmesine neden oluyor. Birden tanıdıklarının ölümünden haberdar olmamalarının Marta'yı üzeceğini düşündüm. Ama daha ne kadar haberleri olmayacaktı ki! Aniden öğrenecekler, bu zamansız ve aceleci ölüme isyan edecekler; telefonlar çalacak, tanışlar şaşkınlıklarını, üzüntülerini bildirecek, bu garip ölümün sebeplerini tartışacaklardı. Daha sonraları, tüm bu tanışlar ve özellikle şu anda bir adada sakin sakin uyuyan, kısa bir süre sonra, kalkacak, kahvaltı edecek, Sloane Square ve

Long Acre'da toplantılara katılacak, belki kısa bir yürüyüş yapacak olan koca da dahil, her zamanki gibi uyurlarken Marta'nın öldüğünü ve bir şey yapamadıklarını idrak edecekler, ve bu kendilerini kurban gibi hissetmelerine yol açacaktı. Koca karısının yapayalnız öldüğünü hatırladığında bu ona dayanılmaz gelecek, ama belki de birinin varlığından şüphelendiği için bu konuya pek değinmeyecekti. Ne kadar istesem ve uğraşsam bile burada geçirdiğim saatlerin tüm izlerini yok edebilmem mümkün değildi. Mutlaka bu evde telefon numarası ve Londra'daki adresi olmalıydı. Marta'nın komodininin üzerindeki masada hiçbir kâğıt görmedim. Numara kısa bir süre önce, benim yanımda kocasıyla konuştuğu salondaki telefonun yanında olabilirdi. Bu bilgileri almamın iyi olacağını düşündüm. Belki günler geçer ve durumdan kimsenin haberi olmazdı ve iş başa düşerdi. Ne saçma, biri nasıl olsa bunca sessizliğin farkına varacaktı. Birden sabah bu eve birinin gelebileceği aklıma geldi. Marta çalışıyordu ve çocuğu fakülteye götürmesi imkânsızdı. Öyleyse ya çocuğa bakmak için bir bakıcı, bir kardeş veya bir anne geliyor ya da Marta okula giderken onu bir kreşe bırakıp dönerken alıyor olmalıydı. Sabahleyin birileri durumun farkına varacaktı. Ama ya yarın Marta'nın sabah dersi yoksa ve fakülteye öğleden sonra gidecekse! Benimle sabahlamak düşüncesi onu endişelendirmemiş ve bazı günler sabah, bazı günler öğleden sonra derse girdiğini, bazen de hiç derse girmediğini ve okula sadece kısa bir süre, danışmanlık yapmak için gittiğini söylemişti. Hiçbirini tam olarak hatırlamıyordum. Ölüler hiçbir şeyi tekrar edemezler ve onları henüz hayattayken yarım yamalak dinlemiş olan canlıların elinden ise söyledikleri her bir cümleyi pür dikkat dinlemedikleri için pişmanlık duymaktan başka bir şey gelmez. Salona gitmeye karar

verdim. Ayakkabılarımı elime aldım ve parmaklarımın ucunda yürümeye başladım. Çocuğun odasının önünden geçerken bir an kapıyı kapatmayı düşündüysem de kapının gıcırdamasından ve onu uyandırmasından korktum, bir elimde ayakkabılarım, diğer elim kalbimin üzerinde, tıpkı sessiz filmlerdeki hayaletler gibi ama tüm çabama rağmen yine de tahtaları gıcırdatarak ilerledim. Salona ulaşınca kapıyı kapattım ve yeniden ayakkabılarımı giydim -geri döneceğimi düşünerek bağcıklarını bağlamadım, çünkü geri dönecektim-, masanın üzerinde hâlâ şarap şişesi ve kadehler duruyordu, Marta gibi düzenli bir kadının toplamadığı yegâne şeyler, ama unuttuğu için değil; vanilyalı Häagen-Dazs dondurması yedikten sonra nihayet çocuğun boşattığı kanepeye yayılıp öpüşmeye ve oynaşmaya başlamadan önce bir süre daha şarap içmeyi sürdürdüğümüz için. Bütün bunların üzerinden az bir süre geçmiş olmasına rağmen artık her şey sona ermişti. Böyle durumlarda hiçbir şeyle yetinemeyiz, son noktaya varıldığı zaman yaşanan her şey sanki ufalmış ve yitmiştir, elimizde kalan pek az şey nedeniyle kaçınılmaz olarak sanki yaşarken yeterli zamanımız olmamış duygusuna kapılırız. Telefonun yanında birkaç tanesinin üzerlerine notlar yazılmış dikdörtgen şeklinde sarı yapışkan kağıtlar vardı. Kağıtların birinde aradığımı buldum: "Eduardo", ve altında "Wilbraham Hotel", ve altında "Wilbraham Place", ve altında "4471/7308296". Asılı olduğu sandalyeden alıp giymiş olduğum ceketimin cebinden kalemimi çıkartarak (artık gitmeye daha hazırdım) başka bir sarı kâğıt yırttım ve yazmaya başladım. Birden yaptığım çok anlamsız geldi. Eğer bir telefon numarasına gerek duyuluyorsa amaç onu hemen kullanmaktır. Henüz soyadını bile bilmediğim Eduardo'nun telefon numarası elimdeydi ve bu numarayı onun kendi evinde bulmak hiç

de marifet sayılmazdı. Etrafı karıştırdım ve küçük bir masanın üzerinde daha önce bir neden olmadığı için dikkatimi çekmemiş olan mektuplar gördüm. Muhtemelen o seyahate çıktıktan sonra gelmiş olan ve dönüşünü bekleyen mektuplar olmalıydılar, çok çabuk döneceği için fazla birikemeyecek olan mektuplar. Üç mektuptan ikisinin üzerinde "Eduardo Deán" yazıyordu. Üçüncüsü ise bir bankadan gelen ve iki soyadının birden yer aldığı bir mektuptu. Eğer Londra'yı ararsam ismiyle ilgili hiçbir problemim olmayacak ama soyada gelince ya "Mr Deán" yerine "Mr Diin" demem ya da harfleri kodlamam gerekecekti. İngilizce'de ne yazık ki üzerinde vurgu işareti olan "á" yoktur. Madem ki o daha önce arayıp bizi kurtarmadı, ismimi vermeden arayıp durumdan haberdar ederek, sorumluluğu onun omuzlarına yıkabilirdim. Böylece bu durumdan sıyrılabilir, çeker gider, her şeyi unutmaya başlayabilir ve içime işleyen bu anıyı şanssız bir duruma hatta bir anektoda -ya da biraz daha soylu gözüksün diye bir öyküye- indirgemek için, kendi kendime "şanssızlık" deyip dururdum. "Ne şanssızlık." Hatta zamanla olaydaki gerçek dışılık baskın çıkıp da her şeyi daha dayanılabilir ve bağışlanabilir kıldığında bu öyküyü en yakın arkadaşlarıma anlatabilirdim. Seyahat etmekte olan bu adam epeyce bir zamandır ailesiyle ilgilenmiyordu (en yakınlarla ara vermeksizin ilgilenmek gerekir), aslında bundan pek emin değildim çünkü Hint lokantasında yediği yemeğin hemen ardından telefon etmişti. Yine de Marta Téllez benim değil onun karısıydı, içeride uyuyan ve ismi kaçınılmaz olarak "Eugenio Deán" olan çocuk da onun çocuğu. Baba ve koca Deán er ya da geç her şeyi yüklenecekti ama neden şimdi değil; neden Londra'dayken değil. Uzun süredir ilk kez saate baktım, nerede ise üçe geliyordu fakat ada bizden bir saat gerideydi,

hatta hemen hemen iki. Ertesi gün yorucu geçecek olsa da ve İngilizler sabahlamaktan pek hoşlanmasalar da bir Madridli için geç bir saat sayılmazdı. Telefonu çevirirken şöyle düşündüm (telefonun üzerindeki parmaklarım istemim dışında hızla hareket ediyorlardı, karar vermeden davranmak, bilmeden karar vermek): "Saat kaç olursa olsun ona isim vermeden haberi ulaştırdığımda, bunun kötü bir şaka veya bir düşmanın oynadığı pis bir oyun olduğunu düşünecek. Yine de endişeyle evini arayacak ve telefona kimse cevap vermeyince ya bir kayınbiraderi, ya bir arkadaşı ya da bir kardeşi arayarak, olup biteni anlamaları için karısını bir yoklamalarını rica edecek ve onlar geldiğinde ben çoktan gitmiş olacağım."

İngilizce konuşan ses telefon tam beş defa çaldıktan sonra cevap verdi. Besbelli danışma görevlisi uyuyakalmıştı. Dışarısı kış, hava soğuk ve günlerden salıydı. Sersem bir şekilde rüyasında zillerin çaldığını zannederek kafasını tıpkı bir idam mahkûmu gibi yasladığı bankodan güçlükle kaldırmış, bu arada ayak bileklerini yüksek iskemlesinin demirleri arasından geçirmiş olduğu için sendelemiş ve son anda uzanarak telefonu açmış olmalıydı.

"Günaydın, Wilbraham Hotel." dedi bulanık bir ingilizce.

"Senyör Deán ile konuşabilir miyim? Senyör Diin, daha doğrusu Mr Diin."

"Oda numarasını söyler misiniz lütfen?" -ses biraz düzelmiş daha nötr ve profesyonel bir tona bürünmüştü.

"Oda numarasını bilmiyorum. Eduardo Deán."

"Bir saniye lütfen, biraz bekleteceğim." Beklerken adamın hafifçe ıslık çaldığını duydum; sabahın ikisinde uykusundan uyandırılan bir İngiliz için epey beklenmedik

bir durum! Islık kesilince Marta'nın uykusundan fırlamış kocasının boğuk sesini duyacaktım. Hiçbir veda sözcüğü söylemeden telefonu kapatacağım konuşmamı aklımdan geçiriyordum ki hiç de umduğum gibi olmadı ve yine İngilizce duydum: "Senyör duyuyor musunuz, şu anda otelimizde kalmakta olan hiçbir Deán yok. D, e, a, n değil mi?"

"D, e, a, n, aynen!" Sonunda şu veya bu nedenle bu ismi kodlamak zorunda kalacağım içime doğmuş demek ki.

"Maalesef bu gece otelimizde kalan hiçbir Dean yok. Ne zaman gelmiş olması gerekiyordu?"

"Bugün, bugün gelmiş olmalıydı."

"Yani dün demek istiyorsunuz. Dün salıydı, öyle değil mi? Lütfen telefonu kapatmayın." Onun günü ve gecesi birbirine karışmamıştı, benim için ise gece hâlâ sürmekteydi. Yeniden ıslık sesini duydum. Mutlu ve esprili bir adamdı mutlaka, profesyonel ve mağrur sesine rağmen genç olmalıydı, gece vardiyası sırasında uykusunu yeterince almış ve güne taze başlamış bir genç. Birden mırıldandığı melodiyi tanıdım; sanki benimle alay edercesine *"Strangers in the night"*tı söylüyordu. Öyleyse pek de genç olamaz, çünkü gençler ıslıkla Sinatra söylemezler. Birkaç dakika sonra döndü ve "Dün bu isim için hiçbir yer ayrılmamış, belki ayrıldı ama daha sonra iptal edildi. Maalesef senyör bu isimde hiçbir kaydımız yok." dedi.

Neredeyse ısrar edecektim ve çarşamba için bir yer ayrılıp ayrılmadığını soracaktım ama yapmadım. Ona teşekkür ettim, bana "Adiós senyör" dedi ve telefonu kapattık. Kapar kapamaz aklıma makul bir açıklama geldi: Tıpkı Amerika ve Portekiz'de olduğu gibi büyük bir olasılıkla İngiltere'de de eğer insanların üç ismi varsa son isme göre yer ayrılmaktaydı. Mesela adamın adı Arthur Conan

Doyle ise kimliğini ya da pasaportunu gören görevli Doyle adına yer ayıracaktı. Biz İspanyollar için hemen hemen hiçbir önemi olmayan üçüncü ismiyle yer ayırtmıştı anlaşılan ve aramam gereken Mr Ballesteros'tu. Birden bunun çok aptalca olduğunu ve "Deán"ın aslında beni kurtarmış olduğunu düşündüm. Garip mesajımı alır almaz bir kayınbirader, bir arkadaş, bir kardeş yerine bir komşuya ve hatta kapıcıya da telefon edebilir ve o da benimle merdivenleri inerken ya da asansörde karşılaşabilirdi: Kesinlikle ben henüz çıkamadan gelirdi. Daha fazla oyalanmadan gitmeliydim, çünkü bu saatte kimsenin haberi olmadığına göre gelen giden olamaz ve kimseyle de karşılaşmazdım. Yine de bazı şeyleri düzene koymam gerektiğini düşündüm: Tekrar ayakkabılarımı çıkardım ve Marta'nın son sözleri olan "aman tanrım, çocuk" kelimeleri beynimde yankılanarak çocuğun odasının önünden geçip yatak odasına geri döndüm. Olanları bilmeyen ve asla bilemeyecek olan bir yabancıyla da olsa dış dünyayla kurduğum ilişki yüzünden her şeyi farklı algılıyordum. İlk kez çıplaklığı benim eserim olan Marta'nın vücudu karşısında üzüntü duydum. Yatak örtüsünü ve battaniyeleri yatağın, bu gece benim diğer geceler kocanın olan tarafa yakın, yastıktan ayak ucuna kadar tüm yatak boyunca açarak ortaya topladım ve Marta'nın tarafına dolanarak bedenini yatağın örtüsüz tarafına doğru itmeye cesaret ettim. Önce özenle daha sonra yatağın tam ortasındaki örtü ve çarşaf tepeciğine takıldığında ise biraz zorlayarak. Artık ölü etin iticiliğini duyumsuyordum (bir elim omuzlarının diğer elim baldırlarının altındaydı), artık ona dokunmak bana tiksinti veriyordu ve mümkün olduğu kadar bakmamaya çalışıyordum. Onu döndürmek zorunda kaldım çünkü yatağın ortasındaki kumaş sıradağını aşmanın başka yolu yoktu ve yatağın onun

hiçbir zaman kullanmadığı tarafına tekrar geçerek (iki kez kendi etrafında dönmüş ve tıpkı önceden olduğu gibi yüzü sağa bakarak yatıyordu) çarşaflar ve yatak örtüsüyle onu tepeden tırnağa sarıp sarmalamayı başardım. Hatta yatak örtüsünün dantelâlarıyla artık duştan henüz çıkmışa benzemeyen boynunu ve ensesini de örttüm; bir ara acaba filmlerde gördüğüm gibi yüzünü de örtmeli miyim diye düşündüysem de bunun evde birinin varlığının kanıtı olacağını, kanıt olamasa bile şüphe uyandıracağını düşünerek vazgeçtim. Marta'nın henüz eskisi gibi olan, henüz hayatının tüm sabahlarında aynaya baktığında gördüğünden farklı görünmeyen yüzüne baktım. Yaşarken her gün aynı şeyler yinelenir ve bunların kaç kez yinelendiği sayılmaz. Her şeyin muhasebesi yaşam tükenince yapılır. Marta'nın yüzü, komodinin üzerine konulduğu günden beri yerinden kımıldatılmayan ve odanın sahiplerinin çoğu kez dönüp de bakmadığı düğün fotoğrafındakine benziyordu. Fotoğraftaki yüz biraz kıvanç, biraz korkuyla karışık, hafif gergin bir ifadeyle gülümsüyordu. Söylediğine göre beş yıl önce evlenmişti. Fotoğrafta şimdikinden biraz daha genç görünüyordu; saçlarını topuz yapmış ve on dokuzuncu yüzyıl kadın portrelerine benzeyen boynunu açıkta bırakan kısa ve beyaz bir elbise giymişti (belki çiğ bir beyazdı, renkli bir fotoğraf olmadığından pek belli olmuyordu); tüm düğün fotoğraflarındaki geleneksel görünümlü kocalara benzeyen, ciddi ve anlamsız bir ifadeyle bakan kocasının koluna girmişti ve her ikisi de çevreleri insanlarla sarılı olmasına rağmen sanki yapayalnızdılar; Marta, elinde düğün çiçekleri, ne kocasına, ne de önüne; sadece solundaki insanlara bakıyordu: Kardeşler, kayınbiraderler ve arkadaşlar, birbirlerini çocukluklarından beri tanıyan neşeli ve anın duygusallaştırdığı arkadaşlar, evlenen kendileri yerine Marta

olduğu için aslında pek de memnun olmayan ama her şeyi henüz bir oyun gibi algıladıkları için içleri rahat olan kızkardeşler gibi arkadaşlar ve arkadaşlar gibi kızkardeşler; hepsi de Marta'ya imrenen ama son derece yardımsever. Koca Deán uzun ve alışılmamış suratındaki gözlerini bana dikmişti. Sadece ciddi değil, aynı zamanda sıkıntılıydı da. Sanki kendisine sadece mihrabın önünde gerek duyulacağını, daha sonra ve belki de tüm gece sürecek olan tören boyunca unutulacağını; yalnız, umutsuz, kıskanç ve biraz da pişman; sadece kadınlara ait olan (çünkü tüm düğünler kadınlara aittir, sadece geline değil, davetli olan tüm kadınlara) bir ortamda sırasını bekleyeceğini ve kendisine sadece kutlamalar bittikten, ya davetliler, ya da gelinle kendisi -gelin karanlık gecenin boyadığı gözleriyle gönülsüzce geriye bakarak- gittikten sonra ihtiyaç duyulacağını bildiği bir törenin ortasına düşmüş gibiydi. Eduardo Deán dudağını ısırarak kameraya bakıyordu, bıyıklı, çok uzun boylu ve zayıftı, suratı tanıdık gelmesine rağmen bu evi ve Conde de la Cimera Sokağı'nı terk eder etmez bu yüzü bir daha görmeyecektim.

Nedense evi terk etmek zor geliyordu, her şey böylesine umutsuzken benim varlığım çare olabilirmiş gibi oyalanıyordum. Marta'yı bırakıp gitmek fikri ruhumda sanki evlenmemizden bir gece önce onu terk ediyormuşum gibi garip bir his uyandırıyordu, -ama daha ne kadar: Bunu ne aradım, ne de istedim-; sanki burada kalmaya devam edersem olaylar bir anlam, bir devamlılık, yumuşak, ipeksi bir devamlılık kazanacaktı. Ölmüştü, ama hâlâ henüz canlıyken başlamış olduğu sahneyi oynuyordu, ben de tıpkı onun gibi aynı sahnede, hâlâ onun yatak odasındaydım ve bu sanki ölümünün kesinliğini seyreltiyordu. Henüz yaşarken de burada sadece ben vardım ve her şeyin nasıl değiştiğinin;

artık asla ütülemeyeceği ama ben üzerinde gördüğüm için hâlâ öyküleri olan eteklerinin, artık giymeyeceği (özellikle evde pek tanımadığı bir yabancının yanında giymek için fazla yüksek topuklu olan) pabuçlarının ve yatak odasında onları çıkarttıktan sonra birden boyu kısaldığı için daha dünyevi, daha uysal bir görünüme bürünüşünün tek tanığıydım. Tüm bunları ve yaşamdan ölüme geçiş sürecini anlatabilirdim: Eğer iki kişi de beraberseler ve biri diğerinin hem canlı hem ölü hallerine tanıklık etmişse, eğer ölen yapayalnız ölmemişse ve onun ölümüne tanıklık eden ölenin her zaman ölü olmadığını, onu canlıyken de gördüğünü söyleyebilirse, bu ölenin yaşamını uzatabilir ve ölümünü kabullenmeyi kolaylaştırırdı. Televizyonda Fred MacMurray ve Barbara Stanwyck sanki hiçbir şey olmamış gibi alt yazılarda konuşuyorlardı. Birdenbire telefon çalmaya başladı ve paniğe kapıldım. Panik tek bir darbe şeklinde değil iki dalga halinde vurdu çünkü ilk zil sesinin televizyondan geldiğini düşünmek istedim, ama ne o devirde bu şekilde çalan telefonlar vardı, ne de ekranda MacMurray veya Stanwyck'in dönüp baktığı ve ahizesini kaldırdığı bir telefon görünüyordu, birden Marta'nın komodininin üzerindeki telefonun sabaha karşı saat üçte çalmakta olduğunu farkettim. "Olamaz" diye düşündüm, "Kocayla konuşmadım, onu aradım ama konuşmadım, ne olduğunu kimse bilmiyor, otel görevlisine de hiçbir şey anlatmadım." Paniğe kapılan tüm insanlar gibi düşüncelerim karmakarışıktı. "Belki de Londra'daki yatağında tüm bu olanlar içine doğdu, umutsuzluk, kıskançlık, yalnızlık ve pişmanlık içinde uyandığında yapış yapış ter içindeydi ve hem biraz yatışmak hem de soğuk soğuk terlemekten kurtulmak için Marta'yı ve kimbilir belki çocuğu bile uyandırmayı göze aldı." Yatak odasının kapısına koşacağıma bir an önce cırtlak

sesi kesilsin diye telâşla ahizeyi elime aldım ama ne "alo" dedim ne de başka bir şey. Ahize elimde, kulağımda değil -sanki kulağıma değerse kendimi ele verecekmişim gibi- öylece dururken aniden telesekreter devreye girdi -kısa bir an kırmızı bir ışığın göz kırptığını gördüm- ve ışık hem benim hem de Marta'nın yerine cevap verdi. "Marta" ve tekrar sertçe "Marta" diyen erkek sesini duymamla telefonu kapatmam bir oldu. Sanki beni bir gören olmuş gibi telâşlı ve ancak kesik kesik nefes alabiliyordum. Odayı üç adımda katedip kapıyı dikkatle kapattım ve telefonun tekrar çalmasını beklemeye koyuldum. Pek fazla gecikmedi ve bir, iki, üç, dört zil sesinden sonra dinlemediğim için mesajını henüz sağken Marta'nın mı yoksa şu anda uzaklarda olan koca Deán'ın mı doldurmuş olduğunun farkına bile varmadığım telesekreter devreye girdi. Sinyal sesinden sonra aynı erkek sesini duydum: "Marta?" "Marta, orada mısın?" Ses bu sefer kızgın, sabırsız ve son derece huysuzdu. "Daha önce hat kesildi değil mi, şimdi duyuyor musun?" Kısa bir sessizlikten sonra ses bu kez ahenksiz bir çatlamayla, "duymuyor musun? Oyun mu oynadığını sanıyorsun sen? Aç şu telefonu Allahın belâsı." Tam Deán'ın küfür kıyamet kaba bir adam olduğunu düşünmeye başlamıştım ki aynı ses, "İyi, nasıl istersen, ya telesekreterin sesini kıstın ya da çıktın, anlamıyorum, belki de çocuk yüzünden kız kardeşine enselendin. Neyse. Şu anda eve girdim ve mesajını henüz aldım, Eduardo'nun bugün seyahate çıktığını bilmiyordum, demek ki beni görmek istemiyorsun. Hiç değilse bir gececik birbirimizi acele etmeden, bir araba veya otele tıkılmadan görebilirdik. Allah kahretsin, bilseydim ya ben uğrardım ya da sen bana gelirdin ve benden arakladığın bu gecenin tadını çıkartırdık. Marta, aptal mısın nesin! Aç şu telefonu!" Kısa bir sessizlik oldu ve umutsuz bir

iç çekiş duydum. "Deán değil." diye düşündüm, "Despot ve kaba herifin biri ama Deán değil." Ses yeniden duyuldu hızlı, sinirli ve aynı zamanda da kararlı, sanki bir tıraş makinasının kararlı, tekdüze ve aceleci vızıltısı gibiydi: "Ne bileyim herhalde çıktın, ya da çocukla ilgili bir şey, bak eğer dışardaysan ve üç buçuk, dörde çeyrek kala gibi gelirsen ara. Uyuyacak halde değilim zaten ve istersen biraz uğrarım. Saçma sapan ve uğursuz bir gece geçirdim, sana başıma gelenleri anlatırdım, bak, daha da geç yatabilirim. Zaten uyusam da uyumasam da yarın bombok olacağım." Çok çok kısa bir duraklamadan sonra ses yeniden çatlayarak ve alaycı bir tonda, "Ne bileyim, belki de uyuyorsundur, o zaman yarın konuşuruz ama ne yazık ki yarın Inés nöbetçi olmadığından görüşemeyiz! Ne haltlar karıştırıyorsun da bir geceyi ayarlayamayı beceremedin!"

Telefonu veda etmeden kapadı. Bu buyurgan ve küçümseyici sesin sahibi ya kendine fena halde güveniyordu ya da konuşma tarzı buydu. Bir ölüyle konuşmuştu ve bundan haberi bile yoktu. Emir vermeye alışkın, ısrarcı ve kaba tonda konuştuğu bir ölüydü sadece. Ne Marta'nın bu çirkin konuşmadan haberi olacak ne de adam başına gelen uğursuzlukları Marta'ya anlatabilecekti. Hiç acımadım. Bu gece saçmalık ve uğursuzlukla boğuşan sadece kendisi değil, ben de vardım üstelik! Ama hepimizden daha fazla Marta. İkisi de hiçbir şeyin farkında değildi; ne derecede farkında olmadıklarının bile. Birbirlerini bir daha asla göremeyeceklerdi. Ne huzur içinde, ne aceleyle, ne bir otel odasında, ne arabada, ne de herhangi bir başka yerde. Adam telefonu kapattıktan sonra, içimde, telesekreterin numeratöründe 1 sayısına dönüşerek sabitlenene kadar pır pır eden kırmızılık gibi belli belirsiz, ya geçmişe değgin ya da düşsel bir kıskançlık parladı. "Demek ki ben stepneymişim." diye

düşündüm, tam da bu deyim ve bu kelimelerle, patlayan bir silahtan çıkan kıvılcıma benzeyen bir düş kırıklığıyla. "Demek ki kocasının seyahate gideceğini unutmuş olduğu gerçekti, beni kocanın yokluğunda eve davet edebilmek için uydurulmuş bir bahane değildi. Belki o da bunu ne aradı, ne de istedi. Hiçbir şey önceden tasarlanmış değildi ve her şey kendiliğinden gelişti." O gece bir lokantada buluşmaya karar vermiştik. Öğleden sonra beni aradı ve kocasının Londra'ya iş gezisine gideceğini unuttuğunu, oysa çocuğu ona bırakmayı planlamış olduğunu, o saatten sonra bir bakıcı da ayarlayamadığını söyleyerek eğer yemeği evinde, henüz şarap kadehlerimizin masasının üzerinde durduğu salonda yememizi kabul etmezsem geceyi iptal etmek zorunda kalacağını söyledi. Bu davet beni rahatsız ettiği için onu zor durumda bırakmak istemediğimi ve başka bir gece yemeğe çıkmamızı önerdim, ama o ısrarla hiçbir şekilde zorluk olmayacağını, buzlukta donmuş sığır filetosu olduğunu söyleyerek et yemekten hoşlanıp hoşlanmadığımı sordu. Kendi varsayımıma göre bu ısrar onun bana kur yaptığının bir göstergesiydi. Şimdi keşfediyordum ki Marta beni davet etmeden önce, bıraktığı mesajı alamayan, ve mesajı ancak Inés, büyük olasılıkla bu adamın karısı olan Inés (bir hemşire, bir eczacı, bir polis veya bir hâkim), yarın, yani bugün olmayan, ama dün olan nöbetine -ne nöbeti- gitmek için çıktıktan sonra, sabaha karşı saat üçte dinlemeye fırsat bulan bu elekrik sesli adamı bulmaya çalışmıştı. Marta eğer bu adama ulaşabilmiş olsaydı, mutlaka beni yeniden arayarak yemeği ve Conde de la Cimera sokağına yapacağım ziyareti iptal edecek ve şu anda burada, bu yatakta, demek ki her zaman Deán'a ait olmayan, bu gecelik bana, bazen de Marta'nın hayatında bir yere sahip olduğu besbelli olan bu adama ait olan bu yerde o olacaktı.

Gerçi adam bu kadar geç vakte kadar kalır mıydı bilemiyordum. Daha sonra nasıl olsa üzerinde düşünmeyecek ve unutacak olduğumuz kötü şansımız için üzülmeye gerek yoktur. Her şey şaşırtıcı bir sona yazgılı olabilir; zehirli adımlar atarak ilerlemeye çalışmak, bilmeden davranmak, bilmeden karar vermek, kendi seçtiğimiz bir sokakta dolaşmak, sürücü koltuğundaki adamın yerinden kalkmadan bir el işaretiyle davet ettiği arabaya binmek, uçakla uçmak, telefona cevap vermek, yemeğe çıkmak veya sürgülü penceresinden dışarıyı seyrederek otel odasında pineklemek, büyümek, günün birinde askere gitmek için yılları birbiri ardına dizmek, bizi farkında olmadan geciktirecek olan öpücükler zincirini başlatan ilk öpücüğü vermek, bir iş istemek, bir işi kabul etmek, fırtınanın nasıl yoğunlaştığını gözlemek, bir bira içerken diğer bar taburelerinde oturan kadınları seyretmek, her şey böyle garip sonlanabilir. Usturalar, kırık camlar, hastalık ve huzursuzluk ve korku, süngüler ve depresyon ve pişmanlık vardı yaşanan her anda. Devrilen bir ağaç, boğaza takılan kılçık, tam kuyruktan nişan almış bir avcı uçağı vardı. Berberin yaptığı bir hata, birbirinden ayrık yüksek topuklar ve şakakları sıkan kocaman eller, benim zavallı şakaklarım, yatağa düşen sigara, ıslak ve ters dönmüş ense, buruşuk etekler, küçük sutyen vardı yaşanan her anda. Çarşaflara sarıp sarmalanmış sanki uyuyor gibi gözüken ölü bir kadın vardı. Kendisine miras kalmış bir hava çarpışmasının altında uyuyan masum bir çocuk yaşamın her anında...

"Yarın savaşta beni düşün, ölümlü olduğumu gör ve mızrağını elinden bırak."

Yeniden Marta'ya bakakaldım ve düşüncelerimle ona sordum: "Kocanın seyahate çıkıp serbest kalacağını anladığın

zaman kaç kişiyi daha aradın? Kaç adamı aklından geçirdin ve bu bekârlık veya dulluk geceni seninle paylaşmaları için kaçıyla iletişim kurmaya çabaladın? Ne yazık ki bütün bu sorular için artık çok geç. Belki de aramadığın biri kalmıştı; çok önceleri düşüncesizce, belirsiz bir tarih için randevu verdiğin, ama tamamen serbest olacağını unuttuğun böyle değerli bir geceyi harcamaya değer bulmadığın biri. Belki de ajandana bakarak artık içinde bir ölü olarak yattığın yatağın yanındaki telefondan tüm listeni tek tek taramıştın. Öldüğünü, üstelik benim kollarımda öldüğünü bilmeyen bu adamlara birileri senin öldüğünü, defterlerinden artık telefon numaranı silmeleri gerektiğini haber verene kadar seni aramaya devam edecekler. Telesekreterinde kayıtlı olan tıraş makinesi vızıltısına benzeyen sesini senin dışında herkesin dinleyebileceği o adam, bu numarayı ezberlemek için çaba göstermiş ve onu hiç düşünmeksizin çevirebilen herkes, birileri kendilerine Marta Téllez'in artık asla cevap veremeyeceğini, işe yaramaz numarasını unutmaları gerektiğini söyleyene kadar seni aramaya devam edecekler. Kimbilir belki de haksızlık ediyordum, listende sadece ikinci sıradaydım. Zavallı Marta. Birinci seçeneğin tartışmasız yeri bir anda bana verilince gece kaçınılmaz olarak bir "ilk gece"ye dönüştü belki de; şu benim kapının önünde vedalaşan aşıkların doymuş öpücükleriyle oyalanacağımız, gelecekte bir ıstırap haline dönüşeceği henüz düşünülmeyen, sadece benim yorulmak bilmez bilincimde, olanı ve olmayanı, yapılan veya yapılamayanları, geri dönüşsüzü, seçileni, geri çevrileni, atılanı, kaybolanı, hata, çaba, vicdan azabı, zamanın sadakatsizliğini, sanki hiçbirinin birbirinden farkı yokmuş, sanki hepsi aynıymış gibi sonsuza dek saklayacağım bir ilk geceye. Benim sadece sona erişini izlediğim ama öyküsünü bilmediğim ve

belleğime güvensem bile zamanın öte tarafına geçtiğin için asla bilemeyeceğim hayatın boyunca bunun gibi kaç kez telefon ettin?"

Bu düşüncelerden sıyrılmaya çalıştım. Gece boyunca boy aynasında kendime bakmaktan kaçınmıştım ama birden aynada kendimi gördüm, gözlerimde uyku ve tiksinti vardı, gözlerim batıyordu ve onları o kadar ovaladım ki sonunda sadece kayıtsızlık kaldı. Kendimi tanıyabiliyordum, görünüşüm Marta'nınki gibi değişmemişti; ceketim bile üzerimdeydi ve çok az zaman önce, çok zaman önce, yemeğe davet edildiği için bu eve gelen adamdan pek farklı görünmüyordum. Daha fazla oyalanmadan artık buradan çıkmalıydım, yorulmak bilmez bilincimin tanımadığı bir durum olan şaşkınlık ve şüphe yüzünden tıpkı örümcek ağına yakalanmış bir sinek gibi felce uğramıştım. Ayaklarım çıplaktı ve bu durumda ne hareket edebilir ne de bir karar verebilirdim, ayakkabılarımı giydim ve yatağın kenarına dayanarak bağcıklarını bağladım, dikkatli olmaktan filan çoktan vazgeçmiştim. Çevreme hızla göz attıktan sonra odadan çıkmadan önce sadece iki şey yaptım. Telesekreterin küçücük kasetini yerinden çıkararak ceketimin cebine attım; zannediyorum ki bunu yaparken iki şey düşündüm (ya da onları daha sonra düşünecektim sadece mekanik bir hareketle kaseti aldım): Belki Deán'nın hiçbir şeyden haberi yoktu ya da kesin olarak bildiği bir şey yoktu ve eğer öyleyse bunu bilmemesi veya sadece şüphelenmeye devam etmesi daha az acıtırdı, çünkü dünyada böyle çaresiz bir durum yoktur ve bu kimsenin başına gelmemelidir, gelse bile "belki de bir şey olmamıştır" umuduna mutlaka yer olmalıdır. Eğer Deán zaten her şeyi biliyorsa o zaman kaseti alarak Marta'yla yemek yiyenin ben değil o adam olma ihtimalinin kapısını açık bırakıyordum, çünkü Deán

mesajı dinlerse bu olasılık tamamen ortadan kalkacaktı. (İlk düşünce saygılı, merhametli ve aynı zamanda da yanlıştı; ikincisi, yeniden burada olanın ben olduğumu kimse bilemez diye düşünmeme rağmen epeyce tedbirliydi.) Öbür hareketim ise çok daha mekanikti ve tamamen her tür ciddiyetten, kasıttan, anlamdan yoksundu ve en ufak bir anlamı bile yoktu: Marta'nın alnına çabucak, varla yok arasında, dudaklarımı ancak değdirerek bir öpücük kondurdum ve kendimi hızla geri çektim. Odadan çıkarken televizyonu kapatmayarak MacMurray ve Stanwyck'ı biraz daha -film bitene kadar- Marta Téllez'in iki halinin, yaşamının ve ölümünün, ve yaşamdan ölüme geçişinin sessiz, ünlü ve kısa süreli şahitleri olarak arkamda bıraktım. Işığı da açık bıraktım çünkü o anda Marta, Deán, çocuk ve kendim için neyin uygun ve doğru olduğunu bilecek halde değildim, tükenmiştim ve her şeyin olduğu gibi kalmasına karar kıldım. Koridoru, ayağımdaki ayakkabıların çıkarttığı gürültüye hiç aldırmadan geçtim. Artık çocuğu hiçbir gürültünün uyandırmayacağından emindim. Salondaki şarap şişesi ve kadehleri toplayarak mutfağa girdim. Gözüme ilk çarpan Marta'nın etleri kızartırken takmış olduğu önlük oldu. Kadehleri kendi ellerimle yıkayarak önce suları süzülsün sonra da kurusunlar diye başaşağı süzeğe yerleştirdim, şarabın kalanını (azıcık, çoğunu içmiştik aramak ve istemek için bunu, bir Château Malartic, şaraptan hiç anlamam) lavaboya boşalttım ve şişeyi çöpe attım. Çöpte pek çok şey vardı: Şişe, boş dondurma kabı, patates kabukları, buruşuk kâğıtlar, üzerinde kurumuş kan lekesi olan bir parça pamuk, yerken beğendiğim sığır filetosunun çok kısa bir süre önce Marta'nın kendi elleriyle boşalttığı artıkları; bu artıkların ve Marta'nın ellerinin artık birbirlerine eşitlendiğini düşündüm, her ikisi de çürüyecek olan, ölü ve kurumuş

etler. "Paltom, atkım ve eldivenlerim"; Marta bana kapıyı açtığı zaman onları almıştı. Giriş kapısının hemen yanında bir portmanto vardı. Portmantonun kapağını açar açmaz içinde tıpkı buzdolaplarında olduğu gibi bir ışık yandı. Hepsi orada ve son derece derli toplu bir biçimde asılıydı: Mavi atkım ikiye katlanarak kendisinden daha koyu bir mavi olan ve her zaman giydiğim gibi yukarı kalkık duran paltomun sol omzunun üzerine konmuştu, siyah eldivenlerim ise paltonumun sol cebine, üst üste, farkına varılmaksızın düşüp unutulmasın diye oldukça derine, ama yine de parmak uçları gözükecek şekilde yerleştirilmişlerdi. Dikkatli, ve bir yabancıya ait eşyalara nasıl davranılması gerektiğini çok iyi bilen bir kadın tarafından. Hepsini aldım, önce mavi atkımı boynuma sardım üstüme paltomu giydim, eldivenlerimi çıplak ellerimin kıvraklıklarına ihtiyaç duyabilirim olasılığıyla oldukları yerde bıraktım. Dolapta asılı duran değişik boylardaki diğer eşyalara göz gezdirdim. Deán'ın neden Londra'ya götürmediğini anlayamadığım kalın ve sıcak tuttuğu belli, kaliteli bir kabanı asılıydı, Marta' ya ait değişik giysiler gördüm, bir tanesi fermuarlı bir plastik kılıfın içinde saklanan yapay mı gerçek mi olduğuna karar veremediğim deri bir paltoydu. Portmantonun tabanına çok uzak gözüken ve sahibi büyüyene kadar da böyle gözükecek olan minyatür bir anorak ve düğmeleri yaldızlı yine minyatür bir mavi palto vardı. Dolabın üst rafında bugünlerde hemen hemen hiç kimsenin kullanmadığı türde şapkalar diziliydi. Aralarında tipik bir kolonyal şapka dikkatimi çekti. Dayanamayıp elime aldım, fazlasıyla eskiydi, çene altından bağlamak için kırçıllı deriden bir kurdelâsı ve rengi solmuş yeşil astarında zorlukla okunabilen bir etiketi vardı: "Teobaldo Disegni" ve altında: "4 Avenue France" ve altında: "Tunis". Bu eve kimbilir nereden

gelmişti, belki de tıpkı çocuğun yatağının üzerinde asılı uçaklar gibi Marta'ya veya Deán'a babalarından miras kalmıştı. Şapkayı takarak kendime bakabilmek için banyoya gidip, aynanın karşısına geçtim. Gülümsememe engel olamadım: Kışın ortasında, palto ve atkılı bir adamın başında kolonyal bir şapka çok komik duruyordu. Çocuğun aklıma gelmesiyle gülümsemem birden söndü, onu düşünmek zorunda kalacağım -yani onun varlığına yoğunlaşmam gerekeceği- başından beri sezdiğim ama bilinçli olarak ertelediğim bir konuydu. İçlerinden birini seçmek zorunda olduğum üç şık vardı. Şapkayı çıkartarak yerine yerleştirdim ve portmantonun kapağını kapattım (içindeki lamba söndü). Burada kalabilir ve birileri gelene kadar çocuğa göz kulak olabilirdim ama bu anlamsız bir davranış olurdu çünkü Deán'a telefon ederek, ya da kapıcıya veya bir komşuya haber vererek kendimi ve tabii ki Marta'yı ele vermekten bir farkı yoktu bunun. Onu yanıma alabilir ve annesinin cesedi bulunduktan sonra geri getirerek kimlik vermeden apartmanın giriş kapısına veya kapıcı dairesine bırakıp koşarak kaçabilirdim ki, bu yirmi dört veya kırk sekiz saati küçük bir canavarla geçirecek olmam anlamına geldiği gibi, ayrıca büyük bir olasılıkla onu götürmek için uyandırıp giydirirken annesini görmesine bile izin vermediğimde ağlayacak, tepinecek, koridorda kendini yerden yere atacak ve ben de kendimi bir zorba gibi hissedecektim; bu fikir de saçmaydı. Son şık ise onu burada yalnız bırakmaktı. Bırakmak zorundaydım ve aslında başka bir seçeneğimin olmadığını da biliyordum. Çocuk, uyanma saati gelene kadar uyumaya devam edecek, uyandığında annesini çağıracak, bir cevap alamayınca muhtemelen yatağından kalkarak onun odasına gidecek, yatağa tırmanarak sarıp sarmalanmış ve kımıltısız bedeni sarsacaktı ve belki de aslında tüm

bunlar her sabah yaşananlardan pek farklı olmayacaktı; ama bu kez annesinin kayıtsızlığını protesto edecek, sesler çıkaracak ve huysuzlanacaktı; bu yaştaki bir çocuk ne ölümün ne olduğunu bilir ne de "bu beden ölü, annem ölmüş" diye düşünebilir; beyninde ve hayatında ne ölüm kavramına ne de ölüm kelimesine yer vardır, ve onun şansı da aslında budur. Bir süre sonra yorularak televizyon seyretmeye başlayabilirdi (belki salondaki televizyonu da açmalıydım böylece çocuk salona gidebilir ve annesinin cesedinin yanında pek fazla kalmayabilirdi), ya da kendi dünyasına oyuncaklarına, yemeğe -mutlaka acıkmış olacaktı-, dönebilirdi, veya yüksek perdeden bir ağlama tutturabilir, çünkü çocuklar doğa dışı ve ağlaması tükenmek bilmez ciğerlere sahiptir, böylece ağlama sesini duyan bir komşu onu duyabilir ve, gerçi komşular böyle şeyleri sadece rahatsız oldukları zaman yapsalar bile, kapıyı çalabilirdi. Her ne olursa olsun sabahleyin bu eve mutlaka birisi gelecekti, bir dadı, bir temizlikçi, bir kardeş; veya iki işinin arasında Deán arayacak ve hiç kimsenin hatta küçük kasedi benim cebimde olan telesekreterin bile cevap vermemesi karşısında telaşlanarak harekete geçecek, olup bitenleri sorup araştırmaya başlayacaktı. Bütün bunları düşünürken aklım mutlak bir gerçeğe takıldı: Ne olursa olsun çocuk acıkacaktı. Buzdolabına giderek bir tabak hazırlayıp tıpkı bir iki günlük yolculuklara çıkılırken ev hayvanlarına bırakılan mamalar gibi ona bırakmaya karar verdim. Buzdolabında York jambonu, çikolata, meyva, salam, peynir gibi yiyecekler vardı. Kolayca yiyebilmesi için iki mandalinanın kabuklarını soydum, salamın etrafındaki bağırsakları çıkardım, (eğer boğazına kaçarsa bir parmak atarak onu kusturacak ve kurtaracak bir annesi yoktu artık), peynirin kabuklarını kestim ve doğradım, bıçağı yıkadım; bir dolapta

galetalar ve bir paket çam fıstığı vardı, paketi açtım, hepsini birlikte bir tabağa koydum (eğer bir yoğurt açsaydım bozulurdu). Saçma sapan bir tabak, uydurulmuş bir yemek olmuştu ama önemli olan bu evle ilgilenen her kimse gelmekte gecikirse ağzına atacak bir şeyler bulabilmesiydi. İçmek için ise bir bardağa meyva suyu doldurarak, hepsini çocuğun zorluk çekmeden ulaşabilmesi için yanına alçak bir tabure çektiğim (iki yaşında çocuklar böyle şeylere kolayca tırmanabilirler) mutfak masasının üzerine bıraktım. Tüm bunlar benim, yani herhangi birinin, buradaki varlığını ele verecekti ama umurumda bile değildi.

Yapacak bir şey kalmamıştı, daha fazla bir şey yapamazdım. Yatak odasına doğru baktım, artık oraya dönmek fikri bana acı veriyordu ve şansıma dönmemi gerektiren bir neden de yoktu. Salona giderek çocuk için televizyonu açtım ve sesini kıstım, böylece hiç değilse uyandığında bir ses duyacaktı; açtığım kanalda da yine siyah beyaz ve anında hatırladığım bir film oynuyordu Gece Titremesi; "şafağın siyah beyaz dünyası" diye düşündüm. Bana bu evi altüst etmişim gibi geliyordu: Yanan ışıklar, açık televizyonlar, buzdolabının dışında bir tabak içinde yemekler, kasedi olmayan bir telesekreter, ütüsüz elbiseler, kirli küllükler, örtülere sarıp sarmalanmış yarı çıplak bir ceset. Sadece çocuğun odası bu felâketten kurtulmuş gibi eski düzenini korumaktaydı. Tekrar bu odaya dönüp eşikte bir süre dikilerek çocuğun ancak duyulabilen sakin ve düzenli nefesini dinledim ve "Eğer çok uzak bir gelecekte bu çocuk benimle tekrar karşılaşırsa ne beni hatırlayacak ne de olanı biteni; ne neden annesinin hayatının bittiğini, ne de hangi koşullarda öldüğünü biliyor olacak; babası, teyzesi, ve eğer varsa büyükanne ve büyükbabaları, ailelere kara çalan, hoş olmayan olaylarda her zaman yaptıkları gibi gerçekleri

ondan saklayacaklar; sadece çocuktan değil herkesten annenin korkunç, rezil, komik ve onur kırıcı ölümünü gizleyeceklerdi. Ayrıca neler olup bittiğini kendileri de öğrenemeyeceklerdi, pek çok ayrıntı sadece bende gizliydi, gerçeği bilen bir tek ben vardım: Kimse asla bu gece ne olduğunu öğrenemeyecekti, burada bulunan ve beni gören çocuk da bu gecenin dolambaçlarından pek bir şey anımsamayacak, hatta en az şey bilen o olacaktı; tıpkı dünü, önceki günü hatırlamadığı ve yarını hatırlayamayacağı gibi; kısa bir süre sonra ne yaşamının bu kesitini, ne bugün sonsuza dek yok olan, aslında belki de çoktan yok olmuş olan annesini, ne de doğduğu günden bugüne kadar geçen zamanı hatırlayacaktı, çünkü yaşadığı bu devre sadece daha sonraları, çocuklar büyüyünce, anne ve babaların (bu durumda sadece babanın) çocuğa küçükken -ufacıkken- nasıl olduğunu, nasıl konuştuğunu, neler yaptığını anlatabilmelerinden öte bir işe yaramaz. Pek çok şey kimsenin haberi olmadan ve kimse onları hatırlamadan olup biter. Hemen hemen hiçbir şeyin bir kaydı yoktur; düşüncelerin, kaçamak hareketlerin, planların ve isteklerin, gizli şüphelerin, hayallerin, zalimliğin ve hakaretin, söylenen veya işitilen, daha sonra inkâr edilen ya da anlamı saptırılan kelimelerin, ne veren ne de verilen tarafından hatırlanan sözlerin, bahanelerin tamamı unutulmaya ya da zaman aşımına uğramaya mahkûmdur; kendi kendimize verdiğimiz bir sözü bile hiçbir yere not etmeyiz ve unutur gideriz, aslında verilen sözlerin, sarfedilen cümlelerin çoğu ortak olmasına rağmen herkesin payına ne kadar az düşer, ve ne kadar azı hatırlanır, ve bu hatırlanabilenin bile çoğu susularak kaybedilir çünkü hatırlanılanlar ya başkalarına aktarılmaz ya da alıcı kendisine aktarılanların dahi gerçeğiyle ilgilenmez, onları alır yoğurur, değiştirir ve kendisinin yapar. Zaman

uçucudur, sadece çocuğun zamanı değil tüm zamanlar uçucudur, ne kadar dolu yaşansa, ne kadar heveslendirse, arzu ve heyecan sunsa, ne kadar acıtsa, ıstırap verse kedere boğsa da zaman sadece bir an suçlanır ve aynı anda eriyen kar topakları gibi uyumakta olan çocuğun uykusu gibi kayar gider. İki yaşındayken hemen hemen hiç tanımadığı bir kişinin, kapısının eşiğinde, o farkına bile varmadan onu seyrettiğinden çocuğun hiç haberi olmayacağı, bunu asla bilemeyeceği ve hatırlayamayacağı gibi ve her ikimizin de yavaşça kayıp kendi tükenişlerimize doğru yol alacağımız gibi her şey insanlar içindir. Arkamızda olup bitenler farkına vardıklarımızdan çok daha fazladır. Çok az şey biliriz, yüksek bir duvarın arkasında veya uzakta olanı göremeyiz, konuşulanı duyamamamız için konuşanların fısıldaması ya da birkaç adım uzaklaşması yeterlidir ve bu konuşulan her neyse hayatımızı sonlandırabilir. Bir kitabı okumayı ihmal ederek yaşamsal bir uyarıyı kaçırabiliriz. Her zaman aynı yerde olmamız olanaksızdır; bizi kimlerin seyrettiğini, kimlerin düşündüğünü, kimin telefon numaramızı çevirmek, kimlerin bize yazmak üzere olduğunu ve kimin bizi arayıp istediğini ve kimin bizi yargılayıp katlederek zaten kıt olan habis günlerimizi sona erdirdiğini, böylelikle bizi zamanın öte tarafına attığını, kimin bize benim bu çocuğa baktığım gibi hakkımızda bizden daha fazla şey bilerek baktığını bilemeyiz. O, bu gece olanları asla bilmeyecekti. Ben onun zamanının öte tarafı olmalıydım, onun unuttuklarının karanlık sokağı..."

Hayallerimden sıyrıldım. İçimi yeniden telaş bürüdü. Çocuğun eşiğinden ayrılarak girişe yöneldim, sanki her şeyi kavramak istermiş gibi bir kez daha çevreme baktım, hiçbir amacı olmayan bir bakıştı. Siyah eldivenlerimi taktım. Hiç kimseyi uyandırma olasılığımın olmadığını bildiğim

halde, şafak vakti açılan her kapı gibi, kapıyı sessizce ve dikkatle açarak sahanlığa çıktım ve aynı özenle kapattım. Işığı yakmadan asansörü buldum ve çağırdım, yukarı yönü gösteren okun kırmızı ışığının yanmasıyla asansörün gelmesi bir oldu. Öne doğru bir adım atarak asansörün boş olup olmadığını yokladım. Korku en beklenmedik karşılaşmaları yaratır. Asansöre binerek çabucak zemin kata ulaştım, kapıyı açmadan önce tekrar sahanlığı dinledim çünkü kimseyle, özellikle de uyku tutmadığı için sabahlayan bir kapıcıyla karşılaşmaya hiç niyetim yoktu. Bir şey duymadığım için asansörden çıktım. Karanlık girişte üç dört adım atarak beni tüm bu yaşadıklarımdan kurtaracak olan sokak kapısına doğru ilerledim ve birden camlı kapının dışında vedalaşmakta veya kavga etmekte olan bir çift gördüm; bir kadın, bir erkek, erkek otuz beş, kadın yirmi beş yaşlarında; belki de iki sevgili. Mermerdeki adımlarımı -bir, iki, üç veya dört- duyunca döndüler ve beni gördüler. Işığı yakmaktan ve kapıyı açan otomatiği aramaktan başka çarem kalmadığından üç köşeli duvarın çevresinde dolanarak paltomun ceplerinden çıkartmadığım ellerimle otomatiğin yerini soran bir işaret yaptım. Bu apartmanda oturduğu şüphe götürmeyen kadın bej eldivenli eliyle solumu, kapının tam yanını işaret etti. Anahtarıyla kapıyı açarak bana yardımcı olmaya yeltenmedi. Demek ki henüz adamdan ayrılmak niyetinde değildi ve vedalaşmayı ya da tartışmayı sürdürmek istiyordu ve eğer bana kapıyı açarsa öpücükleri ya da acı veda sözcüklerini sona erdirmek zorunda kalacaktı. "Acaba ne kadar zamandır buradalar?" diye düşündüm, otomatiğe basarak kapıyı açtım, bana yol vermek için yana çekildiler, "İyi geceler." deyişime kadın gülümseyerek, adam şüpheyle bakarak yanıt verdi. Güzel bir kadın ve yakışıklı bir erkekti ve bu havada dışarıda

durduklarına göre mutlaka bir sorunları olmalıydı. Dondurucu soğuk bir anda yüzüme çarparak sanki bana Marta ve bu evle hiçbir ilgisi olmayan bir hayatım olduğunu hatırlattı. Benim yaşamam (sanki daha önce bilmediğim bir gerçeği fark ediyordum) ve başka şeylerle ilgilenmem gerekiyordu. Başımı kaldırıp yukarıya, geride bıraktığım daireye -beşinci kata- baktım ve Reina Victoria Sokağı'na doğru, kapıdaki çiftin benim zehirli adımlarımla kesilen ve yeniden başlayan konuşmalarının birkaç cümlesini yakalayabilecek bir yavaşlıkta yürümeye başladım. "Artık daha fazla dayanamıyorum." diyordu adam, ve "Bas git öyleyse, cehennemin dibine git." diye yanıt veriyordu kadın hiç duraksamadan. Adamın basıp gidemediğini arkamda hemen duymaya başlamadığım adım seslerinden anladım. Aceleyle Conde de la Cimera Sokağı'ndan uzaklaşarak bir taksi aramaya başladım. Epeyce sis vardı ve hemen hemen hiç araba geçmiyordu, ortasında içecek satan bir büfe ve buralarda bir yerde yaşamış zavallı şair Aleixandre'nin kafası ensesinden burulmuş gibi duran çirkinler çirkini bir heykeli olan geniş bir caddedeydim. Birdenbire aklıma Marta'nın evinde balkona açılan tüm kapıların kapalı olup olmadıklarını kontrol etmediğim geldi. "Ya yarın çocuk düşerse?" diye düşündüm.

"Yarın olanca ağırlığımla ruhuna çökeceğim, bırak kör kılıcın düşsün elinden."

Artık yapabileceğim bir şey yoktu. Saatler önce bir daha o kapıyı hiç açamayacak olan birisi tarafından içeri davet edildiğim ve kısa bir süre kendimi her şeyinden sorumlu hissetiğim o daireye tekrar girebilmeme olanak da yoktu. Her şey, sonlandığı zaman sanki yaşanıldığından kısa sürmüş gibi gelir insana. Ayrıca telefon da edemezdim

çünkü cevap verebilecek hiç kimse, hatta, kasedi ceketimin cebinde olduğu için bir telesekreter bile yoktu. Gecenin sarı kızıl ışığında caddenin karşı tarafına baktım, sadece iki araba geçti, beklemek veya başka bir cadde aramak arasında kararsız kaldım, General Rodrigo Sokağı'nda gezinme isteğim sis yüzünden yok olmuştu. Nefesim buğulanıyordu. Ellerimi pantolonumun ceplerine soktum ve aniden elim ne olduğunu anlayamadığım bir şeye değdi. İnsan nesnelerin kendisine ait olup olmadıklarını hemen anlar dokunduğunda. Cebimden çıkan yabancı nesne, olduğundan daha küçük görünen bir sutyendi. Çocuk ansızın yatak odasında belirdiği zaman saklamaya çalışırken ve çocuğun odasına giderken düşünmeden cebime tıkmış olmalıydım. Siyah ve sert eldivenlerimle tuttuğum bu buruşuk ve beyaz kumaşı kokladım, üzerine güzel ama hafif asitli bir parfüm sinmişti. Ölülerin kokuları her şeyleri tükenince bile kalabiliyor diye düşündüm; henüz bedenleri dururken de, daha sonra gömülüp yok olduklarında da kalıyordu kokuları. Havalandırılana kadar evlerinde, onlardan bir emanet haline dönüşüp artık kirlenmedikleri için yıkanmaları da gerekmeyen giysilerinde, bir bornozda, bir şalda, çarşaflarında, günlerce, bazen aylarca ve haftalarca açılmayan dolapların içinde askılarında asılı; bu hareketsiz ve kayıtsız askılardan kurtulacakları, tek tanıdıkları olan o çok sadık insanın teniyle tekrar buluşacakları günü boşuna bekleyen elbiselerinde, kalıyordu kokuları ölülerin. Bana ise ölümcül ziyaretimden üç şey kalmıştı: Koku, sutyen, kaset ve kasetteki ses. Tekrar çevreme baktım, pek çok sokak lambası tarafından aydınlatılan kış gecesi, karanlık büfe ve arkamda kalan şairin ensesi. Soğuk iliklerime işliyordu.

Eduardo Deán'ı bir ay kadar sonra tanıdım. Mezarlıkta etten ve kemikten, kendi evinde görmüş olduğum fotoğraftakinden farklı olarak bıyıksız ve daha yaşlı görünüyordu. Anımsanacak bir yüzü vardı. Mezarlığa cenaze törenini gazetelerden öğrenerek gelmemiştim ve onunla tanışmam da bir rastlantı değildi. İlk iki günü Marta'nın şafak vakti meydana gelen ölümü yüzünden acı çekerek, bayiilere gece yarısından sonra gelen gazetelerin ilk baskılarını bekleyerek, çırağın gazete demetini bir arada tutan plastik ipi kesmesini seyredip yığının içindeki ilk gazeteyi kaparak geçirdim. Gazetenin parasını öder ödemez binanın kafesine kapağı atıp bir Coca Cola ısmarladıktan sonra sinirli hareketlerle sayfaları karıştırıyor, tüm doğum ve ölüm listelerinin, doğum günlerinin, küçük ve aptal ödüller alan ve komik onur listelerine seçilenlerin adlarının (kimse püsküllü bir kepe dayanamaz), piyango sonuçlarının, satranç, çapraz bulmaca ve hatta adı "revoltigrama" olan garip bir oyunun ve her şeyden önemlisi "Madrid'deki Vefatlar" köşesinin bulunduğu "Agenda" başlıklı sayfayı açıyor ve vefatlar listesinde yer alan tüm adları (ad ve iki soyaddan oluşan) tarıyordum. Her ada bir numara eşlik ediyordu; ölenin artık terk etmek zorunda olduğu yaşı. Bu listenin çoğu,

küçücük harflerle yazılmış adları ve onlara eşlik eden şanssız yaşlarıyla önemsiz, ilk ve son defa bir gazete sayfasında yeralan ve artık hiç var olmayacak olan insanlardan oluşuyordu. Liste genellikle epeyce uzun oluyor, yetmiş civarında isim kapsıyordu, çoğu benim hiç okumadığım ve ilerlemiş yaşlarını görünce biraz olsun avunduğum, yeterince yaşamış insanlardı: 74, 90, 71, 62, 80, 65, 81, 80, 84, 66, 91, 92, 90, doksanlıklar genellikle erkeklerden daha uzun yaşayan, ya da kayıtlara böyle geçen kadınlardı. İlk gün kırk beş yaşın altında ve hepsi de erkek olan sadece üç ölü vardı, birisi yabancıydı Reinhold Müller, ve o da öte dünyaya göçmekten kurtulamamıştı. Marta'nın ismi yoktu, ya henüz ölüsü bulunamamış ya da sandığımızdan çok daha önce kapanan gazete baskısına yetişmemişti. Ben daireden çıkalıberi yirmi saat kadar geçmiş olmalıydı. Eğer sabahleyin daireye gelen birisi olduysa ölüm sertifikasını vermesi için bir doktor çağırmaya ve Londra'daki Deán'ı arayıp en kısa zamanda geri dönmesi için haber vermeye ancak vakti olmuştur. Eğer Deán havayolu şirketinin bankosunun arkasında oturan kıza "eşim öldü, oğlum yalnız başına" dediği zaman havayolunun anlayışsızlıkla damgalanmaması için bu gibi bahtsız ve acil durumlarda genellikle olduğu gibi ona uçakta bir sonraki sefer için mutlaka bir yer yaratılmıştır. Belki de bunların hiçbiri olmadığı için ikinci soyadını ve yaşını -33,35,32,34- bilmediğim Marta Téllez bu ölüm listesinde yer almamıştır. Ya da şaşkınlık ve üzüntü nedeniyle insanlar bu tür bürokratik işlere zaman ayırmaya fırsat bulamamışlardır. Ama birisi ölünce (zaten herkesin bildiği, benim Marta'ya sırtından sarıldığım zaman düşündüğüm ve bildiğim gibi); mutlaka "ölümü" ayırt edebilen ve tanıyan bir doktorun, yanılmaz ve yumuşak elleriyle onu bir kez daha doğrulaması, ölüm

sertifikası ve gömü izni vermesi için çağrılması gerekir. Ya yanıldıysam ve Marta ölmediyse? Ben bir doktor değilim. Ya sadece bilincini kaybettiyse ve sabah kendine gelip şu anda normal hayatına devam etmekteyse, çocuk ana okulundaysa ve Marta'da benim karanlık ziyaretimi çoktan saçmalıklar gezegenine yollamış, ne yapması gerekiyorsa onu yapmaktaysa, ortalığı toparlamış ve içine hiç girmediğim çarşafları çoktan değiştirmişse? Düşüncenin böyle olmayacak şeylere garip bir şekilde tutunması, biraz dinlenip, anlık bir rahatlama hissetmek için düşlemlere, batıl inançlara izin vermesi; gerçekleri inkâr ederek bir an için bile olsa zaman içinde geri gitmesi ne ilginçtir değil mi? Ve ne kadar çok düş görmeye benzer.

İçi hâlâ yemek yemekte ve alışveriş yapmakta olan insanlarla dolu Vips Alışveriş Merkezi'ndeydim. İngiltere bizden hâlâ bir saat geriydi. Yerimden kalkarak telefona gittim, şansıma kartlı bir telefondu ve yanımda kartım vardı. Cüzdanımdan Hotel Wilbraham'ın telefon numarasının olduğu kâğıt parçasını çıkarttım ve sesini tanıdığım danışma görevlisiyle (belli ki gece mesaisi onundu) tekrar konuştum ve bu kez senyör Ballesteros' u istedim. Hiç bocalamadan "Lütfen telefonu kapatmayın." dedi.

Bana ne oda numarasını bilip bilmediğimi ne de başka soru sordu. ("Ballestros. Elli iki. Bir bakalım." diye mırıldanıyordu ve soyadı sanki tek "l" ile yazılıyormuş gibi telâffuz ediyordu.), birden beni şaşkınlıktan yerime mıhlayan dahili telefonun çalışını duydum. Ne bunu ne de belki de İspanyolca değil İngilizce söylenen "alo" yu hiç beklemiyordum ve bu tek kelimelik sesin bir İspanyol'a mı, İngiliz'e mi ait olduğunu (ya da aksanının nasıl olduğunu) anlayamadan telefonu kapattım. "Aman Tanrım." diye

düşündüm, "Bu adam hâlâ İngiltere'de olduğuna göre henüz hiçbir şeyden haberi yok, çünkü eve her kim gitse, benim yaptığım gibi araştırır ve otelin numarasını bularak ona haber verirdi. Eğer bu haberi büyük bir sükûnetle karşılamadıysa mutlaka haberi yok. Ya da çocuğun emin ellerde olduğunu bildiği için yarın uçmaya karar verdi. Hayır, bu kadarı da olamaz, demek ki bilmiyor, ya da henüz öğrendi ve şu anda yapabileceği hiçbir şey yok. Belki şu anda yabancı bir otel odasında ağlıyor ve bu geceyi uyku tutmaksızın geçirecek."

"Bir telefon daha edecek misiniz?"

Döndüm ve nispeten klasik ve gayet düzgün giyimli koskoca dişleri olan (hiçbir zaman ağzını tam olarak kapatamadığına eminim), deve tüyü paltolu bir adam gördüm: Bu tip adamların genellikle konuştuğu biçimde esnaf aksanıyla konuşuyordu. Kartımı alıp yana çekildim, masama dönüp Coca Colamı ödedim ve dışarı çıktım. Hemen bir taksiye atlayarak Conde de la Cimera Sokağı'na gittim. Ziyaretim başlangıçta tasarladığımdan daha uzun sürdü. Taksi sürücüsüne beklemesini söyleyerek ve bir dakikadan fazla sürmeyeceğini düşünerek arabadan indim ve arabanın yanında dikilerek yukarı baktım ama yine de rahat bir nefes alamadım: Yanık bıraktığım lambalar aynı şekilde yanmaya devam ediyormuş gibi geldi ama aynı lambalar olup olmadığından, bir değişiklik yapılıp yapılmadığından bir türlü emin olamıyordum; apartmandan çıkınca yukarıya ancak bir an bakmış ve hiç oyalanmamıştım; dalgın, korkmuş ve yorgundum. Eğer aynı lambalarsa gün boyunca eve hiç kimse gelmemiş demekti, kadavra yarı çıplak ve aynı bıraktığım biçimde çarşafların arasında çürümeye devam ediyordu; belki umutsuz, sabırsız ve olanı biteni

anlayamayan çocuk tarafından biraz sarsılmış ve yerinden oynatılmış olabilirdi ("Yüzünü mutlaka örtmeliydim." diye düşündüm, "ama ne işe yarardı ki?"). Ve çocuk da aynı şekilde belki tüm bıraktıklarımı yemiş ve tekrar acıkmış öylece biçare yukarıdaydı, zaten ona hem yeteri kadar yiyecek bırakmamıştım hem de bıraktıklarım küçücük bir mide için yeterince karışık ve iç bulandırıcıydı. Orada öylece, bekleyişimin çok kısa olmayacağını anlayan sürücüsü tarafından motoru durdurulan sessiz bir taksinin yanıbaşında, paltom ve yeni eldivenlerimin içinde dikiliyordum. Bu saatte doğal olarak binada yanan pek çok ışık vardı ama ben sanki bir dürbünle bakar gibi, bakışlarımı, bildiğim dairenin ışıklarına kilitlemiştim. Dün geceden ve sabaha karşı burayı terk ederken olduğumdan çok daha fazla endişeliydim. Ne olduğunu biliyordum ve olan hem anlamsız hem de gülünç geliyordu, çünkü olan meydana çıkmadığı, anlatılmadığı ve bilinmediği sürece olmamış sayılırdı ve bu sırada tüm olanları sadece düşüncelere ve anılara dönüştürmek olasıydı; en yalın konuşmaların, en arı hatıraların, gerçek dışılığa doğru ağır seyahati meydana geldikleri anda başlar, belirsizliğin getirdiği avunma bile geçmişe dönüktür. Ben hiç kimseye hiçbir şeyden bahsetmemiştim hatta çocuktan bile. Sokakta her şey düzen içindeydi, yanımdan hayhuy içinde bir grup sarhoş öğrenci geçti, hepsi de partal giysiliydiler, içlerinden birisi bana omzuyla çarptı ama özür falan dilemedi. Ben sürekli yukarıya bu on dört daireli apartmanın beşinci dairesine bakıyor ve tül perdelerin arasından süzülen ışıkların anlamını çözmeye çalışıyor, cam kapının kapalı olduğunu açıkça görüyor ama yine de belki de aralıktır diye endişeleniyordum. Bu uzaklıktan bunu anlamak olanaksızdı.

"Neden aşağı inmesi için zili çalmıyorsun?"

Birisini beklediğimi varsayan taksi sürücüsü sabırsızlanmaya başlamıştı, ona henüz taksimetreyi kapatmamasını söyledim.

"Olmaz geç oldu, birilerini uyandırabilirim." dedim. "Eğer beş dakika içinde inmezse gideriz. Biraz daha bekleyelim."

Taksi sürücüsünün ve benim farazi konuşmalarımızın kahramanı her kimse, aşağıya inmeyececeğinden emindim. Sürücü bir kadını düşünüyordu kuşkusuz, bir ihaneti veya henüz büyüklerinin izni olmadan hareket edemeyeceği için aşağı inip inmeyeceği kesin olmayan ve benim de zilini çalmaya cesaret edemediğim bir ufaklığı. Benim kahramanımsa tamamen cinsiyetsiz ve düşseldi, çünkü ne Marta'nın ne de çocuğun aşağıya inemeyeceğini biliyordum. Odaların konumu hakkında pek fikir yürütemiyordum (zaten binaların dışından böyle şeyleri anlamak pek kolay değildir), ama Marta'nın odasının balkonun sağındaki oda olduğunu zannediyordum ve bu odada da tıpkı benim bıraktığım gibi ışık yanmaktaydı, galiba değişen hiçbir şey yoktu! Birdenbire taksinin motoru çalıştı, döndüm ve apartmandan çıkan genç bir kadın gördüm. Taksi sürücüsü beklediğim kişinin geldiğini sanarak motoru çalıştırmıştı, şafak vakti karşılaştığım ve bana kapıyı açmak için anahtarlarını kullanmayı reddeden genç kadındı. Sevgilisi yanında olmadığından onu uzaktan ve daha rahat görüyordum: Kumral, kestane rengi saçları vardı, inci bir kolye takıyordu ve önü iliklenmemiş deri paltosunun altından ince siyah çorapları ve rahat yürümesini engelleyen daracık mini eteği gözüküyordu. Uzun topuklu papuçların ucuna basarak ve hafifçe salınarak yürüyordu. Önce taksiye sonra bana doğru baktı, başıyla hafif bir selam vererek -beni hatırladığını

belirterek- caddeyi geçti ve paltosuna uymayan bej eldivenini çıkarmadan çantasından anahtarlarını bularak kaldırımın kenarında park etmiş olduğu arabasının kapısını açtı. Elindeki çantayı arabanın arka koltuğuna fırlatarak arabaya bindi. Araba kullanan tüm kadınlar gibi bir an bacakları göründü ve arabanın kapısını kapatarak camı açtı. Taksi şoförü de aynı anda motoru durdurdu ve genç kadını daha iyi görebilmek için kendi camını indirdi; kadın motorunu çalıştırdı, direksiyonu kırarak öndeki arabaya dokunup dokunmayacağını hesaplamaya çalışırken elimle "evet, evet, gel, gel" anlamında bir işaret yaptım, arabayı çıkardı ve yanımdan geçerken eliyle "teşekkür ederim" ve "elveda" arası garip bir hareket yaptı. Züppe izlenimi vermeyen çok güzel bir kadındı, belki de yukarıdaki dairenin anahtarları kendisine değil, benim yanımda cehennemin dibine yolladığı adama aitti. Belki de kapı önündeki tartışmanın ardından adamla birlikte yukarı çıkmış, ve yirmi saat sonra evden çıkarken girerken karşılaştığı noktada tekrar benimle karşılaşmıştı -sanki onlar kavgalar, öpüşmeler, diğer gereksiz işler ve zahmetli uykularla geçirdikleri uzun saatler boyunca ben hiç yerimden kımıldamamışım gibi-, bu kez kapıda oyalanan, üstelik bir taksiyle beraber bekleyen bendim. Kadının aynı kıyafeti giyip giymediğini bilmiyordum, dün gece sadece eldivenlerini görmüştüm.

Tekrar yukarı, önce yatak odasının penceresine, daha sonra balkona ve tekrar yatak odasına baktım, galiba tüllerin arasından kazağını veya gömleğini çıkarmakta olan bir kadın karaltısı görmüştüm; kollarını başının üzerine kaldırmış, kazağını veya gömleğini tek bir harekette çıkartmak isterken -bir an koltuk altlarını düşündüm-, sanki kazak veya gömlek ters yüz olmuş ve manşetlerinden havada kalmış kollarına takılmış gibi duruyordu. Karaltı bir an ya

harcadığı güçten, ya da günün yorgunluğundan hareketsiz kaldı, -tıpkı düşüncelerinden bir türlü kurtulamayan, daha derin düşünebilmek ya da çektiği acıyı parça parça çıkarttığı giysilerinin arasına gömmek isteyen biri gibi- ve pencereye doğru ilerleyerek sokağa, belki birisine, belki de doğrudan taksinin yanında duran bana baktı. Daha sonra kazağını kollarından çekiştirerek üzerinden attı, dönerek artık onu göremeyeceğim şekilde birkaç adım uzaklaştı, yine de sanki temiz ve ter kokmayanı ile değiştirmek için çıkardığı bu eşyadan kurtulmak için onu manşetlerinden çekiştirişini, eğilip düştüğü yerden kaldırışını görür gibiydim. Daha sonra ışığı söndürdü, eğer oda tahmin ettiğim gibi yatak odasıysa söndürdüğü ışık Marta'nın komodininin üstünde benim yanık bıraktığım -görmek istiyordum- ışıktı ve evden çıktığımdan beri yanmaktaydı. Kesin olarak emin olamadığım halde hem rahatlamıştım, çünkü evde birisi vardı, hem de şaşırmıştım, çünkü bu birisi Marta olabilirdi. Marta canlı olabilirdi. Bunun doğru olmadığını biliyordum ama yine de bir an bunu düşünmeme izin verdim. Ama eğer Marta değilse neden onun yatak odasındaydı, ve o odada giysilerini değiştiriyor veya sanki yatacakmış gibi soyunuyordu, Marta'nın ölüsü, çürümekte olan ölüsü o yatakta değil miydi, belki de ölüyü başka bir odaya veya evden çıkartarak adı morg olan bir yere taşımışlardı. Ve onun yatak odasında Deán ertesi gün dönene kadar çocuk bir geceyi daha yalnız geçirmesin diye bir arkadaş, bir görümce, bir kardeş kalıyordu; eğer Deán olanı biliyorsa henüz dönmemiş olması nasıl açıklanabilirdi? Teyzelerinin çocuğu kandırarak evden çıkartmış, ("Anne seyahate çıktı, hem de uçakla.") ve ondan sabırlı olmasını isteyerek başka bir eve uyumaya götürmüş olmaları en mantıklısıydı. (Ve çocuk bundan böyle uçaklarına sürgit başka bir gözle bakacaktı,

her zaman, taa ki bir gün unutana dek.) Saatlere göre sadece yirmi dört saat önce çocuğun Tenten ve Kaptanın maceralarını izlediği ve bizim yemek yediğimiz salonda (veya yemek odasında), tabii eğer yanılmıyorsam, değişen bir şey yoktu. Daha fazla orada kalmak istemedim.

"Ne, gidiyor muyuz?"

Neden taksi sürücüsüne açıklama yaptığımı bilemeden:

"Evet, nasıl olsa inmeyecek, artık yatmış olmalı."

"Demek bu gece şansın yok." dedi anlayışlı bir tonda. Bu durumda şansın ne olduğunu nasıl bilebilirdi ki!

Koltuğumun altındaki gazeteyle evime döndüm. Bir damla bile uykum yoktu. Önceki gece, o an çektiğim acıya ve çocuk için duyduğum endişeye baskın çıkan anlık unutma isteğine yenik düşerek, eve varır varmaz uyuyakalmıştım. O evden çıkmıştım ve yapabileceğim başka hiçbir şey yoktu (ya da o evden çıkıp gitmekten başka yapabileceğim hiçbir şey olmadığına karar vermiştim), uyanır uyanmaz ilk düşüncemin kuşku götürmez biçimde "çocuk" olmasına rağmen kesintisiz ve düş bile görmeden sekiz saat uyumuştum; her zaman canlıları daha fazla düşünürüz, onları yeteri kadar tanımasak bile, ve bir ay, veya önceki gün, hatta o gece hayatımıza girmiş olsalar bile (ama Marta Téllez benim değil, tesadüfen Deán'ın hayatındaydı). Şimdi evle ilgilenen bir kadın figürü olduğuna inanmanın getirdiği göreceli rahatlığa rağmen kendimi bomboş hissediyor, başka hiçbir şey düşünemiyor, kendimi ne kitaplarım, ne televizyonum, ne zaten gecikmiş olan işim, ne de plaklarımla oyalayabiliyordum. Ne kadar süreceğini ve neyin yeniden harekete geçireceğini kestiremediğim bir biçimde hayatım durmuş gibiydi: Cesedi bulup bulmadıklarını ve çocuğun güvende olup olmadığını öğrenmek için deli oluyordum. Aslında bundan

başka merak ettiğim bir şey yoktu. Olmamalıydı da. Kuşkusuz bu konuyu bir kez kurcalamaya başlarsam sanki Marta Téllez ile aramda kurulan bağ nedeniyle, sanki bu bağ hiç kopmayacakmış veya kopması çok zaman alacakmışcasına, normal gündelik ve hayatıma devam edemeyeceğimi de öngörebiliyordum. Ve bu ilişkiyi nasıl sürdürebileceğimi veya neyin sürüncemede kalabileceğini de kestiremiyordum, onun yapabileceği hiçbir şey yoktu, ölüler davranamazlar. İngilizce'de *to haunt,* Fransızca'da *hanter* diye birbirleriyle akraba ve birbirlerine tam anlamıyla çevrilebilen iki yüklem vardır. Eski mekânlarını ziyaret eden hayaletleri, sürekli aynı yerlerde gezen, gözetleyen, bekleyen, tekrar tekrar ziyaret eden insanları anlatmak için kullanılır, ama eğer sırayı izlersek her iki fiilin de ilk anlamları tıpkı İspanyolca'nın duyumu ve söylenişi sihirli sözcüğü *encantar* yani büyülemek, hayran etmek, son derece sevindirmektir. Ve bu yüklemlerin etimolojileri belirsiz olsa da konaklamak, ikamet etmek, yerleşmek anlamlarına gelen bir takım Anglosakson fiillerden ve antik Fransızca'dan türedikleri rivayet edilir (Sözlükler de son derece eğlendiricidir, tıpkı haritalar gibi.). Bazen aradaki bağ bir tür büyülenme, cazibe, çekim yani *haunting* ile sınırlıdır, yani bu bağ anıların laneti, olayların veya insanların tekrar tekrar belirmesi, hiçbir zaman durmamaları, hiçbir şeyden vazgeçmemeleri ve bizi hiçbir zaman terk etmemeleri şeklinde kendini gösterir bir süre sonra biz uyurken veya uyanıkken beynimizde *konaklamaya, ikamet etmeye* başlar ve giderek sanki içimizden daha rahat yer yokmuş gibi oraya *yerleşir,* yeniden bedenleşme arzusuyla yok olmaya karşı kıyasıya bir mücadele vererek her günle daha yorulan ve solan sürekliliğini, tekrarını, yansımasını sürdürmek ister. Ben artık bu bağın liflerinden biri haline dönüşmüştüm.

Telesekreterimi dinledim biri kısa bir süre öncesine kadar karım olan kadından, diğeri zaman zaman kendisi için çalıştığım tahammül edilmez bir aktörden iki önemsiz ve alışılmış mesaj vardı. (Ben senaristim ama genellikle televizyon için diziler yazıyorum, çoğu gerçekleşmiyor yani boş bir iş ama yine de bu yapımcılar paralarını saçıp savuruyorlar ve dizileri çekmeseler de aynı ücreti ödüyorlar.) Birden Marta'dan aldığım kasedi hatırladım. Meraktan, iş olsun diye, ya da dinlemek için değil de, o mesajını doğrudan duyduğum buyurgan adamın şüpheliler arasında sayılması için almıştım kasedi. Bu nedenle de bu ana kadar hiç aklıma gelmemişti. Ne Marta ölürken, ne hemen önce, ne de hemen sonra onunla yatan olmuştu, bu durumda bir şüpheli de yoktu aslında. Ben yatmamıştım ve yattığını bildiğim kimse de yoktu. Kaset tam benim telesekreterime uyacak büyüklükte olduğundan onu dinleyebilirdim. Kendi kasedimi çıkardım, Marta'nınkini taktım ve başa sararak mesajları sırayla dinlemeye başladım. İlk mesaj o adama aitti ("Açsana şu telefonu Allahın belâsı."), vızıldayan ve sanki eziyet çeken ses ("Aptal mısın nesin, neden açmıyorsun?"), Marta'nın neler yapıyor olabileceğinden gayet emin ses ("Ne haltlar karıştırıyorsun da, ... ayarlayamadın"), ahenksiz çatlayan ses. Sinyal sesinden sonra bu mesajdan önce bırakılan ve Marta'nın dinlemiş olduğu diğer mesajlar vardı: Başı silinmiş olan bir erkek sesi: ".....eee", bir kadın sesi: "Yarın bana hiçbir ayrıntıyı atlamadan başından sonuna dek her şeyi anlatacaksın. Herif kulağa kötü gelmiyor ama bakalım. Yani, nasıl bu kadar cüretkâr olabiliyorsun hiç aklım almıyor. Neyse sonra konuşuruz. İyi şanslar!" Yine bir erkek sesi, olgun ve alaycı, kendi kendisiyle dalgasını geçen: "Marta, Eduardo'ya 'mesaj' değil, 'kayıt' demesi gerektiğini söyle; tabii, Eduardo'nun

bir edebiyatçı olmadığını biliyoruz, bunu ilk günden beri biliyoruz ya, hem de benim gibi ukalanın teki olmadığını. Neyse, beni ara iyi bir haberim var. O kadar da olağanüstü bir haber değil canım, sakın hayal kurma. Söz konusu benim gibi bir ayağı çukurda bir yaşlı olunca her şey olduğundan önemliymiş geliyor kulağa, zavallı ben." Ne veda etmişti ne de sanki buna gerek yokmuş gibi kim olduğunu söylemişti. Deán veya Marta'nın telefon edebilmek için bahane arayan, yaşlı ve işi gücü kalmamış, gençliğinin bir bölümünü İtalya'da geçirmiş, operaya aşık ve ısrarcı olmaktan çekinen babaları olabilirdi. Sonra yine bir erkek sesi "Marta ben Ferrán, Eduardo'nun otelinin bile telefonunu bırakmadan apar topar Londra'ya gittiğini biliyorum, seyahat programını da bırakmamış, ona bırakmasını söylemiştim. Kendini ne zannediyor da izini kaybettirip çekip gidiyor. Sende varsa bana ya onun numarasını ver ya da seni aradığında beni çok acil ofisten veya evden aramasını söyle. Sağol." Kaybolmaya yüz tutmuş bir Katalan aksanıyla konuşan nötr bir sesti, hani şu iş ilişkilerinin belki de aslında var olmayan arkadaşlık ve güvenle karıştığı zaman ortaya çıkan tonlamayla konuşan bir ses. Marta'nın biz yemek yerken arayan Deán'a bu mesajı iletip iletmediğini hatırlamıyorum, gerçi ne konuştuklarına da pek dikkat etmemiştim ya. Arkada o gün bırakılmamış ya da en azından günün Marta evde olmadığı bölümünde bırakılmamış olan, oldukça eski olduğunu tahmin ettiğim yarım bir mesaj daha vardı; ya bir arkadaş, bir kardeş, ya da kocasının bir iş arkadaşı. "...Ne dersen ya da ne istersen onu yaparız, sen karar ver." diyordu bir kadın sesi. Bu ses bana Marta'nın cüretkârlığına şaşıran sesle aynı sesmiş gibi geldi ama emin değildim doğrusu, üstelik belki Marta, belki de Deán ile konuşuyordu. "Sen karar ver." Daha sonra yine tamam

olmayan ve epey eski başka bir mesaj dinledim. Adam yalan olduğu besbelli nötr bir tonda fazla ciddi, fazla kibar ve fazla kayıtsız bir sesle, sanki profesyonelce konuşmaya çabalıyor, bu da konuşmayı sahte ve davetkâr kılıyordu: "... eğer sana uygunsa pazartesi veya salı buluşabiliriz. Yoksa başka bir haftaya bırakmak zorundayız çünkü çarşambadan sonra başımı kaşıyacak vaktim yok! Ama dediğim gibi nasıl olsa bir acelesi yok, programına göre, sana nasıl uygunsa. Hoşçakal." Bu benim sesimdi. Marta Téllez'le bir kokteyde ayaküstü sohbetten ve alçakça çeşitli bahaneler yaratarak bir kafede buluşup uzun saatler geçirdikten sonra birbirimizi üçüncü kez görüp görmeyeceğimizi ve yemeğe çıkıp çıkmayacağımızı henüz bilmiyordum. Bu tür ilişkilerde gerekli olan sosyal kılıfın içgüdüsel olarak hazırlandığı tüm bu buluşmalar iyi niyetle tamamlamamız gereken bir iş varmış gibi tasarlandığı halde, uzaktan bakıldığında veya daha sonra hatırlandığında bayağı ve adi bir çift taraflı ihanetten başka bir şey değildir. Bu yabancı, mesajını bırakırken, henüz bilmiyordu bunu arayıp istediğini. Ama şimdi telesekreterde duyduğum ses, yumuşak tonlaması, sinirli halini gizlemek için harcadığı çabayla hem arıyor hem de istiyordu bunu -çünkü bu sesin sahibi mesajının bir koca tarafından da dinlenebileceğini seziyor ve durumu ört bas etmeyi bir erdem sanıyordu-; ve ne kadar ikiyüzlü, ne kadar yalancı, kullandığı her cümle, her kelime ne kadar sahteydi: "Çarşambadan sonra başımı kaşıyacak vaktim yok"; hiç kullanmadığım, tıpkı bir meddahın uydurduğu bir cümle gibi; ve ısrarcı olduğum halde öyle gözükmemek için söylenmiş "hoşçakal". Bazen içgüdüsel olarak söylediğimiz her kelimeyle kendimizin bile tam olarak bilmediğimiz art niyetimizi yansıtırız, ben asla "hoşçakal" demem, her zaman "görüşürüz" derim; ve o yağlı

yapışkan "programına göre" sadece dalkavukluk yaparak değil, saygı göstererek ve duruma uyarak baştan çıkarmayı amaçlayan. Telesekreterde kendi sesimi ve az sayıda şeffaf sözcüklerimi duymak değil, öğleden sonra cevaplandırılan bu mesajı bıraktığım günü hatırlamak beni korkuttu. Her şey yarım kalmış olsa ve sonuçta gerçekleşebilen hiçbir şey olmamış olsa bile, aslında başından öngörülebilecek denli apaçıktı ama bilinçli bir şekilde görülememişti. Mesajın silinmiş olan bölümünde adımı ve soyadımı söylemiş olduğumu düşündüm, çünkü hep böyle yaparım. Daha sonra "pazartesi veya salı"; Deán'ın buluşmamızdan bal gibi haberi olabilirdi, belki de bu yüzden yemek yerken Marta telefonda benim varlığımdan sözetmemişti, belki de varlığım bilinen, gizlenmeyen hatta savsaklanan bir şeydi; bu durumda aldığım tüm önlemler boşunaydı. Deán beni arayabilir, şu günlerden birinde bulabilir ve açıkça neler olup bittiğini, karısının benimle beraberken nasıl öldüğünü sorabilirdi. Belki de önceden tasarlanmamış ve gizlenmiş olan tek şey kendi evinde buluşmamızdı. Kasedi başa sararak tekrar kendi sesimi dinledim, son derece iticiydi; bugün o bahsettiğim çarşambaydı ve benim tek uğraşım, evimde sözlüklerle ve bir kasetle eğlenmekti, ne gülünç! Kendime kızacak fazlaca vaktim olmadı çünkü bantta yine o buyurgan, elektrikli ses duyuldu ama bu kez Marta'ya değil Deán'a hitap ediyordu: "Eduardo, merhaba, benim, dinle, yemeğe başlamak için beni beklemeyin, biraz gecikeceğim, bir hikâye var size gelince anlatırım. On birden geç kalmam, Inés'e de merak etmemesini söyleyin, doğrudan yemeğe gelecekti, ona bir türlü ulaşamadım, merak etmesin, hey, bana da bir parça jambon ayırırsınız değil mi, hadi eyvallah." Bu adamın ya her zaman anlatacak bir şeyleri vardı ya da hep aynı şeyden bahsediyordu, herkesin

bildiği ve bu yüzden savsakladığı bir şeyden, belki de o gece başına gelen bir saçmalıktan, "Bir hikâyem var, size gelince anlatırım." İki çiftin belki de daha fazla insanın bir lokantada buluşup nefis bir jambon yedikleri bir akşam yemeği. Bu kez küfür ve hakaretler olmasa da sesi her zaman olduğu gibi despot, buyurgan ve sinir bozucuydu. Sanki çok iyi tanındığı için kendini tanıtmasına gerek yokmuşçasına "Benim," diyordu ve böylece aradığı yerin kendi evi, bir arkadaşın veya bir sevgilinin evi olduğunu kesinleştiriyor, Deán'a hitap etmesine rağmen "size anlatacağım", "Inés'e söyleyin", "bana da jambon ayırın" diye çoğul konuşuyordu. Kimse kendinden bu kadar emin olmamalı ve kendisinin kendi kendini başkasıyla asla karıştırmayacağı gibi, başkalarının da onu birileriyle karıştırmayacağını düşünmemeli. Bir sonraki sinyal sesini duydum ve bant ileri sarıp boş yerine gelmeden önce -her zaman mesajlar eskilerin üzerine kaydolarak birbirlerini silerler- son bir ses duydum. Tek bir sözcük söylüyor ve ağlıyordu; bir çocuk sesi veya ağlamaktan çocuklaşmış bir kadın sesiydi. Tüm insanlar, eğer ellerinde olmadan, sözcükleri telâffuz edemeyecek ve kendilerini yatıştıramayacak denli ağlıyorlarsa bu ağlama tiz, sürekli, gizlisi saklısı olmayan, engellediği ve dışladığı düşüncelere baskın çıkan, kelimeleri dolaştırıp karıştıran, insanı çocuklaştıran bir ağlamadır. Acı ve ıstırap dolu bu mesaj kasedin önceki devrinden de eskiydi çünkü kendi başlangıcını yutmuştu -benim bal kıvamındaki mesajımdan ve buyurgan adamın uğultulu sesinden bile eskiydi-, ve bazen ağlamanın tam ortasında, bazen de sanki sadece ağlamanın tonlarından biriymişcesine ağlamayla içiçe "... lütfen ... lütfen ... lütfen ..." diyordu ve bunu bir şeyi engellemek istermiş gibi değil, hatta yalvarma yakarma şeklinde bile değil; sanki ant verir, yemin eder, hiçbir

anlamı olmayan ama varlığı sezilen bir tehdidi yok etmek için söylenen dualar gibi törensel ve batıl bir biçimde söylüyordu. Tekrar korktum, bu iffetsiz ve neredeyse habis ağlamanın komşularımı rahatsız edeceğini, ve ne tür bir gaddarlık yaptığımı görmek için evime doluşacaklarını düşündüm: Marta'yla asla böyle bir şey yaşanmamış, hiçbir komşu rahatsız olup gelmemişti çünkü Marta ne ağlamış, ne şikayet etmiş, ne yalvarmış, ne bağırmış ve aramızda hiçbir kabalık, gaddarlık yaşanmamıştı. Makinayı durdurmama gerek kalmadan her mesaj için ayrılan süre bittiğinde olduğu gibi bir sinyal sesi daha duyulmuş ve bant sessiz bir şekilde sarmaya başlamıştı. Çocukça ağlayan ses zamanını başka hiçbir sey söyleyemeden tüketmiş ve tekrar aramamıştı; belki çektiği işkenceye sebep olanın orada, evde, telefonun yanıbaşında, onun ağladığı duyarak ama ahizeyi kaldırmadan oturduğunu biliyordu. Acısını daha sonra bir yabancının dinlemesi için kaydetmekten öteye gidememişti.

Ertesi gece, gazetelerin gece yarısından az sonra geldiği aynı alışveriş merkezine giderek zaman geçirmek için biraz dolaştım ve resmî olarak şu dakikalarda başlayan güne ait gazeteleri aldım. Saatler bir saat öncesini göstermesine rağmen İngiltere'de de yeni bir gün başlıyordu. Gazetelere onca insanın arasında ayakta bakmaya cesaret edemeyerek aynı kafeye gittim ve bu kez bir viski ısmarlayarak ölüm listesini açtım. Liste alfabetik olmasına rağmen doğrudan "T" harfine bakacak kadar kendime güvenim olmadığından listeyi başından okumaya başlıyor, böylece kendimi mümkün olduğu kadar acı ve tereddütte bırakarak umudumu yani Marta'nın ismini görebileceğime veya göremeyeceğime dair umudumu koruyordum; her iki şeyi de aynı anda istiyordum böylece isteğim ikiye ayrılıyordu:

Eğer ismini gazetede görürsem içsel olarak yıkılacak ama aynı zamanda da rahatlayacaktım; eğer ismini göremezsem yine Deán'ın Londra'daki telefonunun olduğu kağıdı evirip çevirecek, tekrar evin çevresinde dolanacak, birkaç saniye boyunca her şeyin bir yanlış anlama olduğunu ve Marta'nın aslında ölmemiş olduğunu, gereksiz yere paniğe kapıldığımı, her şeyin benim yarattığım anlaşılmaz bir evecenlik olduğunu, sadece bilincini kaybetmiş ve belki de komaya girmiş olduğunu, ama aslında hâlâ yaşadığını düşünmeme izin verecektim. Soyadlara ve artık terketmiş oldukları yaşlarına sırayla bakmaya başladım: Almendros, 66, Aragón, 88, Armas, 48, Arrese, 64, Blanco, 77, Borlaff, 41, Casaldáliga, 93, ama tek tek devam edemedim ve L harfine kadar atladım: Luengo, 59, Mallaganes, 93, Marcelo, 48, Martín, 43, Medina, 28, Monte, 46, Morel, 61, dün epeyce genç insan ölmüştü, Francisco Pérez Martinez, 59, ama o önceki gün ölmüştü, aslında bu listelerde yeni ölenlerden ziyade bir iki günlük, daha eski ölümler yer alıyordu, Téllez, 33. İşte buradaydı! Marta Téllez Angulo, sadece otuz üç yaşındaydı ve listede sondan bir önceki isimdi, ondan sonra sadece Alberto Viana Torres, 55, vardı. Yıkılmış bir halde ve hızla D harfine tekrar bir göz attım, orada Deán,1, Eugenio Deán Téllez, "Annesinin verdiği bilgiye göre henüz iki yaşını doldurmamış." gibi bir deyiş aradım, göremedim, liste Coya, 50, Delgado, 81 diye devam ediyordu. Böyle bir ilân olamazdı, ve zaten yoktu da. Onu canlı, uyurken üstelik yemesi için bir tabak dolusu yemekle beraber bırakmıştım.

Tekrar gazete bayiine giderek ölüm ilânlarının daha ayrıntılı yer aldığı bir gazete daha aldım ve masama döndüm, ölüm ilânlarıyla dolu sayfalarını karıştırarak Marta'nınkini buldum. Darmadağınık ölümüne sanki bir

ağırbaşlılık getiren, derli toplu ve sade bir ilândı. Haç işaretinin altında Marta'nın isminin tamamı, gerçek ölüm tarihi (bunu besbelli doktorun yumuşak ve yanılmaz elleri belirlemişti) ve bu ölüme şaşan, üzülen, başsağlığı dileyenlerin listesi yer alıyordu. Ancak birkaç tanesini çıkarabildim: "Kocası, Eduardo Deán Ballestros; oğlu, Eugenio Deán Téllez; babası Ekselans Senyör Don Juan Téllez Orati; kardeşleri Luisa ve Guillermo; gelini Maria Fernández Vera; ve ailenin geri kalanı..." Sadece gelini ve kardeşlerinin adı vardı, hiçbir arkadaştan bahsedilmiyordu. Sesini bantta dinlemiş olabileceğim, şu hiçbir işi gücü kalmamış, bir ayağı çukurda ve ukala bir varlık olduğunu düşünen, ısrarcı olmaktan çekinen ve iyi bir haber verecek olan İtalyan asıllı babanın adı, beklenmedik bir anda, korkunç, hatta nerede ise gülünç bir biçimde yitirdiği kızının ölüm ilânına sonradan eklenmiş gibi duruyordu. "Ekselans" o olmalıydı. Belki de bu ilânı bu tür adetleri iyi bilen eski kuşak babanın kendisi yazmıştı. Bu nedenle ilânda "eşi", "kardeşinin eşi" gibi züppelikler yerine "kocası", "gelini" gibi eski deyimler kullanılmıştı ama buna rağmen henüz iki yaşına gelmemiş ve diğer ölüm ilânlarındaki pek çok isim gibi adı ilk defa basılmış çocuğun, sanki saygıdeğer bir yetişkinmişcesine tüm ismini yazmak fazlaca debdebeliydi, "oğlu Eugenio" yeter de artardı. En azından Marta'nın diğer ilânlarda olduğu gibi ölmeden önce kutsandığı uydurulmamıştı, ben kutsanmadığına şahitlik edebilirdim! "Cenaze bugün, saat on birde Nuestra Señora de Almudena Mezarlığı'nda toprağa verilecektir." Cenaze töreni birkaç gün sonra adını bilmediğim bir kilisede -zaten kiliselerle pek ilgim yoktur- yapılacaktı. Gazete sayfasını ikiye katlayıp ölüm ilânını yırttım ve Londra'daki Wilbraham Otelin telefon numarasının yazılı olduğu artık bir işlevi kalmamış olan diğer kâğıt parçasının yanına koydum.

Uzak ve soğuk kış güneşinin ışıdığı bir sabahtı. Topluluğu kaçırmamak veya ilgisiz bir yerde yolumu kaybetmemek için mezarlığa biraz erken gittim. Birkaç işçi -hepsi ölü gömücü değil- bana cenazenin nereye gömüleceğini gösterdiler. Mezar taşlarının üzerindeki yazıları okuyarak ve Deán'larla Téllez'ler siyah giysilerinin içinde çiçeklerle süslenmiş tabutun arkasında gözükünce nereye gizleneceğime karar vermeye çalışarak yavaş adımlarla ilerledim. Cenazelerde adet olduğu gibi kara gözlükler takmıştım. Bu kara gözlükler sadece gözyaşlarını gizlemek için değil, gözyaşları dökülmediği zaman onların yokluklarını gizlemek için de takılır. Yeni bir sakini kabul etmek, veya zaten orada bulunan ve daha gençken tanıdıkları birisiyle karşılaşmanın onları sevindireceğini mi, yoksa dünyada kendilerini hatırlayanlar bir kişi daha eksildi diye üzeceğini mi bilemeyeceğimiz ölülerin huzurunu kaçırmak için kazılmış bir mezar çukurunun, -boşluğun, dipsiz bir uçurumun- yanıbaşında bir mezar taşı yatıyordu. Yazılara baktım ve aynı mezarda Marta'nın annesi Laura Angulo Hernández, İtalyan büyükannesi Bruna Orati Parenzan, herhalde Venedikli, ve Marta'nın annesiyle büyükannesinden daha önce henüz beş yaşındayken ölen ve Marta'dan iki yıl önce doğmuş olan ablası Gloria Téllez Angulo'nun yattıklarını okudum. Kuşkusuz Marta ablasını çok az hatırlıyordu, oğlu Eugenio'nun büyürken kendisini hatırlayacağından belki biraz daha fazla. Birdenbire bir ölüm ilânından ve bir mezar taşından, yaşarken planlı olarak üç kez buluştuğum bu kadının kendisi hakkında anlattıklarından daha fazla şey öğrendiğimi farkettim. Ne de planlı ama! Basit bir akşam yemeği (sığır filetosu, şarap ve sadece bir davetli) ve onun gözlerimin önünde hayata veda etmesi. İlk kez beş yaşında bir kız çocuğunu barındırmak için otuz bir yıl

önce açılmış bu kadınlar mezarının son sakini yine bir kadın, Marta olacak ve dördüncü yere yerleşecek, belki de babasının kendisi için düşündüğü bu yeri gaspetmiş olacaktı. Kızı henüz beş yaşında öldüğü zaman bu mezarı alan baba, bu dördüncü yeri kendisine ayırmış olmalıydı ve yakın bir gelecekte karısının, annesinin ve kızının yanına uzanmayı düşlüyordu; bu mezarlar dört kişilik olmalı, ama hayır belki de beş kişiliktir, bu durumda tüm sakinlerinin kim olduğunu bildiği bu mezarda baba için de bir yer var demektir. Mezar taşının üstünde henüz Marta'nın ismi yoktu. İsim gömülme işlemi tamamlandıktan sonra yazılacaktı.

Biraz uzaklaşarak 1914 yılına ait bir mezar taşının üzerindeki bilmece gibi dizeleri sökmeye çalıştım. On satırlık falan bir yazıydı (nesir şeklinde yazılmıştı): "Ne kadar da çok bahsetseler benden, beni tanımazlar; ve kara çalarlar bana, hakkımda konuşurken; beni tanıyanlar sadece susarlar ve savunamazlar beni; böylece kötü düşünür herkes görene dek yüzümü; dinlenirler koynumda ve beni bağışlarlar sonradan; ama ben, ben asla dinlenmem." Birkaç kez okuduktan sonra konuşanın ölü (Mezartaşında "León Suárez Alday 1890-1914" yazılıydı, genç bir ölü) değil, ölümün kendisi olduğunu anladım. Ne garip bir ölümdü bu böyle, kötü ününden şikayet ediyor, çenebaz canlıların kendisini tanımadıklarından yakınıyor, kendisi hakkında kötü düşünüldüğü için üzülüyor, bağışlanmak istiyor; dostane davranıyor aslında o da yorgun, ve sonunda uzlaşıyor. Tam bu garip dizeleri sanki birer telefon numarasıymışlar gibi ezberlemeye çalışırken bir düzine kadar arabadan inen otuz otuz beş kişinin yavaş adımlarla, taşıdıkları ağırlık nedeniyle daha hızlı yürüyen ve birinin ağzında yanmamış bir sigara olan ölü gömücüleri izleyerek bana doğru ilerlediklerini gördüm. Hemen bir sigara yaktım. Grup açık

mezarın çevresine, işçilere çalışmaları için gerekli alanı bırakarak hemen hemen yarım daire biçiminde dizildi. Kısa bir dua okunurken tabut kaçınılmaz zorluklar-gıcırtılar, kuru darbe sesleri, bir iki yanlış deneme, gereksiz salınımlar, sanki bir taş ocağındaymış gibi taşa çarpan tahtanın düzensiz tıkırtısı, birbirine çarpan tuğlaların veya çakılmamakta ısrar eden çivilerin çıkardıklarına benzer tiz sesler, zaman zaman bir gömücünün nefesi buharlaşarak verdiği emirler ve göremediğimiz bedene bir zarar verme olasılığının yarattığı büyük kaygı- arasında mezara indirildi. Tüm sahneyi 1914'ten kalma mezarında yatan León Suárez Alday sanki bir yakınımmış ve sadece onun kemiklerinin başında düşüncelerimi bir araya toplayabiliyor, onu anıyor hatta sadece bizi duyması olanaksız olan kişilere söyleyebildiğimiz ağırbaşlı kelimeler fısıldayarak onunla konuşuyormuş gibi yaparak, ve arada bir sigaramdan bir nefes çekerek izliyordum. Özellikle çukurun üst kısmında duran ve tabutun iplerini tutan altı yedi kişiyi rahatça görebiliyordum. Gözlerimin ilk aradığı tabii ki çocuk oldu. Umutsuz ve boşunaydı, o kadar küçük bir çocuğun cenazeye getirilmeyeceğini biliyordum. Dikkatimi ilk çeken kişi duayı okuyan yaşlı ve iriyarı adam değil, tartışılmaz bir şekilde Marta Téllez'e benzeyen bir kadın oldu. Ne kara gözlük takıyordu ne de başını örtmüştü (Artık kimse cenazelerde başını örtmüyor.) belli etmemeye çalışmasına rağmen becerememeyerek tiz bir sesle sürekli ağlıyordu: Ara sıra başını öne eğiyor ve görmek veya görülmek istemeyenlerin, gammazların, küçük düşenlerin, korkanların ve pişmanların yaptığı gibi elleriyle yüzünü örtüyordu. Kurbanlar bu hareketi genellikle odalarında yalnızken yaparlar, belki de elleri yerine başlarını yastıklarına gömerek saklanırlar, korunurlar ve sığınırlar. Bu kadın ayakta, aşırı bir özenle giyinmiş, bir

kortejin tam ortasında, ellerini önden kavuşturmuş bir biçimde duruyor, aralık paltosundan ince siyah çoraplı yuvarlak dizleri görünüyor, yüksek topuklu tertemiz ayakkabılar giyiyordu. Dudaklarını her günün mekanik bir alışkanlığı olarak evinden çıkarken boyamıştı ve şu anda rujunun tatlı yabangülü tadına elinde olmaksızın gözyaşlarının tuzu karışıyordu; arada bir başını kaldırıyor ve dudaklarını -o dudaklarını- sanki acısını değil de aralarından sızacak olan bir şikayeti veya acı dolu bir iniltiyi engellemek istermiş gibi ısırıyordu. Başını böyle kaldırdığı zamanlarda Marta'nın yüzüne benzeyen acıdan çarpılmış yüzünü görüyordum; Marta'nın yüzü de aynen böyleydi: Farklı bir acı nedeniyle çarpılmış ve aynı biçimde kendine hakim olamayan. Marta'dan bir iki yaş genç ve ölüm ilânına göre bekâr ya da duldu. Ara sıra, canından bezmiş ve terk edilmiş, sanki sürgüne gönderilmiş bir çocuk gibi ağlıyordu. Tıpkı geride kalan küçük kardeşin büyükanne ve büyükbabaya bırakılarak ağabey veya ablaların anne ve babayla tatile çıktıkları zaman, veya uzak bir yatılı okula gönderildiği zaman ağladığı gibi. Hastalanıp da çizgi romanları, cikletlerden çıkan futbolcu veya artist resimleri destesi ve hayatını oluşturan masallarıyla (ve yukarıda asılı uçaklarıyla) yatağa çakıldığı ve arkadaşlarının plaja ya da parka ya da ırmağa ya da sinemaya giderken, ya da bisikletleriyle kaçarken attıkları ince yaz çığlıklarını dinleyerek kendini tutsak gibi hissettiği zamanlarda ağladığı gibi. Bazı kadınlar veya hayvanlar için olmadığı gibi çocuklar için de bir gelecek kavramı yoktur. Sadece yaşanan an vardır; (ne sağlıksız ve pürüzlü, kırık bir geçmiş, ne de duru ve açık bir gelecek); hasta yataklarını sonsuza dek mahkûm oldukları, ve sürgit kendilerini almadan uzaklaşan tekerlek seslerini, zamanın, hatta şimdinin bile farkında olmayan kardeşlerinin neşeli

yaz çığlıklarını dinleyerek onlara hiç kavuşamadan hayatlarını geçirecekleri bir mekân zannederler. Luisa Téllez de hiç beraber oynayamadığı Gloria ve beraber oynayabildiği Marta'nın şimdi toprağın altında, anneleri ve büyükanneleriyle dengeli, kadınsı, neşeli, bir evet ve bir hayır yüzünden acıların çekilmediği; bir belki, bir herhalde ile yıpranılmayan, zamanın durduğu *-haunted-* veya İspanyolca'nın sihirli kelimesi *-encantado-* sözcükleri ile tanımlanabilecek bir dünyada buluştuklarını düşünüyor, sembolik toprak parçaları mezar çukuruna düştükçe babası, erkek kardeşi ve belki de henüz gelmemiş olan bir kocayla, puslu ve karanlık bir geleceğe, canlıların arasına, çizgi romanları, artist resimleri ve hayatını oluşturan masallarıyla (ve yukarıda asılı uçaklarıyla) bu değişken dünyaya sürgüne gönderilmiş gibi hissediyor ve kendisinin kocasının ölümünden sonra kendini manastıra kapatmış dul bir kadın gibi zamanın emrinde olduğunu biliyordu.

Ve Juan Téllez, baba, kesik kesik ancak duyulabilen bir sesle, artık bu yaşından sonra kendisinin de inanmadığı bir dua okuyordu. Duyduğumuz önyargı ve saygı yüzünden, bütün hayatımız boyunca özlemini çekmemize rağmen bizden önceki kuşakların geleneklerinden ve batıl inançlarından kurtulmak ne kadar zordur; bu geleneklerin üzerimizdeki etkileri ve biçimleri, nedenleri ve içeriklerinden, daha zor yok oluyor, daha zor unutuluyordu. Hayatta kalan son kızı ve damadının desteğiyle, sanki darağacının merdivenlerini çıkmaya gücü olmayan bir mahkûm, her adımda batıp çıkarak kar üstünde yürüyen bir adam gibi sendeleyerek mezara kadar geldi. Daha sonra kendini bir parça topladı, kambur duruşunu düzeltti, cebinden mavi bir mendil çıkararak alnındaki teri sildi, gözyaşlarını değil, çünkü gözleri yaşlı değildi, ve sanki bir lekeyi çıkartmak

istermiş gibi mendiliyle kuru yanağını ovaladı. Söylemesi gereken cümleleri hem anın ağırlığının farkındaymış hem de her şeyin bir an önce bitmesini ve evine geri dönerek bir an önce yüzünü yastığına gömebilmeyi diliyormuş gibi ciddi ve isteksiz bir biçimde geveledi. Kim çektiği acıya bir de utancın eklenip eklenmediğini bilebilirdi ki! (Ama *bu* çok korkunç bir ölüm; ama *bu* gülünç bir ölüm.) Büyük bir olasılıkla babanın Marta'nın hangi koşullarda öldüğünden haberi olmadığını düşündüm. Yarı çıplak bir şekilde, evinde, Deán'a veya bildikleri kimseye değil, (çünkü bana), ama bir erkeğe ait olduğu kesin olan izlerin arasında. Ona sadece "Marta, Eduardo iş seyahatindeyken öldü." demiş olmalıydılar. Ve o da buruşuk elleriyle yüzünü kapatarak bir sığınak aramış olmalıydı. Damadıyla arasına bir soğukluk girmemesi için veya gerçeği bilirse ondan uzaklaşacağı için "Yalnız olmasaydı da ölmeyecek miydi sanki?" diye eklemiş de olabilirlerdi. (Yalnız değildi, onlar da bu gerçeği en az benim bildiğim kadar biliyorlardı.) Ölüm nedenini bilip bilmediklerini merak ediyordum: Ani bir beyin kanaması mı, bir kalp krizi mi, nefesinin kesilmesi, böbrek üstü bezlerinin işlevlerini yitirmeleri, fazla miktarda alman bir ilaç ya da uyuşturucu, bir iç kanama, insanı bu kadar ani ve kesin öldüren benim bilemediğim bir neden. Bu babanın da, benim gibi ölüm nedenini merak ettiğini zannetmiyordum, belki nasıl öldüğünü bile sormadı, belki de kimsenin aklına otopsi yaptırmak gelmedi; baba sadece olayı kavramaya çalışmakla yetindi, yüzünü ellerine gömdü ve ikinci filizini de toprağa uğurlayacağını düşündü. Elveda gülücükler, elveda hakaretler ve günahlar. Hayat tek ve kırılgandır. Toprak bu çukurun içinde yatan dördüncü kadın bedeninin üzerine düşüyordu. Belki de baba daha önce bu mezara uzanan kadınlarını tek tek hatırlıyordu:

Vatanı edindiği bu toprağın haşin dilini hiçbir zaman düzgün konuşamamış ve oğlu Juan'la her zaman kendi ülkesinin yumuşacık dilini konuşmayı tercih etmiş olan İtalyan anne Bruna; sevdiği veya sevmediği, taptığı veya canını acıttığı, doğa gereği önce taptığı sonra acıttığı, yada aynı anda hem taptığı hem de acıttığı karısı Laura; ilk ölen, belki de bir kazada, kimbilir belki bir yaz günü ırmakta boğulan, ya da çocuklara musallat olan ve çocukların zamanın garip işleyişi ve hız kavramları olmadığı için savunmasız oldukları ölümün önünde koşarken düşüp boynunu kıran kızı Gloria. Büyükler ölüme direnir ve tüm güçleriyle ölüme karşı koyarlar. Ama Marta, uysallıkla ölmüştü, tıpkı bir çocuk gibi. Biraz önce uğurladığı (ve daha önce telesekreterine bir mesaj bırakmış olduğu) bu ikinci kızını da anıların ve silik geçmişin renkleri arasında görmeye başlamıştı, bu kendisinin dünyadaki varlığını daha da iğreti kılıyordu. Beyaz saçlı, gür kaşlarının altında delici bakışlı mavi gözleri olan, yaşına göre pürüzsüz teniyle uzun boylu ve iri cüsseli, kapalı mekânlarda etkileyici varlığı ve hareketliliğiyle mutlaka göz dolduran gerçek bir "Ekselans"tı. Geniş göğsüyle her iki yanında duran kadınları göreceli olarak ufak tefek kılıyor, cüssesine göre ince bacaklarının üstünde yorgunluğunun bir göstergesi olan hafif salınımlarla durmaya gayret gösteriyor ve bu görüntüsüyle iri bir topacı andırıyordu. Paltosunun kolunda siyah bir nişanı sanki artık yaşlanmış gücünün bir göstergesi gibi taşıyor, hayatta kalan tek kızınınkiler gibi tertemiz olan siyah ayakkabılarının içindeki ayakları cüssesine göre küçücük duruyor, tıpkı emekli olmuş bir baletinkiler gibi, kuru gözleriyle şaşkın bir ifadeyle mezar çukuruna veya boşluğa veya dipsiz uçuruma, toprakların yavaş yavaş dökülüşünü izleyerek bakıyor; iki çocuğunu, biri gerçekten bir çocuk olarak

ölen, diğeri çok daha sonra daha da çocuklaşmış olarak ölen iki kızını düşünüyordu. Onların büyüdüklerini, yaşlanıp kırıştıklarını, güzelliklerini yavaş yavaş yitirişlerini göremeyecekti; bundan böyle her ikisi de aynı mezarda uslu ve huzurlu, yanyana yatacaklardı. Juan Téllez'in ayakkabılarından birinin bağı çözülmüştü ama kendisi farkında bile değildi.

Babanın sağında, gelini olduğu şüphe götürmeyen Maria Fernández Vera duruyordu. O, siyah gözlüğünü takmıştı ve içten olmayan dindarlığı sanki yüzüne bulaşmış gibiydi; yani yüzünde acımaktan ziyade cezalandıran bir ifade vardı. Herkese bulaşan ölüm korkusunu değil gündelik işlerinden geri kalmanın ve ailesinin bir üyesini kaybetmesi nedeniyle kocasının çekilmez ve perişan olacağı süreye katlanması gerekeceğinin verdiği sıkıntıyı yaşıyordu. Sanki özür diler ve yardım ister gibi, -sanki sevgisini kazanmak ister gibi- koluna asılan, Luisa ile Marta'nın tek erkek kardeşi olan kocası Guillermo olmalıydı. Guillermo da siyah gözlük takıyordu, kemikli ve soluk bir yüzü, düşük omuzları vardı, babasından değil de belli ki arka sıralarda duran ailenin diğer erkek bireylerinden, amcalardan, kuzenlerden aldığı göz dolduran şakaklarına rağmen epeyce genç duruyordu, belki daha yeni evlenmişti, onu ne Marta'ya ne de Luisa'ya benzetebildim. Şu, genellikle anne ve babaların üstüne titredikleri ilk filizlerinden sonra çok daha az ilgi ve özen gösterdikleri, ana babasından daha ziyade kısa bir süre sonra toprağa karışacak veya çoktan karışmış olan kaprisli bir aile büyüğünün genlerini almış olan, kendilerine sanki henüz doğmamışlar, hatta döllenmemişler gibi muamele edilen çocuklardan olmalıydı. Mutlaka ürkek bir gençti. Birisi hakkında bunu söyleyebilmek için onun kendi kızkardeşi gömülürken gözlerini sakladığını

görmek yeterlidir; kaybolmuş, ilk kez usuna düşen kendi ölümünden korkmuş, kendisinden daha güçlü ve gururlu olan karısının koluna yapışmıştı, tıpkı karşıdan karşıya geçerken annelerinin ellerine asılan çocuklar gibi. Artık kanları çekilmiş olan kandaşlarının mezarının üzerine toprak dökülürken karısı ona avutmak için elini değil, sabırsız ve katlandığını belli eder bir usançla dirseğini -vücudundan ayrık duran sivri dirseğini- uzatıyordu. Guillermo'nun ayakkabıları çamur içindeydi, belli ki yürürken içi çamur dolu bir çukura basmıştı.

Ve tabii Deán da oradaydı. Düğün resmindeki bıyığı olmamasına ve geçen yıllar yüzüne çentikler atarak hatlarını oturtmuş ve karakter kazandırmış olsa da hemen tanıdım. Elleri Londra'ya götürmediği, evinde asılı gördüğüm çinko renkli kabanının ceplerindeydi. İyi bir kabandı, ama belli ki soğuğu biraz olsun geçiriyordu. Ne siyah gözlük takıyor ne de ağlıyordu. Bakışlarında şaşkınlıktan eser yoktu. Çok uzun boylu ve çok zayıftı (Belki de çok zayıf değildi sadece öyleymiş gibi duruyordu.), duruşuyla uyum içinde uzun yüzlü, sanki çiklet içinden çıkan kartlardaki artist resimleri gibi enerjik bir çene kemiği ve ayrık bir çenesi vardı; Cary Grant, Robert Mitchum veya MacMurray gibi, ama yüzü ne MacMurray'ınki gibi budala ifadeliydi ne de şakanın ve kötülüğün tartışmasız prensleri Grant ve Mitchum'a benziyordu. Dudakları inceydi renksiz ya da zamanla kırışıklara dönüşecek ya da dönüşmeye başlamış olan, sanki tahtanın üzerindeki yüzeysel kesikler gibi duran ince çizgilere sahip yüzüyle aynı renkteydi. (Çocukların kazıyarak resimlemeye henüz başladıkları yepyeni tahta bir ilkokul sırasına benziyordu yüzü.) Saçları kestane renginde sağdan bir çizgiyle ayrılarak özenle taranmıştı, dümdüz ve sanki vaktiyle çocukların, onun zamanının ve

üç aşağı beş yukarı benim zamanımın çocuklarının sadece suyla ıslatarak taradıkları gibi taranmıştı bu saçlar; alışkanlıklarımız ne yaşımızla ne de zamanın geçmesiyle yok olur. Şu anda -ama yemin edebilirim ki herhangi bir anda da- ciddi, düşünceli ve ağırbaşlı bir ifadesi vardı; yani şu her şeyi açık eden, her an her türlü değişimin ve çarpılmanın meydana gelebileceği, her zaman bir şeylere gebe ama bunun ne olduğu bilinemeyen, bir an zalim, ertesi an bağışlayıcı, bir an alaycı sonra melankolik, sonra öfkeli, ama asla bütün bu ifadeleri aynı anda yansıtmayan hatlarıyla doğal olarak kudretli ve gizemli bir surattı bu. Sevimsiz bir şeyi onaylamaz gibi duran kendiliğinden kalkık kaşlar; doğruluk, sadakat ve bir miktar da bencillikle bakan gözler, sanki sadece burun kemiğinden ibaretmiş gibi duran iri bir burun, belki merhametsizliğinin belki ateşliliğinin göstergesi olabilecek birbirinden ayrık burun kanatları; yorulmaz bir dalavereci ve işbirlikçinin ince ve gergin ağzı, sanki gerilmiş bantlar gibi duran dudaklar, ve hem yumuşak, hem de şaşırabilme ve anlayışlı olabilme yeteneğine sahip olabilecek bir ağız; baş eğmez gibi görünen ama şu anda yıkılmış bir çene -keskin olmayan bir kılıç- her zaman tetikte olan ve söylenmeyeni duymak isteyen sivri kulaklar. Londra'dan hiçbir şeyi duyamayan kulaklar; ne arasına giremediğim çarşafların sesini, ne yediğimiz yemeğin çanak tabak tıkırtısını, ne tokuşturulan Château Malartic dolu kadehlerin çınlamasını, ne acının çığlığını, ne endişenin gümbürtüsünü, ne kendini kötü hissetmenin fısıltısını, ne yorgunluğun mırıltısını ne de bir kez karşılaşıp tanıştıktan sonra gelen iftiraya uğrayan ölümün sesini. Belki de kulakları Londra'nın şaşaalı gürültüsüyle doluydu; kendi çarşaflarının sesi, kendi tabak çanağının ve kendi kadehinin çınlaması, ters trafiğin cırtlak sesi, fazla yüksek otobüslerin

gümbürtüsü, gececi heyecanların fısıltısı, Hint lokantasında konuşulan değişik lisanların uğultusu, illa ölümcül olması gerekmeyen başka iftiraların yankısı. Önüme dönerek 1914'ten kalma mezarıma doğru baktım ve içimden "Ne istedim ben bunu, ne de aradım." dedim. O anda Deán gözlerini kaldırarak elimde sigarayla onu izlediğim tarafa baktı. Bana bakmasına rağmen kaygılı ifadesinde bir değişiklik olmadı, bir Tatar'ınkiler gibi kıstığı bal renkli gözlerinin içten bakışını rahatça görebildim ama onun beni gördüğünü sanmıyordum. Bakışlar, üzerimde durmadılar, bana sürünerek ve üzerimden geçtiler. Sanki Deán uzun ve değişik yüzüyle orada rahatsızmış, sanki kendisinin yeri olmayan sadece kadınlara ait dişil bir kutlamayı engelliyormuş, kendi şerefine (veya anısına, çünkü o bundan böyle bir duldu) düzenlenen bu törene dekoratif olarak orada bulunması gerektiği için son anda yetişebilmiş gibi bakışları yeniden mezar çukuruna veya boşluğa veya dipsiz uçuruma sabitlendiler. Sadece otuz otuz beş adet insan toplanabilmişti. Aslında tanıdığımız insanların sayısı hiç de fazla değildir. Deán her zaman bu akraba mezarından uzak duracak, büyük bir olasılıkla tekrar evlenecek ve bu beş senelik evliliği ve birlikte yaşananları sadece şu anda bir çocuk olan Eugenio hatırına anacak ve zaman geçip de çocuk büyüdüğü zaman Marta Téllez'in yok olmaya doğru bu hızlı ve kederli sürgünününden bahsetmeyecekti bile (insandan geriye ne kadar az şey kalır, ne kadar az şey değişmeden hatırlanır ve bu hatırlanandan ne kadar az söz edilir). Şu anda Deán düğün fotoğrafında kameraya bakan siyah beyaz suretine çok benziyordu ve hatta aynen fotoğraftaki gibi alt dudağını ısırıyordu. Toprak karısını örtmeye devam ederken ellerini ceplerinden çıkararak şakaklarına -zavallı şakaklarına- bastırdı; iri cüssesi birdenbire sanki düşecekmiş

gibi sendeledi, dengesini kaybetti ve çukura doğru kaydı, eğer bir sürü el bağrışmalar içinde onu tutmasaydı mutlaka düşecekti; birisi ensesinden -ensesinden- kavradı, birileri güzel kabanından yakaladı ve yerde tek dizinin, tıpkı tahtaya kötü saplanmış bir çakı gibi duran tek dizinin üzerinde dengesinin son parçasına tutunmaya çalışırken yanındaki kadın kolunu tuttu. Eğer yüzükoyun düşecek olsa şakaklarına bastırdığı ellerinin kendisine hiçbir faydası olmayacaktı.

"Yarın olanca ağırlığımla ruhuna çökeceğim, bırak kör kılıcın düşsün elinden."

Etraftan gelen yardımlarla kendini toparladı, kabanının eteklerini silkeledi, dizini ovaladı, şaçlarını düzelttiği ellerini tekrar kabanının ceplerine soktu ve şu anda daha fazla acı, belki de acıdan ziyade utanç yüklü gözüken düşünceli ifadesini takındı. Deán düşerken ölü gömücülerden birisi toprak dolu küreğini birden havaya kaldırmış, ve yeni dul kocanın törenin sessizliğini bozduğu birkaç saniye boyunca sanki bir işçi veya madenci heykeli gibi, küreğine sıkı sıkı sarıldığı eli havada, boynunda eski bir boyunbağı, kafasında yırtık pırtık bir şapka, bol pantalonu ve kısa botlarının içinde hareketsiz kalakalmıştı. Önünde bir kazan olmamasına rağmen sıcaklığın kısa botlarının içindeki beyaz ve kaba çoraplı ayaklarını kavurduğu bir ateşçi heykeli de olabilirdi. Deán elindeki sembolik toprak parçasını mezara attı. Sanki yön duygusunu yitirmiş gibiydi, üstünü başını temizledikten sonra bile üzerinde -kabanının üzerinde- kalan, havaya kalkmış kürekten kopup gelen birkaç toprak parçasıyla, dipsiz uçurumun başında öylece dikiliyordu. Juan Téllez göz ucuyla Deán'a mı yoksa ölü gömücüye mi olduğunu anlayamadığım düşmanca bir bakış fırlattı.

O anda bej eldivenli eliyle Deán'ın kolunun tutan kadının beni iki kez gören (ilkinde o şafak vakti sevgilisiyle öpüşürken ya da kavga ederken ve ben Conde de la Cimera Sokağı'ndaki evden çıkarken; ikincisinde boynunda o inci kolyesi ve elinde çantası arabasına doğru koştururken ve ben apartmanın önünde, taksinin yanında beklerken) kadın olduğunu farkettim, veya onu tanıdım veya onu gözlemeye başladım. Birden gereksiz bir korkuyla arkamı döndüm çünkü eğer beni gördü ve tanıdıysa zaten yapacak bir şey yoktu (Onu üç gün içinde üçüncü kez görüyordum.). Korkumu yendiğim zaman tekrar yüzümü döndüm. (Hem zaten ben de siyah gözlüğümü takıyordum ve gece de değildi.) Onun tarafından gözleniyor hatta kim olduğumu, -ben bendim, yani hiç kimseydim- anlayabilmesi için inceleniyormuşum gibi hissetmeme rağmen kadının gözlerinde ne şüphe, ne güvensizlik ne de şaşkınlık vardı; benim de ailenin bir üyesi, geçmişlerinde kalmış bir yakınları, -yalnız ve beklenmedik bu ölümün bir arkadaşı- zannediyor olabilirdi; biraz uzak ve ketum bir arkadaş, cenazeye gelen ama ayrık duran. Gerçekten böyle düşünüyor olmalıydı çünkü mezar taşı dikilip, tıpkı benim Marta'nın evindeki yastık ve çarşafları düzelttiğim gibi çukuru örten toprak da düzeltildikten sonra insanlar hareket etmeye başladılar -yavaş yavaş çünkü sanki mezarlığı, ve az veya çok sevdikleri Marta'yı henüz terk etmek istemiyorlarmış gibi ya birbirlerini selamlıyor ya da bir yorum yapmak için oyalanıyorlardı. Genç kadın yanımdan geçip arabalara doğru ilerlerken bana yarım ve kederli bir gülümsemeyle "Merhaba" dedi; ben de gülümseyerek ve aynı kelimeyle karşılık verdim. Zarif salınımlı adımlarla bir arkadaş, bir kardeş veya bir dosta eşlik ederek yürüyordu (Tekrar baldırlarına baktım.). Bu selamlaşma üzerine korkumu yenerek mezarımdan

ayrıldım ve ("Dinlenirler koynumda ve bağışlarlar beni.") saygısız bir biçimde değil ama sanki ben de mezarlığın çıkışını arıyormuşum gibi kalabalığa karıştım. Marta'nın babasının henüz mezarlıktan ayrılmadığını gördüm, bir ayağını yakın bir mezarın kenarına koymuş ayakkabısının çözülen bağını bağlamaya çalışıyor ve işaret parmağıyla hiçbir şey söylemeden sanki çözülen bağı suçlar gibi garip bir hareket yapıyordu; bu Ekselans eğilip ayakkabısını bağlamak için fazlaca dengesiz ve iri olduğundan kızı Luisa bir dizini yere koyup (Artık ağlamıyordu çünkü meşgul olacağı bir şey vardı.) sanki baba bir çocukmuş ve kendisi de onun annesiymiş gibi bağcığı bağladı. Üç dört kişi daha onları beklemek için geride kalmıştı. Ve birden arkamda o irkiltici elektrikli sesi duydum, "Allah kahretsin bana arabasız geldiğini söyleme sakın, ne halt edeceğiz şimdi? Beni Antonio bıraktı ama senin arabayla geleceğini düşünerek çoktan gitti." Ses gizli bıçaklarıyla tıraş eden bir tıraş makinası vızıltısından farklı değildi. Arkama dönmedim ama adımlarımı yavaşlatarak bana yetişmelerini bekledim. "Önemli değil, ya birisine takılırız ya da taksiyle döneriz." diye anında cevap verdi karısı. "Ne taksisi be, mezarlık burası senin sandığın gibi saray kapısı değil! Senden başka kimse böyle bir yere arabasız gelecek kadar aptal olamaz!" "Ne yapayım kendi arabanla gelirsin sandım." dedi kadın. "Sana arabamı getireceğim dedim mi ben, dedim mi ha!" diyerek tartışmayı sonlandırdı edepsiz adam. Orta boylu, tıknaz ama yapılı, havuzda veya jimnastik salonunda epeyce vakit harcadığı ortada, zorba ve terbiyesiz olduğu her halinden belli bir tipti. Toplum kurallarını ya bilmiyor ya da umursamıyordu, cenazeye açık renkli bir palto giymişti (Gerçi Deán'ın kabanı da yas için uygun renkte değildi.). İki gece önce Vips alışveriş merkezinde telefonu kapatırken

karşılaştığım adam gibi büyük dişliydi, aynı adam değildi tabii ki ama tarzları aynıydı: Beklendiği üzere varsıl, alaturka giyimli, isteyerek bozuk bir esnaf ağzıyla konuşan, Madrid'i bir musibet gibi istilâ eden ama şehrin adını bile doğru dürüst söylemekten aciz milyonlarca taşralı sonradan görmeden biri. Kırk yaşlarında, etli dudaklı, iri çeneli, her ne kadar törpülenmiş gibi davransa da geldiği yeri gizleyemeyen, kaba saba köylü derili, saçları bir züppeninkiler gibi briyantinlenip geriye taranmış olsa da züppe bile olamayan bir adam. Alçak bir sesle dişlerinin arasından, bu sefer bir kurutma makinasınınkine benzeyen bir sesle, "Herifin kim olduğu hakkında bir şey duydun mu?" diye sordu. Onların hemen arkasında yürüyordum. Ve karısı Inés de, hâkim veya eczacı veya hemşire sesini alçaltarak "Hiçbir şey, henüz bir şey yapmadılar, Eduardo kim olduğunu araştıracak. Vicente, bunun duyulmasını istemiyorlar, bir iyilik yap da hayatında bir kez olsun çeneni tutmayı becer oldu mu!" dedi. "Demek ki gevezenin biri." diye düşündüm, "Bu nedenle her zaman anlatacak bir hikâyesi olabiliyor. O kasedi telesekreterde bırakmayarak sana ne kadar büyük bir iyilik yapmış olduğumun farkında mısın Vicente, üstelik ölürken Marta'nın yanında olanın sen değil ben olması senin için ne büyük bir şans." Adam inatla "Sağır sultan bile duydu kızım." diye diklendi karısına. "Marta'nın kimseyi üzmek gibi bir niyetinin olmadığını biliyorum ama gizlilik diye bir şey yok artık, bitti, bir erdem falan da sayılmıyor çoktandır. Zavallı Marta. Yeter ki babası öğrenmesin, gerisini salla gitsin. Elin ağzı torba değil ki büzesin, her şey gelip geçer bunu da unuturlar. Gizlilik adına geriye kalan tek şey budur kızım, her şey unutulur gider ve böylece gizli kalır. Yürü bakalım, kimin arabasına kapağı atacağız." Omuzlarını silkerek paltosuna sıkıca

sarıldı ve yakalarını yukarı kaldırarak, adımlarını hızlandırdı. Eminim bir paket taşıması gerekse, pakete de aynen bu rahatsız şekilde sarılırdı. İnsanlar arabalarına doğru yürüyorlar, ben de onlarla birlikte ilerliyordum. Inés Vicente'den ayrılarak kimin onları şehir merkezine bırakabileceğini araştırmaya koyuldu. Vicente'nin önünde kaldığı için yürürken pek iyi görememiştim; sporcu veya Kuzey Amerikalı kadınlarınki gibi fazla adaleli bacakları ve bazı erkeklerin bayıldığı, benimse pek hoşuma gitmeyen sanki patlayacakmış gibi duran baldırları vardı. Giymemiş olması gereken uzun topuklu pabuçlarının üstünde sekerek yürüyordu. Bir polis, eczacı veya hemşireden ziyade bir hâkim olması gerektiğini düşündüm, belki de telesekreterdeki ağlamaktan çocuklaşmış ses ona aitti ("lütfen...lütfen..."), Marta'ya kocasını rahat bırakması için yalvarıyordu. Bu doğruysa hisleri karmakarışık olmalıydı, bu ölüme bir yandan ağlanıp sızlayan, diğer yandan gizlice neşelenen ve kutlayan. Adam kollarını kavuşturarak beklemeye, bu arada arabalarına binen tanıdıklarıyla selamlaşmaya koyuldu, hafifçe ıslık çalıyordu ve daha henüz mezarlığın kapısındaydı. Besbelli ne üzüntülüydü, ne endişeliydi, ne de bu ölümden etkilenmişti; şimdi zavallı, zavallı Marta diye andığı Marta'yı aptallar gibi arayıp da mesaj bıraktığı kasedin ortadan yok olduğunu çoktan öğrenmiş olmalıydı. "Seni enseledim." diye düşündüm, "Kim olduğum ortaya çıkacak olsa bile ve hiç kimse olmaktan vazgeçmem gerekse bile seni enseledim." Inés'in bir arabanın yanından el sallayarak kocasını çağırdığını gördüm, hâkim gerekli aracı bulmuştu. Bakışlarımla Téllez'i, Deán'ı ve Luisa'yı aradım: Baba ve kız kardeş henüz mezarlıktan çıkmamışlardı, birbirlerinin koluna girmiş yavaş adımlarla ve zorlukla yürüyorlardı, babanın ayakkabısı bağlanmıştı, Maria Fernández

Vera ve Guillermo onları epey yakından izleyerek, ayağına dolanıp yaşlı adamı düşürmemek veya yeniden içi çamur dolu bir çukura basmamak istermiş gibi önlerine bakarak yavaş ve dikkatle yürüyorlardı. Deán arabaların olduğu yere ulaşmış arabasının açık kapısının yanında durarak sadece evlilik nedeniyle akrabası olan bu insanlara, ve mezara doğru bakıyordu. Sonunda kayınbiraderi, kayınbiraderinin karısı, baldızı ve kayınpederi de otoparka gelerek dördü birden Guillermo'nun kullandığı bir arabaya bindiler, Deán, bir süre daha arabasının kapısına yaslanarak düşünceli bakışlarla ve sanki büyülenmiş gibi nereye dalmışsa oraya doğru bakmaya devam etti. Sonra kendini toparladı, arabasına bindi, kapısını kapattı ve motoru çalıştırdı. Tek başına dönüyordu ve arabasında dört kişilik boş yer vardı. Inés ve Vicente'i rahatça götürebilecek kadar. "Beni de götürebiiirdi." diye düşündüm ve herkesin gitmesini bekleyip mezarlıktan çıktım, çıktığım kapının bir saray kapısı olmadığından emindim. Birden "Ama eğer beni götürseydi, o zaman hiç kimse olmaktan vazgeçmem gerekirdi." diye düşündüm.

Deán için birkaç gün, Luisa için birkaç saat gecikmeyle olsa da bir ay kadar sonra hiç kimse olmaktan vazgeçtim. Demek istediğim şu ki bir ayın sonunda Téllez, damadı ve birinci veya üçüncü kızı için (üçüncü doğan ve şimdi yaşamaya devam eden tek kızı) ismi ve yüzü olan biriydim, üstelik onlarla birlikte öğle yemeği bile yedim. Ama Marta'nın ölümüne eşlik eden, ya da eşlik etmeyi beceremeyen adam tam da ben olmama rağmen bu yemek boyunca onlar için bu açıdan hiç kimse olmaya devam ettim; en azından ben o adam olduğumdan emindim, onlar ise bir ismi olan ama olmayan, yüzü olan ama olmayan adamın varlığından sadece şüpheleniyorlardı: Téllez dışında, çünkü ondan kızının öldüğü şartları saklamayı becermişlerdi ve onun şüphelenmesi gereken kimse yoktu.

Bu insanları baba sayesinde ve nerede ise aynı zamanda tanıdım. Téllez'le tanışmanın bir yolunu arıyordum ve bunu birkaç defa kendisiyle yer değiştirdiğim, yani ona sesimi ve varlığımı ödünç verdiğim bir arkadaşım sayesinde başardım; üstelik bu kez diğer zamanlardan farklı olarak bunu aradım ve istedim. Bu arkadaşımın adı Ruibérriz de

Torrez'di ya da öyle çağrılmayı istiyordu, aslında çirkin bir adamdı. İyi bir kulağı, sıradışı olmayan bir yeteneği olan derli toplu, düzgün, çalışkan bir yazardı ve ne yazık ki şanssızdı (edebiyatçı olarak). Ondan çok daha özensiz, berbat bir kulakları olan ve hiçbir yetenekleri olmayan tipler adam yerine konuluyor, yükseliyor ve ödüllere lâyık görülüyordu (edebiyatçı olarak). Seneler önce çok gençken üç dört romanı yayımlanmış, ilk bir iki tanesi biraz başarı kazanmış, bu başarı kalıcı olamamış ve giderek sönmüş, henüz genç olmasına rağmen adını sadece yaşlılar, meslekte eskimiş olan, artık neredeyse kistleşmiş, yeniliklerin ve değişimlerin pek farkına varamayanlar, edebiyatın memurları, eskimiş eleştirmenler, kindar profesörler, öğle vakti gölgelerinde uykuya çekilen dalkavukluğa hevesli akademisyenler, tembellik edip avare dolaşabilmek için çağdaş okuyucunun duyarsızlığına takmış editörler hatırlar olmuştu. Ruibérriz yıllardır hiçbir şey yayımlamıyordu, ya yazmaktan vazgeçmişti ya da yeniden yazmaya başlamak için unutulmayı bekliyordu (bana projelerinden bahsetme alışkanlığı yoktu ve ne samimi ne de hayalperestti). İşsiz gezdiği veya birbiriyle ilgisiz işler yaptığı zamanları biliyordum, gece kuşu olduğunu ve biraz da kadınlarının sırtından geçindiğini biliyordum, gerekli olduğu zaman sivriliklerini törpülediğini, yeri geldiğinde yaltaklanmayı becerdiğini biliyordum, çok sevimliydi ve pek çok farklı çevreden tanışları vardı, onu tanıyanların çoğu yazar olduğunu veya bir zamanlar yazar olmuş olduğunu bilmiyorlardı, ne kendisiyle övünür ne de kaybettiği bir şeyi telâfi etmeye çalışırdı. Görünüşü bazı ortamlar için uygunsuz, bazıları için değildi: Salaş barlarda, çok modern olmamaları koşuluyla gece kahvelerinde, sokak eğlencelerinde pek göze batmazdı; özel davetlerde idare ederdi (özellikle yaz geceleri

havuzbaşı partilerinde), boğa güreşlerini hiç kaçırmazdı (San Isidro Arenası için senelik abonmanı bile vardı.); sinemacıların, televizyoncuların, tiyatrocuların yanında biraz partal görünürdü, frankist veya antifrankist okullarda yetişme vahşi ve kaba (frankistler daha vahşi, antifrankistler daha kaba olurlardı) gazeteciler arasına onlardan biri olmadığı, biraz aptal biraz da burnu havada göründüğü halde kabul edilebiliyordu. Ama meslektaşları olan yazarlar arasında tam bir yabancı gibi dururdu, ve kendisine de zaten bir yabancı gibi davranılırdı, gereğinden fazla şakacı, gereğinden fazla neşeli, gereğinden fazla aykırıydı. Her zaman çok konuşur ve kimse münasebetsizliklerine hedef olmaktan kurtulamazdı. Resmi bir iş için çağrıldığında, örneğin bir bakanlıkta varlığı herkesi hemen alarm durumuna geçirir, özellikle gelirini sırtlarından kazandığı bilinen resmi dünyada ve devlet dairelerinde öyle ufak tefek değil ciddi bir sorun olarak algılanırdı. Yazı stili öyle kasvetli, öyle teklifsizdi ve satırlarında edebiyat o kadar mağrur bir şekilde yaşıyordu ki, eserlerinde aslında tasasız ve umursamazın teki olan yazarının saygısız ve anlayışsız karakterini ele veren tek bir ipucuna dahi rastlanmıyor, yazar beyaz sayfanın üzerinde saygıdeğer bir kimliğe bürünüyor ve eserlerinde bir şakaya, kasten düzeltilmemiş bir yanlışa, bir saygısızlık veya küstahlık kırıntısına dahi rastlanmıyordu. Kaydetmeye lâyık bulmadığı gerçek karakterini yaptığı işin yüceliğine leke sürer kaygısıyla asla kâğıda dökmüyor ve böylece bay küstah, bay yüzsüz, bay hinoğlu kendisini gizliyordu. Kısaca yaşamda hiçbir şeye saygı duymayan Ruibérriz de Torres için yazı kutsaldı. (Bu kutsallık belki de edebiyat alanında hiç başarılı olamamasından kaynaklanıyordu.) Kimsenin dinlemediği bakanların, genel müdürlerin, bankacıların, din adamlarının, meslek derneklerinin, fon

müdürlerinin, tembel akademisyenlerin, kendi melekelerinden endişeli entelektüellerin, kısaca genelin yok saydığı tüm bu tiplerin katıldığı tartışmaların ve açık oturumların (konferansların), ertesi gün basında çıkan kimsenin okumadığı özetlerini yazmaya çok uygun, insancı ve debdebeli bir üslubu vardı. Ruibérriz'e pek çok bu tür iş çıkardı. Kendi adıyla hiçbir şey bastırmamasına rağmen devamlı yazardı, daha doğrusu eskiden yazıyordu, çünkü bir şans eseri işsiz bir anında karşısına çıkan ve kendisini neredeyse idolleştiren zengin bir kadın sayesinde kendi kendine tembellik etmek ve avare gezmek hakkını tanımıştı; bu nedenle işlerin çoğunu reddediyor, yani aslında reddetmiyor ücretin yüzde yetmişbeşini alıp yirmibeşini ona bırakmam koşuluyla yapmam için gizlice bana, gölgedeki adama havale ediyordu (gerçi pek de gizli sayılmaz). Benim eğitimimin de onunkinden aşağı kalır yanı yoktu. Böylece edebi dünyanın gölgesi sayılıyor -başka bir deyişle hayaletiben de gölgenin gölgesi, veya hayaletin hayaleti oluyordum. İkimiz birden çift gölge, çift hayalet ve çift hiç kimseydik. Bu benim için pek sıradışı bir durum değildi çünkü yazdığım senaryoların pek çoğunu (özellikle televizyon dizileri için olanları) pek imzalama alışkanlığım yoktu. Prodüktör, yönetmen ya da oyuncuların benim adımın yok edilip yerine kendi adlarının yazılması için bana hakettiğimden fazla para ödemelerine alışmıştım (böylece kendilerini yazar hissediyorlardı herhalde), bu nedenle ben zaten esas gelir kaynağım olan kendi yaptığım işte de genellikle bir gölge, bir hayalettim. Her zaman böyle olmuyordu tabii ki: Bazen perdede ismimi senaryoya ne bir kelime eklemiş, ne bir satır düzeltme yapmış, hayatta yüzlerini bile görmediğim birkaç başka "senaristin" adının arasında görüyordum: Bu kişiler genellikle prodüktörün, yönetmenin

veya oyuncunun ya sayelerinde sıkıntılı bir parasal durumdan sıyrıldığı ya da birikmiş paralarını yemek için sembolik bir dalavere düzenlediği tanışları oluyorlardı. Bir iki işte kendimi fazlasıyla gururlu hissederek rüşvetleri kabul etmeme ve tıpkı Michel Audiard'ın parlak döneminde olduğu gibi adımın gösterişli afişlerde "Ek diyaloglar" kısmında basılmasını isteme basiretsizliğini gösterdim. Artık biliyordum ki televizyon veya sinema dünyasında ne metinler, ne sıkıcı söylevlerin pek çoğu kendilerini yazmış olduklarını iddia edenler tarafından yazılıyor ve en kötüsü - düşününce insana olanaksız gibi gelse de- bu metinleri gaspedenler onları seyirci önünde veya meclislerde bir kez okuduktan ve gürleyen ya da cılız alkışları bir kez işittikten, veya bir televizyon dizisinde kendi imzalamış ama yaratmamamış oldukları diyalogları bir kez dinledikten sonra bu ödünç veya satın aldıkları cümlelerin kendi hayal dünyalarından ve kalemlerinden çıkmış olduklarına gerçekten inanıyorlardı: Ve metinleri gerçekten benimsiyorlar hele bir de ister tutucu isterse korkak ve yalaka bir eleştirmen tarafından bile olsa, bu metinlerden övgüyle söz edilirse, metinleri gerçekten kendilerininmiş gibi kanlarının son damlasına dek savunuyorlardı; ve aslında gölge yazar bu durumda kendini pohpohlanmış sanıyordu. Bu yanılsama öyle boyutlara ulaşmıştı ki, tüm bakanlar, genel müdürler, bankacılar, rahipler ve diğer bütün hatipler gazetelerde sadece birbirlerinin yazılarını takip etmeye başladılar üstelik bunu sanki rakibinin yeni çıkan romanını kılı kırk yararak okuyan ünlü bir yazar edasıyla yapmaktan da geri kalmıyorlardı. (Hatta farkında olmaksızın bir metni gerçek yazarına gösterip sadece içeriği ve fikirlerine değil, yazış biçemine dil uzattıkları bile oluyordu.) Bu tipler, gölge yazarlarının ücretlerini arttırır, onları çeşitli hediyelere boğarak

haklarında yazılanların tüm imtiyazlarını satın almak istedikleri yetmezmiş gibi bunun ne kadar olanaksız olduğunu bildikleri halde, başkaları için yazılmış olanları da; örneğin bir bakan Banco de Espana'nın müdür yardımcısı için bir kutlamada düzülen övgüleri, veya bir kurul başkanı için gece haberlerinde bir generalin verdiği çoşkulu alkışlarla kutlanan söylevi, kendilerine mal etmek -çalmak- istiyorlardı. (Böyle imzasız ve gizli bir dolap döndürürken imtiyaz hakkı satın almak gibi bir şey son derece anlamsız olduğundan biz gölge yazarlar bu para ve ikramiyeleri derhal kabul eder, benzerini kimseler için yazmamaya söz verir, ve gizlice çoğalttığımız kopyaları düşman yararına da kullanmaktan geri durmayız.) Ayrıca bu tür metinleri, kibirli ve süslü üslûplarının kendi söylevlerinin değerini arttıracağını düşünerek ünlü ve halen gündemde olan yazarlara sipariş edenler de vardı (ve bu yazarların hemen hemen hepsi de ya para, ya bir takım ilişkiler kurma ya da kendi mesajlarını duyurmak uğruna kendilerini satıyorlardı). Ne yazık ki bu ünlü ve deneyimli yazarlar, kendi kişiliklerini tamamen silerek işverenlerinin karakterine bürünüp onları yorumlamaya ve yüceltmeye en yatkın olmayan kişiler olduklarından, kendilerine söylevi sipariş eden bakanın neler söyleyebileceğini değil, eğer kendileri bakanın yerinde olsalardı neler söyleyebileceklerini yazarak söylevi can sıkıcı veya kendileri için yazmakta hiçbir sakıncası olmayan varsayımlarla doldurabiliyorlardı. Bu sebeple bu saygıdeğer şahsiyetlerin çoğu ünlü yazarların kendi istedikleri metinleri yazmak için uygunsuz olduğunu bilir ve hatta onların yazdıkları "İnsan, bu acılı ve bedbaht varlık" veya "görevimize dünya döndükçe sadık kalacağız" gibi ağdalı cümleleri kendi öz cümleleriymiş gibi hissetmekte zorlanır ve bıyık altından gülümserlerdi. Çoğu Ruibérriz de Torres

ve benim gibi eğitimleri yeterli, kelime dağarcığı zengin ve sözdizimi kurallarını iyi bilen, gerektiği zaman kendi kişiliğinden vazgeçmekte zorlanmayan, sanal kurgulama sanatında usta insanları tercih ederlerdi. Çok hırslı olmayan ve şanssız insanları. Oysa şans değişkendir.

Zaman zaman aracılar kullanan bu şanlı şerefli şahsiyet ya doğrudan müdahale edebilmek ya da acaba kendisine de bir şeyler bulaşabilir mi veya sadece nasıl biri diye merak ettiği (pek tavsiye edilmeyen bir merak) için gölgesiyle tanışmak isterdi ki işte bu Ruibérriz için gerçek bir sorundu. Sorunun ne partal görünüşü yani gardrobu, ne de konuşma biçiminden değil; stili ve karakterinden kaynaklandığının ve bu sebeple de yok edilemez olduğunun bilincindeydi. Partaldır ama gerektiğinde düzgünce giyinebilir, zirzop bir saç biçimi yoktur (örneğin kafasında kalmış olan saçları uzatıp kelini gizlemek için bir yandan diğer yana yapıştırmaz), ara sıra yıkanır ve kötü kokmaz, boynunda ve vücudunun çeşitli yerlerinde zincirler ve dövmeler de yoktur. Sorunu, suratını, bedenini, yürüyüşünü, mizacını ve varlığını boyunduruğu altına almış, zaptedilmesi mümkün olmayan, bay hazırcevap, bay hinoğlu, bay yüzsüz, bay küstahtı. Biraz gözlem yeteneği olan herkes, daha ilk gördüğü anda, Ruibérriz'in hiçbir art niyeti olmasa bile, onun yeteneksiz olduğunu veya canı öyle gözükmek istediği için değil de doğuştan bir dalavereci olduğunu sezerdi. Şans eseri, etrafı hayatı boyunca kandırdığı dikkatsizler ve dalgınlarla dolu olsa da bilirdi ki biraz kuşkucu ve tedbirli birini kandırmasına imkân yoktur. (Etrafı her zaman kurbanları ile çevrilidir; kibirli adamlar, saf kadınlar.) Karakterini gizlemesine imkân olmadığını bildiğinden bu saydam sahtekârı kendi haline bırakır ama eğer günün birinde bir beyefendi kendisiyle iş yapmak için tanışmak, veya kendisini

araştırmak, söylevinin veya makalesinin bir bölümünü tartışmak için görüşmeyi şart koşarsa karşısında her zaman fantastik giyimli, iyi kokan, ehil, fazlasıyla atletik, fazla beyaz, düzgün ve sağlıklı dişlere sahip, dost gülümsemeli, saçları şakaklarının üzerine zarif buklelerle dökülerek geriye taranmış, aralarında boyanmışa benzedikleri için kendisine olduğundan daha saygıdeğer bir görüntü kazandırmayan birkaç gümüşi tel olan (bir orkestra şefinin saçları) biraz iri ama sağlıklı, sevimli, argo konuşan, utangaçlıktan eser bulunmayan, iyimser, işinden ve başkalarını memnun etmekten başka bir şey düşünmeyen, yeni fikir ve projelerle dolu, fazla hareketli, hatta sersemletici, her zaman kendisinden istenenden daha fazlasını sunan, kısacası tam bir ortalık karıştırıcı bulurdu. Upuzun kirpiklere, düz, kemikli ve sivri bir burna, gülümser veya gülerken (sık sık güler veya gülümserdi) ikiye katlanan ve daha ıslak olan iç kısmı göründüğü için yüzüne dayanılmaz bir şehvet katan üst dudağa sahipti (ve bu kadar çok kadının ilgisini çekmesi hiç de şaşırtıcı değildi). Dümdüz karnını ve geniş göğsünü gösterecek biçimde her zaman dimdik yürür, ayakta durduğu zaman bir eliyle diğer kolunun kaslarını okşar veya yoklardı. Hani şu her zaman tişört ve yüksek botlar giyen tiplerdendi. Onu bu kadar tasvir etmenin yetip de arttığını düşünüyorum. Bildiğim şu ki onu gören insanlar şaşkınlıktan donakalıyorlardı. Kendisi için uluslarası ve incelikli bir söylev yazdığı eski Fransız Büyükelçisi "Ah mais non!" diye haykırmıştı onu gördüğü zaman. "Bana bir, Marsilyalı kadın tüccarı getirdiniz, ah no! Pepé-le-Moko, yani nasıl desem, beni bir pezevenge teslim ettiniz!" Büyükelçi söylenmesi gerekeni epey geveledikten sonra söyleyebilmiş, Ruibérriz ile bir daha çalışmayı kesinlikle reddetmiş, her türlü mantıklı açıklamaya kulak tıkamış hatta Ruibérriz'i

kendisine getiren aracıyı da cezalandırmıştı. Daha sonra kendisi için birkaç kez çalıştığı (üç kusursuz söylev yazmıştı; kusursuz, sıkıcı, gerektiği gibi bomboş, ama aslında kiralık yazarının pek çok önerisi ile dolu) bir Genel Yayın Yönetmeni Ruibérriz ile karşılaşıp onu çalışma odasında birkaç dakika ağırladıktan ve Ruibérriz adama yaranmak için hangi yazarları ciddiye almasının yararına olacağı konusunda öğütler vererek ona sadece başarılı söylevlerini yazanın kendisi olmadığını değil; dilinin dolaşmasına ve gereksiz laflar etmesine engel olanın da aslında bir gölgeden ibaret olduğunu; ve kendi verdiği söylevde yazılı isimlerini kendi dudaklarıyla telâffuz ettiği halde tembellikten daha sonra hiç merak etmeyip kim olduklarını dahi öğrenmeye tenezzül etmediği bu yazarlar sayesinde özellikle astlarından pek çok alkış topladığını da hatırlatmıştı. Daha sonra Yönetmen çalışma arkadaşlarına "Bu Ruy Berry"nin kokuşmuş bir hali var, adam tıpkı bir meddaha benziyor" demiş ("Berry"yi İngilizce gibi vurgulamış), "onun hakkında artık bir şey duymak istemiyorum, adam gerçek bir name-dropper, kimsenin adını bile duymadığı karanlık ve önemsiz yazarlardan bahsedip duruyor, prestijimizi sarsmak için uydurup uydurmadığını ne bilelim; senyör Berri'ye deyin ki (bu kez Berri'yi Fransızca gibi vurgulayarak) hizmetleri artık ne gerekli, ne de onlara ihtiyacımız var. Çenesini kapalı tutması için iyi para verin ve bana da bir iyilik yapıp yüzücü kılıklı olmayan doğru dürüst birini bulun." Ruibérriz'in bu kurumdan tekrar iş alabilmek için adamın görevden alınmasını beklemesi gerekmişti. Fakat Ruibérriz gereken dersi almış, ve işverenleriyle yüz yüze görüşmeleri reddetmeye başlamış, ama çaresiz kaldığı zamanlarda, bir senatör veya bir elçiyi tişörtle ve hatta neredeyse bornozuyla ziyaret ederek kendilerini zor durumda

bırakan aracıların da göz yummasıyla bu tür görüşmelere onun yerine ben gitmeye başlamıştım (ben ondan daha normal gözüküyor ve hiç değilse bir alarm durumu yaratmıyordum). Bu nedenle sadece onun sesi değil, zaman zaman onun görüntüsü de olmaya başlamıştım: Pek de istekli olmadan, çünkü bu üst düzey şahsiyetler hayli sıkıcıydılar.

İşte bu nedenle her şeyi bilen ve herkesi tanıyan Ruibérriz'e Ekselans Juan Téllez Orati'nin kim olduğunu sordum. Ne yazık ki Orati'yi şahsen tanımıyordu ama kim olduğunu biliyordu:

"Güzel Sanatlar Akademisi, yanılmıyorsam Tarih Bölümü" dedi, "bu sebeple ünvanı kullanıyordur ya da kazanmıştır, her ikisi de olabilir yine de ölünce soylu bir ünvanla gömüleceğini sanıyorum. Kraliyetle ilişkileri çok iyidir. Uzun zamandır emekli olmasına rağmen hâlâ onlara hizmet eder, herhalde yirmi senedir falan saray erkânındandır. Parlak bir şey yazdığından değil ha, ama nüfuzlu bir adamdır ya da adamdı. Hâlâ gazetenin birinde zaman zaman bilgiçlik tasladığı olur. Akademinin bütün oturumlarına katılır, herhalde yapacak başka işi gücü olmadığından, o da kayıp gidecek işte, adam şimdiki zamanda kalmak için direnen bir geçmiş zaman kipine benziyor. Onu ayakta tutanın Saray'la ilişkisine verdiği önem olduğunu sanıyorum, duyduğuma göre Saray da ondan makûl bir ilgiyi esirgemiyor. Bütün bildiğim bu, yeter mi bilmiyorum. Neden soruyorsun?"

Marta Téllez'in cenazesinin ertesi günü bir barda otururken Ruibérriz'in bana anlatabildikleri bundan ibaretti. Cenazeden bahsetmedi, haberi olduğunu sanmıyordum. Verdiği bilgiler beni şaşırttı çünkü cenazede otuz, otuz beş kişi kadar vardı üstelik ne tanıdık bir yüze, ne bir gazeteciye ne de

televizyon kamerasına rastlamıştım. Belki de ölümün acayipliği yüzünden aile küçük bir tören düzenlemişti ama yine de gazeteye ölüm ilânı vermişlerdi, ama ilan defin gününün gazetelerinde çıkmıştı, belki sadece sosyal bir formaliteyi yerine getirmek için ilan verdiler, insanların şafak vakti ya da sabahın köründe gazete okumayacaklarını bildikleri için hem yabancılardan hem de sorulardan kaçabilmek için mümkün olabildiğince geç verdiler ilânı.

"Özel bir nedeni yok, merak ettim." diye cevap verdim. Ölümümün üzerinden (aslında Marta'nın ölümünün üzerinden ama ona şahit olmuş olduğum için onu bir parça benim ölümüm kılabiliyordum. Eğer bu ölüme neden olmuş olsaydım onu daha da fazla sahiplenebilirdim ama şahit olmak da az şey sayılmazdı) onu bir anektoda dönüştürecek kadar zaman geçmemişti henüz, ve Ruibérriz her ne kadar arkadaşlarına sadık olsa da ona tamamen güvenemiyordum. Yüzü hoşuma gidiyor ve sanki geçen yıllarla birlikte daha sevimlileşiyordu ama yine de ona karşı hafif bir güvensizlik ve kuşku duyuyordum. Nasıl giyinirse giyinsin, herkes için olduğu gibi benim için de her zaman tişörtle dolaşan bir adamdı. Hatta ikimizin de ağır kış giysileri giydiği, rahatsız bar taburelerinde tünediği şu anda bile her zaman tişörtle dolaşan adamdı; üstelik rahatsız taburelerde tünememiz de onun seçimiydi, hem bunu bir gençlik simgesi gibi görüyor hem etrafı daha rahat gözlüyor hem de eğer gerekirse daha kolay kaçmamıza olanak sağlıyor gibiydi. Onu sabahın kör karanlığında bir çoban kulübesinden ya da bir kumarhaneden elinde bir çiçekle çıkarken, çiçek dişlerinin arasında da olabilir, hayal edebiliyordum. "Ya Deán, bir şey çağrıştırıyor mu, Eduardo Deán." Ruibérriz'in sanki bu ismi ilk kez duymuyormuş gibi birden durakladı. "Eduardo Deán Ballasteros." diye tamamladım.

Ruibérriz dilini ikiye katlanan üst dudağının üzerinde gezdirdi (ama bu kez sadece düşünceliydi). Sonra başıyla olumsuz anlamında iki yana salladı.

" Hayır."

" Emin misin?"

"Bana bir şey anımsatmıyor. Bir an soyadını bildiğimi düşündüm ama hayır, ya da bilsem bile şu anda hatırlayamıyorum. Bazen birisi bir şeyden bahseder bahsetmez sanki onu hatırlıyormuşum gibi bir hisse kapılıyorum çünkü bahsettiği anda o şey sanki çoktan geçmişe aitmiş gibi oluyor. Sanırım yine aynı şey oldu. Kim o?"

Ruibérriz soru sormadan duramazdı. Soruyu gerçekten merak ettiğinden, ya da ketum olmayı beceremediğinden değil, daha çok bana güvendiği için soruyordu çünkü eğer cevaplamak istemezsem cavaplamayacağımı ve o anda yaptığım gibi soruyu öylece havada bırakacağımı biliyordu.

"Tam olarak emin değilim, sadece ismi biliyorum." Ve bu doğruydu. Ayrıca evli mi dul mu bir de bunu biliyordum ama örneğin mesleğinin ne olduğunu bilmiyordum. Marta bana pek çok kez ve kaçınılmaz olarak ismini söylemiş olsa da bahsettikleri sadece evlilik ve ev ortamı ile ilgiliydi, başka hiçbir şeyle ilgili değil. Daha önceki görüşmelerimizde de sanki evli olduğunu iyice anlamamı istermiş gibi pek çok kez kocasından bahsetmişti (yani evli olduğunu saklamamıştı) ama kocasınının varlığını da fazla ön plana da çıkartmamıştı. "Başka bir Téllez tanıyor musun? Luisa Téllez, Guillermo Téllez?"

"İkincisi başının üstünde içinden ok geçen bir elma bulunan Guillermo Tell olsa gerek." Ruibérriz dalga geçmeden duramazdı. Diziyle dizime dokundu. İyi ya da kötü

her tür şakadan nefret eden birisinin yanında bile şaka yapmasına engel olamazdı ve ortamı berbat ederdi. Bu da onun kusurlarından birisiydi. Kötü şakasından hoşlanmış görünüp biraz gülümsedikten sonra konuşmaya devam etmesini umut ettim. "Radyoda çalışan bir tip vardı, ama adı Guillermo değildi. Kim bunlar, Orati'nin çocukları mı?"

"Evet, çocukları." Neredeyse "yani sağ kalanlar" diye ekleyecektim ama eklemedim, bu sadece arkadaşımın daha fazla soru sormasına yol açardı. "Téllez'le tanışmanın bir yolu olabilir mi, yani babayla?"

Artık Ruibérriz gülmeye başlamıştı. Üst dudağı ışıldayan dişlerinin üzerinde sanki kırılacak gibi gözüküyordu. İğneleyici bir alayla yüzüme baktı. Her iki eliyle de içerisi yeterince sıcak olmasına rağmen süs olsun diye boynunda bıraktığına emin olduğum atkısını kavradı. (Sanki kahkahalarını kısa kesmek için atkısına asılarak güç topluyordu.) Pantolonunun paçalarıyla oynadı. Hem atkı hem de pantolon çiğ renklerdeydi: Farklı ve ilginç renkler ama ilkbahara daha uygun renkler. Yakındaki bir taburede ise üzerine giydiği zaman SS filmlerinden fırlamışa benzeyen uzun, siyah deri paltosu duruyordu. Kendini fazla zorlamadan dikkat çekici olmayı iyi beceriyordu.

"O mumyayla tanışmak istemenin ne gibi bir nedeni olabilir ki? Sakın bana Kraliyetle ticarete başlayacağını söyleme."

"Tabii ki hayır, bunu söyleyen sensin." dedim. Babayı tanımak isteyip istemediğimden bile pek emin değildim aslında; ne de nedenini açıklayabiliyordum. Ama hepsinin içinde hakkında bir şeyler bildiğimiz bir tek o vardı. Benim istediğim çocuklarını, özellikle de kızını tanımak olabilirdi. Baba sadece bir aracıydı.

"Ya bu Deán ne ayak?" diye sordu Ruibérriz.

"Téllez'le tanışmanın bir yolu var mı?" diye ısrar ettim, biraz da cevap vermekten kaçınmak için. Ruibérriz'in iyilik yapmak ya da yapmak için hazır olduğunu göstermek hoşuna giderdi. Aslında bu herkesin hoşuna gider, düşünüp taşınmak, biraz tereddütte kalıp bocalamak sonra ciddi bir edayla "Bakalım ne yapılabilir?" demek, ya da "Biraz düşüneceğim." ya da "Endişelenme, ben sana ayarlarım." veya "Tamam ben hallederim, bana bırak." Düşündü taşındı ama sadece birkaç saniye (Hareket adamıydı çok çabuk ve çok az düşünürdü.), sonra bir bira daha ısmarladı. (Ruibérriz günümüzde barlarda ve kafelerde garsonlardan bir şey istemek için hâlâ parmaklarını şaklatan çok az insandan birisiydi ve bir kez bile bir garsonun alındığına ya da onur meselesi yaptığına tanık olmadım. Yadsınamaz bir biçimde aitmiş gibi gözüktüğü ellili yılların, yol yordam bilmez kaba davranışlarını sürdürmek için kendisine gizli bir görev verilmiş gibi davranırdı -insanın çocukluğunda taklit ederek öğrendiği gibi- ve bu garip hareketleri yapmayı sürdürüyordu. Şimdi de bira istemek için iki kez parmaklarını şıklatmıştı, baş ve işaret parmaklarını, işaret ve baş parmaklarını.) Ayağa kalktı, böyle benden daha uzun duruyordu; sağ elinde tuttuğu dolu bira bardağı ve yüzünde filiz vermeye başlayan gülümsemesiyle bana doğru döndü.

"Her zaman gazetecilik oynamaktan hoşlandın." dedi. "Eminim ki seninle bir söyleşi yapmaktan çok memnun olacaktır. İnsan ne kadar yaşlanır ve unutulursa o kadar çok tekrar gündeme gelmek ve hatırlanılmak için deli olur. İhtiyarlar kaygılı ve isteklidirler çünkü zamanları sona ermektedir."

"Üçkâğıt yapmamayı tercih ederim. Bu söyleşi basılmayacak ve o da bekleyip duracak öyle mi? Başka bir yolu yok mu?"

Ruibérriz kollarını kavuşturdu, ellerini kaslarının üzerinde gezindirerek öylece ayakta durdu, eğleniyormuş gibi görünüyordu, sanki onu eğlendiren bir dolap çeviriyormuş gibi.

"Bir yol olabilir." dedi. "Ama senin de küçük bir dümen yapman gerekecek."

"Ne dümeni?"

"Meraklanma, bilmediğin bir halt değil." Dudaklarını yaladı. Hinoğlu suratını takınarak etrafı kolladı, sanki bir acelemiz, hemen kaçmamızı gerektiren bir durum varmış gibi bakışlarıyla barı taradı. "Bana biraz zaman tanı belki civcivi sana getirebilirim." Cümlenin son bölümü biraz heyecanla çıkmıştı ağzından "Belki civcivi sana getirebilirim." sanki "Bırak ben hallederim." der gibi söylenmişti veya "Öyle bir fikrim var ki!" "Bana niyetinin ne olduğunu söylemeyeceksin, değil mi?"

Ona gerçeği anlatmak ve şöyle demek istiyordum: "Aslında onlarla bir ilgim yok ama başımdan öyle korkunç ve öyle gülünç bir şey geçti ki sanki büyülenmiş gibi kendimi onu düşünmekten alamıyorum. Aslında hiçbir şeyi araştırmak istemiyorum çünkü araştırılacak bir şey yok; ne kimseyi kurtarmak istiyorum çünkü o zaten öldü; ne de bir şey elde etmek istiyorum çünkü elde edilecek bir şey yok, belki birilerinin serzenişleri veya mantıksız nefretleri dışında, meselâ Deán'ın, veya Téllez'in kendisinin, hayatta kalan çocuklarının ve hatta ben bir kez bile, ilk kez bile dokunamamışken onu kendine çekip almış olan ve Marta'ya ait hiçbir şeyin kendisi için sır olmadığı şu despot ve ağzı

bozuk Vicente'nin. Ne ortalığı karıştırmak, ne kimseye zarar vermek ne bir şeyi gaspetmek ne öç almak ne bir günahın kefaretini ödemek, ne bilincimi korumak veya yatıştırmak ne de korkumu bastırmak istiyorum çünkü bunların hiçbir anlamı olmadığını biliyorum; ne ben bir şey yaptım ne de bana bir şey yaptılar, kötü olan, zor olan kısım geçti gitti zaten. Beni harekete geçiren, bir şeyler yapmaya zorlayan şeylerin hiçbirini gerçekten yapmam gerekmiyor; araştırmak, saklamak, elde etmek, ortalığı karıştırmak, zarar vermek, gaspetmek, intikam almak, kefaret ödemek, korumak, yatıştırmak ve kaçmak; kendimi çekip kurtarmak. Bizi davranmaya zorlayan hiçbir şey olmasa bile, olduğumuz yerde tepkisiz ve sessiz duramayız, sanki en hafif solumamızla kinler ve boş istekler ve engel olamayacağımız fırtınalar yaratacakmışız gibi hissederiz. Bu durumda öğrenmek isteyebileceğim bir şey yok. Tam tersine saklanması gereken de benim, ne saf saf kim olduğumu soran avucumdaki Vicente ne de başka birisi. Esas onların beni araştırmaya, ağzımdan hikâyenin aslını söküp almaya, edilgen davranışımın ve zehirli adımlarımın hesabını sormaya hakları vardı. Cenazede "Hiçbir şey, henüz bir şey yapmadılar, Eduardo kim olduğunu araştıracak." sözlerini duymuştum ve o "kim" bendim. Hiçbir niyetim yoktu. Sadece başımdan çok korkunç, çok gülünç bir olay geçmişti ve ben kendimi bir büyünün etkisinde gibi hissediyordum. Sadece birkaç öpücük paylaştığımız, ölümünden sonra hakkında yaşarken bildiğimden çok daha fazlasını öğrendiğim bu ölü, kafamın içini, bedenimi esir alıyor, gözetliyor, tekrar tekrar ziyaret ediyordu, haunted. Tüm bunları anlatmak isterdim ama biliyordum ki ilk beş kelimeden sonra Ruibérriz'in de kafası karmakarışık olacaktı. Çok daha yalın, olağan ve anlaşılabilir bir cevap verdim.

"Henüz söylemek istemiyorum."

Birbirimizden ayrılmamız gereken öğle yemeği saatine pek bir şey kalmamıştı, ama bana gün henüz sabah gibi taze geliyordu; kafenin geniş camlarından, dışarıda yağmakta olan yağmur süzülüyor, ıslak insanlar tam kapatamadıkları şemsiyelerine dolanarak döner kapıdan içeri giriyorlardı. Madrid'de ne çok gün böyle yağmıştı yağmur; sakin, yorgun, rüzgârın getirdiği telaştan yoksun, düzgün; hiçbir öfkesi ve acelesi yokmuş, günler boyunca böyle yağabilirmiş gibi. Sabah turuncu yeşil bir renkteydi ve aynı yağmur daha sakin ve daha uzakta, şehrin merkezinden, banliyölerinden biraz daha uzakta Marta Téllez'in mezarının üstüne de yağıyordu. Damlalar, yağmur mevsimi bitene ya da taş tükenene kadar yıkayacakları mezar taşına düşüyorlardı. Üstelik Marta'nın üstü örtülüydü. Dokümanter filmlerde ve resimlerde gördüğüm, bizim İç Savaş'ımız boyunca süren o tükenmez kuşatma altındaki Madrid'de yaşayan, kendisinden daha uzun etekler giyen ve şapkalar takan, ve ölmemek için bombardımanlardan kaçışırken şapkalarını tutan ve etekleri savrulan ataları gibi Gran Via Caddesi'ni hızlı hızlı yürüyerek katedip, kaldırıma, bir saçak altına, bir dükkân veya metro girişine sığınamazdı artık o. Bombardımanlardan kaçışanlardan bazıları henüz yaşarken onlardan sonra doğmuş olanların çoktan ölmüş olmaları ne garipti: Téllez yaşıyordu ama kızı Marta ölmüştü. Otuzlu yıllardan beri burada olan, bombaların ve harap haldeki Madrid'den kaçamayanların düşüşüne tanık oturduğumuz barın sundurması altına sığınmış bir grup insanın arasından çıkmamızın zor olacağını düşündüm.

Ağzına bir avuç badem atan Ruibérriz hoşnutsuzlukla nazi paltosuna baktı: Islanacaktı, ne can sıkıcı. Özür dileyerek

tuvalete gitti, epeyce oyalandı, geri döndüğü zaman başına dert olacağı belli olan deri paltosu ve kendisini yağmura karşı koruyacakmışcasına saçlarını ortadan ikiye ayırdığını gördüm. Katlanması ve mutlaka önemli bir meseleyi çözümlemesi gereken bir öğle yemeği yiyecekti. Ruibérriz için kendisinin bulaştığı her mesele önemliydi zaten. Saçını daha genç görünmek, hoşa gitmek, şaşırtmak için böyle tarıyordu ve bu da özellikle cinsler arasında kesin tercihleri olan müşterileriyle başını birkaç kez derde sokmuştu. Sanki ilk adımların atılması için mutlaka kendisine ihtiyaç duyulan bir projeden dışlanmış gibi melankolik ve düşünceli bir pozda bir süre taburesinin yanında ayakta durdu.

"Tamam, nasıl istersen, anlaştık, anlatmazsan anlatma." dedi. "Ama başımın etini de yeme. Konu nazik ama mümkün, bana biraz zaman ver, bir şey ayarlayınca seni ararım."

Göğsünü şişirdi ve sağ el bileğini kavgaya hazırlanan dövüşçüler gibi sol eliyle tutarak beni bazı kadınlarla girıştiği son çıkarcı ilişkileri konusunda aydınlatmaya başladı.

Ona ne kadar zaman istediğini sormadım, ne kadar zaman verdiğimi de söylemedim, yaklaşık bir ay kadar ondan haber almadım, bir ay sonra önce babayı sonra kızı ve damadı, kızı ve damadı neredeyse aynı anda tanıdım. Dört haftanın sonunda bana telefon etti ve "Téllez Orati'yle hâlâ ilgilendiğini umarım." dedi.

"Evet." dedim.

"Çünkü senin için onu avladım: Seni onunla tanıştıracağım, yani yanında ben olmadan sen tanışacaksın. Ama hazırlan bebeğim, sadece onunla tanışmakla kalmayacaksın."

"Görelim bakalım. Çevirmem gereken dümen nedir?"

Ruibérriz iyilik yaptı mı tam yapardı ama daha sonra aylarca ve yıllarca bunu insanın başına kakarak becerikliliğinin ve çabasının övülmesini isterdi.

"Sana bunu ayarlamamın kolay olduğunu sanma, üstelik istediğin gibi dalga dümen olmadan: İki bin telefon ettim, sonsuz bekledim, araya sonsuz adam soktum ve işte. Size bir randevu ayarlandı. El Unico için bir söylev hazırlayacaksın."

"El Unico!"

"Öyle diyorlar, 'el Unico', 'el Solo', 'Solus,' ve hatta 'Solitario', 'Llanero', ayrıca 'Only the Lonely', 'Only You' dedikleri de oluyor. Önemli birisine ne kadar yaklaşırsan ismini ve unvanını o kadar az kullanıyorlar ve Téllez herife epeyce yakın. Dinle şimdi: Olaylar biraz yavaş gelişti ama hallettim sanırım. Bakanlıktan bazı kişiler el Unico'nun son verdiği söylevlerden pek memnun kalmadığı haberini uçurdular. Görünüşe göre hiçbir zaman pek memnun değilmiş zaten, herkesi denemişler: Memurları, akademisyenleri, din adamlarını, noterleri, her devrin adamlarını köşe yazarlarını, onurlu köşe yazarlarını, iftiracı köşe yazarlarını, yağcı şairleri, mistik şairleri, hattat ve safkan yazarları, hepsi de milliyetçi olmak ön koşuluyla tabii. Bu gölgelerin hiçbiri gerektiği kadar kişiliksiz kalamamış ve el Unico hem evinde ayna önünde prova yaparken, hem de bıktırıcı söylevlerini dinleyicilerin önünde okurken sadece sıkılmış ve bunca söylevin sonunda da belagatli sesi ne yeterince tanınmış ne de akıllarda yer etmiş. Adamcağız da herkesin isteyip de kimsenin elde edemediği gibi kendine ait bir stili olsun istiyor, ne yapsın. Kendisi bir şeyler yazmak istiyormuş ama fikirleri olsa da düşüncelerini bir araya toparlayamıyormuş. Bakanlıkta çalışan birisi sayesinde

Téllez bizim yazdığımız birkaç makaleyi yani daha doğrusu "onların" en son yazdıkları makaleleri okumuş ve adam bizi denemeye karar vermiş. Senato başkanının ve Sevilla'lı bakirelerin Papa'yı selamlamak üzere yapacakları konuşmayı yapma onuru Senato tarafından kendisine verilmiş. Senato bu iş için densiz birini seçmeyecekti tabii ki! Téllez de Saray'a bir kez daha hizmet edebilecek olmanın sevinciyle havalara uçmuş ama gölge yazar yani bendeniz Ruibérriz de Torrez'le tanışmayı da şart koşmuş. Canım hiç de Saray'a bir ziyaret yapmayı çekmiyor. Téllez de bu durumu çok iyi anladığı için Ruiberrez'in aslında iki kişi, yani ikimiz olacağını biliyor."

"Demek onu gördün." dedim.

"Evet. Güzel Sanatlar Akademisi'nde, odacılar beni yankesici ya da cellât, ne bileyim işte, her zaman sandıkları gibi bir halt sanıp yakama yapıştıkları sırada onunla tanıştım. Ağırlığı olan bir tip, tanıdık bir suratı var, hoş birine benziyor, yüzünü fotoğraflardan çok hipodromdan hatırlıyormuşum gibi geliyor ya neyse. Önceleri biraz çekingendi ama sonra anlaştık. Mumyanın teki ama rahatça iş yapılabilir. Neyse, esas habere hazır ol: Öbür gün saat sabah dokuzda Téllez seni arabasıyla aldıracak ve el Unico'yla yarım saat, ya da o kadar bir şey görüşeceksin. Eğer adamın hoşuna gidersen konuşmayı sen hazırlayacaksın. Bu gelecekte başka işler yapacağın anlamına gelmeyebilir çünkü ne yaparsan yap memnun kalmayacaklar. Doğaları böyle, ayrıca bir halt ödedikleri de yok tahmin edersin. Bilirsin ki cimridirler ve elâlemin kendileri için bir şey yapmak için yanıp tutuştuğunu, para istemeyi akıllarından bile geçirmediklerini zannederler. Eğer gölge gereğinden fazla kurumlu veya zehirliyse ona üzerinde Saray arması

bulunan bir çakı, bir plaket veya özel basım bir para hediye ederler. Ben profesyonel olduğumuzu ve mimimum ücretimizin ne olduğunu söyledim ama bu seni bağlamıyor sanırım, derdin Téllez'le tanışmak."

"Senin payına da pek bir halt düşmeyecek bu durumda."

"Tabii ki düşecek!"

"Ne demek bu?"

"Bunu ben de tam olarak bilemiyorum. Téllez ya da bakanlıktan başka birisi sana açıklayacak, tabii eğer bizi kabul ederlerse. Dışarıyla ilgili bir işler olabilir. Yani, Strazburg, Almanya'da Aachen, belki Londra veya İsviçre'de Bern. Ne bileyim ben. Bana söylemediler. Ama bu kadarı da bir şeydir. Her yerde belirsizlik kol geziyor. Hem senin derdin Téllez'le tanışmak değil mi?" diye ısrar etti Ruibérriz. "Umuyorum bugünlerde neden bu mumyanın peşinde olduğunu bana anlatırsın." Her zamanki gibi mümkün olan en dolambaçlı ama etkili bir biçimde çözmüştü sorunu. Her zaman kendisinden istenilenden fazlasını yapar, kendisine önerileni genişletir ve karmaşıklaştırırdı. Kendisi yerine Güzel Sanatlar Akademisi'ne ben gidebilir ve el Solo'yla karşılaşıp karşılaşmayacağıma kendim karar verebilir ve Téllez'le de tanışabilirdim, ama işte, her şey çoktan Ruibérriz usullerine göre kıvırtılmıştı bile.

"Evet, yani istediğim Téllez ile tanışmak." Sadece bunu söyledim ama karşı tarafın sessizliğinden söylediğimin yetersiz kaldığını hissederek, "Bak sana borçluyum ve hatta minnettarım." diye ekledim.

"Bana borçlu olduğun hikâyenin kendisi." diye cevap verdi, sesinin tonundan sanki telefonun öteki ucunda beyaz dişlerinin pırıltısını görüyordum, ısrar etmiyor ve emir kipinde konuşmuyordu.

"Evet ama daha sonra." diyerek, hikâyenin aslını anlatmam gereken daha pek çok insan olduğunu düşündüm. Sadece sembolik bir anlamı olsa ve kimse sormasa da hikâyenin aslını bir borç öder gibi anlatmam gereken pek çok insan vardı. Kimse ne olduğunu, nasıl olduğunu bilmediği bir şeyi tanımadığı bir kimseye soramaz ve böyle bir şeyin ne ortaya çıkmasını ne de gizli kalmasını isteyebilirdi. Öykünün aslını meraklı dostum Ruibérriz'e, benim kim olduğumu bulmaya çalışan Deán'a, bir ayağı çukurda olan Téllez'e ve hayatta olan iki çocuğuna anlatmalıydım. Hiçbirisinin hoşuna gitmeyeceğinden emindim ama belki de şu dış kapının dış mandalı olan gelin Maria Fernández Vera'nın pek hoşuna gidebilirdi. Şüphesiz hikâye anlatmayı pek seven Vicente bu kez anlatıcı kendisi olamadığı için sinirlenir, Inés ise duyduklarına inanamazdı. Ne olduğunu hiç merak etmiyor olsa bile, belki Conde de la Cimera sokağındaki evin kapısının önünde öpücüklerini veya tartışmasını yarıda kestiğim genç kadına da anlatmalıydım öyküyü; ha bir de şafak vakti rahatsız ettiğim Wilbraham Hotel'in danışma görevlisine de. Ama en çok Eugenio her şeyi bilmeliydi, ilk gece onu başka bir yerde uyutmuş olsalar bile artık evine ve odasına, bodur tavşanına ve uyuduğu yatağının üzerinde misinalarla tavana asılı, hareketsiz - cansız bir salınıma sahip- uçaklarına dönmüş olmalıydı. Belki de düşünde bu uçaklardan birinde yolculuk yapan annesini görüyordu; ama gitgide solacak bir düş ve hareketsiz bir uçakta yok oluşuna doğru yola çıkmış bir yolcu.

Téllez'in resmi arabasıyla Saray'a oldukça erken geldiğimiz halde el Unico yine de bizi rütbesinin ve mesleğinin gereği olarak bekletti. Bütün randevularına geç giden ve gecikilen saatler birikince de son dakikaya kadar bekleyen bir bahtsızın randevusunu keyfi sıra iptal ederek dakikliğine leke sürdürmeyen birisi olduğu ortadaydı. Randevumuz her ne kadar günün başlangıcındaysa da bir gölgenin önemsiz randevusu bir takım resmi özürler uydurularak her saat iptal edilebilir. Biraz soğuk olan salonda beklerken Téllez yolda gelirken söylediklerivle bir kez daha başımın etini yemekten geri durmadı: Sözünü kesmeyecek fakat sessizlik olmasına da izin vermeyecektim. Sadece doğrudan bana soru sorduğu veya beni bir sunuş yapmaya davet ettiği zaman konuşacaktım. Ani jestler yapmayacak, sesimi gereksiz yere yükseltmeyecektim çünkü bu el Solo ile aramızın bozulmasına veya aklının karışmasına yol açabilirdi. ("Aranızın bozulması" derken bunun tavsiye edilmeyen bir durum olduğunu vurguluyordu.) Sadece sözsel değil, davranışlarımla da ilgili, nasıl selam vereceğim, nasıl vedalaşacağım, o oturana dek asla oturmamam ve de dünya yansa bile o kalkmadan kalkmamam gerektiği

konusunda da öğütler veriyordu. Bütün bu konuşma boyunca kendimi bir öğrenci ya da ilk Kudas ayinine katılmak üzere olan bir oğlan çocuğu gibi hissettim. Sadece yağan direktifler değil yaşlı Téllez'in sabır, kınama, çalım dolu, bozguncu bir edayla (tebaasındakilere pek güveni yoktu anlaşılan) konuşması da böyle hissetmeme neden oluyordu. Artık Téllez'in ölüm ilânları yazma konusundaki ustalığından şüphem kalmamıştı. Beni apartmanımın kapısında görünce sanki arabasına almak veya almamak için karar vermesi gerekiyormuş gibi tepeden tırnağa süzdü (açık olan arka kapıyı azametli eliyle tutuyordu, büyük ve sorgulayan yüzünü hafifçe öne eğmiş, kalkık kaşlarının altından bana bakıyordu. Kendimi müşterisi tarafından incelenen ve o aşağılayıcı "içeri" anlamına gelen baş hareketini bekleyen bir fahişe gibi hissettim); Ruibérriz'in önceden garanti etmiş olduğu onayı verince belli belirsiz bir işaret yaptı ve ben arabaya binerken bastonunun ucunu sanki bir şeyden korunmak ister gibi hafifçe ileri uzattı. Yaşlılar her zaman birilerinin üzerlerine düşeceğinden korkarlar. Şimdi salonda beklerken ise bastonuyla oynuyor, onu bazen keskin olmayan bir kılıç gibi baldırlarıyla kavrıyor, bazen de kapalı bir pergel gibi bacaklarının arasında döndürüyordu. Yalnız değildik: Salona geçer geçmez bir mobilya gibi hareketsiz duran, eski zaman hizmetkârlarına özgü dizlerine kadar gelen bir pantalon ve beyaz çoraplar giymiş (peruğu yoktu) budala görünüşlü, üstelik Téllez'in bile yanında oğlu gibi genç durduğu bir kâhya gördüm. Téllez'in "merhaba Segarra" şeklindeki selamına "günaydın Senyör Tello" diyerek karşılık verdi. Şüphesiz zor zamanlardan beri iki eski tanıştılar. Bu ihtiyar kâhya bembeyaz saçlarını Roma İmparatorları gibi öne doğru taramıştı ve üzerinde büyük gümüş bir ayna asılı, kullanılmadığı

belli bir şöminenin yanında pek de Roma Savaşçısına benzeyemeyen bir şekilde ayakta duruyor, duruşunu sadece dengesini bir ayağından ötekine aktarmak veya beyaz eldivenli eliyle diğer beyaz eldivenli elinden bir iplik parçası veya bir toz zerreciğini silkelemek için bozuyordu (her iki beyaz eldiven de bana hemşirelerin kaba dikişli çoraplarını hatırlattılar). Her ne kadar dayanıklılığı ve dengesi için anlık bir endişe duyduysam da, yıllarca böyle ayakta dikilmenin artık onun yaşam biçimi haline gelmiş olabileceğini ve bir yorgunluk hissetmediğini düşündüm (ayrıca salonda saraylara özgü büyüklükte bir kanepe vardı ve belki de şahitler olmadığı zaman arada bir kestiriyordu). Salonun daha uzak bir köşesinde, elinde paleti ile arkasını gördüğümüz epey büyük bir tuvale bakan bir ressam vardı. Tuval kendisi için çok küçük bir üç ayaklı sehpanın üzerinde neredeyse düşecekmiş gibi iğreti duruyordu. Varlığımızı hiç umursamadığı gibi bizi selamlamadı dahi. Eserine son derece yoğunlaşmış sanki dakikaları sayılı modelinin son anlarından azami yararlanmaktan başka bir şey düşünmüyor gibiydi. Bone giymemesine rağmen tavuskuşu mavisi bir başlık takıyordu. Paleti bir elinde döndürüyor, bazen bir fırça darbesi savuruyordu (sanki pek çok şeyi ezberden yapıyordu), bileği bana pek sağlam gözükmedi.

Téllez arada bir ona doğru hoşnutsuzlukla ve rahatsız oluyormuş gibi kaçamak bakıyordu. Birkaç dakika sonra cebinden çıkarttığı bir pipoyu ileriye doğru uzatarak,

"Maestro! İçmemin bir sakıncası var mı?" diye sordu. Ne bana ne de uşak Segarra'ya sormak aklına bile gelmemişti.

Ressam cevap bile vermeyince Téllez hor gören (bana kalırsa seni kim sallar anlamına gelen) bir el işaretiyle

piposunu hazırlamaya girişti. Yere düşen birkaç parça tütünü eğilip aldı ve parmaklarının arasında ezdi. "Eyvah pipo içecek" diye düşündüm. "Bu hem epeyce bekleyeceğimiz anlamına gelir, üstelik adam kendine o kadar güvenli görünüyor ki sanırım El Solus gelse bile piposunu söndürmeyebilir." Ama ben kendim bir sigara yakmaya cesaret edemedim. Dünyanın en yaşlı uşağı sarsak adımlarla antik çağlardan kalma gibi gözüken çok ağır bir kül tablasını işe yaramaz şöminenin üzerinden kaparak Téllez'e doğru seğirtti.

"Buyurun senyör" diyerek ağır çekim hareketlerle yanındaki masanın üzerine koydu. Yani mesafeyi yanlış hesaplayarak tablayı elinden düşürüp kırmadı.

Téllez durumdan yararlanarak "Her şey nasıl gidiyor Segarra?" diye sordu.

"Bilemiyorum senyör Tello. Sizler geldiğinizde kahvaltısını, yani aslında 'flectherización' yapıyordu."

"Ne yapıyordu!" diye şaşkınlıkla sordu Téllez bir miktar daha tütünü yere dökerek.

Segarro söylediğini doğal ve kendinden emin bir biçimde söylemişti. Bu salon ya özel ya da son derece önemsiz görüşmelere ayrılmış olmalıydı (eninde sonunda hepimiz bir tür servis elemanı değil miydik zaten) o da rock yıldızlarının gazetecilere yaptıkları gibi bizleri bu odada biriktiriyordu.

Uşak veya kâhya Segarra (bu tür kelimeleri pek bilemem) merak ve ilgi uyandırdığı, ama aynı zamanda da faydalı ve tuhaf bir bilgi sunduğu için şaşırmıştı. İyimser ve canlı gözleri o kadar çok anlamadığı alışılmamış şeye tanıklık etmiş olmalıydı ki heyecanını, coşkusunu, şaşkınlığını ve hatta saf merakını tamamen gizleyebiliyordu.

"Flectherización senyör" bu sefer eldivenli elleriyle havada "tırnak içinde" işareti yaparak söylemişti. "Katı maddeleri sıvıya çeviren çok eski ve çok sağlıklı bir çiğneme metodu. Fletcher diye bir adam keşfettiği için böyle söyleniyor, şu günlerde buralarda pek moda ama hem uzun sürüyor hem de dişetleri biraz acıyor. O sadece kahvaltı ederken tahıl ve kaynar suya kırılarak haşlanmış yumurtayla uyguluyor."

Téllez bu konuşmaya kulak misafiri olup olmadığını anlamak için ressama bir göz attı, ama o görmediğimiz tuvalini üç ayaklı sehpasının üzerinde dengelemeye uğraşmakla meşguldü. Ben de şu resme bir göz atabilmek istiyordum.

"Yani besinleri kendi alt çenesiyle çiğneyerek mi sıvı hale getiriyor?" Aynı zamanda başparmağıyla tekrar döküp saçtığı tütünleri toplamaya çalışıyordu. Tütün viski ve baharatla gereğinden fazla aromalandırılmış, nahif bir Hollanda tütünü olmalıydı.

"Tam da öyle senyör, böylesi mekanik işlemlerden geçmiş besinlerden çok daha sağlıklı. Buna anatomik sıvılaştırma adı veriliyor. Yani iki ismi var: 'Fletcherización' ve 'anatomik sıvılaştırma'." Hizmetkâr isteksizce ortaya serdiği bilgi dağarcığı için özür diledi.

"Ya" diye cevap verdi Téllez. " Acaba gidip şu fletcherización işleminin neresinde olunduğuna bir baksanız, yani acelemiz yok ama yine de bir fikrimiz olsun."

"Size nasıl hayır diyebilirim senyör Tello. Hemen bir bakayım size herhangi bir bilgi ulaştırabilecek miyim?"

Çok küçük (yine de kül tablasının ağırlığı onu çökertmek üzereyken attıklarından biraz daha büyük) adımlarla "piyade eri Segarra" soğuk salonun üç kapısından birine

(İnsan salonda ne kadar uzun kalırsa soğuğu o kadar fazla hissediyordu), ama içeri girdiğimize değil, daha yakın ve işe yaramaz bacanın yanında olana doğru yöneldi. (Dışarıya hiçbir kapısı olmayan tek duvar eni boyundan daha fazla ve dördüllerle bölünmüş, içeriye nefis bir ışık girmesini sağlayan - meselâ resim yapmak için- büyük bir pencerenin olduğu duvardı.) Saygısız olmak niyetinde değilim ne de bir şey ima etmeye çalışıyorum ama Segarro'nun açık bıraktığı kapıdan yanılmam mümkün olmayan bir ses, langırt sesi geliyordu. Doğal olarak bazı gürültülere karşı çok hassas olan Téllez'in kulakları için fakir semtlerin vazgeçilmez gürültülerinden olan bu ses bir anlam ifade etmiyordu. Ressam sesleri duyduğunda yerinde doğruldu, bir kuşun hareketlerine benzer biçimde kafasını iki kez salladı, anında seslere olan ilgisi yok olarak (çünkü seslerin de onunla bir ilgisi yoktu) en ufak doğaçlama harekette dengesini yitirdiği paletini sıkıca kavrama çabalarına girişti. Sanki portreyi yapan değil de portresi yapılandı.

Téllez'in ne benimle bir ilgisi vardı ne de gerçekten sabırsızlanıyordu. Saray'a bir servis sunmak, beni buraya getirmek, beni keşfetmiş olmak, tavsiye edilen bir kişiyi bulmuş olmak, tebrik edilmek ve hatta beklenmedik bir şekilde sabahı bu şekilde Saray'da meşgulmüş gibi yaparak geçirmek ona yetip de artıyordu. Piposunu tahta bir kibritle yakarken göz ucuyla bana baktı. Sanki kravatım kaymış mı, pantolonumu kirletmiş miyim diye beni denetliyor hissine kapıldım, (kafasını uzatarak ayakkabılarıma memnuniyetsizlikle baktı). Ben ise kendimi gereğinden fazla özenli giyinmiş, fazla cilalı, fazla ütülü, fazla temiz pak, sanki bir paket kâğıdına sarılıp sarmalanmış gibi hissediyordum.

Fazla parfümlü pipodan çekilen birkaç nefesten sonra, Segarra, Roma tarzı taranmış saçları sanki muzip bir el tarafından hafifçe karıştırılmış gibi dağınık, kapıda belirdi. Kapıyı ardından kapamadan önce bir tilt makinasına ait olduğundan en ufak bir şüphem olmayan yeni gürültüler duydum. Artık pek az yerde tilt oynanıyordu, duyduğum, benim ilk gençliğime ait, mazide kalmış bir sesti. Deli bir topun yuvarlanarak pek çok puan kaydettiğini, makinanın partiyi kolay kolay kaybetmeyeceğini hissettim. Segarro mesajını kapının yanından iletmek ve yerini değiştirmek zahmetinden kurtulmak yerine çok yavaş adımlarla bulunduğumuz yere kadar geldi -birden yanımıza hiç ulaşamayacağı hissine kapılarak beklentimiz arttı- gözlemeye yarayan bir kulübeciğin yanında durarak:

"Size bahsettiğim işlem kısa bir süre önce başarıyla tamamlanmış senyör Tello, merak etmeyin. Bazı sendikacıları kabul etmesi gerekmiş ama onlar da şimdi çıkıyorlar. Buraya doğru geliyor, yolda."

Daha Segarro sözünü tamamlamadan üçüncü kapı açıldı ve el Solitario uzun ve hızlı adımlarla bize doğru ilerlemeye başladı. Yanında dar ve kısa etek giymiş genç bir kadın, adamın arkasında kalmamaya çalışarak uzun topuklu pabuçlarının üzerinde öne doğru sekerek yürüyor, hatta hafifçe koşuyor; topukları, arası kare şeklinde kakma işi mermer veya onun gibi bir taşla süslenmiş pek soylu görünen tahta tabanı tırmalıyordu. İri yarı Téllez'den çok daha hızlı ayağa fırladım (ve tam bu anda) onun bu sefer yanında düğümü atacak kızı da olmadan ayakkabısının çözülen bağını bağlamak için eğilmiş olduğunu gördüm. Ressam da ayağa fırlamış, sanki hayatının idolünün baskınına uğramış isterik bir on beşlik gibi kollarını el Llanero'ya

doğru uzattı (ya da -bu daha erkeksi bir benzetme olacak- köşesinde gardını almış bir boksör gibi) ve onu artistik olmaya çalışan bir gayretle selamladı. Önceden tasarladığımız gibi Téllez'i taklit etme şansından yoksun kalan ben sahte ismimi geveleyerek onu selamladım (beceriksiz ve kısık bir sesle "emrinizdeyim efendim" bile dedim). Téllez'in bana öğrettiği reveransı yapmayı da unutmuştum. Téllez, benim tam tersime, doğrulur doğrulmaz geniş göğsünün elverdiğince öne doğru eğilerek taparcasına Only the Lonely'nin bir elini kendi iki elinin arasına aldı. Sol elinde henüz yanmakta olan piposunu tuttuğundan neredeyse adamın elini yakacaktı. Bunun fazla bir önemi olamayacağını düşündüm çünkü Only You'nun her iki işaret parmağı da plastikten yara bantlarıyla sarılıydı ve yanığın sebep olacağı bir su toplaması sadece bu simetriyi bozmaya yarayacaktı. Karşılamaların karmaşası arasında odanın ortasında sanki bozguna uğramış gibi duran Segarra yavaşça köşesine ve eski devinimsizliğine sığındı. El Unico benim sağıma boş bir koltuğa oturdu, gergin olduğu her halinden belli olan genç kadın da yine benim sağıma, ikimizin arasına, ama benim oturduğum sofanın ucuna, elinde bir bloknot, bir kurşun kalem, Texas marka bir hesap makinası ve ceket cebinde bir telefonla ilişti. Téllez de biraz sendeledikten sonra daha önce seçmiş olduğu, yüzü bana sırtı el Solo'nun uzaktan ve bir cevap beklemeden "ne haber Segurola" diyerek selamladığı -belli ki onu hergün görüyordu ve hafif usanç duyduğu için araya mesafe koyuyordu- ressama dönük olan koltuğa yığıldı. Solus uzun ve zayıf bacaklarını oturur oturmaz rahatlıkla bacak bacak üstüne attı (genç kadın da onu taklit etti. Çorabında kendisine çapkın bir hava veren küçük bir kaçık vardı, sanki sendikacılara karşı koymaya çabalarken olmuş gibi, veya

sadece basit bir örgü hatası). Solus şu yönetici çorapları denilen, benim zevkime göre fazla şeffaf, bacağına yapışmış kıllarının göründüğü çoraplardan giyiyordu; kılığının gerisi herhangi bir adamınki gibiydi, pantolonu baldırlarının üzerinde hafifçe buruşmuştu.

"Bak, Juanito" dedi Téllez'e, "çorabının bağcığı çözülmüş." Ve sargılı parmağıyla ayakkabısını işaret etti.

Téllez şaşkınlıkla başını öne eğerek ayakkabısına baktı ve çözümü mümkün olmayan bir sorunla karşılaşan ve sorunun çözümsüzlüğünü kabullenen bir edayla piposunu ısırdı.

"Kalktığım zaman bağlarım, şimdi oturduğuma göre nasıl olsa takılıp düşme tehlikesi yok."

El Solitario Téllez'e doğru fısıldamak amacıyla eğilerek -bütün göğüs kafesini koltuğun koluna yasladığı için bir an onu ezeceğini düşündüm- ve sesini alçaltarak ama benim duyamayacağım kadar değil "Söyle Allahaşkına, kim bu" diye kaşlarını hafifçe kaldırıp beni gösterdi ve endişeli bir el işareti yaparak sordu. "Bu gün geleceğini unutmuştum."

"Ruibérriz de Torrez, söylevlerimizi yazacak olanların yenisi" diye fısıldadı babalığım, piposunu daha da ısırarak.

- Ah! Evet, Ruibérriz de Torrez -dedi el Llanero yüksek sesle ve dinginlikle bana dönerek. Görelim bakalım bana ne yazacaksın ama adımlarına dikkat et.

Sesinde tehdit değil de sanki şaka yapıyormuş gibi bir ton vardı. Only the Lonely başkalarıyla konuşurken, tanımadığı kimseler bile olsa, yaşı, rütbesi, konumu, hiyerarşisi ne olursa olsun, belli ki kendinde "sen" diye hitap etme ayrıcalığını görüyordu. Bu çok kötü bir etki yaratıyordu ve

eğer onun yerinde olsaydım bu imtiyazdan çoktan vazgeçerdim. Ona doğrudan benimle konuştuğu zaman "siz" ve "senyör"; benim onun hakkında bir şey söylemem gerektiğinde ise "el senyör" demeye karar verdim. Bu benim için yeteri kadar saygılı bir hitap biçimiydi, üstelik kafamda karışmayacaktı, ama sonradan Téllez'in bu sebeple bana hırlayacağını da sezebiliyordum.

"Tüm dikkatimi bu işe vereceğim senyör, sizin bana vereceğiniz direktiflerin doğrultusunda edebiyatın adımlarını izleyeceğim" dedim. Bence bu ilk cümlelerim yeterince ağırbaşlı ve ihtiyatlıydı ama onun ne debdebeden hoşlanıyor ne de seremoni seviyor gibi bir hali yoktu. Fazla ağız kalabalığı yaptığımı ve sadede gelmem gerektiğini düşündüm.

Only You artık sanki burada olmamızın nedeni olan konuya yoğunlaşmamızın zamanı gelmiş gibi oturduğu yerde dikleşti (Téllez'le fısıldaştıktan sonda biraz iğreti oturuyordu). Bacak bacak üstüne attığı dizlerinin üzerinde ellerini kavuşturdu (çok uzun kolları olduğundan bu hareketi rahatça yapabiliyordu) düşünceli ama canlı bir ifadeyle:

"Bak, Ruibérriz sadede gelelim. Canımı sıkan şu ki yirmi senenin sonunda hâlâ kimse beni doğru dürüst tanımıyor. Tabii ki insanların yazdıklarımı ve söylevlerimi dikkatle okuyup dinledikleri hayaline kapılmıyorum ama bana aldırmaları için kendimi gülünç duruma düşürmekten başka çarem de yokmuş gibi geliyor ki bu da yapamayacağım yani izin verilmeyen bir şey. Gerçek şu ki kimse bütün yaşamı boyunca tekrar ettiği şeylere inanamaz. Bu yüzden kimseden bir şikayetim yok çünkü kendi söylediklerim beni bile esnetiyor artık." "Bütün yaşamı boyunca" demişti ve bu ifade şekli bana fazlasıyla sert gelmişti. Belki de

onun "söylediği şeyler" aslında söyleyemeyip de sustukları olmalıydı. "Aslında hükümette çalışanlar, biz onlara yazarlar demeyiz ve tam tersini iddia etsek de genellikte iyi niyetlidirler, mesela ufak bir iş istediğimde bile eski ustaların yaptıklarının bir benzeri olmasını isterler, mutlaka eski bir ustanın eserine benzemesi gerektiğini düşünürler. Bu sebeple birbirlerinden esinlenirler, hiçbiri kendisine bir iş verildiği zaman eski söylevlere bakmayı aklından bile geçirmez ve bu da konuşmayı..... nasıl denir Juanito?

"Kusurları açısından mı?" diye sordu Téllez.

"Hayır be adam, bundan hiçbir şüphem yok diye cevap verdi el Unico." Diğeri, yani sürekli kendi ekseninde dönüp kendini tekrar eden ve başladığı yere dönen.....

"Bir kara delik, bir kısır döngü"-şeklinde şüpheyle çözümlemeğe çalıştı Téllez.

"Bir topaç?" diye apaçık bir iyimserlikle ekledi genç bayan son anda. Henüz ağzını açmamıştı. Adaleli ve güzel bacakları vardı ve bu adalelerin çorabının kaçırmasına şaşırmamalıydım.

"Neler diyorsunuz siz? Bunların hiçbiri değil be adam, sadece yeni baştan olduğumuz yere geri dönmekten bahsediyorum ben."

Ressam Segurola'nın elinde boya fırçası, kolu havada, sanki sorunun cevabını bilen sınıfın acar öğrencisiymiş gibi öylece durduğunu gördüm. Bu kez konuşulan her şeyi dinliyordu, ve gözlerini dikmiş sanki paydos vermiş gibi el Solo'ya bakıyordu -ateşten bakışlar-, sanki sadece onun bir resmini yapmayı arzulayan bakışlar. Solus da aynı şeyi görmüş olmalı ki bezgin ve ruhsuz bir şekilde çenesini öne doğru uzatarak "bakalım bu kez bize neler hazırladın?"

"Şans Tekerleği" diye bir Rönesans ressamı edasıyla cevap verdi Segurola.

El solitario plastik sanatçıda hiçbir umut göremiyormuş gibi elini havada sallayıp" Evet, gerçek bu ya, rus ruleti ve bir uydu Allahaşkına fikre bakın" dedi. "İyi, konumuza geri dönelim, farkına vardım ki benim kişiliğim tanınmıyor, nasılım, yaşadığım sürece nasıl olmak zorunda kaldım. Yaşamım boyunca tarihe hangi vasfımla veya daha da kötüsü vasıfsızlığımla geçeceğimi sorgulayıp durdum ki bu aslında karaktersiz olmak, duru ve tanınmış bir sureti olmamak demektir. Beni 'çok çok iyi adamdı' veya 'bu ülke için çok şeyler yaptı' diye anmalarını istemiyorum. Bunlar kötü şeyler değil, şikayetçi olamam, yani pek çokları için böyle şeyler bile söylenmiyor ve son günüm gelene dek bu sıfatlara lâyık yaşayacağımı da biliyorum, yaptığım işin itibarını zedelemek istemem. Ama şunun da farkındayım ki en çok ihanet edenler, caniler, zorbalar, saçmasapan hezeyanlar yüzünden acı çekenler, berduşlar, gerçekten acı çekenler, tiranlar, gücünü kötüye kullananlar, skandalların kahramanları, münasebetsizler, anarşistler, hatta tabansızlar ve mavi sakallar en çok hatırlananlar oluyorlar. Kısaca en pezevenkler. (Kullandığı kelime tam da buydu ama belki de söz sanatında usta birisi olduğu için hem söyledikleri inandırıcıydı hem de insanı şok etmiyordu). Bütün ülkelerde bu aynen böyle, tarihlerine bir göz atmak yeter. Ne kadar çok küfür edersen o kadar fazla hatırlanıyorsun. Yine de beni 'Bay Çok Özlenen' olarak hatırlamalarını da istemem. İnsanların tarihi bu kadar acımasız yargılamaya hakkı olmadığını düşünüyorum."

Bir süre sustu, sanki gelecekteki kendi cenaze törenini seydediyor ve yaptığı işi devam ettirecek olanlar için

endişeleniyor gibiydi. Yüzündeki ifade özlemle doluydu, tıpkı kendi kendisini çoktan özlemeye başlamış gibi. Onu bölmek istemiyor ama Téllez'in uyarmış olduğu gibi sessizlikler oluşsun da istemiyordum. Biraz daha bekledim. Tam dilimin ucuna bir cümle gelmişti ki Téllez atıldı:

"Ama lütfen bu şekilde aşağı sınıftan biri gibi konuşup uğursuzlukları üzerimize çekmeyin" dedi sıkıntılı bir tonda. "Karmaşık şeyler söylemek istemiyorum aslında" diye anında düzeltti.

"Aman Tanrım. Ona 'majeste' bile demedi. Bu adam gerçekten gereğinden fazla heyecanlı bir tip" diye düşündüm.

"Dikkat et Junita. Böyle bir şey yapmaya niyetim yok" dedi el Llenera ve Téllez'in pipolu eline flasterli parmaklarından biriyle küçük bir fiske vurdu: Fiske birazcık sert oldu galiba ve Téllez'in elindeki pipo dumanlarını savurarak havada uçtu. Segarra havadaki pipoyu sessiz bir anlayışla izliyordu (eldivenli elleri ile dudaklarını örtmüştü) sanki piponun Only the Lonely'nin başına veya elbisesinin üzerine düşeceğinden korkmuş bir hali vardı ("eğer genç bir delikanlı olsaydım o pipoyu tıpkı taze bir genç kızı tutar gibi havada elimle yakalardım"). Şans eseri pipo kül tablasına düştü ve böylece kül tablasının o kadar büyük olmasının avantajını da görmüş olduk. Pipo tablada iki kez zıpladı ve Téllez tarafından tıpkı isyankâr bir pin pon topu gibi yakalandı. Téllez hiçbir şey olmamış gibi bir kibrit çıkararak piposunu yeniden yakarken Only You, ben, Segarra, Segurola ve genç kadın aynı anda ve aynı tonda güldük. Genç kadının telefonu, hafif histerik ve sert kahkahası, ve bu kahkahayı saklamaya çalışan öksürüğü yüzünden neredeyse ceketinin cebinden fırlayacaktı. Ben de gülmüştüm

çünkü olayların akışı nasıl bir yön alırsa alsın istifini bozmamayı beceren insanların korkutucu olduklarını düşünürüm. Ayrıca yeni insanlarla karşılaştığım nadir fırsatlarda bu insanlar beni biraz olsun öngörebilsinler, tanıyabilsinler isterim. Tabii ki aslında hiç kimse tüm bu söylevleri yazanın gerçekten ben olduğumu bilmiyordu. Aslında durum olağanüstüydü: Herkes söylevleri kesinlikle benim yazmadığımı "bilirken" aldıkları, inceledikleri, üzerinde tartıştıkları söylevler benim düşüncelerimi, benim kelimelerimle yansıtıyorlar, gazeteler ve televizyonlar benim onayladığım şeyleri söylüyorlar, üzerinde durmaya gerek görmediklerimi atlıyor ve tüm bu cümlelerin bir anlamı varmış gibi davranıyorlar, satır aralarını okumaya, karanlık veya şikayetlere neden olabilecek noktaları önceden ortaya çıkartmaya çalışıyorlar. Bunca sene boyunca neler yazdımsa hiçbirinin doğrudan sorumlusu ve sahibi ben değilim, yani onaylayarak veya onaylamayarak yazdığım her şeyden devlet sorumlu, ben asla benim olmayan, bu belirsiz kuruma ait kelimeleri ve aslında hiç kimsenin olan cümlelerini yazıyorum. Bütün bunlar, benden politikacılara, basından televizyona, söylenenleri dinleyen veya seyreden iyi niyetli ve saf az sayıda okura veya seyirciye kadar, hepimizin benliğimizi ödünç verdiğimiz, düşünülüyor ve çareler aranıyormuş gibi yaptığımız gerçek dışı bir yalandan ibaret.

El Solo düşünceli bir hareketle şakağını ovalayarak bir süre sessiz kaldı. Şakağını ovalayan parmağındaki yara bandının ucunun kalktığını gördüm. Kendi kendime acaba yara bandı tamamen düşerse ortaya neyin çıkacağını sordum: bir kesik, bir yanık, bir yara, langırt veya tilt makinasının sebep olduğu bir nasır, hangisi? Bu uygunsuz düşüncelerimden dolayı içimden kendi kendimi azarladımsa da, yine de eğer parmaklarında nasır çıkmasına neden oluyorlarsa bu tür

oyunlar bu tür insanlar için epeyce tehlikeli olmalı diye düşünmekten de kendimi alamadım. Bu oyunları oynamaktan hâlâ hoşlanıyordum ama zamanım yoktu; belli ki çok meşgul görünen el Solus benim gibi zaman darlığı çekmiyordu. Rahatlamak için aynı tür eğlenceleri seçiyor olmamız beni şaşırttı. Saygısız düsüncelerimden sıyrılmak için sessizliği nasıl bozacağımı düşünürken imdadıma genç kadın yetişti (kariyerine çok önem verdiği belliydi ve yavaş yavaş o da diğerleri gibi yok olacaktı):

"Ama ben sizin gibi düşünmüyorum, televizyon haberlerinde sizi yakaladığım zaman söylediklerinizi nerede ise içiyorum. Siz yazmamış olsanız bile söyleyenin siz olmasının çok büyük etkisi var; hatta açık oturumlarda sizi ekranda görürsem tartışılan konunun ne olduğunu pek anlamadığım zamanlarda bile ayağa fırlıyorum."

O da "siz" demişti, ya Téllez'den etkilenmiş olmalıydı ya da doğrusu buydu.

"Çok iyi kalpli ve sadıksın Anita" diye konuyu fazla abartmadan cevapladı el Solitario.

"Beni de çok ilgilendiriyor senyör, televizyona çıktığınız zaman sizi mutlaka videoya kaydediyorum, örneğin yüksek sesle düşündüğünüz zaman takındığınız ifadeleri incelemek için" dedi cezalandırıldığı için köşesinden ayrılamayan bir çocuk gibi diğerlerini taklit edip "siz" diye hitap ederek.

Llanero "sen ne anlarsın" diye dişlerinin arasından söylendiyse de bir şey duyamayan ressam fırça tuttuğu elini kulağına doğru götürdü ve kulağını boyayarak pis bir bezle temizlemeye girişti. Bu kez o hariç hepimiz hafifçe gülümsedik. Modelini çileden çıkardığı belliydi. "Neyse, devam edelim. Bu farsa bir şey dediğim yok, her zaman

böyle olmuş ama zamanımızda daha fazla rahatsız edici. Madem kamuya ait bir insanız kafamızın üzerinde her daim binlerce kamera, mikrofon, gizli kamera ve mikrofon, yani binlerce göz dolaşıyor. O kadar rahatsızlık verici ki nasıl olup da hepimizin toplu intihara kalkışmadığımızı anlamıyorum. Bazen kendimi bir..., bir...., ne derler Juanito, bilirsin canım, mikroskop altında olan şeyler için söylenen bir şey." Baş ve işaret parmaklarıyla küçük bir daire yaparak, küllüğe, kül ve tütün parçalarına yoğunlaşmış olan Téllez'e gösterdi. Hayal gücünü en ufak şekilde zorlamaya gerek görmeyen Téllez "Bir lif." diye cevap verdi.

"Saçmalama be adam, önünde uğraştığın şeyden bahsetmiyoruz".

"Bir sinek." diye tekrar denedi Téllez.

"Tabii ki hayır! Bir sinek! Ne diyorsun Allahaşkına!"

"Bir molekül." diye maceraya atıldı bayan Anita.

"Benzer bir şey ama molekül değil".

"Bir virüs mü?" diye sordu kâhya Segarra, işe yaramayan şöminenin yanındaki yerinden. Beyaz eldivenli elini saygılı bir şekilde öne doğru uzatmıştı.

"Maalesef!"

"Bir saç teli olmalı." diye tuvalinin arkasından atıldı Segurola, belli ki çocukluğunda ilkokulda yaptıkları bir deneyi hatırlamıştı.

"Ne saçı, ne saçı be adam, çıldırtacaksın beni!"

"Bir bakteri mi?" diye sonunda ben de şansımı denemeye karar verdim.

Only the Lonely basiretsizliğimizden sıkılmışa benziyordu.

"Evet bu olabilir. Mikroskop altında bir bakteri de eğer hisleri olsaydı aynı şeyi hissederdi sanırım. Bu çok tatsız bir durum, bazen kendimi tanıyamıyorum. Kişiliğim dağılıyormuş gibi geliyor; neden bu farsı biraz kendi istediğimiz şekle sokamayız, niteliklerimizi şimdiki ve gelecek nesiller için daha açık, daha hatırlanabilir kılamayız. Burada "biz" diye bahsederken gerçekten bu odada olan bizleri de söylediklerine, projelerine dahil edip etmediğini düşündüm. Ama hemen bu düşüncemden sıyrıldım "Ben nasıl karşılandığımı, gücümün nereden geldiğini bile bilemiyorum zaten baskın bir karakter değilim. Üstelik şimdi dedikleri gibi artist izlenimi de yaratmıyorum. Kendimizi kandırmayalım, şimdi hayatta önemli olanın bu olduğunu hepimiz biliyoruz. Kurum olarak insanlara söylemek zorunda olduğumuz belirsizliklere ve boşluklara artı değerler katabileceğimizden, onları daha kişisel, daha az bürokratik ve daha artistik yani insanların dikkatini çekecek ve onları şaşırtacak bir biçimde söyleyebileceğimizden, insanlara bir derinliğimiz olduğunu, bir birey olduğumuzu, bizim de kendimize sakladığımız dramları olan varlıklar olduğumuzu anlatabileceğimizden eminim. Benim görünen suretimde bir dram yok, hepimiz gibi ben de şeffafım, oysa söylediklerimde en azından artistik bir giz sezinlensin istiyorum. Anladın mı Ruibérriz? Sana düşündüğüm herşeyi söyledim."

Şimdi maalesef konuşmam gerekiyordu çünkü doğrudan bana, benim olmayan adımla hitap etmişti.

"Anladığımı sanıyorum" dedim. "Sahip olmak istediğiniz görüntü nasıl bir şey, yani ne öne çıksın istersiniz, neyi tercih edersiniz, öğrenebilir miyim majeste?"

Téllez'in gözlerinde hafif bir sansür sezdim, hepsinin kullandığı "siz" den sonra benim kulladığım "majeste" etkileyiciydi. Bu tür davranışlar çabuk bulaştığından ben de rahatça "siz" demiş olabilirdim. İçtiği pipoda sanki tükenmez bir tütün varmış, tütün yanıp biterken defalarca kendini yeniliyormuş gibi geldi.

"Emin değilim" diye cevap verdi Only the Lonely diğer şakağını ovalayarak. "Sence nasılım ben Juanillo? Belki de pek çok şey içinden seçmek gerekebilir. Ama madem bu farsı oynuyoruz içinde biraz içtenlik, biraz da karakterimiz ve yaptıklarımızla uyum olmalı. Örneğin hemen hemen hiç kimse benim ne kadar şüpheci bir insan olduğumu bilmez. Her şeyden şüphe duyarım, Anita'ya sorun o iyi bilir. Çoğu kez kararların önceden verilmiş, sadece imzalamam için önüme gelmesinden mutluluk duyarım. Başka bir hayatta sadece salınım, sadece iniş çıkış ve karmaşadan ibarettim herhalde. Son derece inişli çıkışlı bir ruh halim vardır. Şüphelenmek meselâ, temsil ettiğim bu kurumun adalet anlayışından bile şüpheliyim ben ve bunu kimse bilmez. Kimsenin bilmediğinden eminim."

"Yani nasıl Majeste?" diye sormak için duyduğum şiddetli arzuyu bastıramadım ve sordum. En azından sessizlik olmayacaktı. Bu son cümleden hiç hoşlanmayan Téllez huzursuz bir biçimde kımıldanıyor ve sabahtan beri kötü davrandığı piposunu ısırıyordu. "Evet, ben 'adaletin' varoluş nedenini kavrayabilmiş değilim. Belki basit bir sözcük olan 'adalet' yetersiz kalmaktadır çünkü bu çok zor, kendisini uygulayanlar ya da uygulananlar açısından çok öznel bir kavram. Üstelik 'adalet'in tecelli ettiği de pek az görülmüştür, en azından bu dünyada; adaletin gerçekten var olması için suçlananın suçunu ve cezasını tamamen kabul

etmesi gerekir ki, bu aşırı pişmanlık ve tövbe hali gibi durumlar dışında çok nadir görülür. Hatta şunu bile söylemeye cesaret edebilirim ki, bu durumlarda bile suçlu kendi özgün adalet kavramından vazgeçmek zorunda kalır çünkü tehditler, tartışmalar ve çeşitli yöntemler sayesinde onu karşısında olanın, mazlum olanın, ya da genelin, yani yaşadığı zamandaki toplumun adalete bakış açısını kabul etmeye zorlarlar. Kendimizi kandırmayalım. Toplumun adalet kavrayışı ile bireylerin kendine özgün adalet kavrayışı asla çakışmaz. Toplumun adalet kavramı sadece yaşanan zamanla uyumludur, yani herkes için ortak bir nokta bulunur ve çoğunluk da ayrık durup göze batmamak için bu ortak noktada uzlaşmış gibi görünür. Diyelim ki bu öznellikten bir tür ödün verme ve ortama bir düzen getirme yoludur. Hiçbir suçlu davası görüldükten sonra tatmin ve rahatlama duyarak: 'Adalet yerini buldu' demez. Çünkü bunu derse yerini bulan adalet onun adalet anlayışıyla, en azından önceden var olanla örtüşüyor demektir. Tüm suçlular 'karara saygı gösteriyorum' veya 'hükmü kabul ediyorum' derler. 'Kabul etmek' veya 'saygı göstermek' aynı fikirde olmak anlamına gelmez. Eğer öznel bir adalet kavramı var olabilmiş olsaydı yargıçlara gerek kalmazdı ve suçlular kendi cezalarını kendileri verirlerdi, suç kavramı da olmazdı ve kimse suç işlemiş olmazdı çünkü zaten kimse kendi öznel adalet kavramına uymayan bir şey yapmaz. Adalet kavramımız ihtiyaçlarımız doğrultusunda değişir ve ihtiyacını duyduğumuz şeyi yapmak da en doğrusudur. Sana ne kadar garip gelse de ben böyle düşünüyorum."

Ruibérriz'in dalga geçmediğini, el Unico'nun fikirleri olduğunu ama toparlamakta güçlük çektiğini düşündüm. Son cümlelerine kadar dinlemiş ama oralarda kaybolmuştum.

Téllez "hmmm, el senyör" diye el Solo'nun dikkatini çekmeye çalıştıysa da, o ara vermeden, sanki herşeyi ezberden söylüyormuş gibi anlattıklarının akışını kaybetmeden devam etti. Bizler çoktan kaybetmiştik:

"Bir kadın veya adamın mesleğine doğduğu zaman hatta daha bile önce karar verilmiş olmamalı. İsterseniz meslek yerine kader diyelim, benim için bu kelimeyi kullanmanın bir sakıncası yok." Şu anda hepimize hitap ettiği gayet açıktı. "Bu ne onlar için ne de genelde bu tür konularda söyleyecek bir şeyleri olmayan vatandaşlar için doğru olandır. Gerçi bu beni çok da ilgilendirmiyor çünkü en ufak bir fırsatta vatandaşlar da bizlerin kellesini uçuruyorlar, onları kimse durduramaz. Hiç kimseye doğmak isteyip istemediği sorulmuyor, doğuruluyorlar. Hangi ülkede doğmak istediğimiz, konuştuğumuz lisanı konuşmak isteyip istemediğimiz, okula gitmek, kardeşler ve ebeveynlere sahip olmak bunlar hep şans eseri başımıza gelen şeyler. Herkese hayata geldiği andan itibaren bazı şeyler zorla kabul ettiriliyor ve bayağı ileri bir yaşa kadar da bu baskı sürüyor. Özellikle anneler küçük çocuklarının neye ihtiyacı olduğuna, çocuğun ne olacağına en başından karar veriyorlar, ve yıllar boyunca çocuklarına bu kendi yorumlarını gerçekleştirmek için ölçü almaları gereken değerler konusunda baskı uyguluyorlar." 'Şimdi kim küçük Eugenio'nun ihtiyaçlarını yorumlayarak onun için karar verecek' düşüncesi bir şimşek hızıyla aklımdan geçti. "Bütün bunlara bir itirazım yok." diye sürdürdü monoloğunu el Solo, "çünkü bunlar çaresi olmayan şeyler, ne bir fikirle ne de ne istediğimizi bilerek doğuyoruz. Kendime soruyorum da; bizler yani uç noktalara kadar hayatları tasarlanan kişiler, kimsenin hayatını tasarlamadan yaşayabilir miyiz? Bakın, bu çok ciddi bir mesele. Örneğin bu kurumda çalışmak

demek, ilk sırada kişisel özgürlüğünden tamamen vazgeçmek demektir. İkinci sırada ise zamanının çoğunu düşünmek istemediğin şeyleri düşünerek geçirmek zorundasındır. Yani düşünce dünyanda avare avare dolaşmaya hakkın yoktur. Örneğin diyelim bir katil çetesinin başısınız, tecrit edilmiş katiller, ve birini öldürmeleri gerekiyor. Kuru bir biçimde, işleri bu olduğu için, adam onlara bir şey yaptığı veya görevini savsakladığı için de değil; bu bizim alışık olduğumuz risklerin dışında aynı zamanda büyük bir kişisel felaket, bir yıkım gibi geliyor bana: Birinin bunu yapması, yaparken gösterdiği özen, onu her zaman öldürmek istemiş olması, bir megoloman, bir çılgın, ya da ona antipati bile duymayan bir kiralık katil olması. İnsanın böyle hiç haketmeden ölmesi sadece ismi, ünvanı veya işi yüzünden. Aslında bu ne kadar da gülünç bir ölümdür." Solus'un yüzü gittikçe kararıyordu. Dizlerini kavrayarak oturuşunu değiştirmemesine rağmen arada ellerinden birini veya ötekini şakaklarını ovuşturmak için kaldırıyordu. Zavallı şakaklarını. Patlayan bir silahtan çıkan kıvılcıma benzeyen bir düşünce düştü usuma: "Ölüyü hor görmek, kendi ölümüne kadar." Alnındaki kırışıklıklar derinleşmişti. Kendini herhalde olası katillerle çevrilmiş hissediyor bu nedenle çevresindekilerin kendisine sadakat veya inanç duymaları için para ödüyor, bu sayede eğer hayatına kastedilirse korunabileceğini düşünüyor olmalıydı. Belki bu sırada bir başkasının ölümüne neden olabileceğini (böyle şeyler olabilir) yani başkalarının hayatına karşılık kendi hayatının devam edeceğini de düşünüyordu. Bazen bu gibi kişileri koruyanlar gereğinden fazla aceleci davranırlar, ama her zaman hızlı olmak için emir aldıklarından bu durum her zaman aklanır. Zannediyorum ki kimlerle iş yapıp yapmayacağına da kendisi karar veremiyor, bazen çok itici kimselerin ellerini

sıkmak ve onlarla barış içinde yaşamak zorunda kalıyor, bu kimselerin kendi üstleri veya kendi eşitleri ile yaptıklarını gizlemek zorunda olmak ise ona ağır geliyordu. Affedilmesi mümkün olmayanı afetmek zorunda kaldığını düşünüyordu. Hayatının büyük bir bölümünü "gibi yaparak", kanla lekelenmiş elleri sanki tertemizlermiş gibi sıkarak, böylece bizim doğarken tertemiz olan ve onunla el sıkışana kadar temiz kalan ellerimizi de kanla lekelemek ona zor geliyordu. Devlete ait bu gibi yerlerde insanların ellerini lekelemeden var olup olamayacaklarını bilmiyordum ama bunun mümkün olduğunu da düşünmüyordum. Tarihte elini kana bulamamış ölümlerin sorumluluğunu taşımayan tek bir hükümet, tek bir kral yoktur. Doğrudan veya değil, hepsinin üstüne mutlaka kan sıçramıştır ve bu dünyanın her yerinde böyledir. Bazıları bu kanlı ve pis oyunları engellememiş ve onları duymak istememiş olabilirler, ama duymamaları ve dinlememeleri bile güvende olmaları için yeterli değildir.

El Solitario bir süre sustu. Anita patronunu taklit ederek alnını kırıştırdı, çenesi de kırıştı, dudaklarının üzerinde çizgiler belirdi. Segurola'nın elindeki palet her zamankinden daha fazla titriyordu. Ona bakmayan Llanero bu durumu görüp onu tekrar eleştirmediyse de belli ki karmaşık ve savruk düşünceleri yüzünden kendi kendini yeterince eleştiriyordu. Segarra canlı ve iyimser gözlerini kocaman açmış söylenenlerden hiçbir şey anlamadığı her halinden belli, artık ayakta dikilme gücünü de hafif kaybederek eldivenli eliyle yanındaki koltuktan destek alıyordu. Téllez büyük küllüğe küçük darbeler vurarak nihayet bitmiş olan piposunu boşaltmakla meşguldü ve uyuşuk bir biçimde geveleyerek: "O kadar da değil, o kadar da değil señor, gereğinden fazla vicdan azabı duyarak varsayımlar yüzünden

kendinize işkence etmenizin bir anlamı yok. Üstelik insan duymadığı veya iş işten geçtikten sonra öğrendiği bir şeyden asla sorumlu olamaz. Size yaptıkları her şeyi anlatmıyor olabilirler hem."

"Anlatılmasına gerek de yok, zaten kafası yeterince dolu ve fazlasıyla yoruluyor." diye kıskançlıkla sözünü kesti Anita.

'Öyle mi?" dedi Only the Lonely (Anita'nın annelik içgüdüsüyle dolu aracılığını bölmeden). "Bundan emin misin Juanito? Bir avcı ormana geldiğinde çalılıklara doğru rastgele ateş edebilir ve fundalıkta, çalıların arasında uyuyan bir çocuğu tam rüyasının ortasında bağırmasına bile fırsat kalmadan öldürebilir. Onu öldürdüğünü asla bilmeyecektir ama öldürmüştür, çocuk eceliyle ölmemiştir. Bir sürücü arabasını normal bir şekilde sürerken gece yarısı önüne fırlayan sarhoşa hafifçe çarpar, fren yapıp dikiz aynasından geriye baktığı zaman onun düştüğü yerden sendeleyerek kalktığını görür, önemli bir şey olmamıştır, rahat bir soluk alır ve yoluna devam eder. Birkaç gün sonra adam bir iç kanama nedeniyle hastaneye kaldırılır ve ölür. Sürücünün haberi olmaz, bunu asla bilemeyecektir ama sarhoş eceliyle ölmemiştir. Veya çok daha uçuk bir örnek; bir doktor hasta bir kadını arar, kadın evde yoktur, telesekreter cevap verir, doktor, vaktiniz olunca beni gelip görün' türünden bir mesaj bırakır ve dönüp hemşiresine kadına konulan ölümcül teşhisi, çok az zamanı kaldığını, çok acı çekeceğini, şu anda ona umut vermekten başka yapacak bir şey olmadığını söyler. Ne yazık ki şu Anita'nınki gibi modern telefonlardan birini kullanmış ve kadına mesaj bıraktıktan sonra telefonun kapatma düğmesine basmayı unutmuştur. Kadının telesekreteri her şeyi kaydeder. Mesajı

dinleyen kadın acıyı ve yavaş yavaş bir harabeye dönmeyi beklemeyi reddederek o gece canına kıyar. Doktor bunu hiçbir zaman bilemeyecektir ama kadın ecelinden veya hastalığından ölmemiştir."

"Eğer birisi telesekreterin teybini almazsa" diye bu kez çok daha yavaş düşündüm. "Eğer birisi teybi çalmazsa. Ya da doktor veya hemşire artık yapacak bir şey olmadığını bilmektedirler, ikisi de hastayı tanıyor ve ondan hoşlanmıyor olabilirler, hasta yollarını tıkayan birisi de olabilir ve haberi merhametliymiş gibi yaparak ama bilerek ve isteyerek verebilirler."

"Ama bütün bunlar herkesin başına gelebilir." diye itiraz etti Téllez. "Sadece yönetenlerin değil herkesin, o yüzden güzel örneklerdi. Önemli olan sessizliğini korumak ve hiçbir şey yapmamaktır. Bu gibi durumlarda hareketsizlik ve sükût bir şeyler yapmaya çalışmaktan daha olumludur. Hatta durumu düzeltmeye çalışmak daha kötü sonuçlar doğurabilir."

"Maalesef söylediklerin beni pek avutmuyor Juanillo, yani herşeyin böyle olması ve hiçbir şey yapamaması" diyerek ona karşılık verdi el Unico, yüzünde gerçek bir sıkıntı vardı ve ağzının içi pas gibi olmalıydı. "Bu tıpkı bir arkadaşın ölümünde bana 'ne yapalım, hayat bu, eninde sonunda hepimiz öleceğiz' demene benziyor, bu da beni avutmuyor; katlanılmaz olan arkadaşların ölmesi değil ölümün kendisi aslında'. Hatırlattığım için çok üzgünüm ama çok yakın bir geçmişte kızını kaybettin. Kuralın herkesin eninde sonunda ölecek olmasının ne sana fazla bir yararı oldu ne de seni rahatlattı değil mi? Benin konumumda... yaptığım veya yapmadığım şeyler herhangi birinin yaptığından daha fazla geri tepip, yankı uyandırdığı için daha

önemli. Yaptığım hatalar, yanlışlar sadece fundalıkta uyuyan bir çocuğu veya lanetlenmiş bir kadını değil, pek çok kişiyi etkiliyor. Benim karar verdiğim ve yaptığım bir şey zincirleme sonuçlar doğurabilir, kitleleri etkileyebilir, bu yüzden bu kadar bocalıyorum. Ama sizin hareketleriniz sadece bireyleri etkiler, benim bireylerle o kadar az ilişkim var ki! Tüm yaşamlar tek ve kırılgandır." Bana doğru döndü ve bir süre beni görmeden bana baktıktan sonra "Tanıdığımız insanların birdenbire geçmişin bir parçaları olması tahammül edilemez bir şey." dedi.

Téllez kokulu tütün kesesini çıkartarak yeniden piposunu hazırlamaya girişti. Belki de bir şeyle meşgul olarak çatlayan sesini gizlemeye (ve başını önünde tutmaya) çalışıyordu. Piposunu doldururken çok yavaş ve sanki tembelce "Benden özür dilemenize gerek yok senyör, zaten hiç aklımdan çıkmıyor ki; siz bana hatırlatmış olamazsınız. Katlanması en zor olan sizin geleceğiniz olarak tasarladığınız birinin bir anda geçmişe gömülmesi. Ama çaresiz Ekselansları bir gün herşey bitecek, hiçbir şey kalmayacak."

"Evet bu kötü bir düşünce olmayabilir." dedi el Solo, ama Téllez tanıkların önünde böylesine kalın dudaklardan bunları duymanın aşırı nihilistik olduğuna inanmış olmalı ki konuşmayı değiştirmek için: "Şimdi ana konumuza dönelim, Ekselansları iniş çıkışlarım dışında gerçek kişiliğinizden neyin yansımasını veya iyice algılanmasını istersiniz. Ruibérriz'i aydınlatmamız gereken konu budur."

Birdenbire Solus ile Anita'nın girdikleri kapı açılarak çok yaşlı iri yarı ve keyfi yerinde olmadığı her halinden belli bir temizlikçi kadın girdi. Elinde kuş tüyünden bir toz alma fırçasıyla bir süpürge vardı ve ayakkabılarının tabanını yer tahtalarına basmamak için her iki ayağının altındaki

bez parçalarının üzerinde kayarak, sanki sert karın üzerinde bir elinde çok uzun, diğer elinde çok kısa bir baton tutan bir kayakçı gibi çok yavaş ilerliyordu. Yaşlılara pek çok avantaj sağlayan bembeyaz saçları vardı. Hepimiz büyük bir şaşkınlıkla ona bakakaldığımızdan konuşma birkaç dakikalığına kesildi. Hiç bitmeyecekmiş gibi gelen ilerlemesiyle Segarra'nın yanına ulaştığında, Segarra garip bir pençeye benzeyen beyaz eldivenli eliyle kadının kolunu kavradı ve ona bizleri göstererek alçak sesle bir şeyler söyledi. Kadın birden olduğu yerde sıçrayarak bize baktı ve bir hayret nidasını boğmak için elleriyle ağzını kapattı ve Téllez'le benim girdiğimiz kapıdan aceleyle çıkana kadar elini öylece ağzının üzerinde tuttu. "Bir cadıya benziyordu." diye düşündüm, "belki de bir Banshee'ye": Bir İrlanda söylencesine göre bu doğa üstü dişil yaratık bir ailede beklenmedik bir ölüm olacağı zaman o aileye haber vermekle görevliymiş. Bazen o ailenin evinin önünde saçlarını tarayarak hüzünlü bir şarkı söyler ve kehanette bulunurmuş, ama genellikle kehanette bulunulan ölüm gerçekleşmeden bir iki gece önce o evin pencerelerinin altında inleyerek çığlıklar atarmış. Temizlikçi kadın da anlayamadığım bir şeyler mırıldanıyordu ama ne inildeyerek çığlıklar atıyordu ne de geceydi. "Bu evin bir ölüm tehditi altında olduğunu sanmıyorum." diye düşündüm. "Téllez ve ben henüz bir ay önce ölümüzü gömdük, o ailesine ait birini yitirdi, ben aşk hayatıma. Gecikmiş bir kehaneti bildirmek için gelmiş olmalı." *Banshee* kapıdan aceleyle çıkarken kuş tüyü toz fırçasını kapının koluna sıkıştırdı.

"Bir ay önce bir gece uykum kaçtı." dile devam etti el Solitario. "Kalktım ve kimseyi rahatsız etmemek için diğer odaya geçerek televizyonu açtım. Adının ne olduğunu bilmediğim çok eski bir siyah beyaz film henüz başlamıştı.

Gazeteleri aradım ama bana ait olan herşeyi zamanından önce attıkları gibi onları da çoktan atmışlardı. Filmi izlemeye koyuldum. İspanya'da gömülü olduğunu hatırlayacağınız Orson Welles oynuyordu. Çok yaşlı ve inanılmaz şişmandı. Film de İspanya'da çekilmişti; Ávila, Calatañazor, Lecumberri ve Soria Surlarını, Santo Domingo Kilisesini tanıdım. Bu bir aldatmacaydı çünkü öykü İngiltere'de geçiyordu. Birinin ekranda kendi ülkesini izlerken onun başka bir ülke olduğuna inanmaya çalışması çok garip bir his. Film IV ve V Henry hakkındaydı. İkincisi henüz Galler Prensi iken, Prens Hal olarak da adlandırılır, serseri bir kurşun gibi genelev ve tavernalarda keyfederken, babası, şişman ve yaşlı Orson Welles tarihin en yoldan çıkmış hükümdarı, yanında çok güvendiği, hemen hemen kendi yaşlarında, Poins diye çağırdığı suratsız ve hayasız bir arkadaşıyla endişeli ve hasta bir durumda acı çekiyordu. Prensin ne zaman gelip tahtı elinden alacağını bilmiyordu. Bir sahnede yaşlı kral tacını bir yastığın üzerine koyarak oğlunu çağırttı ve onun ölmüş olduğunu sanan prens tacı zamanından önce taktı. Diğer bir sahnede yaşlı kralı da tıpkı o gece beni tutmadığı gibi uyku tutmamıştı. Allahtan benimki bir gecelik bir sorundu. O, geceler boyunca uyuyamıyor pencereden gökyüzüne bakarak uykuyu, en sefil, en zavallı evleri, katillerin mağaralarını ziyaret eden uykuyu, kendi sarayına uğramadığı için şiddetle azarlıyordu. Acıyla 'sen, onların tarafını tutan uyku' diyordu. O gece sabahlığımın içinde televizyon seyrederken, ve prens dahil herkes uyurken uyanık olan ben kendimi ona benzettim. Aslında kral çok fazla sahnede görünmüyordu, ya da filmin benim seyredebildiğim kısmında. Ama göründüğü sahneler nasıl biri olduğu, ya da nasıl biri olmuş olduğu konusunda yeterince fikir edinmemi sağladı. Prens nihayet babası ölüp de

tahta geçtikten sonra tamamen değişerek eski uçarı yaşantısını bıraktı. (Ama hemen anında, dikkat edin dünkü ve evvelki günkü yaşantısını). Kendi benliğinden ve yoldaşlarından vazgeçti. Kendisini 'benim tatlı oğlum' diye çağıran, taç giyme töreninde önünde diz çöktüğü zavallı Orson'a, onun yanında ve ona sadık kalmak konusunda verdiği sözleri kralın ihtiyarlığının son safhasına kadar erteledi. 'Ben eskisi gibi değilim.' diyen yeni kral sadece çok kısa bir süre öncesine kadar babasıyla paylaştığı maceralarını ve şakalaşmaları unutmuştu. Tüm bunlar yaşlı Henry'i öyle bir hayâl kırıklığına uğrattı ki oğlunun değişmek isteğiyle yanıp tutuştuğunu görerek ona ölümcül bir sesle 'Senin yanında yeterince kaldım, seni yoruyorum.' dedi ve ona öğütler verip sırlarını anlattı. Ona 'sadece Tanrı tahta giden yolun neden bu kadar çapraşık ve düğümlerle dolu olduğunu bilebilir, bu yolu izlediğim için Tanrı'dan af diliyorum.' dedi ve son nefesini verdi. Ellerinde kan lekesi vardı, bunu hiç unutmuyorum, uzun yıllardır konumu nedeniyle taşıdığı sorumluluğun gerektirdiği vakarla ve saygınlıkla davranmasına rağmen belki de uzak geçmişinde zavallının kendisi entrikalar çevirmiş ve cinayetler işlemişti; sonradan herşey yüzeysel olarak tertemizmiş gibi gözükse de ellerinde kan lekesi vardı. Tıpkı ahlâksız ve sefih yaşantısından vazgeçmeye can atan yeni kral gibi. Davranışlarımız veya kişiliğimiz kendimizi algıladığımız ölçüde değişebilirmiş; şans, zamanın inatla geçişi, dış koşullar giysilerimizi değiştirdikçe biz de aslında olduğumuzdan daha farklı birisine dönüşebilirmişiz gibi. Belki de bizi hükmetmeye götüren yolun çapraşık ve düğümlerle dolu olmasıdır bizi değiştiren şey, şu kader diye adlandırdığımız. Bütün hayatımızı en son yaşananların, bize en yakın olan zamanın ışığında görürüz ve geçmişin sadece bir

hazırlık dönemi olduğunu düşünürüz, geçmişi ancak bizden uzaklaştıkça düşünmeye başlarız ve tam her şey sona ererken gerçek önemini anlarız. Anne, anne olması gerektiğini düşünür; müzmin yalnız, bekâr kalması gerektiğini; katil, katil ve kurban da kurban olması gerektiğini düşünür, dahi neden dahi olduğunu çocukluğunda araması gerektiğini düşünür. Yönetici halkın isteklerini yerine getirmek için yönetici olduğunu, ve kral eğer hükmederse kral olacağını, hükmetmeyi başaramazsa soylu neslinin bir şehidi olması gerektiğini düşünür. Eğer kral olabilir ve yaşlanırsa geçmiş hayatının ya bir dalavere yumağı ya da soluk bir iz şeklinde geçtiğini, yaşamı boyunca üçkâğıtlarına bahaneler yaratarak ve kral olması gerektiğini düşünerek kendini kandırmış olduğunu anlayacaktır. Welles'in filminde de değişik bir şey yoktu. Ölene kadar kendine sadık kalmıştı. Sevinç ve neşenin geride kaldığını, tatlı oğlunun ona ihanet ederek kalbini parça parça ettiğini ölürken anlamıştı. ('Elveda gülücükler, elveda acılar ve hakaretler ne sizi ben bir daha göreceğim, ne de siz beni görebileceksiniz. Ve elveda coşku, elveda anılar'). İngiltere'nin Henry IV ve Henry V'ini ne zaman düşünsem aklıma filmdeki yüzler ve söyledikleri sözler gelir. Ben böyle değilim, ne yüzüm ne de sözlerim hiçbir şey söylemiyor ve artık bunu değiştirmenin zamanı geldi." El Llanero sanki bir kitabı bitirmiş gibi kuru bir şekilde sustu. Kafasını sallayıp değişik bir tonda, "Tabii bu sinemanın gücü, bir gün bu filmin tamamını seyretmeliyim." dedi.

"*Gece Titremesi,* majeste, eğer ismi sizi ilgilendiriyorsa." dedim.

"Ne dediniz?"

"İzlediğiniz filmin adının Gece Titremesi olduğunu söyledim efendim."

Only the Lonely bana şüphe ve şaşkınlıkla baktı:

"Nereden biliyorsun? Sen de aynı gece o filmi mi izledin?"

"Hayır ben başka bir kanalı izliyordum ama kanalları değiştirirken o filmin de oynadığını gördüm. Anında hatırladım çünkü seneler önce sinemada izlemiştim."

"Ah! Bana bu filmin bir videosunu bulmalısın Anótalo, Anita. Peki sen, sen ne izliyordun? Seni de uyku tutmamış mıydı yoksa? Dediğim gibi bir ay falan oldu."

Téllez'e baktım ama hiçbir tepki göstermedi. Belli ki o, o gece uyuyordu ve televizyon programlarından haberi yoktu. Kendini toparlamış, ikinci piposunu yakmış, sanki rahatlamış gibi görünüyordu. Odanın giderek soğumasına karşın sabahı burada geçirmekten çok hoşnuttu. Bu konuşma bana okul yıllarımı hatırlattı. Ders aralarında arkadaşlarımla soğuk avluda toplanırdık ve yeni bir film izlemiş olan diğerlerine anlatırdı. Diğerlerinde ya filmi izlemek için bir istek doğar ya da anlatılanlarla yetinmeye karar verirlerdi. Only You sınıfın patronuydu.

"Benim seyrettiğimin adını bilemiyorum. Ben de sizin gibi başladıktan az sonra izlemeye başladım ve aynı şekilde etrafta gazete yoktu. Evimde değildim." Bu son cümleyi niçin eklediğimi bilmiyordum. Belki cömert davranmak, kendime sakladığımın birazını sunmak istemiştim. Yine de filmi sessiz izlediğime dair bir şey söylemedim.

"Evde olmamak için epeyce geç bir saat." diye yarım bir gülümsemeyle cevap verdi el Unico. "Arkadaş hakkında ne düşünüyorsun Anita? Tam bir gece kuşu."

Anita içgüdüsel bir hareketle sanki gözüken etini gizlemek istermiş gibi çorabındaki kaçığa dokundu. Tırnağıyla bir ipek iplik çekerek kaçığın daha da büyümesine sebep oldu. Çorabının artık giyilecek tarafı kalmadığını düşündüm.

"Aman Tanrım!" dedi. Bunu artık giyemeyeceği ipek çorabı için mi, yoksa benim yeni keşfedilen gece yaşantım hakkında mı söylemişti anlayamadım.

"Neyse" diye devam etti el Solo. "Sana ne istediğimi yeterince anlattığımı sanıyorum Ruibérriz. Nasıl olsa beni yıllardan beri tanıyan Juanito ile birlikte çalışacaksın, isterseniz onun evinde de olabilir; o yaptıklarını denetleyip sana gereken tavsiyelerde bulunacak ve her şeyi kontrol edecek. Eğer senden memnun kalırsak birlikte daha pek çok iş yapacağımızdan emin olabilirsin." Bana parlak bir teklif yaptığından gayet emin görünüyordu. Belli ki bize ödenen ücretlerin düşüklüğünden haberi bile yoktu. Ayağa kalkar kalkmaz Anita ve ben hızla, Téllez güçlükle onun peşinden ayağa fırladık. Segarra yeniden eski dimdik duruşuna dönerken Segurola fırçasını ve paletlerini bir yana bırakıp sanki artık işine devam etmesine olanak yokmuş gibi kollarını iki yanına sallandırdı. Solus odadan çıkmadan önçe Juanito'ya ayakkabısını işaret ederek, "Dikkat et Juanillo, bağcığını bağla yoksa takılıp düşebilirsin." dedi.

Téllez umutsuzluk içinde ayakkabısına baktı. Ne bacağını kaldırarak ne de eğilerek bağcığı düğümlemesi imkânsızdı. Sagarra'nın bulunduğu yerden gelip ona yardım etmesi hem yüzyıllar alırdı hem de oradan kıpırdaması yasaktı. Genç ve gayretli Anita ise, eğer eğilirse daracık eteği ve ceketinin düğmeleri fırlayabilir, çorabı iyice kaçardı. Bu durumda geriye sadece ben ve el Llanero kalıyorduk.

Ona baktım ama aldırışsız görünüyordu. Daha fazla beklemeden "Ben sizin için bağlarım señor." dedim. Téllez'e söylüyor olmama rağmen sesim sanki Only the Lonely' e söylüyormuşum gibi çıktı. Sanki onun duruma el koymasını umuyordum.

"Bırakın, bırakın." diye hem lütufkâr hem de rahatlamış bir ses tonuyla reddetti Téllez. Tam ona doğru ilerleyecekken o bana yaklaştı. Dizimi yere koyarak bağcığı iki ucundan tuttum ve iki tane sıkı düğüm atarak bağladım. Sanki o bir çocuk, ben de Luisa'ydım. Bir an kendimi Luisa'nın bir yakını ya da kardeşiymişim gibi hissettim. Herkes önemli bir ameliyatta cerrahın ilk neşteri vurmasını bekler gibi bize bakıyordu. Marta Téllez'in yaşlı babasının önünde ihtiyar Welles'in veya Fastaff'ın artık küçük ve tatlı oğulları olmaktan çıkan yeni kralın önünde diz çökmesine benzer bir biçimde çömelmiştim.

"İşte tamam." diyerek ayağa kalktım, neden bilmiyorum ama parmaklarıma üfledim.

Télles bir an sıkıca bağlanmış ayakkabısına baktı, "Ayağımı sıkıp sıkmadığını henüz anlayamadım ama şimdilik rahatım." dedi.

Only You da beni taklit ederek parmaklarına üfledi. Kendimi daha fazla tutamadığım için her şeyi mahvetme riskini göze alarak "ya bu yara bantları senyör" diye sordum. El Unico sanki bir konseri başlatmak üzere olan bir orkestra şefi gibi ellerini havaya kaldırarak muzip bir ifadeyle "Ah! Size bir gün anlatırım" dedi.

Hepimiz tekrar kısa bir süre güldük.

El Solo'nun belirsiz isteklerini yerine getirmek benim Téllez'leri tanımak için yaptığım bu hamleyi fazlasıyla aştığı gibi, her eve değişik zamanlarda uğrayan uykusuzluğun onun evine uğradığı gece televizyonda tesadüfen rastladığı bir filmden etkilenmesini de geçici bir kapris olarak görüyordum. Sadece bir bölümünü izlediği bu filmde farkında olmadan anında özendiği, Orta Çağ'da yaşamış olan bu iki Lancaster'lı Henry'yi yüzyılların geçişine karşı duran kişiler yapanın bir araştırma, bir tez veya herhangi bir berrak çalışmanın ürünü değil, tiyatro ve sinemanın temsil gücü, ve bu gücün onları unutulmaz kurgu kişilikler haline getirmesiydi. O da sonuçta bir insandı ama diğer ölümlülerden farklı olarak tıpkı yazarı öldükten sonra yayınlanan bir eser gibi, kimsenin aşamadığı bu sınırı aşabileceğine neredeyse inanıyordu. İnsanlar değişken, dengesiz ve narin olup ilgi alanları sürekli değişiyor ve bu nedenle durmadan kendilerine ihanet edip karakterlerini yeni baştan çiziyorlardı. Farklı bir açıdan baktıkları zaman bu çizdikleri yeni portreleri de saçma sapan görünüyordu. Belki de en doğrusu kişi ölüm vaktini önceden öngörerek artık ölü olduğu için değiştiremeyeceği portresini son bir kez ve tam istediği

biçimde çizmeliydi. Ölüler, tıpkı Marta Téllez gibi herhangi bir şeyi ne reddedebilir ne de inkâr edebilirler. Onun artık ölü olduğunun ve daima ölü kalacağının ayırdına her geçen gün daha fazla varıyordum. Onu sadece üç gün canlı görmüş, dokunmuş ve öpmüştüm. Sadece üç gün canlı görmüş ve bu üç gün içinde de sadece birkaç saat soluk alıp verdiğine tanık olmuştum. Herhangi bir ölü hayat bilinçsizce yaşanan canlı hayattan çok daha uzun sürer. Sadece Marta'nın zamansız başlayan ölü hayatından söz etmiyordum; dünyada var olan bütün canlılar öldükleri zaman ebediyete kavuşacakları için canlı olarak hatırlandıklarından çok daha uzun bir süre ölü olarak hatırlanırlar. Marta "tut beni" dediği zaman; genç, evli ve anne olarak öleceğini biliyor olmalıydı. Belki daha ilk günden itibaren attığı tüm adımların kendisini benimle birlikte geçireceği ama sonunu getiremeyeceğimiz bir sadakatsizlik gecesine doğru sürüklediğini biliyordu. Ben onu hayatımda sadece ölmek için beliren, beni bu zevkten mahrum etmeyen biri olarak görmeliydim! Ne garip bir durumdu. Beni daha önce hiç atmadığım adımları atmak zorunda bırakan, (her şey devam ediyordu ve benim ipek ipliğim henüz sağlam fakat karma karmaşık durumdaydı) bir çocuk için endişelenmeme, bir mezar taşını arayıp, 1914'ten kalma bir mezarın yanıbaşında gizlice bir cenaze törenine katılmama, bir bant kaydını defalarca dinlememe neden olarak, hayatımda bir anda belirmesi ve kaybolması ne acayip bir durumdu. ('Belli ki benimle olmayı pek istemiyorsun, istersen ara, biraz uğrarım, geçerken bir uğrarım; herif kulağa kötü gelmiyor ama bir bakalım; onun bir edebiyatçı olmadığını ilk günden beri biliyoruz ya; sakın hayal kurma; ne dersen, ne istersen onu yaparız sen karar ver; merhaba, benim; hey bana da biraz jambon bırakırsınız değil mi; eğer sana

uygunsa pazartesi veya salı buluşabiliriz ...lütfen...lütfen...lütfen, ağlama sesi.') Tanımadığım insanların yaşamına sızabilmek için tıpkı ne araştırması gerektiğini bilemeyen bir casus gibi sinsice davranmış, kendime ait olan sırrımı en son öğrenmesi gereken insanların önünde, onlar kendilerini ilgilendiren bir sırrım olduğunu bilmemelerine rağmen kendimi tehlikeye atmıştım. Bu sırrı saklamaya çalışırken bir yandan da zaten kendim hiç kimseyken, hatta neredeyse bu dünyaya bile ait değilken, el Solus'un bütün dünyanın önünde vereceği söylevleri yazacaktım. Benliğinin ve hükümranlığının en karanlık ve bilinmez köşelerinden gelen bu cümleleri üstelik de sahte bir ad altında yazıp ona mal edecektim, çünkü onun için ben Ruibérriz de Torres'dim; adım buydu. Marta Téllez hayatımda bir belirip, bir kaybolarak bana ne garip bir görev yüklemişti. Yaşlı babasının evine, onun iğreti varlığını biraz daha az iğreti kılarak ve kendini hâlâ işe yarar ve üstelik de yeniden devletin hizmetinde hissetmesini sağlayarak onun tüm filizlerinden fazla yaşadığı bir ayağı çukurda olan varlığına biraz hayat soluğu katmıştım. Eğer Marta hayatta olsaydı Salamanca Mahallesindeki bu evin antika ve devasa kapısından içeriye hiç girmeyecektim; tahta kapılı ve pek havalı, içinde oturmak için bir bank olan ve bu çağa ait olmayan bu asansöre hiç binmeyecektim; art arda yığılan günler boyunca bu evin zilini hiç çalmayacaktım; sabahlarımı daha ilk günden hemen hemen hiç kullanmadığım taşınabilir yazı makinemi üzerine koyduğum bana ödünç verilen masanın arkasında, bu kitaplarla ve alacalı bulacalı tablolarla dolu salonda yaşlı ve hevesli bir adamla hiç geçirmeyecektim. Bizden başka, günlerini yandaki salonda geçiren ve evde bir kişinin daha varlığından mutluluk duyan canayakın bir adam ve önlüğü dantelalı bir üniforma giyen ama

saç filesi takmayan, ve şüphesiz her sabah Téllez'in isyankâr ayakkabı bağcıklarını bağlayan bir hizmetçi kız vardı. Bu yaşlı adamın ne çaktırmadan yaptığı ziyaretlerine, ne de teftişine gerek kalıyordu. O, bir kitaba bakıyor veya bir mektup arıyor gibi yaparak bana arada bir, "Nasıl gidiyor? İlerliyor mu? Bir şeye ihtiyacınız var mı?" diye umutla ona bir şey danışmamı veya yazılan söylevin bir iki satırını okumasına izin vermemi, böylece onayını bildirerek ya da bir düzeltme yaparak el Solitario'nun ruh hallerini eskiden beri biliyor olmanın ayrıcalığının tadını çıkartmayı istiyordu. (Arada bir mutfağa giderek bize kahve hazırlatıyordu.) Téllez'in ıslık çalarak, benim çalışarak geçirdiğimiz ikinci sabahın sonuna doğru, yemeğe çıkmak için babasını toparlamaya gelen Luisa; yaşamakta olan kız ve kızkardeş Luisa Téllez'le ve kısa bir süre sonra onlarla, yani bizle yemeğe çıkmak için gelen, damat, koca ve dul Eduardo Deán'la tanıştım. Onları çok daha başka koşullarda tanımış olabilirdim. ('Bize eşlik etmek ister misiniz?' diye inisiyatifi ele almıştı Téllez ve ben de 'tabii, neden olmasın.' diye ikinci bir kez sorulmasına, ve onların ısrar etmesine fırsat vermeden yanıtlamıştım. Zaten ısrar falan da etmeyebilirlerdi.) Onlarla birlikte bu restorana girmiyor da olabilirdim. Restoranın kapısını tüm babalar ve tüm İtalyan erkekleri gibi ilk önce Téllez açarak içeri girdi; asla bir kadın herkesin girip çıktığı bir yere kendilerinden önce giremezdi çünkü içerideki ortamın nasıl olduğunun bir kolaçan edilmesi gerekirdi. (Örneğin şu anda şişeler havada uçuşuyor, ışıklar çekilen bıçakların üzerinde parlıyor ve erkekler en olmadık yerlerde basit bir ağız dalaşı yüzünden kıyasıya kavga ediyor olabilirlerdi.) Téllez'den sonra Luisa Téllez daha sonra, hafif babacan ve sosyal bir üstünlüğe sahip olduğunu belli ederek (belki de bu yaşamak için bir maaşa

mahkum olanlara gösterdikleri yalancı bir saygıydı) bana yol veren Deán'ın önünden ben, ve en son Deán içeri girdik. "Aptal" diye düşündüm, ona zihnimden "sen" diye hitap ederek, (insan zihinsel olan tüm küfürlerde karşısındakine "sen" diye hitap eder) "biliyor musun ki sen Londra'dayken karın benim kollarımın arasında öldü. Aptal henüz bilmiyorsun tabii." hemen utançla kendimi toparladım, bazen kafamın içinde verdiğim tepkiler çok saldırgan, çok maço olabiliyordu.

Deán oldukça yakışıklı bir adamdı, onu yakından gördüğüm zaman geçen yılların ona çok şey kazandırmış olduğunu farkediyordum, suratında mezarlıkta elleri şakaklarındayken gördüğüm umutsuzluk ve çöküşü göremedim. Şimdi söyleyeceğimi söylemenin doğru olup olmadığını bilemiyorum çünkü ben onun hakkında onun benim hakkımda bildiğinden çok daha fazla şey biliyordum, üstelik medeni halinin değiştiğini bile ondan önce öğremiştim ama gerçek şuydu ki yüzünde bir dul ifadesi vardı, bu ifade ezelden beri mi vardı, yoksa şu son bir ayda mı gelip suratına oturmuştu bilemiyordum. (Dullar umutsuzluk ve üzüntülerinin içinde çok sakin görünürler, tabii umutsuzluk ve üzüntü hissediyorlarsa.) Karşılaştığımız zaman solak olmadığı halde bana sol elini uzattı, oysa sağ eli bandajlı veya herhangi bir nedenle sabit durmak zorunda değildi. Bu sıradışılık ve kapris ilk karşılaşmamızı biraz acemi, zor ve tuhaf kılmıştı; sanki tüm bunlar değişken karakterinin, ifadesi sürekli değişen yüzünün, alaycı kaşlarının, henüz pek belli olmayan sayısız kırışıklığın çevrelediği ciddi ifadeli gözlerinin, Grant, Mitchum ve MacMurray karışımı ayrık çenesinin (onunki diğerlerininkinden daha inceydi) bir parçasıydı. Téllez'in evinde tanıştırılmamız esnasında ne Deán ne de Luisa'nın beni mezarlıktan hatırlamadıklarına

emindim. Yemeklerimizi beklerken ve Téllez ile Luisa aileyle ilgili bizi ilgilendirmeyen ve hiç karışmadan dinlediğimiz bir konuya gömüldüklerinde, Deán, birkaç dakika boyunca göz ucuyla veya doğrudan, sanki hakkımda bir şeyler biliyormuş gibi beni süzdü. Onunkiler gibi inanılmaz ve beklenti dolu gözlerin önünde herhangi bir sırrı saklamak imkânsız göründüğü için karşısındaki kişi kendini konuşmak, sorular olmasa ve sadece sessizlik hüküm sürse bile birtakım açıklamalarda, hatta kendisinden istenilenden daha fazla açıklamalarda bulunmak, kimsenin başlatmadığı veya çürütmediği yeni tartışmalara girmek zorunda hissediyordu. Deán, hiçbir şeyi cevaplandırmadan, sadece kendi katılmadığı ama sonuna dek eğlendirilmek istediği bir gösteriyi bekler gibi bekliyordu. Ve bana baktığı bu iki üç dakika boyunca ben bu gösteriydim. Arada bir göz atılan, açık ama sesi tamamen kısılmış aptal bir televizyon gibiydim. "Marta'nın nasıl bir sevgilisi olabilir anlayamıyorum." diye düşündüm, "Özelllikle de karısı Inés'e göre hiçbir zaman basiretli davranmayı bilmeyen, sürekli bir çuval inciri berbat eden, kendisine zarar verebileceğini bile düşünmeden her şeyi her yerde anlatan tiz ve cırtlak sesli Vicente." Bu ilişkiye göz korkutucu kocasına, kendisinden bu cins bir sırrın uzun süre saklanamayacağı kocasına rağmen nasıl cesaret edebilmiş olduğunu anlayamıyordum. Vicente'le Marta arasındaki ilişkinin teybe kaydedilen samimiyete, zihinsel değil de sözel olan küfürlere karşın uzun bir geçmişi olamazdı, etin çekiciliği insanları gereğinden fazla kendine güvenli kılar ve aşırılığa yöneltir, her şey buruşur lekelenir ve kötü kullanılır, o bantı tekrar dinlemeliydim, belki adamın sesindeki sabırsızlığı ayırdedebilirdim, yeniliğin getirdiği sabırsızlığı; yenilik insanı sabırsızlıkla doldurduğu zaman her türlü tedbir elden bırakılır.

Deán, belli ki keskin zekalı ve şüphesiz intikamcı bir tipti. Inés'e göre beni bulmayı kafasına koymuştu ve sadece kendisine verilenle yetinecek, hiçbir adım atmayacak bir tip olmadığı; hareketli, yönetici, planlayıcı, inandırıcı, olayları ve iradeleri buracak ve zorlayacak bir karakteri olduğu belliydi. Bana bakışı kararlılığını bir kez daha ortaya çıkarıyordu. Yüzünde henüz belirmeye başlamış çizgiler yaşlandığı zaman tıpkı bir ağaç kütüğündeki yarıklara benzeyecek, yavaşlığı, şu anda masanın diğer tarafında gördüğüm şaşırtma ve sonsuz anlama yetisi, davranışlarının sonuçlarını ölçen ve bilen, hayatta her şeyin mümkün olduğunun farkında olan ve hiçbir şeye bir andan fazla, -herşeyi kavramadan önce geçen bir an- şaşırmayan birine aitti. Kendi kendimize yaptıklarımızı bile, zalimlik, acıma, alay, melankoli ve kızgınlık; iyi niyet, içe kapanma, dürüstlük, tatsızlık, şiddet ve acımasızlık, kısaca herşeyi kavramak veya yok saymak için durup bir an gözden geçirmek yeterliydi. Bu adam öngörüşlü ve geleceği sezebilen, kimsenin dikkatini çekmeyen şeylere dikkat edecek kadar uyanık: ileride meydana gelebilecek olayların öncesinde ve sonrasında olabilecekleri dikkate alan, bu nedenle yaptığı her şeyin mutlaka doğru olduğuna inanan bir adamdı. Belki de hiç de böyle bir adam değildi, hatta tam tersiydi. Belki de düşünme ve söz sanatında usta ve hiçbir plan yapmayan, keyfine veya içgüdülerine uyarak yaptığı doğaçlama davranışlarını sonradan haklı göstermek için gerekli değerlendirmeyi yapabileceğine ve delilleri bulabileceğine inanan; her şeyi savunabileceğine, düşünce veya davranışına ters düşen her kanıyı çürütebileceğine, eğer yeterince heyecanlı, ezici fikirler veya hazırlanmış özürlerle kuşatılmışsa her şeyi açıklamayı becerebileceğine çünkü anlatmanın bir cömertlik olduğuna ve kabul göreceğine, bütün olaylardan

kendi düşüncelerini anlatarak ya da zorla kabul ettirerek şu veya bu şekilde hiçbir zarara uğramadan sıyrılabileceğine inanan; şifrelerin, kanunların ve yaptırımların değiştirilebilir ve bir müsvedde parçasına dönüştürülebilir olduğunu bilen ve kendini şu şekilde savunan biriydi: "Bu bana uygulanamaz veya benim şu durumum için geçersizdir, en azından bu sefer, belki gelecek sefere uygulanır, evet, bir gelecek sefer olursa tabii, gelecek sefere. Bu kez birisi arkamda duracak ve diğerlerinin de bana inanmasını sağlayacaktır." Konuşması çok yavaş, sesi sanki bir tulganın arkasından geliyormuş veya yüz yıllardır meditasyon yapıyormuş ve her kelimesini ölçüp biçerek konuşuyormuş gibi son derece ciddi, kalın sert ve boğuktu. Ana yemeklerimizi alırken nihayet bir ay önce ölmüş karısı Marta hakkında bir yorum yaptı.

"Farkında mısınız bilmiyorum ama bu hafta içinde Marta'nın doğum günü," dedi. "Otuz üç yaşına basacaktı, o kadar bile yaşayamadı."

Bunu bira rengindeki Tartar gözlerini Luisa'ya dikerek söylemişti. Luisa'nın babasıyla yaptığı kaygılı ve bizden soyutlanmış, şu ana kadar kısa aralıklarla süren ve belki benim rahatsız edici varlığımdan etkilendiği için pek hararetli geçmeyen, masaya oturduğumuzdan beri süre gelen ve genel sohbetle hiçbir ilgisi olmayan aile içi bir alım satım işi üzerine olan konuşmalarını kesmek için bu sözleri söylemişti. Belki de bu konuşma, üçü bir araya geldiği zaman Marta konusundan sakınmak veya düşüncelerinde sürekli bir yürek atışı gibi var olan bu konuyu geciktirmek için uyguladıkları bir yöntemdi. Belki Deán konuyu açmak için, yemekleri ısmarlamamızı, ilk tabaklarımızı bitirmemizi beklemiş ve ana yemeklerin gelmesine kadar sabredebilmişti

(dilbalığı yiyor ve şarap içiyordu). O zamana kadar bana pek dikkat etmemişlerdi, yani, sofralarında kibarlık nedeniyle bile olsa biraz ilgi göstermeleri gereken yeni bir insan, bir eşitleri varmış gibi değil de, maaş verdikleri ve hasbelkader masalarında yemek yiyen, yemezse başka bir yemek şansı olmayan bir memurları varmış gibi davranıyorlardı ama gerçekte bana hiçbir şey ödemedikleri, hatta Téllez bile ödemediği gibi, ben kendi başıma da onların bu ilgisiz tavırlarına katlanmak zorunda kalmadan afiyetle yemeğimi yiyebiliyordum. Belki de gereğinden fazla kendine kapanmış, bir araya gelmelerin programını, tonunu ve alışıldık avare temalarını değiştirmek için kendi özel konularını konuşmaya çok alışmışlardı (bütün ailelerde böyle olur); eskisine oranla daha sık bir araya geliyor olabilirlerdi çünkü bir yakının ölümü geride kalanların geçiçi bir süre için yakınlaşmalarına yol açabilir. Luisa babasına, gelinleri Maria'nın ertesi günkü (Maria Fernández Vera, bütün isimleri hatırlarım) doğum günü için alacağı hediyeye ne kadar harcamayı düşündüğünü sordu. Hediyeyi babanın yerine Luisa alacaktı, işte bu tip konuları konuşuyorlardı. Deán biraz önce bahsettiğim şeyi söylediği zaman yüklemlerin zamanını karıştırmış ("Farkında mısınız bilmiyorum ama bu hafta içinde Marta'nın doğum günü"), sonra yaşayamayacağı zamanlardan bahsederken hatasını düzeltmişti. Ölüler yaşları olmadığı için uzun yaşar ve onları hatırlarsak genç kalırlar, bu durumda sadece bir ay olmuştu. Luisa da buna benzer bir şeyler düşünüyor olmalıydı çünkü aslında üçünün de düşünmekte olduğu ama bahsetmekten kaçındığı bu konuyu sözlü olarak ilk yanıtlayan o oldu; aslında üç değil dört kişiydiler, dördüncüsü "haunted" birisi, ama bunun farkında değildiler çünkü belki de mezar çukuruna düşen sembolik toprak parçalarını seyrettiklerinden

beri bir büyünün etkisi altındaydılar. Téllez çatal bıçağını haç şeklinde tabağına bıraktı (ızgara orfoz. Bu ana kadar ıştahla yemişti); Deán sağ elini alnına götürerek dirseğini gösterişli bir şekilde masanın üzerine dayadı, sanki resmi tavırlarını unutmuştu, çatalı kızarmış bir patatesin üzerine takılı duruyordu. Luisa peçetesini dudaklarına götürerek birkaç saniye hareketsiz kaldı, sanki göz yaşlarına ve ağzından çıkabilecek herhangi bir şeye; sözcüklere veya kusmuğa, engel olmak ister gibiydi, yabani gül rengi ruju, tükürüğü ve yediği filetonun (sığır filetosu değildi) suyuyla lekelenmiş peçetesini tekrar dizlerinin üzerine koymadan masanın altında açıkta kalan baldırlarına bir göz attım, eteği kız kardeşininki kadar yukarı sıyrılmamıştı, beyaz bez parçasını açık ağzının üzerinde tutarak söyledikleri sanki benim düşüncelerimi yansıtıyordu. "Bir gün Marta'dan daha yaşlı olabileceğimi hiç düşünmemiştim, bu taa çocukluğumuzdan beri imkânsız olduğunu kesinlikle bildiğimiz birkaç şeyden biridir değil mi; bazen ablan bir oyuncağını aldığı veya onunla kavga ettiğin zaman imkânsız olduğunu bildiğin halde ondan büyük olmayı dilersin çünkü ondan daha küçük olduğun için hep sen kaybediyorsundur. Ne garip ki şimdi bu mümkün. Eğer o kadar yaşarsam, iki yıl sonra Marta'dan daha büyük olacağım. İnanılmaz geliyor."

Bıçağını hâlâ sağ elinde tutuyordu, şu az güç harcayarak et kesmek için kullanılan tahta saplı keskin ve tırtıklı bıçaklardandı. Çatalını peçeteyi almak için tabağına bırakmıştı, tekrardan eline almadı. Korkmuş, ve kendini savunmak için bu keskin ve tırtıklı bıçağı kapmış bir kadın gibi görünüyordu.

"Saçma sapan konuşma ve tahtaya vur çocuk." dedi Téllez kaygıyla. "Eğer o kadar yaşarsam! Eğer o kadar

yaşarsam! Yeteri kadar acı çekmedik mi? Başımıza daha ne tür bir bahtsızlık gelsin istiyorsun?" Bana doğru dönerek açıklamaya girişti (batıl inançlıydı ve masadaki varlığımın bir tek o farkındaydı), o da yüklemlerin zamanları arasında bocalayarak: "Marta benim büyük kızım, Eduardo'nun karısı. Bir ay kadar önce aniden öldü." Her şeye rağmen şansa ve bu tip şeylerin tekrar etmeyeceğine inanıyordu. "Saray'da bunu duymuştum sanırım." diye cevap verdim, her iki elimle de çatal bıçağımı tutuyor ama yemeğe devam edemiyordum. "Çok çok üzüldüm," ağzımdan çıkan bu basma kalıp cümle doğru ve açıktı. ('Nasıl ağlanıp sızlıyorum, nasıl üzülüyorum ve nasıl neşelenip kutluyorum.') Daha sonra sustum ve hangi nedenle öldüğünü bile sormadım (Zaten beni hiç ilgilendirmemişti ve zamanla daha da az ilgilendiriyordu.), sadece tıpkı şu ana kadar yaptıkları gibi, sanki ben orada yokmuşum, sanki ben hiç kimseymişim gibi konuşmalarına devam edecekleri kadar konuşmak istemiştim. Onlarla saçma bir biçimde tanıştırıldığım ve gerçek ismim hiçbir yerde gözükmediği halde.

Deán beyaz şarabını bitirerek bardağını yeniden doldurdu. Hâlâ dirseği masada ve eli alnındaydı. (Luisa'nın eliyle mekanik bir şekilde örtünün altındaki masayı aradığını gördüm, belli ki o da batıl inançlıydı ve vuracak bir tahta arıyordu. Bu belki de İtalyan soyundan geliyordu, ama İtalya'da demire vururlar): "Gençken gittiğimiz partileri hâlâ hatırlıyorum, onun yüzünden hep çok kötü zaman geçirirdim: kendisi seçene kadar hiçbir oğlanla ilgilenmeme izin vermezdi. Daha kapıdan girerken bana 'Bekle de ben seçeyim, tamam mı? Söz ver bekleyeceksin değil mi yoksa içeri girmeyiz.' diye kapris yapardı ve ne zaman 'Tamam söz, ama acele et, oldu mu?' dersem o zaman zili çalardık. Benden daha büyük olduğu için öncelik hakkına

sahip olduğunu sanırdı ve ben de ona boyun eğerdim. Daha sonra karar vermekte epey oyalanır, pek çok oğlanla dans ettikten sonra bana kimi seçtiğini söylerdi, ben bu süreyi sıkılarak ve her zaman olanın tekrarlanmasından korkarak geçirirdim, ama mutlaka tekrarlanır ve benim en beğendiğim oğlanı seçerdi. Eminim ki çoğu kez benim en çok hangi oğlandan hoşlandığımı tahmin etmeye çalışıyor ve onu seçiyordu, ben yaygarayı koparınca da beni kopyacılıkla ve her zaman onun beğendiği oğlanı beğenmekle suçlardı. Bütün öğleden sonrayı aynı oğlanla dansederek geçirirdi. Tercihlerimi ondan saklamaya çalışırdım ama boşuna, beni çok iyi tanıyordu ve hiç yanılmazdı, bu büyüyüp de partilere ayrı ayrı gitmeye başlayana dek böyle sürdü. Böyleydi işte." dedi Luisa, gözleri uzak hatıralarının derinliğine dalıp giderek. "Aslında gerçek şu ki nasıl olsa her zaman o kazanacaktı, çünkü hem benden daha büyük göğüsleri vardı, hem de erkekler konusunda benden daha başarılıydı."

Kendimi alamayarak Luisa Téllez'in göğüslerine baktım, yani boylarını Marta'nınkilerle kıyaslamaya çalıştım. Belki de Marta'nın sutyeni gereğinden fazla küçük olmasaydı gerçekten de göğüsleri daha büyüktü. "Nasıl olur da Luisa Téllez'in göğüslerine ve baldırlarına bakabilirim?" diye düşündüm. Biliyordum ki ben ve daha pek çok erkek her ne şart altında olursa olsun, hatta en üzücü ve dramatik zamanlarda bile eğer olağanüstü bir gayret harcamazsak görsel olarak çekici olana bakmadan kendimizi alamayız. Kendimi bir alçak gibi hissettim. Bu göğüsleri bir iki saniye daha gizli ve iki yüzlü bakışlarımla süzmeye devam ettikten sonra birdenbire gözlerimi tabağıma indirerek yemeğimden bir lokma yedim. Deán yaklaşan doğum gününü kutlaması imkânsız olan birinden bahsettiğinden beri

masada yenilen ilk lokmaydı bu. Luisa benden hoşlanıp hoşlanmadığına ilk önceleri karar verememişti, sesi eğer günün birinde silmezsem telesekterimde sonsuza dek kalacak olan sese pek benzemiyordu. "...yarın bana hiçbir ayrıntıyı atlamadan, başından sonuna dek her şeyi anlatacaksın. Herif kulağa kötü gelmiyor ama bakalım. Yani, nasıl bu kadar cüretkâr olabiliyorsun hiç aklım almıyor. Neyse sonra konuşuruz. İyi şanslar!" Bunu pek düşünmek istememe rağmen bu sondan birinci mesajdaki (sonuncu mesaj, o benim doğrudan dinlediğim Marta'nın ise asla dinleyemeyeceği, bir önceki mesajın üzerine kaydolan elektrikli sesti) "herif" ben olabilirdim, hani şu Marta'nın ben zili çalmadan önce, tıpkı gençliğindeki gibi heyecanla konuştuğu ('Ben karar verene kadar bekle, söz ver.') bir arkadaş veya bu kız kardeş olabilirdi: "Hemen hemen hiç tanımadığım bir adamı eve yemeğe davet ettim. Eduardo Londra'da, her şey olabilir! Bakalım göreceğiz." Marta da bu mesajı kız kardeşinin veya arkadaşının telesekreterine çocuğu sadece birkaç dakika evde yalnız bırakarak, benim yarım gece yalnız bıraktığım gibi değil, en yakındaki Vips'e, tatlı olarak yediğimiz Häagen-Dazs dondurmasını almaya gitmeden önce bırakmış olabilirdi. Belki de kız arkadaşı ile telesekreter aracığıyla değil de doğrudan konuşmuş ve "adam" sözcüğü yerine gerçek adımı, hatta soyadımı bile söylemiş olabilirdi (ama bu durumda eğer konuştuğu Luisa ise ismimi bilirdi. Luisa, babası beni takdim ederken ismimi hatırlamamıştı). Marta, hakkımda dedikodu ve yorumlar yapmış, bana bir kokteylde rastladığını, ertesi gün birlikte kahve içmiş olduğumuzu, her türlü insanı tanıdığımı, boşanmış olduğumu, senaryo ve başka bir şeyler daha yazdığımı söylemiş olabilirdi. Genellikle hayalet yazar olarak çalıştığımdan pek bahsetmem ama konu açılırsa

da gizlemem çünkü insanlar bu konuda anlattığım öyküleri çok eğlenceli bulurlar. O gece, Marta tereddüt etmiş, ilk hakkını beni reddetmeye kullanmış ve Vicente'i aramış, ona ulaşamayınca belki de başka birini daha aramış ve sonuçta ben bir stepne olmuştum; benim gözümün önünde ve kollarımın arasında ölmüş olmasının tek nedeni buydu. Onun ölümünün tıbbi nedenlerinin beni ilgilendirmediğini söylemiştim, ne o geceden önce neler olduğunu bulmaya, ne bizi bir araya getiren nedeni anlamaya ne yorgun evliliğinin hikâyesini öğrenmeye ne de yarım kalan, daha doğrusu iptal olan o gecenin vekâleten sonunu getirmek istiyordum. Benim edilgen bir kişiliğim vardı ve hiçbir şeyi aramaz ve istemezdim ya da arayıp istediğimin farkında bile olmazdım. Şu durup dururken kendini olayların içinde bulan tiplerdendim, sükûnetimi korumam sadece işlerin daha sarpa sarmasına, hiddet ve çekişmelere yol açardı. Bu dünyada nefes alıp vermek, tıpkı ince bir misinayla asılı olan çok hafif nesnelerin, örneğin çocuğun odasında asılı olan oyuncak uçakların, durgun salınımına benziyor, insan tıpkı bu uçaklar gibi, en küçük bir sarsıntı ya da esintide kendini bir savaşın ortasında buluyordu. Şu anda kesin bir amacı olmayan birkaç adım atıyordum, oysa defalarca dinlediğim bandı bile çözmek gibi bir niyetim yoktu çünkü bunun imkânsız olduğunu biliyordum: Belki de o mesaj Marta yerine Deán'a bırakılmıştı ve "herif" Deán'ın birlikte zor bir işi kotarmaya çalıştıkları bir iş tanışıydı; belki de Marta hiç kimseye benden bahsetmemişti ve kimse benim oraya onunla yatmak için değil, ölmesine eşlik etmeye gitmiş olduğumu bilmiyordu. Ağzımdaki lokmayı çiğnerken ve ikiyüzlü gözlerimi Luisa'nın göğüslerinden uzak tutmaya çabalarken istediğimin belki de saçma fakat anlaşılabilir bir şey olduğunu düşündüm. İstediğim o geceki yersiz

varlığımı, sonradan yaptıklarımı, daha doğru ve resmi bir hale getirmekti. Şu anda oynadığım bu oyun olayları akla yakın bir hale getirmek yerine daha beter karıştırmaktan başka bir işe yaramayacak olsa bile. Birinin geçmiş hayatını bir dalavere örgüsü veya koşullara bağlı bir ipucu olarak görüp, geçmiş sanki sadece bir hazırlık dönemiymiş onu sadece bizden uzaklaştıkça anlayamaya başlayabilir ve her şey bittiğinde tam olarak kavrayabilirmişiz gibi düşünmek: Ben onun son elvedasını hemen hemen hiç tanımadığı ama romantik bir kaçamak fırsatını kaçırmamak için davet etmiş olduğu bir adama söylemiş olmasını kabul edemiyordum. Eğer bu adam onun sevdiği kişilere yakın olabilir ve bu kişilerden biri için vazgeçilmez, önemli, hatta sadece gerekli olabilirse bile daha anlamlı, daha erdemli bir biçimde ölmüş olacaktı. Daha önce bunun için bir şansım olmuştu tabii: Conde de la Cimera Sokağındaki evde küçük Eugenio'yu bir cesetle yalnız bırakmak yerine yanında kalabilir ve güvenliğini sağlayabilirdim. Ama bunu yapmadım. Ya da Wilbraham Otel'e tekrar telefon edebilir, müzik sever danışma görevlisine Bay Ballesteros ile konuşmak istediğimi söyleyebilir ve Deán'a Marta'nın ölürken kendisini aramam için ısrar ettiği yalanını uydurabilirdim. Hayatımızda beş, altı kişi vardır ki, başımıza bir şey geldiği anda hemen haberdar olmalıdırlar, eğer ölmüşsek bizi hâlâ canlı sanmalarına dayanamayız. Bunu da yapmadım. Belki kendimi üzerime yığılması mümkün olan kızgınlıklardan korumak için belki de başında bana söylediği gibi onu korumak için: "Deli misin, onu nasıl arayabilirim, beni öldürür." Bir ölüyü zaten ölmüşken onu öldürmeleri tehlikesinden korumanın anlamsızlığını düşündüm. Onun saygınlığını sağlayabilirdim, ortalığı gerçekten tek başına ölmüş gibi düzenleyerek çıkıp gidebilirdim. Bunu

da yapmadım. Şu ana kadar becerebildiğim tek şey babasını boş geçen günlerinin birkaç saati boyunca oyalamaktan ibaretti.

"Siz kızların bu saçmalıkları!"dedi Téllez, ağzına orfozundan kaçamak bir lokma atarak, demek hâlâ iştahı vardı ama çatal bıçağını artık yemeğe devam etmeye cesaret edemeyecekmiş gibi yeniden tabağının üzerine haç şeklinde bıraktı. Kızlarının günahlarından bahsetmelerine tahammülü olmadığı belliydi, bu günahlar geçmişe, ilk gençlik yıllarına ait olup, artık sadece bir şakadan ibaret kalmış olsalar bile. Şüphesiz Téllez için kızlarının göğüs gibi şeyleri ancak çok kısa yaşayabilen Gloria'nınkiler kadar olabilirdi. Biraz kızardığını zannettim, gerçi yaşlı insanlarda yüz kızarmasının sıcaktan olup olmadığını ayırdetmek çok zordur, aslında yüzleri pek kızarmaz. Sanki Luisa bugün şans eseri burada ve her iki kızını da temsil ediyormuş ve Luisa'nın yorumu her iki kızını da ilgilendiriyormuş gibi ikinci çoğul şahıs kullanmıştı. Birisi hakkında artık hiçbir yorum yapılmayacağına alışmak çok zordur. "Her şeyi ne kadar kaba bir biçimde dillendiriyorsunuz!" Yanımızdan iri bir tepsi taşıyarak süzülen ve kendisine aldırış etmeyen garsona "bir kahve lütfen" diyerek parmağıyla bir işaret yaptı. "Tatlı isteyen var mı? Ben almayacağım." Kullandığı bu son çoğul diğerlerinden değişikti: beni de masadaki diğer iki kişiye dahil ediyordu.

Evinin hemen yanıbaşında, çok iyi tanındığı bir lokantadaydık. Kendisine anında servis yapılmasına alışmıştı, garsona kötü kötü bakarak piposunu çıkardı ve avucunun içinde dövmeye başladı, Şef garson bu hareketi görür görmez masamızda bitti ve "Don Juan" diye hitab ederek:

"Orfozunuzu beğenmediniz mi, Don Juan?" dedi.

"Evet, evet beğendim ama pek fazla iştahım yok, sanırım kimsenin yok, masayı toplatabilirsin. Kahve istiyorum. Siz?" Bana "üstad" yerine "siz" dediğini farkettim çok yakında bana "sen" demeye başlayacaktı.

O anda şef garson cama doğru döndü, aniden gök gürledi -sanki adam gök gürlemesini sezmişti- ve sağnak başladı, tıpkı bir ay veya biraz daha uzun bir zaman önceki gibi. Yanılıyorum "tıpkı" değil, bu kez yağmur yağacağı kısacık süreden yararlanmak istiyormuşcasına şiddet ve aceleyle yağıyordu. Tıpkı, evet bu kez "tıpkı", uçaksavarlar tarafından savuşturulmaya çalışılan bir hava saldırısına benziyordu. Yarım dakikayı geçmeyen bir süre içinde, her yönden koşuşturan insanlar gökyüzünden gelen bir tehlikeden kaçmak için sığınacak yer arıyorlardı. Otuzlu yıllarda bu şehir kuşatma altındayken insanlar yine gökyüzünden ve şehrin eteklerindeki Los Angeles veya Garabitas tepelerindeki obüslerden yağan ve hedefini şaşırarak bazen şehrin ana telefon santralına, bazen yanındaki meydana (zamanın kaçamak kara mizahıyla meydanın adını "Ah! Meydanı" koymuştuk), bir defa da devasa "Cafe Negresco"ya düşerek binayı harap eden ve içini ve etrafını ceset yığınlarıyla dolduran, top ve bombalardan kaçıp sığınacak yer arayarak yaşamışlardı. Ertesi gün sağ kalanlar, büyük bir umursamazlıkla, aynı şeyin o mekânın da başına gelebileceğini pekâlâ bilerek, içine malt karıştırılmış sütlerini içmek için Alcalá Caddesinin Gran Via'yla kesiştiği yerdeki "La Granja del Henar" kahvesine gitmişlerdi. Banliyölerin ve gökyüzünün en büyük tehdit haline geldiği bu dönemde, yayalar kaldırımların ateş hattının dışında kaldığını umut ederek kaldırımlara sığınıyorlardı. Oysa sığındıkları kaldırım şehri kuşatanların hangi tepeden ateş ettiğine bağlı olarak mutlaka ve pek çok isabet alıyordu; tıpkı şu anda

rüzgârın şiddetini arttırarak yağmuru kaldırıma ve saçak altlarına savurması gibi. Yaşamlarının iki buçuk yılını herşeyin kuşatma altında olduğu bu şehirde kuşatılarak yaşamışlardı; yaşamlarının iki buçuk yılını bu sokaklarda şapkalarını ve başlıklarını ve keplerini tutarak ve eteklerini savurarak, bacaklarında yırtık çorapları veya hiç çorapsız aynı kaldırımlarda koşuşup, mermi ve bombalardan kaçışarak yaşamışlardı; o zamandan beri yaşamın anlamını hiç yitirmediği bu şehirde.

Şef garson isteklerimizi kendisi aldı. Beline tıpkı Fransız garsonlar gibi neredeyse ayak bileklerine kadar uzanan bir çeşit beyaz kumaş bağlamıştı (önlükten farklı görünüyordu). Siyah üniformasının üzerinde beyaz bir kumaş. Böylelikle üstünü kirletmekten korkmuyordu. Dördümüz birden yağmura baktık.

"Fazla uzun süreceğini sanmıyorum ama bir tatlı yiyelim bari, üstelik öyle de acelem var ki!" dedi Deán.

"O kadar acele etme daha çocuktan bahsetmedik bile." dedi Luisa.

"Bu konuyu başka bir güne bıraksak çok daha iyi olacak" diyerek alışılmış yavaşlığında cevap veren Deán, bana sanki parmağıyla işaret ediyormuş gibi kızgın bir bakış fırlattıktan sonra Téllez' e dönüp -mahsus veya istemedendaha beter bir kızgınlıkla baktı. Bu kızgın bakışın sebebini anlayan Téllez gözlerini önüne indirerek henüz yakmamış olduğu piposunu okşamaya başladı. Belki bu yemeği oğlandan bahsetmek için ayarlamışlardı. Bu ne anlama geliyorsa, (eninde sonunda başka bir ailevî meseleydi konuşacakları). Téllez'in beni davet etmesi ve benim de kabul etmem yemeğin amacını saptırmıştı. Téllez ortalığı karıştırdığının farkına vararak bu bakışı görmezden geldi, dikkatinin

bu konuya çekilmesinden rahatsız olmuştu, ben olayın sanki benle hiçbir ilgisi yokmuş gibi kayıtsız halimi korudum.

"Çok basit Eduardo. Bana söylemiş olduğunu babamın önünde de tekrar et böylece o da fikrini söylesin ve aramızda bir yanlış anlama olmasın. Ben bütün ömrümü senin evinle benim evim arasında mekik dokuyarak, ikisini de çekip çevirerek geçiremem. Eğer oğlanı almamı istiyorsan, bunu şu anda ve hepimizin önünde söyle, ya da seninle kalsın istiyorsan yine hepimizin önünde söyle ve her şeyi düzenlemen için sana yardım edelim. Yalnız yoğun iş trafiğin ve seyahatlerin yüzünden bu pek kolay olmayacaktır. Bil ki daha fazla bir taraftan ötekine bir mesajcı gibi koşturarak yaşayamam. Bir aydan fazladır böyle yaşıyorum, yoruldum."

"Ya da şu modern zamanlardaki gibi bir kız arkadaş" diyerek, artık attığı yanlış adım yüzünden cezalandırılma riskinin kalmadığını düşünen Téllez araya girdi. "Bu günlerde insanlar bu sebeple evlenmiyorlar mı? Bir başkasının dairesinde uyandıktan sonra bütün şehri katederek kendi dairelerinde uyanmış gibi yapmaktan sıkıldıkları için. Böyle olduğunu duydum. Neyse, evlilik bir kurum olarak, insanlar diş fırçalarını sürekli unuttukları ve her defasında yeni bir fırça almaya üşendikleri için hâlâ ayaktaymış. Eskiden insanlar evlerinden başka yerde uyumazlardı. Rezalet!" Sanki her üçümüzün de bu şekilde yaşadığından eminmişcesine işaret parmağını bize doğru salladı. "Luisa haklı Eduardo. Bırak çocuğun bakımını o üstlensin, her şeyi kendi evinde ve kendi bildiği gibi düzenlemek onun için daha kolay olacaktır. En azından şimdilik. Bakalım daha neler olacak, sen de hayatını bir düzene sokarsın, belki yeniden evlenirsin, henüz çok gençsin, belki günün birinde

birisi de senin evinde uyanmaktan ve diş fırçasını unuttuğunu farketmekten yorulur." Benim varlığımı farkeden ve bir açıklama yapmak gereğini duyan yine Téllez oldu, neden bahsettiklerini anlamam için kibarca: "Kızım Marta arkasında bir oğul bıraktı. Torunum Eugenio. Henüz çok küçük, sadece iki yaşında, Eduardo'nun yaşamı çok karışık ve işleri aşırı yoğun, Luisa çocuğa bakmayı teklif ediyor. Eduardo çok fazla seyahat ediyor, üstelik de yanlış zamanlarda!"

Bu son yorumu anlamış olmam için hiçbir sebep yoktu! Tabii ki anlamıştım ve belki de nedenini sormazsam çok garip kaçacaktı. Belki de tam tersi çünkü yemek boyunca neredeyse görünmeyecek kadar ketum davranmıştım. Kendimi görünmez kılmak ve birey olmaktan vaz geçmek bazen çok işe yarayan bir kandırma biçimiydi: Eğer bir kişi kendini çekerek ortadan çekilirse, grubun diğer üyeleri rahatlayarak onun yerini de aldıklarını ve kârda olduklarını düşünürler. "Demek" diye düşündüm, "demek Téllez en azından Deán hakkında kötücül düşünebiliyor. Demek barışçıl, dağınık, sıkıcı ve hafif saf görünüşünün altında bulunduğu mekânı doldurabilecek bir kişiliğe sahip. Belki de yaşlıların bu yanıltıcı ve saf görüntüleri, kimsenin kendilerinden şikayet etmesine veya kendilerini fark etmesine olanak vermeden onlara canlarının istediklerini yapabilmeleri ayrıcalığını sağlıyor. Nasıl olsa "yakında ölecekler" klübüne dahil olduklarından hiçbir tehlike arzetmiyor, hiçbir arzuları ve umutları kalmamış, görüntülerinin altında bilinçleri yerinde olduğu ve tutunacak hatıraları olduğu sürece hayata dahil olmaktan vaz geçmiyorlar. Daha doğrusu yaşayan her insanı tehlikeli kılan, istek ve arzuyla dolduran, hatıraları ve beklentileridir. Hatıralarımızı geleceğimize yerleştirmememiz imkânsızdır, yani

onları sadece geçmişin sunuları olarak düşünemeyiz, aynı zamanda geleceğin istemleridirler de. Öyle şeyler vardır ki, kişi onların bir daha gerçekleşmeyeceğine asla inanmaz, daha önce olmuş olanın, sonra da olabileceği olasılığını asla göz ardı edemez; eğer son kez seviştiğinizden kesinlikle eminseniz bu sizin bilincinizin ve hatıralarınızın sona ermesi ve intihar etmeniz demektir; son kez seviştikten hemen sonra. Ayrıca canlılar daha önce hiç gerçekleşmemiş olanın da gerçekleşebileceğine inanırlar. Kader tıpkı tarih ve masallarda olduğu gibi en dramatik, en olmayacak biçimlerde değişebilir; bir hainin, bir dilencinin veya bir katilin kral olabileceğine, imparatorun kafasının koparılacağına, olağanüstü bir güzelin bir canavarı sevebileceğine veya o güzelin en sevdiklerini öldürerek mahvına sebep olan katile aşık olabileceğine, kaybedilen savaşların kazanılabileceğine, ölülerin asla yok olmadıklarına ve bizi gözetip koruduklarına, hayaletler olarak karşımıza çıkıp olayların akışını değiştireceklerine, en genç kızkardeşin bir gün en yaşlı olabileceğine inanabilirler. Marta son kez kiminle sevişmişti acaba. Gergin Deán'la mı, azgın Vicente'yle mi? Benimle olmadığını biliyordum. Kiminle olursa olsun, bunun son sevişmesi olduğunu bilmiyordu, hiçbir şekilde bilemezdi de. Kiminle seviştiyse, tutku ve sevgi göstermediği gibi herhalde özel bir önem de vermemiş ya da özen göstermemişti. Eğer Vicente ile bir otelde ya da arabada şevişmişse eve döndüğünde üzerine sinen müstehcen kokuyu gidermek için dalgın ve uykulu bir duş almış olmalıydı, tıpkı benim onun kokusunu gömleğimden ve bedenimden söküp atmak için özel bir çaba harcadığım gibi; sabah duş yapmış olmama rağmen Marta'nın üzerime sinen kokusu farklı bir kokuydu. Eğer Deán'la sevişmişse banyoya gidip, gece uykusundan yarım saat kaybettiğini

düşünerek sadece bidede yıkanmış ve benim girdiğim boy aynası, açık televizyon, Redoxon tüpü, bir uçak yolculuğundan kalma göz bandı, ne o gece, ne de başka bir gece ütülenmeyecek olan pantalon ve eteklerin üzerine atılmış olduğu sandalyelerin bulunduğu yatak odasındaki yatağına tekrar dönmüş olabilirdi. Her iki durumda düşünceleri yavaş yavaş solarak ya da hiçbir şey düşünmeden biraz geç de olsa uykuya dalmış olmalıydı. Eğer bilinmesi imkânsız olan şeyi bilebilseydi, uykuyu düşünmez, kocasını veya sevgilisini arsızca devam etmeye zorlar, hakkındaki bu hükmü bozmak ve yaşanan anın son kez olmasını engellemek için, koca veya sevgililerinden birini veya ötekini, kendisini bir daha kucaklamaları ve uyanık kalmaları için kışkırtır, onları bunun son olduğuna inandırmaya çalışır, ama kısa bir süre sonra yenik düşerek son defanın tekrar yaklaştığını ya da çoktan bittiğini anlardı. İşte zaman böyle, bizim işe yaramaz çabalarımıza boyun eğmeden ilerler ve biz de durumumuzla çelişkili olarak arzu ettiğimiz şeyler için sabırsız davranır, iptal olan veya geciken isteklerimize bir an önce kavuşmak için acele ederiz. Oysa isteğimiz, ona bir kez kavuştuğumuz ve onu tükettiğimiz zaman mutlaka gözümüze az görünecektir, severek tekrarladığımız her hareket bizi onun sonuna, en kötüsü onu artık tekrar edememe durumuna yaklaştıracaktır, herşey bizim verdiğimiz gereksiz ivmenin, düzmece geciktirmenin içinde yavaş yavaş kendi yok oluşuna uzanır ve sadece son kez gerçekten son kezdir. Marta Téllez beni davet ettiği gece bir adamla daha yatacağına inanıyordu, en azından yatak odasına doğru ilerlerken buna ikimiz de inanıyorduk. (Beni elimden tutarak yön gösteriyor, ikimiz de emin olmayan adımlarla yürüyorduk, Château Malartic.) Onu soymaya ve mekanik parmaklarımla bedenini keşfetmeye başladığımda

aslında kendimize saklayabileceğimiz ve böylece nasıl olduğunu hatırlamak zorunda kalmayacağım biçimde öpüştük. Marta ne olacağından kesinlikle emin görünüyordu, benimle yatacaktı (zamanı gelmişti). Eğer çocuk biraz daha erken uyusaydı veya ben ilk adımı atmakta daha kesin ve gecikmeden davransaydım farklı olabilirdi, (bu havada varlığını sezdiğimiz ilk adım kesinlikle yaşananları hızlandırır veya yavaşlatır, tıpkı şimşek çakmadan önce bulutların yoğunlaşması gibi: coşkunluk ve acele), aramızda henüz ne törensel bir hava ne de tutku vardı, belki biraz müstehcenlik ve yeni yeni doğmaya başlayan bir ilgi vardı; başka bir şey için zamanımız yoktu. Olması gereken olmadı gerçekleşen sadece olması gerekenin başkalaşımıydı. Eğer çocuk uyumakta biraz daha gecikseydi, ben daha fazla tereddüt etseydim, havada varlığı sezileni yapmaya cesaret edemeseydim, biraz daha sohbet edip, belki bir likör içip biraz şakalaştıktan sonra Conde de la Cimera Sokağındaki evden çıkıp gitmiş olsaydım, Marta da üzerine sinen beklenti kokusunu çıkartmak için duşa girmek üzere yalnız kalacaktı. Ben kapıdan çıkar çıkmaz tabakları toplayacak, artık sakinleşmiş olan çocuğu yatıracak ve gülümsemeden ve gülmeden yatağının ayak ucuna oturacak, boyunca yaptığı bu hareketten veya yaşadığı günden yorulmuş gibi öylece kalakalacaktı -düşünmesine engel olamayan ve aynı zamanda da soyunmak durumunda olan insanların sırayla çıkardıkları eşyaların arasında duraklayıp bir fikri derinden incelemek ya da düşünmeye daha derin dalmak için yaptığı umutsuz bir harekettir bu. Belki de hâlâ kokusunu duyduğu beklentisine ulaşamamış olmanın verdiği hayal kırıklığıyla, çıkartmasına yardım ettiğim bu çiğ renkli bluzu açık televizyonun önünde çıkaracak, ilgisizce Fred MacMurray'in kaba ve şehvetli yüzüne bakacak, belki de

kanal değiştirerek el Llanero'nun uykusuzluğu sırasında yakaladığı, hani şu İspanya'nın İngiltere yerine geçtiği "Gece Titremesi"yle şafağın siyah beyaz dünyasına takılacak; sonra duşa girecekti. Belki tekrar Vicente'yi aramayı ve başka bir mesaj bırakmayı aklından geçirecekti: "Eğer sana ulaşmayı becerebilirsem biraz takılırız, böylece bu kahrolası gecenin tümü ziyan olmamış olur. Eğer erken dönersen, ikibuçuk, üçe çeyrek kala gibi beni ara. Uyuyacak halde değilim zaten ve istersen biraz uğrarsın. Saçma sapan ve uğursuz bir gece geçirdim, sana başıma gelenleri anlatırdım. Daha geç de yatabilirim. Nasıl olsa yarın bombok olacağım. Daha önce aramalıydım. İşe yaramazın biriyim ben." Hayır, o böyle konuşmazdı, ancak bir erkek geçirdiği gece için "uğursuzdu", "felaketti" gibi kelimeler kullanır. Ruibérriz de Torrez'in tarzı olduğu ve düzüşmek isteyip de düzüşemediği, bir kadına atlamayı beceremediği geceler hakkında bir barda söylemiş olduğu gibi. Ayrıca evine onun yerine bir başka adamı da davet ettiğini de söyleyemez, ancak ona ulaşamadığını söyleyebilir, ve birlikte yediğimiz yemeğin tüm izlerini yok ederken Vicente'ye neler uyduracağını planlardı (belki de duş yaparken): "Uyuyamadım, bana ne oldu bilmiyorum, seni bulamayınca uykumu getirsin diye biraz şarap içip erkenden yattım; Eduardo'nun bu gece evde olmayacağını unuttuğum için kendime duyduğum öfkeden olsa gerek. Geciksen bile beni ara. Seni görmek istiyorum. Zaten uyuyamıyorum, çok yorgun değilsen uğra." Ama kim duştan çıkıp bornozuna ve havlusuna sarındıktan sonra bu konuşmayı yapabileceğinin garantisini verebilirdi ki? Hayal kırıklığı, dalgınlık veya aşırı yorgunluk yüzünden duşta ayağı kayıp düşebilir, düşerken ensesini banyonun kenarına çarpabilir, bu arada son bir içgüdüyle uzanıp musluğu kapatabilirdi. Fayansların

üzerinde çarpık ve ıslak bir şekilde, ondokuzuncu yüzyıl kadın portrelerine aitmiş gibi görünen kırık boynuna arkadan bakıldığında ensesi kurumaya yüz tutmuş kan, ıslak saç telleri veya çamura benzeyen bir sütunlardaki yivler gibi görünen karışımla lekelenmiş gibi görünebilirdi. Ben çoktan gitmiş olacağım için bu duruma kimse tanıklık etmemiş olurdu. İşte bu korkunç bir ölümdü, derin derin uyuyan çocuğa ve uzaktaki telefona ulaşamayacağı için kimseden yardım isteyemezdi. "Keşke bir cep telefonum olsaydı." İşte bu gülünç bir ölümdü, "Kendi evimde kocamın iş gezisinde olduğu bir gece böyle bir kaza geçirmem, beni kurtarabilecek olan misafirimin çoktan gitmiş olması, kör talih, üstelikte çırılçıplağım, ne onur kırıcı, ne şanssız; bundan böyle her şey kimin anlattığına ve nasıl anlattığına bağlı olarak trajik veya gülünç olabilir. Kim ölümümü başkalarına anlatacak, beni tanıyan tüm kişiler birbirine ve mümkün olan her şekilde tekrar tekrar ölümümü anlatacak mı." Marta Téllez tüm bunları hızla düşerken düşünmüş olabilirdi, ya da, hiçbir acı, korku, depresyon veya pişmanlık duymasına dahi fırsat kalmadan aniden ölmüş de olabilirdi. Bunların hiçbiri olmadı. "Benimki de korkunç, gülünç başka bir ölümdü. Yanımda bir yabancı varken, tam düzüşmeye başlayacakken, ne korkunç, ne utanç verici, bunları kendime nasıl söyleyebilirim; anlatılan kaba, yüce, gülünç veya üzücü olmasa bile anlatılırken üzücü, gülünç, yüce veya kaba olabilir, hayat hikâye anlatıcıların sözcüklerinde var olur. Benim kendi ölümümü izleyen bir şahidim var; nasıl davranacağını bilemediğim, belki hiç konuşmayacak, belki hiç anlatmayacak, aslında ne yapacağı hiç umurumda değil; öyküler sadece onları yaşayanlara veya anlatanlara bağlı değildirler, bir kez anlatıldılar mı artık herkesin malı olur, ağızdan ağıza yayılır, eğilip bükülürler,

hiç kimse aynı öyküyü iki kez aynı şekilde ve aynı sözcüklerle anlatmaz, isterse ikinci kez anlatan aynı insan olsun ya da sadece tek bir anlatıcı olsun bu kesinlikle böyledir; acaba benim anlatıcım, benim şahidim, bu şanssız ölümüm karşısında ne düşünecek, gerçek şu ki beni terk etmemesine rağmen beni kurtarmadı, yanımdan ayrılmamasına rağmen yanımda olması da beni kurtarmadı, kimse beni kurtaramazdı."

Neden bunları düşündüğümü bilmiyordum çünkü bunların hiçbiri olmadı. Olmayan şeyleri düşünmek benim büyülenmiş olmamdan kaynaklanıyor olmalı; bütün bu seslere ve düşüncelere, onları dürtmek ve bulandırmak yerine, beni seyrettikleri, tekrar tekrar ziyaret ettikleri (haunted) süre boyunca alışmam gerekiyor. Deán bana doğru kısa ve sabırsız bir göz attıktan sonra Téllez'e dönüp paslı sesiyle, tıpkı paslı bir kılıç, bir zırh, bir mızrak gibi:

"Artık yeter, tüm bunları konuşmak için doğru zaman değil. Artık keselim olur mu?" Bu sefer fırlattığı bakışta hafif bir merak gizliydi. Sanki bir an gerçekten zamanlamanın doğru olup olmadığını düşündü. Söylediğinin tam tersini yapmak da iyi bir fikir olabilirdi çünkü bir yabancının varlığını kullanmak şu ana kadar konuşanların hızlarını azaltmak veya onları frenlemek açısından işine gelebilirdi.

"Bir lütufta bulun da bari şunu söyle Eduardo, ben de ne yapacağımı bileyim. Bir çocukla yaşamakla kendi başına yaşamak arasındaki fark ne azımsanacak ne de doğaçlama olarak gerçekleşecek bir şey. Hayatımı yeni baştan düzenlemem gerekecek." dedi Luisa sabırsızlıkla.

"Bana biraz zaman tanı. Birkaç günün sana fazla bir zararı olacağını sanmıyorum. Belki işimi seyahat gerektirmeyecek bir biçimde düzenleyebilirim, en azından eskisi

kadar fazla sehayat etmem. Ferrán'la konuşmam gerekiyor, henüz bir şey bilmiyorum. Üstelik bir çocukla kendi başıma yaşayabilir miyim onu bile bilmiyorum. Anlayabilir misin bilemem ama çocuk ikimize aitti!"

"Seyahat, seyahat... hem de yanlış zamanlarda." diye damadına karşı beslediği düşmanlığı saklamadan söylendi Téllez. Bunu söylerken parmağını bir kâhin gibi havaya kaldırmıştı.

"Bakın Juan." diye cevap verdi Deán, "ben evde yoktum, ve hiçbir şey yapamazdım. Bunu biliyorsunuz. Kimse bir şey yapamazdı."

Ölüm nedenini öğrenmek istemememe rağmen bu son cümleyi duymanın beni çok rahatlattığını itiraf etmeliyim: Hiçbir şey yapılamayacak olması beni müthiş sevindirmişti çünkü hiçbir şey yapmamıştım. Bu geçmişle ilintili, şartlı bir sevinçti.

Téllez kahvesini önüne koymuş, piposunu yakmış, kibritin irileşen ve salınan alevinin arkasından Deán'a bakıyordu. Kibriti söndürmeden önce epey oyalandı (üfleyerek değil, havada hafifçe sallayarak söndürdü). Ağzında piposuyla neden anlaşılamadığını keşfetmeye çalışıyor gibiydi. (Söz dinlemeyen aleve sanki kocaman mavi gözleriyle değil de, gür ve kalkık kaşlarıyla bakar gibi bir hali vardı):

"Ben bu yüzden şikayet etmiyorum Eduardo, Marta'yı kurtarabilmek mümkün değilken neden onu kurtarmadın diye sana yüklenecek kadar mantıksız değilim. Beni üzen Marta'nın yapayalnız ölmüş olması. Sen daha çocuğunla birlikte yaşayıp yaşayamayacağını bile bilemiyorsun ama o, oğlu uyurken yapayalnız öldü. Ve oğlancık da ölü annesi ile birlikte babası iş gezisindeyken yapayalnız kaldı. Bu kadar küçük olması çok büyük bir şansızlık."

Ateş sönmeden önce tırnaklarını yaladı. Téllez'in, tahmin ettiğim gibi Marta'nın öldüğü koşullardan haberi yoktu, Don Juan, Juan, Juanito, Juanillo veya Téllez, veya ekselans. Asla aynı insan için aynı sözcükler kullanılmıyor; insanların isimleri de onları isimlendirene veya çağırana göre değişiyordu.

Deán duyulması mümkün olmayan bir sesle bir şeyler geveledi. Belki önerildiği gibi kızgınlığını geciktirmek ve böylece şiddetini azaltmak amacıyla içinden ona kadar sayıyordu. Ben hayatımda hiç böyle saymadım. Hayatta öyle şeyler vardır ki, ne kadar ertelerseniz o kadar sarpa sarar. Belki de iğneleyici kayınpederine "Kızın yapayalnız ölmedi geri zekâlı, ne de torunun yapayalnızdı. Marta benim yokluğumdan güzelce faydalanmış, belli ki yokluğum pek işine gelmişti, kimbilir daha kaç geceyi böyle değerlendirdi. Bütün söylediklerinde haklı olduğun tek bir nokta var aptal: Seyahat...seyahat, yanlış zamanda seyahat!" Luisa gözlerini önüne indirmişti. Tüm sabırsızlığı ve ısrarları yatışmış, kendisi yüzünden konuşmanın böyle basiretsiz ve hoş olmayan bir yöne kaymasından rahatsız olmuştu. Onun kardeşinin ne koşullarda öldüğünden yani yapayalnız ölmediğinden haberi vardı. Birden sıcak bastı, belki de yüzüm bile kızardı, içimden bana doğru bakmamalarını diledim, şans eseri bakmıyorlardı ama baksalar bile bir özürüm vardı: Varlığımın onlar açısından gitgide daha gereksiz bir hale gelmesi. Oysa ben de tüm bunların bir parçasıydım. Deán kızgınlığına yenik düşmedi, o da, o anda birisinden bir şey gizliyordu, incinmesine rağmen yaşlı geri zekâlıya acıdığından, mantıklı ve alttan alarak, Marta'nın, Téllez'in düşündüğü biçimde öldüğüne uyan bir cevap verdi. "Kimse böyle bir şeyi öngöremez, herhangi birimiz nasıl bilebilirdik ki? Ben giderken sağlığı son derece

iyiydi, ona akşam yemeğinden sonra Londra'dan telefon ettim ve konuştuk, gayet iyiydi, bana bir şey söylemedi, çocuğu yatıracaktı. Ne istiyorsunuz, ne olur ne olmaz diyerek hayatımda hiç seyahate çıkmasa mıydım? Bu olay başımıza gelene dek seyahatlerimin sizi rahatsız eden bir tarafı yoktu. Siz ailenizi bir gün olsun yalnız bırakmadınız mı? Lütfen mantıksız olmayın ve haksızlık yapmayın!"

"Ben böyle bir şey düşünmedim çünkü gittiğinden bile haberim yoktu!" dedi Téllez.

"İyi ya. Bütün bu yıllar boyunca benim attığım her adımdan haberinizin olduğunu sanmıyorum. Bilmeniz için bir gerekçe de yoktu." diye tersledi Deán.

"Benim haberdar olmama gerek yoktu ama Marta bilmeliydi değil mi? Senden yardım isteyemedi. Doğru mu? Ona Londra'daki telefon numaranı bırakmış olduğunu söyledin ama bütün evi aradık, izine bile rastlayamadık. Doğru mu? Kimse seninle ertesi geceye kadar iletişim kuramadı. Öyle değil mi? Ortağın Ferrán'a bile bırakmadığın telefon numaranı neden Marta'ya bırakmış olasın ki! Numaranı bırakmaya bile zahmet etmedin, neden sana inanalım ki!" Téllez, Luisa'yı, Guillermo'yu, Maria Fernandéz Vera'yı, bütün aileyi, bütün diğer Téllez'leri kendi tarafına çekmek için çoğul konuşmuştu. Hepsinin Deán için üzüldüklerinden, bildikleri şey yüzünden Deán'dan yakınmayı akıllarına bile getirmediklerinden emindim. Deán kullanılan çoğula kendini de dahil ederek tekrar "Hangi birimiz bilebilirdik?" dedi. Birkaç saniye sessiz kalan Téllez piposunu ısırarak, dişlerinin arasından tıslayan bir sesle: "Karın burada ölmüşken senin bundan haberin bile olmadan o günü nasıl geçirdiğini düşünmek bile tüylerimi ürpertiyor! Hiçbir şeyden haberin olmadan ve hatta üzüntü bile

duymadan geçirdiğin tüm o saatleri şimdi farklı bir açıdan gördüğüne eminim! Senin yerinde olmak istemezdim, herhalde her gece kabuslarla kıvranıyorsundur!" Durdu, piposunu eline aldı ve kendine hâkim olamadan çok daha hor gören bir tavırla "Allah bilir Londra'da bile değildin!" diye ekledi.

Artık benim varlığımı tamamen unutmuşlardı. Özellikle Téllez beni tamamen boş vermiş, olaylar hakkında bilgilendirmekten de vazgeçmişti. Yaşlılar, bir durumu oluşturan ayrıntıların tamamına dikkat edemezler, özellikle ortada garip bir durum varsa dikkatlerini sadece en önemli noktaların üzerine yoğunlaştırabilirler. Şu anda onun için sadece Deán ve Luisa önemliydi, ben dekorun bir parçası gibiydim, ve şef garsondan, diğer garson ve müşterilerden, dışarıdaki fırtınadan, kendilerini yağmurdan korumak için lokantanın kapısına birikmiş olan kalabalıktaki herhangi birinden (bazılarının bir gazetenin altına sığınmış olduklarını gördüm) daha fazla önemim ve gerçekliğim yoktu. Tam o anda kimse benimle ilgilenmez, hatta göz ucuyla bile bakmazken, Conde de la Cimera Sokağından çıkarken yanıma üç değil dört şey almış olduğumun farkına vardım: Marta'nın üzerime sinen kokusu, sutyeni, telesekreterin kasedi ve sarı bir kağıt parçası! Üzerinde Marta'nın değil, kesinlikle Deán'ın el yazısı bulunan ve şu anda cüzdanımda, ceketimin cebinde duran sarı kağıt! Deán'ın bu kadar aşağılanmaya daha fazla dayanamayacağını ve "Otelimin adını ve telefon numarasını not edip telefonun yanına bıraktığım kağıdı biri çalmış. Ayrıca bu yabancı bütün geceyi kızının yanında, onun acı çekmesini ve ölmesini izleyerek, kimselere haber vermeden geçirmiş. Hepinizin çılgın gibi aradığı ve bulamadığı kağıdın üzerindeki otel numaramı tam yirmi dört saat sonra aradı ve

benimle konuşmaya cesaret edemeyip telefonu suratıma kapattı! Ne farkederdi ki! Ne diyecekti ki! Zaten artık her şey için çok geçti! Kısa bir süre sonra Férran'ın sesi, Luisa'nın sesi, Marta'nın gün boyunca ve evvelki gecenin bir kısmında ölü olduğu, gecenin diğer kısmını ise canlı ve bir erkekle geçirdiği haberini ulaştırdı. Sorun Luisa'ya söylesin! O biliyor. Siz hariç herkes biliyor. Marta'nın ölümü sadece korkunç değil, aynı zamanda gülünçtü de! Onu çarşafların altında yarı çıplak buldukları zaman, makyajı sadece çektiği acı ve döktüğü göz yaşları sebebiyle değil, aynı zamanda yanındaki adamın öpücükleri yüzünden de tüm yüzüne bulaşmıştı. Çok şaşırmış, paniğe kapılmış, korkudan taşlaşmış olması gereken adamın öpücükleri tarafından. Beni neşelendiren tek şey, o herifin ne kadar korkmuş olduğunu tahmin etmek!" "Eyvah bütün bunları haykıracak." diye düşündüm, "Kalkıp peçetemi ağzıma bastırarak tuvalete gitsem iyi olacak çünkü söyleyeceklerine dayanamayacağım." Tam Deán'ın otelinin adını (Wilbraham Otel) ve telefon numarasını başka bir kağıda yazmak üzereydim. Hatta bunun için not defterinden sarı bir sayfa da ben kopartmıştım. Ceketimin cebinden kalemimi çıkartmış, hatta bu fırsattan yararlanarak ceketimi giymiş, böylece kendimi evden çıkmaya biraz daha hazırlamıştım. Ama sonra yazmadım, yazmak yerine telefonun yanında duran kağıt parçasını cebime attım. Yani onu çaldım! Farkına varmadan da olsa, çalma niyetiyle davranmasam da onu çaldım! O sırada düşünmem gereken o kadar çok şey vardı ki. Eğer bir telefon numarası aranıyorsa amaç onu hemen kullanmaktır. Kullanmadım. Ertesi gün hiç kimse ne Luisa ne Guillermo ne Maria Fernandez Vera ne de, kimbilir belki de merdivenlerde rastladığım bej eldivenli komşu kız, hepsi Deán'a ulaşabilmek için tüm evi alt üst ettiler

ve telefonunu bulamadılar. Belki de hayatında aldığı ve alacağı en kötü haberi Deán'a ulaştıramamanın üzüntüsüyle kahrolmuşlardı. Herhalde bir çok kez ortağı Férran'la konuşmuş olmalılar ama onun da Deán'ın telefonunu masumca bilmediğinin ispatı yine benim almış olduğum telesekreterin kasetindeydi: "Marta ben Ferrán, Eduardo'nun otelinin bile telefonunu bırakmadan apar topar Londra'ya gittiğini biliyorum, seyahat programını da bırakmamış, ona bırakmasını söylemiştim. Kendini ne zannediyor da izini kaybettirip çekip gidiyor. Sende varsa ya bana onun numarasını ver ya da seni aradığında beni çok acil ofisten veya evden aramasını söyle. Sağol." Ama Marta ne Férran'ı arayarak ona Deán'm yerini bildirmiş ne de Deán Bombay Brasserie'de yediği nefis yemeğin ardından (Glouscester Caddesinde, yerini biliyorum) evini aradığında ona ortağının notunu ulaştırmıştı, en azından ben böyle bir konuşma hatırlamıyordum. Şüphesiz Marta'nın da düşünmesi gereken pek çok şey vardı. O sırada henüz düşünebiliyordu. Ama belki de, düşüncelerini sadece çocuğun ve benim evdeki varlığımız üzerine yoğunlaştırmış, tüm diğer konular önemini yitirmişti. Çocuğun bir süre için gözünün önünden yok olmasını ve bu süreyi benimle geçirebilmeyi planlıyor, telefonun tekrar çalmamasını ve çocuğunun huysuzlanmayı kesmesini diliyor; bir taraftan da yeteri kadar şarap içmeye çalışıyordu ki bunu arayıp istediğinden emin olabilsin henüz neyi arayıp istediğini bilmeden. Böylece Deán'a bütün bir gün ulaşamamışlardı. Téllez hem haklı, hem de bıçağı nereye sokup döndüreceğini bilecek kadar kurnazdı. Bütün bu gün boyunca, canlı zannettiği insan ölmüşken Deán ne yapmıştı? Belki sabahını iş toplantılarında geçirmiş, öğlen St. James Park'ta, Hamstead veya Chelsa'da yürüyüşe çıkmış, belki Marta'ya asla veremeyeceği,

vermiş olsa bile belki de Marta'nın ne zaman, nerede, hangi yolculukta alındığını, hangi yokluğun özürü, hangi bekleyişin ödülü, hangi yeni gönül macerasının bağışı olduğunu unutacağı bir hediye almıştı. Çok geciken ve Marta için bir hatıraya dönüşemeyecek olan bu hediyeyi belki de baldızı Luisa'ya, kayınbiraderinin karısı Maria'ya, ya da bej eldivenli komşusuna vermişti. Ne almış olabilirdi? Bir broş, bir kıyafet, bir çift küpe, bir eşarp, bir çanta, bir şişe Eau de Guerlain; kim bilebilirdi ne seçmiş olduğunu. Günün yorgunluğu üzerine çöktüğünden otelinden fazla uzaklaşmak istememiş, iş arkadaşları, tanışları ile ya da tek başına Sloane Square'de bir lokantada akşam yemeğini yemiş, sürgülü pencereli otel odasına erken dönmüş, pencereden Londra'nın erken çöken karanlığını, ön taraftaki binaların çoğu karanlık camlarını, otelin birbiriyle dik açı yapan iki kanadını ve kırma tavanlı odasında yorgun bir günün sonunda soyunmakta olan; saç filesini, ayakkabılarını, naylon çoraplarını, önlüğünü ve üniformasını çıkartan yüzünü ve koltuk altlarını İngilizlere özgü bir biçimde lavaboda yıkayan zenci hizmetçiyi seyretmişti. Onu koklayamazdı tabii ama belki de önceden otelin bir koridorunda veya merdivenlerinde karşılaştıklarından nasıl koktuğunu biliyordu. Daha sonra İngiltere için oldukça geç sayılabilecek bir saatte odasının telefonu çalmış, ve ben Madrid'den bir Vips Market'ten ettiğim telefonu "alo" sesini duyar duymaz korkuyla Deán'ın suratına kapatarak, sıramı arkamda sabırsızlanan büyük dişli bir adama vermiştim. Deán'ın odasında gecenin geç saatinde çalan telefonun sesi çınlayarak ve yankılanarak yarı çıplak zenci hizmetçinin odasına kadar ulaşmış, kadın bir burglar 'ın (İngilizce'de binalara giren hırsızlar ve gizli girmiş olmasam da Deán ve Marta'nın evine benim gibi giren yabancılar için böyle

özel bir sözcük vardır) varlığından şüphelenerek pencereden dışarı bakmış, odasına tırmanan kimse olmadığından emin olunca, bu kez seyredildiğinden şüphelenerek, ne yarı çıplak halini, umutsuzluğunu, yorgunluğunu ve çökmüşlüğünü ne de yatağının ayak ucuna oturarak, ilikli manşetlerinden mutlaka bileklerine takılıp kalacak uniformasını üzerinden sıyırışını kimse görmesin diye perdelerini sıkı sıkı örtmüş olmalıydı. "Deán konuşmaya devam edecek." diye düşündüm. "Devam edecek ve diyecek ki: 'Ama onun yaşamış olduğu şaşkınlık, kapıldığı panik, çoktan atlatmış olduğu anlık korku ve başına gelen şanssızlık bana yetmiyor. Bu adamı bulmak ve ondan neler olup bittiğini duymak istiyorum. Bu adamı bulmak ve Marta'nın ölü olduğunu bilmediğim günü Londra'da nasıl geçirdiğimi anlatmak istiyorum. Bu adamı bulmak ve Londra'daki gün, kabuslarıma her girdiğinde bir sesin bana şöyle dediğini söylemek istiyorum: Yarın savaşta beni düşün, ve bırak düşsün kör kılıcın elinden. Yarın savaşta beni düşün, ölümlü bedenimi gör ve paslı mızrağını elinden bırak. Bırak yarın olanca ağırlığımla ruhuna çökeyim, yarın yüreğinin üzerinde bir kurşun gibi ağırlığımı hisset ve kanlı bir savaşın ortasında sona ersin günlerin. Yarın savaşta beni düşün, umutsuzluğa kapıl ve öl.' Bunu duyduğum zaman ellerimi şakaklarıma, zavallı şakaklarıma, patlamak üzere olan şakaklarıma götüreceğim ve yere yıkılacağım. Söylediklerini duymaya dayanamayacağım. Onu dinlemek zorunda kalmaya dayanamayacağım."

Deán soğukkanlılığı elden bırakmayarak hiçbir şey demedi ve duyulur duyulmaz bir şeyler fısıldamaya başladı. Galiba bu kez içinden yirmiye kadar sayıyordu. Téllez'e dönerek sakin ve paslı sesiyle, belki de hepimizin ölülerimizin geride bıraktıkları sevdiklerine davranmamız gerektiği biçimde sonsuz bir sabırla:

"Bakınız, Juan, siz bu konuda benim suçlanmam gerektiğini düşünüyor olabilirsiniz. Belki de doğrudur, belki de suçun bir kısmı bana aittir, anladığım kadarıyla sizi bunun tersine inandırmak olası değil. Size uçak biletimi, otel ve lokanta faturalarımı, Londra'dan aldığım şüphe götürmez birkaç şeyi gösterebilirim. Ama eğer benim Londra'da olmadığıma inanmak istiyorsanız bu hiçbir şeyi değiştirmeyecektir. Sadece bana duyduğunuz saygı azalacaktır ama bu dahi çok önemli değil çünkü bundan böyle birbirimizle görüşmemiz için pek bir nedenimiz kaldığını sanmıyorum. Benim hakkımdaki fikirleriniz de beni gerçekten fazla ilgilendirmiyor. Marta'nın üzerine telefonumu yazmış olduğum kağıdı nereye koyduğunu bilemiyorum. Belki çantasına attı ve sokakta düşürdü, belki de pencerenin yanına koydu, rüzgâra kapılan kağıdı çöpçüler süpürdüler, bilemem. Sadece telefon numaramı bıraktığımı biliyorum ama bunu ispatlayamam ve Férran'a bırakmayı unuttuğum da doğru. Ama bir konuda çok haklısınız: Bahsettiğiniz saatleri asla unutmayacağım. Bazı şeyleri hemen öğrenmeli ve bu dünyada yaşadığımız bir anı dahi onların farklı olduklarını zannederek geçirmemeliyiz. Her şey çoktan alt üst olmuşken, hiçbir şey değişmemiş, her şey normalmiş gibi yaşamaya devam ettiğimizi öğrenmek bize dayanılmaz gelir. Ne aptalmışım diye acı çekeriz ama aslında bunun için o kadar da üzülmemeliyiz. Bir aldatmacayı yaşamak, kandırılmak bunlar kolay şeyler, üstelik çoğumuzun içinde yaşadığımız normal şartlar: Kimse bu durumdan kaçamaz ve kimse de böyle yaşadığı için aptallıkla suçlanamaz, ne buna karşı koymalı ne de gereğinden fazla acı çekmeliyiz. İçinde yaşadığımız durumun bu olduğunu öğrenmek kaçınılmaz olarak dayanılır gibi değil tabii. Ama bedeli en ağır olan, bize en zor gelen, yaşarken farklı olduğuna

inandığımız bir zamanın aslında garip, uçucu ve uydurma olduğunu farkettiğimizde, yaşamış olduğumuza inandığımız o mutluluğu ve o düşü anılarımızdan söküp atmaktır. Sanki o zamanı, onca şeyi aslında hiç yaşamamışız ama bir hikâyeyi tekrar anlatıyormuşuz veya bir kitabı tekrar okuyormuşuz gibi düşünüp aslında başka bir şekilde davranmış olmamız gerektiğinin farkına varmak, bütün o geçen zamanın bir hiç olduğunu duyumsamak. Bu bir umutsuzluk kaynağı olabilir. Üstelik bazen geçen o zamanın bir hiç değil, bir cehennem olduğunu da düşünebiliriz. ('Sanki çocukken gittiğimiz, tek bilet alarak girip sürekli aynı iki filmi izlediğimiz sinemalar gibi.' diye düşündüm. 'İlk filmin yarısında sinemaya girer ve ne olup bittiğini keşfetmeye çalışarak sonuna kadar seyrederdik. Neden insanların başına bunca kötülük gelirdi, kimlerin onurunu ne şekillerde kırmışlardı da böyle nefretlerin, böyle düşmanlıkların nesnesi olmuşlardı; tahmin etmeye çalışarak kafamızda bir film yaratırdık. Daha sonra ikinci filmi izler ve bittikten sonra birinci filmin kaçırmış olduğumuz başına geri dönerdik. Perdede, kurduğumuz hayallerin, yaptığımız tahminlerin ne kadar yanlış olduğunu ve kaçırdığımız bölümle hiç ilgisi bulunmadığını seyrederdik. Böylece kafamızda filmin sadece hayal ettiğimiz bölümünü değil, o hayale ve tahminlere dayanarak seyretmiş olduğumuz çarpıtılmış, aslında var olmayan, yani kendi düş dünyamızda yaratmış olduğumuz yorumunu da unutmamız gerekirdi. Şimdi böyle sinemalar olmadığı için aynı şey gelişigüzel televizyonu açıp bir bölümünü seyrettiğimiz filmlerde başımıza geliyor ve televizyonda filmin başına geri dönme olanağımız da bulunmadığı için izlediğimiz yarım görüntülere dayanarak kendi imgelememize göre bir film yaratmış oluyoruz; tıpkı uykusunun kaçtığı yalnız bir gece Poins ve Falslaff ile

Lancaster'li Henry'lerin öyküsünü yarım yamalak seyredip, filmi olabilecek en garip şekilde yorumlayarak etkisinden kurtulamayan Only You gibi. Ben kendi adıma MacMurray ile Stanwyck'in çevirdikleri filmin ne başını ne sonunu izlemiştim ne de diyaloglarını dinlemiştim, sadece hiç dikkatimi çekmeyen hayali alt yazılarına arada bir gözüm takılmıştı çünkü o sırada benim kendi öyküm henüz başlıyordu.')" Deán derin derin nefes alarak, yemeğin başlangıcından beri koruduğu ama yaptığı tutkulu konuşmayla bozulan sükûnetini geri kazanmak ister gibi konuşmasına bir süre ara verdi ve ekledi: "Ama o günün kabuslarıma gireceğinden emin olabilirsiniz, bu konuda içiniz rahat olsun. Zaten giriyor."

Téllez gözlerini damadına dikmiş, sakin sakin piposunu içiyordu ama Deán konuşmasını bitirdikten sonra ona dönmedi bile. Asyalı gözleriyle hesabı istemek için şef garsonu aramaya başladı -eliyle boşluğa yazarak "hesap" anlamına gelen evrensel hareketi yaptı-, sanki bu hareketle artık kalkıp gitmek veya en azından bu konuyu kapatmak ister gibiydi. "Mutlaka dilini ısırıyor olmalı." diye düşündüm, "Belki de gerçeği bilen Luisa ile birkaç dakika yalnız kalıp ona içini dökebilmek istiyordur." Luisa'nın vicdan azabı duyuyormuş gibi bir hali vardı, ne konuşmayı kesti ne de Deán'ı bir karar vermesi için zorladı. Belli ki ona biraz zaman vermenin kendine bir zararı dokunmayacağına karar vermişti. Téllez, Deán'ın söylediklerinden etkilenmiş gibi düşünceli bir ifadeyle piposunu içiyordu ama yine de takıntısının anlayışına baskın çıktığı her halinden belliydi: Eskisinden daha acımasız bir biçimde suçlamalarına yeniden başlayabilmek için Deán'ın yarattığı şüphe ve duyarlıklı havanın dağılmasını bekler gibi bir hali vardı. Deán'ın üzgün olduğunu ve başka tarafa baktığını görünce cesaretini toplayarak:

"Ne olursa olsun orada değildin! Ne dersen de eğer seni aramak istediyse arayamadı! Allah bilir seni aramaya yeltenmedi bile! Belki ona da senin düşüncesizliğinden ve kaygısızlığından gına gelmişti! Aramaya yeltenseydi bile, kimbilir belki de ne bize ne de bir doktora haber vermek için parmağını bile kıpırdatmayacaktın. O seni bizden iyi tanıyordu. Bildiğimiz bir şey varsa o da senin güvenilmez bir adam olduğun." Yine damadını dışlayan ve diğer tüm Téllez'leri kapsayan o birinci çoğul şahsı kullanmıştı. "Birbirimizi görmek için fazla bir nedenimizin kalmadığı doğru. İster Londra'da ister Tampico'da ister Peloponeso'da ol, benim yakınımda bir yerde olmayacağını biliyorum. Hesabı ödemeyi düşünme bile! Burada beni tanıyorlar!"

Deán eline almış olduğu cüzdanını tekrar cebine koydu. Artık son derece bıkmış olduğundan emindim. Bazen insanın sabrının taşmasını engellemenin en etkili yolu geri çekilmek, dinlemekten vaz geçmektir. Yüzündeki karanlık ifade ağaç kabuğuna benzeyen derisindeki çizikleri sanki daha derinleştirmişti, yaşlandığı zaman yüzü tıpkı böyle olacaktı. Enerji dolu çenesinde kaçmaya hazır bir ifade vardı, bira renkli gözlerine, belki de havadaki fırtına yeşilinin etkisiyle olsa gerek, şeytanî bir parlaklık yerleşmişti. Gözlerini sanki çektiği acı veya kuruluktan koskoca açmıştı. Ayağa kalktı, asmış olduğu yerden kabanını aldı, giydi, ellerini cebine sokarak sakin bir tonda:

"Eğer hesabı ödemeyeceksem beklemem için bir neden olduğunu sanmıyorum. Çok acelem var. Hoşçakalın Juan, daha sonra konuşuruz Luisa. İyi günler."

Kahvesini içmemişti. Son cümle bana yöneltilmişti (sadece kaba olmamak için söylemişti, ben de 'iyi günler'

diye yanıtlamıştım'), Luisa'yı yanağından öptü ('sonra evde görüşürüz' dedi, sanki ikisi aynı evi paylaşıyorlarmış gibi. Téllez hiçbir şey söylemedi.) Şef garson Deán'ı kapıya kadar geçirdi, Don Juan Téllez'in bir akrabası her türlü ilgiye layık olmalıydı. Kabanının yakalarını kaldırdı ve kapının önünde birikmiş insanları yararak yağmura çıktı. İstesem bile lokantadan çıkıp onu izleyemeyeceğimi düşündüm. Eğer birisini izlemeye karar verirsem bu Luisa'ydı. Yapacak pek bir şeyim yoktu, bu haftayı Téllez ve Only the Lonely için çalışmak üzere boş bırakmıştım, elimde olan televizyon dizisi senaryosunun da bir acelesi yoktu, zaten büyük bir olasılıkla bu diziyi çekmeyecekler ama benim paramı ödeyeceklerdi. Téllez artık soğumuş olan kahvesini sanki votka içiyormuş gibi bir yudumda bitirdi. Benim varlığımı hatırlayarak ve belli ki doğrudan olmasa da hafifçe özür dileyerek:

"Kızım kimseden yardım isteyemedi." diye sanki ben hiçbir şey anlamamışım gibi açıkladı. "Doktorların söylediklerine göre zaten kurtulması imkânsızmış. Ama yine de onun yatağında öylece yapayalnız, kimse kendisini avutmadan, acı içinde ve oğlu için endişelenerek öldüğünü düşünmeye dayanamıyorum." dedi. Deán gider gitmez düşmanlığı yok olmuştu sanki. "Bunu düşünmeye dayanamıyorum." diye ekledi.

"Garip olan baba (bunu ona daha önce de defalarca söyledim)" dedi Luisa. İlk kez bana hitap etmişti. "Garip olan, hiçbirimizi aramamış olması. Diyelim ki Eduardo'yu aramadı çünkü Londra'daydı ve bir şey yapamayacağını biliyordu, ama bizleri arayabilirdi. Aramadı." Bunları söyleyerek ölmüş olan kız kardeşine ihanet etmeden Deán'a bir yardım eli uzatmaya çalıştığını düşündüm. Düşünceli

bir biçimde bir süre durakladıktan sonra: "Bence öleceğine inanmıyordu, geçici bir şey olduğunu düşündü ve o saatte kimseyi uyandırmak istemedi. Eğer öleceğinin farkında değildiyse demek ki pek fazla korkmadı. Eğer öleceğini düşünseydi, bilseydi işte o zaman çok korkardı."

Téllez'e "İnanın bana yapayalnız değildi, inanın lütfen. Tek başına ölmedi, üstelik pek fazla korkmadı da, çünkü ölmekte olduğunun çok geç farkına vardı ve bana 'Tut beni, tut beni, lütfen tut beni.' dedi ve ben de ona sarıldım, sadece sarıldım çünkü başka bir şey yapmamı istemedi. Bana 'Lütfen hiçbir şey yapma, bekle.' dedi. Ne birini aramamı ne de onu bir milimetre olsun yerinden kımıldatmamı istedi. Onu tuttum, ona sarıldım ve bedeni benim bedenime değerek, kollarımda, korunarak ve kollanarak öldü. Kendinize bu kadar işkence etmenize gerek yok."

Ama tüm bunları söyleyemezdim.

"Gerçekten çok üzgünüm. Sizinle yemeğe gelmemeliydim" dedim.

"Senin suçun değil." diye cevap verdi Téllez. "Seni biz davet ettik, aslında bu konuyu tekrar açmaya hiç niyetim yoktu." Yanık piposunu küllüğe bırakarak ellerini başının arasına aldı ve sanki Falstaff'mış gibi "Benim zavallı kızım." dedi, dumanı üfledi.

Fırtına aniden kesildi. Lokantanın kapısının önü boşalmıştı.

Yarın büyük bir ihtimalle yüzünü hatırlamayacak olmama rağmen ismini unutamamak ne büyük bir yüzkarası. İsimler değişmezler ve insanın belleğine sonsuza dek öyle bir kazınırlar ki, kimse ve hiçbir şey söküp atamaz.

Beynim yüzlerini çoktan unutmuş olduğum, bir manzaranın, bir sokağın, bir evin, bir devrin veya bir perdenin üzerinde soluk bir leke olarak kalmış suretlerle dolu. Ya da bu doğduğumuzdan veya oraya vardığımızdan beri aynı yerde oldukları için bize ölümsüzlermiş gibi gelen binaların ve mekânların isimleri. La Flor Sevillana isimli bir manav, Prens Alfonso, María Cristina, Voy ve X Sinemaları, Plaza de la Cibeles yakınındaki kitapçı Buchholz, eski levhasını değiştirmeyen bakkal Viena Capellanes Hermanas Liso Pastahanesi ve Atlantic Oteli ve diğer oteller, Hotel Londres y de Ingleterra, Oriel y San Trovaso ve Zattere ve Halifax, sokakların, kasabaların ve dükkanların sayılamayacak kadar çok isimleri -Catalañazor, Sils, Colmar, Melk; Medina del Campo-, hatıralarımızda yankılanan fakat yüz hatlarını hatırlayamadığımız çocukluğumuzdan beri bildiğimiz aktör ve aktrislerin isimleri: Eduardo Ciannelli,

Diane Varsi, Bella Darvi, Ivan Triesault, Leora Dana, Guy Delorme, Frank de Kova ve Brigid Bazlen; eğer yıllar ve yıllar önce oynadıkları ölümsüz filmleri tekrar seyretsek hafızamızı tazeleyecek olan tüm bu isimler. Ama mekânlar, mekânlar değişir. Dükkânlar ya yok olur yerlerine bankalar açılır, ya da geçmişlerinin soluk bir gölgesi olarak var olmaya devam ederler. Seneler sonra sokağın karşısından içeriye girmeye cesaret edemeden bakarız. Vitrinden çocukluğumuzda bize şeker veren ve şakalar yapan dükkân sahibini görürüz. Ardında bizim şahit olmadığımız bir hayat bırakarak beli bükülmüş, küçülmüş ve bir harabeye dönmüştür; mermer veya tahta tezgâhın arkasında kendine çok daha güvensiz bir biçimde ve çok yavaş, hemen hemen aynı hareketleri yapmaktadır: Dönüp raflardan bir şey indirmek veya sattıklarını titreyen parmaklarla paketlemek artık ona zor gelmektedir. Dokuz, on yaşlarımın kurnazlığıyla, annem ve babam evden çıkar çıkmaz yatağa itip gıdıklamaya başladığım genç hizmetçi kızın yüz hatlarını hatırlamasam da adı hemen aklıma gelir: Cati. Yazlığa gittiğimiz yerde manivelalı arabasını iterek dolaşan, tütün, ciklet ve kibrit satan mağrur ve saf ifadeli sakatın yüzünü hatırlamasam da duru ismi aklımdadır: Eliseo. Arkadaşlıklarından pek haz etmediğim gri renkli ve soluk suratlı okuldaşlarımın çoktan geçmişe karışmış olan çocuk yüzleri artık var olmasalar da soyadlarını Senyörita Bernis'in okuduğu sırayla hatırlarım: Lambea, Lantero, Reyna, Tatay, Teulón, Vidal. Yazlarımı parklarda dövüşerek geçirdiğim çocukların upuzun ve müzikal soyadları da hâlâ aklımdadır: Casalduero, Mazariegos, Villuendas, Ochotorena. Doktor olan büyükbabamın evine gidip onu sinek kaydı tıraş eden ve karmakarışık saçlarına çeki düzen veren berberin yüzü hafızamdan uçmuş olsa da adı kesinlikle Remigio'dur.

Koca bıyığıyla vahşi görünüşlü, kel ve uzun favorili, siyah giysisini kırmızı bir boyun bağı ile renklendiren, hep aynı köşede sandığının başında oturan ve geleni geçeni şüpheyle süzen ayakkabı boyacısını ise El Monolete diye çağırırdık. Kırtasiye dükkanının sahibi olan kısa boylu küçücük temiz bıyıklı adamın adını hatırlamasam da kardeşlerimle ona *Yedi Şahinler Evi* adlı filmin yapışkan ve korkak karakteri 'Willem Dekker'den esinlenerek Willem Dekker adını yakıştırdığımızı hatırlıyorum. Ona "Kara El" tarafından ucu yakılmış kağıtlara yazılmış "günlerin sayılı Willem Dekker" yazılı tehdit dolu mektuplar gönderirdik! Matematikten bütünlemeye kaldığım yaz gelen öğretmenin garip kafatasını, yüzündeki savaş yarasını ve adının günümüzde hiç kalmayan şu antika isimlerden olduğunu da hatırlıyorum, Victorino. Plaklar satın aldığım uzun boylu sabırlı ve güler yüzlü adamın adı ise dükkanıyla aynıydı, Vicen Vila. İki sene boyunca küçük kulübesinden beni neşeyle selamlayan kapıcının yüzünü ise hayal meyal hatırlamama rağmen adı Tom'du.

Yarın büyük bir ihtimalle yüzünü hatırlamayacak olmama rağmen ismini unutamamak ne büyük bir yüzkarası. Bir gün artık göremeyecek olduğumuz bu yüz, bize ve kendisine ihanet ederek, ona yakıştırdığımız imgeden gitgide uzaklaşacak, kendisine ait olan ve kalan zamanda kendi hayatını sürecek. Tutamadıklarımızın, veya ölmüş olduklarından için sonsuza dek yitirmiş olduklarımızın yüzleri görsel bir yetisi olmayan belleğimizde gitgide solacaktır. Zaman zaman kendimizi kandırarak artık var olmayanı gördüğümüze, hayallerimiz, özlem ya da bahtsızlığımızın sisler arasında yarattığı o silik suretin kendi içsel gözümüz veya hafızamızın gözü olduğuna inanacağız. Eğer ismini, ölmüş ve bir anda yok olmuş olsan bile, değişmez, ve canlılığını

hiç yitirmeyecek olan ismini bilmiyor olsaydım, seninle hiç karşılaşmamış olduğumu düşünebilirdim. Geriye kalan canlı bir isimle, ölü bir isim arasında hiçbir fark olmamasıdır, sadece bu da değil; bu kendimizi tanımlamamız ve akıl sağlığımızı yitirmememizin de tek yoludur, çünkü eğer biri ismimizi reddeder ve "hayır, seni görmeme rağmen sen değilsin, kendin gibi gözükmene rağmen sen değilsin" derse bize bunu diyenin ve bizi reddedenin gözünde bize tekrar ismimizi, hava kadar gereksindiğimiz ismimizi geri verene kadar kendimiz olamayız. Taç giyip V. Henry olur olmaz "Seni tanımıyorum ihtiyar." diyordu Prens Hal arkadaşı Falstaff'a, "Ne kim olduğunu biliyorum ne de seni hayatımda daha önce gördüm ne gelip benden bir iyilik iste ne de bana hoş sözler söyle. Ben artık eski ben değilim, sen de eski yerinde değilsin. Eski benliğime sırtımı döndüm ve eğer bir gün yeniden eski ben olduğumu öğrenirsen, o zaman yaklaş, ancak o zaman benim için eski sen olacaksın." Eğer başımıza böyle bir şey gelirse korku içinde şöyle düşünürüz: "Nasıl olur da beni tanımaz ve ismimle çağırmaz." Aynı zamanda rahatlayarak şöyle de düşünebiliriz: "Şükür ki ne beni ismimle çağırıyor ne de beni tanıyor, benim bütün o uygunsuz şeyleri yapan ve söyleyen kişi olduğumu kabul etmiyor, hem de onları söyleyenin ve yapanın ben olduğuma tanıkken, hem de ben hiçbir şeyi inkâr edebilecek durumda değilken. Bana acıyarak beni reddediyor ve bir zamanlar onun gözleri önünde olduğum kişi olmama devam etmemi sağlayarak beni kurtarıyor."

Uzun zaman önce, ne Marta Téllez'in ne de babasının, Deán'ın, Luisa'nın ve Eugenio'nun isimlerini öğrenmeden çok önce başıma benzer bir şey gelmişti. Eğer bir tanıma anı varsa ve bu bir reddetmeyse birbirimizi karşılıklı olarak

reddetmiştik. Bir gece geç vakit arabamla evime dönüyordum. Hermanos Bécquer Sokağı'nın, yani bu dar ve kısa sokağın Castellana Caddesine indiği yerde dik ve eğri bir yokuş vardır. Yokuş o kadar dik ve eğridir ki sanki birbirinden farklı seviyelerde ve birbiri ile dik açı yapan iki ayrı cadde varmış ve üstte kalan kısım ile altt kalan kısım kısmen bir köprü ile birleşmişler gibi görünür. Pek gösterişli bir yerdir ve travestilerle fahişelerin genellikle iş bekledikleri bir köşedir. Genellikle aynı anda tek bir kadın veya erkek köşede beklerken Castellana'nın diğer ucunda birkaç sokak ötede, María de Molina'nın yakınlarında kalabalık daha yoğundur, fahişeler kış ve hatta sonbahar için bile çok ince olan giysilerinin içinde birbirlerine yakın durarak hem ahbaplık ederler, hem de müşterileri kızıştırmaya çalışırlar. Köşede bekleyen kadın insana hep farklı gelir sanki bir kaşif yada sürgüne benzer. Belki de kimin köşede duracağında dair her gece çekiliş yaparlar çünkü bu köşe kuytu olmasına rağmen trafik epeyce yoğun ve ortam emniyetlidir (Amerikan Elçiliği'nin çok yakındadır), kısaca fahişelerin gezici pazarı için pek uygun bir yerdir. O gece kırmızı ışığa takıldım ve her zaman yaptığım gibi dönüp kadına, merak, fantazi, üstünlük ve üzüntü dolu bir bakışla, yani erkeklerin fahişelere baktıkları o çok tipik bakışla baktım. Yeşil yandığı zaman ilerleyemedim ve kadına bakakaldığımı farkettim çünkü gördüğüm gerçek bir kadındı, bir taklide benzemiyordu ve sanki ismini biliyordum. Baldırlarını meydanda bırakan kısa bir mantosunun altında siyah çorapları gözüküyordu. Kollarını üşüyormuş ama henüz soğuğa dayanabiliyormuş gibi birbirine kavuşturmuştu, yeşil ışık yanıp arabamın ilerlemediğini görünce kollarını kendisini daha iyi görebilmem için çözdü, (benim değil de şöförün görebilmesi için, çünkü o beni henüz görmemişti).

Eteği mantosundan daha kısaydı ve göğüsleri olduğundan daha büyük gösteren şu "body" dedikleri türden dekolte bir üstlük giymişti. Ellerini ceplerinden çıkartarak önünü açtı ve şehvetten yoksun bir biçimde vücudunu sergiledi. Orada öylece kalakalmıştım. Sağımdan, geldiğim yönden arabalar geçip gidiyordu ama ben ne arabamı çalıştırıp ilerleyebiliyor ne de kaldırıma yanaşabiliyordum. Bu onunla ilgilendiğimi açıkça ortaya koyarak beni onunla en azından üç beş kelime konuşmak zorunda bırakacak kesin bir adım olurdu. Gerçek şuydu ki bu birkaç saniye boyunca onunla müthiş, hatta ürkütücü bir şekilde ilgilenmiş olmama rağmen konuşmak veya onu daha yakından görmek istediğimden emin değildim çünkü ismini biliyor olmaktan ölesiye korkuyordum. Celia, Celia Ruiz, Celia Ruiz Comendador. Her zaman iki soyadını da birlikte kullanırdı. Seneler önce evlendiğim ve ayrılmamızın üzerinden çok zaman geçmiş olmasına karşın, boşanalı fazla olmayan isim buydu.

Bir takım söylentiler de duymuştum aslında ve söyleyen ne yazık ki her şeyden haberi olan, birilerini kandırmaya çalışmadığı veya bir üçkağıtçılık peşinde koşmadığı zamanlarda son derece güvenilir olan Ruibérriz de Torrez'di. Duyduğumda ona inanmadım. Yaşadığımız zamanların sabırsızlığı göz önüne alındığında üç yıllık evliliğimiz pek de kötü sayılmazdı. Üç yıl onun kadar genç bir gelin için yeterince uzun bir zamandı, gelinliğini giydiğinde benden on bir yaş daha gençti. Şimdi öyle gözükmüyor, yaşanan olaylar ve olaylara bakış açıları yaş kavramını karmaşıklaştırır. O yirmi iki, ben otuz üç yaşındaydık. Onun ısrarıyla evlendik, "sonsuza dek" dediği zaman iki veya üç seneden ötesini düşünemiyordu (ve bunu hoş ve arkadaşça buluyordu), şimdiki zamandan farklı bir geleceği düşleyemeyecek kadar genç, belli belirsiz çocukluğunu henüz üzerinden

atamamıştı. Hoppalık şüphesiz karakterinin köklü, belirleyici bir özelliğiydi. Sanırım zayıf ve heyecanlı olduğum bir anda evlenmeyi kabul ettim. İlk yılı hatırlamam kolay olmasa da genç kadın beni neşelendiriyordu ve o kadar genç birinden zaten bundan fazlasını beklemek haksızlık olurdu. Daha sonra ona katlanmak benim açımdan gittikçe güçleşmeye başladı ve kısa bir süre sonra birbirimizi sinirlendirmeye başladık, yatışmamız için fırtına sonrası sessizliklerde birbirimizi tekrar kucaklayana kadar saatlerce oturuyor ve bekliyor, cinsel yakınlık ve duygusallıklara sığınıyorduk, hatta bu bazen kurtarıcı oluyordu: Zaten bitmiş ama sonsuza dek sona ermemiş bir beraberliği sürdürmeye faydası oluyordu. Bu gibi durumlarda genellikle olduğu gibi, evi önce ben terkettim ve üç yıldan beri yaşamakta olduğum bu yere taşındım. O, benden çok genç olduğu için kızgınlıkları birikmiyor ve geçici oluyor, onları beslemiyor, yani onun açısından birinci sürtüşme onuncu sürtüşmeden daha ciddi, daha sıkıntılı olmuyor, kin tutmuyor, hakaretlerine beni gücendirmeye gerçekte böyle bir niyeti olmamasına rağmen devam ediyor, yaptığını ayrımsaması için onu uyarmam hatta açıklamalarda bulunmam gerekiyordu. Bu ilişkide her şeyi yorumlaması gereken bendim. Ama ben kızgınlıklarımı biriktiriyor ve içinde yaşadığımız zaman gibi daha sabırsız ve sert bir hale dönüşüyordum. Demek istediğim şu ki o, ne istediğimi, ne anlatmaya çalıştığımı bir türlü anlayamıyor ve umutsuzluğa kapılıyordu, bu nedenle beraber yaşamaktan vazgeçtikten sonra ilişkimiz daha da kötü bir hal aldı. Bir ateşkes sırasında birbirimizi birkaç ay görmeme, biraz uzak kalma, her şeye farklı bir açıdan bakabilene kadar bekleme kararı aldık. Ona her ay bir kuryeyle çek gönderiyordum (ikimiz de sadece bu kuryeyi görüyor ama birbirimizi görmüyorduk), bunu sadece

onu terk eden ben olduğum ve ondan daha fazla para kazandığım için yapmıyordum. Biliyordum ki bu gibi durumlarda küçükler uzağa düşmüş olsalar bile daha deneyimli olan büyükler onların sorumluluğunu duyar ve ayrı olsalar bile onlar için endişelenirler. Şimdi de ona her ay yasal bir çek gönderiyorum, ayrıca, zaman zaman tıpkı ihtiyacı olan bir çocuğa harçlık verir gibi para verdiğim de oluyor; görünüşe göre belki de çok kısa süre sonra buna gerek kalmayacak. Genellikle Celia'dan bahsetmekten hoşlanmıyorum.

Telefonların gün ve gece boyu susmadığı, gece yarıları insanların birbirlerini aramalarının garip karşılanmadığı, herkesin her yerde karşılaştığı, bir güruhun hiç uyumadığı ve uyumaya niyetlenenleri de rahat bırakmadığı bu büyük şehirde, ben de duymak istediğim veya istemediğim her şeyden payıma düşeni alıyordum tabii. Birileri sürekli Celia'yı şu yabancıyla, bu tanıdığım kişiyle, şurada veya burada gördüklerini söyleyip duruyorlardı, peşinden koşanlar hiç de azımsanamazdı. Bu bilgilerden çıkarttığım sonuç, Celia'nın hayal gücünü pek kullanmadan büyük şehirlerde terk edilmiş duygusallar için var olan belli istasyonlar arasında mekik dokuduğuydu: Sabahlara kadar dışarıda kalıyor, keyifli ve neşeliymiş gibi rol kesiyor, fazla içiyor, fazla dansediyor, sıkılıyor, uyumak için eve dönmeyi istemiyor ve bazen gecenin sonunda ya da sabaha karşı ağlama nöbetleri geçiriyordu. Tüm bunların kulağıma gelmesi için gerekenleri yapıyor ve bir yabancıdan bahseder gibi herkese beni soruyordu. Bunun nasıl sorulduğunu ben de iyi biliyordum, dudaklarınız size ihanet eder, titremelerine engel olamazsınız, sesiniz kırılır. Olur olmaz saatlerde telefonum çalıyor, sessizce yüzüme kapatılıyor, evde olup olmadığımı yoklamak, belki de çok daha acıklı bir nedenle, sadece

sesimi duymak, o söylediğim tek soru cümleciğini duymak için arıyordu. Ben de bir gece yatmadan önce, yatağımın ayak ucuna oturmuş soyunurken eski numaramı çevirdim, telefonu açtığı zaman tıpkı onun yaptığı gibi cevap vermeden kapadım, belki de yalnız olmadığını düşündüm. Bir keresinde Celia bana arka arkaya üç mesaj bırakmış, ateşli, kaba, alaycı ve tehditkâr pek çok şey söylemiş, ama üçüncü mesajı yalvarıp ağlayarak 'Lütfen...lütfen....lütfen' sözcükleri arasında sona ermişti, yani ben, aynı şeyi, yıllar önce, yine kendi telesekreterimde bir kez daha duymuştum. Mesajını yanıtlamaya cesaret edemedim, bir şey yapmamak en iyisiydi.

Daha sonra söyleyen Ruibérriz de Torres de olsa inanmak istemediğim ve başlangıçta aldırmadığım o şeyleri duydum. Ruibérriz önce üstü kapalı bir şekilde, anlamak istemediğimi görünce ise açıkça son zamanlarda Celia'dan haberim olup olmadığını sordu. Cevabımın aylardır görüşmediğimiz olduğunu öğrenince endişelenmiş bir havada, belki de içinde bir yerlerde hafifçe eğlenerek "Belki biraz ilgilensen iyi olur. Arasıra ne yaptığına bir göz at." dedi. "İlgilenmesem daha iyi olur." diye terslenerek cevap verdim. "Daha zamana ihtiyacı var, sorunlarını çözmek için yeniden bana koşmasını ve kendisine öğütler vermemi beklemesini istemiyorum. Bu aramızda tekrar bir bağ oluşması anlamına gelir ki, ona yolladığım çekler dışında bu bağı kopartmanın nelere mal olduğunu biliyorsun." "O zaman bu çek bağını güçlendirmeli veya daha cömert davranmalısın." diye cevap verdi. Neden böyle dediğini, bildiğinin ne olduğunu sorduğumda ise bana tamamen bir salaklık gibi gözüken yapmacıklı bir tavırla ve hafif ağzı sulanarak birilerinin Celia'yı fahişelerin takıldıkları bir barda, Bilbao, Valencia veya Barcelona'lıya benzer, şehirden

olmadıkları, gelip geçtikleri belli, sıradan işadamı tarzında tiplerle içki içerken gördüğünü söyledi; hiç de tipi olmayan ve o bara birlikte gelmesi mümkün olmayan birileriyle. "Ne yani?" dedim, "Bundan ne gibi bir sonuç çıkartmam gerekiyor?" "Biraz endişe verici değil mi? Yerinde olsam Celia'yı çeker konuşurdum." "Zırvalama." diye cevap verdim "Değişik ve egzotik yerlere gitmek Celia'nın hep hoşuna gitmiştir. O daha çok genç ve eğlenmeyi seviyor, beraberken de birkaç defa arkadaşları ile lezbiyen barlara bile gitmiştik." "Tabii, tabii." dedi Ruibérriz "ama bu kez biraz farklı." "Neden farklı?" "Bir, artık seninle evli değil; iki, yanındakiler arkadaşı değilmiş; üç, onu orospuların takıldığı bu boktan yerlerde pek çok kez görmüşler." dedi bilmiş bir tavırla ve sağ elinin baş, işaret ve orta parmaklarıyla numaralandırarak. "Senin arkadaşların da epey cins olmalı, sürekli buralara takıldıklarına göre orospulara özel bir düşkünlükleri var demek ki! Onu orasına burasına gizlice para tıkıştırırken de görmüşler mi? Celia'nın kendine özgü bir döngüsü vardır: Bazen birileri onu eğlendirir ve her gece onlarla çıkıp aynı yere gider, sonra birden bundan ve bu yeni arkadaşlardan sıkılarak kendini on beş gün eve kapatır. Onu tanıdığımda da böyleydi, durulup hayatını bir düzene sokana kadar da böyle olacak. Ayrıca ona yeteri kadar para gönderiyorum. Santander'de yaşayan ailesinin de yardım ettiğine eminim, orada burada çalıştığı da oluyor, maddi bir sorunu olduğunu zannetmiyorum." diye yanıtladım. "Bak, paranın miktarı göreceli bir kavram olup, yetip yetmemesi ihtiyaçlara, kişinin sürdüğü hayata ve nasıl harcadığına bağlıdır. Celia çok dışarı çıkıyor. Belki de bir şeyler kullanıyordur." "Hayır alkol ve tütün dışında, her türlü uyuşturucudan ölesiye korkar. Marihuana bile içtiğini görmedim, üstelik de onca ikrama rağmen." diye

cevap verdim. "Ama bununla fahişelik yapmak arasında fark var, neden palavralar atıp bu kötücül hikâyeleri anlatıyorsun?" Ruibérriz bir an susarak ellerini bir orkestra şefininkine benzeyen saçlarınının bukleleri arasında dolaştırdı, sanki konuyu kapatmakla bana daha fazla bilgi vermek arasında bocalıyormuş gibi yere bakıyordu. "İyi, sen bilirsin." dedi, "Ben başkalarının söylediklerini sana aktardım, yani, bunun doğru olduğunu düşündüm." Sabırsızlıkla "Hadi bakalım, başka neler görmüşler, bildiğin herşeyi söyle, başka ne biliyorsun?" diye sordum. Gülümsemesine engel olamadı ve beyaz dişleri parladı, üst dudağı dışa doğru kıvrılarak diş etleri meydana çıktı, yanlışlıkla yakalanmış ve bunu komik buluyormuş gibi bir ifade takındı. "Bence bu kadarı yeter de artar bile ama sana kalırsa her şey bir dedikodudan ibaret. Bildiğim başka bir şey yok. Hadi bırakalım bu konuyu, bana kıl kapmanı istemem." Birdenbire şüphelendim "Sen onu gördün mü?" diye sordum, "Sen onu kendi gözlerinle gördün mü?" Derin bir nefes alarak göğsünü şişirdi, belki de yalan söylemeye hazırlanan birisinin yalanı söylerken sesinin titreyip kendini ele vermesini engellemek için yaptığı bir hareketti bu. (Üç hafta kadar sonra Hermanos Bécquer Caddesinin sonunda kırmızı ışıkta beklerken birdenbire gördüğüm levhada caddenin bu alt bölümünün adının General Oraa olduğunu şaşkınlıkla okudum; oysa ben tüm Madrid'liler ve taksi sürücüleri için orası Hermanos Bécquer'in bir parçasıydı). "Hayır eğer gözlerimle görmüş olsaydım, seni en azından onunla konuşman için ikna etmeye çalışırdım. İstersen yine de doğruluğunu bir araştır ve onunla konuş derim."

Celia ile konuşmadım. Duyduklarımı da önemsemedim. Aramızda bunca acı ve inatla, bunca zaman sonra yaratılmış olan sessizliğin bir süre daha sürmesi gerektiğini

düşünüyordum. Ama benim de tanıdığım bir arkadaşını arayarak Ruibérriz dolayısıyla öğrendiklerimin doğru olup olmadığını sordum. Ondan Celia'yı arayarak bu pis dedikoduların kaynağını bulup engel olmasını isteyecektim ki bir şey dememe fırsat vermeden "Ama ne aptallık, ne kötü kalplice bir şey bu, elâlem ne konuşacağını şaşırmış, bu pislikleri uydurmaktan başka işleri kalmadı mı?" diyerek hemen hemen benim verdiğim tepkinin aynısını verdi. Bunun üzerine ondan bu konuşmanın aramızda kalmasını rica ettim, ama bunun boşuna olduğunu, kız arkadaşlar arasındaki bağların güçlü olduğunu, birini veya diğerini ilgilendiren bir konu varsa hemen birbirlerine anlattıklarını biliyordum, yine de konu çok sevimsiz olduğu için bu kez, belki ben rica ettiğimden değil, kendini bu tatsız konuşmadan sakınmak için anlatmaz diye düşündüm. Sonuçta kendimi Ruibérriz'in söylediklerinin olamayacağına inandırdım, bir şey yapmadım ve konuyu unuttum.

Şimdi, tekrar kırmızıya dönen trafik ışığında, kımıldayamadan Castellana'nın eğri büğrü ağaçlarına -sonbahar olmasına rağmen ağaçlarda hâlâ yapraklar vardı ve belki de yüzyıllardır karşılaştıkları fırtınalar onları böyle eğip bükmüştü- ve bir sigorta şirketinin pembe yeşil binası önünde bekleyen fahişeye bakıyordum. İsmi Celia Ruiz Comendator olabilecek bu kadını inceden inceye izlerken birden kendimi tamamen varsayıma dayalı bir durumu kurgularken buldum. Varsayım eğer bana söyledikleri doğruysa, Ruibérriz'in Celia'yı kendi gözleri ile görmüş olduğuydu. Celia'nın fahişelik yaptığını gören Ruibérriz gayet rahat ve tasasız onu bir geceliğine kiralamış olabilirdi. Gece bittikten sonra hayattaki hiçbir şeyi ciddiye almayan, hiçbir şeye önem vermeyen ve hayatın kendisini bir komedi olarak gören Ruibérriz samimi olan ama aslında olmayan

bir endişeye kapılmış olabilirdi. Eğer kadın oysa ve ismi de aynıysa -çünkü yüzünü görmek yeterli olmayabilir, yaşlanmış, makyaj yapmış ya da değişmiştir-; ve Ruibérriz onunla bir gece geçirmişse o zaman iki adam arasında -Ruibérriz'le benim aramda, bizim aramızda-, bildiğimiz lisanların anlatamayacağı ama çoktan ölmüş olan Orta Çağ'a ait bir lisanın buna yetkin olduğu bir ilişki var demekti. Ne zaman cinsel sadakatsizlikler hakkında bir şey duysam, insanların eşlerini değiştirdiklerini veya ikinci kez evlendiklerini görsem -yürüyerek, arabamla ya da bir taksinin içinde sokak fahişelerinin yanından geçsem-, İngiliz Filolojisinde öğrenciyken öğrendiğim artık kullanılmayan Anglosakson kökenli ve ne olduğunu da tam hatırlayamadığım bir yüklem aklıma gelir. Yazılışını bir türlü anımsayamasam da hocanın sınıfta bahsettiği andan itibaren bu fiilin anlamı belleğimde kazılıdır. Bu yüklem, zaman geçtikten sonra sonradan yattıkları kadının yüzünü tamamen farklı hatırlasalar da, ismi aynı olan bu aynı kadınla değişik zamanlarda yatmış, iki veya daha fazla erkek arasındaki ilişkiyi, hısımlığı tanımlar. Büyük bir olasılıkla Anglosakson kökenli dillerde sözcüğe "arkadaşlık", "birleşme", "eşlik etme" anlamını kazandıran *ge* ön eki ile başlıyor olmalıdır, tıpkı unutmamış olduğum bazı isimler de olduğu gibi, *ge. féra* "seyahat arkadaşı", veya *ge.sweostor* "kardeşler". Bunun Latin kökenli dillerde (İspanyolca gibi) çok sık kullanılan "co-", "com-" veya "con-" ön eklerinin benzeri olduğunu düşünüyordum: "coparticipe- birlikte katılmak", "comensalcan yoldaşı", "compinche-yoldaş", "cónyuge-eş" ve daha pek çokları. Bu yok olmuş yüklemin ge.licgan gibi bir şey olduğunu zannediyordum. Burada licgan "yatmış olmak, uzanmak, bir mezarda yatıyor olmak, cinsel ilişkide bulunmak" anlamlarına geliyor olmalı ki, o zaman unuttuğum

fiil de ge.licgan, yani "birlikte cinsel ilişkide bulunmak, birlikte yatmış olmak" gibi bir şey, daha bayağı söylenirse "birlikte düzmek" olmalı. Belki de hocamın söz ettiği bir yüklem değil *ge.bryd-guma* yani "ortak eş" veya *ge.for.liger* "ortak evlilik dışı ilişki kurma" anlamına gelen bir isimdi. Korkarım ki ne sözcüğün ne de anlamının ne olduğunu asla bilemeyeceğim. Eski profesörümü arayıp sorduğum zaman sözcüğü hatırlayamamıştı, eski Anglosakson dilbilgisi kitabım da bir işe yaramamıştı; ne de ekindeki imlâ klavuzu. Belki de tamamen benim belleğimin uydurması olan ve de fırsatını bulduğumda oynamaktan hoşlandığım bir oyundu. Orta Çağ'a ait bu yüklem veya sözcük var olsa da, olmasa da, gerekli ve ilginç bir kelime olabileceğini ve pek çok şeyi anlatabileceğini düşünüyordum. Eğer fahişenin adı gerçekten Celia Ruiz Comendador idiyse varsayımıma göre hem Ruibérriz de Torrez hem de bir çok başka adamla Anglosakson-tarzı ilişkim oluyordu. Kadınlar ve erkekler, hepimiz genellikle bu tür bağları ve ilişkileri önemsemeyiz. Bu tür bir ilişkinin varlığının kanıtlanma biçimi genellikle ortak bir hastalığın ortaya çıkmasıdır; o da sonradan ortaya çıkar ve ilişki zincirinin ne kadar *son* sıralarındaysanız hastalanma ihtimâliniz de o kadar artar; belki de bu sebeple uzak geçmişte bakireler çok değerliydiler. Ayrıca bu istenmeyen ilişki, aynı kadınla ilişkiyi kuranlar birbirlerinden şüphelendikleri veya birbirlerini tanıdıkları zaman sıkıntı verici, aşağılayıcı hatta tiksinti verici olup insanların birbirlerinden nefret etmesine, bazı ortamlarda seyrek, bazılarında ise sıradan ve doğal olarak birbirlerini öldürmelerine neden olabilir. Belki de bu yüzden bir nefret ilişkisini tanımlayan bu yüklem; ne kendi unutulmuş lisanında, ne de bu lisandan türeyen konuştuğumuz lisanlarda yaşayamamıştır, bu rekabet, rahatsızlık kıskançlık ve

kan damlalarından kurulu bağın; iç içe girmiş dağ silsileleri ya da birbirine dolanmış ırmak kolları gibi sonsuza uzanan bu ağın hiç değilse konuştuğumuz lisanlarda yeri olsun istemedik ama yaşantılarımıza sokmaktan ve düşünmekten de kendimizi alıkoyamadık. Tabii ki aynı kadını paylaşan veya düzenler için rahatsızlık verici bir hatıra olan bu durumun zaman zaman tam tersi de mümkündür, bu kadınla veya erkekle kurulan ilişkiler, kuranlara prestij sağlayıp, ilişkilerin kurulmasına yardımcı olanlara, kontratları yapanlara, aracılara yarar; varsayıma göre sonradan gelenler sadece hastalığa yakalanmakla kalmayıp aynı zamanda fazlasıyla rağbet görürler, özellikle günümüzde geçmişe oranla çok daha fazla, ama yine aynı varsayıma göre bu ilişkide ben *önce* gelendim.

Kadın tekrar yeşile dönen ışıkta, motorum çalışır vaziyette, kımıldamadan durduğumu görünce yola doğru umut dolu ve kuşkulu birkaç adım attı (beni gördüğünü veya kendimi nasıl sersem hissettiğimi anladığını sanmıyorum), kuşkusuz biraz yaklaşmasının ve kendini bana daha iyi göstermesinin karar vermemi kolaylaştıracağını düşündü. Belki bu soğuk salı gecesinde henüz hiçbir iş çıkmamıştı, ne bir dairede ne de bir arabanın içinde; adımları ve ziyaretleri kimsenin yüreğini hoplatmamış veya karışık, kaderci ve kırılgan belleğinde üst üste yığılmamıştı. Birden onun yola çıkıp benim arabama gelmesinin abartılı olduğunu düşündüm -nasıl denir, aşağılayıcı olduğunu. Sağ taraftan gelen olup olmadığını kontrol ettikten sonra arabamı kaldırımın kenarına, yağmur yağdığı zaman o veya arkadaşlarının altına sığındıkları otobüs durağının -16 ve 61 numara- biraz aşağısına, neredeyse Castellano Caddesine, tam köşeye park ettim; o bu manevrayı görür görmez adımlarını hızlandırarak kararsızlığı veya gururu yüzünden bir müşteriyi

kaybetmekten korkar gibi, sanki taksi çağırırken de bu hareketi yapma alışkanlığındaymış izlenimi vererek, beni sadece bu hareketle durdurmak istercesine kolunu kaldırdı. Henüz arabanın motorunu durdurmamıştım, onunla konuşmak ve onu arabaya davet etmek isteyip istemediğimden emin değildim ve bu sadece adının ne olduğu ile ilintili de değildi. Parlak ipek çoraplar giymiş olduğu güçlü bacaklarıyla arabama yanaştı, hemen sağ penceremi indirdim. Yüzümü görmek ve benimle konuşmak için eğildi ve dirseğini açık olan pencerenin üzerine koydu. Belki de fikir değiştiren bir müşterinin aniden pencereyi kapatmasına engel olmak için bir numaraydı. Gözlerini kırpmadan bana baktı, sadece nefesini tuttuğunu hissedebiliyordum: Evet Celia'ydı, belki ilk cümlesini veya cevabını değişik bir ses tonuyla, normal konuşmasından farklı bir biçimde söylemeye hazırlanıyor, zaman kazanmaya çalışıyordu. Yüzü hem Celia'nın çok iyi tanıdığım yüzüydü, hem de ilgisi yoktu, demek istediğim saçları onda düşünülmesi mümkün olmayan vahşi bir görüntü verilerek taranmış, yapay bukleler ve sarı meçlerle süslenmişti, makyajı hiç görmediğim biçimde abartılıydı, dudakları kan kırmızısı renginde ve taşırılarak boyanmış, gözlerine sahte olduğu şüphe götürmeyen çiçek sapına benzer kirpikler takılmış, gözlerine daha belirgin, daha badem biçimli kılacak şekilde şakaklarına doğru rastık çekilmişti. Elbiseleri de Celia'nın elbiseleri değildi. Eteği fazlasıyla kısa, "body"si çok dardı sadece, mantosu ona ait olabilirdi çünkü ışığa yaklaştığı zaman bunun bir manto değil, Celia'nın giydiği türden bir yağmurluk olduğunu gördüm, bir de çok yüksek topuklu ayakkabıları bazı geceler dışarıya çıktığımızda giydiklerine benziyordu. Dirseği camıma dayalı, sağına doğru hızlı bir bakış atarak Castellana'nın ünlü kapısının önündeki basamaklara gelen

diğer iki fahişeyi kontrol etti; kesinlikle bizim pazarlığımızı izliyor, olumsuz sonuçlanması halinde kendilerine de bir şans doğabileceğini düşünüyor olmalıydılar. Bir tanesi başını kaldırmış yukarı, ağaç dallarının ve yaprakların ahenksiz salınımına bakıyordu, sanki onun için sadece rüzgâr ve bulutlar vardı. Bu uzaklıktan daha az dikkat çekici, daha az güzel görünüyorlardı. "Gir içeri" diyerek kapıyı açtım, böylece onu camdan uzaklaşmaya zorlamış oldum. Ona nasıl hitap etmem gerektiğini kestiremediğimden gecenin bu saatinde ona yalnız başına sokakta rastlamışım gibi konuşuyordum. Ben sürücüydüm, kocaman elleri, nasırlı ve sert parmakları direksiyonu tutan adam -ellerim tıpkı bir tuğla gibi-, kapıyı açıp onu arabaya davet eden, ne yapacağını söyleyen ve emirleri veren bendim, oysa Celia ile böyle değildi. Ama henüz değil, henüz pazarlık bitmemişti.

"Ağır ol bakalım. Nereye gidiyoruz, cukkan sağlam mı?" diye sordu bir adım geri çekilerek -topuğunu yere sürttü- ve bir elini kalçasının üzerine koydu. Bu hareketi yaparken bileziklerinin şıngırtısını duydum, Celia'dan ara sıra bu ses gelirdi ama daha kuru, ya o zamanlar bu kadar bilezik takmıyordu ya da bilezikleri daha sıkıydı.

"Başlangıç olarak civarda biraz gezelim bakalım, cukka konusunda endişen olmasın, al bakalım, belki bu bana biraz daha iyi davranmanı sağlar" diye cevap vererek pantalonumun cebinden biraz para çıkardım, yanımda epeyce nakit vardı. Bu konuda en ufak bir sorun yaşanmayacağını söylemek istemiştim ve o da bunu anlamıştı. Elini bir iskambil destesine uzatır gibi banknotlara uzattı. Eğer karşımdaki Celia olmasaydı tedbirsizlik ettiğimi düşünebilirdim: Bu, onu sanki beni bir şekilde soymaya davet etmek gibi bir şeydi -belki de "uyku öpücüğü" dedikleri şey bu

olmalıydı-, görebildiğimiz ve uzanabildiğimiz şeylere sahip olmak isteriz. Ona güvenmemem ve onun kendisi olmadığına inanmam mümkün değildi çünkü çok fazla Celia'ydı. Oydu, Celia olmasa bile Celia'ydı.

"İyi, bunu ve bunu şimdilik gezinmek için alıyorum" diyerek iskambil destesinden kağıt çeker gibi, dikkatli ve izin ister havada iki banknot aldı ve çantasına koydu. "Sonra daha da uzamak isteyip istemediğini konuşuruz, Barajas Havaalanı ile Guadalajara farklı yerler. Eğer Barcelona'ya kadar gitmek istiyorsan bir bankamatiğe uğramanda fayda var."

Sağımdaki koltuğa elimle vurarak "hadi atla" dedim. Bir toz bulutu yükseldi.

Bindi ve arabanın kapısını kapattı. Motoru çalıştırırken diğer iki fahişenin umutları sönmüş bir şekilde merdivenlere oturduklarını gördüm. Kısacık etekleriyle, yeni yağan yağmur yüzünden henüz nemli taşlara oturdukları için üşüteceklerini düşündüm. Celia'nın eteği de çok kısaydı, o kadar kısaydı ki oturduktan sonra sanki hiç etek giymemiş gibi görünüyordu, jartiyer de takmıyordu, siyah elastik çoraplarının bacaklarını örtmeyen yerinde beyaz et parçası gördüm, benim zevkime göre fazla beyaz, mevsim sonbahardı. Bölgeden uzaklaşmaya, arabayı Yukarı Castellana'ya doğru sürmeye başladım.

"Hey, nereye gidiyorsun, şu arka sokaklarda takılsak daha iyi olmaz mı?" Fortuny ve Marquéz de Riscal ve Monte Esquinza ve Jenner ve Fernando el Santo'dan bahsediyordu. Hemen hemen hiç trafik geçmeyen, zengin ülkelerin siyah demir parmaklıklarla ve hepsi aynı boyda ve çok iyi kesilmiş çimleri olan özel bahçelerle çevrili konsolosluklarının bulunduğu bol ağaçlı, düzgün ve temiz, gece

ve gündüz son derece sakin, çocukluğumun yakınlarında geçtiği sokaklar; 16 ve 61 numara gibi bugünün uzun ve kırmızı renkli otobüslerinin tam da Celia'yı ya da taklit Celia'yı aldığım durakta duran, Londra'dakiler gibi iki katlı otobüslerin ve hâlâ eski güzergâhının bazı yerlerinde, asfalta gömülmüş raylarında bir fosil gibi ilerleyen, okula gidip gelirken bindiğim tramvayın geçtiği sokaklar; ama hem otobüsün iki katlı ve mavi, hem de tramvayın mavi olduğu zamanlar: Geriye sadece numaraları kaldı 16 ve 61. Bu sokaklarda bir arabayla durulabilir, farlar ve motor kapatılabilir, gelip geçen diğer arabaların farları sürekli gözlerinizi kamaştırmadan koklaşabilir ve konuşabilir ve oynaşabilirdiniz ve erkekler sınıfa girmeden önce gizlice bir sigara içebilirdi, şehrin en yabancı sokaklarıydı ve en özgür.

"Merak etme geri döneceğiz, seni istediğin bir yerde veya köşende bırakacağım, böylece taksiye binmek zorunda kalmayacaksın. Taksiler sizi pek almak istemiyorlar değil mi?" Bu eğer yanımdaki Celia olmasaydı saldırgan ve modası geçmiş sayılabilecek bir yorumdu. "Trafik olmadan araba kullanmak hoşuma gidiyor."

"Bana ne patron sensin." diye cevap verdi "Yorulunca haber ver ama pek uzun sürmesin, kendimi bir taksi sürücüsünün sevgilisi gibi hissetmeye başladım, sadece benim taksimetrem açık."

Son cümlesi beni hafifçe güldürdü, ona duyduğum heyecan ve zayıflık geçip de onu artık eğlenceli bulmamaya başladığım zamanlarda güldüğüm gibi. Ama bu doğruydu, bazı genç taksi sürücüleri cuma ve cumartesi akşamları sevgililerini de yanlarına alırlardı, çalışmaları gerekiyordu ve bu birbirlerini görmelerinin tek yoluydu, kızlara gelince ya çok aşık ya da çok umutsuz olmalıydılar. Arkalarında

enselerine bakan, hele umutsuz ve yalnız bir erkekse özellikle kızın ensesine gözlerini diken ve konuştuklarını dinleyen bir yolcunun önünde ne konuşabilirlerse.

Sessizce arabayı sürüyor, iyi bildiğim Castellana'da ilerliyordum, bazı yerler hâlâ duruyordu, pek çoğu değişmişti, artık Castellana Hilton olmasa da benim için Castellana Hilton olan otel, House of Ming'in, çocukluğumun yasaklı ve gizemli mekânının her yerden görülebilen levhası, Chamartin, ve aklıma kazınmış asla silinmeyecek olan isimler, hepsini hâlâ ezbere bildiğim bütün bir takımını, ciklet ve sigara paketlerinden çıkan resimlerinden tanıdığım ve bu kartlarla kardeşlerimle değiş tokuş oynadığım yüzleri aklıma getiren Real Madrid Stadyumu: Molowny, Lesmes, Rial ve Kopa, Şişko Puskas, Velázquez, Santisteban ve Zârraga, bu gün görsem hiçbirinin tanıyamayacağım yüzleri ve zamana direnen soyadları, Velázquez bir dahiydi.

Sessizce arabayı sürüyor ve göz ucuyla yanımdaki fahişeye bakıyordum, yorgun Celia'yla eve döndüğümüz pek çok gece yaptığım gibi, onu yanımda isteyip istemediğimi anlamaya çalışıyordum. Ona iyice bakmak, bütün yüzünü görmek, hatlarını incelemek istiyordum, ama bunun için zamanım olacaktı ayrıca suratlar yanıltıcıdır. Suratlar yerine bu yüzlerin yarattığı duygulara, kendi hislerimize, diğer kişinin istem dışı yaptığı hareketlere, nefesinin ritmine, boğazını nasıl temizlediğine, yaptığı bir telâffuz hatasına, takılmış olduğu bir klişeye ve kokusuna -ölülerden geriye hiçbir şey kalmadığı zaman bile kokuları kalır-, nasıl yürüdüklerine, nasıl bacak bacak üstüne attıklarına, parmaklarıyla sabırsızca davul çalmalarına, baş parmakları ile alt dudaklarını ovuşturmalarına, gülüşlerine, özellikle bir

başkası olmaya çalışanların maskelerini düşürerek gerçek kimliklerini ortaya çıkartan gülüşlerine dikkat etmemiz gerekir, gülüşler yanıltmazlar. Arabama aldığım fahişeyi güldürme riskini göze alıp almayacağımdan emin değildim çünkü bu kim olduğundan emin olmamı sağlayacaktı.

Sessizce arabayı sürüyor ve aynı zamanda yanımdaki eğer Celia'ysa neden bu işi yaptığını düşünüyordum, bu kadar umutsuzca paraya ihtiyacı olamazdı, belki uçarılığından, evet fazlasıyla uçarıydı, belki de sırf macera olsun diye, kuşku götürmez biçimde Sovyet'lere ait bir kelime olan ve 'ben denedim' denmesine olanak sağlayan maceracılığından yapıyordu. Belki de bir intikam hissiydi ona bunu yaptırtan, Ruibérriz'in arkadaşları onu bu iki farklı barda görüp dedikoduya başladıktan, hatta Ruibérriz'in kendisinin onu gördüğü gece, o geceliğine tuttuğu zaman şekillenmeye başlamış bir intikam hissi. Eğer ben bensem ve o da oysa şu anda tamamlanmış ve doruğuna ermiş bir intikam hissi. Onun da benim hakkımda şüpheleri vardı mutlaka, her ikimiz de kendimizde meydana gelen değişikliklerin pek farkına varmamıştık, en azından ben kendi adıma, şu anda, bu değişikliklerin son derece ciddi ve geri dönülmez olduğunu bilmeme rağmen bunu söyleyebilirim. Bu intikam, beni bir kargaşa içinde kim olduklarını -hem kim, hem kaç kişi olduklarını- asla bilemeyeceğim, ve eğer günlüğüne ona söylemeyecekleri isimlerini ve sayılarını yazmıyorsa onun da bilemeyeceği yabancılarla soktuğu bu ilişkiden başka ne olabilirdi.

Castellana Caddesinin sonuna varıp geldiğimiz yöne geri döndüğümüzde fahişeye adının ne olduğunu sordum.

Eğer Celia olduğunu var sayarsak, Celia olmasa bile "Victoria" diye yalan söyledi. Ama eğer gerçekten Celia'ysa

benim ismimin dişil hali olan "Victoria" mahsus söylenmiş, alaycı, kötücül hatta dalga geçen bir yalandı. Çantasından bir ciklet çıkardı, arabanın içi nane koktu. "Ya senin adın?"

"Javier". Birden bunun iki yönlü bir yalan olduğunu farkettim, eğer Victoria'ysa da yalandı, benim Celia'msa da, artık benim olmayan.

"Bir Javier daha, ya bu şehir Javier dolu, ya da size sorulsa hepiniz isminizin Javier olmasını istermişsiniz, kafanızın gerisinde ne varsa."

"Hepimiz kim? Müşterilerin mi?" diye sordum.

"Adamlar genel olarak, herifler işte, ne yani müşterimden başka tanıdığım yok mu sanıyorsun?"

Celia'da ne önceden ne de şimdi var olan ters, huysuz bir taraf vardı, yani eğer Celia ise gayet iyi rol yapıyordu, onunla dört beş aydır konuşmamayı başarmıştım ve bu sürenin en az bir iki ayını bu yavan tavırları benimsemek için prova yaparak geçirmiş olmalıydı. Aklıma bu kadar kısa süre için tutmuş üstelik parayı da peşin ödemiş olmamın onu rahatsız etmiş olabileceği geldi: zihninde onu sadece Celia'ya aşırı benzerliğinden dolayı yanılarak tutmuş olup olmadığımı, veya evliliğimiz süresince de fahişelere düşkün olup da, bunu kendisinin bilmediğini sorguluyor olabilirdi.

"Özür dilerim öyle demek istemedim. Bir ailen vardır herhalde." diye cevap verdim.

"Bir yerlerde olsa gerek, gördüğüm yok, bu yüzden onları sorma." Gecenin karası ile boyanmış gözlerinde içerlemiş bir ifadeyle "Bana bak, ben pek çok insan tanırım." dedi.

"Tabii ki öyle olmalı, özür dilerim." dedim.

Konuşmak pek kolay değildi, belki de susmak daha akıllıcaydı. Bir an Celia olduğunu ve bu oyunu bırakarak her şeyden ya da her zaman konuştuğumuz şeyden konuşmamızın ve birbirimizi açıkça sorguya çekmemizin doğru olacağını düşündüm; ertesi an Celia olamayacağını, şu az rastlanan olağandışı benzerliklerden biri olduğunu, başka bir yaşamı ve hikâyesi olduğunu ama Celia gibi göründüğünü, çocuk masallarında veya saray trajedilerinde anlatıldığı gibi beşiklerinde değiş tokuş edilmiş bebeklerden biri olabileceğini, aynı fiziğe ama farklı bir belleğe, farklı bir isme, farklı anılara ve içinde benim var olmadığım bir geçmişe sahip biri olduğunu, belki tek bir eşeğin çektiği arabasında paçavra yığınının üzerinde oturan, eskicilerin Kutsal Ana'sı, eğri büğrü ağaç dallarını elleriyle savuşturarak ilerlerken iki katlı otobüslerin üst katında ciklet çiğneyen varsıl çocukları izleyen küçük çingene kızın geçmişi olduğunu düşündüm (ama o bunları bilebilmek için fazlasıyla gençti). Bu kadar karmaşık açıklamalar gerekli olmasa da aradaki çizgi çok inceydi ve tüm ani değişikliklere karşı korunmasızdı -zamanın öte tarafı, karanlık arka sokağı-, buna romanlarda, oyunlarda, filmlerde rastladığımız gibi hayatta da rastlayabilirdik; yazarlar, bilge dilenciler, krallığı olmayan veya köle edilmiş krallar, kulelere hapsedilmiş bir yastıkla boğularak öldürülen prensler, intihar eden bankerler, canavara dönüşen yüzleri bir bıçak veya kırık bir cam parçası ile parçalanmış güzeller, tatlı şarap küplerinde yüzen asiller, domuzlar gibi bacaklarından asılmış veya atların arkasında sokaklarda sürüklenen kahramanlar, tanrılara dönüşen dönekler, azizlere dönüşen caniler, içerek beyinlerini tüketen dahiler, nefretlerini bir yana bırakarak ve hatta dönüştürerek en güzelleri baştan çıkartan

kötürüm krallar, en sevdiklerini öldüren aşıklar. Bu çok keskin bir bıçak sırtıydı ve en ufak bir yanlış hareket sizi kaçtığınız tarafa düşürebilirdi, ama nasıl olsa kısa bir süre içinde şu veya bu tarafa düşecektiniz: Tüm yapmanız gereken yürümeye başlamak ya da olduğunuz yerde durmaktı.

"Eh, araba sürmek hâlâ hoşuna gidiyor mu?" diye sordu Victoria, tekrar sessiz kaldıktan sonra "Sorabilir miyim Formula 1 yarışlarına hazırlık mı yapıyorsun yoksa hâlâ nereye gidebileceğimizi mi düşünüyorsun? Senin için haritaya bakmamı ister misin? Bana kalırsa kayboldun." Yaptığı yorumu belirginleştirmek için torpido gözünü açtı.

Onu "Bu kadar acele etme, biliyorsun paranı ödedim" diye tersledim, sertçe çarparak torpido gözünün kapağını kapadı. "Üstelik şikayet edecek bir durum da yok, burada olmak sokak köşelerinde donmaktan iyidir değil mi? Ne kadar zamandır müşteri bekliyordun?"

"Bu seni ilgilendirmez, işim hakkında konuşmam! Eğer işten konuşacaksak sen bu gece için planlarını anlatmaya başlasan iyi olur." Sinirli bir şekilde cikletini çiğnemeye koyuldu. Arabanın içine sinen nane ve parfüm karışımı kokuyu dağıtmak için camı araladım. Hoşuma giden bir parfümdü ama Celia'nın parfümü değildi.

"Sen de, ne ailenden bahsetmek istiyorsun, ne işinden ne de başka bir şeyden, parayı önceden kapınca çalışmak istemiyorsun tabii!"

"Bana bak, al paranı geri, iş bitince tekrar verirsin tamam mı! Benim mesleğim öğretmenlik değil iki gözüm!"

"Ben ne söylersem onu yapacaksın tamam mı!" Victoria ya da Celia'ya, hangisi olduğu önemli değildi, bunu söylediğim için kulaklarıma inanamadım. Biz erkekler yüzyıllardan beri sesimizi biraz yükselterek veya hafif

tehditkâr bir tonda konuşarak kadınların yüreğine korku salabiliyoruz. Bu maskaralıktan başka bir şey değil.

Yumuşak bir tonda "Tamam, tamam, sinirlenecek bir şey yok, sen bana aldırma." dedi. Bu "bana" sözcüğü sanki aramızda bir samimiyet yaratarak onu biraz bana ait kıldı.

"Arabaya bindiğinden beri kıllık yapan sensin. Allah bilir önceki müşterinle aranda neler geçti!" Konuşmalarımızın evli bir çiftin veya iki genç sevgilinin diyaloguna benzer saçma bir yöne kaydığını farkedince anında "Özür dilerim, işin hakkında konuşmak istemiyorsun, hanımefendilerin iş sırlarını kendilerine saklama hakları vardır tabii." dedim.

"Ya sen, sen işin hakkında konuşmaktan hoşlanıyor musun bakalım?" diye cevap verdi fahişe Victoria, "Hadi öt bakalım, sen ne iş yapıyorsun?"

"İşimden bahsedip etmemek gibi bir sıkıntım yok benim, televizyon programları yapımcısıyım" diye tıpkı gerçek mesleğini bir fahişeye açıklamaktan korkan birisi gibi yalan söyledim. Hangi programları yaptığımı sorarak benden bir ispat istemesini bekledim ama zaten inanmamış olduğu için aldırmadı bile (Belki de Celia olduğu için gerçek işimi zaten biliyordu.)

"Gecenin bu saatinde canın ne olmak isterse onu olabilirsin. Zaten bizler siz erkekleri mutlu etmek için varız."

Artık onun önerdiği ıssız sokaklardan birine sapmanın ve arabayı park edecek bir delik aramanın zamanı geldiğine karar verdim. İstediğim ıssızlıkta bir köşeyi Fortuny sokağında, bomboş gibi gözüken Alman Konsolosluğunun yanıbaşında buldum, nöbetçi kulübesinde de ışık yanmıyordu, belki böylece bekçi kendisi görünmeden etrafı daha iyi gözleyebiliyordu. Eduardo Dato Sokağının köşesinde,

travesti oldukları su götürmez iki tip, sarı yaprak yığınlarının arasında ıslak bir bankta birbirlerine sokularak oturuyorlardı, sanki bir sokak süpürücüsünü tam işinin ortasında korkutup kaçırtmış gibi bir halleri vardı.

Arabanın motorunu kapatırken işaret parmağımla travestileri gösterip "Siz kızlar bunlarla iyi geçiniyor musunuz bari." diye sordum. Artık konuşurken "siz kızlar", "siz erkekler" gibi birbirimizi kişiliksiz kılarak hitap ediyorduk.

"İşte yine sordun." dedi ama bu kez sesinde hırçın bir ifade yoktu, bana her ne kadar pazarlıklı ve sınıflandırılmış bir ilişki de olsa, tatsız bir ortamda cinsel ilişkiye girmek istemiyormuş gibi geldi. "Aynı bölgede çalıştığımız halde pek karşılaşmıyoruz. Bu köşe onların avlanma yeri. Eğer hiçbirisi yoksa gelip duruyoruz ama geldikleri zaman çekip gidiyoruz, onlarla bir sorunumuz yok, sorun her zaman müşteriyle çıkar."

"Nasıl yani, müşteri puştun teki olduğu zaman mı?"

"Bazılarınız gerçekten ürkütücü olabiliyorsunuz." diye cevap verdi Victoria, "bazılarınız gerçek bir hayvan oluyor."

"Ben seni korkutuyor muyum." diye şaşkınlıkla sorduğumda verebileceği her iki cevabın da beni tatmin etmeyeceğini fark ettim. Eğer Celia olsa zaten benden korkması için bir neden yoktu, ama Celia değilmiş gibi davranıyordu. Eğer küçük yalanları bir kenara bırakırsak ben kendim gibi davranıyordum, zaten bu yalanları bir kenara bırakmaya gerek bile yoktu.

"Şimdilik hayır ama bakalım şansıma ne çıkacak?" diye sanki benim belli belirsiz düşüncelerimi tahmin ediyormuş gibi cevap verdi ya da tahmin falan ettiği yoktu. "Ne istersin, saksafon mu?" Bunu söylerken ağzından cikletini

çıkardı ve atıp atmama konusunda kararsız bir şekilde elinde tuttu. Bu küçücük ciklet parçasında dişlerinin izleri vardı ve eğer dişçisini bulabilirlerse bir cesedin kimliğini dişlerinden tesbit edebiliyorlardı.

"Defalarca tanımadığın yabancıların arabalarına binmek seni korkutmuyor mu?" diye ısrar ettim. Bu kez soruyu Celia veya Victoria için gerçekten endişelenerek soruyordum. Celia için daha fazla, Victoria için daha az. "Gerçekten de başına ne kötülük geleceğini bilemezsin."

"Tabii ki korkuyorum ama bunu düşünmüyorum. Senden korkmam için bir neden var mı?" Sesi biraz endişeliydi, hâlâ direksiyonu tutan ellerime baktı. Alaycılığı yok olmuştu, korkuyu düşünmek ve benim ısrarım onu korkutmuştu. Bir insanı etkilemek, kafasına bir olasılık, kaygı veya bir fikir sokmak ne kadar kolaydır; her şeyden kolayca etkileniriz ve ikna oluruz, bazen niyetinizi gerçekleştirmek için bir baş hareketiyle onamanız, veya bir şey biliyor gibi yapmanız yeterlidir, diğeri kendi şüphesinden şüphelenerek kendini ve sır olarak saklaması gerekeni ele verir. Şu anda Celia ya da Victoria benden korkuyordu ve Victoria'ya hak vermeme rağmen Celia'nın korkusuna anlam veremiyordum. Belki o da benim şüphelendiğim şeyi, benim üzerime, benim bilgim veya onayım olmadan onca adamla kan bağı olmayan tüm bu akrabalıkları yığarak benden intikam aldığını düşündüğü için yapabileceklerimden korkuyordu. Nasıl onayım olabilirdi ki? Belki de beni kendimle, Victor'u Javier ile akraba yapacak ve her şey onaylanacaktı.

Gülerek "Hayır, tabii ki hayır." dedim, ama korku bir kez kafasına girmiş olduğu için bu ne kadar inandırıcı oldu bilemiyordum. Kadınlar, erkekler karşısındaki tüm

başarılarını erkeklerin isteyerek iktidarlarından vaz geçtikleri ya da otoritelerinden yoruldukları bir sırada kendilerine verdikleri tavizler nedeniyle kazandıklarını, ve erkeklerin bu tavizden diledikleri zaman vaz geçeceklerinin bilincindedirler.

"O zaman neden bir yabancının arabasına binmekten korkup korkmadığımı soruyorsun, bu senin arabana binmekten farklı değil ki!" Kendisini sarsan bu korku aklında yerleşmeden, bir an önce ondan silkinmek istiyordu. Tekrar cikletini çiğnemeye başladı, onu atmamakla iyi etmişti. "Sonuçta senin de niyetin beni düzmek, sen de bir yabancısın, kendini ne sanıyorsun ki!"

"Eğer ben bensem ve o da Victoria'ysa bunu neden söyledi?" diye düşündüm. Ağaç dallarının birazını süzdüğü, birazını engellediği sokak lambasının sarımsı ve kötü ışığında yüzünü görebiliyordum. Celia yirmi beş yaşındaydı, Victoria biraz daha yaşlı, yirmi sekiz, yirmi dokuz yaşlarında, yanıbaşımda gelecekteki Celia'nın bir sureti gibi oturuyordu. Yorgun yüzünde ilk kırışıkların habercisi çizgiler, panik ve mahvolmuş hayatının, belki de sadece yaşadığı kötü dönemin gölgelediği bakışlar, genç, bu kadar genç biri için aşırı abartılı makyaj, onu örtmeyen tersine çıplaklaştıran bu kıyafet, göğüslerini dikleştiren ve belirginleştiren beyaz body, geceler boyu arabaların sağ koltuğunda oturmaktan, belki de diz çökmekten veya domalmaktan bir paçavraya dönmüş kısacık etek, bir zamanlar var olduğunu bildiğim, şimdi isteyerek bastırdığı ya da silip attığı dostluk dolu ifadesinin yerine takındığı yaşadığı ana göre değişen korku dolu veya tatsız ifade, onca zaman zevk aldığım, hâlâ hoşuma giden parlak cilâlı görüntüsü, ağzından düşürmediği cikleti, ters tavırları, gecenin karanlığının boyadığı

gözleri ve ellerimden, arzumdan, her an yağdırabileceğim emirlerimden duyduğu korku; tüm bunları görmem, bugün tanımadığım, yarın daha az tanıyacağım yüzüne rağmen adını biliyor olmam ne büyük bahtsızlık, ne büyük talihsizlik. Ürkütücü elimi bacak arasına sokarak, çorabıyla eteği arasındaki etini okşadım.

Diğer elimle çenesini kavradım ve yüzüme bakmaya zorlayarak "ben miyim?" diye sordum. İçgüdüsel olarak gözlerini kaçırdı. "Yüzüme bak, beni tanımıyor musun? Bana beni tanımadığını söyle." Çenesini elimden kurtararak:

"Sana ne oluyor, seni hayatımda görmedim. Böyle davranırsan beni korkutursun. Baksana, herkesi hatırlamam mümkün değil ama seni daha önce görmedim ben! Şimdi de yol yakınken uzasam iyi olacak galiba! Derdin ne senin?"

"Bundan nasıl emin olabilirsin, daha önce benimle olmadığından neden bu kadar eminsin, biraz önce söylediğin gibi herkesi hatırlaman olanaksız! Hele senin gibi birisi! Senin gibi birisi yüzleri birbirine karıştırır, onlara bakmamak, onları görmemek için elinden geleni yapman gerekir, öyle değil mi, hep aynı adamla birlikte olduğunu hayal edebilmen için, sevgilinle veya kocanla birlikte olduğunu. Allah bilir evlisindir de, ya da evliydin!"

"Evli olsaydım burada olur muydum sanıyorsun, kafayı mı yedin! Üstelik zannettiğinin tersine biz suratlara bakarız, önümüzü de arkamızı da çok iyi kollarız ki tekrar aynı hayvanın eline düşmeyelim, aynı boku yaşamayalım. Bir herifle ilk çıktığında, başına her şey gelebilir ama aynı şey tekrarlanırsa budalanın tekisin demektir! Artık herifin neyin peşinde olduğunu bilmen gerekir çünkü! Ya, işte

böyle, öt bakalım sen neyin peşindesin, söyle de bitsin bu iş." Son cümle tüm ağırlığına rağmen yine de uzlaşmacı bir tonda söylenmişti.

"Benimle de boktan mı olacak?" dedim.

"Bunu sana borçluyuz, durmadan korkudan, senden korkup korkmadığımdan, seni tanıyıp tanımadığımdan bahsediyorsun."

"Özür dilerim." dedim.

Bir sessizlik oldu. Yağmurluğunu çıkarttı -başka bir uzlaşmacı hareket-, onu arka koltuğa fırlatmadı, tam tersine tıpkı sinemaya gitmişiz gibi özenle ikiye katladı ve yerleştirdi. Sutyeni yoktu. Celia sutyensiz sokağa çıkmazdı.

"Bak." dedi "Son zamanlarda bu sokaklarda hepimiz biraz tedirginiz; bir ay falan önce Hermanos Bécquer'de oğlanın birini öldürdüler, tam senin beni aldığın köşede. Bu yüzden travestiler artık o köşede takılmıyorlar, oranın uğursuz olduğuna inanıyorlar yani köşeyi bize bıraktılar. Bizlerden birinin başına bir halt gelene kadar. Ondan sonra biz de uzayacağız, bu yer konusu çok hassastır ve pek çok batıl inancımız vardır. Çok genç, kırılgan, ne bileyim kız gibi bir oğlancıktı, o gördüğümüz teyzeler gibi bir şey değildi yani." parmağıyla benim yapmış olduğum gibi arka tarafı işaret etti, "Gerçekten kız gibi bir şeydi, kısa süre önce Malaga'nın dışında bir köyden gelmişti. Bunun gibi bir Golf'e bindi, beyaz bir Golf, orospu çocuğu ağzına vermek için oğlanı bu sokaklardan birine sokmuş, ertesi gün kaldırımda buldular, kafası dümdüz edilmiş ve ağzı dolu bir halde. Zavallıcık, topuklu ayakkabılarla yürümeyi daha yeni yeni öğreniyordu, on sekiz yaşlarında falandı. Ne oldu? Hiç. Ertesi gece tekrar işe çıktık ve olanları unutmaya çalıştık. Eğer çıkmasaydık bir daha ne biz çıkabilirdik ne

de onlar. Anlayıp anlamadığını bilemem ama korku, seni tanıyıp tanımadığım meseleleri falan, şu anda beni hiç açmıyor."

Celia olamaz diye düşündüm; Ruibérriz veya arkadaşları Celia'ya aşırı benzeyen fahişe Victoria'yı görmüş ve onun Celia olduğunu, hatta Victoria ile yattılarsa bile Celia ile yatmış olduklarını zannetmiş olmalılar. Bu denli değişmiş olamaz, eğer çok başarılı bir biçimde rol yapmıyorsa ve bu tüyler ürpertici hikâyeleri beni korkutmak ve kendisi için endişelenmemi sağlamak için, hatta tekrar ona dönerek onu bu hayattan, Hermanos Bécquer'in bu uğursuz köşesinden kurtarmam için uydurmuyorsa, Celia olamaz (ne demişti "evli olsaydım burada olur muydum sanıyorsun, kafayı mı yedin!") Gazetelerde kafası ezilmiş bir halde kaldırımda ölü bulunmuş genç bir travestiye ait hiçbir haber okumamıştım. Mesleğim gereği bu tür haberler pek gözümden kaçmazdı. Celia, hikâyeleri süsleyerek anlatır, arada yalan da söylerdi ama asla bu kadar uç noktalarda, özellikle böyle uğursuz konularda yalan söylediğini duymamıştım. İyimser ve gururlu bir karakteri vardı. Eğer bir süredir fahişelik yapıyorsa ve böylece gerçek bir fahişe olmuşsa bu dünyayı iyi bildiği için bir şey uydurmasına gerek yoktu, üstelik bu tatsız tavırlarını, argo ve sert konuşmasını da açıklıyordu. Yani aslında *"gibi yapmıyordu", hiçbir şey rol değildi*. Nasıl oluyordu da hâlâ bir türlü karımla mı yoksa bir fahişeyle mi birlikte olduğumdan emin olamıyordum (fahişe olan karımla veya kendisini benim eski karım gibi hisseden fahişeyle). Onunla üç sene evli kalmış, daha önce bir sene birlikte olmuş, her gün onunla uyumuş onun yanında uyanmış, onu tüm yönleriyle tanımış, tüm hareketlerini izlemiş, duygusal her durumda saatlerce konuşmuş -yastığımızın üzerinde yatarken gözlerine

bakmıştım-, sadece dört, beş aydır onu görmüyordum; biliyorum ki bu süre, eğer normalden çok farklı yaşandıysa, eğer bir hastalık, onulmaz bir acı, geçmişi tümüyle yadsıma söz konusuysa, insanların tanınmayacak kadar çok değişmesine yeter de artar bile. Aniden çok riskli olmasına rağmen, onu eve götürüp tamamen soysam bile, vücudunda o olup olmadığından emin olmamı sağlayacak bir iz, bir doğum lekesi, belirleyici bir şey bulunmadığını bildiğim için üzüntü duydum. Belki de belirleyici bir iz vardı ama ben hatırlayamıyordum, hiçbir şeye gerektiği kadar dikkat etmez ve her şeyi unuturuz. Zaten eğer hiçbir şey göründüğü gibi değilse hatırlamamız için bir neden de yoktur, hiçbir şey devinimsiz değildir, sürekli değildir, kendini tekrar etmez, sabit kalmaz, dayanmaz, bu nedenle gerçekte hiçbir şey yoktur, Only You'nun nihilistçe söylediği şey aslında doğrudur; öte yandan her şey durmaksızın seyahat eder, her şey birbiri ile bağlantılıdır, bir şey birbirinden haberi bile olmayan diğerlerini de peşinden sürükler, her şey kendi yok oluşuna yazgılıdır, yavaş yavaş yok olurken bile, hatta siz onun yok oluşunu beklerken bile aslında hiçbir şey olmaz, geçmişte hatırladığınız bir şey aslında gelecektedir, belki de hiç gerçekleşmeyecektir ve aslında siz hiç yaşanmamış bir şeyi hatırlarsınız. İster doğru ister yanlış olsunlar, İsimler dışında her şey değişir, sadece isimler tıpkı mezar taşlarınıza kazındıkları gibi belleğimize de kazınır; León Suárez Alday veya Marta Téllez Angulo, Marta'nın artık bir mezar taşına kazınmış olan isminin 1914 den kalma mezar taşındakinden bir farkı yoktur. Eğer Victoria bana "Celia" demiş olsaydı, o benim ismimi sorduğunda ben de ona "Victor" diye cevap verseydim, belki de birbirimize sarılacak, Fortuny Sokağ nda bu ağaçların gölgesindeki sokak lambasının sarımsı ışığının altı yerine

eski evimize, şimdi sadece onun olan ama belki de benim yeni evim olacak olan eve gidecektik, arabada bir şey olmayacaktı ve ben onu korkutuyor olmayacaktım.

"Seni anlıyorum, özür dilerim." dedim, "Bu oğlanı iyi tanıyor muydun?"

"Hayır sadece birkaç kere görmüştüm, biraz lâflamıştık. sanki hastaymış ya da ayakkabılarından güç alıyormuş gibi yüksek ökçeli papuçlarını sürüyerek çok yavaş yürürdü. Çok zayıftı. Şeker, utangaç ve terbiyeli bir oğlandı, bir şey sorduğu zaman mutlaka teşekkür ederdi." Victoria düşünceli bir biçimde tıpkı Celia Ruiz Comendator'un bir tartışmanın ortasında veya bir öykü anlatırken durup düşüncelerini toplamak istediğinde, veya az sonra söyleyeceklerini planlandığında veya doğru kelimeyi bulmak istediğinde yaptığı gibi işaret parmağıyla kaşını kaşıdı. Bu hareketi bile bir raslantı olarak değerlendirdim. "Zaten çok yaşayacak biri gibi gözükmüyordu, bu tipleri kilometrelerce öteden sezersin, sanki dünya onlara katlanamıyormuş da öylesini iğreti yaşıyormuş gibi görünürler, dünyanın onları tükürmek için acelesi vardır, doğmamaları daha hayırlıdır ama doğmuşlardır bir kere. Birinin tanıdığı bir insanın ölmesi, onu çok az tanıyor olsa bile korkunç bir şey. Var olan birinin birdenbire artık yok olmasına anlam veremiyorum. Onu Franny diye çağırırdık, adı herhalde Francisco'ydu. Ne ölüm ya!" Victoria başını sokağa doğru çevirdi ve ensesini gördüm, park ettiğimiz sokağın yanıbaşındaki Fortuny'nin kaldırımına bakıyordu. Belki de genç travestinin buralarda bir yerlerde ezilmiş olan kafatasını hayal ediyordu. "Korkunç bir ölüm, gülünç bir ölüm." diye düşündüm. Ölmeden birkaç saniye önce kafası onu parçalayacak olan adamın bacak arasında. Ne itici, bu hiç tanımadığım

oğlanın ismini de hep hatırlayacağım artık: "Franny"; onu hayal edecek ve belki yazacağım. Bunları düşünürken ben de susuyordum, dirseğimi direksiyona dayamış, baş parmağımla alt dudağımı ovuşturuyordum. Kısa bir süre. Belki de Alman Konsolosluğunun nöbetçi kulübesinden bizi gözetliyorlardı.

Victoria'yı daldığı düş dünyasından çıkartmak ve tekrar kaşını kaşıdığını görmemek için "biraz arka koltuğa geçmeye ne dersin?" dedim. Elimi omzuna koydum ve ensesini okşadım. "Hâlâ paranı kazanman gerekiyor." çantasını işaret ettim.

Bana baktı ve ağzından cikletini çıkarttı. Bu kez arabanın penceresini açarak cikleti kaldırıma attı.

Gölgede kalmak, görünmeden gözetlemek, farkına varılmaması için elden gelen her şeyi yapmak ne kadar yorucudur. Bir sırrı saklamak, özellikle gizlemek, gizlilik ne kadar yıpratıcıdır. Bütün tanıdıklarımıza aynı şeyleri söyleyememek, bir dosttan bir konuyu, diğerinden üstelik ilk dostun bildiği diğer bir konuyu saklamak zorunda olmak, kadının birine öyküler uydurup sanki hepsi yaşanmış gibi bu sahte öyküleri daha sonra yalan olduklarının ortaya çıkması riskini de göze alarak ezberlemek zorunda kalırken, daha sonra tanıdığımız bir kadına yaşantımıza değgin bir iki önemsiz detay dışında tüm yüreğimizi; örneğin saatleri televizyonda futbol maçı veya aptal yarışma programları izleyerek tükettiğimiz, artık yetişkin olduğumuz halde hâlâ çizgi romanlar okuduğumuz, eğer bizimle oynayacak birini bulabilirsek mutlu bir şekilde yere uzanıp saatlerce yazı tura oynayabileceğimiz, yani kumara düşkün olduğumuz, nefretlik ve hatta saldırgan tavırları ile tanınan bir aktristen aslında hoşlandığımız, boktan bir espri anlayışımız olduğu ve sabah uyandığımızda gece düşünmüş olduğumuz, ona itiraf etmeye cesaret bile edemeyeceğimiz anormal bir cinsel fantaziyi bir sigara yakarak tekrar

düşünmemiz gibi bize utanç veren bir iki küçük zararsız özelliğimiz dışında tüm yüreğimizi dökmek ne kadar yorucudur. Kendimizi bu şekilde gizlememizin nedeni her zaman kendi çıkarımızı, hata yapmaktan korktuğumuzu, onu ve kendimizi korumak istediğimizi, herkese herşeyi söylemenin iyi yetişmişlere özgü bir davranış olmadığını bilmemizden falan değil, genellikle bizden tiksinmemesi için, eğlence bozulmasın diye, ya da sadece ortalama bir kibarlıktan kaynaklanır, gayet yalın bir amacımız vardır: Takıntılarımızı ve yetersizliklerimizi gizlemek. Bazen köklerimiz hakkında da susar ya da yalan söyleriz çünkü hemen hemen hepimiz atalarımızdan birinin biraz sıra dışı, anne ve babalarının, anneanne ve dedelerinin, hatta ona çok benzeyen oğul ve kızlarıyla eşlerinin bile gizledikleri biri olmasını için için arzularız, bu kişiler hayatlarının bir bölümünü kimselere açmazlar, gençlik, çocukluk veya olgunluk çağlarından nefret ederler; herkesin biyografisinde böyle küçük düşürücü, üzücü hatta uğursuz bir bölüm -veya bölümler, veya bir bütün- vardır ve bunu yok saymak, diğerlerinden ve hatta kendinden bile gizlemek en hayırlısıdır. Hayatımız utançlarımızın yükünü taşır, görünüşümüzden, geçmiş inançlarımızdan, bilgimizden ve cahilliğimizden, bir zamanlar boyun eğmiş veya gururlu davranmış olmaktan, uzlaşmış veya baş kaldırmış olmaktan, inanmadığımız pek çok şeyi söylemiş ve önermiş olmaktan, aşık olduğumuz kişiye aşık olmuş olmaktan, şimdi kaçtığımız kişinin bir zamanlar arkadaşımız olmasından utanırız. Hayatlarımız genellikle önceden yaşamış olduklarımıza ihanet etmek veya onları reddetmekle geçer, zamanın geçişine göre yaşadığımız her şeyi eğer büker ve değiştiririz ama ne yazık ki ne kadar saçma veya bayağı olsalar da, kendimizi ne kadar aldatsak, gizlesek ve sırlarımızı ne kadar

derine gömsek de her şey bilincimizdedir, her şeyi hatırlarız. Her zaman gölgede dolaşmak çok zordur, ve aslında alacakaranlıkta dolaşmak daha da zordur çünkü alacakaranlık değişkendir, bu alacakaranlık kuşağında dolaştığımız her insanla daha aydınlık veya daha karanlık bölgelere girer, çıkarız; bölgeler onun bilgisine, günlere, ortamlara ve dinleyicilere göre değişir ve kendi kendimize durmaksızın "Ben artık eski ben değilim, eski benliğime sırt çevirdim." deriz. El Solo'nun o sabah düşüncelerini karmaşık bir biçimde ifade etmeye çalışırken söylediği gibi eskisinden farklı olduğumuzu ve bunun nedeninin biraz şans, biraz da zamanın akışının içinde bulunduğumuz ortamları ve giysilerimizi sürekli değiştirmesi olduğunu düşünürüz. Davranışlarımız veya kişiliğimiz kendimizi algıladığımız ölçüde değişebilir; şans ve zamanın akışı koşullarımızı ve giysilerimizi değiştirdikçe biz de aslında olduğumuzdan daha farklı birisine dönüştüğümüzü zannederiz. El Solo'nun dediği gibi, "Belki de bizi hükmetmeye götüren yolun çapraşık ve düğümlerle dolu olmasıdır bizi değiştiren şey, şu kader diye adlandırdığımız. Bütün hayatımızı en son yaşanan, bize en yakın olan zamanın ışığında görürüz ve geçmişin sadece bir hazırlık dönemi olduğunu düşünürüz, onu ancak bizden uzaklaştıkça düşünmeye başlarız ve tam herşey sona ererken gerçek önemini anlarız". Ama bir gerçek daha var ki zaman geçtikçe yaşlanırız ve kendimizi daha az gizleyebiliriz, evvelden bastırdığımız her şey su yüzüne çıkmaya başlar; bunun nedeni yorgunluk ve hafıza kaybı olduğu kadar, aynı zamanda kaçınılmaz sonun çok yakın olmasıdır, sır saklama, gizlilik, gölgelerde dolaşmak güçlü bir bellek gerektirir; kimin neyi bilip bilmediğini, kimden neyin gizlendiğini, insanlardan hangilerinin aksi taraftan, zehirli adımlardan, her suçtan, emekten,

vicdan azabından ve zamanın karanlık arka sokağından haberdar olduğunu çok iyi hatırlamak gerekir. Zaman zaman birinin işlediği suçu kırk yıl sonra itiraf ettiğini duyar veya okuruz. Sıradan bir hayat sürmekte olan suçlu ya kendini adalete teslim eder ya da kapalı kapılar ardında kendisini yok oluşuna götüren sırrını açığa çıkarır; saflar, adiller, ahlakçılar bu suçluyu yenenin pişmanlık, yaptığının kefaretini ödeme ve aklanma isteği, işkence altındaki bilinci olduğuna inanırlar; aslında suçluyu yenen ve itirafa zorlayan nedenler sadece yorgunluk ve gerçek olma isteğidir, artık yalan söyleyerek ve susarak yaşamaktan, yaptığını hatırlamaktan, uydurulmuş ve hatta hayali bir hayatı sürdürmekten, gerçeği unutmaya çabalayarak bir sanal alemde yaşamaktan yorulmuştur, o kadar. Gölgede yaşamanın yorgunluğu yaptıklarını anlatmasına neden olur ve böylece kaçan ve kovalayan ortaya çıkınca oyunu ve oynandığı ortamın çekiciliğini sona erdirir. Bu nedenle Luisa'nın kendisini izlediğimi fark etmesine izin verdim. Lokantadan çıktıktan hemen sonra, hemen değil, önce ikimiz birden ince bacakları ve emekli olmuş dansçı ayaklarına benzer küçük ayakları üzerinde, ortamızda denizin üzerinde salınan bir işaret dubası gibi yürüyen, Allahtan mezarlıktaki kadar kötü durumda olmayan, -çünkü o gün dengesini bozan sadece ilerlemiş yaşı ve kilosu değildi-, Téllez'i çok yakın olan evinin kapısına dek geçirdik. Hepimiz kapının önünde vedalaştık, babanın eski asansörün kapısını açarak banka oturduğunu ve tahta kutunun içinde yukarı doğru dikey yükselen oturan bir tanrı gibi gözden yitişini izledik. "Şimdilik iyi günler." dedi Luisa Téllez ve ben de "Tekrar görüşürüz." veya buna benzer bir şey geveledim. İkimiz de hafta içinde ben Téllez'in evinde çalışırken karşılaşabileceğimizi düşünmüş olmalıydık. O kendi yönünde ilerlemeye başladı,

ben tam ters yöne gidiyormuş gibi yaptım ama iki üç adım sonra durarak kardeşi Marta'nınkilere çok benzeyen bacakları üzerinde ilerleyişini görmek için arkama baktım (belki bacaklarından ziyade yürüşüydü Marta'nınkine benzeyen), onu bir süre, sıkılana veya yorulana kadar izlemeye karar verdim. Nereye gittiğini bilen bir insan edasıyla iki blok kadar acele etmeden yürüdü, Velázquez Caddesine doğru döndüğü zaman adımlarını yavaşlatarak vitrinlere bakmaya başladı -bir ökçesi hâlâ ıslak olan zeminin üzerinde hafif bir açı yapıyordu-, sanki başka bir gün zamanını ayırarak bakacağı dükkanlara karar veriyormuş gibi bir hali vardı, durdu -ökçeler dümdüz, yer ıslak- ve bir giysi mağazasına girdi, birden Téllez adına, görümcesi Maria Fernández Vera'ya doğumgünü için bir hediye alması gerektiğini hatırladım. Aynı dükkânın önünde durdum ve sakınarak içeriye baktım, Luisa'nın vitrine arkası dönük bir şekilde tezgâhtarla konuştuğunu görünce rahatladım. Peşinde tezgâhtar kızla eteklerin asılı olduğu bölüme doğru ilerledi, -kız belli ki şu müşteriye düşünme fırsatı vermeyen, sürekli kendi zevkini öne çıkaran gençlerden biriydi, etekleri askılarından alıp duruyordu ve Luisa hepsini bir baş işaretiyle reddediyordu. Sonunda Luisa kumaşına dokunarak seçtiği bir eteği denemek için soyunma kabinine girdi. Ya dikkatsizdi ya da çevresine çok güveniyordu çünkü çantasını cam bir tezgâhın üzerinde bırakmıştı. Birkaç dakika sonra eteği giymiş, bluzunun düğmelerini iliklleyerek kabinden çıktı. Etek üzerinde pek iyi durmamıştı, hem fazla uzundu hem de yavan bir rengi vardı, kendi eteği ona çok daha fazla yakışıyordu. Aynanın önünde ileri geri yürüyerek üzerindeki etiketi sarkan eteği inceledi, yana ve arkasına döndü, yüz ifadesinden eteği beğenmediğini anladım ve casusluk görevimden vazgeçip, gazete satılan

yakındaki bir kulübenin yanına gittim, tam Luisa dükkândan çıkarken beni hiç ilgilendirmeyen yabancı bir gazete satın aldım. Saatine baktı, belki de başka bir randevusu vardı ve zaman öldürüyordu, Zaten Téllez'in gelinine bir etek alması fikri bana çok anlamsız gelmişti, kendisinin almamış olduğu kesinlikle belli olacaktı ki bu belki de hiç fark etmiyordu. Luisa, Velázquez'in sonuna, Lista veya Ortegay Gasset Caddesinin (caddenin ismi değişeli asırlar olmuştu ama herkes eski adını kullanmakta ısrar ediyordu, zavallı filozof) köşesine dek ilerledi, bir Vips'e girdi. Alışveriş merkezi, peşinden farkettirmeden bir başkasının da girebileceği kadar geniş ve çok katlı olduğundan ben de aynı mağazaya girdim. Kitapların olduğu bölüme ilerleyerek raftan bir kitap çekti, önsözünü veya arka kapağını hızla gözden geçirerek aldığı yere geri koydu, sayfalarını bile karıştırmamıştı (bu bölümde genellikle naylonla kaplı yeni çıkmış kitaplar olurdu, bu naylon meselesi gerçekten can sıkıcı). Nihayet bir kitapta karar kıldı, ne seçtiğini göremedim, video ve müzik bölümüne geçerek ondan biraz uzaklaştım ve sırtımı döndüm, videolara bakar gibi yaparak arada bir dönüyor ve ben farkına varmadan çıkmaması için bakışlarımla ara sıra yokluyordum. Aniden benim olduğum tarafa dönünce çok hareketsiz görünmemek için raftan satın almaya niyetim varmış gibi yaparak gelişigüzel bir video çektim: Aptalca bir hareketti çünkü beni fark etmesinin ya da etmemesinin aslında hiçbir önemi yoktu. Luisa'nın da hiç acelesi olmadığından elinde kitabıyla, videoların önünde durmadan yiyecek, içecek bölümüne gitti. Ben elimdeki videoyla dergilerin durduğu rafların gerisine gizlendim, dergileri karıştırır gibi yaparken aslında göz ucuyla Luisa'nın omzunun ilerisine bakıyordum. Bu, birini izlerken uyulması gereken tek kuraldır. Deán'nın evine

veya kendi evine (hangisi olursa, ama mutlaka bir eve) gitmek için artık fazla vakti kalmadığını düşündüm çünkü dondurucuyu açarak iki büyük kutu Häagen-Dazs dondurması aldı. Dondurucunun şeffaf, cam kapağını açar açmaz dondurmaları seçtiği birkaç saniye boyunca soğuk bir duman, yanaklarının hafifçe kızarmasına sebep olan bir buğu bulutuyla sarmalandığını gördüm. Eğer eve dönmekte fazla oyalanırsa dondurmalar yolda eriyebilirdi. Demek Marta da evde hazırladığı yemeğin sonunda yediğimiz dondurmayı aynen bu şekilde almıştı, belki her iki kız kardeş de Eugenio'nun sevdiği bu markayı satın alıyorlardı. Belki bizim yediğimiz dondurmayı da Luisa getirmiş ve yemeğe bir konuğu olacağını ancak öğleden sonra geç saatte öğrenen Marta da tatlı konusunu böylece çözümlemişti. O kadar küçük bir çocuğa, kış ortasında dondurma yedirmenin pek doğru olup olmadığını düşündümse de, benim üstüme vazife olmayan bu konuyu, çocuğun bakımını üstlenmeye razı olan Luisa'nın çok daha iyi bileceğine karar verdim. Birden çocuğun şu anda kiminle olabileceği sorusu aklıma takıldı. O kadar küçük çocuklar eğer benim o gece Conde de la Cimera Sokağındaki evde yalnız bıraktığımda olduğu gibi uyumuyorlarsa bir an bile yalnız bırakılamazlar. Bu kadarını ben bile biliyordum, onu uyurken yapayalnız bırakmıştım ve başına hiçbir şey gelmemişti. Belki de Luisa ve Deán, Téllez'le onun geleceğini kararlaştırmak için benim varlığımla kısmen engellenen öğle yemeğini yerken, çocuk, Maria Fernández Vera veya Guillermo ile birlikteydi. Luisa bir paket iyi kalite sosis ve birkaç tane Corona marka bira satın alarak kasaya doğru yöneldi. Bu kadar az malzemeyle sanki kendisi için basit bir öğün düşünüyor gibi bir hali vardı. Benimle birlikte yemeyeceği kesin olan bir öğün. Gözlerimi omuz hizasından ayırmayarak tezelden

yiyecek bölümüne daldım ve aynı dondurucudan bir paket dondurma kaptım, kendimin de aynı soğuk bulutuyla sarmalandığını gördüm, aramıza fazla insan girmemesi için hızla kasaya yöneldim yoksa onu çıkışta kaybetmem işten bile değildi. Şansıma pek kalabalık değildi ve aramızda sadece bir kişi vardı. Adam uzun boylu olmadığından görüşümü engellemiyordu ama bu sefer de ona gereğinden fazla yakındım, ensesini görüyordum (şans eseri aniden geriye bakmadı). Elindeki kitabın adını sonunda görebildim, *Lolita,* harika bir kitap ama yine de bir görümce için pek uygun bir hediye değil. Aceleyle dondurmamı ve videomu öderken rastgele seçtiğim filmin *101 Dalmaçyalı* olduğunu farkettim, en ufak bir şekilde ilgimi çekmeyen bir film. Ne yazık ki gidip değiştirecek vaktim yoktu. Tekrar dışarı çıktığımızda Luisa Téllez Lista Caddesinden Castellana yönünde yokuş aşağı ilerleyerek Serrano Sokağının tam köşesinde küçük bir butiğe girdi. Durup onu izleyebilmem için vitrini uygun olmayan bir dükkân. Bir barda oturup çıkmasını bekleyebilirdim ama onu izlemek istiyordum, bu nedenle, tıpkı bir film setine bir ucundan girip, diğer ucundan çıkan bir figuran gibi butiğin önünden ters yönlerde geçmeye başladım. Her geçişimde durmadan ama adımlarımı yavaşlatarak içeri göz atıyordum, böylece eğer Luisa dışarı bakar ve beni görürse bu işlek caddede karşılaştığımızı sanacaktı. Bu gibi yerlerde garip karşılaşmalar son derece doğaldır. Dükkânın tam önüne denk gelen taş döşeme içine göçmüş olduğu için her defasında bir su birikintisinin üzerinden atlamam gerekiyor, bu da içeriyi daha uzun süre görmeme olanak tanıyordu. Luisa boş duran satıcı kızlarla konuşuyor, herşeye dokunuyordu, kararsız bir hali vardı. Bir etek ve şık bir bluz aldı (bluzun şık olduğu bir sonraki geçişimde gördüm) ve deneme kabinine girdi,

çantası ve alışveriş torbasını yine dışarıda bırakmıştı. Tezgâhtar kızlar, herhalde kötü hava yüzünden pek iş olmayan dükkânda ellerini kavuşturmuş, esneyerek kabinden çıkmasını beklemeye başladılar. Birden dikkatimi çekti, hepsi kendi ürünlerinin markasını giymişlerdi: Meşhur Emporio Armani. Bir aşağı, bir yukarı dolaşmaktan yorulduğumdan vitrine bakarak Luisa'nın kabinden çıkmasını bekledim, giydiği etek epeyce kısa ve nar rengindeydi ve çok yakışmıştı, kendi eteğinden daha çok. Hemen tekrardan turlarıma başladım ve butiğin önünden tekrar geçmeden önce bir dakika bekledim. Luisa bir aynanın önünde oyalandıktan sonra üzerindeki çiğ renkli bluzun düğmelerini çözmeye başladı. Tersine dönmüş bluzunun manşetlerine takılarak havada kalmış kollarını, yumuşak ve temiz koltuk altlarını, sutyenini gördüm. Bakmaktan kendimi alamadığım için sağ ayağımla su birikintisine basmak zorunda kaldığımdan, soğuk su ayakkabıma dolarak önce çorabımı, sonra derimi ıslattı ve ayağım buz kesti, gerçekten can sıkıcı, iğrenç bir durum. Deneme kabinine döndüğü zaman taksi ile Marta'nın evinin önüne gittiğim ve birinin aşağı inmesini beklermiş gibi yaptığım gece, yatak odasının camında gördüğüm, ve belki de aşağıda, taksinin yanında beni görmüş olan ve bana bir an olsun Marta'nın canlı olduğunu düşündürten siluetin Luisa Téllez, yani kız kardeş olduğundan artık emindim. Öldüğünü kesinlikle biliyor olmama rağmen camda görünerek bir an için Marta'nın canlı olduğunu düşünmeme neden olmuştu. Biri evinde dondurma bulunduruyor, diğeri şimdi satın alıyordu, biri çıkarmasına yardım ettiğim Armani bir bluz giyiyor, diğeri şu anda, gözlerimin önünde Armani bir bluzu deniyordu. Ya şu anda büyülenmiştim ya da büyünün etkisi devam ediyordu. Belki de bluzu Téllez adına gelinine alacaktı, zengin bir kayınpeder, Franco döneminin zenginlerinden.

Luisa'nın kredi kartıyla ödeme yaptığını gördüm, etek ve bluz ayrı ayrı paketlere konuldu, birkaç adım yana çekilerek dükkândan çıkmasını beklemeye başladım. Ortega y Gasset veya Lista Caddesinden aşağı yürüyerek Castellana'ya, iki yanına dikilmiş fazlasıyla düzenli ağaçlarla bir sınır oluşturarak şehri bir ırmak gibi ikiye bölen, ama ne girdaplardan ne de sudan, sadece asfalt, kaldırım ve dalgaların dövmediği bir rıhtımdan oluşan bu caddeye ulaştı. Bir ağaç köküne yakın bir yerinden kesilmiş, yongalar kaldırıma ve yola saçılmıştı. Ya lokantadan izlediğimiz fırtına çok şiddetliydi ve hırçın rüzgârlar bu ağacın belini kırmıştı, ya da ağaç birkaç gün önce kesilmiş ve hiçbir şeyin düzenli ve zamanında yapılmadığı Madrid'de henüz kimse etrafa saçılan kıymık ve yongaları toplamaya, dalları kaldırmaya gerek görmemişti. Nasıl olmuş olursa olsun, ağaç, kenarına her zaman arabaların park ettiği yola -ırmağa- değil, kaldırıma devrilmişti ve bir yayayı ezmiş olabilirdi. İki yıl kadar önce Victoria'yı arabama aldığım ve gecenin hayli geç bir vaktinde, sırf kendisini aldığım yere geri bırakmamı istediği için bıraktığım, Castellana ile Hermanos Bécquer'in kesiştiği köşeye pek uzak sayılmazdık. Fortuny Caddesinde, arabamın ön koltuklarına geri döndüğümüz zaman, motoru çalıştırmadan önce ona biraz daha para vererek eve çağırıp çağırmamak arasında bocalamıştım. Eğer Celia'ysa köşeye sıkışacak ve üzülecekti, eğer Victoria'ysa buz gibi soğuk bir salı gecesini taksimetresi açık bir halde geçireceği için sevinecekti. Böyle bir şans her zaman karşısına çıkmıyordur diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sormadım, emin olmak istemediğim için sormadım şüphesiz, bilmek istemediğim için, belki onu tekrar yatak odamda hatırlamak istemediğim için. İnsan en zor kendi mekânına giren hayaletlerden kurtulur.

Ben henüz bocalarken tıpkı mağazalarda söylenen tonda "Başka bir şey?" diye sormuştu.

Şansımı zorlayarak "Senin istediğin bir şey var mı?" diye sorusunu soruyla yanıtladım.

Biraz şaşkınlıkla, biraz rövanşı almış olmanın verdiği hazla "Unutma ki burada patron sensin, sen ne istersen ben onu yaparım." demiş, arka koltuğa bıraktığı yağmurluğunu almış ama giymemiş, tıpkı gitmeye hazırlanan biri gibi ikiye katlanmış haliyle dikkatle dizlerinin üzerinde kolunda tutmuştu. Çantasından yeni bir ciklet çıkararak kağıdını soymuş ve minicik dikdörtgene bakarak alaycı bir şekilde "Unutma ki eğer isteseydin beni öldürebilirdin." demişti. Rahatça bu yorumu yapabiliyordu çünkü sakinleşmişti ve artık korkmuyordu. "Müşterinin puştun teki olup olmadığını anlamak gerekir." demişti ve artık benim nasıl biri olduğumu çözmüştü.

Konuşmaya bir nokta koyar gibi "Ne kötü bir kızsın sen." diyerek motoru çalıştırmıştım. Motorun gürültüsü duyulur duyulmaz Alman Konsolosluğu'nun nöbetçi kulübesinin ışığı yandıysa da bir saniye sonra tekrar karanlığa gömüldüğünü hatırlıyorum. Belki de bekçi çoktan uyuyakalmıştı ve bizim varlığımızdan haberi bile yoktu. "Seni nereye bırakmamı istersin?"

"Beni nereden aldıysan oraya, benim için gece daha bitmedi." diye cevap vermiş ve cikletini ağzına atmıştı. Bu kez çilek aromalı cikletin kokusu onun kokusuna ve arabadaki diğer kokulara karışmıştı. Yeni, farklı ve daha güçlü kokulara.

Son söylediğini gerçekten beklemiyordum, hatta böyle bir şey olabileceği aklıma bile gelmemişti, o anda onu da izlemeye, daha doğrusu onu henüz kendisine kötü şans

getirmemiş olan köşesine bıraktıktan sonra hemen çekip gitmemeye karar vermiştim. Köşenin o kadar yakınındaydık ki bu doğaçlama fikri sindirebilmek ve düşünmek için zaman kazanmaya çalışarak Hermanos Bécquer'de bir tur daha atmış ve arabadan inmeden önce avucuna bir banknot daha sıkıştırmıştım, ellerimizin birbirine değdiğini hatırlıyorum, bu tür ilişkilerde alışılmamış bir dokunuş.

"Bu ne için?" diye sormuş

"Seni korkuttuğum için." diye cevaplamıştım.

"Ne kadar da anlayışlısın, aslında öyle olmadığını biliyorum, yine de para alınmıştır, teşekkür ederim." Kapıyı açmış, arabadan inmiş, kaldırıma adımını atmadan önce yağmurluğunu giymeye başlamıştı, kısacık eteği daha da buruşmuştu ama ne lekelenmişti ne de eteğe ve sahibine kötü davranılmıştı, en azından benim tarafımdan. Yağmurluğunun henüz bir kolunu giymişken aceleyle gaza basarak sağa dönmüştüm, Castellana'nın kapısındaki diğer iki fahişeden sadece biri kalmıştı, yer hâlâ ıslaktı ve buz gibi olmalıydı.

Henüz eve dönmeye niyetim olmadığı için ilk caddeye saparak arabayı Dresdner Bank'ın düzgün kesilmiş çimleri ve hatta bir çeşmesi olan geniş bahçesinin demir parmaklıklarının önüne park etmiştim. Bina benim için hâlâ, kendi okuluma çok yakın olan, ders aralarında toprak avlusunda oynayan çocukları izlediğim, birbirini tanımayan her çocuğun hissettiği gibi hem onlardan biri olmaya özendiğim hem de olmadığım için ferahlık duyduğum Alman Lisesi'ydi. Bu okulun veya bankanın yakınında, bütün bölgenin fahişelerinin susadıkları ya da iliklerine kadar ıslandıkları zamanlarda gittikleri iki üç tane eski bar olduğunu biliyordum. Yürüyerek diğer köşeye Celia veya Victoria'yı

bıraktığımın biraz üstüne varmıştım. Burası yokuşun daha önce bahsettiğim köprü gibi gözüken bölümünün ilk ayağıydı ve sokak levhalarına göre Hermanos Bécquer tam bu köşede, ağaçların gövdelerine her mevsim yeşil kalan sarmaşıkların sarılmış olduğu, ve asırlık dalların aşağılara, kafamın üzerine kadar sarktığı bu köşede başlıyordu. Saklandığım yerden fahişenin yorgun ama sabırlı hemen dibindeki sigorta şirketi binasının duvarına yaslandığını görmüştüm, aramızda İncil'de anlatılan yapılara hafifçe benzeyen, gözlerimle değil ama pulların üzerinde ve filmlerde gördüğüm Joshua'nın surlarını anımsatan yapma bir rampası bulunan bir bina daha olduğu için bulunduğum yerden onu pek iyi göremiyordum. Bulunduğumuz iki ayrı köşe birbirine epey uzaktı. Görülme riskini göze alarak onu bırakmış olduğum, sokak levhasına göre artık Hermanos Bécquer değil de General Oraa Caddesinden aşağı doğru yürümüştüm, eğer trafiğin akış yönüne, durup kapısını açacak ve onu yutacak bir arabanın gelip gelmediğini görmek için sağa doğru dönerse beni görebilirdi. Çoktan kapatmış olan bir barın, Sunset Bar, kapısının önünde durmuştum, biliyordum ki canlı bir rengi olan trençkotum sokak lambasının sarı ışığında ilgi çekici bir leke gibi parlıyordu. Öylece kapıya yapışmış bir biçimde tıpkı *M* filmindeki Peter Lorre veya yine görmüş olduğum bir filmdeki Düsseldorf Vampiri gibi duruyordum; artık benim onu aldığım zamankinden çok daha seyrek araba geçiyordu, birdenbire için için kimsenin geçmemesini ve onu almamasını, böylece gecesinin düşündüğü ve bana bildirdiği şekilde sona ermemesini dilediğimi farketmiştim. Eğer Celia olup olmadığından hâlâ emin değilsem bu gayet normaldi ama o öylece duvara yapışmış dururken, aynı şekilde henüz tanıdığım ve bir daha görmeyeceğim, bir daha asla görmeyeceğim

Victoria'ya da iş çıkmamasını dilemekteydim. Ne garip bir ilişkidir bu, çok özel ve gerçekte var olmayan garip bağlar kurulur anında, ister bir gece sürsün, ister iki, hatta daha fazla, zaman geçtikçe çözülecek, solacak ve unutulacak olan garip bağlar. Bu bağ ilk kez kurulduktan hemen sonra yok olmaz, vedalaştıktan sonra bile henüz her şey körpeyken ve gözlerinizde diğer insanın aksi yansırken ve siz hâlâ onun kokusuyla sarmalanmışken, burnunuzda kalacak olan, bir süre için size emanet ettiği kokusuyla, sanki içinizde bir şey yanar, elveda coşku ve elveda acılar. Elveda anılar. Ben hâlâ Victoria'nın veya Celia'nın, sadece Celia'yken ve benimle yaşarken kendisinin olmayan kokusunu duyuyordum, aniden tekrar onun yanına dönmememin ve işi bu olsa da onun başka arabaya binmesini izlemenin saçma olduğunu düşünmüştüm ama bu asla gerçek arzum olamazdı çünkü eğer Celia'ysa onu kendi isteğimle ve acılar içinde kıvranarak bırakmıştım, o yorulana ve vazgeçene kadar ondan kaçmış, onu görmezden gelmiştim, belki de onun tek istediği yeniden enerjisini toplamak ve onu, hatta benimle yeniden beraber olmak konusundaki ısrarını özlememi sağlamak için bana zaman tanımaktı. Yüksek ökçelerini kaldırıma sürterek yola doğru, şansıma General Oraa ve Hermanos Bécquer yönüne değil, trafiğin hafif yoğunlaştığı Castellana yönüne doğru iki üç adım atmıştı, şansıma diyorum çünkü ters tarafa dönseydi beni görebilirdi -ya da ben öyle zannetmiştim. Ben arabamı park ederken ve köşeler arasında yürürken diğer fahişeye de iş çıkmış olmalıydı, böylece eğer Victoria şansını kapının orada denemek niyetindeyse kimsenin alanını işgal etmiş olmayacaktı. Kaldırımda yürüyen iki uğursuz suratlı herif ona lâf attılar, ne söylediklerini duyamadıysam da belli ki epeyce kabaydı. O da ters bir cevap vermiş olmalı ki,

herifler adımlarını yavaşlattılar, ona sataşacaklarını zannederek eninde sonunda olaya karışmam ve onu korumam gerektiğini düşünmüştüm (iyi kalpli vampir), demek ki öngörülenin aksine onunla yeniden bir ilişkim olacaktı, en azından o gece. Bazen insan gözünün önünde gelişen olaylara karışmadan duramaz, birinin midesine yönelmiş bir bıçak görürse engel olmaya kalkışabilir veya kaldırımdaki yayayı iterek devrilen ağacın kafasını ezerek kaldırıma yapıştırmasını engelleyebilir, tabii ağacı görürse. Adamlar "amcık, geri zekalı orospu" diye bağırdılar ve "gidin birbirinizi düzün ibneler" diye cevap verdi fahişe, başka bir şey olmadı, adamlar deri avcı ceketlerini şişirerek ve elleriyle ateş eder gibi yaparak gözden yitmişlerdi.

İki dakika sonra bir araba durarak tıpkı benim yaptığım gibi kaldırıma yanaştı, o da bir Golf'tu, kırmızı renkli, farkı Hermanos Bécquer değil, Castellana yönünden geliyor olmasıydı. Bu markayı seçenlerin genelde uyku tutmayan yalnız gececiler olduğunu düşünmüştüm. O anda kızın sırtı bana dönük olduğu için Sunset Bar'ın beni gizleyen eşiğinden uzaklaşıp bir kertenkele gibi duvara yapışarak onlara doğru ilerledim, onları izlemek, neler konuştuklarını duymak istiyordum, birden eğer şansım yaver giderse, adamın cimrinin biri çıkacağını ve anlaşamayacaklarını, ya da adamın herhangi bir nedenle Victoria' ya güven vermeyeceği için kızın onunla gitmeyeceğini dilediğimi fark etmiştim. Adamın sağ kapıyı açacağını ve Victoria'nın binip gideceğini ve adamı göremeyeceğimi düşündüm, ama gördüm, kendi kapısını açarak arabadan inmiş ve sol elini açık kapıya dayayarak arabanın üzerinden Victoria ile pazarlığa başlamıştı. Kızın sadece sırtını görmeme rağmen aslında şehvet dolu olması gereken ama şehvet yoksunu cılız bir hareketle, benim biraz önce bir prezervatifle de

olsa sanki aramızda gerçek bir bağ varmış sanrısını yaratan o çok özel ilişkiye girdiğim bedenini daha iyi sergileyebilmek için, ellerini ceplerinden çıkarmadığı yağmurluğunu omuzlarından kaydırdığını görmüştüm. Parlak renkli yağmurluğumu çıkartarak biraz daha yaklaştım, böylece adam aniden arkasını dönerse beni anında göremeyecekti, soğuk tüylerimi ürpertmişti. Victoria'ya arabanın üzerinden "On beş dakkacık için ne istersin? Acelem var." dediğini duydum. Victoria'nın ne cevap verdiğini duyamasam da belli ki fahiş bir fiyat çekmemişti, adam duraksamadan kafasıyla onayladı ve "arabaya bin" anlamına gelen bir işaret yaparak yeniden direksiyonun başına geçti, Celia da sağ kapıyı kendisi açarak içeri girdi ve hızla gözden kayboldular, herifin acelesi vardı. Benim şu anki yaşlarımda, sarışın, belli ki iştahlı, seyrek saçlı, ortalama giyimli, sarhoş, umutsuz veya kötücül görünümlü olmayan bir tipti. Bir doktor olabileceğini düşünmüştüm, belki de yorgun, kalın bacaklarında kaba dikişli beyazımsı çoraplı hemşirelerle tuttuğu sekiz saatlik bir nöbetin sonunda tükenmiş bir şekilde yatağına dalmadan önce kendisine gerginliğinden kurtulmak için neyin iyi geleceğini bilen (hijyenik ve hızlı bir boşalma, elleri direksiyonu bırakmadan fahişenin ağzına verme) bir doktordu. Mideme bir yumruk yemiş gibi olmuş, orada öylece tıpkı *M* filmindeki kaçak ve katil gibi yapayalnız kalıvermiştim. Bütün fahişeler gitmişlerdi. Aralarından biri beni artık kullanılmayan *ge.lickan* yükleminin öznesi yapmak üzere bir arabaya binmiş bulunuyordu. Bu durumda rızam olmadan -nasıl rızam olabilirdi ki-, o sarışın adamla aramda sanal bir hısımlık, *ge.brÿd-guma* olacaktı. Böylece hayatta bir ilişkim olması mümkün olmayan bu hayali doktorla "cónyuge-eş", "connovio-ortak eşli", olacak, hatta "conyacer-ortak evlilik dışı ilişki" kurmuş

olacaktık. Victoria o anda ve sonraki on beş dakika boyunca beni istemediğim, doğası gereği ölü bir Anglosakson ilişkiye bulaştırıyordu. Anadilimde kendisini tanımlayacak bir sözcük bulunmadığı için uzandığı yerleri ve gerçek anlamını tanımadığım bu nedenle kendimi nasıl koruyacağımı bilmediğim bir ilişkiye. Bir şeyin varlığını bilmekle oluşuna veya hazırlık safhasına tanık olmak farklı şeylerdir. Bize acı veren ve benliğimizi parçalayan bir şeyin gerçekleştiğini hayal etmekle, onun gerçekleştiğinden emin olarak kendi kendimize: "Ben burada, çürümekte olan ıslak yaprakların ortasında soğuk bir duvara yapışmış dikilir ve ne yapacağımı bilemezken, yaprakları ezerek Dresdner Bank veya çocukluğumun Alman Lisesi'nin yanında park etmiş olduğum arabama doğru yürürken, arabaya binip motoru çalıştırırken ve Victoria veya Celia'yla Fortuny Sokağında arabanın ön koltuğunda ettiğimiz sohbetin ardından arka koltukta o çok özel ilişkiyi henüz yaşamışken, onun, şimdi belki de sadece kıskançlık nedeni ile emin olduğum kimliğine bir isim vermeye cesaret edemezken, yani tanıdığımı tanımazdan gelirken, sıradan bir fahişe olarak bıraktığım kadını kendi eski karım yerine koymak istemezken şu olana bak." demek farklı şeylerdir. O anda ismin ve kimliğin önemini yitirdiği bir gerçek vardı: O kadının başka bir arabada olduğunu, bedeninin başka bir adamın elleri arasında, tüm vücudunda dolaşan, bastıran, okşayan, araştıran, (ah, vuran, ama bu istemeyerek olmuştu, farkına varmamış olmalıydım), mekânik hareketlerle derinliğine yoklayan ama hâlâ bu bedenden hoşlanıp hoşlanmadığını kavrayamayan bir doktorun ılık ve deneyimli elleri arasında olduğunu bilmek. Daha önce geçtiğim sokaklarda -Fortuny'de ve Marqués de Riscal ve Monte Esquinza ve Jenner ve Fernando el Santo'da ve diğerlerinde-, kırmızı

Golf'ün izine bile rastlayamadan dolaşırken hem korku hem de bastırılmış bir umutla ki, bu umudun doğruluğundan da tanık olmadığıma göre emin olamazdım, çabuk bir boşalmayı gerçekleştiremeyeceklerini veya adamın direksiyonu bırakmadan kızın ağzına veremeyeceğini düşündüm, çünkü adam veya doktor kocaman ellerini, nasırlı ve tıpkı bir tuğla gibi sert parmaklarını henüz hiçbir ilişkiye girmeden Victoria veya Celia'nın şakaklarında zavallı şakaklarında, elmacık kemiklerinde gezdirecek ve boğazını sıkarak ölüsünü kaldırıma, ıslak ve çürüyen yaprakların üzerine yuvarlayacaktı. Sonunda vazgeçip evime dönmeye karar vermiştim. Zaten on beş dakika çoktan geçmişti ve eğer lâf olsun diye söylenmiş bir on beş dakika değilse belki de hâlâ kırmızı Golf'ün içindeydiler. Belki de doktor benim cesaret edemediğimi yapmış, onu sabaha kadar evine çağırmıştı, ben onu ve daha sonra hayaletini yatak odamda görmek istememiştim ve şimdi bu yüzden acı çekiyordum. Birkaç gün boyunca gazeteleri dikkatle okuyacağımı ve yüreğim ağzımda, eğer Victoria Celia'ysa beni dul bırakacak, eğer Victoria Victoria'ysa bana çok acı verecek bir haberi korkudan titreyerek arayacağımı biliyordum. Araba onun kokusuyla doluydu, ben onun kokusuyla doluydum.

Eve döndüğümde o kadar heyecanlıydım ki uyumam mümkün değildi, fahişeyi köşesine bıraktıktan sonra bir tur attığımı ve evime geldiğimi varsaymak istiyordum ama bu sadece zaman geçirmek için bir yöntem, dikkatimi başka tarafa yöneltmeme yardımcı bir araç olabilirdi; varsayım bir oyundan ibarettir, ama insanın bir şeyi gözleriyle görmesi ciddi bir olay, hatta bazı durumlarda başlı başına bir dramdır, ne yazık ki insanın istemediği bir şeye kendi gözleriyle şahit olmasında belirsizliğin tesellisi yoktur, en azından üzerinden zaman geçene dek. Kendi kendimi

kadınla arabada görmüş olmam onu "ortak-düzücü" konumunda olduğumuz doktorla da görmeme yetip de artıyordu, üstelik belki de doktor onu korkutuyordu bile. İki sene önce, Conde de la Cimera Sokağında ayrımsamadığım için pek aldırmadığım ve endişelenmediğim bir kadın yanıbaşımda ölürken yapmış olduğum gibi, ya da el Solus'un aynı gece sarayında uykusuzluğa boyun eğip yatak odasından çıkarak uykuyu televizyon ekranın karşısında ararken yaptığı gibi, ilk hareketim televizyonu açmak olmuştu. Bunun bizim gibi yalnız yaşayan ve hiç kimse olan insanlar için normal bir davranış olduğunu düşünürüm, eve gelir ve yokluğumuz sırasında dünyada olup bitenlere göz atarız, sanki asıl olan bu dünyadaki yokluğumuz değilmiş gibi. Saat çok geç olduğu için sadece iki kanal yayına devam ediyordu, ekranda ilk gördüğüm; bir çadırın önünde, üzerinde zırhı, diz çökmüş tanrısına yakaran bir şövalyeydi, renkli olmasına rağmen eski bir filmdi. Kimse seyredemesin diye bütün iyi izlenceleri sabaha karşı oynatırlar ya. Sahne değişti ve bir çadırın içinde, gerçek bir yatakta, yastıkları ve çarşaflarının arasında, üzerinde giysileriyle yatan bir adam göründü, giysisinin volanlı kollarını görünce bir kral olmalı diye düşünmüştüm, uykusuzluk çeken ya da gözleri açık uyuyan bir kral. Daha sonra ekranda bir kır manzarasının, büyük bir olasılıkla hemen ertesi gün veya yakın bir gelecekte savaşılacak bir meydanın üzerinde üst üste hayaletler belirmeye başladı: bir adam, iki çocuk, başka bir adam, bir kadın, ve yumruklarını havaya kaldırmış, öç ister gibi haykıran başka bir adam. Sonuncu hariç diğer tüm yüzler kederli, umutsuz ve acı çeken suratlardı, ayrıksız bembeyaz saçlı ve bitkin, solgun dudaklarını hafifçe kıpırdatarak sanki bir şeyler söylemekten çok bir metni ezberden tekrar ediyor gibiydiler, hayaletlere biz canlılarla

konuşmak güç gelir. Bu kral *haunted* veya bir büyü etkisinde olmalıydı, ya da en doğrusu o gece ölümünden sorumlu olduğu yakınlarının hayaletleri tarafından ziyaret ediliyor (haunted-hanté), onu kendilerini öldürmüş oldukları için suçluyorlar ve ertesi günkü savaşı lânetliyorlardı, ona üzgün sesleriyle, sevdikleri tarafından ihanet edilen ve öldürülenlerin hayaletlerinin söyledikleri o korkunç şeyleri söylüyorlardı: Erkek ve kadın ve çocuklar ve erkek birbiri ardına "Yarın savaşta beni düşün." diyorlardı, "Bırak düşşün elinden kör kılıcın, umutsuzluğa kapıl ve öl!" "Yarın olanca ağırlığımla ruhuna çökeceğim, yüreğinin üzerinde bir kurşun olacağım ki kanlı bir savaşın ortasında sona ersin günlerin. Bırak elinden düşsün mızrağın." "Yarın savaşta benim de ölümlü olduğum zamanı düşün: Umutsuzluğa kapıl ve öl!" diyorlardı erkek, kadın ve çocuklar ve erkek nakarat halinde. Bütün bu cümleleri çok net hatırlıyorum, özellikle son konuşan kadının, yanaklarından yaşlar süzülen hayalet karısının söylediklerini: "Ben bahtsız Ana, senin karın." diyordu, "Seninle birlikte bir saat olsun huzurlu uyuyamamış olan ve şimdi senin fırtınalı uykularına giren ben. Yarın savaşta beni düşün ve at kör kılıcını elinden. Umutsuzluğa kapıl ve öl." Kral bu korkunç hayaletlerin gezindiği hırçın uykusundan soğuk terler dökerek ve çığlıklar atarak fırlamıştı ve onun televizyondan gelen tiz çığlığı benim de tüylerimi ürpertmişti -kanımca sahneleme sanatının akıl almaz gücü-; uzaktan kumandayla hemen kanal değiştirmiş ve diğer kanaldaki eski, siyah beyaz filmi izlemeye başlamıştım. Uçaklar vardı, Spitfire'lar ve Stukas'lar ve Hurricane'ler ve Messerschmitts109'lar ve hatta bir Lancaster; iki Henry'nin hanedanı adına savaşan uçaklar. Britanya Savaşı hakkında bir film olmalıydı, Winston Churchill'e şu çok ünlü öz deyişini kazandıran

savaş: "Tarihte hiçbir savaşta bu kadar fazlasını, bu kadar az insana borçlu olmadılar." Her zaman böyle kısacık hatırlanan bir cümle, tıpkı insanların "emek" sözcüğünü peşisıra eklemekten özellikle kaçındığı "kan, ter ve göz yaşları" gibi. İspanyol İç Savaş'ı esnasında Madrid'i Stukas ve Junkers'lar bombalamıştı, özellikle bu son iki uçağa şiş karınlarında taşıdıkları ölümcül yük nedeniyle çok yavaş ilerledikleri için halk "hindiler" diye isim takmıştı, her gece penceremden gördüğüm aynı gökyüzünü yararak gelirlerdi; Cumhuriyetçi savaşçılar hızlı Rus Migleri ve Amerikan Curtis'leri ise "fareler" diye bilinirdi. Bu bildik dünyanın hava çarpışmalarını izlerken kendimi kesinlikle birinci kanalın zırhlı, volanlı, belki de benim uydurmuş olduğum ama o gece düşünmeye zorlandığım *ge.licgan* yükleminin ve *ge.for.liger* ve *ge.bryd-guma* isimlerinin kullanıldığı çağların doğaüstü dünyasında olduğumdan daha rahat hissediyordum; kendi yüzyılımın savaşlarının ölüleri arasında daha huzurluydum demek ki, belki öbür kanalda da bir savaş başlamıştı ve katledilmiş kurbanların; adamların ve bir kadının ve çocukların hayaletleri yerine gerçek bir savaşın zırhları parçalanmış ölüleri gösteriliyordu. Uçakları seyrederken bunları düşünüyordum ve aynı zamanda diğer filmdeki uykusuzluk ya da uykunun hırçınlığı, hayaletlerin lânetleri hâlâ beynimde oradan oraya savruluyor, yankılanıyordu. Bu nedenle aradan onca zaman geçtikten sonra, Marta Téllez'in oğlunun yatak odasında, başımı yumuşak bir nesneye çarpıp tavana misinalarla asılmış babasına ait olduğu şüphe götürmez uçakları gördüğümde -benim çocukluğumda asla sahip olamadığım minyatür uçakları-, geçmişte pek çok kez yapmış oldukları gibi, tembelce, dermansız, minik ve hayalî bir gece çarpışmasına hazırlanan ama bu çarpışmayı hiç gerçekleştiremeyen, ya da sadece

benim uykusuzluğumda, benim fırtınalı ve huzursuz düşlerimde gerçekleştiren uçakları gördüğümde, bu lânetli sözleri hatırlamıştım.

Her iki gece yaşadıklarım da belleğime kazınmışlardı ve her ayrıntı onulmaz bir iz bırakmıştı.

Celia'ya telefon edip etmemek konusunda kararsız kalmıştım, eğer evindeyse büyük bir olasılıkla uyuyor olmalıydı, ondan duyduğum dedikodular dışında dört, beş aydır doğrudan haber almıyordum ve tercihim de buydu; ne ben onu aramıştım ne de o beni, bu yüzden başıma gelenleri anlatmadan onu durup dururken arama nedenimi açıklamam olanaksızdı. Kısa bir süre önce onunla birlikte olduğum hissine kapıldığımı, ona sokağın ortasında arabamın kapısını açtığımı ve para verdiğimi, onu ıssız bir sokağa götürerek arabanın içinde becerdiğimi, böylece onun da aldığı parayı hak etmiş olduğunu nasıl anlatabilirdim? Eğer telefona cevap verirse, beni deli yerine koyacaktı. Telefon etmeye karşı koymak da bir o kadar zor geliyordu çünkü eğer insanın elinde bir telefon numarası varsa, o numara aramak için vardır, üstelik bendeki numara çok yakın bir geçmişe dek benim kendi numaramdı. Saat üçü geçiyordu ve ekranda Spitfire'lar ateş açarak Messerschmitts'leri kovalıyorlardı, daha fazla duraksamama fırsat vermeden telefonu elime alıp numarayı çevirmiştim. Eğer Celia telefona cevap verirse en azından Celia'nın Victoria olmadığından ve böylece tehlikede de olmadığından emin olacaktım, onu aramadan önce doktorun elinden kurtulup da eve dönecek kadar zaman tanımamıştım, üstelik belki de onun gecesi hâlâ bitmemişti; ama eğer telefona cevap vermezse iki neden, iki korku yüzünden merakım büsbütün artacaktı: Bundan böyle Celia veya Victoria'nın başına

kötü, çok kötü bir şey gelmesinden ve bir gün uykusuzluğuma veya düşlerime girerek "Ben bahtsız Celia, senin karın, seninle birlikte bir saat olsun huzurlu uyuyamamış olan ve şimdi senin fırtınalı uykularına giren ben." demesinden korkarak yaşayacaktım. Onu hayatımdan çıkarıp attığım veya o gece onu başka bir isimle de olsa eve getirip kurtarmadığım için bir lânetin veya kara büyünün etkisinde yaşayacaktım. Aramanın bir hata olduğunu bildiğim halde aradım: birinci, ikinci ve üçüncü çalıştan sonra hâlâ sabaha karşı saat üçte çalan bir telefona cevap vermek için geç olmadığını, eğer kapatırsam şüphelerimin süreceğini düşünerek telefonu çaldırmakta ısrar ederken birden telesekreter devreye girdi ve Celia'nın kaydedilmiş sesini duydum: "Merhaba, burası 5496001. Şu anda evde değilim ama eğer mesaj bırakmak istiyorsan lütfen sinyal sesinden sonra bırak. Teşekkür ederim, hoşçakal." Mesaj arayan kim olursa olsun "sen" diye hitap ediyordu, gençlere özgü bir davranış, Celia henüz çok gençti, tıpkı Victoria gibi. Üç adet kısa bip sesinden sonra daha uzun bir sinyal duydum ve daha önceki, melankolik ve depresif ruh halim nedeniyle yatağımın ayak ucuna oturmuş soyunurken aradığım gibi değil de, katıksız korku nedeniyle aradığım için mesaj bırakmaya karar verdim. "Celia" dedim, "orada mısın?", telesekreterler epeyce sık yalan söyler. Bir yandan "Benim, Victor, orada değil misin, belki de uyuyorsun telefonun sesini kıstın" derken, bir yandan da Celia'nın kaydedilmemiş olan sesinin konuşmamı bölmesini, evde olmasını, sesimi duyar duymaz telefona cevap vererek sözümü kesmesini, Victoria olmamasını, henüz değil, henüz yaşıyor olmasını diliyordum. "Victor, saatin kaç olduğundan haberin var mı?" dedi Celia'nın canlı sesi. "Henüz değil" diye düşündüm. Ekranda Spitfire MK XII'nin pilotunun

dünyayı yüksekten görüp kaçmayı başardığı gibi, "henüz vakti dolmamış demek." Sesi uyanıktı, uykulu sesini çok iyi hatırlıyordum, tıpkı makyajsız ve uyuyan yüzünü hatırladığım gibi. Söylenmesi, gerçek bir şikayetten ziyade yapılması gerekli resmi bir şikayete benziyordu, onu uykudan uyandırmadığımdan emindim. "Ne oldu?" diye sordu. Bir bahane hazırlamamış olduğum için öylece kalakalmıştım, zaman kazanmak için "seninle konuşmak istediğim bir sey var. Gelip seni görebilir miyim?" dedim. "Şimdi mi! Aklını mı kaçırdın? Senin saatin kaç olduğundan haberin var mı Allahaşkına!" diye yanıtladı. "Evet, biliyorum, ama çok acil, uyumuyordun değil mi, sesin uykudan uyanmış gibi gelmiyor." Kısa bir sessizlikten sonra "Bir saniye bekle." dedi. Kibrit sesi duymamama rağmen bir sigara yakmak ve küllüğe uzanmak için istenmiş bir "bir saniye" olabilirdi, bazen telefonda karşı tarafın dumanı ciğerlerine çektiğini bile duyabiliriz. "Hayır, hayır uyumuyordum ama buraya gelemezsin." dedi. "Niçin? Seni çok oyalamayacağım, söz veriyorum." Celia tekrar sustu ve sabırsızlıkla içini çekti "Victor" dedi, durdu. İsteğimi kabul etmeyeceğini anlamıştım, eğer insanlar cümlelerine ismimizi söyleyerek başlarlarsa bunu isteğimizi mutlaka reddecekleri şeklinde yorumlayabiliriz. "Farkında mısın bilmiyorum ama aylardır ne aradığın var ne de hakkımda bir şey duymak istiyorsun, aylardır birbirimizi ne gördük ne de telefonla konuştuk. Tutmuş bir gece ansızın saat üç buçukta beni arayıp evime gelmek istiyorsun öyle mi! Kendini ne sanıyorsun sen!" Bu tür cümleler insanın kolunu kanadını kırar. "Kendini ne sanıyorsun sen!" haklıydı, hiçbir şey demedim, ama saat henüz buçuk olmamıştı, ısrar etmek gibi bir niyetim olmadığı belliydi, hiç gereği yokken çok iyi tanıdığım bir tonda, sadece beni illet etmek için, "Üstelik yalnız da

değilim." diye ekledi. Aptallaşmış bir halde "Ya, evet" dedim. Celia öcünü almış olmanın verdiği hazzın tadını çıkararak biraz sustu; bir şeyin olmuş olduğunu veya olacağını hayal etmekle, o anda olmakta olduğunu bilmek çok farklı şeylerdir, sonra daha sevecen bir sesle "Beni yarın sabah geç bir saatte, öğlene doğru ara, konuşacağımız neyse konuşalım, istersen öğlen yemeğini birlikte yeriz. Tamam mı, sabah görüşürüz." Bu kez can sıkma sırası bendeydi "Maalesef, yarın çok geç olacak" dedim ve telefonu "hoşçakal" bile demeden yüzüne kapattım. Bir süre sessizliğimi koruyarak televizyona baktım, sümük bıyıklı bir pilot gökyüzüne bakarak "Mitch! Spitfire'ları alamazlar! Mitch, onları alamazlar!" diye kendi kendine konuşuyordu. Aktörü David Niven'e benzettim, belli ki bir ölüyle konuşuyordu, daha sonra tüm uçaklar bulutların arasından süzülen güneş ışınlarının arasından geçip gittiler ve ekranda Churchill'in ünlü öz deyişi belirdi, savaş bitmişti. Sadece meraktan aceleyle diğer kanaldaki renkli ve hayaletli ve krallı savaşın ne halde olduğuna bir göz atmak istedim ama o da bitmişti ve ne olduğunu asla öğrenemeyecektim. Filmin yerine birkaç raşitik kız çocuğu çember ve kurdelalarla jimnastik yapıyordu ve mutlu edilmelerinin zor olduğu her hallerinden belli iki lezbiyen de onlar hakkında yorum yapıyorlardı. Biraz seyrettim ve dinledim (çocukları seyrettim lezbiyenleri dinledim) ve hava savaşlarının olduğu kanala geri döndüm, korkuyla dinsel bir ayinin başlamakta olduğunu gördüm (Azizlerin günlerinden bihaber olduğum için neyin kutlandığını bilemiyordum) çirkinler çirkini birkaç dindar kilisenin birinde "Tanrı benim yol göstericimdir" diye avaz avaz ilâhi söylemekteydi, tepkiyle televizyonu kapayarak, parçalarını görmüş olduğum filmlerin ne olduklarını anlamak için günlük gazeteyi aramaya başladım,

ama gündüz benim yokluğumda gelen hizmetçi gazeteyi atmıştı, tıpkı Saray'ında yaşayan ve sırf bu nedenle hizmetçisiyle arası açılan el Solitario'ya yaptıkları gibi, kadın her şeyi zamanından önce atıyordu, sadece ben bunu çok geç fark etmiştim. Susuntum sadece bu kadar sürebilmişti çünkü benim beynim dinlenmek nedir bilmez, sürekli düşünür, fikir ve varsayımlar üretir, fikirlerden varsayım türetir. "Eğer Victoria Celia değilse, Celia'nın yanında biri vardı." diye düşündüm, "bu durum da sadece Victoria değil Celia da beni antik bir ilişkinin öznesi yapıyor, ben de kendi adıma bu gece onu çok benzediği fahişe Victoria ile ilişkiye soktum, aynı yüklem kadınlar için de geçerli olmalı." diye düşündüm. Daha da ileri giderek ikimizin de ge.bryd.guma eyleminin ortak öznesi olduğumuzu -ne tedirgin edici bir his- düşündüm, bu öncekinden daha da itici olan düşünceyle karnıma bir yumruk yemiş gibi olmuştum ve her iki korkumu da biraz olsun yatıştıran telefon konuşmasının etkisi uçup gitmişti: Celia telefonu açtığına göre evde olduğu kesindi, ama ben mesajımı bırakmaya başlamadan iki üç tane bip sesi duymuştum, demek ki benden önce de mesaj bırakanlar olmuş ve birkaç tane mesaj birikmişti, yani Celia telefonu açtığında, yanındaki adamla birlikte evin eşiğinden henüz adımını atmış olması olasıydı. Böylece Celia'nın hâlâ Victoria olması ve doktorla birlikte -evli bir adam- ıssız sokaklarda biraz turladıktan veya hızlı bir boşalmayla adamı rahatlatttıktan sonra, artık acelesi kalmamış olan adamla evine gitmiş olması muhtemeldi. Eğer böyleyse Celia'yı arabasına alan her kimse veya doktor onun evindeydi ve tehlike henüz geçmiş sayılmazdı, henüz değil, kim bilebilir, belki yarın, belki daha sonra. Ona tekrar telefon edemezdim çünkü o anda herşey mümkündü ve bu, belirsizliğin bedeliydi, hem gülünç duruma

düşmüş, hem de kızgınlığını ve hakaretlerini hak etmiştim. Uyuyacak halde olmadığımdan, biraz zaman öldürmek, en azından bir düzüşme, ya da iki ardışık düzüşme için gerekli olan zamanı geçirmek zorundaydım, aslında bu işin kısa sürdüğünü biliyordum, yarım saat, eğer bir ilk defaysa belki bir saat, bir fahişeyle asla ilk defa yaşanamayacağına göre kesinlikle çok daha kısa, ama bir sevgiliyle daha uzun, yeni biriyle biraz daha uzun. Marta Téllez'le kuşkusuz gereğinden fazla uzun sürdüğü için ne Deán, ne de kaba saba ve despot Vicente ile bir ilişkim olamamıştı, olduğunu zannetmiyorum ama o gece bu ilişkinin kurulamamış olması bizim irademizin dışındaydı, Marta'nın ve benim irademin dışında.

Yeniden sokağa çıkmaya, zihnimi oyalamak ve bedenimi yormak için yürümeye karar verdim, en azından diğerleri, ikisi veya dördü gibi bir yatak odasında olmayacaktım. Şehir asla boşalmamasına rağmen gecenin bu nemli ve soğuk saatlerinde daha seyrek gelip geçen oluyordu; bağıra çağıra, sanki kimse uyumuyormuş gibi şamata yapan bir iki hapishane kaçkını kılıklı herif; her yer fırtına yüzünden hâlâ ıslaktı ve hava her an yeniden yağacak gibi gözüküyordu; paçavralar içinde evsiz yaşlı bir kadın, bir partiden ya da diskotekten çıktıkları belli, birinin bekârlığa veda kutlamasına, bir tür çekilişin ödülüne veya bir doğum gününe katılmış izlenimi veren kadınlı erkekli bir grup. Şehrin batısına doğru epeyce ilerledim, önce Princesa, sonra Quintana Caddelerini geçtim, buralar pek sevmediğim yerlerdi, iki farklı caddedeki üç bloktan beri arkamda ayak sesleri duyuyordum, uzunca bir süredir duyduğum bu ayak sesleri beni huzursuz etmişti, arkamda yürüyen her kimse benim enseni görüyor ve belki de bana saldırmak için fırsat kolluyordu, ne de olsa yaşadığım korku ve kaygı dolu

bir geceydi ama ayak seslerini duyduğum ve hızlanmadıkları sürece bana bir şey olmayacağını biliyordum, koşmak istemediğim için dördüncü bloğun başında yavaşlayarak eğer zararsız biriyse beni geçmesine fırsat verdim, bir kitapçı vitrini önünde oyalanıyormuş gibi yaparak, cebimden gözlüklerimi çıkardım ve adama göz ucuyla bakabilmek için zaman kazanmaya çalışarak tedirginlikle bekledim, yaklaşan zehirli adımlarının sesini duyuyordum, ama henüz değil, henüz değil, adam beni geçerek yoluna devam etti -artık ben onun ensesini görüyordum-, yürüyüşüne bakılırsa orta yaşlı, şu deve tüyü palto düşkünü tiplerdendi, gözlüklerimi çıkarttım ve tekrar kabanımın cebine koydum. Daha çok hoşuma giden güneydoğu yönüne, Rosales ve Bailén' e doğru saptım, Rosales'de yıllar önce savaşımızın üçüncü günü vahşice yerle bir edilen Montaña Kışlası'nın yerinde şimdi bir Mısır tapınağı yükseliyordu. Plaza de Oriente'ye kadar çıktım ve benim ters yönümde geçen az sayıda arabayı rahatsız etmemek için mümkün olduğu kadar kaldırıma yakın ilerleyen iki at gördüm. İki at ve bir binici vardı, ya da bir aygır, bir kısrak ve bir binici. Uzun çizmeli adam tarçın renkli aygırın üzerindeydi, gri renkli kısrak da arada bir biraz gerilerinde kalarak onların yanında yürüyordu. Soğukkanlı, alımlı Endülüs yarış atlarıydılar ve sekiz adet nal parlak asfaltın üzerinde eski bir ses, insanoğlu bu en eski dostundan vazgeçtiğinden beri, özellikle yaşadığımız bu küstah zamanlarda artık şehirlerde duyulmayan, geçmişe ait bir ses çıkarıyordu. Benim çocukluğumda bu sesi duymak henüz bu kadar garipsenecek bir şey değildi, eskicilerin, sokak satıcılarının mal dolu arabalarını çekerlerdi, uzun paltolarının kauçuk coplarını gizlediği, Rus'lara benzeyen uğursuz görünümlü polisleri taşırlardı, veya zengin biri binicilik okulundan evine atının

sırtında dönerdi. O zamanlar hayvanlar şimdiye kıyasla çok daha fazla hayatımızın içindeydiler, şehirlerde bile, küçük bir oğlanken bodrumlarda inekler beslenirdi; parmaklıklı pencerelerin yüksekliği tam boyuma göre olduğu için inekleri, atları, eşekleri ve katırları seyredebilirdim; o zaman "süthane" adı verilen bu yerlerden yayılan keskin kokular, inek kokusu, at kokusu, katır kokusu, eşek kokusu ve dışkılarının kokusu bizler için hiç de yabancı değildi. Plaza Oriente'de tam da içinde kimsenin yaşamadığı Palacio Real'in yanında bu muhteşem hayvanlara rastlamak içimi anlatılması olanaksız bir hisle doldurmuştu. Arada bir hipodroma gider, ahırlarının yakınında gezinen atları ve yarışları seyrederdim ama bu dev, ışıltılı ve gizemli hayvanlara şehrin ortasında, kaldırımın kenarında, asfaltın üzerinde rastlamakla aynı şey değildi. Atlar, uzun boyunları, geniş ve kaslı uylukları ile akıllı ve hafızası güçlü hayvanlardır ve bazı alışkanlıkları kazandıkları zaman bunları yok etmek imkânsızdır, sahipleri kaybolduğu zaman evin yolunu bulur ve yanılmaz sezgileriyle dost ve düşmanı ayırdedebilirler, ister yakında ister uzakta olsun, adımların zararsız mı, zehirli mi olduğu konusunda asla yanılmazlar, başımıza çöreklenene kadar varlığını hayal bile edemeyeceğimiz tehlikeleri bizden çok önce hissederler. Atların burada, Plaza de Oriente'de dolaşıyor olmaları için epeyce geç bir saatti, yıllar önce bir kez buradan geçerken, daha normal bir saatte, yani sabaha karşı değil, yine böyle atlar görmüştüm. Belki kralın atları Palacio Real'in jokeyleri tarafından gezdiriliyorlardı, kralın yaşadığı Palacio de Liria ile Palacio Real birbirine çok yakındır. Bunlar aristokratik atlardı. Kaldırımın kenarından, yanıbaşımdan bu büyük ve tarih kadar eski hayvanların geçişini hayranlıkla izliyordum. Sırtında binicisi ile bir aygır ve

binicisiz bir kısrak, birden uzaktan uzağa gökgürültüsü duyuldu, aygır aldırmadı bile ama kısrak bir an için kendini geriye atarak iki arka ayağının üstünde tıpkı bir canavar gibi şaha kalktı, öne doğru uzattığı ayaklarıyla ile sanki üstüme düşecek muhteşem nallarıyla kafamı ezecek ve dev gövdesinin olanca ağırlığıyla üzerime çökecekti, işte bu korkunç bir ölüm, işte bu gülünç bir ölüm. Tehdit fazla sürmemiş, kısrak binicinin tek bir sözü ve hareketiyle tekrar sakinleşmişti. "Mare" sözcüğü İngilizcede "ergin kısrak" anlamına gelir. İngilizler "kabus" anlamına gelen 'nightmare" sözcüğünün edebi yorumunun "gecenin kısrağı" veya "gece görünen kısrak" olduğunu düşünürler. "Mare" sözcüğünün tek başına kısrak anlamında, veya gece anlamına gelen "night" ile birlikte kâbus anlamında kullanılışının iki farklı kökenden geldiği düşünülürdü: "Kısrak" anlamına gelen "mare"nin basitçe Anglosakson kökenli "mère" yani "anne"den türediğini var sayardık, "nightmare" deki "mare" ise biraz daha karışıktı, eski bir inanışa göre, geceleri ortaya çıkan ve uyuyan kişinin göğsünün üzerine oturarak onun nefes almasını engelleyen ve kâbuslar görmesine sebep olan, kadın ya da erkek görünümüne sahip, zaman zaman huzursuz ettiği insanla cinsel ilişkiye de giren kötü ruh, şeytan anlamına gelen "mara" sözcüğünden türediği varsayılırdı. Eğer bu kötü ruh veya şeytan dişilse "súcubo", erilse "íncubo" adını alırdı: Bırak yarın olanca ağırlığımla ruhuna çökeyim, yarın yüreğinin üzerinde bir kurşun gibi ağırlığımı hisset ve seni bir harabeye çevireyim, pişmanlık ve ölüme sürükleyeyim. Belki de İrlanda'da saçlarını tarayarak ağıtlar yakan ve içinden bir ölü çıkacak evin pencerelerinin altında inleyerek çığlıklar atan *banshee* de bu köklerden türemişti ve benim gece yürüyüşüm sırasında rastladığım paçavralar içindeki yaşlı kadın

hangi eve gideceğini bilmeyen *banshee*'ydi, belki de bir zamanlar benim olan, artık orada yaşamadığım için güvende olduğum eve doğru gidiyordu ama Celia, Celia güvende değildi çünkü o ev artık onun eviydi ve o, "íncubo" ile tensel bir alışveriş içindeydi. Bütün bunları bir an içinde, aygır ve kısrak geride genzimi yakan kokularını bırakarak ve kaldırımın üzerinde çınlayan çoçukluğuma ait nal seslerini beraberlerinde götürerek uzaklaşırken düşünmüştüm, kimbilir daha ne kadar hatırlanacak olan çocukluğumun sesi. Batıl inançlar da bir düşünce biçemiydi ve tıpkı diğer biçemler gibi düşünceler arasındaki bağları etkiliyor, düzenliyor, ve vurguluyordu; batıl inançlar abartılı ve hastalıklıdır, aslında düşüncenin kendisi bir hastalıktır çünkü insanların kaçındıkları bir şeydir, bu yüzden kimse pek düşünmez, en azından düşünmemek için elinden geleni yapar.

Yola çıkarak hangi yönden geleceği umurumda olmayan boş bir taksi beklemeye başladım, karşı kaldırıma geçtim, geri döndüm, iki araba geçtikten sonra şansıma boş bir taksi durdu. Sürücüye eski adresimi söyledim, bu adrese uzunca bir süredir ne gitmiş, ne de beni götürmelerini istemiştim, üç yıl boyunca onca gece girdiğim ve onca sabah çıktığım kapının önüne gelince anahtarının hâlâ anahtarlığımda olduğunu hatırladım ve elimi cebime attım; bazı alışkanlıklardan kurtulmak son derece zordur. Eğer kilitleri değiştirmedilerse kapıyı açabilir, içeri girebilir, tanıdığım asansörle dördüncü kata çıkabilir ve sağ taraftaki kapıyı açarak kötü bir şey olmamış olduğunu, bu gece bu dairenin *banshee* tarafından ziyaret edilmemiş olduğunu, Celia Ruiz Comedor'un yalnız veya bir adamla birlikte canlı ve güvende olduğunu kendi gözlerimle görebilirdim -eğer Londra'da olan Deán bir şeyden şüphelenmiş olsaydı, o da, o gece sadece bunu öğrenmek

istemiş olabilirdi. Kendimi sokağa atalı bir buçuk saat olmuştu, bir, ve eğer çift çok sabırsızsa iki düzüşmeye yetip de artacak bir zaman. Gecenin klasik yazarların "conticinio" diye adlandırdıkları bir saatiydi, Latince "herşeyin sustuğu saat" anlamına gelen bir kelime, Madrid'de böyle bir saat olduğunu sanmıyorum, belki de Celia'nın yanındaki her kimse, doktor veya bir başkası -íncubo- onu becerdikten sonra çıkıp gitmişti; erkekler yaptıklarıyla yüzleşmeye katlanamayan varlıklardır. Eğer gitmemişse, sarışın, kelleşmekte olan bir adamsa sonunda Celia ve Victoria ile ilgili şüphelerim sona erecekti. Eğer başka biriyse, bir sevgili, bu durumda bir ortak-sevgili, ikisinden biri ölesiye korkacaktı: kendi anahtarlarıyla sabaha karşı resmi olarak karısı olan kadının evine giren adam sevgiliyi veya müşteriyi korkutacak, bir trajediye veya melodrama yakışan bir sahne oynanacak, adam çıplaklığını çarşaflara sarınarak gizlemeye çalışırken bir yandan da korkuyla kabanının cebinden bir silah çıkartacak olan elimi izleyecekti, korkunç olmaktan ziyade gülünç bir ölüm. Bütün uçarı ve gerçek nedenler adına bunu denemeye karar vermiştim. Karşı kaldırıma geçerek dairenin pencerelerine baktım, kısa bir süre öncesine kadar benim olan yatak odasının ve salonun pencerelerine, salon pencerelerinden biri aslında üç yaz boyunca akşamları sık sık yemek yediğimiz geniş terasa açılan bir kapıydı. Tüm pencereler karanlıktı, belki de Celia ben taşındıktan sonra evde değişiklikler yapmış ve arka avluya bakan odayı yatak odası olarak kullanmaya başlamıştı. Evde hiçbir hayat belirtisi yoktu, uyuyan veya ölü insanların evi, giysisini çıkartan veya giyen bir siluet de görünmüyordu. Kulağıma cam şangırtıları ve anlaşılmaz konuşmalar geldi, belli ki yakınlarda bir yerde bir dükkânı

soyuyorlardı, hemen bir alarm çalmaya başladıysa da cam kırılmalarının arkası kesilmedi, Madrid'de alarmlar istedikleri gibi çalarlar ve kimse onlara aldırmaz, Madrid'de alarmlar bir işe yaramaz, soygun birkaç blok ötede olmalıydı. Alarm susar susmaz, bu kez çok yakında, gök gürledi ve ani bir yağmur bastırdı, iri damlalar ölü yaprakların, hâlâ ıslak toprağın, kurumuş kan veya siyah ve yapış yapış saçlara benzeyen çamurun üzerine düşüyordu, sokakta benden başka sığınacak bir yer araması gereken kimse yoktu ve sesleri kesildiğine göre hırsızlar da işlerini bitirmiş olmalıydılar, koşarak karşıya geçtim ve eski evimin kapısının eşiğine sığındım, kendimi o kadar yakında bulunca da dayanamayarak anahtarı kilide soktum, kapı hiç direnmeden açılmıştı. Binlerce kez aynı adımları atmış birinin alışkanlığıyla düşünmeden sahanlığa girdim ve asansöre yöneldim, her zamanki gibi yukarıdaydı, her zaman biri mutlaka son dışarı çıkandan daha sonra evine dönerdi, gececi biri ya da Celia'yla ben, Celia çok genç olduğu için gece çıkmaktan çok hoşlanırdı ve pek çok kez birlikte bu eve girmiş ve çıkmıştık, gerçek bir evlilikti. Şimdi yukarıya yalnız ve yüreğim ağzımda çıkıyordum ve aynı zamanda hem eğleniyor hem de müthiş bir sıkıntı duyuyordum. Bir soyguncu gibi gürültüyle değil, tıpkı bir kedi gibi ilerleyerek içeri sızan bir hırsız gibi ses çıkarmamaya büyük özen göstererek anahtarı dairenin kilidine sokarken, hiçbir şey çalmak gibi bir niyetim yoktu, ya da sadece bilgi çalacak ve yüreğimi ferahlatacaktım. Celia canlıydı ve Celia'ydı. Ama ya canlı değilse, ya kendisi değilse. Eğer ölüyse parmak uçlarımda ilerlemek gibi bir neden kalmayacak, tüm ışıkları yakacak, başımı ellerimin arasına alarak inleyecek, onu öpücüklerimle hayata döndürmeye çalışacak önce ailesini,

sonra da hikâyemi anlatmak için polisi arayacaktım. Hiçbir ses duyulmuyordu, içeri girdiğimde de hiçbir şey duyamadım ve kapıyı sessizce arkamdan kapattım, bu alışık olduğum ve eve Celia'dan geç döndüğüm geceler onu uyandırmamak için defalarca yaptığım bir hareketti. Bu evde karanlıkta hareket edebilirdim çünkü bir zamanlar kendi evimdi ve mesafeleri, eşyaların yerlerini, engelleri, köşeleri ve çıkıntıları hatta koridordaki parkenin neresine basınca gıcırdadığını bile biliyordum. Yavaşça koridorda ilerledim ve salona girdim, burası dışarıdan gelen ışık yüzünden daha aydınlıktı, sokak lambaları, bir neon ve ne kadar öfkeli, ne kadar kapalı olursa olsun mutlaka aydınlık olan gökyüzü; fırtınanın gürültüsü adımlarımı boğuyordu, onları duymam veya onların beni duyması gök gürültüleri, çatıları, terasları ve ağaçları döven ve sararmış yaprakların üzerine düşen yağmurun sesi nedeniyle çok zordu. Belki de benim sessiz ve edilgen adımlarının ya da ölü değil de uyuyanlara özgü yaşadıkları mekânda bir yabancının varlığının sezgisiyle değil de, dışarıdaki velvele yüzünden uyanacaktı veya uyanacaklardı. Belki de düşlerine girmeye veya ölüsünü bulmaya gelmiş olan "íncubo" bendim ve sandığım kadar edilgen değildim. Bana ait eşyaların artık salonda olmadığını farkettim, aynı mekâna tıkılmamak için senaryolarımı çalışma odamda, bana ısmarlanmış olan söylevleri ise geniş salonun bir kösesine yerleştirdiğim masamda yazıyordum; ne masa, ne yazı makinem, ne kağıtlarım, ne kalemim, ne de küllüğüm, hiçbiri artık kendilerine gereksinim duyulmayan bu evde değildi. Başka bir farklılık göremedim Celia pek bir değişiklik yapmamıştı, belki de hoşuna gidecek eşyaları alacak parası olmadığından. Uzun bir ayrılıktan sonra çok iyi tanıdığımız bir yere döndüğümüzde arada geçen

zaman olduğundan daha kı-saymış gibi gelir, bazen de sanki oradan hiç ayrılmamışız gibi tamamen silinir, değişmemiş olan mekân bize zamanın içinde geriye doğru yolculuk yaptırır. Canım koltuğuma oturmak, bir sigara tüttürerek kitap okumak istemişti. Yapamazdım çünkü henüz bir şey öğrenmemiştim, gerginliğim giderek artıyor ve içimdeki korku giderek büyüyordu, hem ne olduğunu öğrenmeye can atıyor hem de bundan çok korkuyordum ama düşüncelerimi çözmek ve rahatlatmak, batıl inançlarımdan kurtulmak zorunda olduğumu biliyordum. Cesaretimi topladım ve salonun yatak odasına açılan beyaz sürgülü kapısına doğru ilerledim, evde hiç kimse yatıya kalmamış olmasına rağmen, yatak odasına ister uyumak, ister gözlerimiz açık sevişmek için gidelim odanın kapısını mutlaka kapatır böylece bizi evin ve dünyanın geri kalanından gizleyen mahrem bir hava yaratırdık. Tahmin ettiğim gibi sürgülü kapı kapalıydı demek ki Celia bu alışkanlığından vazgeçmemişti; ne bir sevgilinin ne de doktorun işini bitirdikten sonra arkasında kalıntılarını ya da eserini bırakarak yatak odasından çıkarken kapıyı kapatacağını düşünmek kadar saçma bir şey olamazdı. Kapalı kapılar yüreğime su serpti, birini biraz aralayarak içeriyi görmeye çalıştıysam da hiçbir şey göremedim çünkü yatak odası çok karanlıktı, Celia yokluğumu fırsat bilerek aramızda tartışma konusu olan panjurları sıkıca kapatmıştı. O yatak odasına gün ışığının sızmasını istemez ve panjurları kapalı tutmak isterdi, hiçbir zaman anında uykuya dalamayan ve rahat uyuyamayan ben ise aniden uyandığımda gündüzü, geceyi ve şafağı ayırdedebilmek için panjurların açık kalmasını isterdim, sonunda uzlaşmış ve panjurların onu rahatsız etmeyecek, benim de gün ışığını görebileceğim kadar aralık kalmasına karar

vermiştik. Kapıları yanlara doğru ittim, hareketim biraz fazlaca hızlı olmuştu üstelik bunu yapmak isteyip istemediğimden de emin değildim ama yapmıştım, davranışlarımız her zaman düşüncelerimizin önünde gider, biz bir evet, bir belki, bir hayır arasında bocalarken zaman düşünmemizi beklemeden akıp gider ve sonunda "emin değilim, bakalım, ne olacağını göreceğiz" diyemeyeceğimiz bir an geliverir ve davranmak zorunda kalırız. Celia'nın sanki hiç ayrılmamışız gibi, çok iyi hatırladığım biçimde sağ kolu yastığının altında hafif ve düzgün nefes alarak tek başına uyuduğunu görmeyi diliyordum. Hiçbir tepki hissetmedim, hiçbir şey duymadım, kapıda salondan gelen zayıf ışığın odayı biraz olsun aydınlatmasını ve gözlerimin karanlığa alışmasını bekleyerek durdum. İlk seçebildiğim çarşafların beyazlığıydı ve o veya onlar da eğer uyandılarsa önlerindeki boşlukta ilk seçecekleri açık renkli kabanım olacaktı. Çok zaman sonra bir çocuğun odasının eşiğinde de böyle dikilecek ve bu gecenin tam tersine onun uyanıklıktan uykuya geçişine eşlik edecektim. Gözlerim karanlığa alıştığında yatağın içinde iki tümsek görmüştüm, sağdaki Celia'ydı soldaki ise ben değildim, başka bir adamdı. Aynı yerlerin farklı insanlar tarafından kullanılmasından daha doğal bir şey yoktur, sadece bizim kendi yaşam süremiz içinde bilinçli, mahsus yada gaspederek ele geçirdiğimiz mekânlar değil; yüzyıllardır bir yeri terkedenlerin veya ölenlerin mekânları, evleri, yatak odaları banyoları yeni gelenler ve yeni doğanlar tarafından kullanılmış, ve bu yenilerin pek çoğu onlar doğmadan önce ya da ellerinde tüketemeyecek kadar zamanı olan küçük çocuklarken buralarda olup bitenleri ya unutmuşlar ya da hiç öğrenmemişlerdir. Pek çok şey kimse ayrımsamadan ya da hatırlamadan olup biter. Çok az

şeyin bir kaydı vardır, uçucu düşüncelerin, hareketlerin, plan ve arzuların, gizli şüphelerin, gündüz düşlerinin, zalimliğin ve hakaretlerin, söylenen, duyulan veya daha sonra reddedilen ya da yanlış anlanan veya anlamı saptırılan cümlelerin, kimsenin hatta verenin bile hatırlamadığı sözlerin. Yazıya dökülerek kaydı tutulmayan tüm bu sözler, birileriyle değil yalnız yapılan her şey zaman içinde unutulur ve değerini yitirir. Her bir kişiden geriye çok az şey ve çok silik izler kalır, ve bu kalanların da çoğundan zaman içinde giderek daha az söz edilir benzer şekilde zaman geçtikçe bu kez herkes kendi söylemiş olduğunun da küçük bir bölümünü ancak hatırlar, ne yazık ki bireyler belleklerini birbirlerine miras bırakamazlar, bırakabilecek olsalar bile bir alıcı bulamazlar çünkü herkes gergef işler gibi kendi belleğini işlemeyi yeğler. Zaman uçucudur, sadece çocuğun zamanı değil tüm zamanlar uçucudur, ne kadar dolu yaşansa, ne kadar heveslendirse arzu ve heyecan sunsa, ne kadar acıtsa, ıstırap verse kedere boğsa da, zaman sadece bir an suçlanır ve aynı anda eriyen kar topakları gibi, uyumakta olan Celia ve yanındaki benim yerimi alan adamın uykusu gibi kayar gider. Gözlerimin önünde uyudukları bu uyku da, onu solduracak olan ben olmasam bile solup yok olmaya mahkumdur. Birdenbire korkunç bir gök gürültüsünün izlediği bir şimşek gökyüzünü yararak salonu, yatak odasını ve kabanımın içinde kollarını sürgülü kapının açık iki kanadının üstüne koymuş öylece duran benim bedenimi aydınlattı ve her iki tümsek ya da gölge aynı anda uyanarak yatağın içinde doğruldular. Celia'nın tıpkı gördüğü hayaletler nedeniyle korkuyla uyanan kral gibi gözleri açık, elleri sanki gökgürültüsünü veya kendi attığı çığlıkları duymak istemez gibi kulaklarının üzerindeydi. Ben sadece Celia'ya

bakmıştım, Marta Téllez'inki gibi çıplak göğüslerine, onun Hermanos Bécquer Sokağının Victoria'sı olduğunu düşündüğüm o geceye kadar ilgimi kaybettiğim diri ve beyaz göğüslerine baktım. Solgun ışıkta bir iskemlenin üzerindeki giysi yığınını da gördüm, birbirine karışmış giysiler belki Celia adamı, adam da Celia'yı soymuştu. Adamı göremedim, yüzünü göremedim, sadece çarşaflar gibi beyaz olan suretini gördüm, sarı ve seyrek saçlı doktor mu, hiç tanımadığım birisi mi, ya da örneğin Ruibériz de Torres gibi bir arkadaşım mı seçemedim. (Veya Deán, veya Vicente, isimlerini bilmem, yüzlerini görmem, seslerini duymam için ikibuçuk yıl geçmesi gerekliydi.) O, ben de olabilirdim. Onu göremeden aydınlık kayboldu, daha da kötüsü, -hiç de haketmediğim halde intikam için bağıran biri gibi yumruklarımı sallayarak- bağırmış da olabilirim, sonra kapıları kapattım, dehşet içinde arkamı döndüm, oturma dosanın karanlığında koridor boyunca deli gibi koştum. Mekânı tanığım için hiçbir şeye çarpmıyor, hiçbir şeyi devirmiyor ve benim lisanımda söylendiği gibi Şeytan'ı taşıyan bir ruha benziyordum, onlar fırtınanın ortasında, yatak odalarının kapısında kendilerini izleyen açık renk kabanlı adamın kim olduğunu anlayamadan çıkış kapısına varabilirdim, belki de kapıldıkları panikten kurtulup tamamen uyanınca ortak bir kâbus gördüklerini, kocanın ya da "íncubus"un kendilerini ziyaret etmiş ve göğüslerini sıkıştırarak onları korkuyla uykularından uyandırmış olduğunu varsayacaklardı. Çıplak oldukları için peşimden gelemeyeceklerini biliyordum, şimşeğin ışığında gördüğüm kadarıyla en azından bellerine kadar çıplaktılar. Ayakkabıları da yoktu. Kapıya ulaşabilirdim ve ulaştım, katta olan asansöre binerek sahanlığa indim, otomatiğe basarak kapıyı açtım

ve kendimi sokağa, fırtınanın içine attım, deli gibi koşarken bir an büyük bir iç rahatlığıyla Celia'nın hâlâ hayatta olduğunu düşündüm ama bundan böyle Victoria'yla aynı kişi olup olmadığını asla bilemeyecektim. Garip olan ne evden kaçarken, ne asansörle aşağı inerken, ne de sırılsıklam giysilerimle sokakta koşarken asıl düşüncem bu değildi. "Dairede bana ait ne kadar az eşya, ne kadar az iz kalmış, her şey ne kadar süreksiz." diye düşünüyordum. Ağaçların dalları bir halk ayaklanmasında insanların yukarı kaldırdıkları kolları gibi delicesine havayı dövüyorlardı.

Luisa'yı izleyerek Castellana Caddesini geçtim, belki de bunu boş bir zamanımda ve kalabalıkta yaptığım, etrafta tanıklar yokken ve ikiyüzlü bir şekilde yapmadığım için kendimi bir alçak gibi hissetmeden ve hiç utanmadan doğrudan bacaklarını seyrediyordum, zaten ne başka bir şey yapabilir ne de ondan daha fazlasını isteyebilirdim. Konsoloslukların bulunduğu caddeye saptı. Burası gündüzleri ne içinde insanlar olan park etmiş arabalar ne fahişeler ne de banklara oturmuş kaderci ve sabırla bekleyen travestilerlerle doluydu. Zigzaglar çizerek dört blok yürüdükten sonra beşinci bloktaki bir kapıdan içeri girdi. Nereye gittiğinden son derece emindi çünkü sadece çok iyi tanıdığımız bir yolda yürüyüşü biraz daha hareketli ve ilginç kılmak için düz ve dosdoğru gideceğimize böyle zigziglar çizeriz. Bu zengin ve bakımlı sokağın en alçakgönüllü ve göze batmayan kapısından içeri girdi, belki de öyle değildi, belki de kapının diğerleri gibi gözükmek için sadece biraz bakım ve tamirata ihtiyacı vardı. Etrafta oturup rahatça bekleyeceğim ve çıkışını gözleyeceğim bir bar yoktu, belki de kendi evine girmiş ve bir daha çıkmayacaktı ama insan kendi evine farklı bir şekilde girer, en azından ceplerinde, eğer

Marta veya Luisa Téllez gibi kadınsa çantasında anahtarını arar. Luisa lokantada Deán'e "evde görüşürüz" demişti ama kimin evi olduğu konusunda bir ipucu vermemiş, ben de Conde de la Cimera Sokağını düşünmüştüm, Luisa'nın bahsettiği "ev" şu anda kapısından girmekte olduğu ev olabilirdi. Beklemeye karar verdim, yarım saat veya kırk beş dakika bekleyecek sonra gidecektim, biraz uzaklaşarak görünmemek ve gerekirse anında dönüp kaybolabilmek için bir köşeye dayandım, bir sigara yaktım ve rastgele aldığım yabancı gazeteyi karıştırmaya başladım. *La Repubblica,* en azından anlayabileceğim bir dil çıkmıştı, İtalyanca ve İspanyolca, kardeş diller, düşüncelerim birbiri ardına akıp gidiyordu, bekledim. Bekledim.

Juventus'un Turín'de yaptığı bir futbol maçında çıkan olaylara ait bir habere takıldım, belki de olayların bu şehirde gitgide artan Satanizmle ilintisi olabileceğini düşündüm. Belki iki lisan arasındaki benzerlikler durmadan aklımı çeldiği, belki de bu kadar kısa süre içinde onu tekrar görmeyi ummadığım için -henüz on beş dakika bile olmamıştı- gözlerimi kaldırıp kapıya baktığımda kapı yerine boşluk görünce şaşırdım, ya Luisa ya da bir komşusu dışarı çıkarak kapıyı açık bırakmıştı. Birden Luisa'nın şaşkın bakışları ve yanında bana çok daha alçaktan, iki yaşındaki çocukların baktığı yerden bakan bir çift göz ile karşılaştım: Eugenio. Sıkıca giydirilmiş, başında çenesinin altından sıkıca bağlanmış kulaklı bir pilot başlığı takmıştı, pilotlarınken farklı olarak bu başlığın minik bir ponponu vardı. Luisa'nın elini tutuyordu. Luisa diğer elinde Armani torbalarından sadece birini taşıyordu, diğerini çıktığı bu evde bırakmıştı -Téllez'in doğum günü hediyesi, bir etek veya bir bluz-, alışveriş torbası da elinde değildi, dolayısıyla Lolita da. Belki de kendi hediyesi olan Lolita, -garip bir hediye-,

ve biralar ve sosisler ve dondurmalar. Belli ki Eugenio ile ilgilendiği için dışarı çıkamayan gelini Maria Fernández Vera, Luisa'dan öksüz yeğenini almaya gelirken kendisi ve Guillermo için basit bir öğün hazırlamaya yetecek bu alışverişi yapmasını rica etmişti. Yeğen ve teyze tam önümde duruyorlardı, belli ki ben futbol maçı ve satanizm hakkındaki İtalyanca makaleye kendimi kaptırmadan önce, son kez eve baktıktan sonra evden çıkmış ve ben farklarına varmadan burnumun ucuna dek gelmiş olmalıydılar, belki de daha basit bir açıklamayla ben artık gölgelerde saklanmaktan sıkılmış, görünür olmayı istemiş ve tedbirsiz davranmıştım. İki yaşındaki çocukların hafızası hakkında hiçbir fikrim olmadığından beni hatırlayıp hatırlamayacağını kestiremiyordum, herhalde çocuktan çocuğa değişen bir durumdu bu ama Eugenio kendisi için felaket olan ve geçmiş hayatına veda ettiği bir gece beni uzun süre görmüş, bitmek tükenmek bilmez bir yemek boyunca sadece benim evindeki varlığım nedeni ile uyumayı reddetmiş ve annesine gardiyanlık yapmıştı. Tıpkı benim onun adını defalarca duyduğum gibi o da benimkini duymuştu. ("Hadi bakalım Eugenio tatlım." demişti Marta pek çok kez "Artık yatağa gidelim yoksa Victor'u kızdıracağız." Kızacağım doğru değildi tabii ki ama giderek sabırsızlanıyordum). Ayrıca uykusundan uyanıp ağzında emziği ve elinde bodur tavşanıyla annesinin yatak odasının kapısına geldiğinde de beni görmüştü, annesi onu farkedecek durumda değilken, eliyle kolumu tutmuş ve annesine son kez veda etmesine bile izin vermeden onu benimle birlikte kendi odasına dönmeye zorlamıştım, ama annesini benim yanımda yarı çıplak görmesine engel olamamıştım; bir elim onun omzundaydı ve diğerinde hâlâ bende olan sutyeni gizliyordum. O sırada annesini son kez canlı gördüğünün ikimiz de

farkında değildik, yoksa annesinin yarı çıplak olmasına rağmen içeri girmesine izin verirdim.

Yüreğimi acıtan bir hareketle, küçücük parmağıyla beni göstererek ve gülümseyerek "İtor" dedi. İsmimi hatırlamıştı!

Şaşkınlığından ancak kurtulan Luisa Téllez meraklı ve sabit bakışlarını yüzüme dikti. Birden durumumun görünüşümün komikliğini ayrımsadım: Elimde yabancı bir gazeteyle duvara dayanmıştım, ayağımın dibinde, içinde beni hiç ilgilendirmeyen *101 Dalmaçyalı*'nın videosu ve erimekte olan dondurmasıyla bir naylon torba duruyordu, ayakkabımın biri su içindeydi ve ağırlığımı her değiştirdiğimde "vıck" diye bir ses çıkarıyordu, sokaktan ziyade bir geminin güvertesine yakışan bir ses.

Luisa duraksamadan, kızgınlıkla, gençlerin alışılagelmiş hitap şekli olan ama hepimizin kızdığı insanla zihninde tartışırken yaptığı gibi bana "sen" diye hitap ederek "Ne haltlar karıştırıyorsun Allahaşkına?" diye sordu. Önceden "siz" olan hitap şeklinden "sen"e, karşımızdakine hakaret etmek için veya onun kötülüğünü, mahvını, pişman olmasını ya da kötü bir büyünün etkisine girmesini istediğimizden değil, öylesine doğaçlama olarak geçeriz.

Utandım, tıpkı soğuk buğu çevresini sarmaladığı zaman Luisa'nın kızarmış olduğu gibi ben de kızarmış olmalıydım. Sır çözüldüğü, en azından Luisa için çözüldüğü ve Luisa ile kardeşi arasında en azından bir karanlık nokta aydınlığa kavuştuğu için memnunluk duyuyordum ama aynı zamanda müthiş yorgundum da.

Elindeki torbanın içine bakmak ister gibi bir hareket yaparak "Hangisini hediye olarak verdin? Eteği mi, bluzu mu?" diye ben de ona "sen" diye hitap ederek sordum.

İnsan karşısındakinin kızgınlığının hafif bir gülümsemeye dönüştüğü anı hisseder, hatta bütün hayatını komiklikler yaparak bu anların peşinde geçirebilir, sadece "şaka" anlamında değil, kelimenin daha geniş anlamında komiklikler: Onur kırıcı hareketlerini, çıkarcılığını, insanların, tüm insanların yaptığı sıradan hatalarını, kendisine güvenen yakınlarında yarattığı hayal kırıklıklarını, ufak tefek ihanetlerini ve hakaretlerini saklamak için yapılan komiklikler. İnsan kimin kendisini bağışlayacağını, en azından bir süre için, ve gitgide daha seyrek kullandığımız deyim gibi kimin kendisine "göz yumacağını" hemen sezer, deyimler bile solmaya, yok olmaya yazgılıdır. Luisa böyleydi, iyi kalpli, yumuşak ve pratik, hatta gerektiği zaman uçarı. Bunların tamamını öğle yemeği sırasında değil, soruyu sorduktan sonra geçen bir anda görmüştüm, gerçi yemek boyunca bana hemen hemen hiç dikkat etmemiş, eniştesi ve babasının anlamsız tartışmaları arasında sıkışmıştı, eniştesinin onun hayatını doğrudan etkileyecek bir konuda bir türlü karar verememesi, başka bir çağa ait ve artık yaşamı algılaması ve hatta bunu denemesi için bile çok geç olan, değişmek için bir çaba harcama yaşı çoktan geçmiş, şu andaki karakteriyle yitip gidecek olan babanın tartışması onu sinirlendirmişti. Yemek boyunca doğal neşesi ve güler yüzlülüğü, çocuk nedeni ile yardım etmeye hatta hayatını değiştirme özverisinde bulunmaya hazır oluşu, belki de aslında pek hoşlanmadığı Deán'ı savunması, onu yumuşatmak ve rahatlatmak için gösterdiği yakınlık, birbiriyle hiç geçinemeyen iki erkeğin tartışmaları esnasındaki suskunluğu, açıklık ve uyuma duyduğu özlem, deneyimsizliğine rağmen birinin ölümünün en ürkütücü yönünü sezmiş olması ("En korkutucu olanı," demişti, "ölürken öldüğünün farkında olmak ve onu düşünmek."), şüphesiz

dikkatimden kaçmamıştı. Benim bir yabancı, maaşlı bir memur, Téllez'in boşboğazlığı nedeniyle yaptığı gereksiz bir daveti kabul eden bir yüzsüz olarak katıldığım yemek boyunca bana hiç dikkat etmemişti. Ama o anda artık "biri" haline dönüşmüştüm, sadece çocuğun yarım yamalak bir şekilde ismimi söylemesi nedeniyle değil, onu ilgilendirmiştim ve bana kafasındaki hiyerarşide başka bir yer vermişti. Şimdi ben kızkardeşinin seçimiydim, Luisa'nın ikinci ya da üçüncü stepne olma ihtimalimi bilip bilmediğinden emin değildim, o kadar önemi de yoktu: Marta'nın yaşamının son saatlerini, son olduklarını tahmin edemediğimiz ama öyle olan "son dakikalarını" çok samimi bir şekilde paylaşmış olduğu "biriydim" ben ve ne yazık ki Marta'yı artık bu son dakikaları tanımlayacaktı. Bütün hayatımızı en son yaşananların, bize en yakın olan zamanın ışığında görürüz ve geçmişin sadece bir hazırlık dönemi olduğunu düşünürüz. Anne, anne olması gerektiğini düşünür; müzmin bekâr, yalnız kalması gerektiğini; katil, katil; kurban, kurban ve zina yapan ihaneti esnasında öleceğini farkederse eğer zinacı kalacağını düşünür. "Zina" dilimizin henüz solmaya ve yitmeye yazgılı olmayan sözcüğü. Marta öleceğini bilmiyordu ama ben anlamıştım ve bu durumda anlatıcı bendim, anlatan ve başkalarının da hakkında konuşmasına sebep olacak olan bendim, "ne kadar da çok bahsetseler benden, beni tanımazlar; ve kara çalarlar bana, hakkımda konuşurken."

Luisa iki kızkardeşin gençlikleri hakkında kendi yarım, öznel ve belki de doğru olmayan yorumunu yapmıştı ve onu yalanlayabilecek hiç kimse kalmamıştı, şimdi öncelik benimdi ve beni de kimse yalanlayamazdı. Biz canlıların acıklı üstünlüğü ve iğreti övünmeleri. Eğer Marta canlı ve aynı masada olabilseydi kuşkusuz Luisa'nın söylediklerini

kabul etmeyecek, onun sürekli kendisini taklit ettiğinden yakınacak, asıl kararsızın Luisa'nın ta kendisi olduğunu ve kendisi bir oğlanla ilgilenir ilgilenmez, küçük kardeşinin de aynı oğlana asılıp, çocuğu zorbalık ve hileyle elde etmeye kalkıştığını iddia edecekti. Tıpkı birinin "ne aradım bunu, ne de istedim", veya "hem istedim bunu, hem de aradım" diyebileceği gibi her iki yorum da geçerli olabilirdi, kimse karşı tarafa adaletsiz davrandığını düşünmediğinden "adalet" diye bir kavram da yoktur, ya da en azından kaybetmeye mahkumdur. El Llanero'nun karmaşık düşüncelerini art arda dizerken söylemiş olduğu gibi: sadece yaşanan zamanı yansıtan toplumun görüşü ile bireylerin görüşü birbiriyle asla örtüşmez, ve zaman uçucudur tıpkı düş gibi, tıpkı erimekte olan kar topakları gibi, her zaman "ben artık eski ben değilim" diyebiliriz, bunu demek çok kolaydır, henüz vakit varken.

Gülücükler yoktu, o kadar da değil, ama biliyordum ki şaşkınlık ve kızgınlığın yanı sıra hafif ve bastırılmış bir gülümseme oradaydı, ayrıca Luisa kendisini pohpohlanmış hissetmiş olmalıydı, Marta'nın seçimi olan bir erkek onunla ilgilenmiş, onu izleme zahmetine katlanmış, şimdi de alışverişi üzerine yorum yapıyordu! Böyle bir ölüme bir taraftan ağlanıp sızlanılırken, diğer taraftan nasıl da gizlice neşelenilir ve kutlanır. "Birini baştan çıkarmak ya da baştan çıkmak ne kadar kolay." diye düşündüm, "ne kadar azla yetinmeye hazırız." Kendimi güvende ve rahat hissediyordum, utangaçlığım ve kızarıklığım geçmişti ama karmakarışık düşünmeye devam ediyordum, birden aklıma daha önce hiç gelmeyen bir şey geldi: "Eğer Deán oğluyla yaşamayı reddederse çocuk Luisa'yla kalacak, bu durumda eğer istersem bu çocuk benim de olabilir, böylece onun için başta zannettiğim gibi bir gölge veya hiç kimse değil,

bir zamanlar kapısının eşiğinde dikildiğini ve uykuya dalışını izlediğini asla öğrenemeyeceği, bilemeyeceği ve hatırlayamayacağı "biri" olurum ve kendi yok oluşlarımıza doğru beraberce yol alabiliriz. Olmayacaktım tabii, karanlığının arka sokağıydım ben. Ya da olacaktım ama sadece "biri" değil pek çok şey birden; lânetlenmiş ve kayıp dünyasını kısmen dolduran kişi, bir sır, uğursuz bir geceden ona kalan bir telâfi, babasının bir tür yetkideşi, -kısaca tanımlamak gerekirse aslında bir gaspçı-; böylece yine beraberce kendi yok oluşlarımıza doğru yola çıkabilirdik ama çok daha yavaş ve sürekli unutmayı umarak. Belki günün birinde ona o gece olanları anlatabilirdim." Düşünmeye devam ederek Luisa'yı da işin içine kattım, "belki de henüz gelmemiş olan sisler içindeki kocayımdır ben ve ona canlıların bu değişken dünyasına daha uzun süre dayanabilmesi için destek olurum, erkeklere ait, çizgi romanlar, artist resimleri ve öykü kitaplarından (ve, hepsinin üzerinde, uçaklardan) oluşan bu dünyaya. Bizi birbirimize bağlayan pek çok şey var, aynı elin parmaklarıyız biz."

Düşünceli bir şekilde gülümsemesini gizleyerek "Ya, sen de mi oradaydın!" dedi.

"Etek sana çok yakışmıştı." dedim. "İkisi de çok yakışmıştı aslında, ama eteği daha çok beğendim." Ben gülümsememi gizlemedim çünkü onun hoşuna gitmek istiyordum, üstelik epey bir zamandır da bekârdım.

"Eee şimdi," dedi "şimdi ne yapıyoruz?" ciddiyetini tamamen toplamış ve kızgınlığının geri gelmesini sağlamıştı ama yine de birinci çoğul şahıs kullanarak kendi kendine ihanet etmekten kendini alamamıştı "ne yapıyoruz"; çileden çıkmış ve ciddi görünmek isterken, içten olma ve rol yapma arasında bocalıyordu.

"Bir yere gidelim ve rahat rahat konuşalım." dedim.

Güvensiz bakışlarını yüzüme dikmesine rağmen merakına yenik düştüğü için çekingenliği kısa sürdü, bana soracakları vardı, birkaçını sormuştu bile.

"Ya çocuk? Onu Marta'nın evine bırakmam gerekiyor, bu evin içini dışını iyi biliyorsun değil mi? Seni bir gece bir taksinin yanında beklerken görmüştüm, sendin değil mi? Tam ertesi gece. Nasıl çocuğu yapayalnız bırakabildin, bunu nasıl yaptın?"

Onun için henüz Eduardo veya Eugenio'nun evi değil, hâlâ Marta'nın eviydi, insan alışkanlıklarından çok zor vazgeçer, alıştığı sözcüklerden ise daha da zor. Son cümlesini sert bir tonda, dudaklarını kısarak söylemesine rağmen kızgın gözükmek pek becerebildiği bir şey değildi, kuşkusuz yas tutmak da doğasına aykırıydı. Çocuk tatlı bir ifadeyle bana bakıyordu, beni tanımıştı, söyleyeceği ya da yakınacağı başka bir şey yoktu, bu tür dertleri büyüklere bırakmıştı. Önünde diz çöktüm ve elimi omzuna koydum, bana elindeki çikolatayı gösterdi; parmakları ve ağzı şimdiden çikolata bulaşığıydı.

"O da bizimle gelebilir, henüz geç değil, Deán'a onun seninle olduğunu söylersin." dedim ve başımla beceriksizce gözetlemiş olduğum kapıyı işaret ettim. Utanmadan Luisa'ya yalan söylemesini teklif ediyordum, gerçekten inanılır gibi değil. "Ya da onu bırakabilirsin, ben seni aşağıda beklerim, eğer o gece beni gören sensen; demek ki Marta'nın yatak odasındaki de sendin."

Aniden "Yapayalnız mı öldü?" diye sordu.

"Hayır, ben sonuna dek yanındaydım." Hâlâ çömelmiş duruyordum, başımı kaldırıp yüzüne bakmadım.

"Farkında mıydı, yani...öldüğünün?"

"Hayır, bir an bile aklından geçmedi, doğrusunu istersen ben de farkında değildim, çok ani oldu." Ben Marta'nın neyi aklından geçirip geçirmediğini nasıl bilebilirdim ki! Ama böyle söyledim, öyküyü anlatan bendim. Ben anlatıcıydım.

Luisa bir süre sustu. Ceketimin cebinden mendilimi çıkardım ve huysuzlanmaması için yavaşça Eugenio'nun elindeki çukulata artığını alarak becerikli hareketlerle ağzını ve yapış yapış parmaklarını temizledim.

"Şu haline bak." dedim.

"Biliyorum. Gelinim eve giderken yolda yemesi için verdi. Esas sen fikrin parlaklığına bak!" diye cevapladı Luisa.

Çocuk hafiften protestoya başladı, en son istediğim şey ağlamaya başlamasıydı, teyzesinin hoşuna gitmeye çalışıyordum.

"Şşit, sus bakalım, sakın ağlama, bak sana ne aldım." dedim ve torbamdan *101 Dalmaçyalı*'nın videosunu çıkarttım. Luisa'ya "Çizgi filmlere bayıldığını biliyorum, Tenten'i seviyordu, beraber seyretmiştik." diye açıkladım. Raftan öylesine aldığım bu videoyu ne bir çocuğa ne de bir başkasına vereceğim ölsem aklıma gelmezdi. Rastlantının böylesi! Bu, kadının benden hoşlanmasını kolaylaştırabilirdi, en azından kalpsizin biri olmadığımı anlardı belki. Yakındaki bir çöp tenekesine beni sinirlendirmeye başlayan La Repubblica'yı, her tarafa dondurma damlatan torbayı, benim üstüm başım da dondurmaya battığından atmadan önce biraz da kendimi temizlediğim, işe yaramaz hale gelen mendilimi attım. "101 Dalmaçyalı, ne şans!" diye düşündüm.

"Yıkanabilirdi." dedi Luisa.

"Önemli değil." diye cevap verdim.

Benim önerim üzerine bindiğimiz takside pek konuşmadık, artık ellerim serbest kaldığı için ona kapıyı açtım, çocuk ortamıza oturdu, uslu bir çocuktu, elindeki videonun kapağındaki resmi incelemeye başladı, videonun ne olduğunu biliyor ve içinden ne çıkabileceğini öngörebiliyordu dalmaçyalıları işaret ederek:

"Pöpekler," dedi. "Pöpeklere" razıydım ve "hav-havlar" gibi bir şey demediğine şükrediyordum, küçük çocukların çoğunluğunun bu tarz konuştuğunu sağda solda duyarım.

Conde de la Cimera sokağına kadar çok iyi davrandım. Luisa Téllez'in düşünmek ve zaman kazanmak istediğini sezmiştim, kendini bu ani ilişkiye alıştırmaya çalışıyor, şüphesiz kafasından kendisinin rol aldığı ve almadığı sahneler geçiyordu; benim Marta'yla geçirdiğim gece ve Deán'nın hâlâ Londra'da olduğu ertesi gece, büyük bir olasılıkla evde Eugenio ile tek başına kalmıştı, düzüşme gerçekleşmemiş olsa bile -bunu bilmesi mümkün değildi- ölümün, felâketin gerçekleştiği yatak odasında çok zor bir gece geçirmiş, çarşafları değiştirmiş, odayı havalandırmış olmalıydı. Onun için korkunç bir geceydi mutlaka, üzüntünün, karanlık düşüncelerin, dehşet dolu hayallerin gecesi. Cesaretimi toplayıp gözümün ucuyla bacaklarına baktığımda, onun da gözünün ucuyla yüzüme baktığını gördüm, yemek boyunca yüzüme bakmak için fazlasıyla zamanı varken bunu yapmamıştı, şimdi yüzümü, o ana kadar suratı olmayan, hiç kimse olan ve hatta ismi bile olmayan bir yabancıya yerleştirmeye çalışıyordu, -ve benim adım Victor Francés'di, Téllez beni Luisa ile tanıştırırken bu ismi

söylemiş, Ruibérriz de Torres dememişti. İkinci soyadımı hiç kullanmasam da adımın tamamı Victor Francés Sanz'dır ve beni İngiltere'de Mr. Sanz diye çağırırlar. Şimdi beni Marta ile birlikte hayal ediyor, iyi bir çift olup olamadığımızı veya Marta'nın günün birinde benim kollarında öleceğini aklından geçirip geçirmediğini tahmin etmeye çalışıyor olmalıydı. Benim de ona soracaklarım vardı, çok değil, ben sabırlıydım, ağzımı sadece çocuğu doğrulamak için açtım:

"Evet, köpekler, benekleri olan bir sürü köpek." "Benek" kelimesini bildiğinden emindim.

Evinin veya Marta'nın evinin önünde başını okşayarak Eugenio'ya veda ettim. Luisa'nın söylediğine göre Deán evde veya eve gelmek üzere olmalıydı, ve evde buluşacaklardı, gelininin evinden ne zaman geleceğini öğrenmek için ofisine telefon etmiş, Deán da "sen eve doğru git ben de şimdi çıkıyorum, yedi, yedi buçuk gibi evde olurum." demişti.

Conde de la Cimera Sokağındaki tanıdık kapının önünde, Luisa "Eğer henüz gelmemişse onu beklemek zorundayım, evde başka kimse yok." dedi.

"Olsun, ben gerekirse seni şuradaki kafede beklerim, uzun sürmesinin hiç önemi yok." dedim ve belli belirsiz bitişik binanın diğer ucunda, alt katta, adı Russophile olan kafeyi işaret ettim, yazın masalar çıkarttıklarını varsaydığım bir terası ve yanında bir kuru temizleyici ya da bir kırtasiyeci vardı, belki ikisi birden.

"Ya biraz sohbet etmek isterse? Babamla aralarında geçen, öğlen şahit olduğun tartışma hakkında konuşmak, içindekileri kusmak isteyebilir. Haksız değil."

"Olsun, beklerim." dedim.

Çocukla birlikte kapıdan içeri girerken birden döndü - yüksek topuğu hâlâ ıslak olan zeminde kaydı- ve düşünceli bir şekilde:

"Farkında mısın bilmiyorum ama er ya da geç ona senden bahsetmem gerekecek." dedi.

"Ama şimdi değil, değil mi?"

"Hayır, şimdi değil, aşağıya inip gırtlağına çökmek isteyebilir! Gecikmemeye çalışacağım, ona evde halletmem gereken bir iki işim olduğunu söyleyeceğim."

Saatime bakarak, "Ya da ona doğruyu, diyelim ki saat sekiz buçukta bir randevun olduğunu söyleyebilirsin" dedim.

"Tamam, saat sekiz buçuk olsun." dedi.

Deán'nın gelip gelmediğini görmem mümkün olmayan kafede binanın arka tarafındaydım, bir saatten fazla bekledim. Eve gitmeden önce buraya bir şey içmek veya sigara almak için uğrayacağını zannetmiyordum doğrusu. Şeytan Bilimi ve futbol ilişkisini irdeleyen, kendimi kaptırabileceğim, iyi bir makaleyi özlüyordum doğrusu; saat dokuza çeyrek kala Luisa'nın elinde içinde eteğin veya bluzun olduğu torbayla yaklaştığını gördüm, ya sohbetleri uzun sürmüş ya da Deán gecikmişti. Beni atlatacağı ya da beni uyarmadan Deán'la birlikte gelebileceği bir an bile aklımdan geçmemişti: Deán'a henüz benden bahsetmeyeceğini biliyordum. Geldiğini görünce kendimi birden çok yorgun hissettim. Günlerdir içinde yaşadığım gerginlik bir zemberek gibi boşanmış, içtiğim iki biranın etkisiyle hafifçe sersemlemiştim. Bütün günü dışarıda geçirdiğimden ne evime uğramış, ne telesekreterimi dinlemiş ne de postaya bir göz atabilmiştim, üstelik ertesi sabah Only You'nun kısa bir süre sonra halka hitaben yapacağı ve kendi yazmış

olduğuna kimsenin inanmayacağı söylev üzerinde çalışmak için erkenden Téllez'in evinde olmam gerekiyordu. Uzun bir gece olmamasını diledim. Marta ve artık geçmişte kalan fahişe Victoria ve Celia'yla olduğu gibi tek bir geceye sıkışmak zorunda değildi hiçbir şey: Yaşamış olduğum anlamsız, merhametsiz, tükenmek bilmez iki gece. Kafamda Celia ile Victoria'nın farklı kişiler olduğuna karar vermiştim, aldığım duyumlara göre Celia tekrar evlenmek üzereydi ve hayatını yeniden düzene sokuyordu. Luisa'yla bol bol zamanımız vardı.

"Hadi bakalım, nereye gidiyoruz?" diye sordu. Karanlık çoktan basmıştı, tıpkı Ruibérriz gibi barda oturuyordum.

"Benim evime gidebilir miyiz?" dile yanıtladım. O anda hayatta en çok istediğim şey çoraplarımı ve ayakkabımı değiştirmekti. "Ayakkabımı değiştirmek istiyorum" dedim ve ayaklarımı ona doğru uzattım, ayakkabılarımın kururken üzerlerinde, özellikle sağdakinde kirece benzeyen beyaz beyaz lekeler oluşmuştu. En az benim kadar yürümüş olmasına rağmen onun ayakkabıları yeni gibiydi. Duraksadığını görünce "Hem Marta'nın telesekreterinden aldığım bantı da dinlemeni istiyorum." dedim.

"Demek onu sen aldın? Söyler misin hangi akla hizmetle!" Parmaklarıyla dudaklarına dokundu. "Ben de Marta'nın kasetten kurtulmak istemiş olabileceğini düşünmüştüm, çöpü karıştırmak aklıma geldiyse de yapmadım, ağzını bağlayıp kapıcıya verdim, hem böylece Eduardo da aklına gelse bile çöpe bakamayacaktı, her neyse, kokmaya başlamıştı bile. Peki Eduardo'nun adresi ve telefon numarası nasıl yok oldu? Onu da mı sen yürüttün?"

"Bir yere gidelim sana her şeyi anlatacağım." ona zaten bir şeyler anlatmış olduğumu düşünerek, "bu arada farkına varmadan Deán'nın telefon numarasını alan da benim, not etmeliydim ama yazacağıma kağıdı cebime attım, belki onu Londra'dan aramam gerekir diye düşündüm. İşte hâlâ burada." Cüzdanı mı çıkarttım ve ya Marta'nın çantasına atıp yolda kaybettiği, ya açık camdan uçan giden, ya da sokak çöpçülerinin süpürüp attığı sarı kağıdı ona gösterdim. Luisa, bu önemini yitirmiş ayrıntıya bakmadı bile. "Hadi önce evime uğrayalım sonra istersen çıkar yemek yeriz."

"Hayır. Önce yemeğe gidelim, henüz tanımadığım birinin evine gitmem!"

"Nasıl istersen," dedim, "Ama unutma ki bizi baban tanıştırdı!" Gülümseyecekti ama kendini tuttu. Bir süre daha katı ve ciddi görünmesi gerekiyordu.

Onu Nicolás'a bildiğim ve tanındığım bir lokantaya götürdüm, sahipleri bana Victor, garsonlarsa Señor Francés diye hitap ediyorlardı, devamlı kaçak oynamadığımı, bazı yerlerde bir ismimin ve yüzümün olduğunu görsün istemiştim. Orada her şeyi bir bir anlattım sorduğu ve düşünemeyeceği, sormanın aklına bile gelemeyeceği tüm soruları cevapladım, istediğim de zaten buydu, gölgeden çıkmak, bir sırrı saklamaktan, bir gizi gömmekten kurtulmak, ben de bazen açık olmak isteyebilir, ben de uyumu özleyebilirdim. Anlattım. Anlattım. Anlattıkça üzerimdeki büyünün kalktığını hissetmiyordum, bu büyünün etkisinden asla çıkamayacağımı biliyordum ama sanki büyü daha az inatçı, daha iyi huylu bir başka büyüyle karışıyordu. Anlatıcı, hem anlattıklarını hem de kendini ifade etmeyi çok iyi bilmelidir, çünkü anlatmakla inandırmak aynı şeydir, dinleyici kendini

anlatıcının yerine koyabilmeli, öyküyü onun bakış açısından görebilmeli böylece her şeyi, en rezil en utanılacak olanı bile kavrayabilmeli, affedilecek bir şey varsa affetmesi sağlanmalıdır; her öykü kavranabilir, bağışlanabilir, acıma hissi uyandırabilir; önemli olan öykü bir kez ortaya dökülüp geçmişte yerini aldığı zaman onunla birlikte yaşamayı becerebilmektir, bunu yapabilmek için artık bildiğimiz öyküye bilincimizde ve hafızamızda bir yer açmamız gerekir. Anlatılmış bir öyküyü, payımıza düşen acıyı çektikten ve üzerinde biraz durduktan sonra dağarcığımızdan, böylesi bizi kuşkuların, varsayımların, sanı ve zihinde şekillendirme uğraşlarının, kâbusların izlemesinden çok daha iyidir; bir öykü bir kez anlatıldıktan sonra sırf yaşanmış ve bitmiş olduğu için doğası gereği hafifler: Olan olmuş ve bitmiştir, geri dönüşü yoktur, bana düşen onu kavramak ve kendi öyküm yapmaktır, birinin, ama en önemlisi yaşamış olanın bana anlatmasını sağlamaktır çünkü özünü bilen yaşamış olandır. Bir öykü anlatarak dinleyenin size gönül borcu duymasına neden olabilirsiniz, bu tehlikelidir. Anlatının onulmaz gücü: Sanırım bu nedenle yargılanmadan suçlananlar, kendilerine en küçük bir söz hakkı tanınmadan katledilmiş, linç edilmiş cezalandırılmış düşmanlar vardır, -bu nedenle yüreğimizden, yaşamımızdan sürdüğümüz ve "artık seni tanımıyorum" dediğimiz, mektuplarını dahi cevaplandırmadığımız dostlar vardır-, konuşurlarsa kara çalabilirler bize, bu sebeple susmalarını ve gerekse bile bizi savunmamalarını tercih ederiz.

Daha sonra ben de kendi sorularımı sordum, saf meraktan sorduğum birkaç soru dışında pek fazla sorulacak şey yoktu aslında; ilk kim ve ne zaman eve gelip benim sarıp sarmalayıp bırakmış olduğum ölüyü buldu, çocuk ne kadar süre yalnız kaldı, Londra'da olan Deán'a ne zaman

ve nasıl haber verdiler, Deán üzerinden ne kadar zaman geçtikten sonra karısının öldüğünü öğrendi, ne kadar süre yanılsamayla yaşadı, hayatının kaç dakikası, yıllarca önce sinemalarda, veya günümüzde televizyonda yarısı oynadıktan sonra seyretmeye başladığımız bir film gibi garip kaygan ve kurguydu. Luisa da bana düz ve açık cevaplar vermekten çekinmedi -o zamana kadar "ben" anlatmış ve "onun" anlamasını sağlamıştım, beni anlamalı ve eğer bağışlaması gereken bir şey varsa bağışlamalıydı (çocuğu yapayalnız bırakmanın, onu almaktan daha iyi bir fikir olduğunu söyledim, eğer onu almış olsaydım, bu en azından bir kaçırma eylemi olacaktı ve bu durumda daha çok kaygılanacaklardı) ve kuşkusuz sempatisini kazandım. Eugenio sadece sabah uyandığı saatten kendi anahtarı ile içeri giren, annesi fakülteden dönene dek kendisiyle ilgilenen ve Marta ile kocası evde yemek yedikleri zaman yemeklerini hazırlayan yardımcı gelene kadar yalnız kalmıştı -benim tahmin etmiş olduğum gibi bazı günler sabah, bazı günler öğlen gelen bir yardımcıydı. Çocuğun Marta'nın ölmüş olduğunu anladığını sanmıyordu çünkü önceden bilmediği bir şeyi anlaması mümkün değildi, hâlâ da ölümün ne olduğunu bilmiyordu. Annesinin kıpırtısız ve kendisini yok sayan vücudunu uyuyor zannetmiş olmalıydı, herhalde rüyasında olanları anlatmak için annesinin yanına gitmişti. Yatağa tırmanmış, onu sarmış, yastık ve çarşafları çekiştirmiş ve belki de ölü annesine vurmuştu (küçük çocuklar çok kızdıkları zaman vurabilirler), Marta, bulunduğunda hâlâ Marta'ya benziyordu. Eugenio'nun ağlayıp ağlamadığını, kızgın çığlıklar atıp atmadığını bilen, duyan yoktu, belki birileri duymamayı tercih etmiş olabilirdi, açık olan bir süre sonra yorulup acıktığıydı çünkü mutfağa gitmiş, doğaçlama hazırladığım tabaktan bir şeyler yemiş, meyva suyunu içmiş

ve televizyon seyretmeye başlamıştı; salonda açık bıraktığım "Gece Titremesi"nin oynadığı televizyonu değil, yatak odasında MacMurray ve Stanwyck'in ben evden çıkarken hâlâ alt yazılarla konuştukları televizyonu izlerken bulunmuştu, demek annesine yakın olmayı seçmiş, ölü annesini uyandırabileceği konusundaki umudunu yitirmemişti. Hizmetçi onun ölü annesinin ayak ucunda yatarken ve sesi çıkmayan televizyonu seyrederken bulmuştu, şans eseri televizyonda ilgisini çeken bir çocuk programı oynamaktaydı. Kadıncağız şaşırmış kalmış, ne yapacağını bilememişti -elleriyle henüz çıkartmadığı şapkasının gizlediği yüzünü örtmüş olmalıydı, mantosunu çıkarmadan ilk yaptığı daireye göz gezdirip temizlemesi için kendisine bırakılan karmaşayı lânetlemek olmuştu herhalde-, Deán'ın Londra'da olduğunu bilmediği için ofisini aramış, Ferrán'a ulaşamamış, isterik bir şekilde sekretere durumu anlatmaya çabalamıştı, sonra Luisa'yı aramış ve Conde de la Cimera'daki daireye ilk olarak taksiyle gelip nefes nefese yukarı koşan Luisa ulaşmıştı. On dakika sonra sekreterinin zavallı hizmetçinin garip ve karmaşık mesajını ulaştırdığı, ne olduğunu kavramaya çalışan iş arkadaşı veya ortak Ferrán yetişmişti. Londra'daki telefon numaralarını bulabilmek için evi alt üst etmişler bu arada cesedi incelemesi ve kaldırılması konusunda yardımcı olması için tanıdık bir doktor çağırmışlardı. Ölüm nedenini sormadım, yaşamın tek, kırılgan ve pamuk ipliğine bağlı olduğunu biliyordum. Kimbilir, ani bir beyin kanaması, bir kalp krizi, atardamarda meydana gelen bir tıkanma, bezelerde oluşan yangı, farkına varılmadan fazla dozda alınmış bir şey, birkaç gün önce hafifçe çarpmış olan arabanın yarattığı iç kanama, en basit, en umulmadık herhangi bir şey insanı anında öldürebilir, ölen karşı koymaya bile zaman bulamaz tıpkı benim

kollarımda bir çocuk uysallığıyla ölen kadın gibi. Ferrán evde kalmış, Luisa çocuğu erkek kardeşine bırakmak üzere çıkmıştı; onu evden en kısa zamanda, bir şeyler sormaya başlamasına fırsat vermeden çıkartmak istemişti. Daha sonra haberi kendisinden duyması için babasına gitmişti. Hizmetçi kadından evde kalmasını ama hiçbir şeye dokunmamasını rica etmişlerdi çünkü mutlaka Deán'ın bırakmış olduğunu varsaydıkları numarayı bulmaları gerekiyordu, hizmetçi kabul etmiş ama mutfakta, iş elbiselerinin içinde, hiçbir iş göremediği için söylenip durmuştu. Daha sonra kendisini fazladan çalıştıracaklarını öngörüyordu. Luisa, Téllez'e Madrid'de ikindi vaktine kadar sabah sayılmasına rağmen babasını bir viski içmeye zorlamış, Téllez başı bir sığınak arar gibi sakladığı büyük ve sert ellerinin arasında, ağırlığınca bir kurşun gibi çöküp kaldığı koltuğundan kalkmayı ilk başarabildiğinde onu Maria Fernandéz Vera'nın evine götürmüş ve bir viski daha doldurmuştu. Evden çıkmadan önce, zaten kar üzerinde yürür gibi sarsak sarsak ancak yürüyebilen babasının emekli olmuş dansçı ayaklarına benzer küçük ayaklarının üzerinde yükselen ince bacakları daha da zayıfladığından, takılıp sendelemesin diye ayakkabı bağcıklarını sıkıca bağlamış olmalıydı. O babasıyla gelininin evine doğru yola çıktığı sırada haberi duyduğu andan beri durmadan ağlayıp sızlanan ve gelip gidip kendisine bırakılan çocuğu kucaklayan Maria Fernandéz Vera da bir ara kocasına haber vermiş olmalıydı. Luisa ve Guillermo birlikte Conde de la Cimera Sokağına geri dönmüşlerdi (ya da Guillermo gitmiş, Luisa geri dönmüştü). Evde bu kez çirkin favorileri gereğinden fazla uzun -kelliğini saklamak için olsa gerek- bir adli tabibi ölüm ilâmını ve gömü iznini hazırlamakla ilgilenirken bulmuşlardı. Hizmetçinin söylediğine göre çok sarsılan Ferrán ismi Russophile

olan kafeye, bir iki kadeh vermut veya bira içmeye gitmişti. Luisa onu tekrar yukarı getirmiş ve Deán'ın izini bulabilmek için iş bölümü yapmışlardı: Hizmetçi, Luisa ve Guillermo evi araştırırken Ferrán da telefonun başında İngilteredeki ortak tanışlarını ve Deán'ın iş görüşmesi yapması olası kişileri arayarak ona ulaşmaya çalışıyordu ama Ferrán hemen hemen hiç İngilizce bilmediği için -çünkü uluslararası ilişkileri yöneten ve bu yüzden sık sık seyahat eden Deán'di- çabaları boşuna oluyor, genellikle onu anlamıyorlar, ulaşıp konuşabildikleri de Deán'ın henüz kendilerini aramadığını, İngiltere'de olduğunu bile bilmediklerini söylüyorlardı. Ayrıca çok yakın dostları veya aile bireyleri olan bazı kişileri de aramaya başlamışlardı, kendilerini ölüm nedenini olmasa bile şartlarını gizlemek zorunda hissettikleri için ne kadar az kişiye haber verirlerse o kadar az soru sorulacağını düşünmüşlerdi. Tüm çabalarına rağmen olayı duyan ve bu tür trajedilerden hoşlanan ve aileye "destek" olmaya gelen dost, akraba ve komşular akbabalar gibi evi doldurmuşlardı -bej eldivenli genç kadın da aralarında olmalıydı ama sormadım-, sonunda sakallı bir yargıç gelmiş ve cesedin morga gitmesi için izin çıkmıştı. Aralarında Guillermo ve Maria Fernandéz Vera'nın da bulunduğu birkaç kişi tabuta eşlik etmiş, Luisa, Maria'nın evine babasını ve Eugenio'yu almaya gitmiş, çocuğu yersiz ağlaşma ve sarılmalardan kurtarmış, babasını bir uyku hapı yutturarak evine bırakmış ve kendi evine uğrayarak birkaç parça eşya aldıktan sonra saat on bir buçuk sularında yorgunluktan tükenmiş olan Eugenio ile birlikte o gün üçüncü kez Conde de la Cimera'daki daireye dönmüştü: Çocuğu kendi evine götürmektense Marta'nın evinde uyutmayı tercih etmişti, çünkü bir evden ölü çıktıktan hemen sonra o evde yaşayanlar oraya dönmez ve ilk gecelerini evlerinde

uyuyarak geçirmezlerse daha sonra geri dönmek istemeyebilir hatta o eve bir daha hiç adım atamayabilirler diye düşünmüştü, babası da bu fikri desteklemişti. Kapıcının verdiği bilgiye göre hizmetçi kendisine hiç ilgi gösterilmediğinden yakınarak son derece bozuk bir şekilde çıkıp gitmişti, -bir tek Luisa kendisiyle konuşmuşmuş o da anahtarını ödünç istemek için- ertesi gün ortalığı derleyip toplamaya gelecek kadar anlayışlı olduğunu ummaktan başka çare yoktu. Uykusuzluktan tükenmiş olan Eugenio'yu kendi odasında (girilmeyen tek oda, önünden defalarca geçtikleri halde kimse uçaklara dokunmamıştı) yatırmış, her zamanki gibi bodur tavşanını ve kuklasını yanına koymuş ve kendisi de bir uyku hapı yutmuştu. Öylesine ve umutsuzca Deán'nın telefon numarasını aramış, biraz etrafı toparlamış, Marta'nın yatağının çarşaflarını değiştirmişti, gün boyu söylenmekten başka bir iş yapmayan hizmetçi bunu bile akıl edememişti, en son çöpü boşaltmıştı. Yatağa uzanmış ve benim kim olabileceğimi düşünmeye başlamıştı, henüz benim ben olduğumu bilmiyordu, Marta'nın yaklaşık yirmi dört saat önce telesekreterine bıraktığı mesajı anımsamaya çalışıyordu ("Hemen hemen tanımadığım bir tiple randevum var, çekici biri, yani bence öyle, bir kokteylde tanıştık ve ertesi gün bir kafede buluştuk, her tür insanı tanıyor, boşanmış, bir sürü şeylerin yanı sıra senaryolar da yazıyor, eve yemeğe gelecek; Eduardo Londra'da, ne olacağını bilmiyorum ama bir şeyler olabilir ve kendimi biraz gergin hissediyorum") isim söylememişti, hiçbir isim söylememişti, benim ismimi de söylememişti. Uzunca bir süre kız kardeşini, yatağında yatışını, neler olup bittiğini anlayamayışını, sanki hayatla ölüm arasında bir fark yokmuş gibi aniden yok oluşunu, o anda göremediği birini bir daha görüp göremeyeceğini bilememesini (hiç kimseyi

devamlı göremeyiz, kendimiz hariç, kendimizi bile kısmen kollarımızı, bacaklarımızı ve ellerimizi görürüz) düşündüm. Luisa anlatırken "Neden benim canlı onun ölü olduğunu anlayamıyorum, artık yaşamla ölüm arasındaki farkı ayırdedemiyorum, bu iki kavramı birbirine karıştırıyorum." diye düşünüyor olmalıydı, ya da ben öyle düşündüm. Günün gerginliği, duyduğu acı ve başlarına gelen felaket yüzünden yorgunluktan tükenmiş olmasına rağmen gözüne uyku girmeyeceğini bildiğinden uyumayı denememiş bile ve televizyonu açmıştı, zaten onun için henüz çok erkendi, soyunmaya bile gerek görmemişti. Gece yarısından sonra birden telefon çalmış ve o zaman telesekreterde kaset olmadığını fark etmişti. Hem Deán'ın öylesine evini arıyor olmasını dileyerek hem de bundan korkarak ahizeyi eline aldığında Ferrán'ın sesini duymuştu. Ortak iş yaptıkları bazı İngiliz'ler sayesinde nihayet Deán'ın kaldığı kayıp otelin, adını öğrenebilmişti. Wilbraham Hotel. Aramak istemiyordu, buna cesareti yoktu, ona haber vermekte çok gecikmişlerdi ve bu gecikmiş felaket haberini arkadaşına soğukkanlılıkla iletebileceğini sanmıyordu ve soğukkanlı olunması gerekiyordu. "Ben ararım." demişti Luisa, "Ama eminim ki kapar kapamaz seni arayacaktır çünkü buraya ikinci gelen sensin, ve Marta'nın ne durumda olduğunu da gördün." "Eğer benimle konuşmak isterse o başka." demişti Férran, "Sadece şu anda onu arayıp bu haberi verebileceğimi sanmıyorum, üstelik telefonda! Ona, o gece, yani.... yalnız olmadığını söyleyecek misin?" diye sormuştu Férran. "Becerebilirsem söylemeyeceğim ama sanmıyorum, Deán'i bilirsin hemen kurcalamaya başlar, beni sorguya çeker, ayrıntıları anında bilmek ister, bu sebeple Marta'nın kendini kötü hisseder etmez onu aramadığından eminim. Ayrıca gerçeği yeterinden fazla kişi öğrendi bile! Nasıl

saklayayım ki, en iyisi söylemek, söylemek gerekir" diye cevaplamıştı Luisa ve daha fazla beklemeden oteli aramıştı (onu nasıl istediğini sormadım, Mr Deán, Mr Diin ya da Mr Ballestros). Ben sabaha karşı genel bir telefondan oteli arayıp "hello" diyen sesini duyar duymaz paniğe kapılıp konuşmadan telefonu kapattığımda herşeyi biliyordu demek ki. Haberi ilk Luisa'dan duymuş daha sonra ortağını arayıp her şeyi doğrulatmıştı, ve şimdi hayatının Londra'da geçirdiği yaklaşık yirmi saatinin düzeltilmesi, iptal edilmesi ya da tekrar anlatılması gerekiyordu. Eğer günün birinde MacMurray ve Stanwyck'in filminin tamamını izlersem Marta'nın öldüğü gece izlediğim bölük pörçük parçalar hakkında düşüneceğim, veya Anita zahmet eder de bir videosunu bulabilir ve Only You "Gece Titremesi"nin tamamını seyrederse düşüneceği gibi, Deán'ın da bu yirmi saatten belleğinde sadece garip, bulanık ve sanal imgeler kalmış olmalıydı. Tıpkı iki buçuk yıl önce iki ayrı kanalda eşzamanlı gösterilen Spitfire pilotları ile krallar ve onları ziyaret eden hayaletler hakkındaki filmlerden aklımda kalan imgeler gibi. Bu iki filmi bir türlü bulamadığım için, ne olduklarını, ne hakkında olduklarını hâlâ bilemiyordum, bu yüzden ne imgeleri belleğimden silebiliyor ne de filmleri unutabiliyordum. Deán kendini Londra'da karısının ölmüş olduğunu bilmeden geçirdiği yirmi saatin büyüsü altında hissediyor, bu büyüyü ya da düşü sanki hiç yaşamamış gibi belleğinden anılarından silip atmak istiyordu, tıpkı bir öyküyü kendi kendimize yeniden anlatmak ya da bir kitabı yeniden okumak gibi, yoksa bu yirmi saat onun için kesif bir umutsuzluğun bulanık ve dayanılmaz süresi olarak kalacaktı.

Luisa bu son görevini de tamamladıktan sonra kendini yatağa atmış -uzaktaki birine bir ölümü haber vermek ve

onu teselli etmek zor bir iştir- ve uzunca bir süre televizyon izlemişti, sonunda açıklaması imkânsız olan uyku geldiğinde, ne benim ne de bir başkasının yardımı olmadan yataktan kalkacak ve soyunacak gücü kendinde bulabilmişti (Bu kadar çok sevdiğimiz birinin ölümünün ardından insanın nasıl uykusu gelebilir, demek ki hayattaki her şey, her zaman uykuyla son buluyor.): Kazağını çıkartırken tersine dönen kazak manşetlerine takılarak havada kalmıştı, kollarını, yumuşak ve temiz koltuk altlarını düşündüm. Silueti bir an harcadığı güçten, ya da günün yorgunluğundan hareketsiz kalmıştı, -tıpkı düşüncelerinden bir türlü kurtulamayan, daha derin düşünebilmek ya da çektiği acıyı parça parça çıkarttığı giysilerinin arasına gömmek isteyen biri gibi- daha sonra pencereye doğru ilerleyerek panjurların arasından sokağa bakmış, taksinin yanında duran beni görmüştü.

Bilmediğim, sadece nasıl olmuş olabilecekleri hakkında tahmin yürüttüğüm tüm bu olayları anlattıktan sonra bana "Seni arıyor." dedi, "ve ona seni bulduğumu söylemek zorundayım."

"Biliyorum." dedim ve ona mezarlıktan çıkarken hiç bilmediğim kişiler tarafından söylenen, tesadüfen duyduğum cümleleri tekrarladım. O gün mezarlığa gittiğimi ve kendisini ilk kez orada gördüğümü daha önce itiraf etmiştim zaten. Ama kendimi diğer şeyi anlatabilecek gibi hissetmiyordum, benim canlı olarak dinlediğim kaydı o banttan dinlemeli ve öyle öğrenmeliydi. Benim önümde yürüyen birisi "Herifin kim olduğu hakkında bir şey duydun mu?" diye sormuş ve yanındaki kadın sesini alçaltarak "Hiçbir şey, henüz bir şey yapmadılar, Eduardo kim olduğunu araştıracak." diye karşılık vermişti. Aslında tamamen

yabancı sayılmazlardı, isimleri Vicente ile İnes'ti ve Vicente'yle neredeyse ortak-düzücü konumunda olacaktık.

Lokantada bizden başka kimse kalmamıştı, hesabı ödedim, lokantanın sahipleri bir yandan kasayı kapatırlarken diğer yandan aralarında tatlı tatlı şakalaşıyorlardı. Önümüze koydukları herşeyi, ne yediğimizi pek ayrımsamadan silip süpürmüştük, Luisa, uzak durduğu tatlı geldikten sonra masanın üzerine bıraktığı peçetesini mekanik bir hareketle son kez dudaklarına götürdü, kahve içmemiş, bir kadeh armut likörünü tercih etmişti.

"Evet." dedi. "Sanırım babam hariç bütün dünya biliyor. Önemli olan babamın gerçeği asla ve asla öğrenmemesi."

"Eniştenle konuşmadan önce bandı mutlaka dinlemeni istiyorum." dedim. Üstünde Luisa'nın belki bildiği ama Deán'ın kesinlikle bilmediği bir şey kayıtlıydı. Zaten bu nedenle bandı yanıma almamış mıydım? "Evime uğramamızın senin için hâlâ sakıncası var mı?" Sustum ve ekledim "Artık beni biraz olsun tanıyorsun." İçimden "ve belki de daha yakından tanıyacaksın." diye düşündüm.

Luisa sanki düşüncemi duymuş gibi kaşlarını çatarak bir süre yüzüme baktı, gözlerinde merak, yorgunluk ve güvensizlik savaşıyordu -anlatmak çok yorucudur-, yorgunluk ve güvensizlik yenilmek üzereydi. Yüzü mezarlıkta gördüğüm gibi üzüntü ve acıdan kasılmış olmadığı zaman da Marta'nınkine benziyordu. Marta'dan daha yaşlı olacağı halde şimdilik daha genç, daha güzeldi ve kendisiyle daha barışıktı.

"İyi. Madem şart koşuyorsun şimdi gidelim ve bu işi bitirelim." dedi.

Ben bandı ezbere biliyordum ama o ilk kez dinleyecekti. Eve vardığımızda bir şey içmek istemedi, onu salonda bırakarak çoraplarımı ve ayakkabımı değiştirmek için birkaç dakika izin istedim. Ayağımdaki ıslaklıktan kurtulunca inanılmaz biçimde rahatlamıştım. Okumak ve sigara içmek için oturduğum koltuğa oturmuştu. Paltosu bir yere girer girmez orayı terketmek için sabırsızlanan birinin huzursuzlukla bırakacağı biçimde aynı koltuğun koluna bırakılmıştı. Başından beri koltuğun kenarına tünemiş gibi bir hali vardı ama kızgın, sabırsız ve tekdüze sesi duyduğu zaman -sanki şok geçiriyormuş gibi- daha fazla gerildi ve öne doğru uzandı: "Marta?" "Marta, orada mısın?" "Daha önce hat kesildi değil mi, şimdi duyuyor musun?" Kısa bir sessizlikten sonra ses bu kez ahenksiz bir çatlamayla, "duymuyor musun? Oyun mu oynadığını sanıyorsun sen? Aç şu telefonu Allahın belâsı." "İyi, nasıl istersen, ya telesekreterin sesini kıstın ya da çıktın, anlamıyorum, belki de çocuk yüzünden kız kardeşine enselendin." "Hiç değilse bir gececik birbirimizi acele etmeden, bir araba veya otele tıkılmadan görebilirdik."; bu tıraş makinası vızıltısına benzeyen mesaj bittiği zaman bandı durdurdum. Luisa hem kendine hem bana hitap ederek:

"Bu Vicente Mena, bir arkadaş, yani, ablamın eski sevgilisi, Eduardo'yla tanışmadan önce bir süre çıkmışlardı, sonra arkadaşlıkları devam etti, sık sık birlikte çıkarlar, dördü, Marta, Eduardo, o ve karısı İnés. Bundan gerçekten haberim yoktu! Neden bu sevimsiz adamla yeniden bu şekilde ilişki kurmuş acaba?" Sustu. "Sık sık birlikte çıkarlar, dördü" şimdiki zaman, özellikle sevdiklerimiz öldüğü zaman geçmiş zaman kullanmaya çok zor alışırız, artık yaşamayan sevdiklerimiz, aradaki farkı hemen kavrayamayız. Bir eliyle şakağını ovuyordu, düşünceli bir şekilde "Kimbilir, belki de ilişkileri hiç bitmemişti, ne saçmalık." diye ekledi.

İkincil bir merakla "Karısı ne nöbeti tutuyor?" diye sordum. Belki de birincil meraklarım henüz tatmin olmamış, içimde bir yerlerde asılı kalmıştı. "Ne iş yapıyor?"

"Onları pek iyi tanımıyorum" dedi Luisa. "Pek emin değilim ama galiba mahkeme gibi bir yerde çalışıyor." Yeniden "başlat" düğmesine bastım ve ikinci kayıt duyuldu: "....eee", bir süreden beri dinlediğim ve artık tanıdığım Luisa'nın sesiydi "yarın hiçbir ayrıntıyı atlamadan bana başından sonuna dek her şeyi anlatacaksın!" Luisa gözlerini kapattı. "Bu benim sesim." dedi, "bana bıraktığı ve seninle beklenmedik karşılaşmasından söz ettiği mesaj üzerine aramıştım. Ne çok zaman geçti."

Bandı durdurdum ve "Peki, nasıl olur da sana benden bahsetti ama Vicente hakkında hiçbir şey söylemedi?" diye sordum.

"Ah, Eduardo'yla araları iyi değildi ve düşlemleri vardı, gerçeklerden ziyade, yani..., ben şu ana kadar böyle olduğunu sanıyordum. Vicente Mena gibi bir adamla bu kadar ileri gitmek! Ne saçmalık!" İnanamayarak, sürekli aynı şeyi tekrar ediyordu. "Ayrıca birbirimize herşeyimizi anlatırdık, hemen hemen herşeyi, ...yani..., belki de bana sadece düşlemlerini anlatıyor, gerçekleri gizliyordu!" dedi. "Ben bir düşlemim" diye düşündüm, "Ya da Conde de la Cimera Sokağına gitmeden önce bir düşlemdim, belki de bir 'íncubo', bir 'hayalet'tim ve hâlâ da öyleyim." Bunun pek bir anlamı olmamasına karşın, Luisa ile birbirimizi yargılamamış, öğüt bile vermemiştik, sadece dinlemiştik birbirimizi. Luisa farkında olmadan şakağını ovup duruyordu. "Marta, Eduardo'ya söyle 'mesaj' değil, 'kayıt' denir." Şakayla karışık kendine acıyan yaşlı adamın babacan sesi: "Povero me". "Bu babam," dedi Luisa, "zavallı,

gerçekten zavallı, zavallı babacığım. Marta'yla araları çok iyiydi, Marta ona benden çok daha fazla özen gösterirdi, anlattıklarını, iş arkadaşlarıyla modası geçmiş çekişmelerini, ufak tefek entrikalarını, Saray söylentilerini sabırla dinlerdi. Örneğin babam ona seni anında anlatırdı, günde birkaç kez arar, tekrar tekrar anlatırdı, babam için birkaç gün boyunca evinde birinin çalışması ne demek biliyor musun? Bu nedenle seni yemeğe davet etti, seni tanımamızı istedi ki daha sonra senden ve çalışmanızdan söz ettiğinde havada kalmasın. Yani...bana tabii. Eduardo'ya değil." Kaçırdığı şey Téllez'in Marta'ya asla benden bahsedemeyecek olmasıydı çünkü eğer Marta ölmemiş olsaydı Téllez'le asla tanışmayacaktım. Bir sonraki kayıt: "Marta ben, Ferrán," arkasından gelen konuşma hakkında Luisa hiçbir yorum yapmadı, belli ki onun için yeni bir şey değildi, bandı durdurmadım ve bir kadın sesi duyuldu: "...Ne dersen, ne istersen onu yaparız sen karar ver." Kadınların seslerinin, erkeklerin seslerinden daha fazla birbirine benzediğini bilmeme rağmen artık bu sesin sahibinin Luisa olmadığını biliyordum. Luisa kaydı tekrar dinlemek için geriye sarmamı istedi ve "bunun kim olduğunu bilmiyorum dedi, bu sesi çıkaramadım. Sanırım daha önce hiç duymadım."

"O zaman mesajın kime bırakıldığını da bilmiyorsun, Deán'a mı Marta'ya mı?"

"Nasıl bilebilirim ki!" dedi.

Nedense "şimdi sıra bende, bu benim mesajım" diye tekrar "başlat" düğmesine basmadan önce beni utandıran bu mesaj hakkında bilgi vermek ihtiyacı duydum, yine yarım bir mesajdı: "...eğer sana uygunsa pazartesi veya salı buluşabiliriz. Yoksa başka bir haftaya bırakmak zorundayız çünkü çarşambadan sonra başımı kaşıyacak vaktim

yok!" Bir fars gibi! Nasıl olmuştu da "çarşambadan sonra başımı kaşıyacak vaktim yok" gibi bir cümle zırvalayabilmiştim! Tüm kur yapma çabalarının dışarıdan bakıldığında ya da sonradan hatırlandığında felâket olduğunu düşünüyorum. Ben kendiminkine hem dışarıdan bakıyor, hem de hatırlıyordum ki, bu felaketten de öteydi! En kötüsü belki şu anda da kur yapıyordum ama davranışlarımı dışarıdan görmediğim ve hatırlama safhasında olmadığım için ne halde olduğumu bilemiyordum, bazen gizli niyetlerimiz doğrultusunda ağzımızdan çıkar her sözü ölçer biçeriz. "Sanki her şeyin üzerinden çok uzun zaman geçti." Bandı durdurmadım, Luisa benim yapmacık ses tonum ve söylediklerim hakkında hiçbir yorumda bulunmadı ve tekrar aynı itici, elektrikli ses duyuldu: " Eduardo, Naber, benim. Dinle beni yemeğe beklemeyin..." kendisine de jambon bırakılmasını isteyene dek konuştu ve ani bir veda ile konuşmasını kesti: "İyi, sonra görüşürüz."

Luisa "Yine Vicente Mena." dedi, "Söylediğim gibi dördü ya da daha kalabalık bir grup sık sık birlikte çıkarlar.", yeniden bir aydan beri geçerliliği kalmamış olan şimdiki zamanı kullanmıştı.

Bandı durdurdum ve "bir tane daha kaldı, lütfen bunu dikkatli dinle" dedim. O iç paralayıcı, tiz, durmaksızın tek bir sözcüğü tekrarlayan, ağlamaktan çocuklaşmış kadın sesi duyuldu, "... lütfen..lütfen...lütfen...", bunu bir yakarma gibi değil, batıl bir inancın etkisinde yapılan ayinde şeytanı veya kötü cini kovmak için söylenen bir dua gibi söylüyordu; utanmaz, neredeyse habis bir ağlamaydı ve ses, solgun dudaklarıyla kocasına uykusunda gözüken ve "ben bahtsız Ana, senin karın, seninle birlikte bir saat olsun huzurlu uyuyamamış olan ve şimdi senin fırtınalı uykularına

giren ben" diyen hayaletin daha ağırbaşlı sesinden farklı değildi. Birdenbire onlarca kez tek başıma ama ilk kez biriyle birlikte dinlediğim bu çocuk veya ağlamaktan çocuklaşmış kadın sesinin Marta'nın kendisine ait olabileceği aklıma geldi, kimbilir, belki de çıktığı bir yolculuk sırasında Deán'ı aramış ve evde bulamadığı kocasına yalvarmıştı, -belki de Deán evde, telefonun yanıbaşındaydı, karısının ağladığını duyuyor ve telefona cevap vermiyordu-, gözü yaşlı yakarışları sanki onun sıradan ruh hallerinden birisiymiş gibi banda kaydedilmiş, şimdi kız kardeşi ve bir yabancı tarafından dinleniyordu -belki de sisler içindeki, bu kız kardeşe henüz ulaşmamış koca tarafından. Bir defasında Celia bana arka arkaya üç mesaj bırakmıştı, üçüncüsünde sözcükleri yarım yamalak söyleyebiliyor ve sanki nefes alamıyordu, onu geri aramaya cesaret edememiştim, hiçbir şey yapmamak en iyisiydi.

Luisa korkmuş bir halde "Bu kim, bu nedir?" diye sordu, zihin karmaşıklığı ve sesteki bulaşıcı keder nedeniyle sorulmuş saçma bir soruydu, kasedin rastlantısal ve geçici sahibi (hırsız, rehineci) olmama rağmen cevap vermem mümkün olan bir soru değildi.

"Bilmiyorum." dedim, "Senin bilebileceğini düşündüm, acaba kadın kime yakarıyor, Marta'ya mı, Deán'a mı?"

"Bilmiyorum, Deán'a olmalı, eminim, umarım Deán'adır. Alt üst olmuş durumdaydı, Vicente Mena'nın kaba mesajını duyduğundan daha kötü. Şakağını daha hızlı ovalıyordu, sanırım kendini yatıştırmak ve duygularını denetim altına almak için yaptığı bir hareketti bu. Kendini topladı ve "ama sadece bir kadın sesi olduğu için Deán' a olduğunu düşünüyorum. Bir şey bildiğimden değil." diye ekledi.

Luisa'ya biraz önce düşündüğümü söyleyip söylememek konusunda kararsızdım ve bunu yapmadan önce Luisa'nın kafasının benim artık alıştığım büyülü bir ruh hali gibi olan, düşüncelerin kalp çarpıntısı gibi hiç durmadan aktığı bir tarzda düşünmeye uygun olup olmadığına karar vermeliydim (ama zaman bizi beklemez).

"Marta'nın kendisi olmasın." dedim.

"Marta!?" Ben ve Luisa gibi yalnız yaşayanlar için kendi telefonumuzu arayıp mesaj bırakmamız veya başkalarının bunu yapması alışılmadık bir şeydir, ama benim yalnız yaşamadığım bir dönem olmuştu.

"Evet, Marta'nın kendi sesi olamaz mı, Deán'a bıraktığı bir mesaj, daha doğrusu Deán'a ettiği bir telefon, çünkü aslında ortada bir mesaj falan yok." dedim.

"Bir kez daha dinlet lütfen." şimdi koltuğumda daha rahat oturuyordu, hemen kalkıp gitmek ister gibi ucuna tünemekten vaz geçmişti, gecenin karanlığının boyadığı gözleri faltaşı gibi açıktı ve koltuğumda birinin, özellikle bir kadının oturmasına alışık değildim, hoş bir görüntüydü. Kasedi geri sardım ve tekrar dinledik, yalvaran ve ağlayan ses o kadar bozulmuştu ki onun, benim, veya ikimizin (ikimizin birden tanıdığı sadece Marta, Eugenio, Deán ve Téllez vardı) tanıdığı birine ait olsa da, kim olduğunu anlayabilmek olanaksızdı. Ben kendi sesimi bile bu kadar umutsuz bir durumda tanıyamazdım. "Bilemiyorum." dedi, "Marta olabilir ama zannetmiyorum, herhangi biri veya şu 'sen karar ver' diyen kadın da olabilir."

"Deán'ın, ne tip bir hayatı olduğuna dair fikrin var mı?" diye sordum, bu soruyu kendi merakımdan ziyade Luisa'nın kendi kendine sormakta olduğu soruları ikinci plana atması için sormuştum. Artık merak etmiyordum,

Marta hakkında öğrenmek istediğim bir şey de kalmamıştı, Marta ölüydü ve merak ölüleri etkilemez, ölülerin yaşamını sorgulayan, araştıran çevrilmiş bütün filmlere, yazılmış bütün romanlara ve yaşam öykülerine rağmen bu sadece zaman geçirmeye yarayan bir düşkü olmaktan öteye gidemez, ölüler konuşamazlar, hepsi bundan ibaret. Ayrıca Deán hakkında bir merakım da yoktu (büyük bir olasılıkla Luisa hakkında merak ettiğim şeyler vardı ama Luisa şu anda bir sorun yaratmıyordu). Aslında bilmem gerekenleri öğrendikten sonra (eğer bilmem gereken bir şey varsa) hayatımın normal akışını ve günlük uğraşlarımı sekteye uğratmam için hiçbir neden yoktu. Marta Téllez ile aramda kurulan bağ asla kopmayacaktı ya da kopması çok uzun zaman alacaktı. Belki de upuzun bir zaman geçmişti bile ve ben sürgit ziyaret edilecektim, haunted. Kimse bana bir şey sormamış, benden bir şey istememiş, bir iddiada bulunmamış olmasına rağmen, zaten bu olası da değildi çünkü kimse kim olduğunu bilmediği birinden ne olduğunu bilmediği bir şeyi isteyemez, ben herşeyi bir diyet öder gibi, simgesel bile olsa bir gönül borcu öder gibi bir kereye mahsus olmak üzere, yemek boyunca Luisa'ya anlattığım gibi anlatmak istemiştim. Luisa Téllez bile birkaç saat öncesine kadar benim kardeşinin ölümündeki rolümden haberdar değildi. Anlatıcıdır öyküyü ne zaman anlatacağına, başkalarını ne zaman dinlemeye zorlayacağına, kendisini keşfetmelerine veya tamamen unutmalarına ve tüm bunların zamanına karar veren. Genellikle susmanın ve gölgede yaşamanın yükünü taşıyamaz olduğunda ortaya çıkar, kimsenin sormadığı, kimsenin ondan duymayı beklemediği öyküsünü anlatır. Bunun suçluluk duygusu, vicdan veya pişmanlıkla bir ilgisi yoktur, hiç kimse içindeki anlatma dürtüsü dayanılmaz olana dek bir şey anlatmaz, korku ve

kendini kötü hissetme anlattıktan sonra ortaya çıkar. Aslında ortaya çıkan korku, kendini kötü hissetme ve pişmanlık mıdır, yoksa sadece yorgunluk mu?

Luisa bacak bacak üstüne attı, ayakkabıları sanki bütün gün ıslak yollarda yürüyen o değilmiş gibi tertemizdi.

"Artık bana içecek bir şey verir misin?" diye sordu, "Biraz susadım." Acelesi varmış gibi görünmüyordu ve evimde rahat bir hali vardı, bazılarını tanıyıp bazılarını tanımadığımız pek çok sesin arasında, kendi seslerimizin de kayıtlı olduğu bir kaset bizi birbirimize yaklaştırmıştı. Ayrıca anlattıklarımız nedeniyle hissettiğimiz yorgunluk da bizi birbirimize bağlıyordu, sözcükleri değiş tokuş ederek, aynı öykünün o öncesini, ben sonrasını anlatmış ve öyküyü tamamlamıştık, boşuna olduğunu, bir işe yaramayacağını bildiğimiz halde: Yaşanmış ve bitmiş bir öyküydü, artık yaşanmıyordu, henüz anlatılmış olabilirdi ama çoktan bitmişti. Ayağa kalkıp mutfağa viski hazırlamaya gittim, o da ayağa kalkarak peşimden geldi, sanki alışık olduğu bir davranışmış gibi eşikte durup dolaptan şişeyi, buzu, bardakları ve suyu çıkarışımı izledi. Bazı evli çiftler zaman zaman bu şekilde sohbetlerine devam ederler, eşlerden biri ortalığı toplarken, yemeği hazırlarken, ütü yaparken diğeri onu izleyerek konuşmalarını sürdürür, ev yaşanılan ortak bir mekândır, ve evin içinde buluşmaya, konuşmak veya anlatmak için oturmaya gerek yoktur, sözcükler işlerin arasına serpilir, kozlar hareket halindeyken paylaşılır, bunları biliyorum çünkü ben her zaman yalnız yaşamadım. "Sana söylediğim gibi," diye devam etti Luisa, "uzunca bir süredir araları pek iyi değildi, -hâlâ eşikte duruyor, mutfak kapımın pervazına dayanıyordu. Sanıyorum ki erkekler çabucak gerçeğe dönüyor, düşlem dünyasında yaşamaktan

pek hoşlanmıyorlar, ama kesin olarak bildiğim bir şey yok, doğrusunu istersen hiçbir şey bilmiyorum."

Kendi kendime bana gerçeği söyleyip söylemediğini sordum çünkü kısa bir süre önce Marta'yla birbirlerine herşeylerini anlattıklarını söylemişti, belki de Marta'nın gerçekten bildiği ya da emin olduğu bir şey olmadığı için kız kardeşinin önünde susmuştu. Bazen susmak "bilmiyorum, emin değilim, göreceğiz" demekten daha doğru ve kolaydır. Bir şey kesin olmadığı zaman avunmak da geçmişle ilgilidir. Ona viski bardağını verdim, kendime de Grappa koydum. Yalancıya benzemiyordu ama ketum olabilirdi.

Kadehimi kaldırarak "Sağlığına," dedim. Ona bir şey sormaya, daha doğrusu ondan bir iyilik yapmasını istemeye karar verdim, bu bizi birbirimize daha da yakınlaştıracaktı çünkü insanlar kendilerinden bir şey rica edilmesine bayılırlar. Aslında basit ve mantıklı bir ricaydı ama kabul etmesi için bir neden yoktu, henüz Luisa Téllez'in benim herhangi bir arzumu yerine getirmesi için bir neden yoktu. "Bana bir iyilik yapar mısın?" diye sordum, "babanla çalışmamız bitene dek Deán ile konuşma. Sadece bir hafta daha, gelecek haftaya kadar bekleyebilir ve beni o zaman tanımış gibi yapar mısın? Lütfen, başladığımız işi bitirmek istiyorum, ayrıca birlikte çalıştığımız bir de ortağımız var, eğer Deán her şeyi öğrenirse işi bitirmemiz çok zor olur, hatta beni babandan uzaklaştırmak için ona her şeyi anlatabilir, herkesten, hatta Marta'dan uzaklaştırmak için."

İçkisinden bir yudum içti, buzların şıngırtısı duyuldu, öne doğru bir adım atarak sol elini mutfak masasının üzerine koydu, birbirine çarpan bilezikleri çınladı, sağ eliyle bardağını tutuyordu.

"Saat kaç?" diye sordu.

Saatini bir solak gibi bardağını tuttuğu bileğinde taşıyordu, oyalanmak ve zaman kazanmak için sorulmuş bir soruydu, ya da bileğini döndürüp saatine bakarken içkisini dökmekten çekinmişti.

"Hemen hemen bir." diye cevap verdim, neredeyse kendi içkimi döküyordum. "Geç olmuş, gidiyorum, gitsem iyi olacak." dedi. Kullandığımız lisanların tıpkı eski lisanlar gibi sözcükleri renklendirdiğini düşündüm. Şu anda gitmiyordu, biraz daha oyalanacaktı, en azından viskisinin yarısını içene dek, çok çabuk içse dahi zaman geçecekti, yeniden paniğe kapılmıştı çünkü ondan bir şey istemiştim, daha fazla bir şeyler isteyebileceğimden çekiniyordu. Kısa bir süre sonra tekrar "Gitsem iyi olacak." dedi ama "Gidiyorum." demedi. "Gidiyorum" dediği zaman gidecekti. Salona doğru yöneldim o da sanki bir yabancı değil de benim eşimmiş gibi peşimden geldi. Ayakta durarak kitaplarıma videolarıma bakarken bir yandan da viskisinden aceleci yudumlar alıyordu. Yüzünün ifadesi kararmıştı, ya dinlediklerimiz ya da benim isteğimdi buna neden olan.

"Bekleyecek misin?"

Bana döndü ve gözlerini yüzüme dikti, oysa saatin kaç olduğunu sorduğundan beri bakışlarını benden kaçırıyordu, gözlerinde başka birinin yüzünü, kendi yüzümü gördüm.

"Evet, tabii bekleyebilirim." diye cevap verdi. "Sakın Eduardo'nun seninle dövüşeceği falan gibi yanlış bir fikre kapılma, bu hem bizim yaşımızda yapılacak iş değil hem de onun tarzı değil, özellikle onun konumunda biri için."

"Ah, gerçekten mi?" diye sesimden de belli olan hafif bir hayal kırıklığı ile sordum: Gerilim bizim artık genç

olmadığımızı hatırlatmasıyla azalmıştı. "O zaman istediği ne? Neden beni bulmak onun için bu denli önemli. Ne istiyor? Öğrenmek? Bilmek? O zaman sana anlattığım her şeyi sen ona aktarabilirsin, benimle karşılaşmasına gerek yok."

Luisa sabırla, "Anlatacağım, huysuzlanma anlatacağım zaten, böylece seni her şeyi bir kez daha tekrarlamaktan da kurtarmış olurum. Gelecek pazartesi, tamam mı? Kaçınılmaz olan bir karşılaşmayı daha fazla geciktirmeye gerek yok. Senin için kolay olmadığını da biliyorum." Bana anlayış gösteriyordu, ondan beklediğimden daha fazlasını sunuyordu.

"Gelecek pazartesi uygun. O zamana kadar işim de bitmiş olur ve babana teslim etmiş olurum. Çok teşekkür ederim, sana teşekkür borçluyum, ...ama...yani...eğer dövüşmeyeceksek ne istiyor, neden beni arıyor?" diye tekrar sordum.

"Zannediyorum ki neler olup bittiğini öğrenmekten ziyade sana bir şey anlatmak istiyor. O gece Marta'nın yanında olan adamı bulmak istediğini defalarca tekrarladı. O adamın yani senin bilmeni istediği bir şeyler var. Ne olduklarını bilmiyorum ama bir şeyleri bilmeni istiyor. Dinle, gideceğim, çok yoruldum, Deán sana ne söyleyecekse söyleyecektir."

"Demek o da anlatmak istiyor." diye düşündüm, "Demek o da yoruldu, içinde yaşadığı gölge onu da yoruyor."

Luisa'ya "numaramı not et" dedim, eğer istersen gelecek pazartesi ona verirsin, böylece ne araması ne de babana sormasına gerek kalır." Küçük, sarı ve yapışkan bir kağıda yazdığım numaramı verdim. Benim evimde de telefonun yanıbaşında bu not kağıtlarından vardı, sanırım her evde vardı.

Luisa kağıdı alarak çantasına koydu. Artık gerçekten tükenmiş görünüyordu, tüm günün ağırlığı üzerine çökmüş ve herkesten çok bıkmış olmalıydı, babasından, çocuktan, Deán'dan, ölü veya canlı kendi kız kardeşinden bile. Sağ elinde tuttuğu bardağıyla sanki ayakta duracak gücü kalmamış gibi yeniden koltuğuma oturdu. Diğer eliyle mezarlıktaki gibi yüzünü örtüyor ama ağlamıyordu: Tıpkı korktukları veya üzgün olduklarının başkaları tarafından görülmesini istemeyen insanların yaptıkları gibi. Gözlerimi ellerinin örtmediği dudaklarına -o dudaklarına- dikmekten kendimi alamıyordum. Henüz "gidiyorum" dememişti, henüz değil.

Bütün bir haftayı Téllez'le çalışarak geçirdikten sonra pazar günü Ruibérriz de Torres'le at yarışlarını izlemeye gittik. Artık ona olan borcumu ödemenin, bir ay kadar önce bir yabancının yanında başıma gelenleri anlatmanın zamanı gelmişti, öykünün Ruibérriz'in hoşuna gideceğinden, onu eğlendireceğinden emindim ama hepsinden öte beni kıskanacak ve bana imrenecekti: Öykü onun olsaydı taa başından beri herkese anlatır, rüzgârlar dört bir yönden eser, anlatı yarı-gülünç, yarı-şakacı, yarı-ürkütücü, yarı-acaip, yarı-kasvetli, yarı-uğursuz bir karmaşaya dönüşür; hem komik hem de korkunç bir ölümün garip hikâyesi olup çıkardı. Her şey anlatıcıya bağlıdır ve olup bitenler ne kaba ne yüce ne gülünç ne de üzücü bir hale dönüştürülmeden de anlatılabilir; aynı zamanda her şey biraz da dinleyiciye bağlı olduğundan yani dinleyici de öykünün üzerinde etkili olabildiğinden, ben benimkini fazla önemi olmayan ilk iki yarış boyunca, yarı-gülünç, yarı-kasvetli bir biçime soktum ve sık sık finalleri dürbünle izlemek, bara gidip içecek almak, atları görmek için padoğa ziyaretler yapmak için kesmek zorunda kalarak, birazını bahis kuyruğunda, birazını tribünlerde anlattım; anlatıcı aynı kişi olsa bile, bir öykünün asla iki kez aynı biçimde ve aynı sözcüklerle

anlatılamayacağını biliyordum. Öykümü çabucak, ve Ruibérriz'in eğlenmesi için bir sürü el kol hareketi eşliğinde anlattım, etkisinde olduğum büyüden söz etmedim bile, Ruibérriz'e büyülerden bahsedilemez. Birkaç kez "Şaka yapıyorsun." dedi, "Karı seni öylece bıraktı mı yani?" Ruibérriz'den başka bir yorum da beklenemezdi zaten! "Yani karıyı bir kez bile beceremedin, öyle mi!" dedi, kendince kötü şansımla alay ederek. Belki de sonuna dek gidememiş olmak gerçekten benim şanssızlığım yüzündendi. "Üstelik kadın Téllez Orati'nin kızıydı! Dalga geçme!" Beni, gazetelerde kısa konçlu çorapları ayağındayken veya bir berber dükkânında bir yanağı köpükle kaplı tam tıraş olurken, bir genelevdeyken veya dişçi koltuğunda otururken, balık yerken boğa-za takılan bir kılçığı annesi yanında olmadığı için parmağını sokarak kusturup çıkartmadığı için seyirlik bir biçimde ölen bir çocuk gibi, yabancıların ölümleri hakkındaki haberleri okurken hissettiğimiz gülme isteği ve gerginlik karışımı bir duyguyla dinliyordu. Ben de ölümümü bu kadar yaşlanmadan önce Téllez'in sık sık geldiği bu hipodramda gezinirken, bahis gişelerinin, barın, atların, padokların tribünlerin arasında anlatıyordum. Bu mevsimde Madrid için olağan olan sis giderek ortalığı kaplıyor, trafik kazaları artıyor, havaalanında uçaklar gecikiyor, atların bacakları giderek görünmez oluyor, tıpkı çocukluğumuzda bindiğimiz bacakları yerine bir sopa olan atlıkarıncalardaki atlara benziyorlardı. Kurumlu başlarıyla, aynı döngünün içinde hiçbir yere gitmeden, sanki çayırda veya pistte gibi, müzik susana ve atlıkarınca yavaşlayana kadar daha hızlı, daha hızlı koşan atlıkarınca atlarına dönüşüyorlardı. Yeni ay sislerle girmişti, geçtiğimiz ay ise fırtınalar getirmişti. Ruibérriz kabanının kemerini sıkıca bağlamış kibirli bir görünümü vardı, benim kabanımın düğmeleri

açıktı, ikimiz de siyah deri eldivenler giyiyor ve bu halimizle korumalara benziyorduk. Gülüşü parlaklığını asla yitirmiyor, üst dudağı kıvrılarak dudağının iç kısmı görünüyor, önemsiz ilk yarışlar boyunca tanıdık biri veya bir av var mı diye etrafını gözlüyor, bir yandan da beni dinliyordu, ayrıca buram buram tıraş losyonu kokuyordu. Ona kardeş Luisa'dan ve son olaylardan bahsetmedim, ölümü ve gerçekleşmeyen düzüşmeyi anlatarak borcumu ödemiştim. Bir gün evvel söylevi bitirmiş olduğumu söyledim ve bir kopyasını uzattım, nede olsa ortaktık ve parayı paylaşacaktık, tabii ne zaman para alabilirse! Ben onun adına çalışmıştım. Kağıtlara göz atmaya bile gerek görmeden ikiye katlayıp kabanının cebine tıkarken "Neye benzedi?" diye sordu. "Diğerlerinden pek farklı olmadı" diye cevap verdim. Only You'yu bu sefer de kimse umursamayacak, Téllez beni çok tutucu yazmaya zorladı, elimi kolumu bağladı, gerçeği istersen ben de onunla pek mücadele etmedim. Bilirsin, biri adına bir şey yazarken belleğinde onun halkın gözündeki kişiliği baskındır, ya da sen yazdıklarını onun kendi kafandaki imgesiyle bağdaştırmaya çalışıyorsundur ve ortaya pek yeni bir şey çıkmaz."

Bütün bir hafta, pazara dek çalışmıştık. Téllez giderek daha fazla heyecanlanmış, bana güveni artmış, sık sık yanıma gelip yazdıklarımı incelemiş, düzeltmiş, denetlemiş ve işverenimizin ruh hâli hakkındaki bilgisini konuşturmuştu. Bütün bu hafta boyunca kimse canının sıkıldığını söyleyemezdi, sorumluluğu altında Saray'a ait bir proje vardı ve genç bir adam her gün gelerek onun emirlerini yerine getiriyordu. Bazen çalışmamı bölüyor, gazetenin büyük bir dikkatle incelediği ölüm ilânları sayfasında isimlerini gördüğü tanımadığım birilerinden bahsediyor, talan edilmiş ülkemiz hakkındaki kötü haberleri aktarıyor, kendinden

daha ünlü yaşdaşlarının yaptıkları aptallıklar ve anlamsız öğünmeler hakkındaki haberleri okuyordu. Ya bir pipo içiyor ya da benim sigaralarımdan bir iki tane aşırıp yakıyor, işaret ve orta parmağı arasında bir kalem veya tebeşir parçası gibi beceriksizce kavrıyor, içine çektiği nefesi salmadan önce birkaç saniye tutuyor ve biraz öksürüyordu, ama idare ediyordu. Sabahları mutfağa giderek kahve hazırlatıyor, öğlene doğru ara vererek Porto şarabı ikram ediyor, ve şaraplarımızı içerken bir elinde kadehi, yazdıklarımı yüksek sesle okuyordu, okuduklarını onaylıyor, oraya buraya virgüller serpiştiriyor veya bir virgülü noktalı virgülle değiştiriyor, bu noktalama işaretini seviyor ve yaptığı değişiklikleri "nefes almayı sağlar" yerine "ritmi kaybetmeye engel olur" diye doğruluyordu. Telefonu hemen hemen hiç çalmıyor, kimse ona ihtiyaç duymuyor, kimse onu aramıyor, arada sırada kızı veya gelini ile konuştuğunu duyuyordum, ama genellikle uyduruk bahanelerle onları arayan Téllez oluyordu. Varlığı iğretiydi. Çalışmamızın son günü olan cumartesi, ben oradayken gönderilmek üzere Bourguignon'dan harika bir çiçek demeti ısmarladım. Ne bir mesaj, ne bir isim, ne de bir kart eklediğim bu demet onu çok mutlu etti. Bunun onun zihnini günlerce oyalayacağını -çiçekler solana dek-, böylece artık ne pazar, ne pazartesi ne salı ne de başka herhangi bir gün evine gelmeyecek olan beni daha az özleyeceğini umuyordum. Hizmetçi çiçekleri selafonlarını açmadan salona getirdi ve halının üzerine bıraktı, Téllez demedi sanki garip bir hayvanı tutar gibi eline aldı. Bir süre inceledikten sonra bir Roma İmparatorunun kölesine zehirli olması muhtemel bir tatlıyı "dene" diyebileceği bir ses tonuyla hizmetçisine "aç onları" diye buyurdu. Selofan ve hizmetçi (hizmetçi selofanı daha sonra kullanmak üzere dikkatle dörde katladı) gittikten sonra

çiceklerin etrafında umut ve inanmazlık dolu birkaç tur attı. "Adsız, kartsız çiçekler." dedi. "Hangi şeytan tutar da bana çiçek gönderir, Victor rica etsem herhangi bir kart olup olmadığına tekrar bir bakabilir misiniz, dalların arasında filan. Çok garip, çok, çok garip." Sönük piposuyla çenesini kaşırken ben yere diz çöküp bulamayacağımızdan emin olduğum kartı arar gibi yaptım. Mezarlıkta ayakkabısını işaret ettiği gibi bir eliyle dalların arasını işaret ediyor, diğeriyle sanki bir kırbaçmış gibi koltuğun kolunu tutuyordu. Bir şey diyecekti ama hem kafası karışmış hem de çok heyecanlanmıştı. Bir an bile çiçeklere yaklaşmadı, sonunda sendeleyen bedenini koltuğuna attı ve sanki bir şahasermişler gibi çiçekleri incelemeye başladı. "Doğum günüm değil" dedi. "Ne benim azizimin günü ne de bildiğim bir şeyin yıldönümü. Saray'dan da olamaz henüz söylevi teslim etmedik. Belki Marta veya Luisa'nın bildiği bir şeydir, Marta'ya telefon edip sorayım, bazen öğleden sonraya kadar derse gitmiyor, hem zaten bugün cumartesi." Telefona gitmek için davrandı ve aniden kendini yeniden koltuğa bıraktı, başını omuzlarının arasına gömdü, büyük bir dalga çarparak onu sersemletmiş, kabullenemediği bu gerçek onu tüketmiş gibi. Belki de aniden hareket edince gözleri kararmış ve bu hissin geçmesi için kendini geri çekmişti. Yaptığının farkına varır varmaz hiç gereği yokken benden özür diledi: "Sakın deli veya hafızamın bu denli zayıf olduğunu sanmayın" dedi, "ama alışmak çok zor, gerçekten, var olan birinin birdenbire yok olmasını anlamak çok zor, bu kadar insanı kaybetmişken ben neden hâlâ varlığımı sürdürüyorum, bunu anlamak olanaksız." Kendini toparladı, koltuğun koluna tutunarak dikkatle ayağa kalktı ve dikkatli adımlarla demetin etrafında dolaştı. Hiç dışarıya çıkmamasına rağmen evinde iki dirhem bir çekirdek, kusursuz

bir takımla; kravat, yelek ve ceketle dolaşıyor, her zaman sokak ayakkabılarını giyiyordu. Bir sabah onun son derece itici bulduğu kanvas, kot gibi gündelik pantalonlar hakkında söylendiğini duymuştum. "Politikacılar bu giysilerle fotoğraflarının çekilmesine nasıl izin verirler anlamıyorum! Hatta kimse onları görmeyecek olsa bile bu tür giysileri nasıl giyerler! Hele yazın çorapsız dolaşanlar. Bundan daha kaba bir şey düşünemiyorum, ne zevksizlik!" Tertemiz, düzenli ve şıktı, biraz süslüce bir antika mobilyaya benziyordu. Piposunu ağzına götürerek "Neyse, bu esrarengiz çiçekler hakkında biraz araştırma yapmam gerekecek, her kim gönderdiyse mutlaka teşekkür etmeliyim, olağanüstü bir demet, ama şimdi işimize dönelim Victor, yoksa bugün bitiremeyeceğiz ve verdiğim sözü yerine getirememekten müthiş rahatsız olurum." Beni kolumdan çekerek kitaplarla, geçmişe ait veya henüz canlı resimlerler dolu, kısa bir süre sonra bir haftadır açık duran taşınabilir bilgisayarımı kapatacağım çalışma odasına doğru sürükledi. Luisa'ya telefon etmedi. Artık geçerli bir bahanesi olduğu için Luisa ve pek çok kişiyi daha sonra arayacaktı. Bunun onu en azından Saray'a gidip, el Unico'ya Ruibérriz adına yaptığımız çalışmayı teslim edeceğimiz pazartesiye kadar dayanmasını sağlayacağını düşündüm. Muhtemelen sadece Segurola ve Segarra'dan başkasını göremeyecekti, el Solo'nun her zaman onunla görüşecek vakti olduğunu sanmıyordum. İğreti varlıklar gündelik yaşarlar, belki de tüm varlıklar gündelik yaşarlar. Şansı varsa çiçekler üzerine tahminler yürüterek birkaç gün daha ya da tüm haftayı çıkarabilirdi.

Üçüncü yarış da ilginç değildi. Bahis kuponlarımızı hınçla yırtıp kızgınlıkla yere atmıştık, Ruibérriz'in o güne dek bir yarıştan kazanmadan çıktığı görülmüş şey değildi.

Padokların yanında daire olmuş önümüzden geçen atları seyrederken -tıpkı bir atlıkarınca gibi- bana Don Juanvari tavırlarından etkilenerek onunla birlikte olan, ihtiyaçlarını giderdikten sonra bir kenara fırlattığı zavallı bir kadına yaptığı densizlikleri anlatıyordu ki arkamızdan bir sesin "Senyör Ruibérriz de Torres" diye seslendiğini duyduk. (O ana kadar tanıdık sadece gülünç bir soyadı olan Amiral Almira ve güzel karısıyla karşılaşmıştık. Hiçbir yarışı kaçırmayan sakallı filozof bile ortalarda görünmüyordu, ya sis yüzünden gelememiş ya da beşinci yarışta gelecekti). Döndü, döndük, Ruibérriz'in suratında kendisine "senyör" diye seslenen kadının kim olduğunu çıkaramamaktan kaynaklanan şaşkın bir ifade vardı. Kadın duraksamadan bana doğru geldi ve elini uzatarak tekrar "Senyör Ruibérriz de Torres" dedi, gereksiz uzunlukta bir hitap şekli! Kendini Solus'a adamış olan Senyörita Anita'nın ta kendisiydi ve yanında tavrı ve görünüşü kendine benzeyen bir arkadaşı vardı. Sanki "Ascot"daymışız gibi ikisi de şapka takmışlardı, bugünlerde hipodroma gelirken pek şapka takan kalmadığından epeyce gülünç gözüküyorlardı ve "şapka" ayrıntısının Ruibérriz'in hiç hoşuna gitmediği yüzünden belliydi; ama prensip olarak tüm kadınlar kendisini ilgilendirirdi, az çok beni de, ancak bu konuda davranış biçimimiz ve metodlarımız farklıydı. Ben ilgimi daha çabuk yitirirdim.

"Arkadaşım Victor Francés" diye ikisini tanıştırdım. "Victor, Senyörita Anita."

"Anita Pérez-Anton" diye tamamladı, "bu Lali, bir arkadaşım." Tıpkı El Solitario'nun kendisine davrandığı gibi arkadaşının soyadını söyleme zahmetine katlanmamıştı, aslında el Solus onu bize takdim bile etmemişti, adını ona ikinci tekil şahıs hitap ederken öğrenmiştim. Anında

"Umarım bugün çoraplarınızla aranız iyidir." diye şaka yaptım ve ne giydiğini görmek için bacaklarına baktım, işte olduğundan daha şen şakraktı. Şakama alınmayarak "Tanrım o gün halim ne korkunçtu değil mi!" dedi ve gülerken eliyle ağzını kapattı. Gerçek Ruibérriz'den ziyade arkadaşına dönerek "İnanabiliyor musun bu senyör patronu görmeye geldiği gün çorabım kaçmıştı ve aceleden değiştirecek fırsatım olmamıştı. Senyör patronun bir söylevine danışmanlık yapmak için gelmişti. Neyse, neyse, toplantı uzadı, kaçık büyüdü sonunda neredeyse çorabım kayıp düşecekti!" Eliyle bacağını, yine kısa ve daracık olan eteğinin bittiği yerin aşağısını gösterdi. Ruibérriz bu hareketi kaçırmadı, karanlık bir şeyler hayal ettiği belliydi. "Utançtan yerin dibine girdim, çorabım delik deşik ama Allahtan herkes farketmemiş gibi yaptı. Sang-froid!"

"Sang-froid," modası geçmiş bir deyim kullanmıştı, ama Anita da eşyanın tabiatı gereği modası geçmiş bir kurumda çalışıyordu. Artık kullanmadığımız sözcüklerin sayısı her geçen gün artıyor, ve bu sözcükler giderek daha hızlı kuruyorlardı. Onu gruptan biraz ayırarak, "Bu arada söylevi tamamladım, Senyör Téllez yarın Saray'a getirip teslim edecek." Ruibérriz söylediğimi duydu ve durumu kavradı ama bu sadece genç kadınlara olan ilgisinin artmasına yaradı, yaşlandıkça biraz çekici olan her dişinin peşine düşer olmuştu. Eğer dördümüz kalacaksak onun Lila (belki de soyadı olmayan bir öksüz) ile eşleşmesi gerekecekti. Ayrıca ne bizim onlarla ne de onların bizimle bir iki yarıştan daha uzun süre ilgilenmeleri olanaksızdı. En iyimser tahminle beşinci yarışa dek. Başka bir gece dördümüzün veya ikimizin buluşması daha mantıklıydı.

Birdenbire Anita profesyonel tavrını takındı ve gergin bir sesle "Nasıl yani?" dedi. Nar rengi şapkasının altında çirkin gözüküyordu. "Kimse size Strasburg gezisinin iptal edildiğini haber vermedi mi!? Senyör Téllez'i aramaları için ben bizzat emir verdim. Sakın onu aramadıklarını söylemeyin!"

Birkaç dakika durakladıktan sonra "Hiçbir şeyden haberi yok, eminim, dün dahil her gün bu konu üzerine çalıştık." dedim, "belki de Senyör Téllez bana söylemeyi unuttu, epeyce yaşlı biliyorsunuz." Téllez için yüreğim sızladı, Saray'da geçireceği pazartesi onu hayal kırıklığına uğratacaktı, sonra aklıma belki de bildiği ama beni birkaç gün daha yanında tutabilmek için bana söylememiş olma olasılığı geldi. Yazdığımız metin özel bir gezi için hazırlanmıştı başka bir fırsatta kullanılamazdı, bir çekmeceye atılıp sonsuza dek orada kalacaktı. Hayalet yazardan öte bir şey olmamama rağmen bu durum tüm keyfimi kaçırmıştı, "Zavallı yaşlı adam," diye düşündüm, "eminim üstesinden gelecektir, gün be gün yaşamayı biliyor o."

Bahislerin oynandığı gişelere doğru ilerledik, koruyucu bir tavırla hafifçe Senyörita Anita'nın kolunu tutmuştum, Ruibérriz biraz geriden geliyordu ve Lali'ye eşlik etmek zorunda kalmıştı, Lali'nin şapkası da inanılmaz çirkindi.

Anita "Boşu boşuna çalıştığınız için çok üzgünüm" dedi, ama ücretiniz ödenecek, bundan kuşkunuz olmasın, ücretiniz ödenecek, faturanızı göndermeniz yeterli. "Tıpkı yazdığım senaryolar gibi" diye düşündüm. "Çöp, çöp! En azından bana iş veriyorlar, en azından pek çok kişi gibi işsiz değilim." O sırada Anita elinde tuttuğu yarış programını düşürdü hemen almak için eğildim, o da eğildi ama

daracık eteği nedeniyle daha yavaş, daha önce doğrulan ben mahsus hafifçe şapkasına vurdum ve şapka yere düştü, tekrar bu kez şapkayı almak için eğildim ve alırken gizlice bastırarak yere sürttüm, böylece şapka rezil oldu. "Kahretsin, boka battı!" dedi Anita. Saray'da bu tarz konuşmaya cesaret edip edemeyeceğini kestiremiyordum.

"Çok üzgünüm," dedim, "Yer iğrenç, çamur içinde. Üzülmeyin, temizleyecek bir şey bulana kadar ben taşırım. Hem şapkasız, saçlarınız böyle açıkken çok daha güzelsiniz." Gerçekten daha güzeldi, pırıl pırıl siyah saçlarının çevrelediği hafifçe yuvarlak hoş bir yüzü vardı, ama her şeyden önemlisi benim o şapkaya tahammül gücüm kalmamıştı, bazı konularda işi manyaklığa vardıracak derecede takıntılıyımdır. Dördümüz de bahislerimizi oynadık, onlar daha amatörce küçük miktarlar yatırdılar, biz daha fazla para yatırdık, şüphesiz bizim zengin olduğumuzu düşünmüşlerdi, yaşadığımız günler için öyle sayılırdık, ben Ruibérriz'den daha zengindim, hem daha fazla çalışıyor hem de kimsenin sırtından geçinmiyordum. O halktan Lali'ye akıl verirken ben Saray'lı Anita'ya tüyo veriyordum. Kadınlar kuponlarını kaybetmekten korktukları pek değerli nesnelermiş gibi sıkıca ellerinde tutarken, biz içinde ucu gözüken bir mendilin olması gereken ceket ceplerimize koymuştuk. Ben asla böyle bir mendil taşımazken Ruibérriz'in cebinden mutlaka cart renkli bir mendilin ucu gözükürdü. Göğüs kaslarını gösterebilmek için kabanının önünü açmıştı. Her zamanki gibi tişört giyiyordu, ikimiz de eldivenlerimizi çıkartmıştık. Kızlar dürbün getirmedikleri ve biz de "kibar" olduğumuz için dürbünlerimizi onlara verdik, bu onlardan beşinci yani en önemli yarıştan önce kurtulmamız gerektiği anlamına geliyordu çünkü ikimiz de bu yarışın sonucunu dürbünlerimizle izlemeden tahmin etmek

zorunda kalmak istemiyorduk! Sis yüzünden ve dürbünlerimiz de olmadığı için hiçbir şey göremiyorduk, Lali atları karıştırarak kazanamayan atın kazandığını zannetti, ne olursa olsun kendi atı kazansın istiyordu. Hepimiz birden kaybettik, Ruibériz ve ben bahis kuponlarımızı hınçla yırtıp kızgınlıkla yere atarken, kızlar bu işi biraz duraksadıktan sonra yaptılar, böylece kazanan atın yarış dışı bırakılma ihtimalini göz ardı etmemiş oldular. Padokta atları seyrettikten sonra bara gitme zamanı gelmişti. Bu her yarıştan sonra mutlaka tekrarlanması gereken büyülü bir törene benziyordu, iki yarış arasındaki yarım saat süre genellikle insana çok kısa gelirdi, ama bazen hatırlanmaya değerdi.

Elinde bir Coca-Cola tutan Anita'ya "Nasıl oldu da Strazburg gezisi iptal oldu?" diye sordum; hâlâ şapkasını taşıyordum, gerçek bir baş belâsıydı bu şapka. "Gezinin önemli olduğunu ve patronunun iş planının aylar öncesinden hazırlandığını ve pek değiştirilemez olduğunu düşünüyorum."

"Evet, haklısın ama zavallı bazen o kadar yoruluyor ki bir şeyi iptal etmekten başka çaremiz kalmıyor. Bir programı erteleyince de daha sonra öyle bir kargaşa yaşanıyor ki iptal etmek en uygun çare oluyor." İçimden "İptal etmek" yerine "bir kalemde silip atmak" ya da "kıçına tekmeyi basmak" demenin daha uygun olduğunu düşündüm. "Eminim ki bu durumdan zarar görenler sizi protesto ediyordur." dedim. "Kendilerini saf dışı bırakılmış ya da kurban gibi hissediyorlardır. Bu tür şeyler diplomatik sorunlara neden olmuyor mu?"

Bana sabırsız ve onamaz bakışlarla baktıktan sonra boyalı dudaklarını büzerek küstah bir tavırla: "Bakın, umurumda bile değil, zaten bir insanın kaldırabileceğinden çok daha fazla çalışıyor, her yere onu çağırıyorlar, onun bir tek

canı olduğunun farkında değiller mi tüm bu sersemler!" Kesinlikle kaba konuşuyordu ama bugünlerde hemen hemen herkes kaba konuşuyordu.

"Bu nedenle ona Only One diyorlar değil mi? Siz de onu böyle mi isimlendiriyorsunuz, yani ondan bahsetmeniz gerektiği zaman?"

Bu soru hiç hoşuna gitmemiş ve ciddi olarak alınmıştı. Besbelli kendi aralarında ona taktıkları isimlerin ağızdan ağıza yayılmasını istemiyordu.

"Bakın Senyör Ruibérriz," dedi "gereğinden fazla soru soruyor, ileri gidiyorsunuz." Bizden biraz ayrık duran gerçek Ruibérriz adını duyunca elinde olmadan başını çevirdi, hiçbir şey duymadığına emindim, arkadaş Lali hem çok gevezeydi hem de bir kahkaha atma makinasıydı.

"Umarım patronunuzun bu geziyi ertelemesinin ciddi bir nedeni yoktur, sağlık sorunu gibi."

Senyörita Anita kendi düşünceleri ve görüşleri hakkında el Llanero'nun hayatı ve alışkanlıklarına göre daha ketumdu, bu soruya sorun çıkarmadan cevap verdi: "Hayır, ağzınızdan yel alsın, aman tahtaya vurun, ciddi bir sorun yok." barın üzerinde porselen bir kapta duran kürdanlara hafifçe vurdu. "Sadece aşırı yorgun, gücü tükendi artık, onu rahat bırakmıyorlar, herkese hoş gözükmeye çalışıyor ve özellikle son günlerde çok kötü uyuyor. Bu daha önce hiç başına gelmemişti, bu durum onu çok etkiliyor, kendini dökülüyormuş gibi hissediyor. Bakalım ne zaman düzelecek, geçtiğimiz hafta yaşadığımız en kötü haftaydı. Uykuya yatar yatmaz düşüncelerin kendini kuşattığını ve uykuya dalmasına engel olduklarını söylüyor. Ya da uykuya dalıyormuş ama bu defa da düşünceleri onu rahatsız edip uyandırıyormuş."

"Uykusuzluk tam da böyle bir şeydir." diye cevap verdim. Bunun nasıl bir şey olduğunu çok iyi biliyordum. "Düşünceler uyuma arzusuna da yorgunluğa da baskın çıkarlar ve insan uyuyamaz, uyumak yerine düşünür, uyumayı başarsa bile düş görmez düşünür ve düşüncelerinin ağırlığını hisseder. Buna uykusuzluk denir."

Anita "Benim başıma hiç böyle bir şey gelmedi." dedi. Gerçekten çok sağlıklı görünüyordu ve Only the Lonely belki de sadece bu nedenle onu etrafında görmekten hoşlanıyordu.

"Ama patronunuz bir ilaç almıyor mu? Bir sürü uyku ilacı var. Etrafında bir tabur doktor vardır ona uygun bir reçete yazacak."

"Oasín denedi. Bildiğiniz bir iâç mı? Oasín Relax. Adı 'oasis-vaha' dan geliyor olmalı, sanırım bir tür sakinleştirici. Ama çok zayıf bir ilaçmış, bir işe yaramadı, İtalya'dan bir damla getirdiler, adı EN ya de NE tam hatırlayamıyorum, harflerin neyin kısaltılmışı olduğunu bilmiyorum, Oasín'den daha fazla işe yaradı, çabuk uykuya dalmasını sağlıyor ama bu sefer de saatinden erken uyanıyor, yani düzgün uyuyamıyor ve kimse bunun ne kadar böyle süreceğini bilemiyor." "Saatinden önce uyanıyor", bunu anaç bir tonda söylemişti.

"Onu gördüğümüz gün bu konuda konuştuğumuzu hatırlıyorum." dedim. "Peki bu kadar yoğun olarak düşündüğü ne? Bu konuda bir yorum yaptı mı? Tamam sorunlar, ama sorunlar her zaman vardı ve hep olacak."

"Kendini düşündüğünü söylüyor. Kendine dair şüpheleri varmış. Aslında bu konu hepimizi rahatsız ediyor."

"Şüpheler? Neden, neden şüpheleniyor, ne tür şüpheler bunlar?

Anita çabuk parlayan bir insandı, yeniden sabırsız bir tonda, "Şüpheler işte, Allahın belâsı şüpheler, daha ne olmasını istiyorsunuz ki? Yeterli değil mi?" dedi.

"Hayır, bence yeterince ciddi, özellikle onun konumunda biri için. Peki uykusuzluk çekerken ne yapıyor? Fazladan çalışıyor mu? Bu durumda en iyi çare sakin olmaktır, biliyorum çünkü ben de yıllardan beri zaman zaman uykusuzluk çekerim."

"Doğru ya, bir de fazladan çalışacaktı!" bunu Only You'nun Segurola'ya hitap ederken kullandığı tonda söylemişti. Anita taklitçilik kurbanıydı, doğal olabileceği zamanlarda bile. "Hayır, uyuyamasa da dinlenmeye çalışıyor, yatıyor böylece ayaklarını dinlendiriyor, okuyor, bütün kanalların yayını sabaha kadar sürmese bile televizyon seyrediyor; belki canı sıkılır da uykusu gelir diye zar atıyor."

"Zar!?"

Bıkkın bir ifadeyle, "Hıı, zar." Elinde bir şey varmış gibi çalkaladı, Las Vegas'ta adet olduğu üzere üfledi, herhalde filmlerde görmüştü, pek çok film seyrediyor olmalıydı, Las Vegas, Ascot. "Hadi, şapkamı verin de gidip yıkayayım, bok içinde!" Eğer bu tür bir sözcüğü kullanabiliyorsa bu durumda kıç ben oluyordum çünkü şapkayı bu hale getiren bendim.

Şapkayı ona vererek kurtulmaktan memnundum ama yıkayabileceği bir yer yoktu.

"Islatırsanız bozulabilir." dedim.

Ruibérriz Lali'nin tükenmez kahkahalarını bölerek "Hadi padoğa gidelim atlar çoktan çıktı." dedi.

Atlara ancak şöyle bir göz attıktan sonra koşar adım bahis gişelerine gittik, her gişenin önünde kuyruk vardı, hipodrom tıklım tıklım doluydu. Kalabalıkların şehri Madrid'de her yerin her saat olduğu gibi. İki kadın da ekranlardaki bahislere hiçbir şey anlamadan baktılar.

Lali "Hey Ani, senin çok para yatıracağın yarış bu dördüncü değil miydi?" diye sordu.

Anita "İyi ki hatırlattın, doğru ya, bu dördüncü yarış değil mi?" dedi ve çantasını açarak (tırnakları boyalıydı) üzerinde sayılar olan bir kağıt parçası ve hatırı sayılır miktarda para çıkarttı. Paralar darphaneden çıkmış gibi yepyeniydiler ve banknotları bir arada tutmaya yarayan bant henüz üzerindeydi. (İç Savaş'ımızdan önce paralar İngiltere'de basılırdı: Londra'lı Bradbury ve Wilkinson matbaaları basardı, Cumhuriyet döneminin banknotlarını görmüştüm, kusursuzdular; Bizim Savaş'ımızdan önce hipodrom Kastilya'daydı, onlarca yıldır olduğu gibi böyle şehrin dışında değil, eski ve soylu bir hipodromdu: "La Zarzuela Hipodromu"). Elinde ne kadar olduğunu saymadan kestirmek güç olsa da gerçekten çok para vardı, üstelik banknotlar ikiye katlanmış bile değildi. Kadın at yarışı meraklısına benzemediğine göre belli ki iyi bir tüyo almış, biraz para kazanarak yolunu bulmaya çalışıyordu. Elimde tuttuğum iki banknotla kendimi gülünç hissettim. Bu defa Ruibérriz ve ben acemilere benziyorduk. Adet olduğu üzere önüme geçmesine izin verdim, ayrıca bunu yapmak işime de geliyordu.

Gişe görevlisine "bütün bu para dokuz numaraya, o kazanacak" dedi, "bu da aynı şekilde dokuz numaraya" ve yine hatırı sayılır bir miktarı gişeye bıraktı, şüphesiz ikincisi kendi bahsiydi.

Atın, daha doğrusu kısrağın kaç verdiğine baktım: Montoro Kontesi. Favorilerin arasında olmadığından çok para veriyordu ama bu durumda bizler vereceği miktarı düşürecektik. Tecrübesiz olan Anita beklemeli ve önce kendi bahsini oynamalıydı, fazla göze batmamak için cebimden başka bir banknot çıkararak herhangi bir ata yatırdım, ve elimde hazır olan paralarla düşünmeye dahi gerek görmeden senyöritayı taklit ettim.

"Sizin oynadığınız ata oynayacağım." dedim. Bütün bunlar Lila'nın bitmek tükenmek bilmez gevezeliğini dinlemek zorunda kalmasına rağmen Ruibérriz'in gözünden kaçmamıştı, Lali'nin oynamasını bekledikten sonra, cebinden benim dört katım para çıkararak dokuz numaraya yatırdı. Panoya baktım, yatırımlarımız hissediliyordu.

İki genç kadın kuponlarını dikkatle çantalarına yerleştirdikten sonra birbirlerine baktılar ve gülümsediler, heyecanlanmışlardı, Anita bana dönerek:

"Görüyorum ki bana güveniyorsunuz." dedi.

"Daha ziyade adına bahis oynadığınız arkadaş her kimse ona güveniyorum." dedim, "Kimse bu kadar parayı aptal bir ata oynamaz. Kim bu? Bir yarış uzmanı mı? Atları çok iyi tanıyan biri mi?"

"Tam da düşündüğünüz gibi." diye yanıtladı.

"O zaman neden hipodroma gelmiyor?" diye sordum.

"Her zaman gelemez, ama geldiği oluyor."

Zarlarla bakılan fallar, riskli bahisler, iki şeyi birbiriyle bağdaştıramıyordum: Eğer kazanırsak mutlaka içeriden bir tüyo olmalıydı, Ruibérriz'in bile tanımadığı bir pislik. El Unico ile bu tür üçkağıtçılıklar arasında ilinti kurma fikri beni rahatsız ediyordu. Ama ya paralar, yepyeni bir deste para!

Tribünlere döner dönmez dürbünlerimizi yeniden kızlara kaptırdık. Sis azalacağına artmıştı. Seyirci yığını siste dağılıyor ve daha çok "yığın"a benziyordu, kimsenin çevresi belli değildi, dördüncü yarışın başlamasına daha birkaç dakika vardı, atlar çıkışa doğru geliyorlardı, Kontes'in jokeyinin nar renkli bir leke olduğunu gördüm, başlığı da aynı renk olduğu için onu pistte izleyebilecektim. Bitmez tükenmez "centilmenlik kuralları" kurbanı olarak yarışı çıplak gözle izlemek zorunda kalmak beni sinir ediyordu! Beşinci yarışta kızları kesinlikle ekmeliydik yoksa bir şey görmek mümkün olmayacaktı.

Senyörita Anita'ya aniden "Videoyu bulabildiniz mi?" diye sordum.

"Kime? Ne videosu?" diye yanıtladı, bocalaması ve şaşkınlığı içten görünüyordu.

"Patronunuz için. Şu sözünü ettiğimiz film. Hatırlamıyor musunuz? Hani bir gece uyku tutmadığını ve televizyonda başını kaçırdığı bir filmi izlediğini söylemişti. Gece Titremesi, filmin adını ona ben söylemiştim ya! Hatırlasanıza! Sadece bir kısmını yakalayabilmişti ve tamamını görmek arzusundaydı çünkü görebildiği kadarından çok etkilenmiş ve sonuna dek izlemişti, hatta toplantıda da anlatmıştı."

"Ah, evet doğru." Anita sonunda neden bahsettiğimi anlamıştı. "Doğrusunu isterseniz aramadım bile, bu uykusuzluk sorunu bizi o kadar endişelendiriyor ki, bu tür kaprisleri düşünecek zaman kalmıyor, takdir edersiniz ki yapacağımız binlerce iş var; üstüne üstlük onun morali de bozuk olunca hiçbirimiz başka bir şeye yoğunlaşamıyoruz." Zaman zaman büyüklük taslayarak değil de, alçakgönüllülükle birinci çoğul şahıs kullanıyordu. Kendini eritip bir

çok kişiye katıyordu: Şüphesiz kraliyet ailesine, Segurola ve Segarra'ya, hatta elinde kuş tüyünden bir toz alma fırçasıyla, bir süpürge olan ve yer tahtalarına ayakkabılarının tabanını basmamak için her iki ayağının altındaki bez parçalarının üzerinde kayarak, sanki sert karın üzerinde bir elinde çok uzun, diğer elinde çok kısa bir baton tutan kayakçı gibi salonu yavaş yavaş ilerleyerek kateden banshee'ye. Sanki kendini aklar gibi "Bana videoyu istediğini hatırlatmadı bile." dedi ve biraz düşündükten sonra ekledi "Ama unutmamıştır, çünkü çok meraklıdır, o sıralar 'uyku parçası' gibi bir şey tutturmuştu, birkaç sabah; 'bu gece gözümü bile kırpmadım, uyku parçası bile beni ziyaret etmedi Anita' gibi bir şey söylüyordu. Nasıl bir filmdi bu siz hatırlıyor musunuz?"

"Sanırım eski Kral Henry IV de uyuyamıyor ve geceler boyunca uyuyamazken pencereden gökyüzüne bakarak uykuyu, en sefil, en zavallı evleri, katillerin mağaralarını hatta hayvanları ziyaret edip kendi sarayına uğramadığı için şiddetle azarlıyordu, -bu sonuncusundan yani 'hayvanlardan' emin değildim, şu anda hipodromda olduğumuz için uydurmuştum- yine de taçlı başı ve hasta bedeninin kutsanmasını reddediyordu. Bu kral çok hastaydı, acı cekiyordu, geçmişi ve içinde olmayacağı geleceği de kendisine işkence ediyorlardı, ve sonunda öldü, uykuya 'sen uyku parçası' diye hitap ediyordu, çünkü bir parça olsun uyuyabilmek istiyordu. Yanlış hatırlamıyorsam hepsi bu, aslında ben filmi patronunuzdan çok daha iyi biliyorum çünkü yıllar önce tamamını görmüştüm."

Anita dudaklarını büzerek alt dudağının iç kısmını ısırmaya başladı, çok düşünceli görünüyordu.

"Tamam," dedi, "sözcükleri buradan kapmış olmalı, umarım uykusuzluğunun nedeni bu film değildir! Belki de ona videoyu bulmam iyi bir fikir olabilir, böylece filmin tamamını seyreder, merakını yener ve bu filmi düşünmekten vazgeçer. Umarım."

"Evet, kimbilir yararı olabilir. Denemelisiniz."

Anita "Hatırlattığınız için çok teşekkür ederim, tamamen unutmuştum. Filmin adını tekrar eder misiniz?" dedi ve çantasından bahis oynarken baktığı, üzerinde numaralar yazılı olan kağıtla bir kalem çıkarttı. "Şapkamı tutar mısınız lütfen?"

İğrenç şapkanın sorumluluğu tekrar bana geçerken "O gün de not almıştınız." dedim.

"Kimbilir hangi cehennemdedir o not! Söyleyin."

"*Gece Titremesi,* burada İspanya'da hatta bazı bölümleri Madrid'de çevrilmiş ama öykü İngiltere'de geçiyor. Kolayca bulabilirsiniz, Televizyon'da bir kopyası olduğuna eminim." diye bir kez daha tekrar ettim.

"İşte çıkıyorlar" dile haykırdı Lila. "Ayrıl *Montoro Kontesi,* ayrıl kızım!" tezahürat yapmak için çok uzun bir isim olduğunu sadece *"Kontes"* diye bağırmanın yeterli olacağını düşündüm.

Senyörita Anita filmin ismini yazamadan kağıdı çantasına tıktı, çantayı kapattı ve benim dürbünümü boyalı güzel gözlerine götürdü. O da bağırıyordu ama ata sadece Montoro diyordu, bu bana pek uygunsuz geldi.

"Ayrıl *Montoro,* topukla, vur, hızlı!" Genellikle izlediği sporun boks olduğundan şüphelendim.

Bir şey göremememe rağmen yarışı izlemekten de kendimi alamıyordum, bunun nedeni yatırdığım paranın

miktarından ziyade meraktandı: Tüyonun kimden geldiğini ve doğru olup olmadığını merak ediyordum, bir arkadaş, ya da uygunsuz bir sevgili olabilirdi. Anita gibi sağlıklı ve düzenli yaşantıları olan gençler belki de düzgün karakterleri veya saflıklarını dengelemek için sık sık bu tür üçkağıtçılarla ilişkiye girebilirler. Dördümüz de ayağa fırlamıştık, göz ucuyla Ruibérriz'e baktım, başını olumsuz anlamında salladı, o da bir şey göremiyordu çünkü dürbününü eski zamanlarda, kimsenin onuru kırılmazken ve kimse bir hakaret olarak algılamazken söyledikleri gibi "ikinci cins"e vermişti. Yarışın başında jokeyimizin nar renkli başlığını ayırdedebildim, geride kalan ve kazanma şansı olmayan bir iki at dışında atlar henüz gruptan kopmamıştı ve Kontes geride kalanların arasında değildi. Bütün seyircilerin nefesi soğuk havada buharlaşıyordu, binlerce seyirci, bu durumun çıplak gözle görüşe bir katkısı olduğu söylenemezdi. Birdenbire bir çarpışma oldu ve iki atlı düştüler, durur durmaz başlarını elleriyle korumaya aldılar, renkli başlıkları uçuştu, atlardan biri binicisiz olarak koşmaya devam ederken diğeri ayaklarını açıp öne doğru çapraz uzatarak pistte, sert ve kaygan kar üstünde kayıyormuş gibi kaydı, bir üçüncüsü korkarak ön ayaklarıyla boşluğu tekmeledikten sonra tıpkı iki buçuk yıl önce Bailén Sokağı'nda gezinirken, Victoria ve Celia'nın, belki de kendimin tensel alışverişleri üzerinde düşünürken rastladığım kısrağın yaptığı gibi şaha kalkarak kendi etrafında döndü. Mère. Mara. Diğerleri çarpışmayı çarçabuk arkalarında bırakmak ve kendilerini de düşenlerin arasında bulmamak için hızlandılar ve yarış birdenbire yön değiştirdi, her jokey bu karmaşadan kendi bildiği gibi çıkmaya çalıştı, kimi kendini olabildiğince hızlı öne attı, çoğu kendini toparlayamadığı için yavaşladı ve geride kaldı. Nar renkli lekenin bindiği at

bu kargaşadan yalpalamadan sıyrılan tek at oldu ve önünde açılan koridorda hiçbir engelle karşılaşmadan dört nala koştu, koştu, koştu... Jokeyinin kırbacını kullanmasına bile gerek kalmadı. "Hadi Kontes, hadi." kendi kendime şaşırdım, halka açık yerlerde bağırmak hiç adetim değildir.

Senyörita Anita gırtlağını patlatırcasına "Hadi Montero geliyoruz kızım." diye bağırıyor, heyecan içinde avaz avaz "İşte, işte, işte..." diye tekrarlıyordu. Düşüşe ve tüm bu düzensizliğe rağmen atın yarış dışı kalmayacağını düşündüm, eğer bu yarış satılmışsa düzenleyen çok riskli bir işe kalkışmıştı.

Gençler "yaşasın numara dokuz" diye sevinç çığlıkları atarak birbirlerine sarıldılar, Lali elindeki dürbünü düşürdüğünün farkına varmadı; Ruibérriz'in eğilip yerden aldığı dürbünün tek camı kırılmıştı. Ruibérriz sesini bile çıkarmadı, hayatından son derece memnun görünüyordu, bugüne dek kazanamadığı hiçbir yarış olmamıştı ve bugün de kazanmıştı. Uzakta Amiral Almira'nın elindeki kuponu hınçla yırtıp cezalandırır gibi sertçe yere attığını gördüm, inanılmaz filozof da gelmişti ve kuponunu yırtmakta meşguldu, biz hariç, hemen hemen herkes kuponunu yırtıyordu; bu ayı doğrultmuştum, söylevden bir para alabileceğimizi zannetmiyordum.

Anita ikisinin yerine hızlı bir şekilde veda ederek "Neyse, biz gidiyoruz, biraz acelemiz var, çok memnun oldum Senyör Ruibérriz de Torres, Senyör Francés. Bize gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederiz." dedi. Bir an önce paralarını almak istiyorlardı, bu büyüklükte bir miktar için şüphesiz kimliklerini göstermeleri gerekecekti, ben hayatımda bir yarışta böyle bir para kazanmamıştım. Beşinci yarışa kalmak gibi bir niyetleri yoktu, belki de bu işi

düzenleyen üçkağıtçıyla buluşup pisliği kutlayacaklardı. Artık onları ilgilendirmiyorduk. O bana dürbünümü verdi, ben ona kârlı çıkan jokeyinkiyle aynı renk şapkasını. Güzel bacaklarının üzerinde ilerleyişini izledim, eteğinin bittiği yerde adaleleri görünüyordu ve çorabı yarış boyunca kaçmamıştı. Sonuç olarak filmin adını yazmamıştı ve hatırlamayacağından emindim; el Solo filmin tamamını izleyemeyecek, aklına takılan sahneleri düşünmek uykuyla arasını büsbütün bozacaktı.

Ruibérriz "Amma çift ha!" diyerek parmaklarını pantalonunun kemerine taktı, göğsünü şişirerek kızların kımıl kımıl insan yığınının içinde yitmesini izledi. Bu onlara veda etmek için söylediği tek cümleydi.

Paramızı daha sonra almaya karar verdik, beşinci yarış da epeyce ilgimizi çekiyordu ve bir an önce padoğa giderek atları izlemek ve karar vermek istiyorduk, artık gönlümüzce oynayabilirdik çünkü ne yaparsak yapalım o ikisi, iki genç kadın sayesinde kaybederek çıkmamız olanaksızdı. Barda atların çıkışını görebileceğimiz iyi bir yer kaptık. Tribünler çılgın bir kalabalıkla doluydu ve isterse görüş sıfıra insin beşinci yarışı iptal etmeleri olanaksızdı.

Ruibérriz'e "Elindeki para destesini gördün mü?" diye sordum.

"Evet, bir servet, üstelik de yepyeni paralar, sence nereden bulmuş olabilir?" diye soruma soruyla karşılık verdi.

"Yepyeni, taptaze paralar! Çok para, çok!"

"Kesinlikle bir bok yemiş olmalılar, ama ne?" diye cevapladı.

Ekleyeceği başka bir şey var mıydı bilemiyorum ama fırsatı olmadı. Aniden bardan kırmızı suratlı, pırtlak

damarlı bir herifin önündeki bira şişesini tıpkı bir hançer sapı gibi boğazından kavrayarak fırladığını gördük, kırılan şişe havayı yarıyor, köpüklü bira havada sidik damlacıkları gibi uçuşuyordu. Diğer yandan deri ceketli başka bir adam elinde sustalısıyla onun üzerine yürüdü, zehirli adımlarla. Kavganın sözel kısmını duymamıştık, Madrid'de herkes bağıra çağıra konuşur, adamın rakibinin midesini yukarıdan aşağıya yarmak için savurduğu sustalı hedefini bulmadı, bir çizik bile olmadı, eli sustalılı adamın gırtlağını hedefleyen kırık şişe de havada kaldı, her iki adam da serbest elleriyle birbirlerinin silahlı kollarını tuttular, bu fırsattan yararlanan etraftaki diğer tipler onları durdurabilmek için sırtlarına çullandılar (ve eminim bu durum birkaç yankesicinin çok işine yaradı); birkaç saniye içinde iki polis geldi, ve barın o tarafında bulunan her canlı yaratığın kimliğini topladı. İyice tartaklanmış olan iki kavgacıyı ite kaka götürürlerken bir yandan da coplarıyla dövüyorlardı; her ikisinin de kafası yarılmış, üstleri başları kan revan içindeydi; öylece seyrettik, Ruibérriz ve ben, biralarımızı yudumlamaya devam ederek seyrettik; bir yudum, bir yudum daha, bir yudum daha, ve bir yudum daha. Her şey çok çabuk olup bitmişti, sis giderek yoğunlaşıyor, neredeyse göz gözü görmüyordu.

Her şey çok çabuk geçti, pazartesi ve hatta salı, ve her şey olup bittikten sonra nasıl görünürse öyle görünmeye başladı: Her şey aceleye gelmiş, gereğinden kısa sürmüş gibiydi, hatta beklemek bile gerektiği kadar uzun sürmemişti, hani her şey sona erdikten sonra geriye dönüp baktığımızda yaşananlar pek kolaymış gibi gelir ve hiçbir şeyle yetinemeyiz, son noktaya vardığımız zaman yaşadığımız her şey sanki ufalmış, yitmiştir ve elimizde o kadar az şey kalmıştır ki, kaçınılmaz olarak sanki yaşarken yeterli zamanımız olmamış, yaşadığımız her neyse yeterince sürmemiş duygusuna kapılırız ya, işte öyle. (Düşünmek, ve şüphelenmekten kendimizi alamayız, elimizde ne kadar az resim, ne kadar az mektup kalmıştır.) Yaşadıklarımızı ancak sona erdiklerinde sayabilir ve numaralandırabiliriz. Benim başıma gelen henüz bitmemişti, belki ben kendim bitene, ölüme kavuşana ve ölümün kuytusunda dinlenmeye başlayana kadar da bitmeyecekti, tarihin içinde rollerini oynayıp kenara çekilen eski çağlar gibi, rezil 1914 yılı gibi. Bir gün daha, ne bedbahtlık; bir gün daha, ne şans! Sadece ölümden sonra sürekliliğin bir halkası olmaktan kurtulacaktım, yönünü yitirmiş ipek iplik olmaktan yorgun iradem köşesine

çekildiğinde ve artık istemeyi istemediğimde, hiçbir şey istemediğimde, "henüz değil, henüz değil" yerine, "artık tükendim, artık buna dayanamam" dediğimde, kendimi durdurup zamanın öte tarafına, zamanın vicdan azabı, suç ve emek barındırmayan karanlık arka sokağına geçtiğimde, sürekliliğin bir halkası olmaktan kurtulacaktım.

Her şey çok çabuk olup bitti çünkü hepimiz yaşadığımız anın daha henüz yaşarken uzak geçmişe dönüştüğünün bilincindeydik: Sadece Deán bunu farklı algılıyor olabilirdi çünkü anlaştığımız günde, baldızı Luisa'nın dudaklarından dökülenleri bilmek için epeydir bekliyordu. Luisa pazartesi gün batarken -ya da çoktan geceydi, sis herşeyi perdelemeye devam ediyordu- beni aradı ve Deán'la konuştuğunu, biraz önce konuştuğunu, maskemin indiğini, artık Deán için biri; yüzü, ismi, ve itirafları olan bir varlık olduğumu söyledi. Bunun için telefon edecek kadar nazikti. Belki de beni dul kocanın olası telefonuna karşı uyarıyordu, ona kalırsa hemen o gece, hatta biz telefonu kapar kapamaz arayacaktı; ya da ertesi gün Deán öğrendiklerinin üs-tüne uyuduktan ve bazı anlamlar çıkardıktan sonra. Luisa'nın Deán'a numaramı verdikten hemen sonra beni aradığını farkettim, belki beni birkaç dakika daha korumak istiyor, belki de Deán'ın numarayı alır almaz kullanmasını engellemek istiyordu. Her gün gittiği gibi çocukla ilgili şu ya da bu konu için Conde de la Cimera Sokağı'na gitmiş, hemen hemen her gün gördüğü Deán'a bildiklerini anlatmış, evden çıkar çıkmaz beni aramak için gittiği Café Russophile'den telefon ediyordu. En azından Deán, Luisa evden çıkar çıkmaz telefona sarılmamıştı, asansörle aşağıya inmiş, binanın köşesine dek yürümüş, beni aramak için çantasında telefon kartını ya da bozuk paralarını aramıştı; eğer Deán'la karşılaşmaya hazır değilsem telesekreterimi

devreye sokmamın uygun olacağını ve bana zaman kazandıracağını söyledi.

"Nasıl karşıladı?" diye sordum.

"Çok şaşırdı ama şaşkınlığını gizlemeyi iyi becerdi, sanırım kafasında başka biri vardı." dedi, "Ama dinle, ona Vicente Mena'yla ilgili bir şey söyleyemedim, duydukları yeterince ağır zaten; gereksiz bir açıklama olacağını düşündüm, ne bileyim, arkadaşı sonuçta, şu anda tatsız bir şey olma olasılığı yokken geçmişte olmuş olanı ortaya dökemedim işte! Sana kalmış bir konu bu, ister anlat ister anlatma." Bir süre sessiz kaldıktan sonra sanki daha soğuk ve uzak bir sesle: "Ama herhalde söylemen gerekir veya gerekecek, bilemiyorum, nasıl olsa şu anda Marta hakkında ne düşündüğünün en küçük bir önemi dahi yok. Gerçeği istersen Marta'nın adının temiz kalması endişesini taşıyıp taşımamam gerektiğini bile bilmiyorum, ölülere nasıl davranıldığı hakkında hiçbir fikrim yok, tek bildiğim kafamın acayip karışık olduğu."

"Onlara saygı göstermek gerekir, en azından hatıralarına, sonra mezarları ziyaret edilerek çiçekler bırakılabilir, evlerinin duvarlarına bir iki ufak portreleri asılabilir." diye düşündüm; "Yas tutulur, bir süre için yaşam durur veya yavaşlar, birinin ölümü diğerlerinin hayatının tamamını etkiler ve ölü kendisiyle birlikte sevdiği varlıkların hayatlarından da bir parça götürdüğü için sonuçta ölüm ve dirim durumu birbirinden çok da kopuk değildir, bu iki durum birbiriyle ilintilidir ve kimse korkmaz. Bugünlerde ölüler unutuluyor, ölülerden salgın bir hastalık yayıyorlarmış gibi korkuluyor ya da insanlar ölüleri bizi içinde bıraktıkları üzücü ve sıkıntılı durumun sorumlusu olarak görüp onları suçu üzerlerine atabilecekleri dayanaklar ya da gübre

yığınları gibi görüyorlar, genellikle geride kalanların, mirasçılarının sadece lânetlerinin ve yakınmalarının hedefi oluyor ölüler, genellikle ya çok erken, ya çok geç, ve kesinlikle ortamı tarumar edip öyle ölüyorlar ve geride kalanlar özgür olamamaktan, ölülerin yüzleri yok olsa bile arkalarında isimlerinin kalmasından şikayet ediyorlar, bu isimlere bütün çirkinliklerin, beceriksizliklerin ve katlanmak zorunda kaldıkları korkunç şeylerin sorumluluğunu yüklüyorlar; bugünlerde böyle davranılıyor ölülere ve dinlenemiyorlar, unutulmanın dahi koynuna sığınıp dinlenemiyor ölüler."

"Merak etme eğer isteğin buysa ona Vicente'den bahsetmeyeceğim, senin yargılarına güveniyorum ve bu konuda konuşmanın bana kazandıracağı bir şey yok zaten." dedim. "Ben kız kardeşine yemeğe giderken Vicente'nin varlığından bile haberim yoktu, öğrenmeden o evden çıkmış olabilirdim ve her şey eskisi gibi devam ediyor olabilirdi. Eninde sonunda o bandı çöpe göndereceğim, hatta şimdi atacağım kimseye ne yardımı, ne de yararı var. Benim için endişelenme, birinin olası kızgınlığı ya da çektiği acı bir başkasının suçlu olmasını gerektirmez, kimse yaptığı şeyi kötü olduğunu düşünerek yapmaz, sadece çoğu zaman bir şeyi yaparken diğerlerini unuturuz, tıpkı felce uğramışız gibi ve o anda kendimizden ve yaşadığımız andan başka bir şeyi düşünemeyiz, ne kimseyi, ne başka bir zamanı, ne de yaptığımızın sonuçlarını." Aslında hem gergindim hem de biraz korkuyordum, belki ne söylediğimi bile bilmiyordum; pek çok kez ne söylediğimizi bilmeden konuşuruz, sadece konuşma sırası bize geldiği için bir tiyatro oyununda sırası gelmiş oyuncu gibi diyalogları cümleleri peşpeşe dizmeye başlarız, oyuncuyla tek farkımız bizim cümlelerimizin doğaçlama olmasıdır.

Telefonun diğer ucunda bir sessizlik oldu, bu sefer konuşmaya devam etmedim ve sabırla bekledim, beklerken "Karşı taraf," diye düşündüm, "Karşı taraf konuşmayı asla bitiremez."

"Bir şey daha eklemek istiyorum." dedi: "Eğer senden bu gece görüşmenizi isterse kabul etme, gündüz görüşmeniz bence daha mantıklı ve gündüz eğer seni çağırırsa, çocuğun evde olmadığı bir saatte gitmeni tercih ederim. Yarın sabah gelinim Eugenio'yu alacak ve akşam geri bırakacak, yarın onun sırası. Sana Eduardo'nun anlatacağı bir şey olduğunu söylemiştim, buna inanıyorum ama karşılaşmanız o gece yaşanandan ve artık Eduardo'nun da bildiğinden farklı bir ortamda gerçekleşmeli. Bana anlattığını herşey sadık kalarak ona aktardım, bana yaptığın açıklamaları söyledim. Hemen hemen hiçbir şey söylemeden dinledi ama kimseye haber vermemiş olmanı bir türlü kabullenemiyor. İşin kolay değil." Sustu ve ekledi "Nasıl gittiğini bana anlatacaksın değil mi?" Sesinde korku vardı, bir şeyi harekete geçirmek insanları her zaman korkutur. Belki de bana öğütler verip benim için endişelenmesinin nedeni, yakınmaları duymak, kızgınlıklara katlanmak ve hesap vermek zorunda kalan ben olduğum için bana borçlu olduğunu düşünmesiydi, tüm bunları Marta'yla paylaşmamız mümkün değildi artık.

"Şüphesiz o sana anlatacaktır." dedim.

"O bana kendisi için nasıl gittiğini anlatacaktır, senin için değil, ikisi farklı şeyler!"

Bu, birbirimize tekrar telefon etmemiz, birbirimizi tekrar görmemiz için açık bir kapı bırakmaktı, ne bahtsızlık, ne şans, atılan her adım diğer bir saf adıma dönüşüyor ve sonunda adımlar giderek zehirli olmaya başlıyordu, belki

bu kez değil, belki benim ona doğru attığım adımlar değil, belki Luisa'nın bana doğru attıkları değil, bu kez değil, düşünüyorduk ve bize biçilen sürenin sonuna dek düşünecektik. Telefonu kapattı yani kapattık ve ben telefonun tekrar çalmasını beklemeye başladım. Yerimde duramadığımdan ayağa kalktım, yürüdüm, buzdolabına gidip bir şişe açtım, bir yudum içtim, salona döndüm, Luisa'ya söylediğim gibi bandı atmak için elime aldım ama atmadım, rafa, aldığım yere geri bıraktım, her zaman söyleneni yerine getirmek gerekmez ya da hep daha sonra yapacak zaman vardır, hiçbir bekleme süresi bir kez sona erdikten sonra uzun gelmez. Üç dakika sonra telefon çaldı; Deán olacağını düşünerek önce telesekreterin devreye girmesi için bekledim. Arayan Celia'ydı ve bana bir mesaj bırakmaya başladı. Artık birbirimizle konuşuyor, nadiren öğleden sonraları buluşuyor ama sıkça telefonda konuşuyorduk, sözler aracılığıyla yürütülen bir ilişkiydi bu, beraber yaşam bir kez sona erince geriye türlü eğilimler değil, sadece sözler kalıyordu. Kısa bir süre sonra yeniden evlenecek gibi görünüyordu, böylece ona aylık çekler ve görüştüğümüzde para vermem gerekmeyecekti, sevgilisi, ortak-koca olacağım adam, asla adım atmayacağım türden pahalı bir lokantanın varsıl sahibiydi, adım atmayacağımı düşünüyordum ve umarım gerekmezdi. Telefonu açtım biraz konuştuk ve hattım tekrar meşgul oldu, birkaç dakikalığına güvende sayılırdım, çıkmak üzereydi ve pek vakti yoktu, beni sadece zaten bildiğim bir şeyi söylemek için aramıştı, şu tahammül edemediğim aktör bana beş veya altı mesaj bırakmıştı ve fellik fellik beni arıyordu, -onunla karşılaşmaya hiç niyetim yoktu-, insanlar başka çareleri kalmayınca sanki hâlâ eşimmiş gibi Celia aracılığıyla bana ulaşmak istiyorlardı (tıpkı bantta dinlediğim, başka çaresi kalmayınca Marta aracılıyla

adresini ve telefon numarasını bırakmadan Londra'ya gitmiş olan Deán'a ulaşmak isteyen Ferrán gibi). Artık birbirimizden pek haber almıyorduk, birbirimize hiçbir şey sormuyor sadece birilerinin bize anlatmasını bekliyorduk, sanırım en son iki buçuk yıl önce birbirimize somut sorular sormuştuk, aslında benim olan onun evine yaptığım kara ve kaçak ziyaretimin ertesi günü erkenden, daha önce sabaha karşı üç buçukta değil birlikte öğle yemeği yiyerek normal bir saatte konuşmamız için benim onu aramamı istemiş olmasına rağmen o beni aradı. Doğrudan bir şey sormayarak "Dinle Victor bu evin sendeki anahtarları hâlâ duruyor değil mi?" dedi. "Hayır." diye yalan söyledim, "Beni sinirlendirdiğin bir gün kızgınlıkla çöpe attım." "Dün gece o anahtarlarla bu eve girmediğine emin misin?" diye ısrar etti. Aklını kaçırıp kaçırmadığını, bir gece üç dört aylık bir sessizlikten sonra ansızın geç saatte onu arayıp görüşmek istemekle, haber vermeden, zili çalmadan evine girmenin farklı şeyler olduğunu haykırabilir ya da alınmış bir tonda "Delirdin mi, bu benim tarzım değil." diyebilirdim. İkisini de yapmadım ve küskün bir tonda, kendimi ele vermemek için çok küskün bir tonda "Hayır, ne oldu, ben değildim." dedim. Arada sırada yalan söylerim ve sık sık beceremediğim olur, anahtarlar hâlâ bendeydi, gerçi o geceden sonra Celia'nın kilidi değiştirmiş olduğuna emindim. Bant hâlâ rafta duruyordu, ayrıca istemeden yanıma aldığım Marta Téllez'in sutyeni de bendeydi, ara sıra kokluyordum ama artık bir kokusu kalmamıştı, Wilbraham Hotel'in numarasının yazılı olduğu kağıdı da saklıyordum, bir sonraki yolculuğum Londra'ya olabilirdi. Ama Marta öldükten sonra belleğimde kalan kokusu artık yok olmuştu, kokular çok dayanıklı olmuyor ve uzun süre hatırlanmıyor, bazen bir kokuyu aniden anımsayıp hemen yaşamımızla

ilgili başka olaylarla ilinti kuruyoruz ama ölülerin kokuları hatırlanmıyor. O gece Celia ısrar etmemiş ve "peki" diyerek telefonu yüzüme kapatmıştı, şimdi benim şu aktör bozması için "Evet biliyorum, bir daha seni rahatsız edersе hakkımda hiçbir şey bilmediğini söyle." diyerek vedalaşıp ikimiz birden telefonu kapattık, böyle uzaktan aramız çok iyi. Aslında Celia'dan bahsetmekten hoşlanmam.

İçkimden bir yudum daha aldım ve canım bir sigara çekti, çakmağımda gaz kalmadığından yatak odama kibrit aramaya gittim ve telefon üçüncü kez çaldı, hemen yanına koştum ve önce "Bu bir kayıttır. Eğer istiyorsanız lütfen sinyal sesinden sonra mesaj bırakın. Teşekkür ederim." diyen kendi sesimi duydum. Deán'ın da konuşmadan ve sesi telesekreterime kaydolmadan önce duyduğu buydu: "Ben Eduardo Deán. Luisa ile konuştuk ve şimdi de seninle konuşmak istiyorum." İlk farkettiğim bana "sen" diye hitap etmesiydi, tıpkı insan karşısındakinden üstünse, ondan alacaklı veya en önemlisi ona içinden hakaret ediyorsa hitap ettiği gibi. "Oralarda bir yerde saklandığını biliyorum çünkü bir süredir hattın meşguldü, telefonu açıp açmamak sana kalmış, keyfin bilir." Bana zaman vermek için durakladı, telefonu açtım ve gülünç bir şekilde:

"Evet, alo, kiminle görüşüyorum?" dedim.

Aşırı ciddi ve son derece sinirli bir ses "Kiminle görüştüğünü söyledim sanıyorum." dedi; belki de ben Luisa ve Celia'yla konuşurken o art arda numaramı çevirmiş ve devamlı meşgul çalan hat sonunda onu çileden çıkarmıştı, sesinde "söyledim ya, geri zekalı!" tonlaması vardı ve böyle dememiş olması önemsizdi çünkü zihninde tam da böyle demişti. Belki de bana bir memuru, aşağı sınıftan biri gibi davranmaya devam edecekti, sesi ortak-cinsel ilişkisi olan

Vicente Mena'nınkiyle karşılaştırıldığında derindi ve ağırlığı vardı, tıpkı bir kontrbasın üzerindeki parmaklar gibi, kendini tutuyor, kızgınlığını bastırıyordu.

"Özür dilerim başka bir odadaydım ve ne dediğinizi duyamadım. Kiminle konuşuyorum?" Bu sefer iyi yalan söylemiş, gerçekle yalanı birbirine oldukça yaklaştırmıştım.

"Ben Eduardo Deán. Luisa'yla konuştuk ve şimdi de seninle konuşmak istiyorum." Aynı cümleyi aynı tonda söylemişti, bende numaramı çevirmeden önce bir süre prova yaptığı izlenimi uyandı. "Yarın görüşebilir miyiz?" bir sorudan çok iletiydi: "Yarın görüşebiliriz." bir soruyu ya da ricayı değil, fikir birliğini iletir gibi.

"Saat kaçta, öğlene doğru boşum ya da yemekten sonra."

"Mümkün değil." diye cevap verdi, yarın bütün gün çok yoğunum, en iyisi gece saat onbir gibi evime gel, Eugenio o saatte uyumuş oluyor." artık "gibi yapmıyor" düpedüz emir veriyordu ve bana geri çevirmek ya da onamaktan başka seçenek kalmıyordu. "Evi zaten biliyorsun." diye ekledi.

Boyun eğmiş bir şekilde "Tamam." dedim, "Yarın görüşürüz."

Cevabımı beklemeden telefonu kapatmıştı, karşılaşma konusunda Luisa'nın bana öğütlediklerinin tam tersi bir durumdu bu, bir an Luisa'yı arayıp beceremediğimizi söylemek istedim, böylece bu başarısızlıktan o da sorumlu olacaktı, ama daha fazla adım atmanın, hepsinden önemlisi kendimi haklı gösteremeyeceğim adımlar atmanın gereksiz olduğunu düşündüm (kur yapmanın her türlüsü yakışıksız olup kur yaptığını gizlemeye çalışmak içgüdüseldir). Bu tür adımları önce onun atmasını tercih ederdim.

Conde de la Cimera Sokağı'na ikinci kez gelişimden farklı olarak bu kez taksiyi gönderdim. Biraz erkence, onbire on kala gelmiştim, yukarı doğru baktım ve iyi tanıdığım salonun ve yatak odasının ışıklarının balkonu aydınlattığını gördüm, dakik olmaya karar verdim, doğrusu Deán tam Eugenio'yu yatırırken zili çalmak istemezdim, gerçi çocuğun bu gece oyalanmasını, bir kadına gözcülük yapmak uğruna uykuyla mücadele etmesini gerektirecek bir neden yoktu, en azından olgun bir erkek olana veya ergenlik çağına ulaşana kadar. Kendi kibritimle bir sigara yakarak sakin adımlarla kapının önünde bir aşağı bir yukarı yürümeye başladım, bir haftadır, belki de daha uzun zamandır bu karşılaşmaya hazırlanıyordum. Geceyi çok kötü geçirdiğimden evden çıkmadan önce daha uyanık olmak için kokain çekmiştim, genellikle hiç uyuşturucu kullanmam ama bu kez yarışlardan çıkarken Ruibérriz'den çeyrek gram istemiştim (her zaman yanında bulundurur ve arada bir bana 'kafa bulmak ister misin' diye sorar). Eğer insan kendini alışık olmadığı ya da kafasında çok fazla kurguladığı bir durumun içinde bulacaksa, daha önce yine alışık olmadığı bir şey yapması işini kolaylaştırır. Uyuşturucunun etkisinin fazla sürmeyeceğini ve bir süre sonra, belki de tartışmanın en kızıştığı ve uyanık olmaya en çok gerek duyduğum zamanda yorgun düşeceğimi biliyordum. Puslu havada sigaramı bitirerek izmariti bir yaprak yığınının arasına attım, otomatik kapı ziline basmak için davrandığımda asansörün indiğini ve sahanlığın ışığının yandığını gördüm, otomatiğe basmadan bekledim, bej eldivenli genç kadın hoş yürüyüşüyle kalçalarını kıvırarak bana doğru geldi ve o gece, çok geceler önce, yerini bulmakta zorluk çektiğim otomatiğe basarak bana kapıyı açtı. Kendisine "artık dayanamayan" aynı adam eşlik ediyordu ve genç kadın da

onu "cehenneme göndermemişti." Sözcükler genellikle sözcüklerden ibarettir, aşırı veya simgesel olup doğruları yansıtmazlar, adam "dayanabiliyor," o da onu "cehenneme yollamadan" yanında tutuyor, şımartıyordu; kadının bu apartmanın en çok içeri, dışarı, yukarı, aşağı hareket eden kiracısı olduğunu düşündüm, artık beni de kiracılardan biri sanıyor olmalıydı, hemen tanıdı ve doğal gülümsemesiyle "Merhaba, iyi geceler." dedi, ben de "İyi geceler." diyerek karşılık verdim, yakışıklı adam bu sefer de selamını esirgedi, ya sevimsiz ya da dalgın biriydi, bu kez kimse geride kalmıyordu, beraber çıkıyorlardı ama belki de evde, evin kapısı açık bir halde asansörü beklerken ve asansördeki tutkulu öpüşmeleriyle efsunlanmıştı, belki de içinden henüz çıktığı karmakarışık buğulu yatağı ve kendi evindeki el değmemiş yatağını düşünüyordu.

Yukarı çıktım ve zili çaldım, Deán sanki benim gelmeyeceğimden endişe duyuyormuş ve kapıdaki göz deliğinden asansörün iniş çıkışlarını gözetliyormuş gibi kapıyı anında açtı. İşinden henüz dönmüş ve ceketini ancak çıkartmaya zaman bulabilmiş koca gibi gömlekli ve kravatlıydı (hafifçe gevşemiş bir kravat). Eğer Marta yaşıyor olsaydı mutfakta boynunda bir önlük (onu böyle görmüş olduğumu düşündüm), yemek artıklarını çöpe boşaltıyor veya evin içinde, şunu bunu toparlayarak geziniyor olacak ve Deán onu bir odadan diğerine izleyerek bir şeyler anlatacak ya da soracaktı, ben de bir zamanlar evliydim. Bana sol elini uzatmasına rağmen selam vermedi ve o gece çocuğun çalışkan bir karınca gibi görev duygusuyla Tenten'in videosunu izlediği ve uzun savaşının sonunda uykuya yenik düştüğü kanepeyi gösterdi, ne içeceğimi sordu, mümkünse sulu ve buzlu bir viski istedim. Ev pek değişmemişti, erkekler evleri asla değiştirmezler, edepli davranarak

ortalığı fazla ayrıntılı incelemedim -o geceyi ve Marta'yı burada anımsamak istemiyordum, Marta'yla birlikte o inanılmaz ağırlıktaki yemeği yediğimiz masada iri bir peçete büyüklüğünde bir örtünün üzerinde kirli bir muhallebi tabağı duruyordu, kaşık hâlâ içindeydi: Deán'ın bu saatte işten gelip somurtkan hizmetçisi veya baldızının kendisine hazırlayıp bıraktığı yemeği oturup yiyebilecek enerjisi ve morali vardı demek ki! Ben hemen hemen hiç evde yemiyor, çok seyrek de olsa yemek hazırlasam bile mutfakta, ayakta ve aceleyle atıştırıyordum, zayıflık ve depresyon belirtisi, ayrıca mide için de çok kötü. Bana viski getirmeden önce tabağı ve masa örtüsünü kaldırdı, ben McDonald's'da McChicken'dan başka bir şey yememiştim; ya ondan daha zayıf karakterliydim ve mutsuzdum ya da hizmetçim tembeldi; üstelik baldızım ve bana ilham veren acıdığım ve üzüldüğüm, ve beni kendi ilhamının bir parçası yapan bir çocuğum da yoktu. Deán mutfaktan gelerek bana viskimi verdi, gömleğinin kollarını yukarı sıvamıştı -ilk görüşte tehditkâr gelen ama aslında geleneksel olarak her zaman gözdağı veren bir görüntü-, kendine de susuz bir viski hazırladı, henüz oturmamış, bir dirseğini rafa dayamış bana bakıyordu, gözlerimi kaçırmamak için çaba harcadım, geldiğimden beri sessizlik hüküm sürüyordu, insanlardan biri meşgul olduğu sürece iki kişi arasında sessizlik doğal sayılır, gerektiğinde dolaptan şişe çıkartmak, su, buz, iki bardak, hatta kendi bardağını elinde tutmak bile bir uğraşı sayılabilir. İçeri girdiğimden beri gözlerim elimde olmadan koridora, Eugenio'nun odasının olduğu tarafa takılıyordu. Babasının, genç teyze ve yengesinin, her zaman genç kalmaya mahkum, şimdiden belleğinde iğreti, zamanla bir sis perdesinin içinde yitecek olan annesinin ağırlığı altında uyuyor olmalıydı. Deán gökten düşer gibi yağmurluğumu

çıkartmak isteyip istemediğimi sordu, henüz çıkartmamış, eteklerini buruşturarak oturmaktaydım. Bu soru üzerine bütün umutlarım söndü -birkaç dakika sürecek bir ziyaret değildi demek-, yağmurluğumu ve atkımı çıkartarak ona verdim, atkımı yağmurluğumun koluna sokarak salondan çıktı ve içinde bir kez kabanımı ve atkımı görmüş olduğum portmantoya asmaya gitti, o zaman hava daha soğuktu, bu sis günlerinde insana bir yağmurluk yetiyor. Bu dolaptaki kolonyal şapkayı hatırladım, Tunuslu Teobaldo Disegni, neredeyse bu otuzlu yıllara ait şapkayı nereden bulmuş olduğunu soracaktım son anda kendimi tutabildim, bu kaderi fazla zorlamak olurdu. Salona döndü ve tekrar rafa yaslandı, beni lokantada henüz biri değilken, henüz sırlarımızı saklarken süzdüğü bakışlarla süzüyordu, o zaman bunu hoşgörebilirdim çünkü diğerleri, Luisa ve Téllez sohbet ediyorlardı. Sanki onun için ezelden beri ortada bir sır yokmuş gibi bakıyor, belki de beni tartıyor, şüphesiz beni Marta'nın canlı gözleriyle gördüğü gibi görmeye çalışıyor, çekiciliğimin ya da sihrimin ne olduğunu, karısının bir geceliğine neyi arayıp, istediğini keşfetmeye çalışıyordu.

Gözlerinde ne küçümseme, ne kızgınlık, ne de alay vardı, merak olduğunu söylemek bile doğru olmazdı, daha çok bir şeyi doğrulamak, derinine algılamak ve ortaya çıkarmak istermiş gibi bakıyordu, onu sanki sinemada, dar açılı bir çekimde izliyordum, Orson Welles ustasıdır bu tür sahnelerin, bira renkli Tatar gözlerinde inanılmaz ve sabırsız bir ifadeyle beni konuşmaya zorluyordu -ama henüz anlatmaya başlamamıştım-, ayrık çenesini sözcüklerimi duymaya sabırsızlanıyormuş gibi öne uzatıyor bu hareket derisindeki çizikleri daha da derinleştiriyordu, derisi zamanla ağaç kabuğu görünümü ya da çiziklerle dolu bir

okul sırasının görünümünü alacaktı, hatta korkutucu yüzü şimdiden bu görünümü almaya başlamıştı bile.

Sonunda bir şey söylediğinde (ağzından ilk çıkan bir soru cümlesiydi), bir gece önceki kızgınlığı ve gerginliği aniden geri gelmişti. Sanki yirmi dört saatten fazla bir süredir, yani telefonu kapattığından beri, hiç uyumamış, işe gitmemiş, onca yoğunluğun arasında kimselerle karşılaşmamış, bütün gece ve gündüzü evin içinde dört dönerek, arada bir göz deliğinden bakarak, maça çıkmadan önce yoğunlaşmaya çalışan bir boksör gibi bir elini yumruk yapıp diğer avucunu döverek geçirmişti. Bunu bir yönetmenden duymuştum, çekimler arasında Jack Palance yoğunlaşmasını ve enerjisini kaybetmemek için bu şekilde dolanırken, beraber çalıştığı diğer bir ünlü oyuncu, George Sanders bir hamağa uzanır ve bir elini başının altına koyarak sigara tüttürürmüş, iki çok farklı yöntem ve ikisi de birbirinden başarılı iki ünlü oyuncu; Sanders ardında bütün dünyayı cehenneme gönderdiğini bildiren bir mektup bırakarak Barselona'da intihar etmişti (korkunç bir ölüm, yabancı bir ölüm, 'Siz olduğunuz yerde bok içinde yaşamaya devam edin.' diye yazmıştı), zannedersem Palanca ya hâlâ yaşıyor, ya da çok uzun bir ömür sürdü.

Sonunda aniden "Demek tek başına ölmedi, yalnız mı öldü yoksa?" diye sordu ve içkisinden çok hızlı bir yudum aldı; sanki konuştuğu duyulmasın, ses boşluktan veya kapalı olan televizyondan gelmiş etkisi yaratsın diye ağzını kapamak istermişcesine yapılan bir davranış. Soruyu soruş biçimi bana istediğim cevabı hazırlama fırsatı bırakmadı.

"Hayır, hayır ben yanındaydım bunu Luisa'ya da söyledim." diye cevap verdim ve bu kez ben kendi çenemi kapatmak için aceleyle bir yudum içtim.

"Son sözü neydi, hatırlıyor musun?"

"Aman tanrım çocuk"tu diye düşündüm ve "Çocuk için endişelenmişti." dedim.

Deán sanki düşünüyormuş gibi bir elini çenesine götürerek, "Ah çocuk, bu mantıklı işte." dedi ve ekledi "Ne beni aradın, ne de birine haber verdin, aklına bile gelmedi değil mi, aslında son derece anlaşılır bir davranış, gayet anlaşılır."

Bu cevap ya Deán'ın sonsuz anlayışının bir göstergisiydi, ya anlayışlı gibi yapıyor, ya da inceden alay ediyordu, olayın üzerinden alay edilebilecek bir süre geçmişti artık.

"Bakın, Luisa söyledi mi bilmiyorum ama aslında sizi aradım." Ona "siz" diye hitap etmeye karar vermiştim, o anda ona ne düşüncemde, ne de sözlerimle hakaret etmem için bir neden yoktu, üstelik eğer gerekirse onun başından beri benimsediği "sen"e anında geçebilirdim. Luisa'ya gönderme yapmak bana yardımcı oluyordu. "Sizin telefon numaranızı bulmuştum, bunu zaten biliyorsunuz. Vakit çok geç olmasına rağmen otelinizi aradım fakat Deán adında kimsenin kalmadığını, ya da bu isimle yer ayırtılmadığını söylediler. Daha sonra ikinci soyadınızla yer ayırtmış olabileceğiniz aklıma geldi, eğer İngiltere'de iki soyad da verilirse ikinciyi kullanırlar. Biliyorsunuz ehliyet, kredi kartı vb., ama o gece ikinci kez aramaya cesaret edemedim." Yalan söyleyebilir bu ikinci soyadı bilmediğimi (aslında ne ilkini ne de ikincisini bilmem için hiçbir gerekçe yoktu) ve ona ulaşmamın mümkün olmadığını söyleyebilir, böylece diğerleri gibi sorumluluktan kurtulmuş olurdum, aslında bu konuda kimse sorumlu değildi, belki de bu nedenle doğruyu söylemiştim. "Ne diyebilirdim, biraz

düşünün, ne diyebilirdim ki!" diye geveledim. Marta'nın ölürken yalnız olup olmaması pek de önemli değilmiş gibi bir tavrı vardı, dokundurduğu bendim, belki de bu "yalnızlık" konusuna tekrar dönmek için daha vakti olduğundan anlayış veya alaylı tavırlarla yetiniyor, kızgınlığının öyle boşa harcanacak bir şey olmadığını düşünüyordu, abartılı davranışlardan kaçınıyordu.

"Bana ne diyebilirdin ki?" diye tekrarladı, "Eğer isim benim ismim olsaydı ve benim odama bağlasalardı ne diyebilirdin, oradaydım, seni dinleyebilirdim." Sustum, cevap vermedim. "Şimdi bile ne diyebileceğini bilemiyorsun."

"İkimizi de kurtaramadın." diye düşündüm, "Ne Marta'yı, ne de beni."

"İsmimi vermeyecektim." dedim. Belki de sadece "Lütfen evinizi arayın der ve kapatırdım. Evi arayınca telefon cevap vermeyeceği için endişelenecek ve buraya birini gönderecektiniz. Ya da hiç sesimi çıkarmadan telefonu kapatabilirdim, bunu ertesi gece yaptım, danışmadan Mr. Ballestros'u istedim ve birine bağladılar. Konuşmadan telefonu kapattım."

Deán "Biliyorum, birine bağladılar." diye tekrar etti. Elini tıraş olup olmadığını anlamak istermiş gibi yanağında gezdirdi, oysa sinekkaydı tıraşlıydı, sakalın zerresi görünmüyordu. "Ama artık çok geçti." dedi. "Ben öğrendiğim de vakit çok geçti, bir tane yerine iki talihsizlik birden...ama...sadece talihsizlik değil, hayır olanlardan su katılmamış talihsizlik diye bahsedemem."

"Neden oturmuyorsunuz?" diye sordum, ayakta duran bu çok uzun boylu adamın yanında kendimi ufalmış hissediyordum. "Sizi iyi duyamıyorum, ne dediğinizi anlayamıyorum."

"Böyle iyiyim." diye cevap verdi, bütün günü oturarak geçirdim. Kolları epeyce kıllıydı, sağ elinin güçlü parmaklarıyla sol kolunu kaşıyordu. Belki de geceleri böyle rafa yaslanarak uyuyordu. "Tabii ki beni gayet iyi duyuyorsun, ama beni anlamadığın doğru, benim senin öykünü bildiğim gibi sen benimkini bilmiyorsun da ondan. Daha düne kadar sadece varsayımlar vardı. Senin ve benim öyküm birbirlerini bütünlemiyor, ne birbirlerini bitiriyor ne de birbirlerine gerek duyuyorlar, sadece istem dışı kesişiyorlar o kadar; ya da seninki benimkine çarptı, benim öyküm henüz bir giz perdesiyle sarılı olduğu için seninki benimkinin sadece üstünden atladı, öyle şeyler vardır ki insanın anında öğrenmesi gerekir, eğer o gece birini aramış olsaydın... o gece biri beni aramış olsaydı... hâlâ anlamadın mı?"

"Yakınlarımızın acılarımızı bilmemesine katlanamayız." diye düşündüm, "Doğru olmayan bir şeyi doğru zannetmelerine dayanamayız, bir saniye bile, bizi eğer dul kalmışsak evli, eğer öksüzsek analı babalı, eğer terk edilmişsek çift, eğer hastaysak sağlıklı sanmalarını kabul edemeyiz... eğer ölmüşsek canlı sanmalarını...eğer canlıysak ölü... Ama ben onun yakını değilim."

Bir kez daha "Sizi anlamıyorum." dedim ama bu kez önceki kadar doğru değildi.

Birkaç dakika bekledi, ellerini geçmiş zamanlara ait bir çocuğunki gibi soldan ikiye ayrılarak taranmış saçlarının arasında gezdirdi (belki de kendi çocukluğu), tekrar konuştuğunda sesi çok daha ciddiydi ve bir tulganın ardından konuşan ya da bir astım krizinden henüz çıkmış birinin sesi gibi zorla, hırıltılı ve boğuk çıkıyordu.

"Anlayacaksın." dedi. "Marta'nın ölmüş olduğunu henüz bilmezken başımdan neler geçtiğini öğreneceksin, ne

yaptığımı, ne yapmadığımı, ne yapmak üzere olduğumu, kısaca her şeyi. Senin suçun değil, sen sebep olmadın, kimseyi de suçlamıyorum bu istenmeyen kesişme için. Olaylar gelip geçerler, her şey bundan ibarettir, bunu çok iyi biliyorum, bazen şans, bazen şanssızlık denk gelir, bazen kimse karışmaz, aslında kimsenin ne bir şey istediği, ne de aradığı vardır. Ama genellikle birinin yaşadığı bir diğerininkiyle kesişir ve çoğu zaman kimse bunun farkına varmaz, farkına varacak fırsatı olmaz. Farketmez. Kimse böyle bir karşılaşmayı ummaz. Sen benim yoluma çıktın, beni tanımıyordun, benim varlığıma aldırmıyordun bile ama madem böyle oldu bilmen gerekir diye düşünüyorum, bilmen daha iyi olur, uzun sürmeyecek merak etme, uzun bir öykü olmayacak, çabucak anlatacağım ve sen de anlayacaksın."

"Demek gölgede yaşamaktan bu denli usanmış." diye düşündüm, "O da etkisinde olduğu büyüden kurtulmak istiyor, hatta acele ediyor, ne derse desin aslında Solus'un söylediğinin aynısını söylüyor, kimse sadece kendisi için ölmüyor, ölülerden haberimiz bile olmuyor çünkü ne kadar yakınımızda, ya da uzağımızda olsalar da umursamadan geçip geçiyoruz, genellikle bilmemek işimize geliyor, aymazlığın izinde ilerliyoruz ve bunun tek çıkar yol olduğunu düşünüyoruz, ben de kendi payıma düşen varsayımları yapmıştım, ama Deán hangi ölümden bahsediyor, her şey devamlı ilerliyor ve her şey birbirine bağlı, sadece bazı şeyler ilerlerken birbirine sürünüyor, sürüklüyor ve geri kalandan habersiz olmayı sürdürüyoruz, Deán hangi ölümden bahsediyor?"

"Bu çok iyi olur." dedim, pek doğru sayılmazdı, ertesi gün sadece şu katlanamadığım oyuncu bozuntusuyla bir işim vardı. Ne yazık ki kaçamamıştım ve bana bir iş

verecekti. Ve belki de Luisa'yı arayacaktım, bu doğru bir adım olacaktı çünkü kendisini aramamı istemişti.

Deán uzaktan kumandayı alarak televizyonu açtı, sesini tamamen kıstıktan sonra hızla bütün kanalları taradı ve tekrar kapattı. Mekanik ve sinirli bir hareketti. Tek başına yaşayan biri için bir tür alışkanlıktır bu, yokluğumuzda dünyada neler olup bitmiş arada bir merak ederiz.

Sonunda "Londra'da yalnız değildim." dedi, "Bunu öngörmek hiç zor değil ama yalnız olduğumu düşünmek de hiç zor değil, her ikisi de olabilir, kim bilebilir ki! Bir yıldan beri bir sevgilim var, şu yakındaki La Luz Kliniği'nde çalışıyor, genç bir hemşire." Eliyle öylesine balkonu işaret etti. "Başlangıçta özel bir durum yoktu, şu senin Marta'ya ilk gelişin gibi, tıpkı senin olduğun gibi henüz hiç kimseydi, sen Marta için hâlâ hiç kimsesin, bu senin için iyi mi, kötü mü, şans mı, şanssızlık mı bilemeyiz ama öyle kalmaya da mahkûmsun artık, daha ileriye gidemedin, umduğum kadar bile ileriye gidememişsin, bunu düne kadar bilmiyordum, sadece şüphelerim ve varsayımlarım vardı. Her neyse, üniformalar, yakın bir barda konuşulan birkaç cümlecik, bir birahane, barın öteki ucundaki adamın birayı ısmarlaması, birkaç ortak gülüşme, arkadaşlarının gülüşmeleri ve bunun etkisi, beraberce yapılan kısa bir yürüyüş (kendi efsunlu halimle kalbim çarparak 'şu zararsız adımlar' diye düşündüm), birbirleriyle uyumlu adımlar, bir kırmızı ışıkta duruş, aniden birleşen yüzler, ve ertesi gün nöbetinin sonunda tekrar buluşma, birlikte yemeğe çıkma ve onun evinde son bulma ('kaba dikişli beyazımtırak çorapların çıkarılması'). Önemli olmayan, özel olmayan, gündelik hayatın yeknesaklığından kaçmak için oynanan bir oyun. Taa ki birdenbire bütün bu adımları kimseler

şahit olmadan, gülümseme ve gülüşmeler etkisinde kalmadan attığını farkedene kadar; bir takım alışkanlıklar geliştirmek, basit alışkanlıklar, hep aynı saatte telefon etmek, beraberken hep aynı içkiyi içmek, istemeden iş çizelgesini öğrenmek gibi; bir tarafın bir işaret olarak kabul ettiği tüm bunları yapmak, o tarafın bunları anlamı olan veriler olarak algılamaya başlaması, aslında kimsenin kasten yapmadığı, bir tarafa bir şey ifade etmeyen ve bazen iki taraf için de gerçekten hiçbir anlamı olmayan şeyler. Ama her birimiz yaşadığımızı kendimizce, kendi istediğimiz gibi algılıyoruz ve kendi öykümüzü anlatıyoruz, iki kişinin yaşadığı aynı şey olsa bile asla ikisinin de dudaklarından aynı öykü dökülmüyor ('Üstelik öyküler sadece anlatıcıya veya kendilerini uyduranlara da ait değillerdir, bir kez anlatıldılar mı artık herkesin malı olur, ağızdan ağıza yayılır, eğilip bükülürler, hiç kimse aynı şeyi iki kez aynı şekilde ve aynı sözcüklerle anlatmaz, herkes kendi öyküsüne dönüştürür.'). Böylece biri diğerinin evinde giderek daha fazla zaman geçirmeye başlar, vedalaşmalar giderek daha uzun sürer, her şeye bir anlam yükleyen bir davranış ya da söz değil, bu sayısız tekrar ve gizliliktir, et insanların kendine güvenini arttırır ve böylece alışkanlıklar haklarla karışmaya başlar, bir taraf bunları elde edilmiş haklar olarak görmeye başlar, gülünç biliyorum, kişi evine gitmeye can atar ama bir iki gün içinde o kurtulmak için uğraş verdiği yere geri döner ve daha fazla kalır; okşamalar, öpüşmeler, aşk protestoları ve ağlayıp sızlamalar, sanıyorum sevildiğimizi bilmek hoşumuza gidiyor ve moralimizi yükseltiyor ('Gözlere diğerinin yüzü boyanmıştır artık: Senin yanında gereğinden fazla kaldım, seni yoruyorum.')."

Deán sustu, alçak masanın yanına giderek kendine biraz daha viski koydu, anlatırken bir yandan da içiyordu, gerçekten yavaş konuşmuyor, öyküsünü hızla anlatıyordu.

Buzun ve sıvının gürültüsünden faydalanarak cesaretimi topladım ve "Eşinizin haberi var mıydı?" diye sordum. Onun yanında "Marta" demeye cesaret edememiştim. Rafın yanına döndü ve aynı biçimde yaslandı.

"Hayır." dedi. "Hayır, hayır." İnsanlar böyle pat diye sorulan soruları her zaman önce tepkiyle yanıtlarlar. "Yani...olmadığını sanıyorum, bilmiyorum, birbirimize asla soru sormazdık, başkalarının bize anlatmasını beklerdik, eğer anlatılacak bir şey varsa. En azından ben öğrenmemesi için elimden geleni yaptım, alışkanlıklar yerleşir yerleşmez, Eva'yla sokaklarda yürümemeye başladım, onunla ilk geceden sonra dışarıda yemek yemedim, onu ilk çıktığımız gecelerdeki gibi nöbet çıkışlarında beklemekten vazgeçtim, hiçbir şey, hiçbir şey, sadece onun dairesinde buluşuyorduk, benim evimi araması yasaktı, ilişkimiz dış dünyaya, özellikle onun arkadaşlarına karşı kapağı kapalı mühürlü bir fanusun içine tıkılıydı, benim bir hayatım vardı ve risk alamazdım, ayrıca bu ilişkiyi uzatmak da istemiyordum, ama uzadı, uzadı işte (Şimdi bir de bu ismi hatırlamam gerekecek 'Eva'.). Bilmiyorum ama zannetmiyorum da, birkaç gece Marta hıçkırıklarının duyulmadığını zannederek başını yastığına gömdü ve usul usul ağladı, ilkinde farketmemiş gibi yaptım, ikincisinde 'Neyin var?' diye sordum, 'Bir şeyim yok, bir şey yok.' diye cevapladı. 'Ama ağlıyorsun.' dediğimde, 'Bazen geceleri aklıma kötü düşünceler üşüşüyor, korkuyorum.' dedi. 'Neden korkuyorsun?' diye sordum 'Kontrol edilemez korkular.' cevabını verdi, 'Başımıza kötü bir şey geleceğinden, sana, bana ya da oğlana kötü bir şey olacağından.' 'Ama ne olabilir ki?' diye ısrar ettiğimde 'Biliyorum biliyorum, çok yorgunum, zayıf düştüm, geçecek, insan yorgun ve zayıf olunca herşeyi kapkara görmeye başlıyor, aldırma, gündüz

kötü bir şey olmadı.' diye yanıtladı. Pek üzerinde durmadım ama kimbilir, belki de biliyordu ve bildiği için o gece sen buradaydın." Gözleri bana takılı, öylece sustu, sanki bir soru soracakmış gibi çenesini hafifçe yukarı kaldırmıştı. Ama sormadı.

"Bildiğini zannetmiyorum." dedim, yetersiz bir cümle, söyleyebileceğim daha pek çok şey vardı oysa. "Sizden her zaman doğallıkla bahsetti, hakkınızda bir şey söylerken önceden tasarlamış olduğunu sanmıyorum, Londra'dan arayıp onunla konuştuğunuzda aklımızdan geçen bir şey yoktu, bundan eminim, dediğiniz gibi bu tür şeyler olur işte."

Birden sinirlenerek "Sana bir şey sormuyorum, dün Luisa'yı dinledim, ayrıntıları duymak istemiyorum." dedi, elindeki bardağı sıkmaktan parmaklarının kanı çekilmişti ama kızgınlığını daha fazla belli etmemeyi başardı. "Bir şey sormuyorum" diye tekrar etti ve eli gevşedi, "Dinle, sadece anlatıyorum, sadece dinle yeter." Bu adamın Jack Palance gibi saldırganlaşabileceğini düşündüm.

"Tamam dinliyorum, devam edin lütfen." dedim.

Deán'ın gösterdiği ani tepki nedeniyle utanmış gibi bir hali vardı, kısa ve sert tırnaklarıyla bardağında davul çalarak beş altı adım attı, süphesiz öyküsü başka yönlere sapsın, bozulsun istemiyordu. Tahta döşeme gıcırdadı. Sonra o anlatmaya, ben dinlemeye devam ettik, dudaklarını iyice kısmıştı ve benim baktığım görüngeden dudakları neredeyse gözükmüyordu.

"O gece onu aradığımda henüz her şey yolundaydı, yani olabildiğince. Üç hafta önce hemşire beni arayarak hamile olduğunu bildirmişti, bir düşün, ikimiz de çok dikkat ediyorduk ama dünyada kesinlikle güvenli olan hiçbir şey yoktur. Bunun kendisinin tasarladığı bir "yanlışlık" olduğunu

zannediyorum, ben alışkanlığı bırakmak kararını vermiştim, önceden planlanmış ziyaretler ve bitmek bilmez vedalaşmalar artık sona ersin istiyordum, Marta'nın daha fazla ağlamasını ya da nedenini bilemese bile korkmasını istemiyordum, Eva'yla ilişkim yapış yapış bir hale dönüşmüştü, ben bile kendimi kurtaramıyordum, et insanı çektiği sürece inanılmaz bir güçle çekiyor ve bu çekimin azalması için bir yıl yeterli bir zaman sayılmaz; henüz ondan kopamamış, herşeyi sonlandıramamıştım, üstelik bir de bu hamilelik sorunu çıkmıştı ve yanılması olanaksızdı çünkü bir hemşireydi! Kadınlar bedenlerini ticari bir meta haline getirebiliyor ve bedenlerini yönetebiliyorlar, bedenlerini kullanmak konusunda inanılmaz bir güçleri var, hatta bedenlerini dönüştürebiliyorlar bile, bir adamla, herhangi bir adamla yaptıkları tensel bir alışverişin sonunda içlerinde bir şey büyütebiliyorlar, inanabiliyor musun? ('ge.licgan' diye düşündüm, 'eğer yüklem buysa lisanlardan yok olması gayet iyi olmuş! Tanımladığı şeye tahammül etmek gerçekten çok güç, en hayırlısı bu tanımlanan her neyse onun bir isminin olmaması') Daha önce orada olmayan bir şey, önceden varolmayan bir şey birden içlerinde varoluyor ve başkalaşıyor, dönüşüyor, büyüyor ve sonunda onu dışarı atıyorlar, böylece o varlık onları "anne" yapma görevini tamamlamış oluyor ve bir "bağ" oluşturuyorlar, görünen bir bağ ve zaman içinde değişime uğrasa bile sürecek, hep sürecek bir bağ, sonsuza kadar sürecek, en azından normal şartlar altında onlar öldükten sonra bile kalacak bir bağ, ellerinde her zaman bu koz var, bu sadece bir uzantıları değil, aynı zamanda dünyaya pençelerini geçirme yöntemleri, ben bunu gördüm, bana inan, bir oğlum var ve benim için ifade ettiği şey annesi için ifade ettiğinden çok farklı. ('Anne, anne olması gerektiğini düşünür; müzmin yalnız,

bekâr kalması gerektiğini; katil, katil ve kurban da kurban olması gerektiğini düşünür; bir hayalete dönüştükleri zaman bile buna inanırlar.') Ondan kürtaj olmasını istedim, önceleri yanaşmadı beni Marta'yla konuşmakla tehdit etti, her şeyi hatta onu tanıdığımı bile yadsıyacağımı söyledim ('Seni tanımıyorum ihtiyar, ne kim olduğunu biliyorum, ne de seni hayatımda daha önce gördüm.'), o buna gülüyor günümüzde yanılma payı olmayan babalık testleri olduğunu söylüyordu, böylece onu elimde kalan son silahla tehdit ettim, evet hayatımı alt üst edebilirdi, buna gücü yeterdi ama bunu yaparsa onu bir daha asla görmeyeceğimi ve sevmekten vazgeçeceğimi söyledim. Bunu övünerek söylediğimi sanma, o beni çok seviyordu, benim için her şeyi yapabilirdi, inanılmaz ama öyle, bazen biri hakkında geri dönülmez kararlar alırız ve kimse bu kararları etkileyemez, yok edemez, benim için her şeyi yapmaya hazırdı ama önce elini oynamak ve ne kazanabileceğini görmek istemişti." Déan ara vererek masanın üzerinde duran sigara paketimden birbiri ardına içtiğim sigaralarımdan birini aceleci bir hareketle yürüttü. Kibritlerimden de birini yürüttü ve her ikisini de koca avucunun içinde tutarak sigarasını yakmadan anlatmaya devam etti: "İstediğini elde edemedi, duygular insanı zayıf düşürür hatta insan duyguları yüzünden kendini kaybedebilir ('duyguları, sadakati veya kendi kendine verdiği açıklanması olanaksız olan kararları yüzünden'), böylece belirsiz bir gelecekte gerçekleştirmek üzere verdiğim birkaç söze razı olarak boyun eğdi ve benim Londra'ya yapacağım bir iş gezisi sırasında kürtaj olmasına karar verdik, hemşire olduğu için bu işin en güvenli ve sağlıklı Londra'da yapıldığını biliyordu, hem de birlikte olacaktık. Biliyorum sana saçma gelecek ama yine birlikte sokaklarda yürüyebileceğimizi, lokantalarda

yemek yiyebileceğimizi düşünerek heyecanlandım, yine de tedbiri elden bırakmayarak iki ayrı otelde yer ayırttım. Ona benimkine yakın bir otel buldum, Sloane Square'de, benimkinden daha iyi bir otel; benim otelim şirket hesabından ödendiği için yalnız olmadığım anlaşılabilirdi veya otelde bir misafir ağırlamam gerekebilirdi, herkesin kendi köşesinde olması daha mantıklıydı. Ona yolculuk masrafları için para verdim, ayrıca hastane harcamaları için de tabii. Yolculuk için tek bir kuruş bile ödemesine gerek kalmamıştı. Birlikte yolculuğa çıktığımızı kimseye, hatta arkadaşlarına bile söylemedi, hem onun için endişelenir, hem de bir şeyler ısmarlayabilirlerdi. İlk gece onu çok eğlenceli bir Hint lokantasına yemeğe götürdüm, ertesi gün katlanması gereken yükü hafifletmek için gönlünce eğlensin istedim."

Elimde olmadan "Bombay Brasserie, oraya gitmiştim." dedim.

Deán'ın şaşırmaya ne kadar yatkın olduğunu kestiremesem de olabildiğince şaşırarak "Nereden biliyorsun?" diye sordu. Burun kanatları ateşli hatta şiddetli sayılabilecek bir ifadeyle açılmıştı.

"Aradığınız zaman eşinize söylemiştiniz dedim, dikkatini çekmiş, lokantayı bilip bilmediğimi sormuştu."

"Anlıyorum demek lokantanın adı dikkatini çekti, orayı biliyorsun değil mi?"

"Birkaç kez saygılı garsonların hizmet ettiği, muazzam tavanlarında yeldeğirmeni kanadına benzeyen pervanelerin yaz kış çalıştığı, kolonyal tarzda dekore edilmiş devasa salonlarında kırmızı smokinli bir piyanistin çaldığı müziğin eşliğinde yemek yemiştim." diye düşündüm. "Görkemli ve İngiltere için bile epeyce pahalı bir lokantadır. Genellikle

kutlama amaçlı dost yemekleri ya da iş yemekleri için gidilir. Bu olağanüstü mekândan çabucak etkilenecek, çok genç veya alt sınıftan biriyle başbaşa ve çapkın yemekler için uygun olmasa da; eğer böyle biriyle beraberseniz ve onunla hemen hemen hiç dışarı çıkmıyorsanız Bombay Brasserie'de yenen acı ve baharatlı bir yemekle onu eğlendirebilirdiniz (bu kez yalnız olmayan ve sonu nereye varacağı bilinmeyen bir yemek yiyen eş Conde de la Cimera Sokağı'ndaki evindeyken, her gece evine tıkılan sevgili yolculukta ve dışarıda yemek yiyordu, her kuruşu ödenmiş ve zorunlu bir yolculuk); bu olağanüstü mekândan çabucak etkilenmeye ve birkaç Hint birasıyla, Bombay Sunset, Bombay Skyline, Pink Camelia, Bombay Blues kokteylleriyle kolayca sarhoş olacak birini, Bombay Brasserie'de yenen acı ve baharatlı bir yemeğin ardından başka bir yere davet etmeye gerek görmeden bir taksiye atlayıp doğruca bir otel odasına veya dairenize götürebilir, pek fazla bir şey konuşmaya gerek duymadan onu öpüp okşayarak soyabilir, ona dokunabilir, tıpkı bir taç giyme törenindeymiş veya onu boğmak istermiş gibi bir hareketle satın alınmış ama yine de kırılgan başını ellerinizin arasına alabilirdiniz." Bütün bunları Marta Téllez hasta ama henüz canlıyken oğlunun odasında, tavana asılmış uçakları seyrederken düşünmüştüm. Çok büyük bir olasılıkla uçaklar hâlâ oradaydı, kutsal, durgun, inceden inceye bir salınımla uyuyan çocuğun başının ve gövdesinin üzerinde tembelce, dermansız, minik ve hayali bir gece çarpışmasına hazırlanan uçaklar, umutsuzluğa kapıl ve öl, yarın.

"Evet hoşlandığım bir lokanta." dedim, "İki üç kez yemek yemiştim, epey zaman önce."

Deán, iyi niyetle ve özür diler bir tonda "Evet turistik broşürlerde de her zaman önerilen bir yerdir." dedi. "İşte Eva'yı oraya götürdüm, ertesi günün ağırlığına rağmen epeyce içtik ve güldük, içkinin ikimizin de uyumasını kolaylaştıracağını düşündüm, ertesi gün onu hastanenin kapısına kadar götürecek ve birkaç saat boyunca bir aksilik olursa ya da paniğe kapılırsa diye dışarıda bekleyecektim ama böyle bir şey ummuyordum, hemşire olduğu için herşeyi kendi ayarlamıştı, hemşireler birbirlerini kolluyorlar, İngilizce'si de idare edecek düzeydeydi."

Aptal bir çıkış yaptım ve "Ben İngiliz Filolojisini bitirdim." dedim, hiçbir tepki göstermedi, kendime biraz daha viski koydum, beni duymamış gibi sözüne devam etti:

"O gece ona taksiyle oteline kadar eşlik ettim, ikimiz de diğerimizin odasında kalmamayı tercih etmiştik, bedeninde ertesi gün içinden kazınacak bir varlık taşıyordu ve bunu gereğinden fazla hatırlamamak daha iyiydi. Çok önemsiyor gibi görünmüyor ya da öyle yapıyordu, hatta mutlu ve sevimliydi, hem içtiği kokteyller hem de verdiğim sözler herşeyi halletmişe benziyordu. Beni otelinin kapısında öptü, minnet dolu, davetkâr ve heyecanlı bir öpücüktü, umutlandım yarın yutacağı kötü lokma nedeniyle kin tutmayacak gibi görünüyordu. Otelime dek yürüdüm, kısa bir mesafeydi, ve odamdan Marta'yı aradım. Sağ salim vardığımı, keyiflerinin nasıl olduğunu sordum, bana seninle birlikte yemek yediğini ya da yemeğe bir misafiri olduğunu söylemedi, onun Eugenio'yla yalnız olduğunu zannettim, sen de karşıma geçmiş bir art niyetinizin olmadığını söylüyorsun!" Deán ayağa kalktı, ve gözlerini bana dikti, gözlerinde zalim bir pırıltı olduğunu söyleyebilirdim, sonunda elinde tuttuğu kibritle benden çaldığı sigaramı

yaktı, konuşmamızın en başında beni susturarak yaptığı gibi anlatısının başka bir tarafa kaymasına engel olmak istediğini düşündüm; sonunda gözlerindeki pırıltı söndü. "O gece pek uyuyamadım." diye devam etti, "Döndüm durdum, Eva ve kendim için duyduğum suçluluk nedeniyle olsa gerek, Marta için değil, ama Marta'yı da düşünmeden edemiyordum çünkü ertesi gün Londra'da olacak olan hayatımda Marta olduğu için olacaktı, insanın yaşamında belli kişileri yerleştirdiği belli yerler vardır, bu nedenle yeni gelenler kendileri için ya yeni yerler yaratmaya çalışırlar ya da gidenlerinkini kapmaya." ('Adada huzur içinde uyuyamadın, adada geçirdiğin gecelerin hiçbirinde huzur içinde uyuyamadın.') diye düşündüm. ('Huzur içinde uyuyamadın ama ne içine giremediğim kendi çarşaflarının hışırtısı sana ulaştı, ne içlerinde sığır filetosu olan tabaklarının gürültüsü ne de kırmızı şarap dolu kadehlerinin çınlaması. Ayrıca ne ıstırabın kederli çığlığı, ne endişenin gümbürtüsü ne korku ve pişmanlığın vızıltısı ne de yorgunluğun ve kendisine iftira edilen ölümün mırıltısı; sadece şehrin gece seslerini, ters trafiğin ve yüksek kırmızı otobüslerin gürültüsünü, bir Hint lokantasında kulağına çarpan değişik dilleri ve ölümcül olup olmadığını bilmediğim diğer mırıltıları duydun: Eva'ndan bahsederken geçmiş zaman kullanıyorsun'). Deán devam etti "eğer o gece senin bildiğini ben de bilseydim, bilmiş olsaydım eğer." ('Ben biliyordum çünkü gördüm, tanık oldum, ürkmüş hayvanlar gibi kalakaldım ve hiçbir şeyi engelleyemedim, gerizekâlı, sadece ölümüne eşlik ettim, ona sadece daha kolay ölebilmesi için sarıldım, aptal, yanında olması gereken ben değildim!') Ona Téllez'le yemek yemek için lokantaya girerken içimden hakaret ettiğim zaman gibi düşüncelerimde "sen" diye hitap etmeye başlamıştım, şikayetçi bir tonla

konuşması sinirimi bozmuştu, ('Marta'nın bilmediği dalaverelerini çevirmek için Eva'yla İngiltere'ye gitmiştin, daha ne istiyorsun!') Deán kanapeyle takım olan koltuğun sol koluna kaygan karda sendelemiş gibi tutundu, onun daha önce de böyle sendelediğini görmüştüm, açık mezar çukurunun başında, mezar kazıcısının küreğinden fırlayan toprak üstünü başını kirlettiğinde. Böyle otururken bile çok uzundu, bacaklarını kıvırmamış öne doğru birbirine paralel uzatmıştı, bu haliyle daha savunmasız görünüyordu. "Eğer olanları bilseydim Londra'da durum çok farklı gelişirdi." dedi, "Ertesi gün hastaneye gitmesine izin vermezdim, buna gerek kalmamış olurdu, Eugenio'ya bir kardeş ve yeni bir anne gelirdi, insan yeni bir şeyi sahip olduğu ve olmadıklarına, gidenlerin ardında bıraktıkları boşluklara göre ister, ihtiyaçlarımız ve isteklerimiz kaybettiklerimize, bizi terkedenlere veya sahip olduklarımıza göre çeşitlilik gösterir, ve tabii duygularımıza göre; bunu sana daha önce de söylemiştim, insan geri dönüşü olmayan kararlar vermek zorunda kaldığında bunları bilmek çok önemlidir çünkü bu kararları ihtiyaçlarımızı giderecek ya da hayatımızdaki olumsuzlukları düzeltecek doğrultuda alırız." Duygular hakkında kendi söyledikleriyle ters düşüyordu, ya da daha önce Eva adına, şimdi kendi adına konuşuyordu.

"Size söyledim." dedim, "İki kez aramaya cesaret edemedim, danışma görevlisiyle konuşunca arayışım anlamını yitirdi, hiçbir Deán yoktu ve kimse de bana bir Ballestros olduğu konusunda bilgi vermiyordu. Hem soyadlarınızı öğrenmek için neler yaptığımı bile sormuyorsunuz."

"Nasıl öğrendin?"

"Burada mektuplar vardı, bankadan gelen bir mektuptan baktım."

"Öyle mi! Gördüğünüz gibi bulacak bir yol keşfedebildiniz, herkes bunu beceremez!" Birdenbire bana "siz" diye hitap etmesi saygıdan mı, ani bir bocalamadan mı kaynaklanıyordu, yoksa benden mi bulaşmıştı anlayamadım ama kendini çabuk toparladı: "Benim kimseyi suçladığım yok, sadece zamanında haber vermediğin için olanları anlatıyorum o kadar, herşeyin farklı olduğunu zannettiğim onca saati nasıl yaşadığımı. Seni çocuğu yalnız bıraktığın için bile suçlamıyorum acılı ve kindar bir dul en azından bunu yapabilirdi: Ona bir şey olmadı, olabilirdi ama olmadı ve olmuş olabilecekleri yüzüne vurmak sana haksızlık olur, her şey sonucuna göre değerlendirilir öyle değil mi? Bir an süren bir hareket bile sonucuna göre anlam kazanır, hedefi vuran kurşunla ıskalayıp geçen aynı kurşun değildir, eğer sustalı hamlesinde başarısız olursa başarılı olandan farklıdır; öyle görünüyor ki aslında elimizde somut hiçbir şey yok ama sanki varmış gibi davranıyoruz, oysa sadece niyetlerimiz var, bazen kendi kendime bunların bile bir anlamı olup olmadığını soruyorum, hatta bazen niyetlerimiz bile yok, tıpkı sizin olmadığı gibi ('Bir evet, bir hayır, bir belki arasına sıkışıp kalmıştı herhalde, her şey böylesine hızla gelişirken, henüz hiçbir şeyden emin olamadan harekete geçmiş olmanın verdiği rahatsızlık, ve daha yavaş gitmek isterken itekleyen zamanın baskısı, isteyip istemediğini bilmeden karar vermek ve davranmak, kendine engel olamadan en ortak, en bilinen rezaletin içine sürüklenmek, ardından gelecek olanı öngörmek, başkalarının gözünde önemli bir yüz karası olmasa da yaşayanı utandıran sıradan bir rezaletin içine düşmek onu rahatsız etmişti belki de. Eğer birisi bir şeye alışırsa, bu bir düşkünlük bile olsa onu fazla önemsemeden yaşar.'). Deán elindeki sigarayı bitirmeden söndürdü ve koltuğun kolundan koltuğa kaydı,

artık benimle aynı boydaydı, daha da gevşemiş kravatı ve kollarını yukarı sıvadığı gömleği bile ona etkili görünüşünden bir şey kaybettirmemişti. "Zaman hiçbir şeyi beklemeden akıp gidiyor." dedi, öyküsünün bundan sonraki sefil kısmını dinlemek istediğimden emin değildim, bundan sonrasının benimle hiçbir ilgisi yoktu ama bu adam durmadan anlatıyordu. Dinlemem için beni seçmişti ve belki de bu seçimin benimle bir dereceye kadar ilgisi vardı, Deán ensesini uzatıp başıyla yatak odasını işaret ederek "Kendi kendime defalarca 'eğer Marta'yla yatakta olan sen olmasaydın acaba her şey farklı mı gelişirdi' diye sordum." dedi, odanın yönünü biliyordum, bakmama gerek kalmadı. "Ölümünden bahsetmiyorum, acaba kendini kötü hissedince birini arar mıydı? Sanırım beni aramazdı çok uzaktaydım ve telaşlandırmak istemezdi ama acaba kardeşini, bir arkadaşı, bir komşuyu, bir doktoru arar ve yardım ister miydi? Acaba kimseyi aramamasının tek nedeni sen miydin? Geçeceğini ve eğlenceye devam edeceğinizi mi düşündü? (Marta Téllez'e Londra'daki bu adamı aramayı önerdiğimde 'Deli misin, onu nasıl arayabilim, beni öldürür.' demişti, ama Deán haklı olabilirdi, belki ben yanında olmasaydım birini arayacaktı. Ama daha önce söylediklerine göre bu Marta'yı kurtarmaya yeterli olmayacaktı, sadece Deán'ı kendi lânetinden ve içinde yaşadığı gölgeden kurtarmaya yarayacaktı.') Her zaman bir şeyler olur ve kimilerini etkiler, kimilerini etkilemez, ne yazık ki sadece etkilenip katlanmak zorunda kalanlar acı çekerler ('Hatta zaman zaman ucu bize dokunan bir şey olmasa bile rahat olamayız, yerimizde duramayız; hayattaki en güvenli şey durağanlıktır, hiçbir şey söylemez ve yapmazsak başımız da belâya girmez. Ya da tam tersi, bazen davranmamak ve sessiz kalmak bile bizi etkiler, aynı korkunç sonuçları, hatta

daha kötü sonuçları doğurabilir, kinler, bomboş istekler, gereksiz fırtınalar kendi belli belirsiz soluğumuzda hayat bulur. Tek çözüm herşeyin sona ermesi ve geriye hiçbir şeyin kalmamasıdır.'). Başımıza gelen farklı bir şey değil, piyango bu kez sana ve bana vurdu ama özellikle Marta ve Eva'ya. Ertesi gün Eva'yla birlikte hastaneye gittim, iyi ve düzenli bir hastaneydi, otellerimizin çok uzağında sayılmazdı, Sloane Square Street'te, nehre doğru çıkarken. İçeri girmedim, hem girmeme gerek yoktu, hem de Eva istememişti, yakındaki bir kafede gazeteleri okuyarak bekleyeceğimi söyledim, bana acil bir şey için ihtiyacı olursa diye oradan ayrılmayacaktım, en fazla birkaç saat beklemem gerekecekti, pek fazla sayılmaz, yemekten sonra bir iş görüşmesi ayarlamıştım, diğer iş görüşmelerimi de ertesi güne bırakmıştım, üç gün kalmayı planlamıştık, cumaya kadar dönmeyecektik, herkesin bileti ayrıydı, aynı uçakta olmamıza rağmen birlikte görünmemeyi tercih ediyorduk. Ona veda ederken renginin soluk olduğunu gördüm, ilk kez korktuğunun ya da pişman olduğunun farkına vardım ama artık tüm bunlar için çok geçti. Ona sarıldım yanağından öptüm ve 'Herşey düzelecek.' dedim, 'Beklerken hep seni düşüneceğim, orada, çok yakınında olacağım.' Uzun mantosu ve eşarbıyla kalabalığın içinde gözden yittiğini gördüm, hastaneler otellere göre çok daha kalabalık oluyorlar, ayağında dümdüz çocuksu ayakkabılar vardı. Değişik İngiliz ve İspanyol gazeteleri alarak kafeye oturdum, dışarıda hoş bir hava vardı, soğuk olmasına rağmen güneşliydi, Londra için alışılmadık bir hava. Söylediğimin tersine onu düşünmemeye çalışıyordum ama kendime rağmen ona verdiğim sözü tutuyor ve sadece onu düşünmeme engel olamıyordum, neler olup bittiği imgelerle olmasa bile düşüncelerle beynimi dolduruyordu, kafamda ne olabileceğine

ait bir imge yoktu, olmasına da istemiyordum. Doğrusunu istersen benzerlikler üzerine düşünüyordum, neyse bu konuyu bırakalım." Deán önce alnını sonra gözlerini ovuşturdu, sanki gözlük takan biriymiş gibi burun kemerine dokundu, ama gözlük kullanmıyordu. "Bitmek tükenmek bilmez gibi gelen bir saatin sonunda benim için bir şey ifade etmeyen haberleri okuyormuş gibi yapmaya daha fazla dayanamadım. Kalktım, hesabımı ödedim, yavaş yavaş hastaneye doğru yürüdüm ve insanların bekleştiği, girip çıktığı arı kovanına benzeyen binaya şüpheyle girdim, çok büyük bir klinikti, Eva'nın meslekdaşlarmı gördüm hepsi oradan oraya koşturuyordu, burada, onların yanında kendini evinde hissediyor olmalıydı. Danışmaya yaklaştım ve kabul edilebilir İngilizce'mle Eva'yı nerede bekleyebileceğimi sordum, Eva Garcia dedim ama kodlamadım, bir işim olduğu için gelirken ona eşlik edemediğim yalanını uydurdum ('Ve şimdi bu soyadı da hatırlamam gerekecek, yeni bir isim ve soyad' diye düşündüm.). Hem onu merak ediyordum hem de biraz endişeliydim, hiçbir şey yapmak, hiçbir şeyi düzeltmek istemiyordum sadece ona daha yakın olmak istiyordum, çıkınca beni görebilsin istiyordum, nereden çıkacaksa, çok katlı bir binaydı. Hemşire ne zaman girdiğini sordu, bir saat kadar olduğunu söyledim, acil bir durum olup olmadığını sordu, olmadığını önceden bu sabah için randevu alındığını söyledim. Zannediyorum bilgisayarında 'Garcia' soyadını ararken 'ama bu olanaksız' dedi. 'Eğer bu gün bir ameliyat geçirecekse mutlaka dün hastaneye yatmış olmalıydı. 'Önemli bir ameliyat değil.' diye açıkladım, hemşire kaşlarını kaldırarak bana sormasından korktuğum şeyi sordu. 'Ne tür bir müdahale?' O kelimeyi söylemek istemediğim için 'Hamileliğe son verme.' diye cevapladım, İngilizce'de özel bir söyleyiş biçimi var mı

bilemiyorum ama ne dediğimi anladı ve 'Bakın bu olanaksız mutlaka dün hastaneye yatmış olmalıydı.' diye cevapladı. Bilgisayarında bu kez dün giren hastaların listesine baktı, birden senin aklına gelen benim de aklıma geldi ve bir kez daha, bu kez 'Valle' soyadıyla aramasını rica ettim, bu Eva'nın ikinci soyadı. Ekranına bakarak şüphe götürmez bir kesinlikle 'bakın ne Garcia var, ne de Valle, ne bugün yatmış ne de dün.' dedi. 'Emin misiniz?' diye ısrar ettim, 'Kesinlikle eminim.' dedi ve ekrandaki listeler kayboldu, tartışacak bir şey kalmamıştı, bana bakarak 'Kocası mısınız' diye sordu. Bunu insanlığından mı yoksa anlık bir dedikodu amacıyla mı sormuştu anlamadım çünkü Eva'nın orada olması veya olmaması onun açısından hiç farketmiyordu. 'Evet, teşekkür ederim.' dedim, bana boş bakışlarla baktı, hastanenin girişinde öylece, ne yapacağımı bilemeden kalakaldım. Doktorlar, hemşireler, hastalar, ziyaretçiler önümden akıp gidiyorlardı, bir an Eva'nın sahte bir isimle kaydolmuş olabileceğini düşündüysemde saçma geldi, mutlaka bazı belgeler istemiş olmalıydılar. Bazı ziyaretçilerin bir kapıdan girdiklerini gördüm, onları izledim ve çok büyük, çok kalabalık bir salona girdim, insanlar yıpranmış koltuklarda oturmuş bekleşiyorlardı. Birden şaşırdım ve etrafa bir göz attım, kafam karışmıştı. Sonra...sonra onu gördüm, orada, Eva, mantosunu ve eşarbını çıkartmış, gözlerini önüne indirmiş oturuyordu, bacak bacak üstüne atmış olduğunu ve bir dergi okuduğunu farkettim, son derece sakin görünüyordu, ilk aklıma gelen bir karışıklık yüzünden henüz kaydolamadığıydı, ama ona doğru yürürken başka şeyler de düşünmeye başladım. Renkli, haftalık bir dergi okuyordu, yanına gelip kabanım ona sürtünene kadar beni farketmedi, bir elimi omzuna koyarak 'Burada ne yapıyorsun?' diye sordum, 'Seni daha yatırmadılar

mı?' sorusu da aklıma geldi ama son anda yuttum, bu onu kolay kurtuluşa, daha fazla yalan söylemeye itebilirdi. Yerinden şıçradı, ayrılalı henüz bir saat olmuştu ama bana asırlar geçmiş gibi geliyordu, kızardı, elini koluma koydu, dergiyi hemen kapattı ve ayağa kalkmaya yeltendi, elimi omzuna bastırarak buna engel oldum ve yanına oturdum, bileğini sertçe kavrayarak bu kez çılgın bir şekilde 'Burada ne yapıyorsun?' diye bağırdım, 'Danışmada hastaneye kaydolmadığını söylediler, nedir bütün bunlar?' Cam gibi bakışlarını diğer tarafa dikti, konuşamıyor, hatta yutkunamıyor gibi bir hali vardı, hiçbir şey söylemedi. 'Demek ameliyat yok.' dedim. Başını 'hayır' anlamında salladı, gözleri nemlendi ama yaşlar boşanmadı. 'Ne kürtaj, ne hamilelik, hepsi yalan değil mi?' diye üsteledim. Yan koltukta duran eşarbını kaparak yüzüne kapattı ve bu kez hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı, oradan aceleyle çıktık, hâlâ bileğini tutuyor, onu neredeyse ardımdan sürüklüyordum. Deán sustu, içkisin-den bir yudum içti ve hemen eliyle ağzını kapattı, bir süredir içmiyordu.

"Yanılsama içinde yaşamak ya da kandırılmak kolaydır." diye düşündüm, Deán, "Bu aslında içinde yaşadığımız normal bir durumdur: Kimse kandırılmaktan kurtulamaz, üstelik kandırılmış olmak aptal olduğumuz anlamına da gelmez, buna ne karşı koymalı, ne de yanıltıldığımız için acılaşmalıyız." diye sanki düşüncemi tamamladı ve ekledi: "Yine de insan aldatıldığını öğrenince katlanmak çok zor oluyor".

"Bağ kopmuyor da ondan." dedim.

"Evet, bağ, bağlılık" diye cevapladı Deán, "Eskiden var olabilen her neyse yok olunca aradaki bağ zayıflamıyor, tam tersine daha da güçlenebiliyor, belki de olabilecekleri

dışlamak ve reddetmek, kabul etmekten, kendi doğası içinde akmaya ve tükenmeye bırakmaktan daha fazla bağlıyor insanı; belki de herhangi bir hayal kırıklığı, başarısızlık, ayrılık, sonlandırma kişileri birbirine en çok bağlayan şeyler, tıpkı terk edilmeyi ya da okşayışları hatırlatan küçük bir yara izi gibi ('ya da sürgünü' diye düşündüm), işte bu yara izi hep şunu der: 'Bunu senin için yaptım, bana borçlusun.' Ayrıca sürekli gözden kaybettiğimiz, kurgu ve bir türlü 'gerçekleşemeyen' şeylerle de sürekli alışveriş halindeyiz ('ve belki de ölülerle'). Eğer merakım ağır basmasaydı ve hastaneye gitmeseydim iki saat sonra Eva darmadağınık bir surat ve titrek, zayıf adımlarla sınavını vermiş bir kahraman edasıyla kafeye gelecek ve ben geri kalan günlerimi onu avutmakla geçirecektim, inanabiliyor musun, belki de çantasında kendimi ona daha fazla borçlu hissetmem için bir fırsatını bulup bana göstermek üzere kanlı bir pamuk bulunduruyordu, kadınlar her yerlerinden kan çıkartabiliyorlar ('Ben de bu evde, karın Marta Téllez'in evinde, çöp tenekesinde ölümünden hemen sonra kanlı bir pamuk parçası görmüştüm'). Bir kelime bile etmeden otellerimize döndük, onu kendi oteline bırakırken taksiden bile inmedim. Yalnız kalmak istiyordum, biraz dolaşmaya Marta ve çocuğa bir iki hediye bakmaya çıktım ('Marta'ya asla veremeyeceği, vermiş olsa bile belki de Marta'nın ne zaman, nerede, hangi yolculukta alındığını, hangi yokluğun özrü, hangi bekleyişin ödülü, hangi yeni gönül macerasının bağışı olduğunu unutacağı bir hediye almıştı. Çok geciken ve Marta için bir hatıraya dönüşemeyecek olan bir hediye.'), Eva'yı bir daha asla görmek istemiyordum, gerçi aynı uçakla dönecektik ama yanyana oturmayacağımız için bunun bir önemi yoktu. Hakkında hiçbir şey duymak istemiyordum. Bir iki şey atıştırdıktan sonra tekrar otele

döndüm, iş görüşmemi yaptım, dikkatimi hiçbir konuya veremiyor, iş arkadaşımın bana söylediklerinin tek bir kelimesini bile anlamıyor sadece bir yanılsama içinde geçirdiğim üç haftayı düşünebiliyor ve kafamda yeniden kurguluyordum: Tüm o pazarlıkları, tartışmaları, hazırlıkları, yolculuğu; 'Ne kadar aptalmışım.' deyip duruyordum ('ve aslında bu bizi bu kadar acıtmamalı, sadece garip, sallanan, kurgu bir zaman'). Eva üç kez telefon etti ama hiçbirine cevap vermedim, burayı aramak aklıma bile gelmedi, fazlasıyla sarsılmıştım ve Marta'yla konuşacak halim yoktu, ne yazık ki bu arada herkes beni arıyormuş ve sen telefon numaramı yazıp bıraktığım kağıdı cebine attığın için kimse bana ulaşamamış ('istemeden, oldu, farkına varmamış olmalıyım')! Yeniden kendimi dışarı attım, bir türlü kendimi toparlayamıyor, rahatsızlığım giderek artıyordu, metroyla merkeze gittim, biraz daha dolaştım, biraz daha hediye aldım, saçma sapan şeyler, Leicester Square'de bir sinemaya girdim, hem filmi anlamaya İngilizcem yetmiyordu hem de kafam bambaşka şeylerle doluydu, sadece kendi düşüncelerime gömülmüştüm, filmin yarısında çıktım ama otele sekiz buçuktan önce dönmedim, lobide Eva beni bekliyordu, ne kadar zamandır bekliyordu bilemiyorum ama yine bir dergi karıştırmaktaydı. Beni görür görmez ayağa fırladı ve sanki kendini bir darbeden korumak istermişcesine ellerini göğüs hizasına kaldırdı. 'Ne olur konuşalım.' dedi, 'Lütfen, lütfen, izin ver de seninle konuşayım, ne olur.' Bütün günü odasında ve ağzına lokma koymadan geçirmişti, tüm gün ağlamış gibi bir hali vardı, bacakları titriyor ve arada bir hıçkırıyordu, ben de hemen hemen hiçbir şey yememiştim, onu dinleyeceğimi ama bunun bir yararı olmayacağını söyledim, yakınlarda bir şeyler atıştırabileceğimiz bir yer aradık ama İngiltere'de yemek yemek

için vakit epeyce geçti, Bombay Brasserie'nin geç saate kadar servis yaptığını bildiğimden bir taksiye atladık ve oraya gittik, bu kez özel bir nedeni olmadan, tanımadıkları bir şehirde yolunu bulamadığı için sürekli bildiği tek yere giden yabancılar gibi. Bu kez ne piyanist, ne egzotik garsonlar ne de mekân ilgimizi çekti, sadece yemiş olmak için bir şeyler ısmarladık, lokmalar ağzımızda büyüyordu. Kokteyller ısmarladık, içtik, ben Hint birasını ve kokteylleri birbiri ardına deviriyordum ve neredeyse sarhoş olmuştum, o gece de uyumanın kolay olmayacağını biliyordum. Eğer Marta'nın öldüğünü bilseydim o hemşireden öylesine nefret etmezdim, hatta onu bağışlardım bile. Ne demek istediğimi anlıyor musun, sonuçta bana bir tek o kalmıştı ve bize kalanlarla daha iyi geçiniriz."

"Neden bahsettiniz? Size ne anlattı?"

Deán sanki sorularım ona dokunaklı gelmiş gibi ayağa kalktı, dirseğini rafa dayayarak ilk konumuna döndü, dekoratif bir pozdu bu, zayıf bir adam, uzun bir adam. Yüzü karardı, enerji dolu çenesine kaçak bir ifade yerleşti, bira renkli gözleri terk ederken Téllez'in hesabı ödemesine itiraz ettiği zamanki gibi şeytanca parladı, ama bu odada ne fırtına ne de fırtınanın yeşilimsi aydınlığı vardı, sadece içeride elektrik ışığı ve dışarıda sisin şehre bağlı olarak değişen sarımsı, beyazımsı veya pembemsi aydınlığı.

"Hiçbir şey, ne söyleyebilirdi ki! Beni yatıştırmaya çalıştı, yalvardı, kendince açıklamalar yaptı, haklı hiçbir tarafı olmayan davranışını haklı çıkarmaya uğraştı, birine karşı duyulan aşk herşeyi temize çıkarmaya yetebilirmiş gibi, hislerinin yoğunluğu bir garantiymiş gibi konuştu durdu, abartılı duygularını onurlu olmayan davranışlarla

karıştırıyordu. Belki de ben öyle algıladım. Eğer burada olanları biliyor olsaydım, ne yazık ki haberlerin gerisinde kalmıştım!"

"Hiçbir davranışımızın yeterince onurlu olup olmadığını bilemeyiz." diye bir çıkış yaptım, anlamsız bir fikir yürütmeydi herhalde, kokainin etkisi giderek azalıyor ve gerektiği kadar uyanık olamıyordum en azından kendime karşı.

"Doğru, ne benim kendimle gurur duyacak bir halim var ne de senin!" Sigaralarımdan bir tane daha aldı ve bu kez gecikmeden yakarak aceleci bir iki nefes çekti, bana kalırsa sigara tiryakisi değildi, sadece anlatımına fiziksel bir hareketlilik katmak için içiyordu, kişi bir öyküyü anlatırken hemen hemen hiç kımıldamaz. Bu konuşmayı böyle hatırlayacaktım, fikirleri vardı ama onları düzene sokmasını bilmiyordu. Hangimiz biliyoruz ki! "Neden öyle davrandığını açıklamak konusunda ısrar ediyordu." diye anlatısına devam etti, "Ama buna gerek yoktu, nedenini zaten biliyordum. Ondan koptuğumun ya da kopmaya çalıştığımın farkındaydı, beni kaybetmek istemiyordu, bunu düşünmek bile umutsuzluğa kapılmasına yetip de artıyordu, gerçekten hamile kalmayı düşünmüştü ama başaramamıştı, önceden dediğim gibi ben çok dikkat ediyordum. Artık beni tutabilmek için etine de pek fazla güvenmiyordu, bir sene yeterli olmayabilir ama iki senede etin çekiciliği bile kanıksanır. Benim onun evinden çıkıp kendi evime dönmek için sabırsızlandığımı gördükçe kalbinin parçalandığını, ilk başlarda farklı olduğumu, ondan ayrılmanın beni üzdüğünü, o zamanlar ilişkiye asılanın ben olduğumu ama artık herşeyin değişmiş olduğunu söyledi ki bu doğruydu, henüz onu yeteri kadar tanımazken ona veda etmek bana zor

geliyordu, şimdi o zamanları hayal meyal hatırlayabiliyorum ('kapının önünde gidenin ve kalanın öpücükleri dünün ve ertesi günün öpücüklerine karışıyordu. İlk gece, oburca üst üste yığılan haftalardan ve aylardan sonra yalnızca soluk bir iz olarak hatıralarda kalmış olmalıydı'), geçmişte söylediği gibi davrandığımı biliyor ama artık hatırlamıyordum. Artık uzak, gergin ve kuru olduğumu, ona bir yabancıymış gibi davrandığımı söyledi, herşey değişirken taraflardan birinin bu değişime ayak uyduramamasının zihin karışıklığı ve avutulması olanaksız bir duruma yol açtığını söyledi ('seni tanımıyorum ihtiyar, ne kim olduğunu biliyorum, ne de seni hayatımda daha önce gördüm, ne gelip benden bir iyilik iste, ne de bana hoş sözler söyle. Ben artık eski ben değilim, sen de eski yerinde değilsin'; eninde sonunda hep böyle denir). Daha sonra komedi başlamış, yani bir kürtajın bizi birbirimize bağlayacağını, benim onun fedakârlığına hayran kalıp, uğrumda vazgeçtiği şey için ona saygı duyacağımı düşünmüş ki hiç de yanlış bir mantık yürütme değil, eğer ben biraz daha dayanabilseydim, ve sözümü tutarak bana ihtiyacı olması halinde ulaşabilsin diye o kafeden bir yere ayrılmadan oturup doktorun neşteri altındaki onu ve onun üzerindeki doktorun elini ve buna benzer şeyleri düşünmek yerine bir saat daha gazete okurmuş gibi yapabilseydim kurgusu gerçekleşecekti. Bana sonsuz gibi gelen bu süre boyunca o sakin sakin oturmuş dergi karıştırıyordu! Beni anlayabiliyor musun!"

"Anlatıcı, hem anlattıklarını hem de kendini ifade etmeyi çok iyi bilmelidir." diye düşündüm, "Çünkü anlatmakla inandırmak aynı şeydir, dinleyici kendini anlatıcının yerine koyabilmeli, öyküyü onun bakış açısından görebilmeli böylece her şeyi, en rezil en utanılacak olanı bile kavrayabilmeli, affedilecek bir şey varsa affetmesi sağlanmalıdır; her

öykü kavranabilir, bağışlanabilir, acıma hissi uyandırabilir; önemli olan öykü bir kez ortaya dökülüp geçmişte yerini aldığı zaman onunla birlikte yaşamayı becerebilmektir, bunu yapabilmek için artık bildiğimiz öyküye bilincimizde ve hafızamızda bir yer açmamız gerekir. Anlatılmış bir öyküyü, payımıza düşen acıyı çektikten ve üzerinde biraz durduktan sonra dağarcığımızdan atarız ki onu biliyor olmak yaşamamıza engel olmasın." Daha da ileriye giderek "Bir öykü anlatarak dinleyenin size gönül borcu duymasına bile neden olabilirsiniz." diye düşündüm.

"Sanıyorum ne hissetmiş olduğunuzu anlıyorum." dedim, "Anlayabileceğime inanıyorum."

"Lokantadan çıktığımızda fırtına kopmak üzereydi." diye devam etti, "Ben içki yüzünden sanki rüzgarda savruluyor gibi sarsak adımlarla yürüyordum, o umutsuzluğundan, anlattıklarının hiçbir işe yaramadığını ve beni yumuşatmadığını görmüştü, sorularına sadece zalim ve alaycı cümlelerle karşılık vermiştim, gerçekten de o zaman anlattığı hiçbir şey beni duygulandırmamıştı bile. Sonra...ama zaman olmadı." Deán sustu, hiçbir şey söylemedi, bu kez suskunluğunda ne sorular, ne de sezdiriler gizliydi. Suratında ifadede tüm benliğiyle kendi düşüncelerine gömüldüğünü görebiliyordum, bu surattan ne tür bir değişim, ne tür bir çarpılma bekleyebileceğimi bilmiyordum, bal rengi gözleriyle bana bakıyordu ama bakışlarını üzerime dikmemişti, bu bakışlar etrafımdan dolaşıyor hatta üzerimden geçiyor gibiydi; isyankâr çenesini öne eğmişti, keskin olmayan bir kılıç. "Ondan nefret ediyordum." dedi, "Ama eğer burada olanları bilmiş olsaydım, belki de onun adına üzülür, oynadığı oyunu anlamaya çalışır, daha yumuşak olurdum. Zavallı Eva, zavallı Marta." Yüzünde oluşmasını

beklediğim değişim veya çarpılma acıma hissi olarak ve ona eşlik eden bu cümlelerle kendini gösterdi. "Birkaç saniye içinde sırılsıklam olmuştuk." diye devam etti, "Kaldırımın kenarında durup bir taksi bulmaya çalışıyorduk, taksi falan yoktu, hem İngiltere için epey geç bir saatti hem de dünyanın her kentinde olduğu gibi yağmur başlar başlamaz tüm taksiler kayıplara karışmıştı, metro kapalıya benziyordu gidip bakmaya bile gerek görmedik, gitmemiz gerekenin ters yönüne anlamsızca yürümeye başladık, bir taksi geçti ama bizi almak için durmadı, belki de zayıf adımlarla sarsak yürümemiz sürücüde güvensizlik uyandırmıştı, durduğumda sendelediğimi sanıyorum, yürürken kendimi daha dengeli hissediyordum, kabanımın kalkık yakalarıyla kendimi olabildiğince korumaya çalışıyordum, Eva başını eşarbı ile örtmüştü, benim hediyem olan bir eşarp, ama sırılsıklam eşarbın bir işe yaradığı yoktu, yalnızca saçları rüzgârda uçuşmuyordu. Bir sundurmanın altına sığınıp beklememizi önerdi ama onu hastanedeki gibi bileğinden yakaladım ve sürüklemeye başladım, kendine bir barınak bulmasına izin vermedim. Verevine yağan yağmur rüzgâr kadar şiddetli değildi. Önünden geçtiğimiz trafik lambasının önünde iki katlı kırmızı bir otobüs durdu, herhalde son turunu yapmaktaydı, Eva ani bir hareketle bileğini kurtararak otobüsün kapısız olan arka platformuna atladı, şaşkınlıkla onu izledim ve otobüs hareket eder etmez düşmemek için demir çubuğa yapıştım, sanırım Eva otobüsü bir sığınak gibi görmüştü ve nereye gittiğini pek önemsemiyordu, Hintli veya Pakistanlı olan sürücüye 'son durağa kadar' diyerek paramızı ödedim çünkü en kolayı buydu, üst kata çıkarken göz attığım alt katta yapayalnız görünen birkaç yaşlı vardı sadece. Eva önden, ben arkasından üst kata çıktık, kimseler yoktu, Eva'ya 'Aptal mısın yoksa deli

mi! Nereye gittiğimizi bile bilmiyoruz.' diye bağırdım, 'Ne farkeder.' diye cevapladı, 'Herşey o çılgın lodosta sokağın ortasında kalmaktan iyidir. Trafiğin biraz yoğun olduğu bir bölgeye gelince ineriz ve daha kolay taksi buluruz. Ya da yağmur yavaşladığında. Ne yani ille zatürre olmamız mı gerekiyor, görmüyor musun sırılsıklamım! Oturdu ve eşarbını çıkarttı, eşarbın suyunu sıkıp biraz olsun saçlarını kurulamaya çalıştı, çantasından bir kağıt mendil alarak olabildiğince yüzünü ve ellerini kuruladı, bana da bir tane uzattı, istemedim, yanına değil de kurbanını tedirgin etmeyi amaçlayan bir serseri gibi arkasına oturmuştum, rüzgâr beni iyice çileden çıkarmıştı, sanırım biraz onu da çünkü bana ters cevaplar vermeye cesaret edebiliyordu! Kabanım ve mantosu ıslak yün kokuyordu. İğrenç bir koku! İki katlı otobüs yağmurun altında yok sayılacak kadar az trafikte hızla ilerliyordu, otobüs duraklarında veya trafik lambalarında fren yaptıkça tıpkı bir canavarmış gibi sesler çıkarıyor, ara sıra ağaçların kendi yüksekliğindeki dallarına sürünüyordu, dallar otobüsün tavanında bir kırbaç şaklaması veya davul çalınması gibi sesler çıkarıyor, dal yığınları insanların yukarı kaldırdıkları kızgın kolları gibi otobüsü dövüyorlardı ('Ve ben her zaman otobüsün ikinci kat camlarını kamçılayan ve neredeyse kaldırımlardan doğrularak sanki hızımızı protesto etmek ve içeri girerek bizi parçalamak ister gibi gelen ağaç dallarından çingene kızın kendini nasıl sakındığını merak ederdim.' diye düşündüm; bu düşüncenin Marta'ya mı, kendime mi ait olduğunu ya da sadece bir anı olup olmadığını bilmiyordum.). Eva önümde sanki bir kumaş parçasıymışlar gibi kıvırcık saçlarını kuruluyordu, bu hareketi pek çok kez evinde, duştan çıktıktan sonra henüz bornozu üzerindeyken yaptığını görmüştüm. Bana doğru dönmediği için sırtını

görüyordum ('ensesini'), taktik değiştirdiğini ve savunmaya geçtiğini düşündüm, yalvarıp yakarmaktan vazgeçmişti, belki de yaptığının o kadar da önemli olmadığını düşünüyor ve başka bir el oynuyordu, sanki oynayacak eli kalmış gibi! Belki de benim fazla ileri gittiğimi ve kötü davranışlarıma, alaylarıma karşı misillemeye girişme sırasının kendine geldiğini düşünüyordu ('her şey buruşur, lekelenir ve kötü kullanılır'), ve bu nedenle beni terslemişti. Buna dayanamadım, yani bu fikre, nasıl cesaret edebilirdi, daha gündüz aldatılmış bir şekilde oturarak onu ve onunla ilgili şeyleri düşünüyordum ('Katlanması en zor olan sizin gelecek, geleceğiniz olarak tasarladığınız birinin bir anda geçmişe gömülmesidir.'). İçmiştim ama bu bir özür sayılmaz, o kadar çok içme biçimi vardır ki insan içkili olsa bile kendini denetleyebilir. Planlamadan oldu ama istemeyerek değil, bilinçli olduğunu biliyorum çünkü kimsenin beni alt kattan veya caddeden göremeyeceğini düşünmüştüm, otobüslerde sürücü üst katı görebilsin diye dışbükey bir ayna vardır, ama sürücünün görmesi için aynaya bakması gerekir, bu Hintli ya da Pakistanlı'nın günün bu son turunda yukarıya falan bakmayacağını biliyordum, çok yorgun olmalıydı ve insan yorgunken merak yok olur. Bugünlerde otobüslere üst katı gözleyen kameralar da konduğunu biliyorum ama o otobüste yoktu, 15 veya 16 numara, bilmiyorum, ya da başka bir otobüs, etrafı kontrol ettim kamera var mı diye, yoktu, bu nedenle kendimi, sonrasını ve olası sonuçları düşündüğümü biliyorum, yani bilinçli olduğumu ('yarını düşündün'); bu nedenle ellerimi başının iki yanına koyup büyük bir vahşetle sıkacağımı biliyordum ('Elmacık kemiklerimi, şakaklarımı ezdin, benim zavallı şakaklarımı.'); başını tuttum ve çevirmesine engel olacak bir güçle sıktım, ellerimin altında nemli ve kıvırcık saçlarını hissediyordum

('Kocaman ellerim, nasırlı ve sert parmaklarım, tıpkı tuğla gibi sert parmaklarım.'); eğer başını bana çevirmek istese bile artık çeviremeyecekti, yine de bir an bunu bir şaka, abartılı bir şaka sandı ve bana sinirli bir sesle: 'Ah! Ne yapıyorsun, bırak beni.' diyecek zamanı oldu, sonra...sonra ciddi olduğumu hissetmiş olmalı, canını acıtıyordum, kendi ellerimle, üstelik çok acıtıyor olmalıydım, eğer sıkmaya devam etseydim sadece birkaç saniye içinde şakaklarını içe göçertirdim ama bağırmasını engellemek için ellerimi hemen ensesine, nemli boynuna indirdim ('on dokuzuncu yüzyıl kadın portrelerine aitmiş gibi görünen ensesine çünkü saçları aşağıya doğru sütunlardaki yivler gibi akıyor, kurumaya yüz tutmuş kan veya çamura benziyordu'); ve boğazını sıktım, şakaklarına yaptığım aşırı basınç sonucunda hemen hemen bilincini yitirmiş gibiydi, gücü kalmamıştı, ellerini ancak kaldırarak kendinin de inanmadığı bir hareketle benimkileri açmaya çalıştı ('Kendilerine musallat olan kötülüklere, kendilerini alıp götüren dermansız hastalıklara hiç karşı koymayan, kendilerini savunmadan, direnmeden ölüp giden çocuklar gibi.'); o yağmura ve rüzgâra karşı gece yolculuğuna devam edecek olan bir Londra otobüsünün koltuğuna yığılıp kalacaktı, ben inecektim, inmemi engelleyecek hiçbir kapı yoktu ('Yabancı bir ölüm, korkunç bir ölüm, üstelik bir adada.'); yüzünü görmüyordüm, gözlerini görmüyordum, kısacık bir süre içinde ölecekti ve ben sadece ensesini ve saçlarını görüyordum ('Ölünce sadece kim olduğum değil, kim olmuş olduğum da yok olacak, sadece ben değil, tüm belleğim de yok olacak, sadece nesnelerin ufak tefek öyküleri değil, onları tanımak ve öğrenmekle geçirdiğim zaman, ufak tefek şahsi eşyam gibi benden başka hiç kimsenin işine yaramayacak olan anılarım, benden başka kimse için bir anlamı olmayan

binlerce ayrıntı da yok olacak.'). Cayırtılar arasında fren yaparak sarsıntıyla duran otobüs müydü beni kendime getiren bilemiyorum. Parmaklarımı gevşettim, sanki davranışım otobüsün ve otobüs durunca zayıflamış gibi görünen rüzgârın hızına bağlıydı. Belki de ani bir korku ve pişmanlıktı beni durduran ('Her şey böylesi gelişirken ya da çoktan olup bitmişken bir evet, bir hayır, bir belki.'). Aniden ellerimi açtım ve boğazından çektim, onu canını almadan bıraktım ('Henüz değil, henüz değil, henüz bu yabancı manzarayı seyrederek gündelik kavgamı sürdürebilirim, gelecek için planlar yapabilirim ve bu sırada belki de biri veda etmektedir.'), ellerimi saklamak ya da yapmak üzere oldukları ama yapmadıkları şeyden arındırmak istercesine cebime soktum, yapılan hareket aynı olsa bile yeteri kadar uzun sürenle sürmeyen aynı değildir çünkü önemli olan yapılan hareketin etkileridir, sonuçlarıdır ('Devamlılığın bağı kopmadı, ipek ipliğim hâlâ sağlam ama yönünü yitirmiş: Bir gün daha ne bahtsızlık, bir gün daha ne şans.'), Eva ölü olabilirdi ama canlıydı ('Ve ben birinin diğerinden farkını artık ayırdedemiyorum, bu sözcüklerin ne anlama geldiklerini kavrayamıyorum.'), yerimden kalktım, onu görebilmek için önüne geçtim, bacakları hafifçe aralıktı, kötü davranılmış ve zarar görmüş başını bana doğru uzattı, bir an yüzüme baktı, gözlerine gecenin karanlığı ve benim suratım boyanmıştı, korku veya dirençten ziyade, çöküntü, acı ve yenilmişlik boyanmıştı ('Belirsizliğin getirdiği avunmanın geçmişle ilgisi olamaz ve eğer bu avunma bile yoksa, insana içinde bulunduğu şimdiki zaman aniden uzak geçmiş gibi gelebilir.'), olası ölümünün dehşetinden çok, dünyadaki bütün canlılar içinde benim onu öldürmeye kalkışmış olmam ve bunu istemiş olmamdı bu bakışın nedeni ('Kendi ölümüne bu kadar yakın olanın ölümü

küçümsemesi karşısında canlının sefil üstünlüğü ve iğreti zaferi: Yanında gereğinden fazla kaldım sevgili çocuğum, seni yoruyorum.'). Birden yerinden fırladı ve beni otelimde beklemek ve bana yalvarmak için giydiği yüksek topuklu ayakkabılarının üstünde sendeleyerek helezoni merdivenlerden aşağıya koştu, otobüs kalkmadan önce kendini dışarı attı, ne hangi caddede ne de nerede olduğumuz hakkında bir fikrim vardı, peşinden gitmedim, içeri verevine yağan yağmur ve biraz da hava girmesi için pencereyi açtım, otobüsten inişini görmek için aşağı baktım ('Hâlâ dünyaya yukarıdan bakıyordum.'), otobüsün motoru çalıştı, camdan bakarken beni geriye doğru iten tepkiyi hissettim, hemen arka pencereye koştum, mantosunu ve yüksek ökçeli ayakkabılarını gördüm, kaldırımın üzerinde çocuksu hiçbir şey yoktu, caddeyi geçmeye niyetlendi, ruh halinin karmakarışık olduğunu hissettim, belki peşinden koşup onu öldürmemden korktuğu için benden, belki de hissettiği ve gördüğü acıdan kaçmaya çalışıyordu, henüz içinde olduğum otobüsün arkasında kalıyordu ama farkında olduğunu zannetmiyorum, yola bakmadan kendini caddeye attı ama karşı kaldırıma ulaşamadı çünkü diğer yönden hızla gelen siyah bir taksi ona çarptı, Londra'nın trafiği tersten akar, bir file veya su aygırına benzeyen siyah bir taksi, bir Austin. Çarpışmanın şiddetini kendi gözlerimle otobüsün arka camından gördüm, o kadar ani ve güçlüydü ki havaya fırlayacağı yerde kendine çarpan siyah hayvanın biraz ilerisine ve tam önüne düştü, taksinin çarpışmanın şokundan sonra bile fren yapamadığını, yere düşmesinin hemen ardından onun üzerinden geçtiğini izledim. Ölümcül ve ani bir darbeydi, otobüsümün sürücüsü ya olayın farkına varmadı ya da varmamayı tercih etti, çarpışmadan sonra hafif bir fren yaptı ama durmadı, ne uyuklayan sürücü ne de

Hintli hiçbir şey duymadı, ya da duydu ama duyarsa ve karışırsa mesaisinin çok uzayacağını düşünerek kendi aracının karışmadığı bir kazayla ilgilenmek işine gelmedi, otobüs hızlanarak ilerledi, bir köşeyi dönmeden ve bu görüngeyi kaybetmeden önce son gördüğüm nihayet durabilen taksiden fırlayan ve yerde yatan cesede doğru koşan sürücü ve yolcular oldu. Kadın ve adam bir gazeteyi başlarına tutarak yağmurdan korunmaya çalışıyorlardı, taksinin sürücüsü yerde yatanın bir ceset olduğunu zaten biliyor olmalıydı çünkü elinde cesedi örtmeye yarayacak battaniyeye benzer bir bez vardı, yüzünü de örtmeli diye düşündüm, ıslanmaması için, en azından daha fazla ıslanmaması için ('Diğer yandan cesede dönüşümün kokusu başlamıştı bile.'). Hiçbir şey yapmadım, demek istiyorum ki bir sonraki durakta veya kırmızı ışıkta duran otobüsten inip ona, zaten tanıdığım ölüyü gözlerimle görmeye, cansız Eva'ya gerekli işlemlerde yardım etmeye falan kalkışmadım. Eğer burada olanları bilseydim tüm bunları yapardım, ama burada olup biteni yirmi saat gecikmeyle öğrenmiştim. Ama hayır, hayır bu doğru değil Marta'nın ölmüş olduğunu bilseydim bile otobüsten inmezdim. Bu dertten sıyrılmıştım böylece. Doğrusu ya onu ben öldürmemiştim, taksi öldürmüştü, ama ölümünden birkaç dakika önce onu öldürmeyi istemiş ve buna kalkışmıştım, artık ölüydü, benim ellerimde ölmese bile onun ölmesini istemiştim ('Kimse sadece kendisi için ölmüyor.' diye düşündüm, 'Biri yaşamaya devam ederken diğeri ölürse yaşamaya devam eden bir an için veya tüm hayatı boyunca kendini bir cani ve ölenin katili gibi hissediyor, ne lânet bu böyle, şimdi yüzünü hiç görmediğim ve asla göremeyeceğim bu ismi de hatırlamam gerekecek: Eva Garcia Valle'). Belki de benim arzumu yerine getirmek ve yoluma çıkmamak için öldü ('İrade

ve istenç yorgunlukla bir köşeye çekilir ve bu bize ölümü getirir, sanki dünya bize katlanamıyormuş da bizi tükürmek için acelesi varmış gibi.'). Onun cesedinden uzaklaşırken kimsenin birlikte olduğumuzu bilmediğini düşünmeye başladım, uçak biletlerini ayrı ayrı almıştık, farklı otellerde kalmıştık, hastanede kaydı yoktu çünkü kayıt olmasını gerektirecek bir sebebi yoktu ('Nasıl olsa cinayet çoktur, bu nedenle unutulurlar ve kayıtlardan silinirler, sanki ölenin katiliyle olan bağı önemsiz ve yüzeyseldir, ayrıca planlanmakta olanların bazı cinayetlerin de işlendikleri zaman kaydı tutulacaktır tabii ki, ama bunlar da zaman içinde yok olacaktır.'). Ana karadan gelen ve Londra'da karşıdan karşıya geçerken gereken tarafa bakmayı unutan bir turist daha öldü denilecekti, soldan giden bir otobüsten indikten sonra trafiğin tersten aktığını unutarak karşıdan karşıya geçmeye yeltenmiş dikkatsiz bir turist ('Gülünç bir ölüm, yabancı bir şehirden sadece geçmekte olan birinin anlamsız ölümü, yıldırım düşmüş ağacın üzerine devrildiği yabancıyı asfalta yapıştırması gibi, böyle şeyler arada bir olur ve gazetelerde okurken gülümseriz.'). Benimle hiçbir ilgisi yoktu, tanımadığım biri, otobüs biletini camdan attım, Pakistanlı iki bileti birden benim ödediğimi hatırlamayacaktı bile, bunu hatırlaması için de bir neden yoktu. Ayrıca ben hiçbir şey yapmamıştım. Kimse bir şey yapmamıştı, talihsiz bir kazaydı sadece. Hâlâ sırılsıklam olan eşarbı koltuğun üzerinde kalmıştı, Eva kokuyordu, onun siyah saçları kokuyordu ('Ölülerin kokuları her şeyleri tükenince bile kalabilir; henüz bedenleri dururken de, daha sonra gömülüp yok olduklarında da kalır kokuları: Yüreğinde bir kurşun olacağım, yarın olanca ağırlığımla ruhuna çökeceğim, suçlu ve kanlı.'). Eşarbı kabanımın cebine sakladım, hâlâ bende." Deán sustu ve aniden ekledi: "İşte başımdan geçenler bunlar, bilemiyorum beni anlayabildin mi?"

"Her şey bulaşıcıdır." diye düşündüm, "Herhangi bir şeye inanabiliriz, kendi kendimizi haklı olduğumuza her zaman inandırabiliriz ve her şeyi anlatabiliriz yeter ki özrü ve tanıtı hazır olsun, anlatmak bir tür cömertliktir, her şey kısa ve özlü bir şekilde anlatılabilir ve kabul edilir, öykü ne olursa olsun insan cezalandırılmadan, zarara uğramadan sıyrılabilir. Kimse doğru olmadığına inandığı bir şeyi yapmaz, en azından yaparken mutlaka doğruyu yaptığına inanır, anlatırken de, ne garip bir görev ya da iştir bu, olmuş olan her neyse, keşfedilene, anlatılana, ortaya çıkana kadar olmamış sayılır ve anlattıktan sonra bile olmuş olanları silik bir düşünceye, silik bir anıya, hiçbir şeye dönüştürmek mümkündür. Hem anlatıcı öyküsünü hep üzerinden zaman geçtikten sonra anlatır, böylece isterse bir şeyler ekleyebilir, isterse kendini anlattığı öyküden uzaklaştırabilir: 'Ama artık eski benliğime sırt çevirdim, artık ben eski ben değilim, kendimi ne biliyor ne de tanıyorum. Ve onu ne aradım ben, ne de istedim.' Ve dinleyici kendi konuşma sırası geldiğinde, ister sonuna dek dinlemiş olsun, ister dinlememiş, genellikle en uygun cevabı verir: 'Bilmiyorum, emin değilim, göreceğiz.'"

"Anladığımı sanıyorum. Sonra ne oldu?" diye sordum, artık gitmeliydim buradan, hem de kaçarcasına uzaklaşmalıydım.

Deán bir süre kımıldamadan oturdu. Kravatının gevşek düğümünü düzeltti ve yavaşça gömleğinin yukarı sıvadığı kollarını aşağıya indirmeye başladı, sanki ceketini giyerek çıkıp gidecek olan oydu. Tekrar "Gitmeliyim." diye düşündüm "Anlatmak zorunda olduğu öyküyü dinledim ve asla unutmayacağım."

"Kazanın epey uzağında trafiğin biraz daha yoğun olduğu bir bölgeye gelince kırmızı ışıkta otobüsten indim. Son basamaklarda alt kat görüş alanıma girince hemen etrafa bir göz attım, yaşlıların tümü inmiş, otobüste hiç kimse kalmamıştı. Caddeye atladım. Sürücünün, birinin daha otobüsten durak olmayan yanlış bir noktada indiğini fark ettiğini zannetmiyorum. Kolayca bir taksi buldum ve otelime gittim, yağmur durmuş rüzgâr da hızını kesmişti, Hint kokteyllerinin neden olduğu sarhoşluğum geçmişti. Odama çıktım, hiçbir mesaj yoktu, televizyonu açarak kanallar arasında biraz gezindim ama hemen hemen hiçbir şey anlamadığımdan çabucak sıkılarak yataktan kalktım, pencereyi açarak pervaza yaslandım ve soğuğa rağmen uzunca bir süre dışarıyı seyrettim, ne kadar uzun bir süre bilemiyorum ('Deán otel odasının sürgülü penceresinden bakışlarıyla Londra'nın gece karanlığını delerek kış manzarasını seyrediyordu, arada gözü ön taraftaki binaların camlarına, veya otelin meydandan görünmesine engel olan birbiriyle dik açı yapan iki yan binasının pencerelerine takılıyordu, pencerelerin çoğu karanlıktı, çatıya yakın kırma tavanlı bir odada, otellerin en üst katında evi olmayan çalışanların kaldığı basık tavanlı iç karartıcı odalardır bunlar, zenci bir hizmetçiyi yorucu bir günün sonunda soyunurken, saç filesini, ayakkabılarını, naylon çoraplarını, önlüğünü ve üniformasını çıkartırken; yüzünü ve koltuk altlarını lavaboda yıkarken görüyordu. Ayrıca başka bir pencerede İngiliz'lere özgü, kiracıların tuvalete gitmek veya yıkanmak için koridorlara çıkıp banyoyu diğer kiracılarla paylaşmak zorunda oldukları sefil lavabolu odalara bölünmüş evlerden birinin penceresinde, lavaboda İngiliz usulu yıkanan yarı çıplak bir kadını gözetliyordu, benden farkı ona ne dokunmuş, ne sarılmıştı, ne de onunla bir ilgisi vardı. Deán uzaktaki

penceresinden kadının kokusunu duyamıyordu ama belki de bu kokuyu tanıyordu; önceki gün veya o gün öğleden sonra, zehirli adımlarıyla otelin içinde yürürken koridorlardan birinde veya merdivende kadınla karşılaşmış olabilirdi. Birden odasında çalan telefonun sesiyle irkildi, çınlayan ses geceyi yararak yarı çıplak hizmetçinin odasına dek ulaştı, kadın da irkilerek birinin kendisini görebileceğinin farkına vardı, üzerine bir şey almadan, sütyeni ve küloduyla cama kadar bir iki adım attı, kimsenin kendisini gözetleyip gözetlemediğini anlamak ister gibi camı açtı ve dışarıya baktı sonra camı kapatarak perdelerini büyük bir dikkatle örttü, kimsenin onu çaresiz, yorgun ve çökmüş dünyasında, ne yarı giyinik, ne yarı çıplak, ne de yatağının ayak ucuna oturmuş, kolları havada, ters dönmüş üniforması manşetlerinden bileklerine takılıyken görmesini istemiyordu; belki de biraz önce saçlarını tararken genç bir banshee gibi yorgun ve kendisine iftira edilen ölümün kasvetli şarkısını mırıldanıyor ve kendine vahiy yoluyla haber verilen geçmiş bir ölümü bildiriyordu, bildirmekte geciktiği bir ölümü, zaman düşüncesizce akar. Bütün bunların doğru olup olmadığını bilmiyorum, beni ilgilendirmiyordu, ya söylendiği gibi 'bakalım göreceğiz' ya da asla öğrenemeyeceğiz. Ölü Marta o gece benim yanımda acı içinde kıvranırken kocasının Londra'da yaşamış olduklarını asla bilemeyecekti. Kocası döndüğü zaman onu karşılamak, hediyelerine sevinmek, onun kendisine anlatacağı, benim dinlediğimden çok farklı, kurgu bir öyküyü dinlemek için orada olmayacaktı. Deán'ı tekrar tekrar ziyaret eden ve izleyen ve ziyaretlerini yineleyen ölü benimkinden farklıydı, tıpkı benim düşüncelerime yerleşmiş olan kendi ölüm gibi onun ölüsü de bir süreğen kalp çarpıntısı gibi, uyurken

ve uyanıkken hep yerinde olacaktı, bahtsız karısı ve bahtsız sevgilisi birbirine karışmış olarak yaşayabilecekleri daha rahat bir yer olmadığı için bizim belleklerimize yerleşmişlerdi ve orada yok oluşlarına direnecek, her zaman var olmak, oyunun içinde olmak için onları azaltan, indirgeyen her şeye karşı koyacak, ölümleri, belleğimizde yaşayacak ve içiçe sonsuz yansımalarla tekrarlanacaktı: Sonsuz ama her defasında daha yorgun ve daha zayıf. Ve tıpkı benim ölüm gibi onun ölüsü de çok yakın geçmişimize aitti, üstelik ne bir düşman, ne de bir despottu, ama gerçek dışı ölülerdi bunlar ve gerçek dışılığı gün geçtikçe artan ölümler.'). "Sonra telefon çaldı." dedi Deán "Ve bana haberi ulaştırdılar. Marta yaklaşık yirmi saat önce ölmüştü. Öyle şeyler vardır ki, insanın olup bittiği anda bilmesi ve diğerleri için bir daha asla eskisi gibi olmayacak bir dünyada olanı bilmeden böylesine yanılarak bir dakika bile yaşamaması gerekir (Yeniden 'Yanılsama içinde yaşamak ya da kandırılmak kolaydır.' diye düşündüm, 'Ve bu aslında içinde yaşadığımız normal bir durumdur: Kimse kandırılmaktan kurtulamaz, yanılmak bizi bu kadar acıtmamalı: Vicente'nin tıraş makinasını andıran sesini duymaya ve onunla görüşmeye devam edeceksin.').

"Şimdi gideceğim." sonunda söyledim. Bu yüklemi bu evde daha önce de kullanmıştım, asla kimseye "Ben gidiyorum." demem. Asla.

Girişte atkımı ve yağmurluğumu giyerken belli etmeden koridora, çocuğun kapısı açık olan karanlık odasına baktım, Deán'ın onu yanında tutacağını zannetmiyordum. Yarın şu anda hem büyük hem de küçük kardeş konumunda olan kadına telefon etmeliydim, saatime

baktım, çok geç değildi, belki de eve gider gitmez arayabilir ve aramamın nedenini haklı gösterebilir böylece masum bir adım atmış olurdum, belki de sisler içindeki henüz gelmemiş olan belirsiz koca bendim ve canlıların bu değişken dünyasını onunla paylaşacaktım. Ve bu çocuk bizimle birlikte gelebilirdi çünkü Deán'ın onu yanında isteyeceğini sanmıyordum. Bu durumda babasının uzak çocukluğundan kalmış olsalar bile uçaklar da onunla gelecekti, benim hiçbir zaman bu kadar çok uçağım olmamıştı, ona nasıl da özenmiştim, birbirine karışan Birinci Dünya Savaşı'nın ve İkinci Dünya Savaşı'nın, biraz Kore Savaşı'nın, biraz da bizim savaşımızın, İspanyol İç Savaşı'nın yıllar yıllar önce Madrid'i savunan veya bombalayan avcı ve bombardıman uçakları. Olaylar bittiği ve numaralandırıldığı zaman dünya artık öykü anlatıcılarına bağımlıdır, ama kısa bir süre için ve tümüyle değil, anlatıcılar asla tüm gölgelerden birden kurtulamazlar, diğer insanlar hiçbir zaman tamamen tükenmediği için ve her zaman birinin diğerinden gizleyerek gömdüğü bir sır vardır. Bu çocuk neler olduğunu hiçbir zaman öğrenemeyecekti çünkü babası ve teyzesi bu sırrı ondan saklayacaklardı, ben kendim bu sırrı ondan saklayacaktım ve bu çok da önemli değildi çünkü dünyada pek çok şey kimsenin haberi olmadan, kimse farkına varmadan olup biter ve kimse olanları hatırlamaz, her şey unutulur, her şey zaman aşımına uğrar. Zamanla her insandan geriye ne kadar az şey kalır, yararsız ve kaygan karlar gibi, ne kadar az iz kalır ve bu kalan artığın büyük bir kısmı susulur, ve susulmayan yaşananların inanılmayacak kadar küçük bir bölümüdür ve kısacık bir süre hatırlanır: Kendi yok oluşumuza doğru yol alırken yavaş yavaş zamanın öte tarafına, karanlık arka sokağına geçeriz,

işte orada artık düşünceler ve vedalara yer yoktur: "Elveda gülücükler, elveda hakaretler ve günahlar. Sizi bir daha görmeyeceğim. Siz de beni bir daha göremeyeceksiniz. Elveda taşkınlık. Elveda anılar."

Ocak 1994

SİSTEM YAYINCILIK

"... Anlattım, Anlattım. Anlattıkça üzerimdeki büyünün kalktığını hissetmiyordum, bu büyünün etkisinden asla çıkamayacağımı biliyordum ama sanki büyü daha az inatçı, daha iyi huylu bir başka büyüyle karışıyordu. Anlatıcı, hem anlattıklarını hem de kendini ifade etmeyi çok iyi bilmelidir, çünkü anlatmakla inandırmak aynı şeydir, dinleyici kendini anlatıcının yerine koyabilmeli, öyküyü onun bakış açısından görebilmeli böylece her şeyi, en rezil en utanılacak olanı bile kavrayabilmeli, affedilecek bir şey varsa affetmesi sağlanmalıdır; her öykü kavranabilir, bağışlanabilir, acıma hissi uyandırabilir; önemli olan öykü bir kez ortaya dökülüp geçmişte yerini aldığı zaman onunla birlikte yaşamayı becerebilmektir, bunu yapabilmek için artık bildiğimiz öyküye bilincimizde ve belleğimizde bir yer açmamız gerekir..." Yeni tanıdığı Marta'yı yatağında ölü bırakarak onun Madrid'deki evinden çıkan Victor böyle düşünüyordu. Evden çıkmadan önce Marta'nın Londra'da iş gezisinde olan kocasına ulaşmaya çalışmış, odasında uyuyan küçük oğluna yemek hazırlamış, telesekreterin ilginç mesajlarla dolu kasedini de cebine atmıştı. Gecenin böyle olmasını planlamamıştı ama onu evine davet eden bu henüz pek tanımadığı kadın aniden hastalanmış ve kollarında ölmüştü...

"Sistem Yayıncılık, bilgi ve sevginin temel değerler olduğu bir öğrenme ortamı oluşturmak için vardır"

GELİŞEN İNSAN GELİŞEN TOPLUM

ISBN 975-322-135-5
9 789753 221351

Sistem Yayıncılık, Tünel, Nergis Sk., Sistem Ap., No: 4 80050 Beyoğlu-İSTANBUL
Tel: (212) 293 83 72-pbx Faks: (212) 245 66 14 e-posta: sistem@sistem.com.tr
http://www.sistem.com.tr